

STRATEGIE ROZVOJE ZLÍNSKÉHO KRAJE 2030

Finální verze dokumentu k projednání v orgánech
Zlínského kraje

TEXT NEPROŠEL JAZYKOVOU A GRAFICKOU KOREKTUROU

ZLÍNSKÝ KRAJ | třída Tomáše Bati 21, 761 90 Zlín

prosinec 2019

Obsah

1. Úvod	1
1.1 Metodika tvorby a struktura dokumentu	1
2. Analytická část.....	3
2.1 Socioekonomická charakteristika kraje	4
2.1.1 Ekonomika a trh práce.....	5
2.1.1. a) Ekonomická výkonnost.....	5
2.1.1. b) Výzkum a vývoj (VaV)	10
2.1.1. c) Průmysl a podnikání	14
2.1.1. d) Cestovní ruch	17
2.1.1. e) Pracovní síla a trh práce	19
2.1.2 Lidé a kvalita života	28
2.1.2. a) Sociodemografická struktura obyvatel	28
2.1.2. b) Vzdělávání.....	37
2.1.2. c) Bydlení.....	50
2.1.2. d) Sociální sféra.....	51
2.1.2. e) Zdravotnictví	57
2.1.2. f) Kultura	60
2.1.2. g) Bezpečnost.....	62
2.1.2. h) Občanská angažovanost.....	67
2.1.3 Infrastruktura a kvalita prostředí	69
2.1.3. a) Doprava	69
2.1.3. b) Energetika	74
2.1.3. c) ICT	78
2.1.3. d) Životní prostředí	80
2.1.3. e) Rozvoj venkova, zemědělství a lesnictví.....	87
2.2 Naplňování pilířů a cílů SRZK 2009 – 2020	90
2.2.1 Celkový rozbor aktivit zpracovaných Plánů rozvoje vzhledem k pilířům a cílům SRZK 2009-2020	90
2.2.2 Skutečné čerpání výdajů dle jednotlivých sektorů a fondů Zlínského kraje.....	97
2.3 Vyhodnocení využívání strukturálních fondů EU v teritoriu Zlínského kraje	99
2.3.1 Zhodnocení mezikrajského postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků v období 2007 – 2013.....	99
2.3.2 Zhodnocení vnitřních disparit Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků kohezní politiky v období 2007 – 2013.....	103
2.3.3 Postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků v průběhu období 2014 – 2020 .	106
2.3.4 Integrované nástroje v kohezní politice 2014 – 2020 ve Zlínském kraji.....	112
2.4 Vymezení regionálních disparit	115
2.4.1. Multikriteriální vymezení disparit na úrovni SO ORP	115
2.4.1. a) Ekonomika a trh práce	117
2.4.1. b) Lidé a kvalita života	118

2.4.1. c) Infrastruktura a kvalita prostředí	120
2.4.1. d) Celkové hodnocení podle statistických ukazatelů.....	122
2.4.1 e) Expertní hodnocení vnitroregionálních disparit.....	123
2.4.2 Variantní tematické vymezení znevýhodněných území	124
2.5 Vazba SRZK 2030 na nadřazené strategické dokumenty na národní a evropské úrovni	128
2.5.1 Národní úroveň.....	128
2.5.1. a) Česká republika 2030.....	128
2.5.1. b) Národní koncepce realizace kohezní politiky	130
2.5.1. c) Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+.....	131
2.5.2 Evropská úroveň - výhled programového období 2021-2027	133
2.6 Vývojové trendy na evropské a globální úrovni.....	137
2.6.1 Ekonomické okolnosti regionálního sblížení.....	137
2.6.2 Demografický parametr	138
2.6.3 Investičně-inovační potenciál	138
2.6.4 Další potřeby a nová témata	138
2.6.5 Klasifikace megatrendů	139
2.7 Shrnutí analytické části a východiska pro návrhovou část SRZK 2030	143
2.7.1 SWOT analýza	143
2.7.2 Komentář SWOT analýzy.....	148
2.7.3 Převodník/ kontext návrhové části v návaznosti na analýzu.....	152
3. Návrhová část.....	159
3.1 Struktura návrhové části.....	159
3.2 Vize.....	160
3.3 Horizontální priority návrhové části	161
3.3.1 Sada horizontálních charakteristik	161
3.3.2 Typologie opatření.....	162
3.3.3 Matice	162
3.4 Popis specifických cílů, prioritních oblastí a typových opatření v jednotlivých pilířích	164
3.4.1 Pilíř 1: EKONOMIKA A TRH PRÁCE	164
Specifický cíl 1.1: Přispívat k udržitelnému rozvoji podnikání v regionu	164
Specifický cíl 1.2: Rozvíjet spolupráci v oblasti výzkumu, vývoji a inovací, a lidských zdrojů	174
Specifický cíl 1.3 Posilovat specializaci a inovace vyšších řádů v souladu s novými globálními trendy	177
Specifický cíl 1.4: Motivovat k investiční aktivitě ve Zlínském kraji.....	179
Specifický cíl 1.5: Podporovat udržitelný vývoj na trhu práce	183
3.4.2 Pilíř 2: LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA	187
Specifický cíl 2.1: Zvyšovat kvalitu vzdělanosti a optimalizovat vzdělávací systém	188
Specifický cíl 2.2: Zvyšovat kvalitu zdravotní péče a optimalizovat síť zdravotnických zařízení .	195
Specifický cíl 2.3: Zvyšovat kvalitu sociální péče a optimalizovat způsoby jejího zajišťování	198

Specifický cíl 2.4: Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví a zvýšit roli kulturních institucí v regionu.....	205
Specifický cíl 2.5: Rozvíjet efektivní správu území a občanskou společnost.....	207
3.4.3 Pilíř 3: INFRASTRUKTURA A KVALITA PROSTŘEDÍ	214
Specifický cíl 3.1: Rozvíjet dopravní infrastrukturu a optimalizovat dopravní obslužnost v regionu	215
Specifický cíl 3.2: Rozvíjet a přizpůsobit energetický systém kraje	221
Specifický cíl 3.3: Chránit a udržovat životní prostředí	225
Specifický cíl 3.4: Rozvíjet ICT a řádně spravovat veřejnou infrastrukturu kraje	233
Specifický cíl 3.5: Zajistit vyvážený rozvoj území	235
3.5 Zásadní mezpilířová (horizontální) témata a vazby.....	240
3.5.1 Horizontální řetězce strategie	240
3.5.2 Problematika Smart region ve vazbě na pilíře a specifické cíle	244
4. Implementace	247
4.1 Pozice a význam dokumentu	247
4.2 Způsob implementace a monitoringu plnění	248
4.2.1 Plán rozvoje	249
4.2.2 Partnerství a principy naplňování	249
4.2.3 Období platnosti a aktualizace dokumentu	251
4.2.4 Vazba SRZK 2030 na SRR 21+.....	252
4.3 Indikativní odhad finančních nákladů realizace.....	254
4.4 Monitorovací ukazatele naplnění strategie.....	256
5. Závěr - manažerské shrnutí SRZK 2030.....	259
5.1 Shrnutí analytické části dokumentu.....	260
5.2 Shrnutí návrhové a implementační části dokumentu	265
5.2.1 Návrhová část.....	265
5.2.2 Implementační část	268
Zdroje.....	270

Seznam zkratk

AMIF	Azylový a migrační fond
BESIP	Bezpečnost silničního provozu
BMVI	Nástroj pro správu hranic a víza
CCCTB	Společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob (Common Consolidated Corporate Tax Base)
CEF	Nástroj pro propojení Evropy (Connecting Europe Facility)
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
COSME	Program pro konkurenceschopnost podniků a malých a středních podniků 2014-2020
CZ_NACE	Klasifikace ekonomických činností
CZ-ISCO	Klasifikace zaměstnání
CZ-NACE 20	Výroba chemických látek a chemických přípravků
CZ-NACE 22	Výroba pryžových a plastových výrobků
CZ-NACE 25	Výroba kovových konstrukcí
CZ-NACE 26	Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení
CZT	Centrální zdroj tepla
ČNB	Česká národní banka
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČSÚ	Český statistický úřad
ČTÚ	Český telekomunikační úřad
DS	Domovy pro seniory
DZE	Druhotné zdroje energie
DZR	Domovy se zvláštním režimem
EAZK	Energetická agentura Zlínského kraje
EFSI	Evropský fond pro strategické investice
EGF	Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci
EMU	Evropská měnová unie
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ERÚ	Energetický regulační úřad
ESA 2010	Evropský systém účtů 2010
ESA 95	Evropský systém účtů 95
ESCS	Index ekonomického, sociálního a kulturního statusu
ESF	Evropský sociální fond
ESF+	Evropský sociální fond plus
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EU ETS	Systém obchodování s emisními povolenkami (EU Emissions Trading System)
EVA	Economic value added (Ekonomická přidaná hodnota)
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EZZF	Evropský zemědělský záruční fond
FaME	Fakulta managementu a ekonomiky

GDPR	Obecné nařízení o ochraně osobních údajů
GIS	Geoinformační systém
GWh	Gigawatthodina
Ha	Hektar
HDP	Hrubý domácí produkt
HKK	Královehradecký kraj
ICT	Informační a komunikační technologie
IDOS	Informační dopravní systém
IOP	Integrovaný operační program
IOT	Internet věcí (Internet of Things)
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IROP	Integrovaný regionální operační program
ISF	Fond pro vnitřní bezpečnost
ISOH	Informační systém odpadového hospodářství
ITI	Integrované teritoriální investice
IUD	Injekční uživatel drog
JDTM	Jednotná digitálně-technická mapa
JHC	Jihočeský kraj
JHM	Jihomoravský kraj
Kč	Koruna česká
KF	Kohezní fond
KHK ZK	Krajská hospodářská komora
KISSoS	Krajský informační systém sociálních služeb
KKOV	Klasifikace kmenových oborů vzdělání
KÚZK	Krajský úřad Zlínského kraje
KVET	Kombinovaná výroba elektrické energie a tepla
KVK	Karlovarský kraj
LBK	Liberecký kraj
MAS	Místní akční skupina
Mbit	Megabit
MD	Ministerstvo dopravy
Mil.	Milion
Mld.	Miliarda
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSK	Moravskoslezský kraj
MSP	Malé a střední podniky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MWe	Megawatt elektrického výkonu
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NKR	Národní koncepce realizace kohezní politiky

NNO	Nestátní nezisková organizace (spolek, obecně prospěšná společnost, ústav, nadace a nadační fond, účelové zařízení registrované církve a náboženské společnosti)
NUTS 2	Region soudržnosti
NUTS 3	Kraj
Ob.	Obyvatelé
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OLK	Olomoucký kraj
OP	Operační program
OPD	Operační program Doprava
OPLLZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OPPI	Operační program Podnikání a inovace
OPPIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OPVK	Operační program pro konkurenceschopnost
OPVVI	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
OPŽP	Operační program Životního prostředí
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů
OSN COP21	Konference OSN o ochraně klimatu
OZE	Obnovitelné zdroje energie
p. b.	Procentní bod
PAK	Pardubický kraj
PHA	Hlavní město Praha
PISA	Program pro mezinárodní hodnocení studentů (Programme for International Student Assessment)
PJ	Petajoule
PLK	Plzeňský kraj
PPP	Partnerství veřejného a soukromého sektoru (Public Private Partnership)
PPS	Standard kupní síly
PRÚOZK	Program rozvoje územního obvodu Zlínského kraje
PSP ČR	Poslanecká sněmovna České republiky
RAP	Regionální akční plán
RIS3	Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky
RES	Registr ekonomických subjektů
ROE	Rentabilita vlastního kapitálu
ROP	Regionální operační program
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
ŘSZK	Ředitelství silnic Zlínského kraje
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SKO	Směsný komunální odpad
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SO POÚ	Správní obvod obce s pověřeným úřadem
SPZ	Strategická průmyslová zóna
SRR	Strategie regionálního rozvoje České republiky

SRR 21+	Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+
SRZK	Strategie rozvoje Zlínského kraje
SRZK 2020	Strategie rozvoje Zlínského kraje do roku 2020
SRZK 2030	Strategie rozvoje Zlínského kraje do roku 2030
SŠ	Střední škola
STC	Středočeský kraj
SVL	Sociálně vyloučené lokality
SZP	Společná zemědělská politika
ŠVP	Školní vzdělávací program
TČ	Trestní činnost
TEN-T	Transevropská dopravní síť
THFX	Tvorba hrubého fixního kapitálu
TIC	Technologické inovační centrum
ULK	Ústecký kraj
ÚHUL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
UTB	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
ÚZIS	Ústav zdravotních informací a statistiky
VaV	Výzkum a vývoj
VaVal	Výzkum, vývoj a inovace
VFR	Víceletý finanční rámec
VOŠ	Vyšší odborná škola
VŠ	Vysoká škola
VYS	Kraj Vysočina
VÚME	Vybrané údaje majetkové evidence
ZEVO	Zařízení pro energetické využití odpadů
ZK	Zlínský kraj
ZLK	Zlínský kraj
ZSJ	Základní sídelní jednotka
ZTP (průkaz)	Průkaz pro osoby zdravotně postižené

1. Úvod

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 (také SRZK 2030), jako základní strategický rozvojový dokument Zlínského kraje pro období do roku 2030, svým zaměřením navazuje na Strategii rozvoje Zlínského kraje 2009 – 2020 (SRZK 2020). Potřeba zpracování základního strategického rozvojového dokumentu vychází ze zákona o podpoře regionálního rozvoje (zákon č. 248/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a zároveň je snahou přinést novou dlouhodobou vizi rozvoje kraje do roku 2030. Současně také reflektuje formování podoby nové kohezní politiky po roce 2020 a reaguje na strategické dokumenty na národní úrovni - Strategický rámec Česká republika 2030 a Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ a Národní RIS3 strategie.

Nelze také opomenout zásadní změny vývoje ekonomiky, které nejen od doby vytvoření a schválení SRZK 2020 nastaly. V průběhu platnosti SRZK 2020 došlo v roce 2013 k její aktualizaci, a to především vzhledem k zásadní změně ekonomické situace v důsledku ekonomické krize v EU a eurozóně, končícímu programovému období 2007– 2013 a nástupu nového programového období 2014 – 2020. Období po roce 2020 přináší nové výzvy v podobě nově nastupujících trendů v oblasti implementace chytrých řešení prakticky do všech oblastí lidské činnosti, nových územních přístupů na národní úrovni i výzev v oblasti evropské integrace s důrazem na novou kohezní politiku EU 2021+.

SRZK 2030 také přináší zjednodušení struktury základních koncepčních strategických dokumentů Zlínského kraje. V tomto období se již nepředpokládá zpracování střednědobého koncepčního dokumentu, Programu rozvoje územního obvodu Zlínského kraje, který v období let 2009 – 12 a 2013 – 16 vždy navazoval na SRZK. Struktura základních koncepčních strategických dokumentů Zlínského kraje je tak nadále dvoustupňová, kdy pilíře a cíle SRZK 2030 jsou průběžně naplňovány konkrétními rozvojovými aktivitami v dvouletých Plánech rozvoje Zlínského kraje. Jednotlivé tematické oblasti jsou dále rozpracovávány v rámci sektorových koncepčních dokumentů kraje.

1.1 Metodika tvorby a struktura dokumentu

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 vznikala v širokém partnerství s klíčovými aktéry regionálního rozvoje na území kraje prostřednictvím jejich zapojení do pracovních skupin ustavených pro tvorbu této strategie dle tematického zaměření jejich jednotlivých částí (pilířů), Regionální stálé konference ZK (odborný poradní orgán hejtmána Zlínského kraje) a dalších relevantních platform pro spolupráci s územními partnery, včetně relevantních výborů Zastupitelstva Zlínského kraje.

Vlastní zpracovatelský tým strategie byl vytvořen na odboru strategického rozvoje a pracoval v úzké spolupráci s Ing. Petrem Zahradníkem, MSc., externím facilitátorem a zpracovatelem návrhové části SRZK 2030. Zpracovatelský tým v souladu s přijatým časovým harmonogramem předkládal v předepsaných fázích jednotlivé výstupy pracovním skupinám (vzniklým podle tří pilířů Strategie) a koordinačnímu výboru (složenému z politických představitelů kraje a klíčových regionálních partnerů), který schvaloval a určoval dosavadní směr zpracování dokumentu.

Celkem v procesu přípravy aktualizace Strategie v roce 2018 byla uskutečněna dvě zasedání jednotlivých pracovních skupin a koordinačního výboru. V rámci uskutečněných jednání pracovních skupin byly diskutovány a připomínkovány návrhy klíčových dílčích částí SRZK 2030, tedy analytické a návrhové části dokumentu. Všechny návrhy od členů pracovních skupin byly dále diskutovány v rámci zpracovatelského týmu SRZK 2030 a jednotlivými věcně příslušnými odbory krajského úřadu. V průběhu roku 2019 proběhl proces hodnocení SEA.

V rámci celého procesu zpracování SRZK 2030 byly sbírány podněty a připomínky jednak od členů pracovních skupin, do připomínkovacího procesu byl umožněn i vstup široké veřejnosti v rámci procesu SEA. Všechny podněty a připomínky byly posouzeny a vypořádány zpracovatelským týmem, relevantní podněty byly do SRZK 2030 zapracovány.

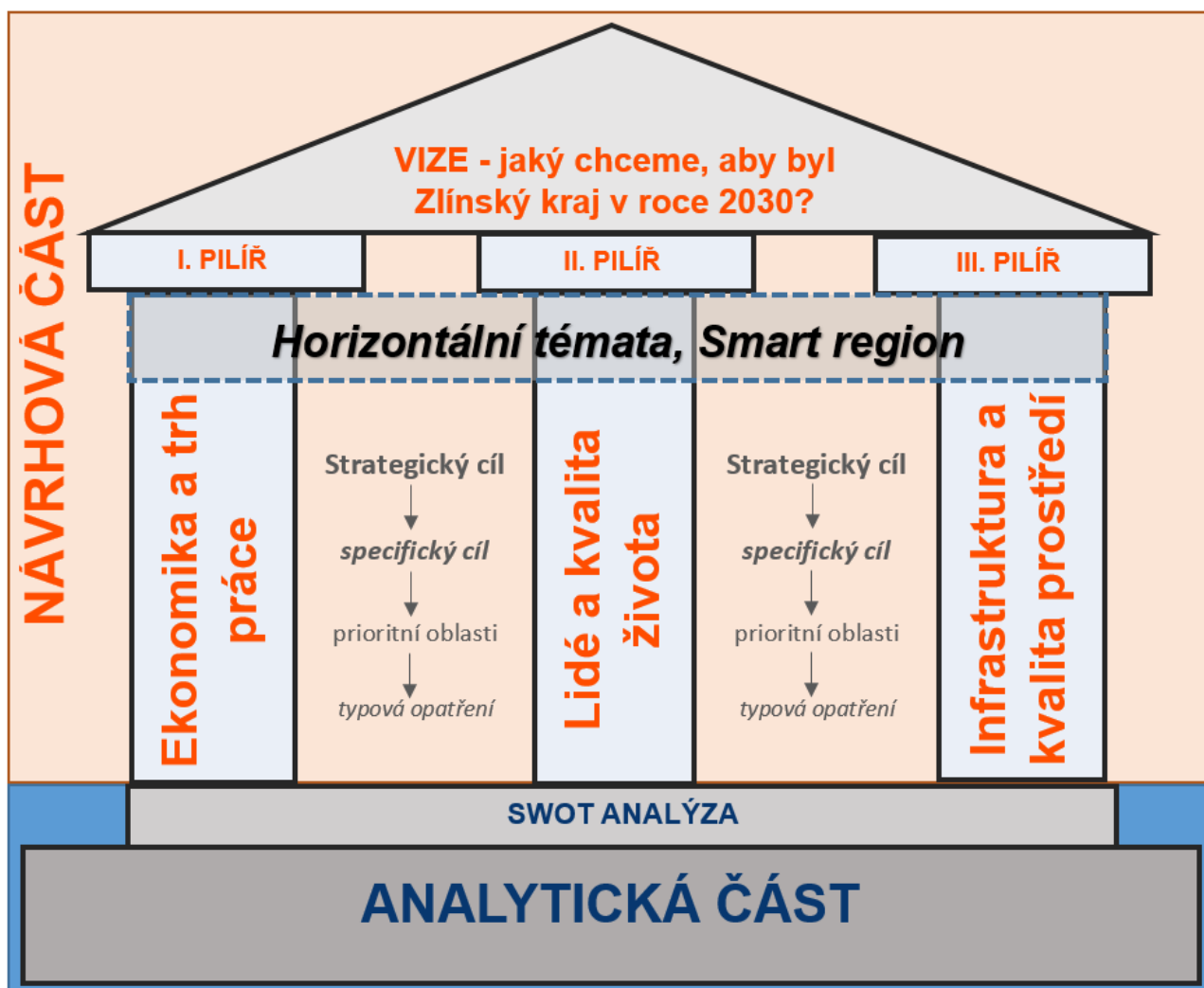
Strategie rozvoje Zlínského kraje je založena na relativně robustní analýze dat, statistických ukazatelů a rešerši rozvojových dokumentů na evropské, národní i regionální úrovni. Důležitým prvkem analytické části je SWOT analýza a její závěry. Analytická část tak tvoří komplex klíčových zjištění, výzev a problémů, které se staly zásadními vstupy pro tvorbu návrhové části.

Návrhová část naplňuje formulovanou vizi rozvoje Zlínského kraje do roku 2030 a má pilřovou strukturu, která je dále podrobně rozpracována až na úroveň typových opatření.

Velká pozornost je věnována zásadním mezpilřovým (horizontálním) vazbám. Strategie se nesnaží rozvoj území vnímat „resortně“, tedy řešit jednotlivé tematické oblasti izolovaně, ale naopak je vzájemně propojovat a hledat synergické efekty, využívat nové přístupy a témata, mj. v souvislosti s konceptem smart region.

Pozornost byla věnována implementaci Strategie, jako klíčovému předpokladu pro její úspěšné naplnění. V rámci této části byla nastavena pravidla a procesy pro úspěšné naplňování a vyhodnocování celého dokumentu.

Obrázek 1: Schéma struktury SRZK 2030

2. Analytická část

Velmi podstatnou součástí SRZK 2030 je analýza prostředí, v němž jsou naplňovány rozvojové cíle a řešena rozvojová témata. Vzhledem k tomu, že se již nepředpokládá zpracování střednědobého koncepčního dokumentu, Programu rozvoje územního obvodu Zlínského kraje, na následující období, jde dokument na nižší úroveň v porovnání se SRZK 2009 – 2020, zejména na úroveň správních odvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP), ale variantně tematicky i na jiné funkční území v rámci kraje. Cílem je i identifikace významných vnitroregionálních rozdílů a disparit v rámci teritoria Zlínského kraje.

Struktura analytické části

Kapitola 2.1 analytické části popisuje vývoj socioekonomických ukazatelů (vývoj v čase, srovnání krajů) ve třech definovaných tematických oblastech (Ekonomika a trh práce, Lidé a kvalita života, Infrastruktura a kvalita prostředí) a jejich tematických podoblastech. Kapitola 2.2 se zabývá vyhodnocením naplňování pilířů a cílů SRZK 2009 – 2020 prostřednictvím vyhodnocení ročních Plánů rozvoje a čerpání rozpočtu Zlínského kraje. V kapitole 2.3 jsou shrnuta data o využívání strukturálních fondů v období 2007 – 13 a 2014 – 2017 ve Zlínském kraji. Následující kapitola 2.4 obsahuje vymezení regionálních disparit na úrovni SO ORP, s nástinem tematického vymezení i na nižších úrovních. Kapitola 2.5 popisuje vazbu SRZK 2030 na nadřazené strategické dokumenty na úrovni ČR i EU. V kapitole 2.6 je shrnut kontext evropských a globálních vývojových trendů. Poslední kapitola analytické části (2.7) je shrnující. Je v ní obsažena souhrnná SWOT analýza a jsou zde také představena východiska pro návrhovou část SRZK 2030.

2.1 Socioekonomická charakteristika kraje

Zlínský kraj (ZLK) svou rozlohou (3 963 km²) je 4. nejmenším krajem České republiky. K 31. 12. 2018 zde žilo 582 921 obyvatel. Kraj je tvořen 4 okresy, 13 správními obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP) a 25 správními obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (SO POÚ). V kraji je celkem 307 obcí, z toho 30 se statutem města.

Největším městem je Zlín se 74,4 tis. obyvateli. Více než 20 tis. obyvatel mají pouze 4 další města a to Kroměříž (28,8 tis.), Vsetín (26,1 tis.), Uherské hradiště (25,2 tis.) a Valašské Meziříčí (22,2 tis.). Do kategorie 10 až 20 tis. obyvatel náleží Holešov, Uherský Brod, Rožnov pod Radhoštěm a Otrokovice. Ve srovnání s průměrem ČR kraj vykazuje menší podíl městského obyvatelstva a naopak mírně vyšší hustotu osídlení.

Tabulka 1: Vybrané ukazatele za Zlínský kraj a ČR (2018)

	Počet obcí celkem	z toho se statutem města	Podíl městského obyvatelstva (v %)	Hustota obyvatelstva (osoby/km ²)
Zlínský kraj	307	30	58,7	147,1
ČR	6 258	605	69,1	135

Zdroj: ČSÚ

Milníky vývoje

Mezi základní milníky, které ovlivnily vývoj a současnou situaci Zlínského kraje, bezesporu patří výrazný ekonomický růst, který byl v dlouhodobém časovém horizontu jeden z nejvyšších mezi regiony ČR (po Praze a Jihomoravském kraji), a který byl podpořený prostředky kohezní politiky EU.

Ve sledovaném období byl vývoj ekonomiky Zlínského kraje sice ovlivněn **dopady ekonomické krize**, která naplno propukla na konci roku 2008, avšak po odeznění této krize byl **znovu nastartován ekonomický růst, v roce 2014 nejvyšší mezi regiony ČR**. Ten je zároveň spojen s výrazným poklesem nezaměstnanosti v posledních dvou letech. Tyto vnější podmínky zásadním způsobem determinovaly rozvoj území kraje a významně tak ovlivnily i naplňování cílů SRZK 2020.

V předkrizovém období, kdy byla SRZK 2020 vytvářena, se ekonomika kraje a celé ČR dala charakterizovat jako velmi dynamicky rostoucí, proexportně orientovaná, avšak s ohledem na míru vyspělosti v evropském kontextu stále podrozvinutá. Krize znamenala propad reálné ekonomiky, oslabení ekonomického výkonu a utlumení poptávky s negativním dopadem na podniky, trh práce a celou ekonomiku. **Ekonomická krize zásadním způsobem ovlivnila naplňování cílů zaměřených na podporu podnikatelského prostředí a budování infrastruktury.**

Od 2. poloviny roku 2014 sledujeme **postupný obrat trendů vývoje ekonomiky, který doprovází zlepšování situace na trhu práce, pozitivní trendy vývoje makroekonomických ukazatelů na regionální i národní úrovni**. Přetrvávají však dále zásadní problémy, jako je např. **nesoulad nabídky a poptávky na trhu práce, nízká úroveň mezd a selektivní migrace**.

Mezi důležité faktory rozvoje Zlínského kraje patří také využití dotačních prostředků kohezní politiky EU ve dvou obdobích let 2007 – 2013 a 2014 – 2020. Významný **impulz pro rozvoj kraje znamenal zejména programové období 2007 – 2013**, především pro kraj finančním objemem i tematickým zaměřením zásadní ROP Střední Morava. Šlo o významný zdroj prostředků pro kraj mimo tematické národní OP, zaměřený zejména do oblasti podpory cestovního ruchu a dopravní infrastruktury. Na toto programové období navázalo programové období 2014 – 2020, které přineslo zásadní změnu v podobě centralizace distribuce finančních prostředků do území prostřednictvím **uplatnění integrovaných nástrojů a principů územní dimenze**. Dohoda o partnerství, jakožto závazný strategický dokument ČR pro oblast čerpání Evropských strukturálních a investičních fondů v období 2014 – 2020, definuje **Integrovaný regionální operační program** jako program navazující na sedm regionálních operačních programů a částečně na Integrovaný operační program z programového období 2007 – 2013. Na území kraje funguje

Regionální stálá konference, která vznikla za účelem koordinace a plánování integrovaných nástrojů a územní dimenze na krajských úrovních. Podrobnému vyhodnocení využívání strukturálních fondů EU v teritoriu Zlínského kraje se věnuje kapitola 2.4.

Hlavní ukazatel SRZK 2020 - HDP/obyvatele v paritě kupní síly k průměru EU

Hlavním cílem, který definovala SRZK 2020, je přiblížení se či dosažení ekonomické úrovně Zlínského kraje průměrné hodnotě nynější EU-28 v horizontu sledování této Strategie – tedy do roku 2020.

Přesto, že od roku 2009, kdy Zlínský kraj dosahoval 70,6 % HDP/ob. ve standardu kupní síly (PPS) k průměru EU, došlo ve sledovaném období k přiblížení se průměru EU 28 o 6 procentního bodu (dále jen p. b.) (podle aktuálně dostupných dat z roku 2017 HDP/ob. v PPS k průměru EU 28 je 76,6 %, HDP/ob. v PPS), vykazuje Zlínský kraj dlouhodobě podprůměrné hodnoty výkonnosti ekonomiky ve srovnání s průměrem EU i ČR. **Lze tedy předpokládat, že stanoveného základního cíle SRZK 2020 nebude do roku 2020 dosaženo. Ve srovnání s vývojem na úrovni ČR se však jedná o rychlejší růst** (v roce 2009 ČR dosahovala hodnoty 84,5 % HDP/ob. v PPS k průměru EU 28, v roce 2017 se jednalo o 85,6 %, tedy se jedná o změnu o 1,1 p. b.).

Význam pro růst HDP Zlínského kraje měla jistě kohezní politika EU, která v období 2007 – 2013 přinesla do Zlínského kraje sumu převyšující 41 mld. Kč a v aktuálním programovém období 2014 – 2020 i přes určité zpoždění v čerpání prostředků cca 15,4 mld. Kč (k 31. 12. 2018). Dlouhodobý průměr je tedy kolem 5 mld. Kč ročně ve Zlínském kraji a dle údajů Ministerstva pro místní rozvoj (Národní orgán pro koordinaci¹) tvoří prostředky kohezní politiky cca pětina růstu HDP v ČR.

Tabulka 2: Vývoj hodnoty HDP Zlínského kraje na obyvatele ve standardu kupní síly vůči průměru EU28 a ČR (v %)

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
HDP/obyvatele (EU28 = 100 %)*	70,6	66,8	70,0	69,4	70,9	76,5	74,8	75,2	76,6
HDP/obyvatele (ČR = 100 %)	84,5	83,3	84,5	84,0	84,8	89,1	86,0	86,0	85,6

Zdroj: ČSÚ

*Údaje za roky 2009 – 2010 jsou podle staré metodiky (ESA 95), od roku 2011 platí nová metodika ESA 2010

2.1.1 Ekonomika a trh práce

2.1.1. a) Ekonomická výkonnost

V průběhu minulých 25 let Zlínský kraj prošel zásadními strukturálními změnami, jež významně poznamenaly charakter jeho ekonomiky a zařadily jej mezi úspěšnější regiony ČR v současnosti z hlediska ekonomické výkonnosti, ačkoliv v 90. letech minulého století patřil mezi periferní a ekonomicky méně výkonné regiony, mimo hlavní rozvojové osy státu.

Při porovnání hodnot HDP na obyvatele (měřeno v PPS - standardu kupní síly) vůči průměru EU se Zlínský kraj dle publikovaných dat ČSÚ z prosince 2017² dostal z předposlední pozice mezi 14 kraji ČR

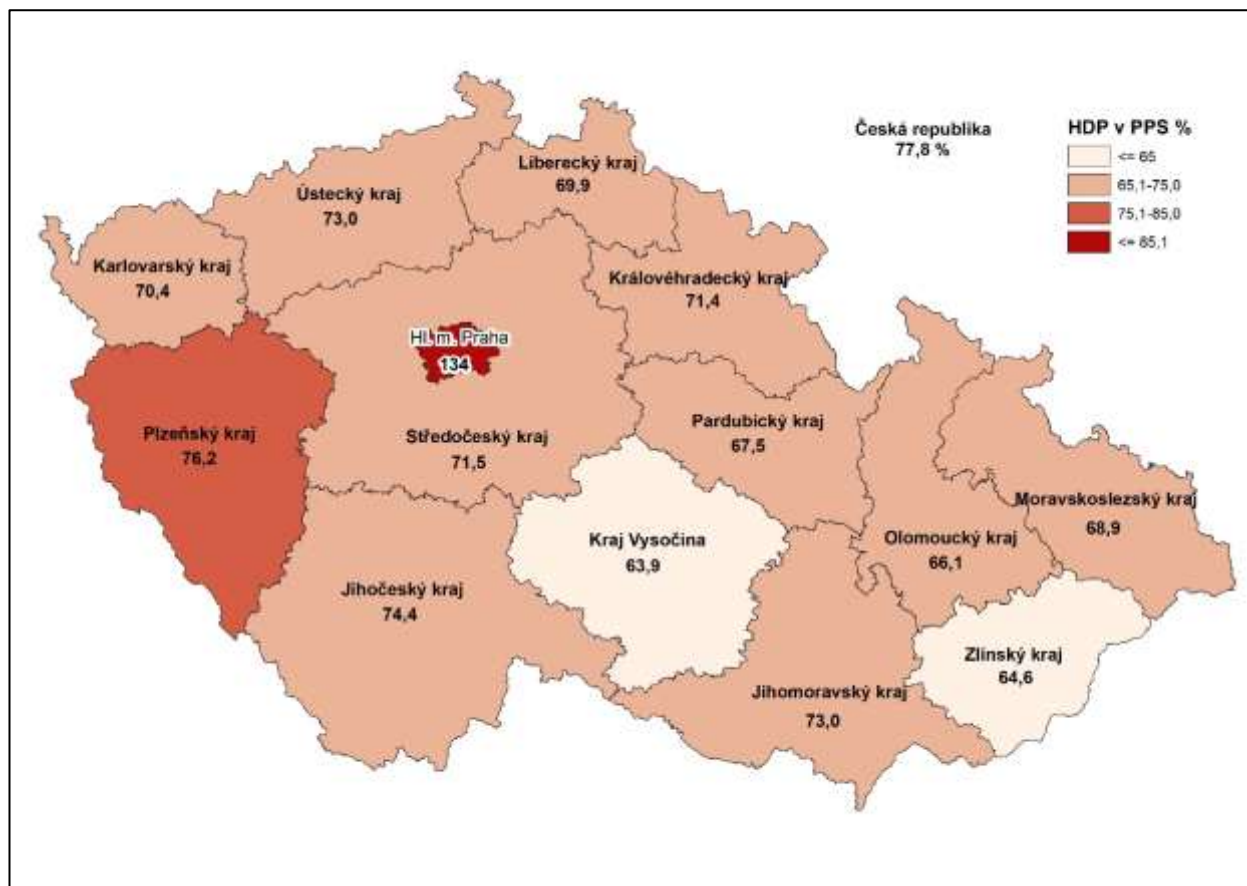
¹ Národní orgán pro koordinaci (NOK) je centrálním metodickým a koordinačním subjektem pro implementaci programů spolufinancovaných z fondů Evropské unie v programovém období 2007–2013 a 2014–2020.

² https://apl.czso.cz/nufile/CSU_TK_NU_prezentace.pdf

v roce 1996 na aktuálně 6. pozici v mezikrajském srovnání. V roce 2017 dosáhl úrovně 76,6 % HDP/ob. v PPS (EU28 =100 %) a na celkovém HDP ČR se Zlínský kraj podílí 4,7 %.

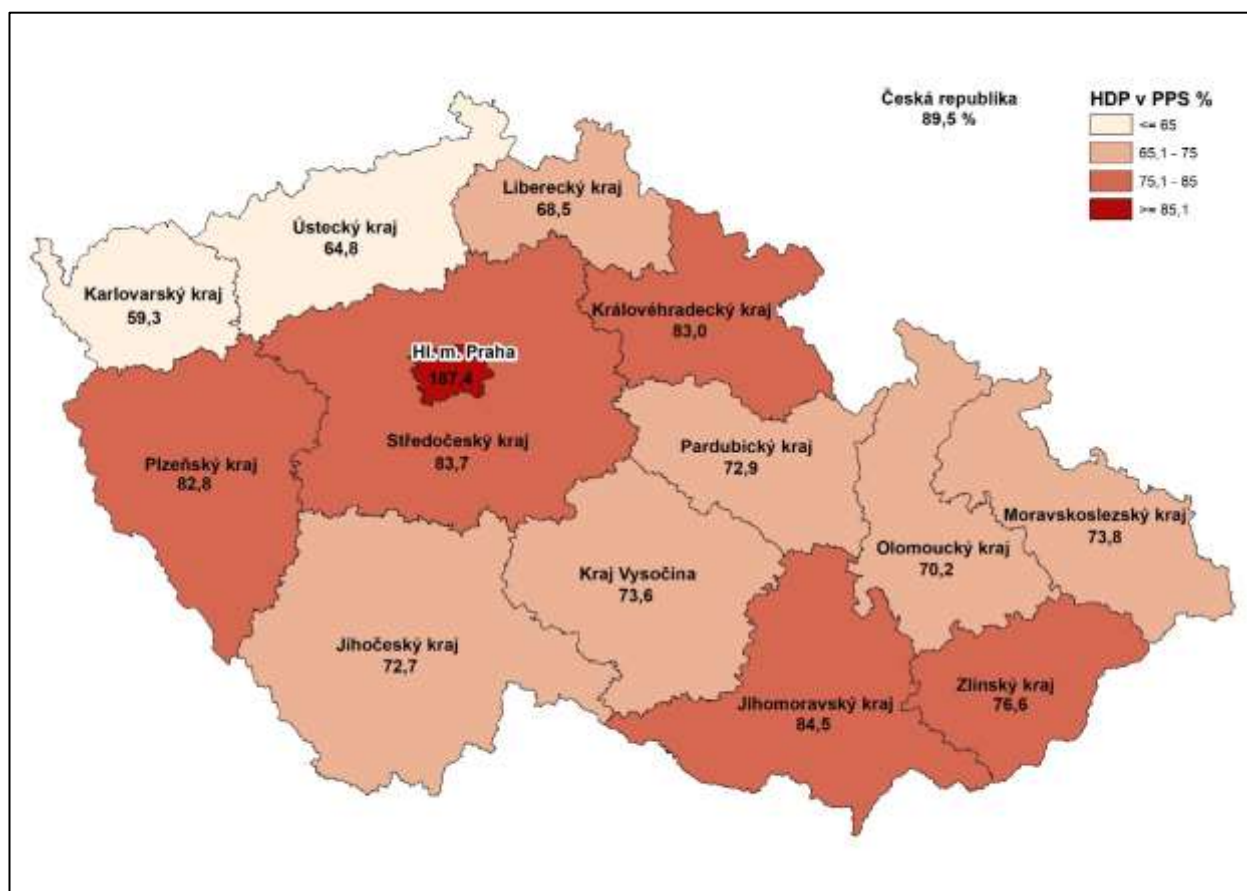
Nejvíce HDP vyprodukuje hlavní město Praha (25,4 %), naopak nejméně Karlovarský kraj (1,9 %). HDP Zlínského kraje po letech stagnace mezi lety 2008 až 2013 v posledních třech dostupných letech roste. Při přepočtu HDP na obyvatele je Zlínský kraj na 85,6 % celorepublikového průměru. Bez započtení hlavního města Prahy je to však už 101 %.

Obrázek 2: HDP v PPS (standardu kupní síly) v krajích v roce 1996 (průměr EU = 100 %)³

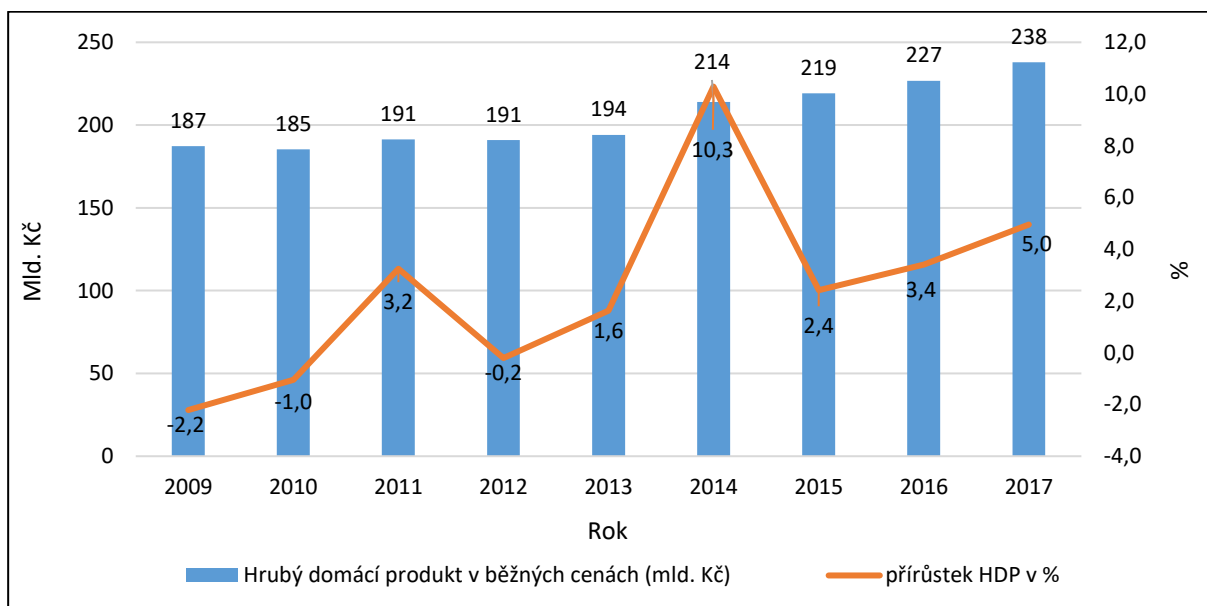
³ Data k Obrázku 2 a 3 jsou převzata z prezentace Českého statistického úřadu z prosince 2017 a jsou zde použity jiné škály oproti standardní typologii EU využívané v kohezní politice (regiony do 75 %, 75 - 90 % a nad 90 % průměru EU v HDP na obyvatele).

Obrázek 3: HDP v PPS (standardu kupní síly) v krajích v roce 2017 (průměr EU = 100 %)

Bližší pohled na období vývoje ekonomiky Zlínského kraje v letech 2009 – 2017 (Graf 1) ukazuje výraznější výkyvy v ročních tempích růstu HDP, které byly ovlivněny celosvětovou ekonomickou recesí. V předkrizovém období do roku 2008 byl Zlínský kraj schopen poměrně razantně akcelarovat svůj ekonomický růst, který zásadním způsobem přispěl k průběhu reálné konvergence až nad úroveň 70 % průměru EU. Silná ekonomická dynamika a stabilní ekonomická struktura byla schopna udržet proces reálné konvergence i přes nejhorší tuzemský i evropský rok za mnoho minulých dekád – 2009 (ekonomika Zlínského kraje vykázala meziroční pokles o 3 %, kdežto ekonomika České republiky o 4,7 % meziročně a Evropské unie o 4,2 % meziročně).

Graf 1: Vývoj hrubého domácího produktu ve Zlínském kraji v letech 2009 – 2017

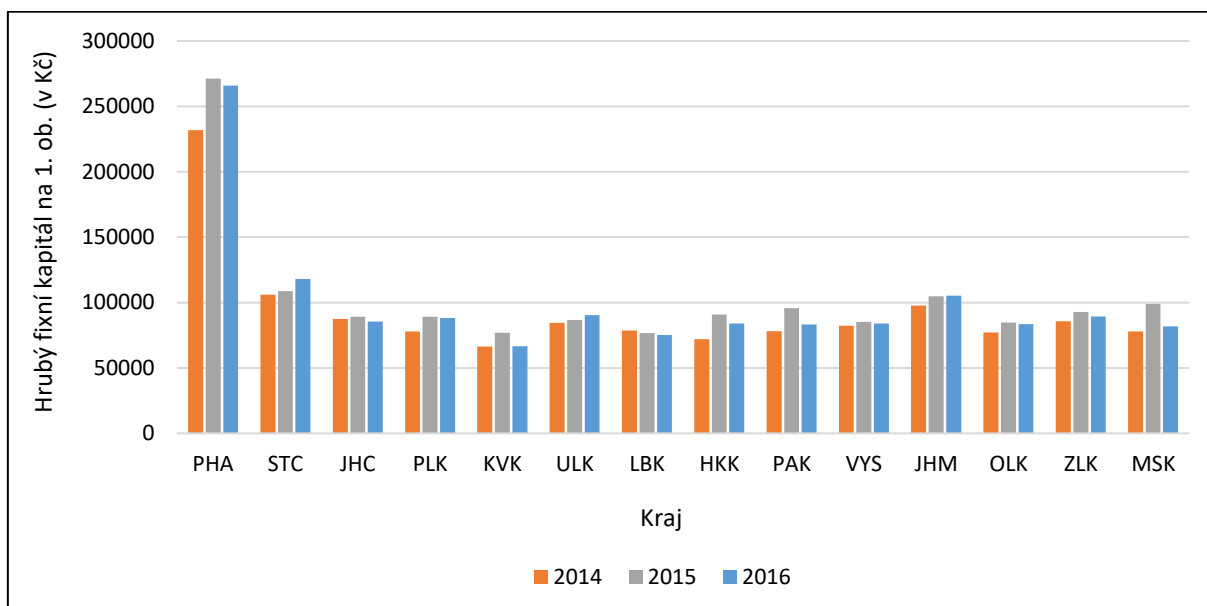
Zdroj: ČSÚ

Z pohledu růstové dynamiky byl pro Zlínský kraj nejpříznivějším v posledním období rok 2014, kdy růst HDP dosáhl reálně meziročně 10,3 %, čímž se v tomto roce stal bezkonkurenčně nejdynamičtěji se rozvíjejícím regionem České republiky.

I přes viditelný a zjevně úspěšný proces reálné konvergence před rokem 2009 však Zlínský kraj stále zůstává podrozvinutým regionem s vysokým růstovým potenciálem v celostátním i unijním srovnání. Po ekonomickém propadu v období krize, kdy Zlínský kraj nezachytil v roce 2010 nástup procesu ekonomického oživení a v pořadí krajů podle tempa růstu obsadil až 10. místo, dochází od roku 2013 k opětovnému oživení a růstu regionálního HDP až na stávající 6. příčku. Dlouhodobou předností Zlínského kraje, pozitivně ovlivňující jeho ekonomickou výkonnost, je vysoká míra soudržnosti a kvality v řadě neekonomických, především sociálních a environmentálních charakteristik.

Z hlediska struktury HDP je pro budoucí vývoj klíčová investiční aktivita regionu, tj. tvorba hrubého fixního kapitálu (THFX). Podíl Zlínského kraje na tvorbě hrubého fixního kapitálu v roce 2016 činil 4,4 % (v roce 2009 to bylo 3,8 %). Tvorba hrubého fixního kapitálu na obyvatele dosahuje v letech 2015 a 2016 ve Zlínském kraji 80, resp. 79 % celorepublikového průměru, což je výrazný skok oproti předchozím letům a jde o nejlepší hodnoty Zlínského kraje vůči průměru ČR v delší časové řadě. Dlouhodobě se však pohybuje kolem 75 % průměru ČR a nikdy ve sledované historii od roku 1995 nedosáhl 100 % průměrné hodnoty ČR. Tento jev se následně projevuje i v ostatních ekonomických charakteristikách, např. mzdovém vývoji. Je předpoklad, že intenzivnější investiční aktivitě, zvláště ve velkých korporacích, odpovídá i vyšší mzdová hladina se všemi dalšími důsledky (spotřeba, úspory, existence dalších služeb atd.).

Graf 2: Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele v Kč v letech 2014 – 2016

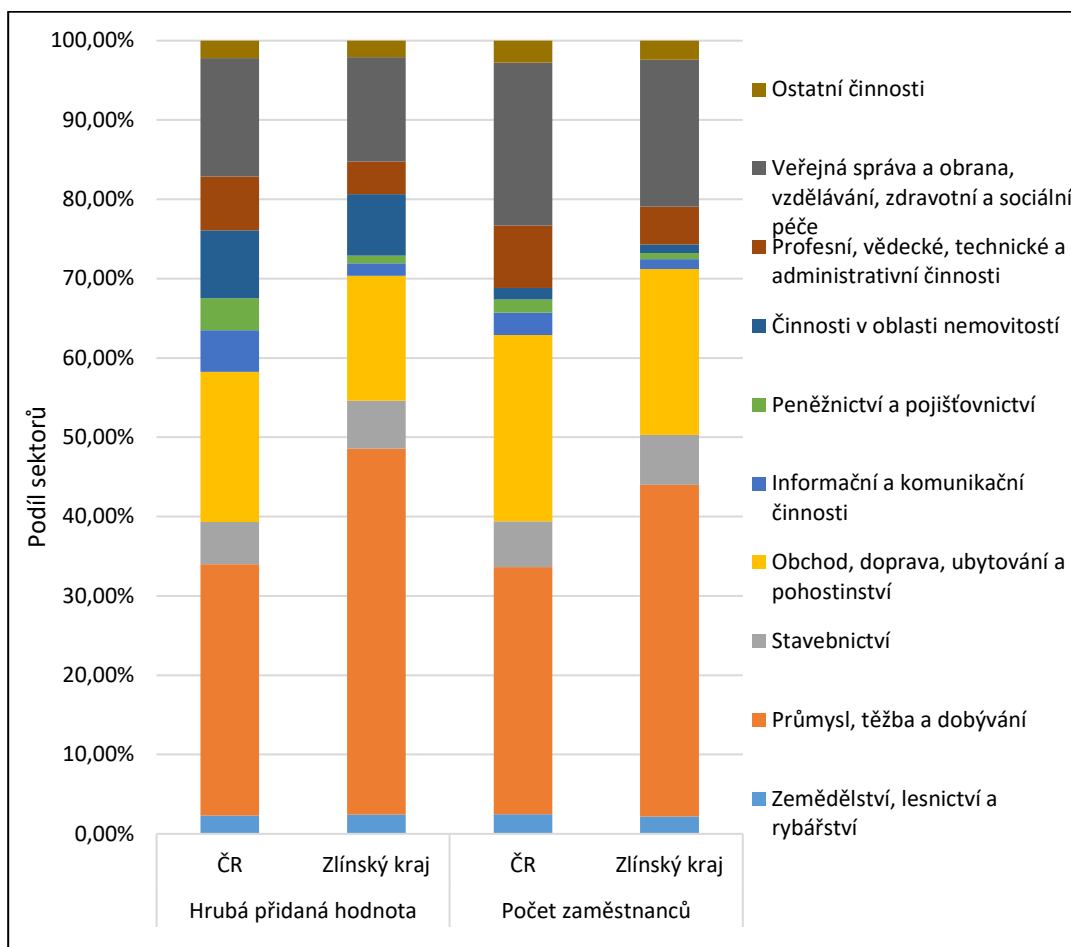

Zdroj: ČSÚ

Při vztažení tvorby hrubého fixního kapitálu k HDP v běžných cenách je Zlínský kraj v letech 2009 – 2016 na hodnotách 21,6 – 24,7 % a patří mu průměrně 12. pozice ze 14 krajů. I přes mírné zlepšení v letech 2014 a 2015 je Zlínský kraj z tohoto pohledu stále podinvestován a jednou z jeho hlavních priorit pro dosažení dlouhodobého růstu by měly být masivní investice do zpracovatelského průmyslu, infrastruktury a služeb.

Ekonomika Zlínského kraje je dlouhodobě charakterizována **vysokým podílem tradičních odvětví zpracovatelského průmyslu, který je výrazně zaměřen na export, a jak ukázalo období ekonomické recese v letech 2009 – 2012, je zranitelnější globálními výkyvy ekonomické výkonnosti.** Ve srovnání s ostatními kraji vykazuje kraj nadprůměrný podíl průmyslu jak na ekonomické výkonnosti tak na zaměstnanosti. Průmysl, těžba a dobývání se podílí na hrubé přidané hodnotě kraje téměř 47 % (průměr ČR je 32 %) a na počtu zaměstnanců 42 % (průměr ČR 31 %). Naopak terciální sféra (obchod a služby) je oproti průměru ČR na nižší úrovni, a to jak co do příspěvku k hrubé přidané hodnotě, tak co do zaměstnanosti.

Graf 3: Podíl sektorů ekonomiky na hrubé přidané hodnotě a počtu zaměstnanců (2017)

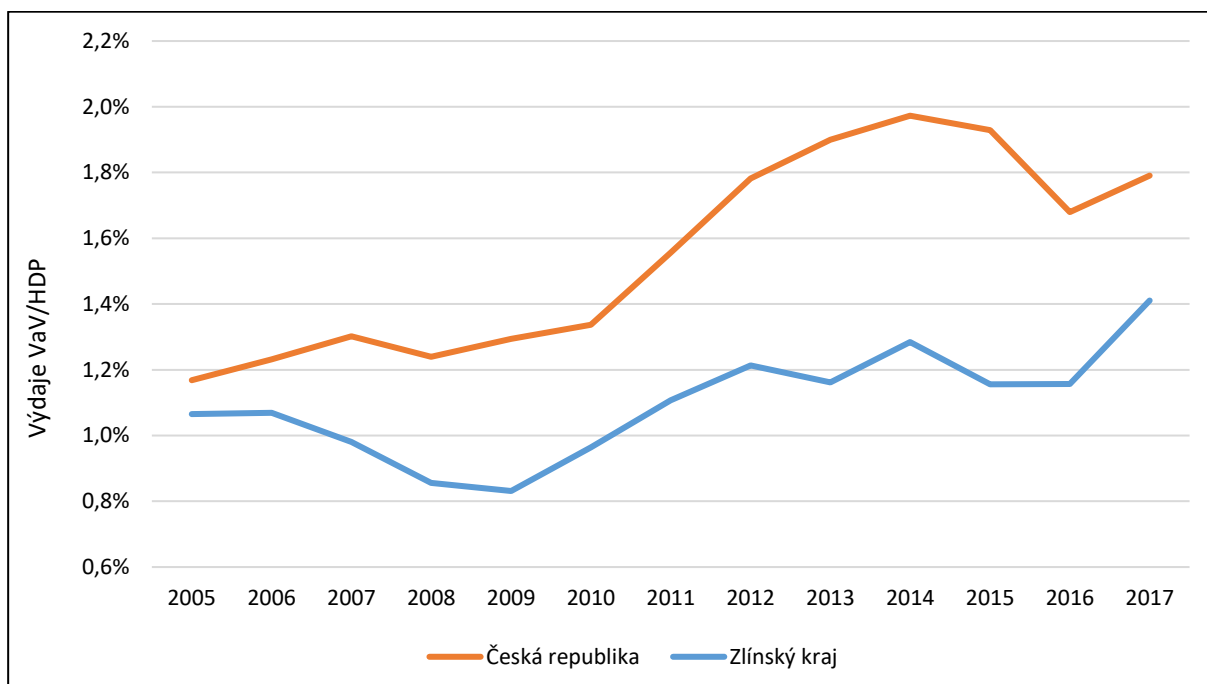

Zdroj: ČSÚ

2.1.1. b) Výzkum a vývoj (VaV)

Podíl výdajů VaV na HDP ve Zlínském kraji byl v roce 2017 na úrovni 1,4 % a tedy pod průměrem ČR (1,8 %) a přináležel mu tak 7. místo v mezikrajském srovnání. **Dlouhodobě ZLK kopíruje celorepublikový trend, avšak drží se pod průměrem ČR.** Od roku 2009 dochází k nárůstu podílu výdajů VaV na HDP s oscilací kolem 1,2 %.

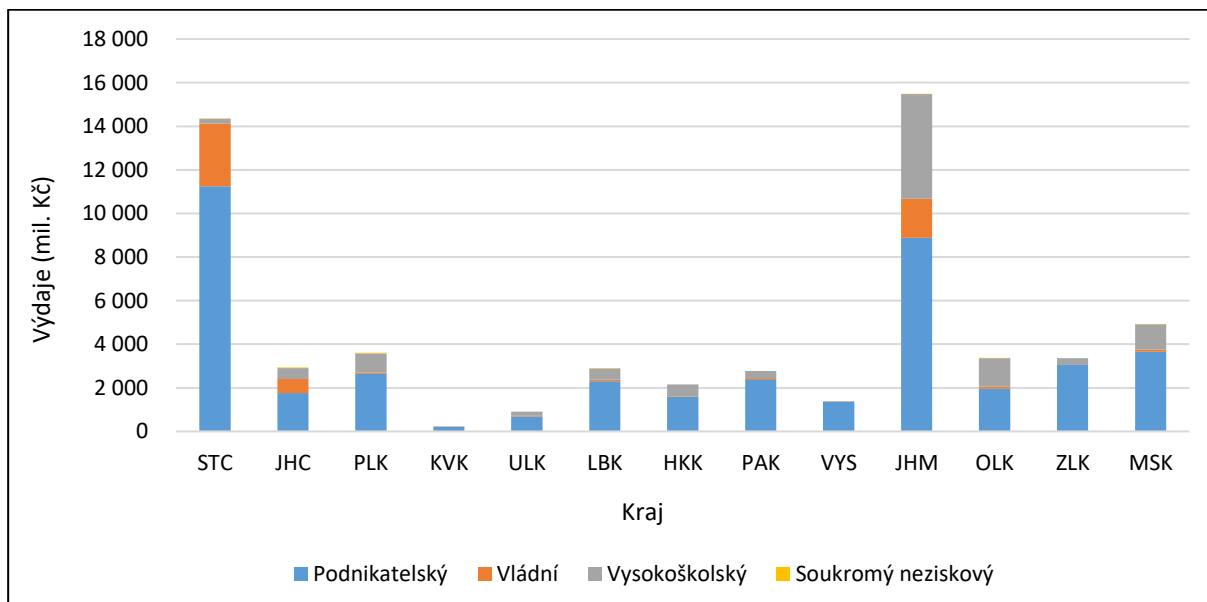
Graf 4: Výdaje VaV ve Zlínském kraje a České republice v poměru k HDP (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

V absolutních hodnotách však dochází k většímu nárůstu HDP oproti nárůstu výdajů VaV - v roce 2017 dosáhly 3 356 mil. Kč, s meziročním nárůstem 28 %, nejvyšší od roku 2005. Polovina výdajů míří do experimentálního vývoje, přičemž průměr v ČR je 34 %. **Z dlouhodobého hlediska (průměr za období 2005 – 2017) směřuje nadpoloviční většina VaV výdajů do průmyslu a stavebnictví a oproti průměru ČR je tento podíl vyšší o 27 p. b.**

Graf 5: Celkové výdaje na výzkum a vývoj v krajích bez Prahy (2017, mil. Kč v běžných cenách)

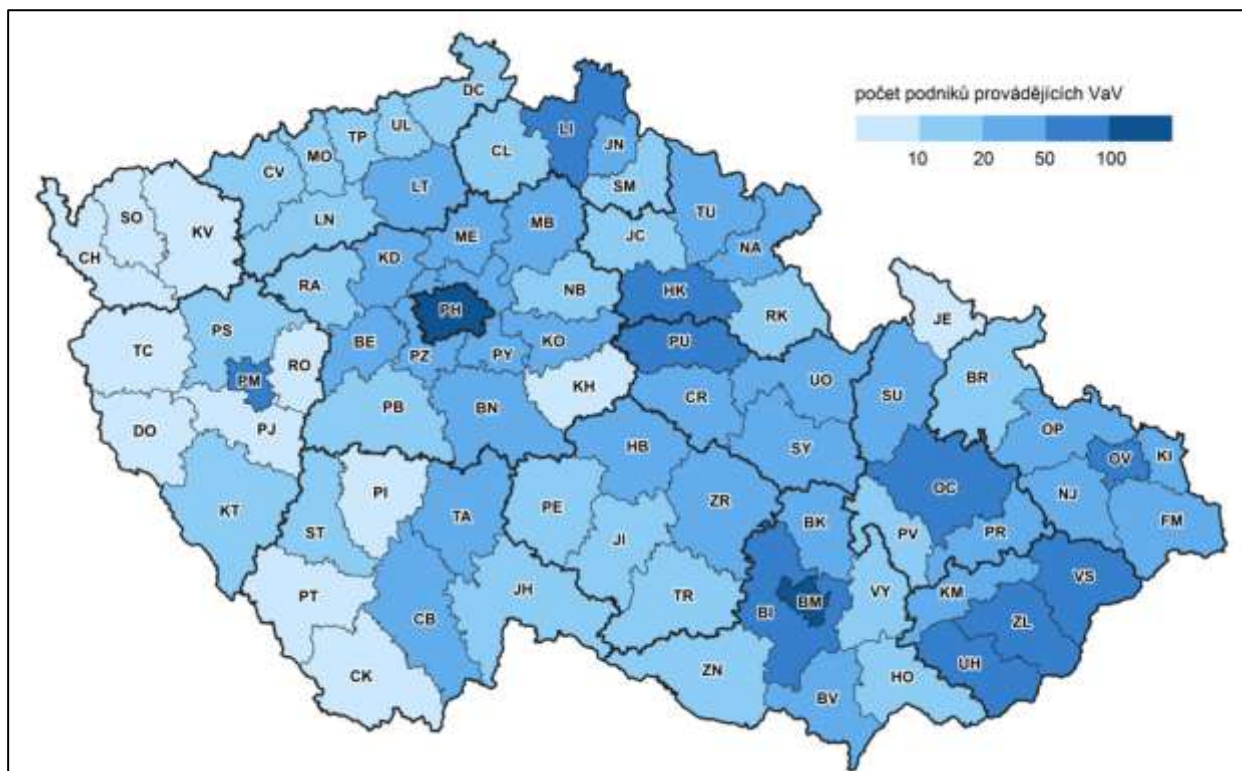

Zdroj: ČSÚ

VaV výdaje byly realizovány především v podnikatelském sektoru a dlouhodobě se navyšují. Zatímco ještě v roce 2009 činily 1,4 mld. Kč, v roce 2017 se již vynaložilo 3 mld. Kč, což činí 91 %

z celkových výdajů na VaV v kraji. V celorepublikovém srovnání (63 % v roce 2017 v podnikatelském sektoru) jde o podstatně vyšší podíl a řadí Zlínský kraj na 3. místo v ČR. Co do celkového objemu jsou výdaje Zlínského kraje na 5. místě v mezikrajském srovnání. **Také ukazatel počtu podniků provádějících VaV ukazuje relativně dobrou pozici v okresech Zlín a Vsetín** v celorepublikovém srovnání. Na tomto místě je nutné zmínit, že ZLK nedisponuje větším počtem veřejných VaV pracovišť a jedná se hlavně o pracoviště Univerzity Tomáše Bati.

Obrázek 4: Podniky provádějící VaV podle okresů ČR, 2017

Zdroj: ČSÚ

V rámci RIS3 strategie byly v krajské příloze Národní RIS3 ve Zlínském kraji navrženy tzv. „domény specializace, které jsou vymezeny následovně:

- A) Inovativní aplikace polymerů
- B) Inovace v konstrukčních činnostech
- C) Inteligentní a úsporné elektronické systémy

Ve firemním sektoru působí v kraji celá řada subjektů, které jsou aktivní v oblasti VaV. Úspěšné, výrazně inovační firmy nalezneme v kraji zejména v odvětvích plastikářství, leteckého, strojírenského, elektrotechnického průmyslu, ale také v ICT, zbrojním nebo kovodělném průmyslu.

V oblasti VaV je zřejmá aktivita v plastikářském průmyslu, kde se výrazně profiluje právě UTB s Centrem polymerních systémů, a rozvíjí spolupráci zejména s firmami zastoupenými v Plastikářském klastru, které se zabývají širokým spektrem plastových produktů. Vzhledem k tomu, že část produkce firem z Plastikářského klastru směřuje do automobilového průmyslu, jsou vytvořeny meziregionální vazby Plastikářského klastru na Moravskoslezský automobilový klastr a na Autoklastr Západoé Slovensko. Významnou pozici ve VaV v kraji zaujímá také letecký průmysl, reprezentovaný výrobcí letadel a souvisejících komponentů, techniky a přístrojového vybavení. Za třetí nejvýznamnější oblast z hlediska VaV lze ve Zlínském kraji považovat výrobu elektronických součástí a výrobu elektrických zařízení. Ta se úspěšně rozvíjí zejména v Rožnově pod Radhoštěm, ale také v Holešově a na Uherskohradištsku.

Strojírenství a zbrojní průmysl jsou dalšími výraznými odvětvími, v nichž firmy v regionu disponují VaV kapacitami.

Na relativně vysokou aktivitu podnikatelského sektoru poukazuje také růst nepřímé veřejné (daňové) podpory výzkumu a vývoje prováděného v soukromých podnicích jak v ČR, tak ve Zlínském kraji. Mezi roky 2010 a 2017 došlo u podniků ve Zlínském kraji k nárůstu objemu snížené daně z příjmu právnických osob díky uplatněným výdajům na VaV z hodnoty 31 mil. Kč na 152 mil. Kč. Z hlediska objemu v celé ČR však 1,7 mld. z celkových 2,5 mld. Kč daňových úlev na VaV získávají zahraniční firmy. Regionální rozložení podniků čerpajících daňové úlevy na VaV aktivity odpovídá geografické koncentraci firem s vlastním VaV. V roce 2017 to bylo 318 firem v Praze, 150 firem v Jihomoravském kraji, 111 firem v Moravskoslezském kraji a 103 firem ve Zlínském kraji, kterému tímto patří 4. pozice mezi všemi regiony ČR.

Zlínský kraj se v průměru za roky 2010 – 2017 nachází na 6. místě v poměru daňové podpory k HDP, přičemž oproti roku 2010 došlo ke třetímu nejvyššímu nárůstu (po Libereckém kraji a Vysočině). Na druhou stranu má **výše přímé veřejné podpory výzkumu a vývoje ze státního rozpočtu ČR kolísavý trend**, přičemž v roce 2017 se jednalo o 348 mil. Kč uplatněných ve Zlínském kraji (1,1% z celé ČR). Podpora v soukromých podnicích ZLK má od roku 2011 klesající trend, s hodnotou 142 mil. Kč v roce 2017.

Čerpání programů směřujících k inovacím ve firmách anebo k podpůrné infrastruktuře v regionu pro inovační projekty také poukazuje na inovační potenciál kraje. V počtu realizovaných projektů vybraných programů čerpání OPPI (2007–2013; Operační program podnikání a inovace)⁴ a OPPIK (2014+; Operační program podnikání a inovace pro konkurenceschopnost)⁵ patří Zlínskému kraji 4. místo v mezikrajském srovnání. V případě počtu realizovaných projektů OPPIK se Zlínský kraj řadí dokonce na 1. místo u programu Inovace (projekty firem zahajujících sériovou výrobu inovované produkce) a 2. místo u programu Potenciál (budování výzkumně-inovačních kapacit ve firmách). V minulém programovém období bylo po Jihomoravském kraji nejúspěšnější čerpání v rámci programu ICT v podnicích. Také rozvoj regionální infrastruktury pro inovace byl oproti dalším krajům ČR výrazně podpořen sedmi schválenými projekty podnikatelských center a inkubátorů a řadí tak ZLK na 4. místo v mezikrajském srovnání. Na druhou stranu účast subjektů ze Zlínského kraje v mezinárodních projektech (Horizon 2020 apod.) je velmi slabá.

Počet zaměstnanců v oblasti vědy a výzkumu v kraji roste, s nejvyšším nárůstem v roce 2017. V roce 2017 meziročně vzrostl o 15 % na 2 668 přepočtených pracovníků. Nárůst počtu zaměstnanců byl celkově zaznamenán ve 12 krajích, jen ve Zlínském, Ústeckém, Karlovarském, Královéhradeckém, Středočeském kraji a hlavním městě Praha přesáhl 10% hranici. V dlouhodobém průměru je 81 % pracovníků VaV v kategorii technické vědy a 10 % přírodní vědy. V celorepublikovém průměru je to přitom 46 % (technické vědy) a 34 % přírodní vědy. Tento rozdíl odráží také poměr zastoupení žen v oblasti VaV (ZLK dlouhodobý průměr zastoupení žen 19 %, ČR 30 % žen).

Počet pracovišť VaV v roce 2017 dosáhl hodnoty 234, s celorepublikově nejvyšším procentním nárůstem (navýšení počtu o 92 %, tj. o 112 pracovišť oproti roku 2005). V přepočtu na počet obyvatel se drží ZLK dlouhodobě v počtu VaV pracovišť na 3. místě, po Praze a Jihomoravském kraji (JMK).

Analýza patentové statistiky potvrzuje **dlouhodobý trend nárůstu počtu patentů ve ZLK** s celkovým počtem 224 patentů od roku 2005. V roce 2017 bylo přitom přihlašovatelům z ČR uděleno 606 patentů, z toho 40 v ZLK.

Tabulka 3: Patenty udělené přihlašovatelům ze Zlínského kraje a ČR celkem podle roku udělení

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Zlínský kraj	9	10	15	11	23	18	21	25	30	40
ČR	250	385	294	340	423	435	493	605	675	606

⁴ Jedná se o programy: Inovace-Inovační projekty, Inovace-ochrana průmyslového vlastnictví, Klastry, Potenciál, Prosperita veřejná/neveřejná a Technologické platformy

⁵ Jedná se o programy: Aplikace, Inovace, Potenciál, Partnerství znalostního transferu, Inovační vouchery, Služby infrastruktury a Spolupráce

Zdroj: ČSÚ

2.1.1. c) Průmysl a podnikání

Ekonomika Zlínského kraje se vyznačuje **silnou podnikatelskou základnou v sektoru malých a středních podniků (MSP)**⁶. Podíl MSP na zaměstnanosti činil 55% v roce 2014⁷, kdy oproti roku 2010 došlo jenom k mírnému poklesu. Oproti průměru ČR jde přitom o podíl vyšší o 4 p. b.. Také v kategorii velkých podniků do 1000 zaměstnanců je Zlínský kraj oproti ČR nadprůměrný, naopak zaměstnanost u podniků s 1000 a více zaměstnanci je pod celorepublikovým průměrem.

Silné je postavení podniků v tradičních oborech – zpracování plastů, gumárenství, strojírenský průmysl, kovodělný průmysl, potravinářský průmysl. Podniky jsou z velké části subdodavateli v rámci výrobních řetězců (především pro automobilový průmysl) a méně je zastoupena výroba finálních produktů. Přesto některé podniky disponují vlastním VaV zázemím, do jehož budování investují firmy i s podporou EU nadprůměrně ve srovnání regionů ČR (především SO ORP Zlín, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Val. Meziříčí), a existuje také spolupráce mezi institucemi VaV a podniky.

Vývoji indexu meziroční změny počtu ekonomických subjektů se sídlem na území Zlínského kraje spadajících velikostně do kategorie 10 - 249 zaměstnanců zobrazuje následující Tabulka 4. V tomto ohledu je patrný pokles počtu ekonomických subjektů sledované kategorie v období let 2009 až 2013. V posledních v pěti letech je hodnota meziroční změny relativně stabilizovaná.

Tabulka 4: Index meziroční změny počtu subjektů spadajících do kategorie malého a středního podnikání na území Zlínského kraje; podíl daného roku k roku předchozímu

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Index změny	0,98	0,94	1,00	0,98	0,97	1,00	0,99	1,01	1,00	0,99

Zdroj: ČSÚ

Analýza odvětvové struktury Zlínského kraje je založena na počtu podnikatelských subjektů jednotlivých odvětví podílejících se na hrubé přidané hodnotě Zlínského kraje. V období let 2009– 2018 se **počet podnikatelských subjektů kontinuálně navyšoval** a docházelo k přizpůsobování struktury podnikatelských subjektů z hlediska sektorů. Na jedné straně **dochází k mírnému nárůstu počtu subjektů v zemědělském sektoru, na druhé straně ke stagnaci v průmyslu.**

Tabulka 5: Počet ekonomických subjektů ve Zlínském kraji v letech 2009 – 2018 (v tis. Kč)

Ekonomické subjekty podle CZ-NACE ve Zlínském kraji	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Celkem	131,87	134,37	136,73	138,27	138,20	138,83	140,18	141,07	142,50	143,73
A Zemědělství, lesnictví a rybářství	5,21	5,50	5,75	5,90	5,77	6,01	7,02	7,33	7,67	8,01
B-E Průmysl celkem	23,06	23,36	23,34	23,05	22,30	22,28	22,18	22,23	22,46	22,73
F Stavebnictví	16,85	17,23	17,54	17,88	17,74	17,99	18,20	18,30	18,57	18,83
G-S Služby	83,81	84,15	85,10	85,86	86,46	86,53	87,59	88,61	89,73	90,45

Zdroj: ČSÚ

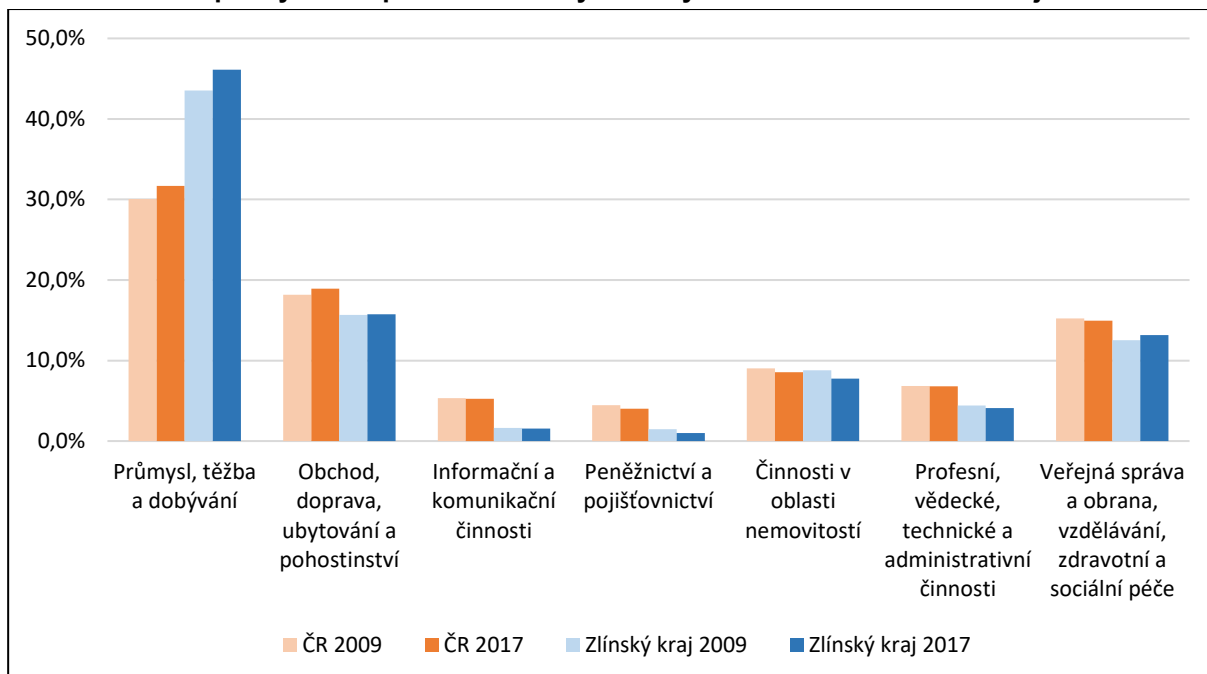
Hrubá přidaná hodnota průmyslu zaznamenala nárůst podílu na 46,1 % z celkové hodnoty Zlínského kraje v roce 2017. Naopak sektor služeb je dlouhodobě poznamenán trendem poklesu podílu na úkor průmyslu, s podílem 45,4 % na hrubé přidané hodnotě v roce 2017. Ve Zlínském kraji je

⁶ Srov. nadprůměrný podíl velkých podniků v ČR oproti EU a menší podíl MSP (Strategický rámec ČR 2030 str. 39, odst. 873).

⁷ Aktuální data pouze za rok 2014.

dosahována velmi dobrá rentabilita vlastního kapitálu (21,2 % ROE oproti průměru ČR 13,8 % ROE v roce 2014⁸). V 10 SO ORP se tato hodnota pohybuje nad průměrem ČR, přičemž nejvyšší hodnoty dosahuje SO ORP Otrokovice. Z hlediska účetní přidané hodnoty na zaměstnance (produktivita práce z účetní přidané hodnoty) se řadí Zlínský kraj na 4. místo.

Graf 6: Procentní podíly hrubé přidané hodnoty v běžných cenách ve Zlínském kraji a ČR

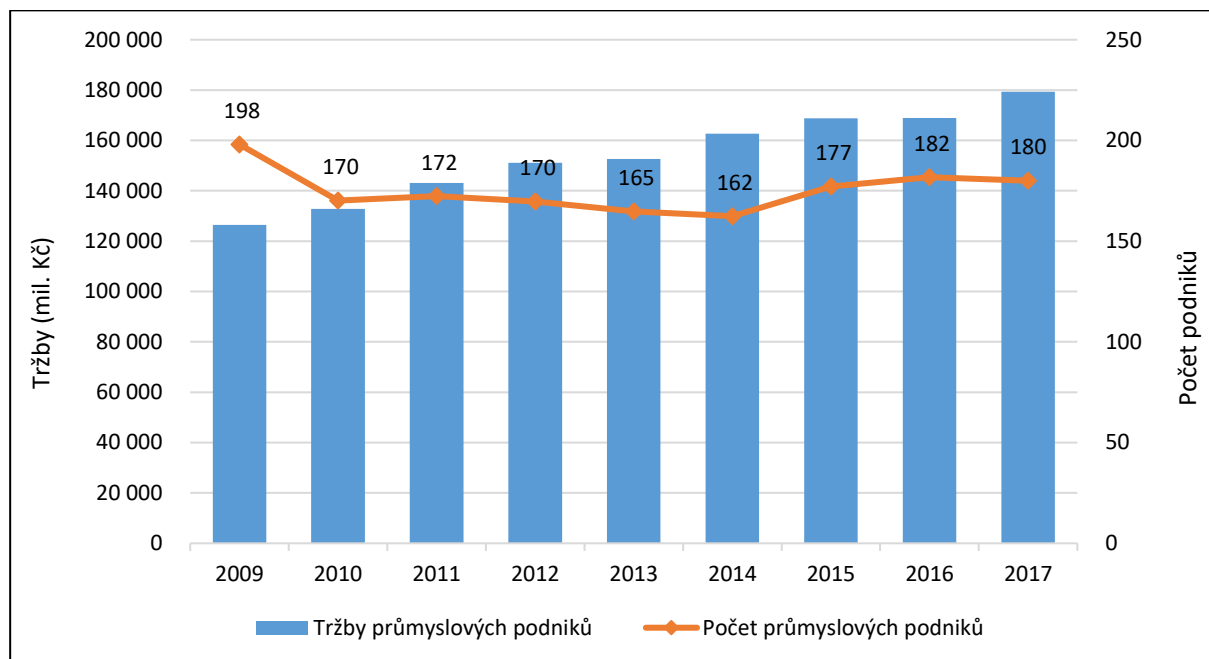

Zdroj: ČSÚ

V roce 2017 na území Zlínského kraje sídlilo 180 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci. Jde o 7,7 % z celkového počtu těchto firem v České republice. Kraj se tak dostal na 5. místo za Jihomoravský a Moravskoslezský kraj, Hlavní město Prahu a Středočeský kraj. Po výrazném nárůstu v letech 2008 a 2009 a poklesu během let 2010 až 2014, se od roku 2015 počet průmyslových podniků ve Zlínském kraji zvyšuje, přičemž aktuální hodnota je obdobná jako před výrazným nárůstem v roce 2007.

Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy mají dlouhodobý rostoucí trend a v roce 2018 dosáhly ve Zlínském kraji 184 118 mil. Kč. Průměrný nárůst tržeb mezi lety 2010 - 2018 činí 4,3 % ročně.

⁸ Zdroj: data Regiopartner

Graf 7: Průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci, sídlo v kraji, Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v běžných cenách (mil. Kč)

Zdroj: ČSÚ

Cílem předchozí SRZK 2020 bylo přispět k **zachování konkurenceschopnosti dominantních průmyslových odvětví Zlínského kraje**, která zahrnují **výrobu pryžových a plastových výrobků (CZ-NACE 22)**, **výrobu kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (CZ-NACE 25)**, **výrobu chemických látek a chemických přípravků (CZ-NACE 20)** a **výrobu počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení (CZ-NACE 26)**. Ukazatelem je v tomto směru vývoj podílů tržeb za vlastní výrobky a služby průmyslové povahy výše uvedených klíčových odvětví zpracovatelského průmyslu na celkových tržbách zpracovatelského průmyslu Zlínského kraje. **Dlouhodobý podíl tržeb v průměru 73 % od roku 2009 potvrzuje zachování dominantního podílu podniků těchto průmyslových odvětví na celkových tržbách zpracovatelského průmyslu Zlínského kraje.** Odvětví si tak zachovávají svoji klíčovou pozici z hlediska hodnocení konkurenceschopnosti Zlínského kraje, i když od roku 2012 dochází k mírnému poklesu podílu na úkor jiných průmyslových odvětví. Co se týká absolutních hodnot, ke značnému nárůstu tržeb od roku 2009 došlo hlavně ve výrobě pryžových a plastových výrobků a také ve výrobě kovových konstrukcí. K poklesu tržeb v absolutních hodnotách však došlo u výroby počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení.

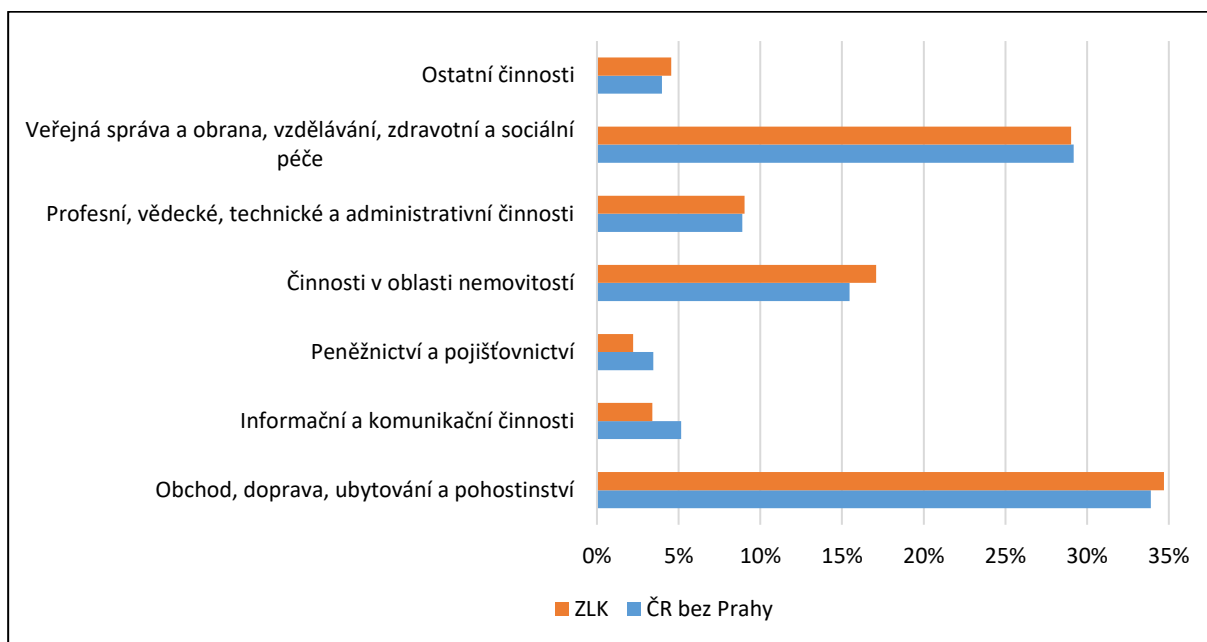
Tabulka 6: Vývoj podílů tržeb za vlastní výrobky a služby klíčových odvětví zpracovatelského průmyslu na celkových tržbách zpracovatelského průmyslu Zlínského kraje (v %)

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Klíčová odvětví zpracovatelského průmyslu pro Zlínský kraj (CZ-NACE 20, 22, 25, 26)	72,6	72,3	74,7	75,8	73,7	73,5	72,9	72,5	72,3

Zdroj: ČSÚ

Nejvyšší podíl hrubé přidané hodnoty ve službách v roce 2017 tvořila ve Zlínském kraji kategorie „Obchod, doprava, ubytování a pohostinství“ (35%) a pohyboval se lehce nad průměrem ČR bez Prahy. Naopak nižšího podílu než je u ČR (bez Prahy) dosahovala hrubá přidaná hodnota v kategorii „Informační a komunikační činnosti“ (3,4% oproti 5,1%).

Graf 8: Podíl hrubé přidané hodnoty ve službách (2017, v %)

Zdroj: ČSÚ

Přímé zahraniční investice firem ve Zlínském kraji, v uplynulých dekadách důležitý benchmark investičních aktivit, v letech 2010 až 2012 stagnovaly, když se jejich celková roční výše pohybovala do 50 mld. Kč. Od roku 2013 dochází k nárůstu na úroveň 60 mld. Kč. **Pozice Zlínského kraje oscilovala kolem 10. až 12. místa a v roce 2015 se dostala na 8. nejvyšší pozici v ČR s pokračujícím trendem i v roce 2016. Stále důležitější roli však nabývají tuzemské investice**, a to s ohledem na šance postupu ve výrobním hodnotovém řetězci. Značným a stále nevyužitým rozvojovým potenciálem regionu Zlínského kraje zůstává strategická průmyslová zóna, jejíž finální naplnění může ovlivnit průmyslovou strukturu v rámci kraje.

Tabulka 7: Stav přímých zahraničních investic v ČR (mil. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Objem přímých zahraničních investic do Zlínského kraje	39 538	48 598	49 868	49 134	51 412	54 792	60 145	66 620
Průměrná hodnota ČR bez Prahy	86 608	88 836	88 259	93 502	95 580	97 122	95 308	99 843
Podíl Zlínského kraje na ČR	1,7%	2,0%	2,1%	1,9%	1,9%	2,0%	2,1%	2,1%
Pozice Zlínského kraje mezi kraji ČR	10	12	10	12	10	9	8	8

Zdroj: ČNB

Slabým místem regionu se jeví odliv zisků a dividend. Prokázání tohoto trendu je však vzhledem ke komplikované vlastnické struktuře většiny podniků problematické. Z veřejně dostupných dat je možné dohledat, že minimálně 9 z 25 největších podniků (z hlediska tržeb) jsou 100 % vlastněné zahraničním vlastníkem.

2.1.1. d) Cestovní ruch

Přírodní podmínky i kulturně-historické a duchovní bohatství vytvářejí ve Zlínském kraji dostatečné předpoklady pro úspěšný rozvoj cestovního ruchu. Kvalitativní stránka zařízení cestovního ruchu prošla v posledních letech zásadním zlepšením, stejně jako rozsah nabídky produktů cestovního ruchu doznal

významně pozitivní změny. Byla pořízena řada nových, na kvalitu zaměřených investic do cestovního ruchu, jež zásadním způsobem zvýšila kvalitativní úroveň jeho nabídky. To vedlo k vyššímu naplnění potenciálu cestovního ruchu.

Tabulka 8: Ukazatele cestovního ruchu v regionu Zlínského kraje a České republiky

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018 – ČR
Hromadná ubytovací zařízení celkem	469	463	445	445	453	443	464	9 426
Pokoje	10 430	10 117	10 058	10 006	9 863	9 709	10 363	210 415
Lůžka	26 929	26 037	25 767	25 651	26 103	24 765	25 734	537 603
Hosté	571 719	603 301	603 414	661 149	686 935	714 238	779 124	21 247 150
z toho cizinci	96 688	108 707	98 520	102 891	110 613	118 777	125 429	10 611 394
Přenocování	1 740 672	1 775 881	1 851 323	2 010 791	2 056 592	2 104 474	2 227 040	55 513 922
z toho cizinci	257 636	279 347	257 354	245 303	248 333	272 633	286 351	26 760 021
Průměrný počet přenocování	3,0	2,9	3,1	3,0	3,0	2,9	2,9	2,6
z toho cizinci	2,7	2,6	2,6	2,4	2,2	2,3	2,3	2,5
Průměrná doba pobytu ve dnech	4,0	3,9	4,1	4,0	4,0	3,9	3,9	3,6
z toho cizinci	3,7	3,6	3,6	3,4	3,2	3,3	3,3	3,5
Čisté využití lůžek (%)	28,2	28,7	30,8	30,9	40,9	42,3	42,6	49,8
Využití pokojů (%)	29,6	34,4	37,8	36,2	39,6	41,1	41,7	50,1

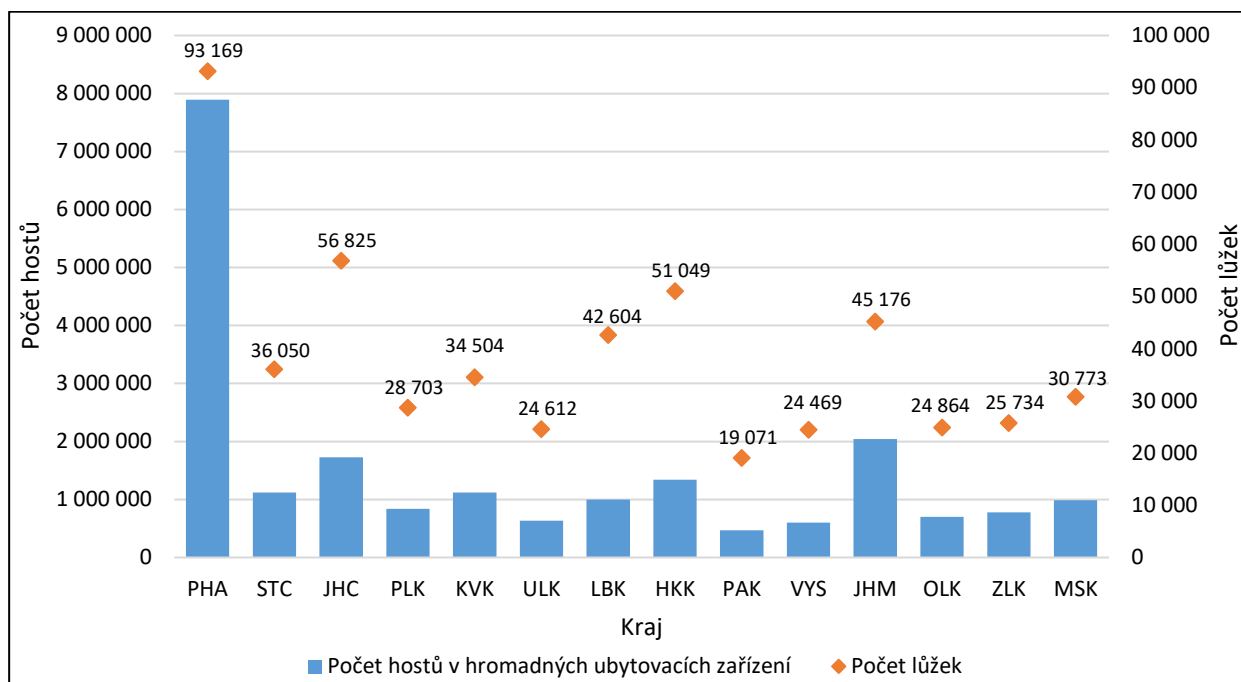
Zdroj: ČSÚ

V porovnání s rokem 2012 sice došlo v roce 2018 ke snížení počtu ubytovacích zařízení a lůžek, avšak při souběžném zvýšení kvality standardů (pokračující nárůst počtu zařízení vyšší a nejvyšší hotelové kategorie v letech 2012 – 2018 až o 40 %) se zvýšila míra využitelnosti lůžek ve stejném období o cca 14 p. b. na více než 42 %.

V období let 2012 – 2018 dochází k dalšímu nárůstu počtu návštěvníků i přenocování. V roce 2018 se v hromadných ubytovacích zařízeních v kraji ubytovalo téměř 780 tisíc hostů, z toho více než 125 tisíc ze zahraničí. Oproti roku 2012 vzrostl počet hostů o 207 tis. osob (nárůst o 36 %). Počet přenocování za stejné období vzrostl o 486 tis. nocí na celkových 2 227 tis. nocí (nárůst o 28 %). Zároveň se daří udržet hodnoty délky pobytu turistů na území Zlínského kraje, která je vůči průměru ČR mírně vyšší.

Z pohledu mezikrajského srovnání je Zlínský kraj 9. nejnavštěvovanějším krajem v ČR. V počtu lůžek v ubytovacích zařízeních je na 10. místě. Podíl zahraničních návštěvníků patří k nejnižším mezi kraji ČR.

Graf 9: Počet hostů a počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních (rok 2018)

Zdroj: ČSÚ

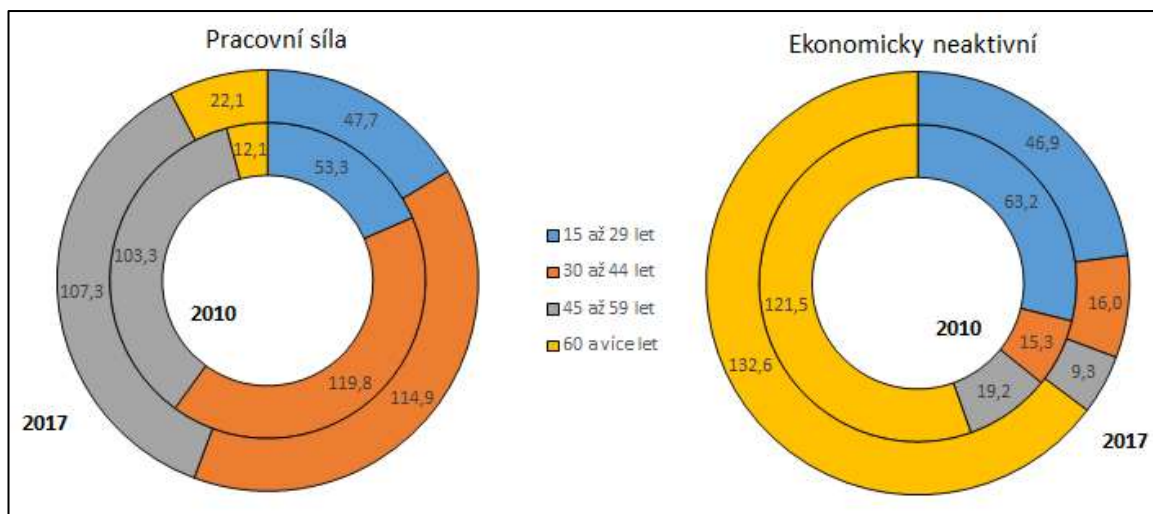
Koordinátorem rozvoje cestovního ruchu v regionu je krajská instituce destinačního managementu – Centrála cestovního ruchu Východní Moravy. Podpora destinačního managementu se dále rozšiřuje na oblastní úroveň tzv. turistických oblastí.

2.1.1. e) Pracovní síla a trh práce

Struktura pracovních sil

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil tvořilo **v roce 2017 pracovní sílu v kraji 292,1 tis. osob**, tj. o 2,4 tis. méně než v roce 2015 (294,5 tis. osob) a o 3,6 tis. osob více než v roce 2010 (288,5 tis. osob). V období 2009 až 2017 dosáhla pracovní síla v kraji svého maxima v roce 2013 (296,3 tis. osob). Změny ve věkové skladbě obyvatel spolu se zvyšováním věku odchodu do důchodu se promítají i v pracovní síle, jak dokládá Graf 10. Jestliže se **v roce 2010 osoby do 30 let podílely na pracovní síle 18,5 %, v roce 2017 to bylo 16,3 %**. Naopak podíl osob ve věku 60 a více let vzrostl za stejné období ze 4,2 % na 7,6 %. Nejsilnější je věková kategorie 30 až 44 let, představuje 39,4 % objemu pracovní síly v roce 2017. Od roku 2000 byla nejnižší míra ekonomické aktivity v roce 2010, a to 56,8 %.

Graf 10: Pracovní síla a ekonomicky neaktivní podle věku ve Zlínském kraji v letech 2010 a 2017 (v tis. osob)

Zdroj: ČSÚ

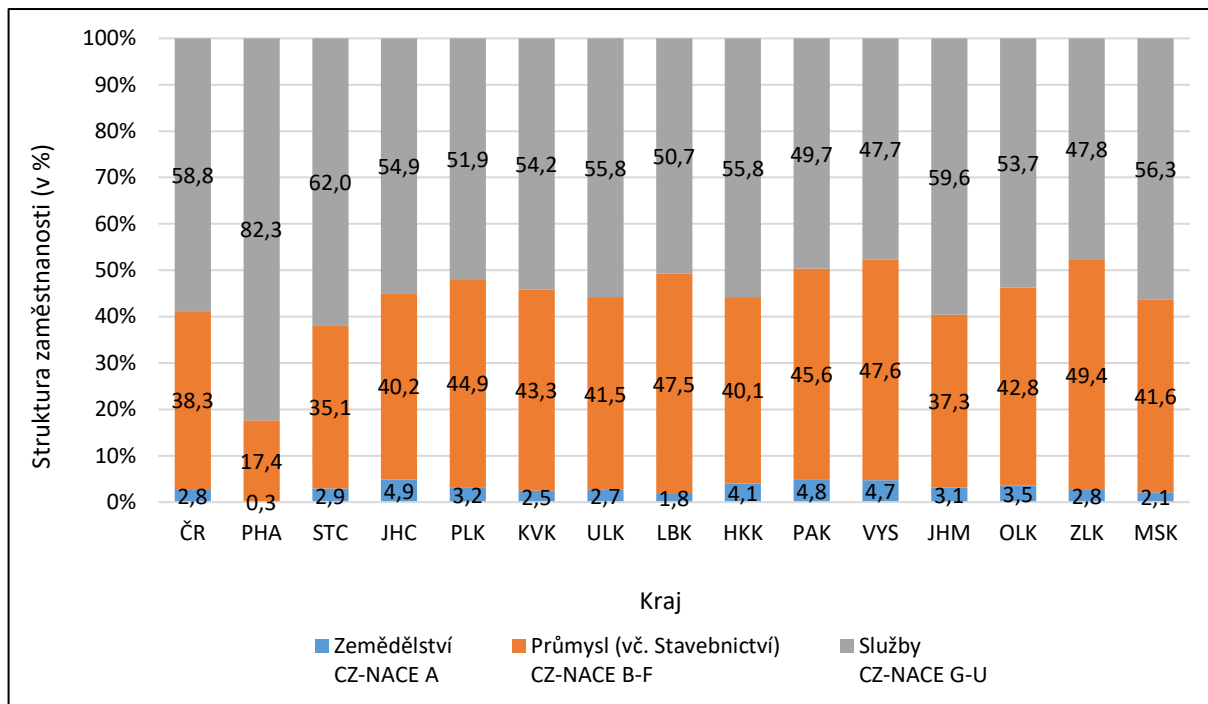
* Pozn: Vnější kruh představuje data roku 2017, vnitřní kruh data roku 2010

Stejně jako na úrovni republiky vzrostla míra ekonomické aktivity výrazně v roce 2013, kdy dosáhla 59,0 %, v ČR 59,4 %. Zatímco republikový průměr měl v následujících letech vzrůstající trend (60,6 % roku 2018), v kraji docházelo k poklesu (58,8 % roku 2018). Výjimkou byl rok 2015, kdy došlo k nárůstu na stejnou hodnotu jako v roce 2013.

O to větší důraz by měl být kladen na kvalitativní parametry vzdělání a jejich orientace na možnosti následného pracovního uplatnění jak v oblasti vzdělávacích aktivit dětí a mládeže, tak v oblasti celoživotního vzdělání dospělé populace. Výzvou do budoucna je jistě zvýšení zaměstnanosti osob s nejnižším vzděláním a osob v předdůchodovém věku, problém však začíná přesahovat i do dalších věkových skupin. Problematika kvality a struktury pracovních sil má úzkou vazbu na megatrendy v oblasti měnících se požadavků trhu práce a vzdělávání a má úzkou vazbu na nové trendy jako jsou např. Průmysl 4.0 nebo Společnost 4.0.

Současná **oborová struktura zaměstnanosti, resp. pracovních míst vychází z dlouhodobého vývoje území**. Ve světle aktuálních demografických, ale také technologických trendů **je třeba adaptovat se na měnící se podmínky na trhu práce**.

Graf 11: Struktura zaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR dle klasifikace CZ-NACE 2017

Zdroj: ČSÚ

V oblasti souladu nabídky a poptávky na pracovním trhu je možné v následujících letech očekávat převis poptávky nad nabídkou ve více oborech. Tato predikce vychází z Analýza nabídky a poptávky po pracovní síle v oblasti odborných technických profesí ve Zlínském kraji⁹. Tabulka 9 udává skupiny profesí, které zaznamenají nejvyšší převis poptávky nad nabídkou. Očekávaný převis poptávky nad nabídkou pracovních sil bude platit, pokud nepřijde výrazná automatizace a digitalizace.

Tabulka 9: Skupiny profesí, kde poptávka výrazně převyšuje nabídku

Kód CZ-ISCO	Skupina profesí
3113	Elektrotechnici a technici energetici
31221	Mistři a příbuzní pracovníci v elektrotechnice a energetice
72223	Provozní zámečníci, údržbáři
7223	Seřizovači a obsluha obráběcích strojů kromě dřevoobráběcích
7411	Stavební a provozní elektrikáři
74121	Elektromechanici elektrických zařízení kromě zařízení v dopr. prostředcích
7421	Mechanici a opraváři elektronických přístrojů
8141	Obsluha strojů na výrobu a zpracování výrobků z pryže
8142	Obsluha strojů na výrobu a zpracování výrobků z plastu
81609	Obsluha ostatních strojů a zařízení na výrobu, zpracování, uchování potravin a příbuzných výrobků
8212	Montážní dělníci elektrických, energetických a elektronických zařízení

Zdroj: KHK ZK

⁹ V rámci této analýzy byly analyzovány pouze odborné technické profese. Byly vybrány následující skupiny oborů CZ-ISCO: 2 Specialisté, 3 Techničtí a odborní pracovníci, 7 Řemeslníci a opraváři, 8 Obsluha strojů a zařízení, montéři, 9 pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. Dostupné z <https://www.kr-zlinsky.cz/analiza-nabidky-a-poptavky-po-pracovni-sile-v-oblasti-odbornych-technickych-profesi-ve-zlinskem-kraji-v-horizontu-2015-2020-cl-3298.html>

Mobilita pracovních sil

Na území Zlínského kraje existuje celá řada sídel, vzhledem k jejich populační velikosti, s významnou koncentrací pracovních míst na mikroregionální i krajské (regionální) úrovni. Podle SLDB 2011 **vyjíždělo do škol a zaměstnání 18,8 % občanů Zlínského kraje**, což je téměř o 4 p. b. více než je průměr ČR (14,9 %). Stejně tak podíl vyjíždějících do zaměstnání je ve srovnání s ostatními kraji nadprůměrný. Zlínský kraj má v tomto ohledu za Středočeským krajem **druhý nejvyšší podíl vyjíždějících na 1 000 obyvatel (přibližně 188 os. / 1 000 ob.)**, to ukazuje vysokou ochotu obyvatel kraje za prací dojíždět mimo své bydliště. Dle SLDB 2011 do zaměstnání vyjíždí celkem 78 288 osob, z území mimo kraj do Zlínského kraje dojíždí 6 784 osob. Mimo kraj vyjíždí do zaměstnání 10 504 osob a mimo ČR 2 184 osob.

Na úrovni mezikrajské dojížděky do zaměstnání má Zlínský kraj **záporné saldo 5 904 osob, to tedy znamená, že za prací vyjíždí mimo kraj více osob, než do území kraje do zaměstnání dojíždí**. Hlavní proudy denní vyjížděky mimo kraj směřují do Jihomoravského (2 034 osob), Olomouckého (1 931 osob), Moravskoslezského kraje (1 279 osob) a Prahy (769 osob).

Na úrovni Zlínského kraje **se vyprofilovala celá řada dojíždkových center mikroregionálního významu** (přibližně na úrovni SO ORP), významná jsou dojíždková centra na úrovni bývalých okresních měst, případně jejich aglomerací (např. souměstí Uherské Hradiště - Staré město – Kunovice, resp. Uherský Brod). Dominantní postavení má aglomerace krajského města Zlín a Otrokovic, viz zeleně podbarvené obce v Tabulce 10. Naopak relativně méně je pracovních míst v periferních oblastech kraje, proto tato sídla vykazují záporné saldo dojížděky – lidé vyjíždějí za prací mimo obec, resp. mikroregion. Tato sídla jsou v Tabulce 10 vyznačena červeně.

Tabulka 10: Centra zaměstnanosti a bilance dojížděky - vyjížděky do zaměstnání v území Zlínského kraje (Sčítání lidu, domů a bytů 2011)

Kraj, okres, město	Počet zaměstnaných osob		Saldo dojížděky do zaměstnání (+,-)		Obsazená pracovní místa	
	celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy	celkem	na 1 000 zam. os.
Zlínský kraj	249 306	111 820	-5 904	-2 077	243 402	976
Okres Kroměříž	43 764	19 703	-4 522	-1 462	39 242	897
Bystřice pod Hostýnem	3 413	1 554	86	122	3 499	1 025
Holešov	4 990	2 259	463	394	5 453	1 093
Hulín	3 049	1 342	29	-235	3 078	1 010
Chropyně	2 033	925	-276	-163	1 757	864
Koryčany	1 061	467	-177	-89	884	833
Kroměříž	12 152	5 831	1 997	1 649	14 149	1 164
Morkovice-Slížany	1 130	500	-299	-113	831	735
Okres Uherské Hradiště	61 256	27 063	-3 870	-1 010	57 386	937
Bojkovice	1 897	822	208	28	2 105	1 110
Hluk	1 909	842	30	-76	1 939	1 016
Kunovice	2 313	1 019	1 182	320	3 495	1 511
Staré Město	3 040	1 383	743	183	3 783	1 244
Uherské Hradiště	11 715	5 502	3 657	2 521	15 372	1 312
Uherský Brod	7 113	3 211	1 799	922	8 912	1 253
Uherský Ostroh	1 797	811	-134	63	1 663	925
Okres Vsetín	59 974	27 166	-1 971	-880	58 003	967

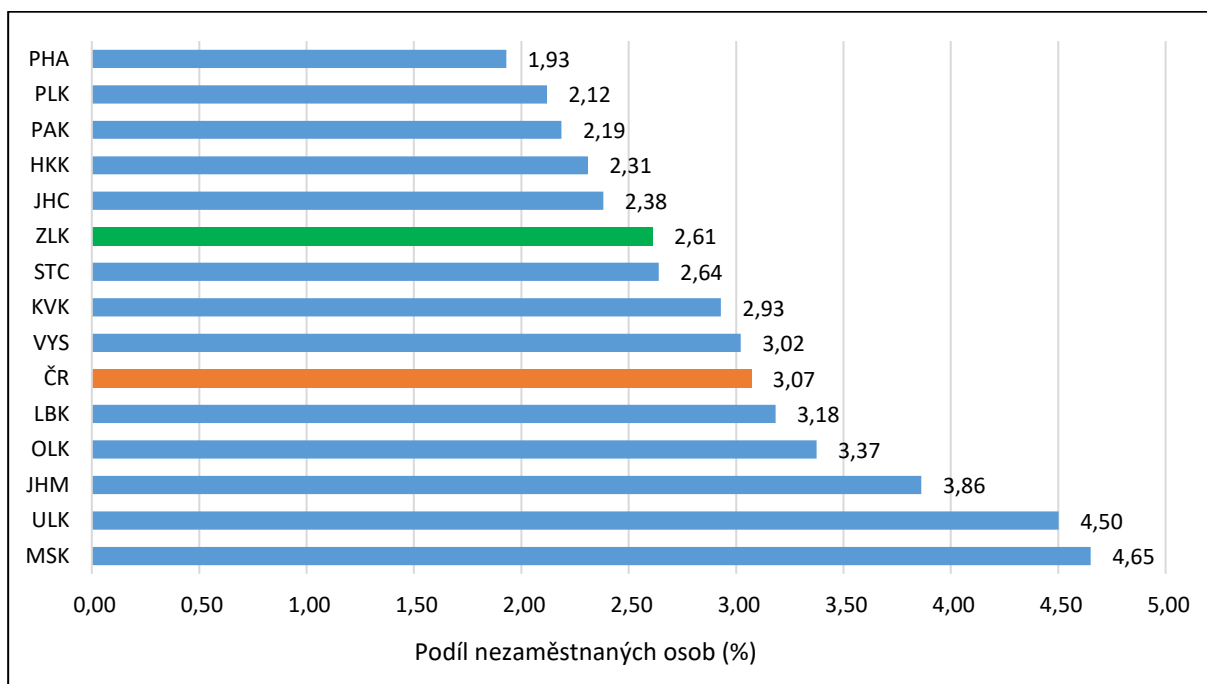
Karolinka	976	453	-164	-31	812	832
Kelč	1 108	471	-302	-124	806	727
Rožnov pod Radhoštěm	7 084	3 326	941	486	8 025	1 133
Valašské Meziříčí	11 316	5 186	2 996	1 145	14 312	1 265
Vsetín	11 171	5 266	2 395	1 543	13 566	1 214
Zubří	2 307	1 022	-431	-188	1 876	813
Okres Zlín	84 312	37 888	4 459	1 275	88 771	1 053
Brumov-Bylnice	2 153	901	-363	-201	1 790	831
Fryšták	1 622	732	-301	-179	1 321	814
Luhačovice	2 318	1 092	475	428	2 793	1 205
Napajedla	3 292	1 478	-82	-101	3 210	975
Otrokovice	8 113	3 663	3 736	434	11 849	1 460
Slavičín	2 903	1 304	-126	-23	2 777	957
Slušovice	1 458	714	316	153	1 774	1 217
Valašské Klobouky	2 016	902	-15	91	2 001	993
Vizovice	2 144	987	10	37	2 154	1 005
Zlín	33 931	15 779	6 174	3 538	40 105	1 182

Zdroj: ČSÚ

Nezaměstnanost

Z dlouhodobého pohledu patřil Zlínský kraj a především pak okresy Kroměříž a Vsetín k územím s nadprůměrnou nezaměstnaností. To platilo především v době trvání ekonomické krize v období let 2009 – 2013, kdy průměrný podíl nezaměstnaných osob ve Zlínském kraji byl v průměru o cca 0,4 p. b. vyšší než celorepublikový průměr. Zlínský kraj tehdy vykazoval šestý nejvyšší nárůst nezaměstnanosti mezi kraji České republiky. V předkrizovém období se nezaměstnanost v kraji pohybovala okolo průměru České republiky. V pokrizovém období je však situace opačná. **Ve srovnání s průměrem ČR vykazoval Zlínský kraj k 31. 12. 2018 nižší podíl nezaměstnaných osob 2,6 % (republikový průměr byl 3,1 %).**

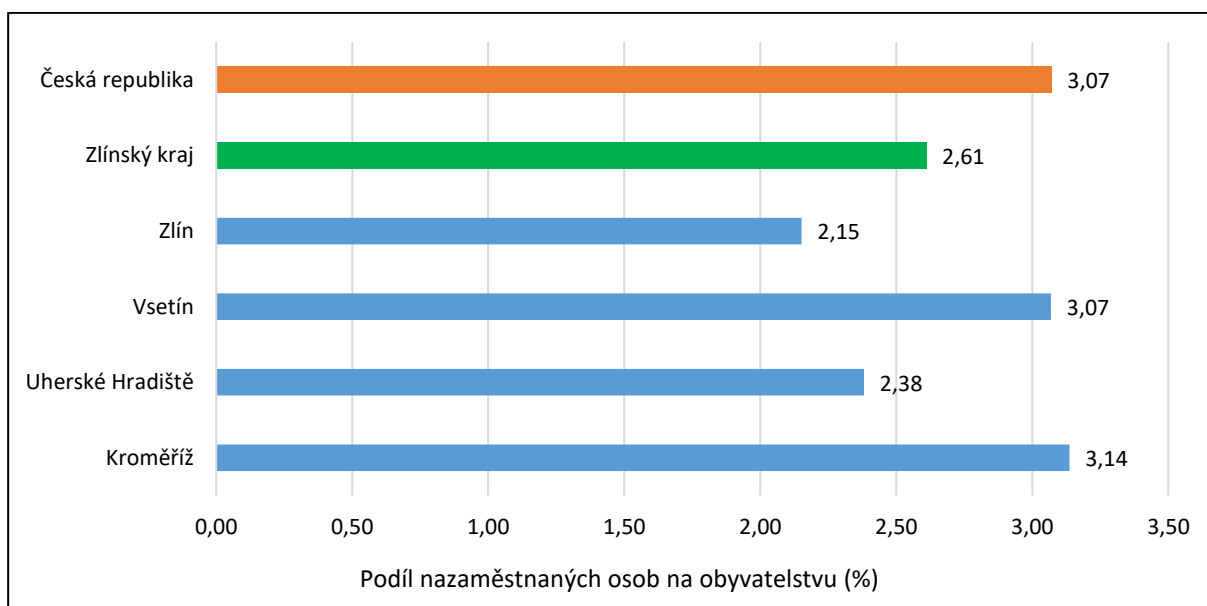
Graf 12: Mezikrajské srovnání podílu nezaměstnaných osob k 31. 12. 2018

Zdroj: MPSV

Přes v současné době příznivý vývoj nezaměstnanosti, jejíž úroveň je od května 2017 nižší než nezaměstnanost v předkrizovém období, která svého minima dosáhla v červnu 2008, existují mezi jednotlivými okresy a SO ORP v nezaměstnanosti rozdíly. Na úrovni okresů vykazují z dlouhodobého hlediska vyšší podíl nezaměstnaných osob okresy Vsetín a Kroměříž.

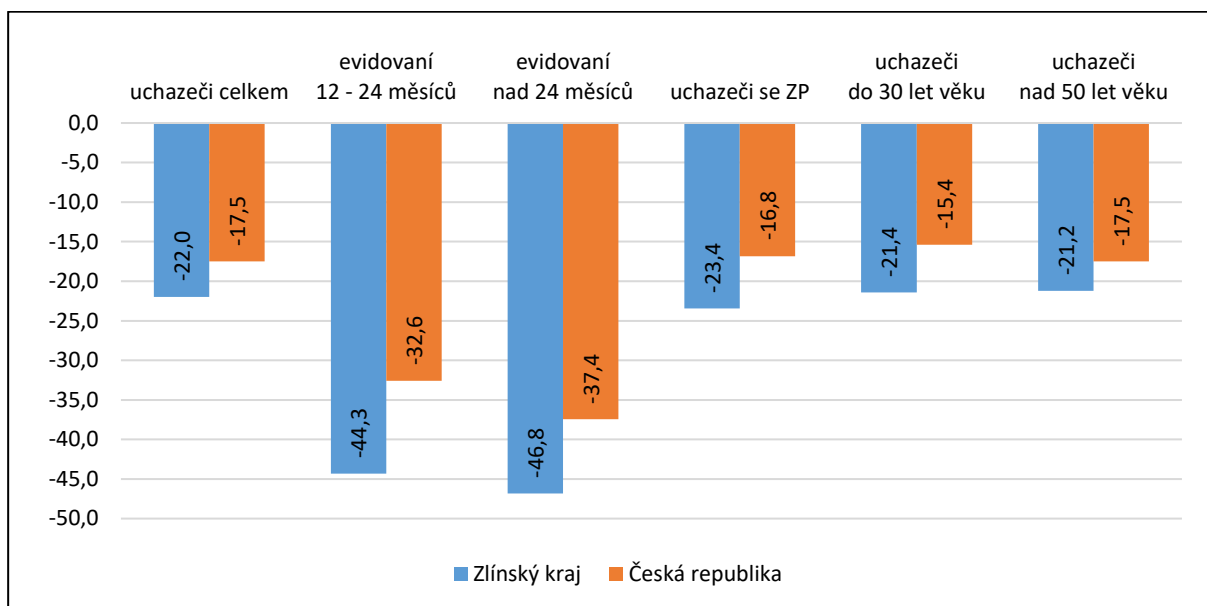
Graf 13: Srovnání podílu nezaměstnaných osob v okresech Zlínského kraje k 31. 12. 2018

Zdroj: MPSV

Příznivý je také vývoj v nezaměstnanosti specifických skupin na trhu práce a dlouhodobě nezaměstnaných. Meziročně k 31. 12. 2018 nejvýrazněji klesla nezaměstnanost kategorie nad 2 roky evidence (46,8 %, o 9,4 p. b. více než v rámci celé ČR) a uchazečů evidovaných 12 – 24 měsíců (44,3 %). Relativně nejméně klesl počet uchazečů nad 50 let věku.

Graf 14: Vybrané kategorie uchazečů o zaměstnání, meziroční pokles k 31. 12. 2018

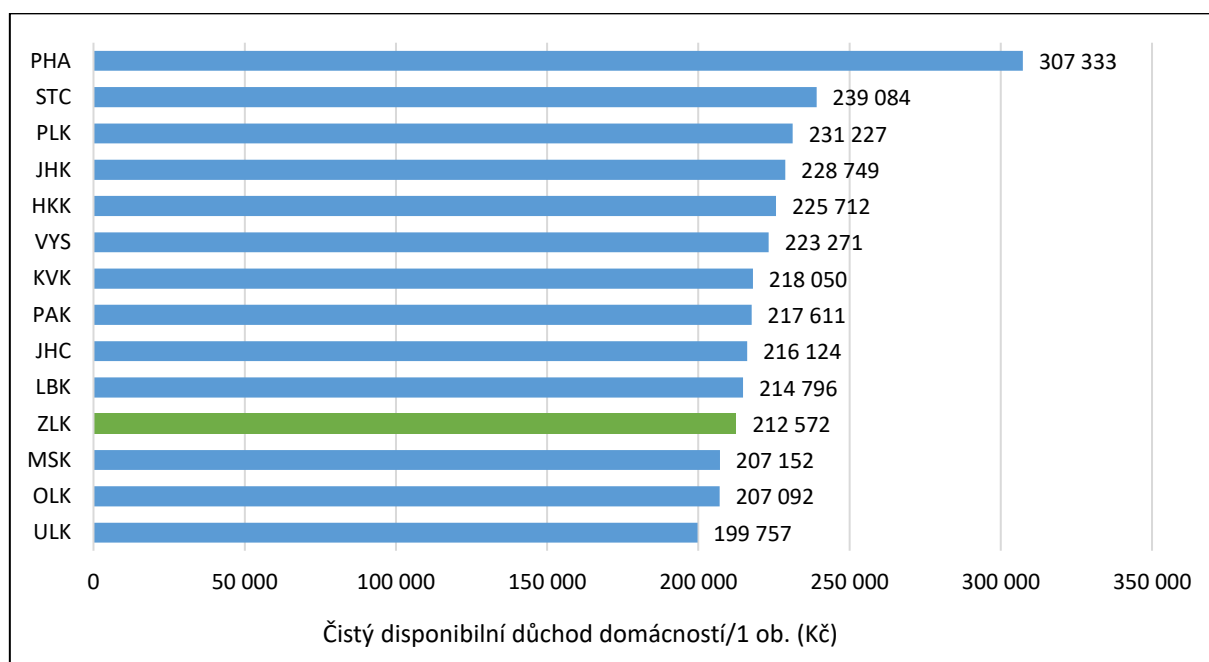
Zdroj: MPSV

Disponibilní důchod, výše mezd a náklady práce

Čistý disponibilní důchod domácností, který můžeme chápat jako jeden z výrazných ukazatelů životní úrovně, se využívá pro hodnocení úrovně materiálního bohatství domácností trvale bydlících v jednotlivých regionech a udává se v běžných cenách. Má dlouhodobě rostoucí trend, ten se však v souvislosti s vývojem ekonomiky a růstem nezaměstnanosti v roce 2009 výrazně zpomalil a v letech 2010 – 2013 ve všech krajích minimálně jednou meziročně poklesl.

Čistý disponibilní důchod domácností byl ve Zlínském kraji celostátně mírně podprůměrný. Jeho hodnota přepočtená na obyvatele v roce 2017 činila 212 572 Kč (ekvivalent 94,5 % celostátního průměru, který odpovídá 224 895 Kč), nicméně oproti roku 2008, kdy dosahoval 96,5 % celostátního průměru, tento výsledek stále představuje propad o necelé 2 p. b. Přesto, že od roku 2013 hodnota tohoto ukazatele roste, stále ve srovnání s průměrem ČR nedosáhl relativních hodnot předkrizového období, **dynamika tohoto růstu je navíc pomalá.**

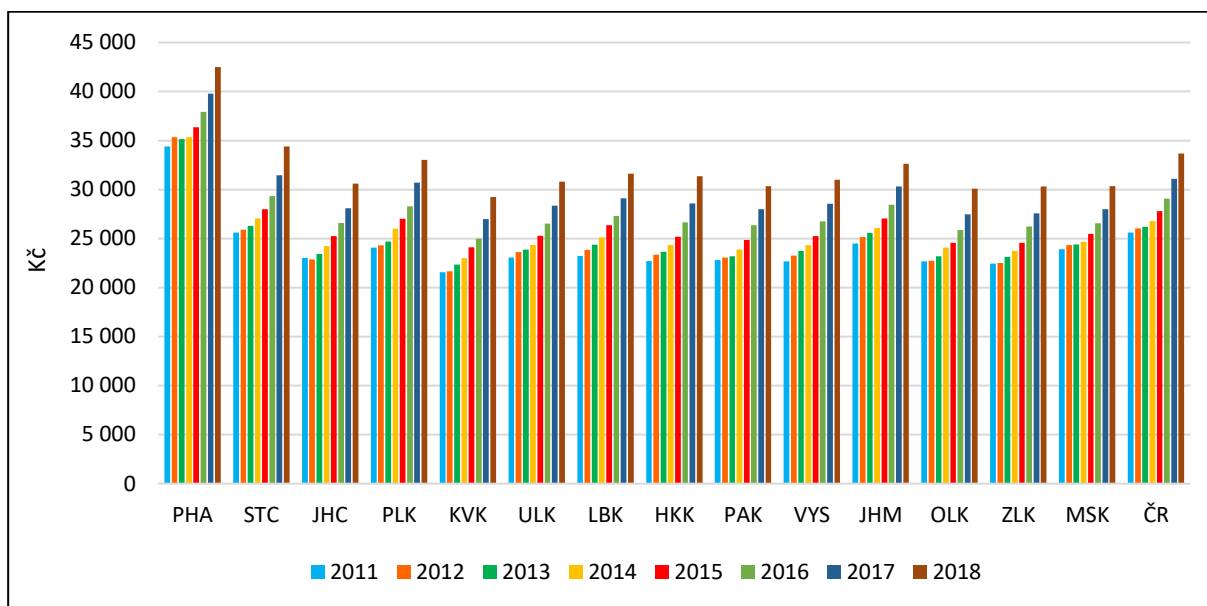
Graf 15: Mezikrajské srovnání čistého disponibilního důchodu domácností na 1 obyvatele (Kč) v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

Dlouhodobě podprůměrná je ve srovnání s ČR i výše průměrných mezd. V roce 2018 byl Zlínský kraj na 12. místě, kdy průměrná mzda dosáhla hodnoty 30 317 Kč. Nižší průměrné mzdy vykazuje v rámci ČR pouze Olomoucký a Karlovarský kraj. Dynamika růstu mezd je přitom dlouhodobě jen o málo větší, než je celostátní průměr. Přesto oproti roku 2011 vzrostla průměrná mzda ve Zlínském kraji o 34,9 p. b. (celostátní průměr byl v tomto období 31,4 p. b.), přičemž k výrazné akceleraci došlo mezi lety 2015 a 2018. Relativně nízká výše průměrných mezd je jednou z významných příčin problému selektivní migrace obyvatelstva mimo kraj, která ve svém důsledku může vést ke ztrátě konkurenceschopnosti regionu jako celku. Jedním z důvodů nízkých mezd může být absence klíčových velkých zaměstnavatelů v nosných odvětvích, kteří by měli roli tvůrce mezd. Dalším faktorem je absence vysoce kvalifikovaných pracovních míst a pozic s vysokým příjmem obecně a naopak vyšší podíl méně kvalifikovaných pracovních míst.

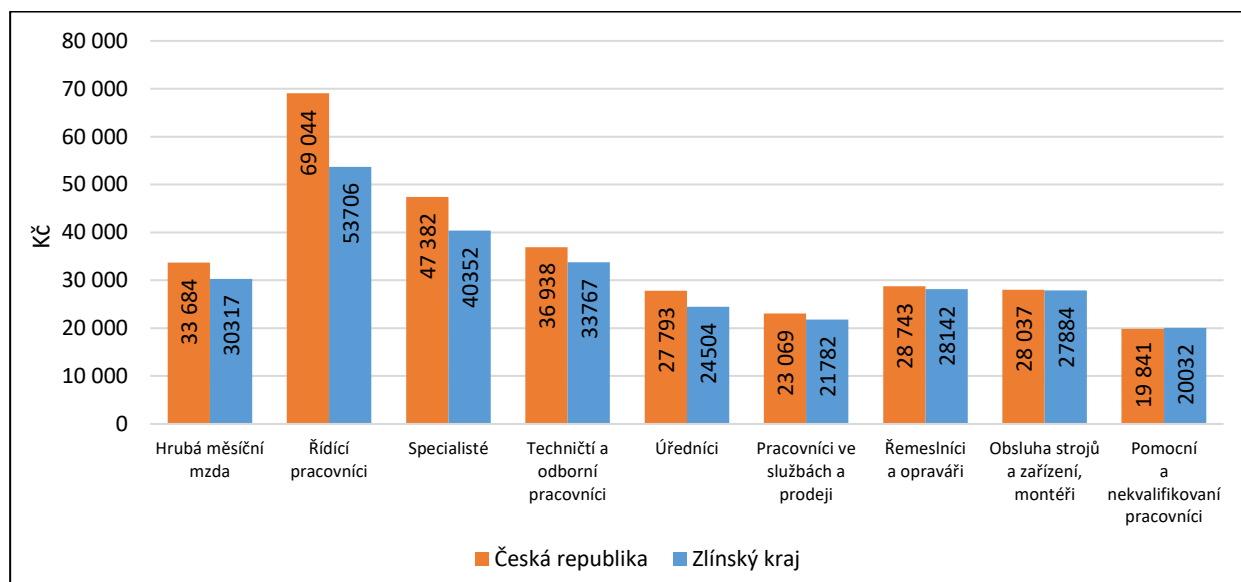
Graf 16: Mezikrajské srovnání výše průměrných mezd v letech 2011 – 2018

Zdroj: ČSÚ

Náklady práce (odvozené od hrubé měsíční mzdy) se ve Zlínském kraji nachází pod průměrem ČR, a to u všech druhů zaměstnání mimo pomocných a nekvalifikovaných pracovníků. Naopak největší rozdíl proti celorepublikovému průměru je u mezd řídicích pracovníků. Tento ukazatel má velmi úzkou propojenost s pozicí kraje na hodnotovém řetězci.

Graf 17: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle klasifikace zaměstnání (v Kč, rok 2018)

Zdroj: ČSÚ

Digitalizace a automatizace práce v České republice

Dle studie společnosti McKinsey¹⁰ začíná Česká republika narážet na své limity dalšího růstu ekonomiky, v minulosti založeném na tradičních průmyslových odvětvích, vývozu, zahraničních investicích

¹⁰ McKinsey & Company, The rise of Digital Challengers: How digitization can become the next growth engine for Central and Eastern Europe, November 2018

a nárůstu pracovní síly. Do budoucna budou potřebné nové zdroje růstu produktivity jako např. digitální ekonomika založená na technologiích.

Studie označuje Českou republiku jako jeden z deseti trhů tzv. digitálních vyzvateľů („Digital Challengers“) ve střední a východní Evropě. Digitální ekonomika tvořila v České republice v roce 2016 7,8 % HDP a během let 2012–16 rostla o 6,6% ročně, což bylo více než v případě digitální ekonomiky pěti velkých zemích EU. Vyššího tempa digitalizace oproti těmto zemím dosáhla Česká republika v sektorech jako např. finanční služby a průmyslová výroba. Česká republika dosahuje velmi dobrých výsledků v několika zásadních oblastech umožňujících digitalizaci: osvojování digitálních dovedností, zavádění podnikových digitálních nástrojů a vysoká míra dalšího vzdělávání dospělých.

Technologie výrazně promění trh práce a z analýzy vyplývá, že až 52 % stávajících pracovních úkonů lze automatizovat pomocí technologií, které již existují. V případě scénáře středního tempa zavádění digitalizace, bude do roku 2030 automatizován ekvivalent 1,7 milionu pracovních míst. Vyšší produktivita s tím spojena však přinese výzvy při hledání nového pracovního uplatnění pro lidi, jejichž práce byla automatizována.

Rovněž výstupy projektu PŘEKVAP¹¹ počítají s procesy digitalizace a demografického stárnutí obyvatelstva jako klíčovými faktory vývoje na trhu práce. Největší pokles pracovních míst za celé období 2015 – 2025 očekává v průmyslu (o 137 tisíc míst v rámci celé ČR), menší pokles v primárním a terciárním sektoru (shodně cca o 20 tisíc míst v rámci celé ČR) a nárůst v kvartérním sektoru (o 83 tisíc v rámci celé ČR), zejména ve zdravotnictví a sociální péči, v uměleckých, sportovních a zábavních činnostech a ve vzdělávání. Tyto změny budou vzhledem ke struktuře ekonomiky Zlínského kraje, který má své těžiště právě v oblasti zpracovatelského průmyslu, mít zcela zásadní dopad.

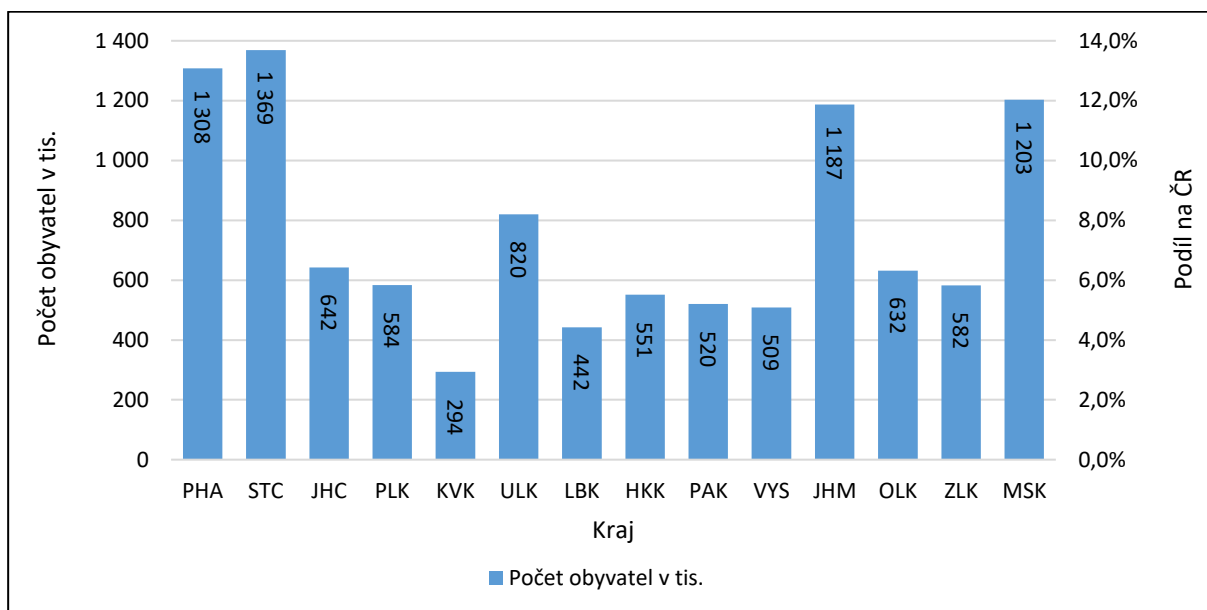
2.1.2 Lidé a kvalita života

2.1.2. a) Sociodemografická struktura obyvatel

Na území Zlínského kraje v roce 2018 žilo 582 921 obyvatel, což jej činilo devátým nejvíce obydleným krajem v ČR (s 5,5 % podílem na celkovém obyvatelstvu). Vývoj věkového složení obyvatel je v dlouhodobém horizontu charakterizován **snížujícím se podílem obyvatel v produktivním věku a naopak zvyšujícím se podílem obyvatel starších 65 let**. Průměrný věk obyvatel Zlínského kraje je více než 43 let (nad průměrem ČR) a postupně bude dle projekce ČSÚ narůstat. Populace Zlínského kraje tak bude stárnout jak absolutně, tak i relativně, neboť vedle zvyšujícího se podílu osob starších 65 let, jejíž podíl bude v roce 2050 téměř dvojnásobný (34 %) oproti roku 2015 (18 %), klesá podíl osob v před i produktivním věku, samozřejmě za předpokladu projektovaných celkových přírůstků. Podíl městského obyvatelstva v roce 2018 byl 58,7 %, tedy o více jak 10 p. b. méně než činil průměr za ČR.

¹¹ MPSV ČR (2015) Předvídání kvalifikačních potřeb. Vývoj odvětví. Projekce pracovních míst a zaměstnanosti v ČR do roku 2025 podle odvětví. Studie předpokládá úbytek 700 tisíc osob starších 15 let v období 2015–2025.

Graf 18: Počet obyvatel v krajích ČR v roce 2018 (a jejich podíl na ČR)

Zdroj: ČSÚ

Pohyb obyvatelstva

Kraj se dlouhodobě potýká s poměrně zásadním meziročním úbytkem počtu obyvatel v regionu. Předcházející dlouhodobější trend sice spočíval v úbytku počtu obyvatel, který se však v roce 2007 zastavil a v následujícím období fakticky stagnoval, resp. v roce 2009 dokonce i mírně vzrostl. V období od roku 2010 však dochází k setrvalému úbytku počtu obyvatel, kdy mezi lety 2010 a 2018 klesl počet obyvatel kraje o 7 440 obyvatel (v roce 2010 v něm žilo 590 361 obyvatel, v roce 2018 to bylo 582 921 obyvatel). Největší úbytek ve sledovaném období byl zaznamenán v letech 2010 až 2013, kdy se pohyboval na úrovni přesahující 1 300 osob ročně. Od roku 2009 docházelo k úbytku obyvatel jak v přirozené složce, tak stěhováním. V roce 2018 dosáhl Zlínský kraj po více než dekádě opět přírůstek stěhováním, přirozený přírůstek je však stále záporný (viz Graf 21).

Tabulka 11: Počet obyvatel na úrovni okresů Zlínského kraje

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Zlínský kraj	591 042	590 361	589 030	587 693	586 299	585 261	584 676	583 698	583 056	582 921
okres Kroměříž	108 036	108 055	107 320	106 995	106 692	106 468	106 294	106 039	105 670	105 572
okres Uherské Hradiště	144 387	144 203	143 814	143 494	143 129	142 989	142 830	142 554	142 434	142 306
okres Vsetín	145 692	145 464	145 047	144 675	144 362	144 011	143 722	143 380	143 291	143 332
okres Zlín	192 927	192 639	192 849	192 529	192 116	191 793	191 830	191 725	191 661	191 711

Zdroj: ČSÚ

V mezikrajském srovnání patří Zlínský kraj dlouhodobě mezi kraje s relativně výrazným celkovým úbytkem. Vyšší úbytek zaznamenaly v roce 2018 pouze kraje Karlovarský, Ústecký, Olomoucký a Moravskoslezský.

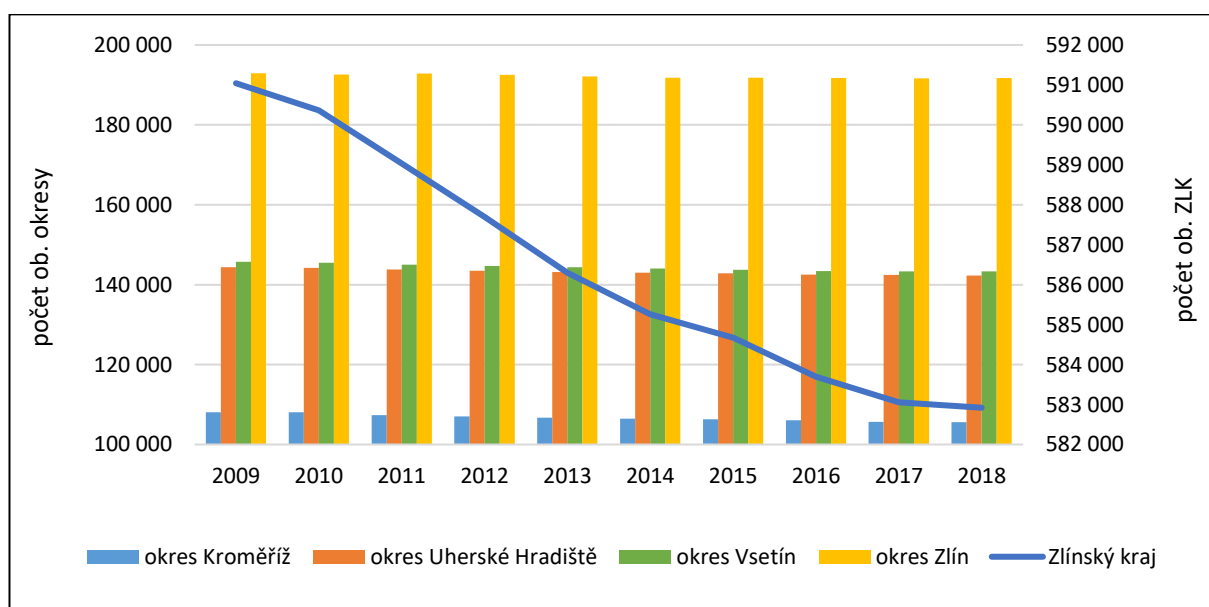
Tabulka 12: Mezikrajské srovnání pohybu obyvatelstva v roce 2018

Pohyb obyvatel		Přírůstek/úbytek – absolutní vyjádření			Přírůstek/úbytek – na 1 000 obyvatel středního stavu		
		Přirozený	Stěhováním	Celkový	Přirozený	Stěhováním	Celkový
Česká republika		1 116	38 629	39 745	0,1	3,6	3,7
v tom kraje	Hl. m. Praha	3 043	11 076	14 119	2,3	8,5	10,8
	Středočeský	1 089	15 448	16 537	0,8	11,4	12,2
	Jihočeský	52	1 885	1 937	0,1	2,9	3,0
	Plzeňský	-194	4 050	3 856	-0,3	6,9	6,6
	Karlovarský	-736	-54	-790	-2,5	-0,2	-2,7
	Ústecký	-1 239	948	-291	-1,5	1,1	-0,4
	Liberecký	20	1 036	1 056	0,1	2,3	2,4
	Královéhradecký	-347	279	-68	-0,6	0,5	-0,1
	Pardubický	-2	1 981	1 979	-0,0	3,8	3,8
	Vysočina	153	205	358	0,3	0,4	0,7
	Jihomoravský	1 052	3 408	4 460	0,9	2,9	3,8
	Olomoucký	-253	-433	-686	-0,4	-0,7	-1,1
	Zlínský	-260	125	-135	-0,4	0,2	-0,2
	Moravskoslezský	-1 262	-1 325	-2 587	-1,0	-1,1	-2,1

Zdroj: ČSÚ

V okrese Kroměříž docházelo v období let 2007 – 2010 k mírnému zvýšení počtu obyvatel, okres Vsetín a Uherské Hradiště vykazovaly stagnaci. Pokles počtu obyvatelstva s dopadem na celou populaci regionu se tak výlučně týkal demografického vývoje v okrese Zlín. Po roce 2010 se však situace změnila a úbytek obyvatel od tohoto roku vykazují již všechny okresy Zlínského kraje. K mírnému nárůstu počtu obyvatel dochází roku 2018 a to v okrese Vsetín a Zlín.

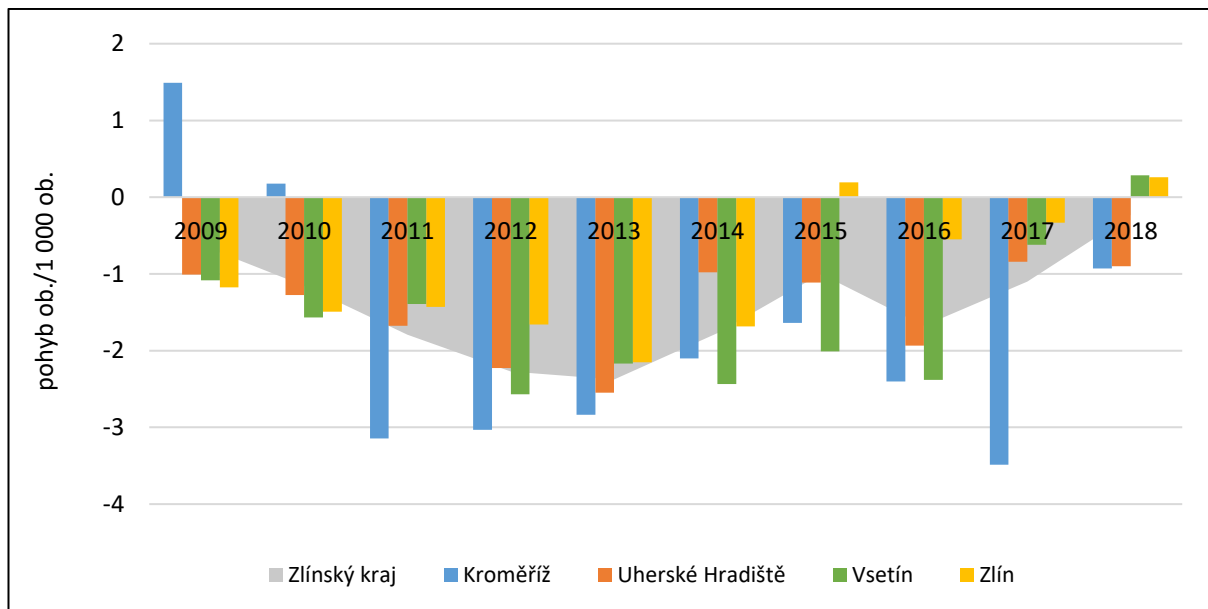
Graf 19: Počty obyvatel v okresech Zlínského kraje v letech 2009 - 2018

Zdroj: ČSÚ

Při pohledu na strukturu přírůstku, resp. úbytku obyvatel je na vývoji populace Zlínského kraje výrazně patrný faktor nejen migrace, ale zejména v posledních 8 letech poměrně výrazný přirozený úbytek. Přitom ještě v letech 2007 až 2010 zůstal přirozený přírůstek po většinu tohoto období kladný.

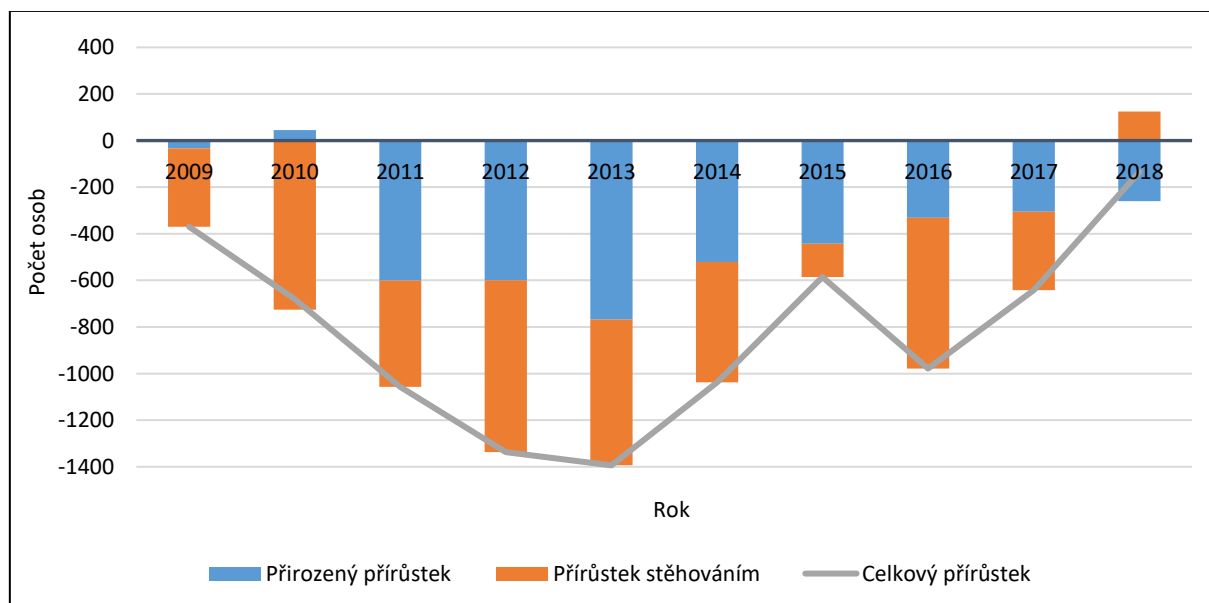
Graf 20: Celkový pohyb obyvatel na úrovni okresů Zlínského kraje v letech 2009 - 2018 (relativní vyjádření na 1 000 ob. středního stavu)

Zdroj: ČSÚ

Naopak **přírůstek daný stěhováním, se počínaje rokem 2009, stal výrazně záporným, navíc s dramaticky se prohlubujícím saldem.** Tento trend se zastavil až v roce 2013, kdy se úbytek stěhováním začal opět postupně zmenšovat a v roce 2018 dosáhl kladných čísel. Optikou okresů lze říci, že všechny okresy od roku 2010 do roku 2017 (nejvíce okresy Vsetín a Zlín) čelili riziku viditelného trendu vystěhovávání. Roku 2018 se tento trend obrátil, kdy se v okrese Kroměříž, Vsetín a Zlín podařilo dosáhnout kladných hodnot, pouze v okrese Uherské Hradiště dochází stále k úbytku stěhováním.

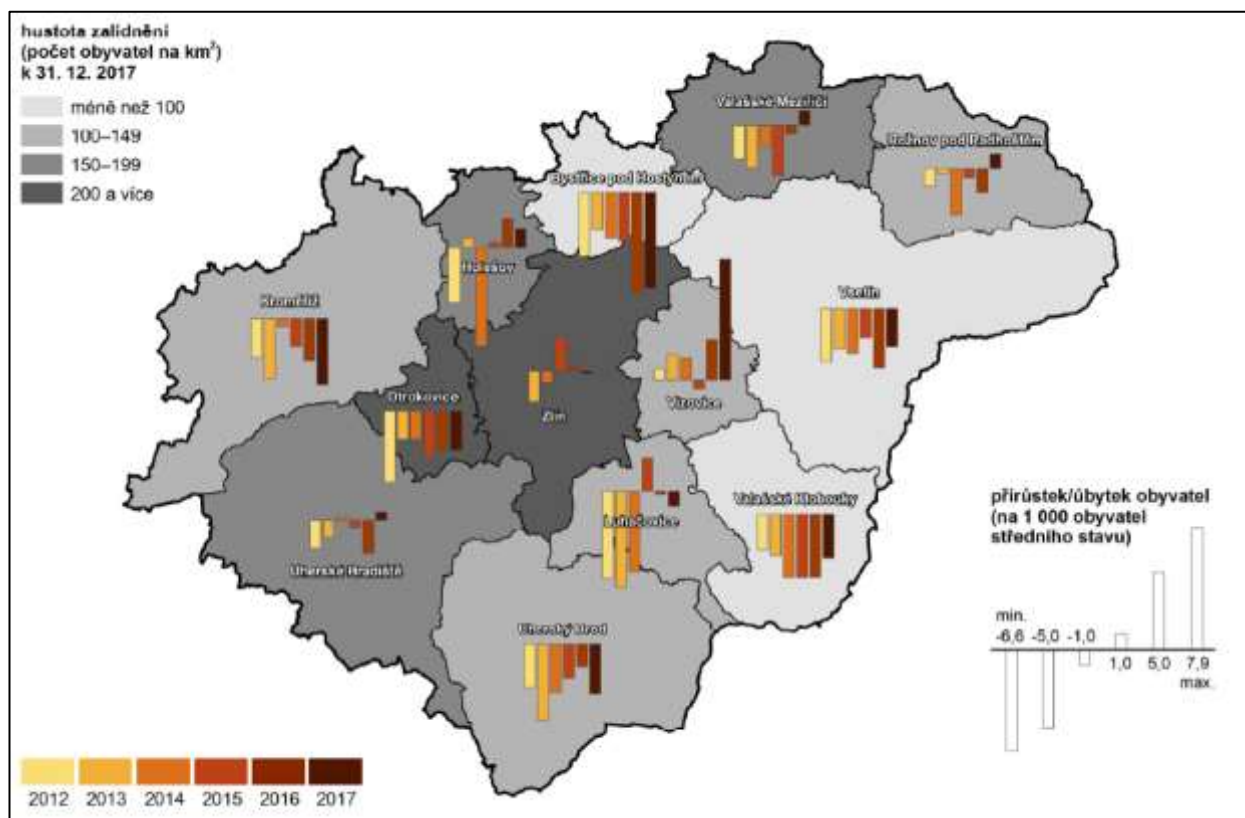
Graf 19: Pohyb obyvatelstva Zlínského kraje a jeho struktura v letech 2009 – 2018 (absolutní vyjádření)

Zdroj: ČSÚ

Při ještě bližším pohledu na úroveň SO ORP zjistíme, že **populačně ztrátová jsou v střednědobém horizontu prakticky všechna SO ORP s výjimkou SO ORP Vizovice.**

Obrázek 5: Pohyb obyvatel ve správních obvodech ORP Zlínského kraje v letech 2012 – 2017

Zdroj: ČSÚ

Mnohem závažnější problém identifikuje Tabulka 13, ze které zřetelně vyplývá, jaké věkové skupiny se odliv obyvatel ze Zlínského kraje týká. **Ve věkové skupině 25 – 39 let jde evidentně o dlouhodobý jev bez jakéhokoliv náznaku změny trendu.** Jedinou věkovou skupinou, která vykazuje kladný přírůstek, jsou lidé v postproduktivním věku. Tabulka ukazuje **závažný problém tzv. selektivní migrace, kdy dochází k migraci mladého a kvalifikovaného obyvatelstva mimo území kraje,** často do okolních hospodářských center (Brno, Praha).

Tabulka 13: Přírůstek obyvatelstva přistěhováním a vystěhováním ze Zlínského kraje rozčleněný do vybraných věkových skupin

Věk	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0-14 let	26	-12	-1	-52	42	62	112	19	-10
15-24 let	72	9	42	-50	-20	-8	27	-69	131
25-39 let	-452	-673	-585	-617	-622	-569	-419	-653	-572
40-64 let	-63	-107	48	-56	-79	-51	105	9	86
65 let a více	80	57	40	38	54	49	33	47	28
Celkový přírůstek stěhováním ve Zlínském kraji	-337	-726	-456	-737	-625	-517	-142	-647	-337

Zdroj: ČSÚ

Jestliže v předkrizovém období došlo k posílení dynamiky zahraniční migrace v podobě jistého přílivu cizinců coby pracovních sil či trvalých rezidentů na území Zlínského kraje, počínaje rokem 2008 se tento trend prakticky zastavil, resp. ještě v letech 2009 – 2012 mírně poklesl, od roku 2013 dochází k mírnému růstu, který se postupně zrychluje. S podílem 1,8 % cizinců na celkové v regionu žijící populaci se však Zlínský kraj řadí na poslední místo v České republice.

Vývoj věkové struktury obyvatelstva

Při pohledu na věkovou strukturu se vývoj v předcházejícím, přibližně pětiletém období, ukazuje ve Zlínském kraji jako varující. Věková struktura obyvatelstva doznala změn v tom nejméně pozitivním možném smyslu, jehož jediným výrazně pozitivním rysem je zdatelně delší naděje délky dožití jak v případě žen, tak mužů. Naděje na dožití při narození se zvýšila v kraji u mužů ze 73,49 let v roce 2010 na 75,77 let v roce 2018, u žen z 80,87 let na 82,39 let.

Z pohledu jak demografického, tak potřeby obměňovat pracovní sílu, **vykazuje demografická struktura obyvatel kraje ve sledovaném období 2010 až 2018 velmi nepříznivý vývoj**. Z hlediska věkové struktury došlo ke změnám, které jsou zřejmé zvláště v kategoriích produktivních osob (15 až 64 let) a postproduktivních osob (65 let a starších). Mezi počátečním a koncovým rokem sledovaného období se v kraji výrazně změnil podíl produktivní věkové skupiny, snížil se o 5,2 p. b. Naopak se zvýšil podíl postproduktivní složky, a to o 4,1 p. b. O 1,1 p. b., se také zvětšil podíl dětské věkové skupiny. V souvislosti s tímto vývojem, tak během 8 let průměrný věk obyvatel kraje vzrostl ze 41,2 let na 43,1 let. Tedy v absolutních hodnotách za osm let v kraji přibylo 5 207 dětí, ubylo 35 526 osob v produktivním věku a zvýšil se počet osob post-produktivního věku o 22 879 lidí.

Ke stejným změnám věkové struktury obyvatel jako v kraji, docházelo i v okresech. K nejvýraznějším posunům došlo během celého sledovaného období v kroměřížském okrese. Zde se podíl nejmladší věkové skupiny (0 až 14 let) zvětšil o 1,4 p. b., produktivní skupiny osob (15 až 64 let) snížil o 5,7 p. b. a postproduktivní skupiny (65 let a více) se zvýšil o 4,3 p. b. Tedy v průběhu 8 let v kroměřížském okrese přibylo celkem 1 128 dětí, ubylo 7 765 osob v produktivním věku a vzrostl počet osob 65letých a starších o 4 154.

Tabulka 14: Struktura obyvatel Zlínského kraje a jeho okresů podle věkových skupin

Věkové skupiny obyvatel*	Zlínský kraj			Kroměříž		Uherské Hradiště		Vsetín		Zlín		ČR	
	2010	2018	rozdíl 18/10	2010	2018	2010	2018	2010	2018	2010	2018	2010	2018
0–14 let	14,0	15,1	1,1 p. b.	13,7	15,1	13,9	14,8	14,4	15,4	14,0	15,1	14,4	15,9
15–64 let	69,8	64,6	-5,2 p. b.	70,1	64,4	69,8	64,9	69,8	64,7	69,6	64,3	70,1	64,5
65 a více let	16,2	20,3	4,1 p. b.	16,2	20,5	16,3	20,3	15,7	19,9	16,5	20,6	15,5	19,6
Průměrný věk obyvatel	41,2	43,1	1,9	41,4	43,2	41,2	43,3	40,7	42,7	41,4	43,1	40,8	42,3
Index stáří	115,7	134,8	19,1	118,7	136,4	117,4	137,8	109,0	129,6	117,7	135,8	107,8	123,2

Zdroj: ČSÚ

* vyjádřeno % podílem věkové skupiny na celkové populaci

Popsaný vývoj se tak současně promítá do **velmi intenzivního zvyšování hodnoty indexu stáří**, jež poměřuje počet obyvatel v postproduktivním věku vůči nejmladší věkové skupině¹². Index stáří v kraji vzrostl z hodnoty 115,7 v roce 2010 na 134,8 ve sledovaném roce 2018. V případě jednotlivých okresů byly jeho hodnoty nejnižší v okrese Vsetín (109,0 v roce 2010; 129,6 v roce 2018), naopak nejvyšší za rok 2010 byly v okrese Kroměříž (118,7 v roce 2010; 136,4 v roce 2018). Vzhledem k rozdílné věkové struktuře obyvatel podle pohlaví je index stáří odlišný pro muže a ženy. Průměrný věk¹³ mužů se zvýšil z 39,4 let v

¹² Index stáří vyjadřuje počet osob ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0 – 14 let.

¹³ Nejaktuálnější data za průměrný věk nalezena za rok 2017.

roce 2010 na 41,2 let v roce 2017 a index stáří během 7 let vzrostl o 16,4 p. b., na 105,2. Průměrný věk žen Zlínského kraje v roce 2010 dosáhl 42,8 let a do roku 2017 se zvýšil na 44,5 let a index stáří se během sledovaného období zvedl o 14,4 p. b. na 162,4.

Z uvedeného vyplývá, že tím, jak se nejstarší věková skupina obyvatel zvětšuje za současného daleko pomalejšího početního růstu dětské složky (věková skupina 0 – 14 let), tak výrazně stárne obyvatelstvo Zlínského kraje. Jak rychle bude v dalších letech obyvatelstvo stárnout, závisí jak na počtu narozených dětí, tak na počtu a věku přistěhovalých osob.

Na tento nezvratný trend bude muset ekonomika i celá společnost reagovat, především se vyrovnat s úbytkem osob v produktivním věku a současným růstem postproduktivní složky obyvatelstva. Na druhou stranu lidé v postproduktivním věku mohou být v určité fázi společenského cyklu nejbohatší částí obyvatel (například v období, kdy první postrevoluční generace dosáhne penzijního věku a dojde k výraznému nárůstu příjmové bonity této skupiny obyvatel) s dopadem na spotřebu a služby pro seniory. Lze tedy předpokládat, že dojde k otevření a rozvoji doposud relativně marginálního trhu orientovaného právě na tuto věkovou skupinu, a to nejen v oblasti sociálních a zdravotních služeb, ale i v oblasti trávení volného času, specifických forem bydlení, apod.

Cizinci ve Zlínském kraji

Zlínský kraj vykazuje dlouhodobě jeden z nejmenších podílů cizinců. Přesto se jejich počet v dlouhodobém horizontu, i přes mírný pokles v období krize v letech 2009 až 2012, zvyšuje. V roce 2017 bylo na území kraje 9 422 cizinců, tedy přibližně 1,8 % celkového počtu cizinců v ČR, v roce 2009 to bylo 8 133 osob.

Tabulka 15: Cizinci ve Zlínském kraji a ČR v roce 2017

		Česká republika	Zlínský		
			absolutní počet	Podíl na počtu cizinců ve ZK	Podíl na počtu cizinců v ČR
Cizinci celkem		524 142	9 422	100,0%	1,8%
z toho státní občanství	Ukrajina	117 061	1 199	12,7%	0,2%
	Slovensko	111 804	4 172	44,3%	0,8%
	Vietnam	59 761	815	8,6%	0,2%
	Rusko	36 642	240	2,5%	0,0%
	Německo	21 261	217	2,3%	0,0%
	Polsko	20 669	328	3,5%	0,1%
	Bulharsko	13 795	82	0,9%	0,0%
	Rumunsko	12 562	238	2,5%	0,0%
	USA	9 556	126	1,3%	0,0%
Mongolsko	7 895	368	3,9%	0,1%	
ze zemí EU 28		219 708	5 696	60,5%	1,1%
z ostatních zemí		304 434	3 726	39,5%	0,7%

Zdroj: ČSÚ

Z pohledu státní příslušnosti cizinců tvoří největší skupinu občané Slovenska, ti tvoří 44,3 % cizinců na území kraje a jejich počet z dlouhodobého pohledu roste (v roce 2009 bylo na území kraje 3 274 Slováků, v roce 2017 to bylo 4 172 osob), dále občané Ukrajiny (12,7 %), Vietnamu (8,6 %) a Mongolska (3,9). Ze zemí EU 28 je 60,5 % cizinců v kraji.

Efektivním kanálem migrace může být univerzita, která může motivovat k příchodu vzdělané a kvalifikované pracovní síly ze zahraničí a zároveň být jeho stabilizátorem.

Projekce obyvatelstva ve Zlínském kraji do roku 2050

Předpokládaný vývoj počtu a věkové struktury obyvatel Zlínského kraje není dle prognózy ČSÚ „Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050“¹⁴ (ČSÚ, 2013) stejně jako u většiny ostatních krajů, s výjimkou Středočeského kraje a Hlavního města Prahy, v následujících čtyřech dekádách nijak příznivý.

Zlínský kraj se bude s velkou pravděpodobností potýkat se **setrvalým úbytkem počtu obyvatel**, který do roku 2051 dle odhadu ČSÚ klesne pod hranici 500 tisíc obyvatel, což je ve srovnání s rokem 2015 úbytek téměř o 89 tisíc obyvatel, tj. přibližně 15 % obyvatel. Právě **ve Zlínském kraji je spolu s Karlovarským a Moravskoslezským krajem očekáván nejvyšší úbytek obyvatelstva**. Zlínský kraj se propadne ze současného 8. místa na 10. místo dle počtu obyvatel mezi kraji.

Tabulka 16: Predikce vývoje počtu obyvatel v jednotlivých krajích ČR

Kraj	Počet obyvatel (tis.)					Pořadí		Index 2051 vs. 2015
	2015*	2021	2031	2041	2051	2015	2051	
Hl. m. Praha	1 267,4	1 250,1	1 279,2	1 321,3	1 385,4	2.	2.	1,09
Středočeský	1 326,9	1 370,9	1 440,0	1 478,1	1 492,5	1.	1.	1,12
Jihočeský	637,8	637,7	631,3	617,2	600,1	7.	6.	0,94
Plzeňský	576,6	577,5	577,8	572,8	566,3	9.	7.	0,98
Karlovarský	297,8	291,2	277,9	263,4	250,2	14.	14.	0,84
Ústecký	822,8	813,8	789,6	756,2	718,5	5.	5.	0,87
Liberecký	439,6	438,8	435,4	427,9	419,3	13.	13.	0,95
Královéhradecký	551,4	546,7	535,3	519,2	502,1	10.	9.	0,91
Pardubický	516,1	513,8	508,5	498,5	487,3	11.	11.	0,94
Vysočina	509,5	503,3	490,4	471,6	449,9	12.	12.	0,88
Jihomoravský	1 175,0	1 170,8	1 163,1	1 144,0	1 122,2	4.	3.	0,96
Olomoucký	634,7	626,3	609,8	586,8	561,7	6.	8.	0,88
Zlínský	584,7	574,8	553,5	526,0	496,0	8.	10.	0,85
Moravskoslezský	1 213,3	1 183,5	1 123,8	1 052,9	978,5	3.	4.	0,81
ČR celkem	10 553,8	10 499,2	10 415,6	10 235,9	10 030,0	-	-	0,95

Zdroj: ČSÚ

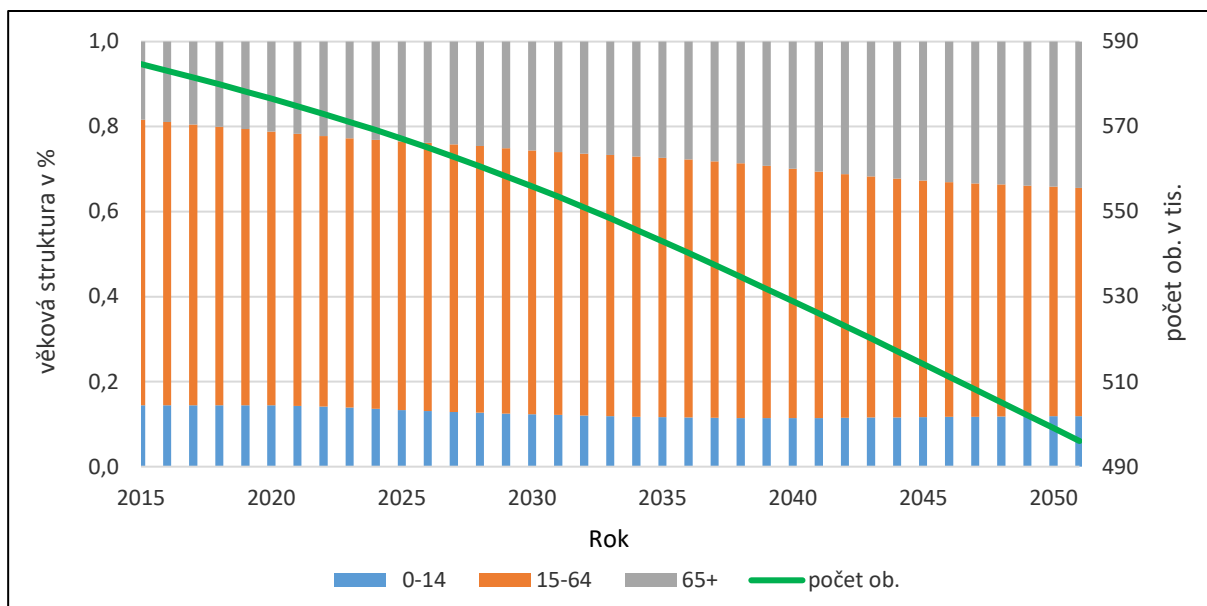
* reálná data

Příznivý není vývoj ani ostatních demografických ukazatelů. **Ve struktuře populace Zlínského kraje se negativně projeví její stárnutí**, kdy má dojít ke zvýšení podílu osob starších 65 let o 15,6 p. b., ze současných 18,8 % na 34,4 % v roce 2050. Průměrný věk obyvatel Zlínského kraje v roce 2050 dosáhne 50,2 let. Tím se kraj stane nejstarším regionem ČR. Zároveň index stáří dosáhne hodnoty 290, což znamená, že na 100 dětí ve věku 0 - 14 let bude připadat 288 osob starších 65 let. Naopak dlouhodobě se má snižovat podíl osob v produktivním věku (věková skupina 15 - 64 let), což je zvláště **znepokojující v souvislosti s dostupností pracovní síly v regionu v následujících dekádách**. Podíl této věkové skupiny na věkové struktuře obyvatel kraje by měl činit 54 %, což je o 12,5 p. b. méně než v roce 2015. V absolutních číslech se jedná o úbytek více než 119 tis. osob oproti stavu roku 2015. Podíl dětské složky

¹⁴ Hlavními předpoklady projekce v oblasti přirozené měny jsou mírný růst úrovně plodnosti a pokles intenzity úmrtnosti ve všech krajích ČR. Kromě přirozené měny je zahrnuta také migrace, jejíž vliv na vývoj obyvatelstva není zanedbatelný a jejíž váha s výpočtem regionálních projekcí roste. Přestože vývoj migrace (a v tomto případě jak migrace zahraniční, tak vnitřní) je velmi obtížně předvídatelný, s předpokladem nulové migrace pro celou dobu projekce by se demografický vývoj některých krajů výrazně lišil. Projekce ve svém scénáři očekává plynulý vývoj jednotlivých demografických procesů.

(věková skupina 0 - 14 let) bude v dlouhodobém horizontu mírně klesat. Její podíl bude v roce 2050 představovat 11,9 %, což je o 2,7 p. b. méně než v roce 2015.

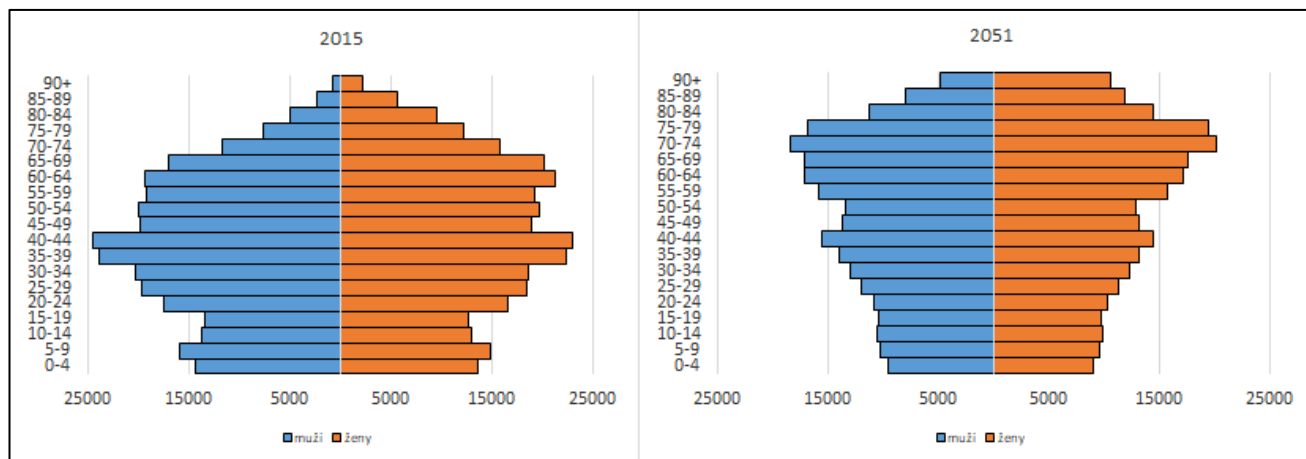
Graf 20: Predikce vývoje struktury věkových skupin a počtu obyvatel Zlínského kraje do roku 2050

Zdroj: ČSÚ

Pohled na věkovou pyramidu obyvatelstva Zlínského kraje v roce 2051, která vychází z dat demografické projekce, viditelně podtrhuje nepříznivý demografický trend. Negativní posun je patrný zejména ve srovnání s věkovou pyramidou obyvatelstva vyjadřující stav roku 2015, která však sama o sobě také není pro Zlínský kraj příznivá a projevují se v ní negativní trendy, které mají kořeny v 90. letech 20. století, projevující se menšími počty osob ve věkových kohortách dětské složky.

Graf 21: Srovnání věkového složení obyvatelstva Zlínského kraje v roce 2015 (skutečný stav) a 2051 (predikce)

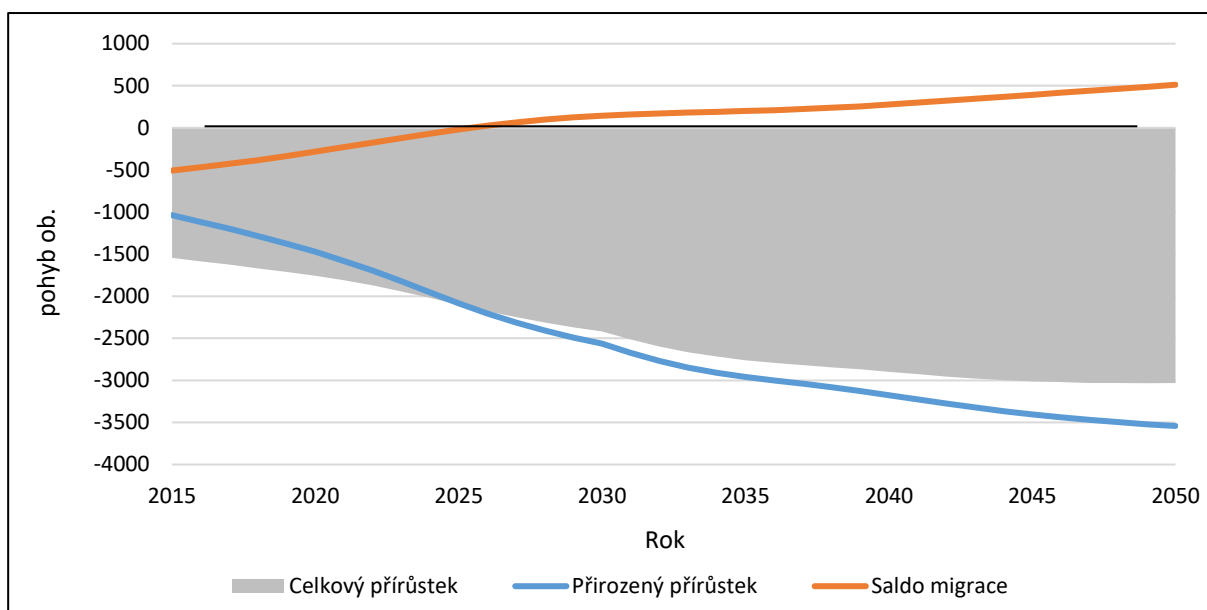
Zdroj: ČSÚ

Z demografické predikce také vyplývá, že **celkový přírůstek bude po celou dobu predikovaného období vykazovat záporné hodnoty**. Přestože v důsledku snižování celkového počtu obyvatel zůstává

opticky podíl dětské složky populace relativně konstantní, pouze s malým poklesem, ale přesto stále příliš nízký, bude se snižovat počet živě narozených dětí z 5 815 v roce 2015 na pouhých 3 583 v roce 2050.

Spolu s růstem počtu zemřelých jsou tyto dva faktory hlavní příčinou přirozeného úbytku, který je alarmující. Celkovou bilanci (úbytek) výrazně neovlivní ani hodnoty kladného salda migrace, do kterých se Zlínský kraj pravděpodobně dostane až po roce 2025. Toto kladné saldo, pohybující se v řádu stovek osob ročně, nemůže vyvážit zásadní přirozený úbytek. Je však nutné upozornit, že vývoj migrace je velmi obtížně předvídatelný a je ovlivňován mnoha vnějšími i vnitřními faktory.

Graf 22: Predikce vývoje pohybu obyvatelstva Zlínského kraje do roku 2050

Zdroj: ČSÚ

2.1.2. b) Vzdělávání

Vzdělanostní struktura regionu Zlínského kraje se nachází mírně pod celostátním průměrem – vyšší procento osob se základním vzděláním a bez vzdělání doprovází nižší podíl vysokoškoláků. Na druhé straně však relativně pozitivní trend spočívá v pozvolném nárůstu podílu vysokoškoláků a poklesu podílu osob s nejnižším vzděláním na celkovém počtu obyvatelstva, který by měl pokračovat i do budoucna. Tento vývoj dokládá Graf 25. Co se týče vývojových trendů za sledované období, lze konstatovat, že ze střednědobého pohledu kopírují vývoj na národní úrovni.

SRZK 2030 se snaží reagovat především na trendy v oblasti středoškolského, vyššího odborného a vysokoškolského vzdělávání. Opomíjeno však není ani preprimární, primární a nižší sekundární vzdělávání. Zde jsou zcela zásadními aktéry obce jako zřizovatelé mateřských a základních škol. Síť škol a školských zařízení a jejich vzdělávací nabídka je ve Zlínském kraji nastavena tak, aby umožňovala územní dostupnost v maximální míře oborové nabídky. Následující Tabulka 17 přináší stručný pohled na strukturu vzdělávací sítě ve Zlínském kraji.

Tabulka 17: Struktura vzdělávací sítě a počty dětí, žáků a studentů ve Zlínském kraji

Druh vzdělávání		Školní rok	
		2008/2009	2017/2018
Předškolní vzdělávání	školy	309	316
	děti	17 397	19 890
Základní vzdělávání	školy	256	257
	žáci	47 852	50 107
Střední vzdělávání (včetně nástavbového studia)	školy	78	68
	žáci	33 824	24 056
Vyšší odborné vzdělávání	školy	12	10
	studenti	1 238	727
	z toho studenti v denním studiu	958	461
Vysokoškolské vzdělávání	školy	2**	2**
	z toho veřejné	1**	1**
	studenti (fyzické osoby) státního občanství ČR*	21 853**	16 320**
	z toho ve veřejných vysokých školách	20 942**	15 869**

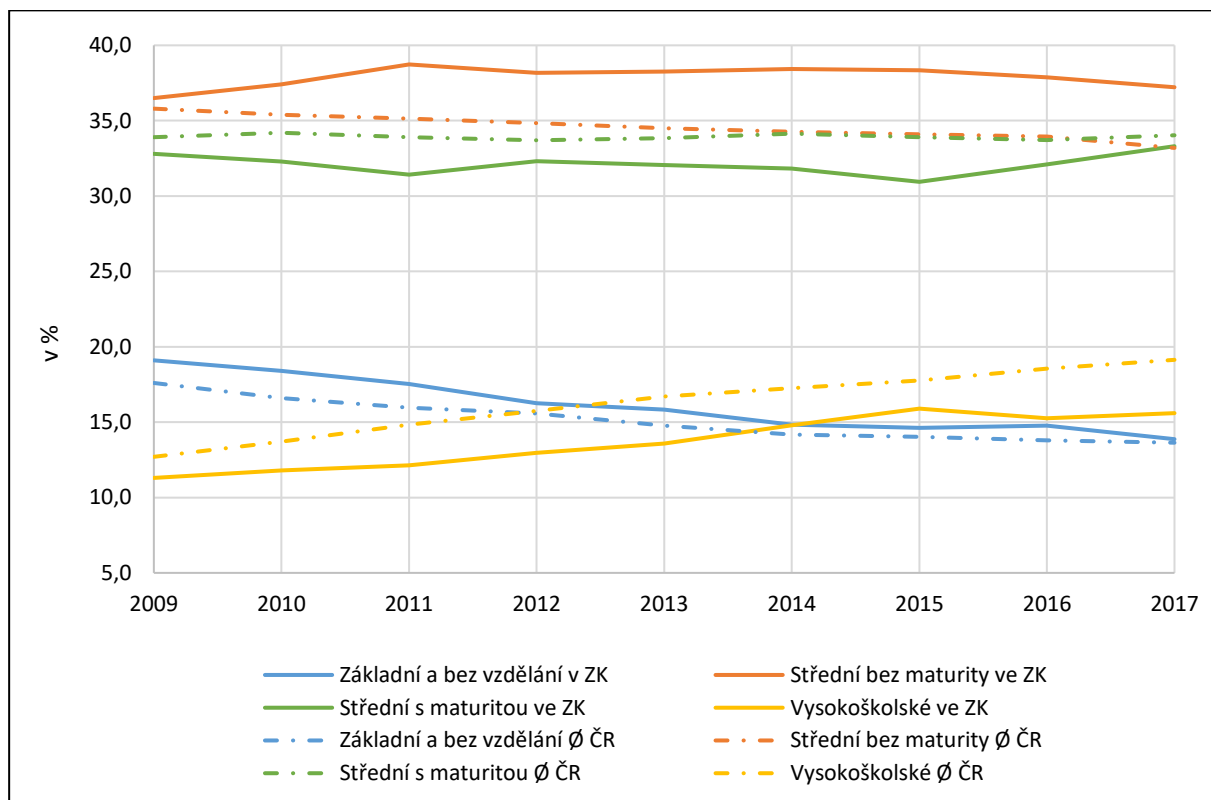
Zdroj: ČSÚ

* studenti jsou uvedeni podle kraje trvalého bydliště

** data k 31. 12. 2008 (řádky nalevo) a k 31. 12. 2017 (řádky napravo) – data ze Sdružených informací z matrik studentů

Spolupráce **mezi vzdělávacím sektorem a zaměstnavateli v podnikatelském i nepodnikatelském sektoru** je nastavena. Do budoucna bude pro vzdělávací sektor klíčová orientace na nabídku oborů do oblastí, které krajský trh práce potřebuje. Očekávaný negativní demografický trend nemusí nutně znamenat zavírání školských zařízení, může ale docházet k jejich slučování. Alternativou je využít jejich kapacit pro rostoucí poptávku po dalším vzdělávání. Pro zesílení potřeby vzdělávání jako významné lidské hodnoty je nutná další modernizace školské infrastruktury, včetně vybavení škol moderními učebními pomůckami (především ICT technologie). Nesmí být však chápána jako vybavování školních dílen středních odborných škol zařízení, se kterým by se měli žáci raději seznamovat v podnikové praxi. **V budoucnu zřejmě vyvstane potřeba vyšší míry využívání doplňkových soukromých zdrojů financování** (vedle dominantních zdrojů veřejných), především na vyšších úrovních vzdělávání.

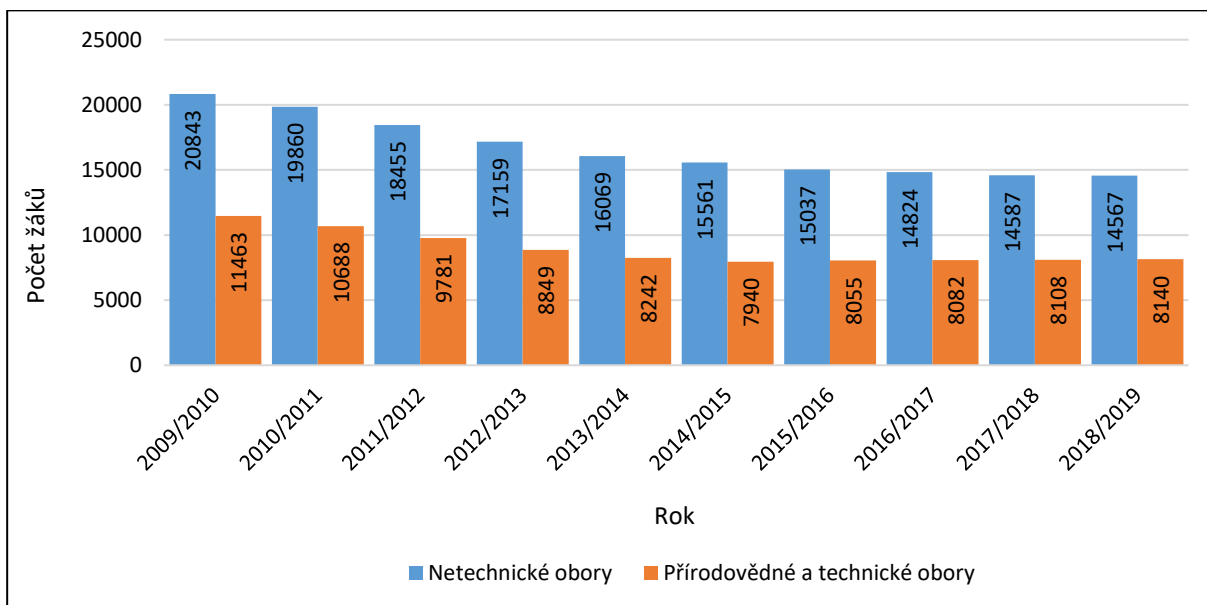
Graf 23: Vývoj vzdělanostní struktury obyvatelstva Zlínského kraje – podíl na celkové populaci ve věku 15 a více let v letech 2009 – 2017

Zdroj: ČSÚ

Na středních školách docházelo v období let 2009 až 2017 k **setrvalému úbytku počtu žáků**, kdy se jejich počet snížil z 31 616 žáků a studentů ve školním roce 2008/2009 na 22 197 žáků a studentů ve školním roce 2018/2019. Výhledově by však dle demografické prognózy ČSÚ měly počty studentů od roku 2020 růst až na hodnoty kolem 30 tis. žáků a studentů kolem roku 2025 a následně dlouhodobě setrvale klesat k hodnotě 20 tis. žáků a studentů v roce 2050. Co se týče struktury učebních oborů, ve školním roce 2018/2019 navštěvovalo přírodovědné a technické obory 8 140 žáků a studentů, což představuje 36 % podíl žáků a studentů v přírodovědných a technických oborech na celkovém počtu žáků a studentů ve všech studijních oborech.

Graf 24: Počty žáků v netechnických, přírodovědných a technických oborech v jednotlivých školních letech

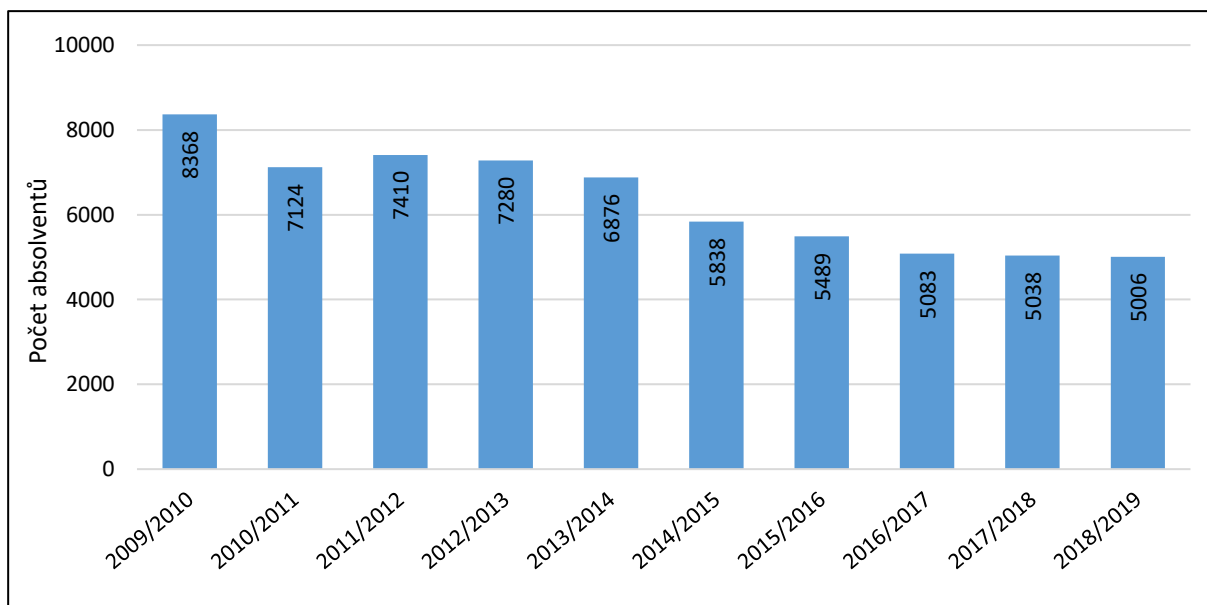

Zdroj: Datová platforma ZK

V posledních 5 letech dochází k mírnému nárůstu podílu žáků a studentů v přírodovědných a technických oborech, v absolutním vyjádření však jejich počet dlouhodobě klesal, v posledních čtyř letech dochází k velmi mírnému růstu.

V důsledku demografického vývoje klesá také počet absolventů. Ve školním roce 2018/2019 absolvovalo SŠ nebo VOŠ ve Zlínském kraji 5 006 absolventů, což je přibližně o 40 % méně než ve školním roce 2009/2010.

Graf 25: Počty absolventů SŠ a VOŠ ve Zlínském kraji v jednotlivých školních letech

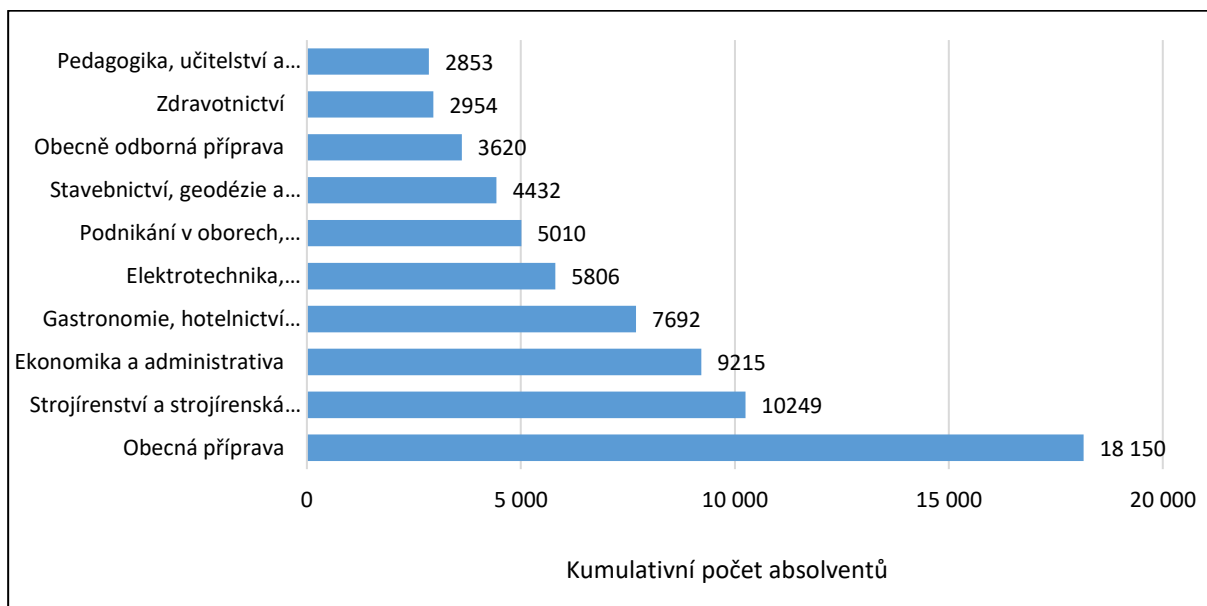

Zdroj: Datová platforma ZK

Z pohledu struktury studovaných skupin oborů, co do počtu absolventů, nejčastěji jsou navštěvovány skupiny oborů Obecná příprava, Strojírenství a strojírenská výroba a Ekonomika a administrativa. Přehled

10 skupin oborů s nejvyššími počty absolventů v kumulativním vyjádření za posledních 10 let znázorňuje Graf 28 a Graf 29.

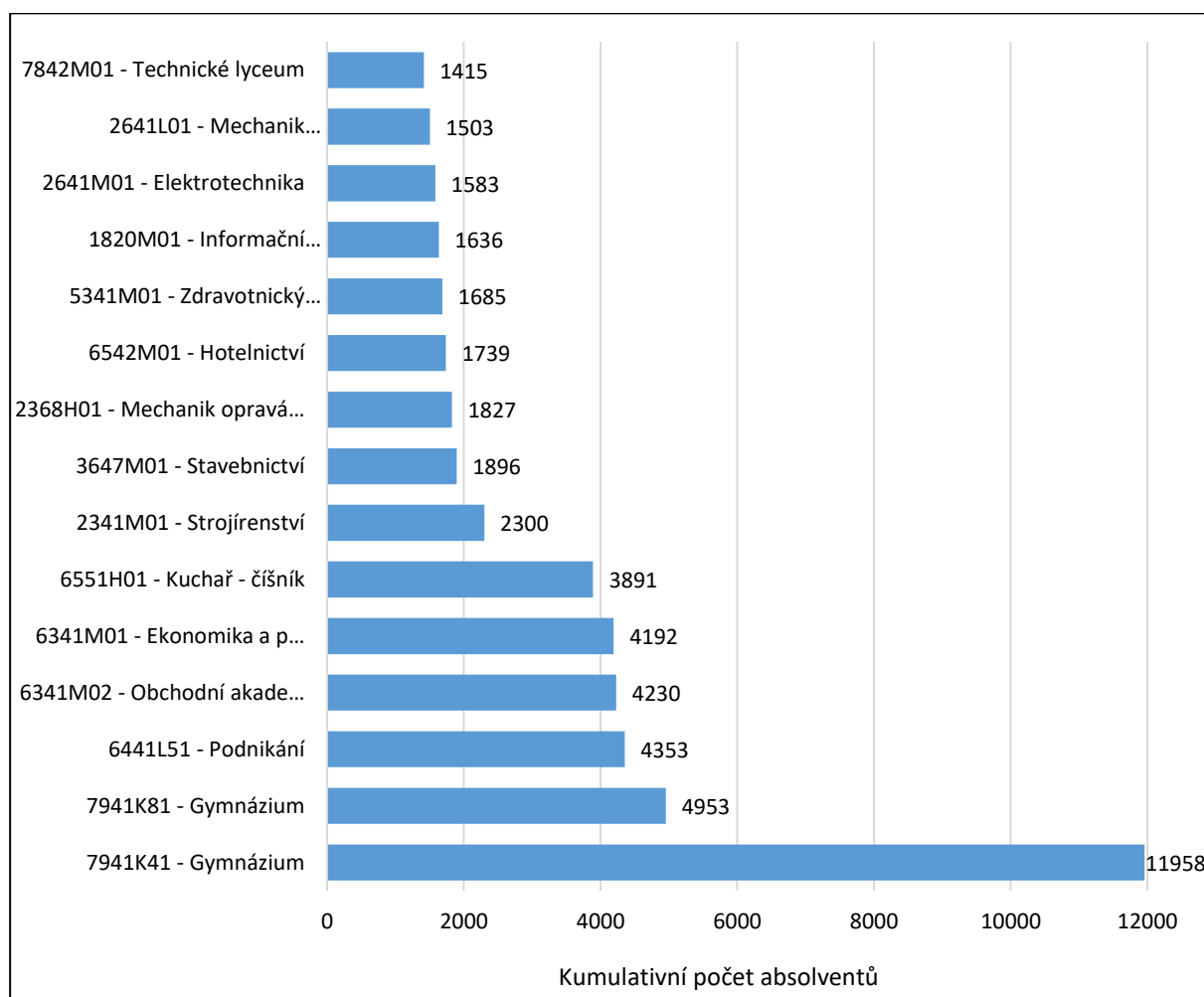
Graf 26: Kumulativní počet absolventů v jednotlivých skupinách oborů (výběr 10 nejnavštěvovanějších) ve Zlínském kraji za posledních 10 let

Zdroj: Datová platforma ZK

Při pohledu na **konkrétní obory vzdělávání, co do počtu absolventů, nejvíce bylo zastoupeno gymnaziální vzdělávání**, následovány obory Podnikání, Obchodní akademie a obor Ekonomika a podnikání.

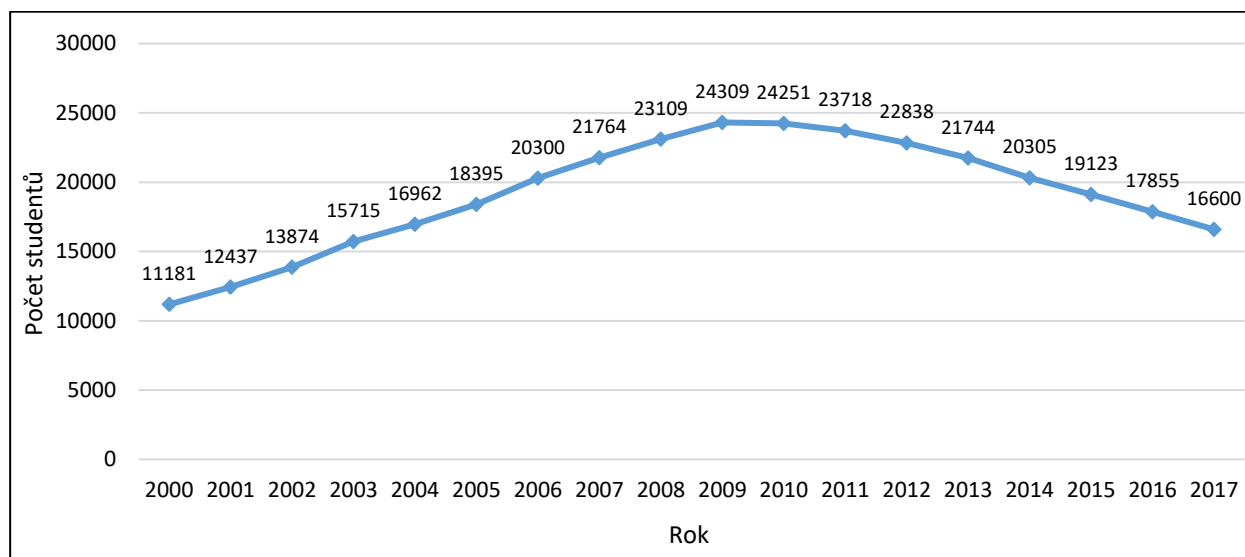
Graf 27: Kumulativní počet absolventů v jednotlivých oborech (výběr 15 nejnavštěvovanějších) ve Zlínském kraji za posledních 10 let

Zdroj: Datová platforma ZK

Po období intenzivního růstu počtu studentů v první dekádě 21. století nastává po roce 2009 setrvalý úbytek studentů VŠ ze Zlínského kraje. V roce 2017 studovalo vysokou školu 16 600 studentů ze Zlínského kraje.

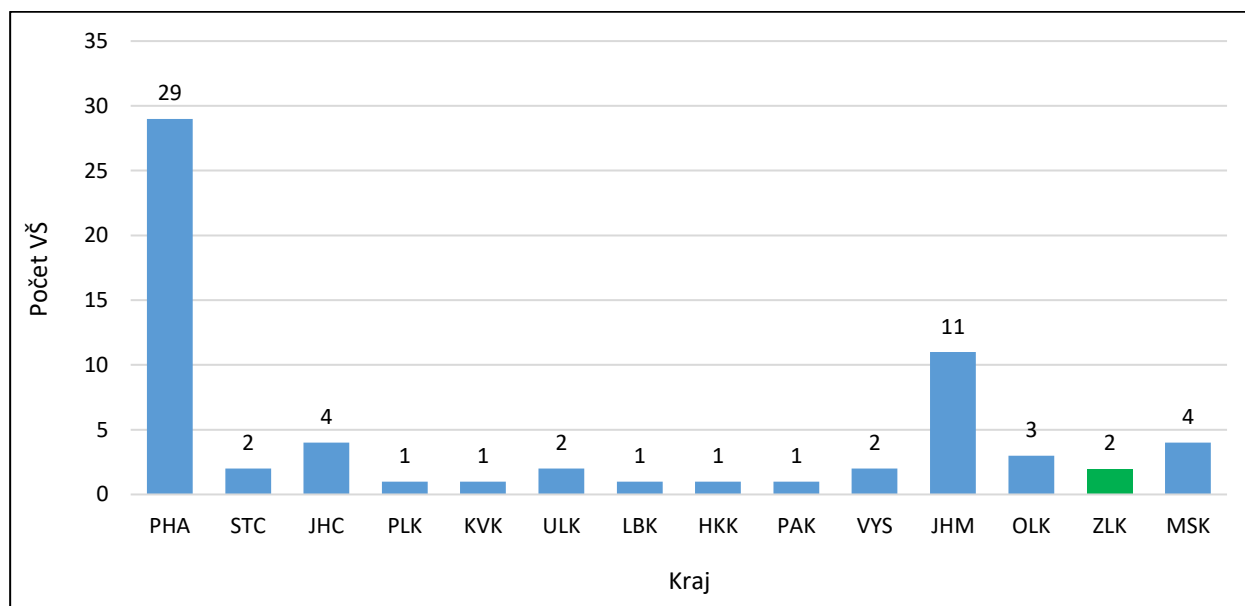
Graf 28: Počet studentů VŠ ze Zlínského kraje v letech 2000 – 2017

Zdroj: Datová platforma ZK

Ve Zlínském kraji jsou realizovány dvě vysoké školy, z toho jedna veřejná (Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně) a jedna soukromá (Evropský polytechnický institut, s. r. o. v Kunovicích). K 31. 12. 2017 na těchto dvou vysokých školách studovalo celkem 8 825 studentů. Nejvyšší počet studentů pocházel ze Zlínského (4 130), Jihomoravského (1 266 studentů) a Olomouckého kraje (1 141 studentů). 864 studentů byli cizinci.

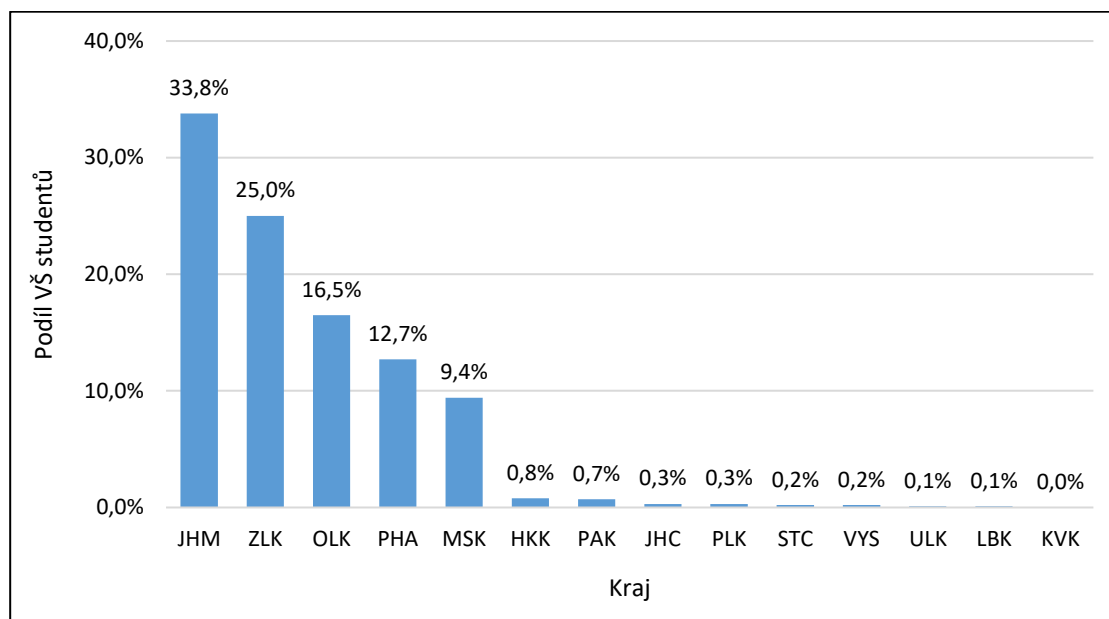
Graf 29: Počet vysokých škol v krajích ve školním roce 2017/2018

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce studentů s trvalým bydlištěm ve Zlínském kraji studovalo vysokou školu v Jihomoravském (5 603 studentů), Zlínském (4 144 studentů) a Olomouckém kraji (2 742 studentů).

Graf 30: Podíl studentů VŠ ze Zlínského kraje studujících v jednotlivých krajích ČR v roce 2017

Zdroj: Datová platforma ZK

Při pohledu na studijní zaměření studentů VŠ lze i přes mírný pokles podílu počtu studentů konstatovat dlouhodobou dominanci společenských věd. **Technické vědy a nauky zaujmají přibližně 28 % podíl a přírodovědné vědy a nauky 8 % podíl.**

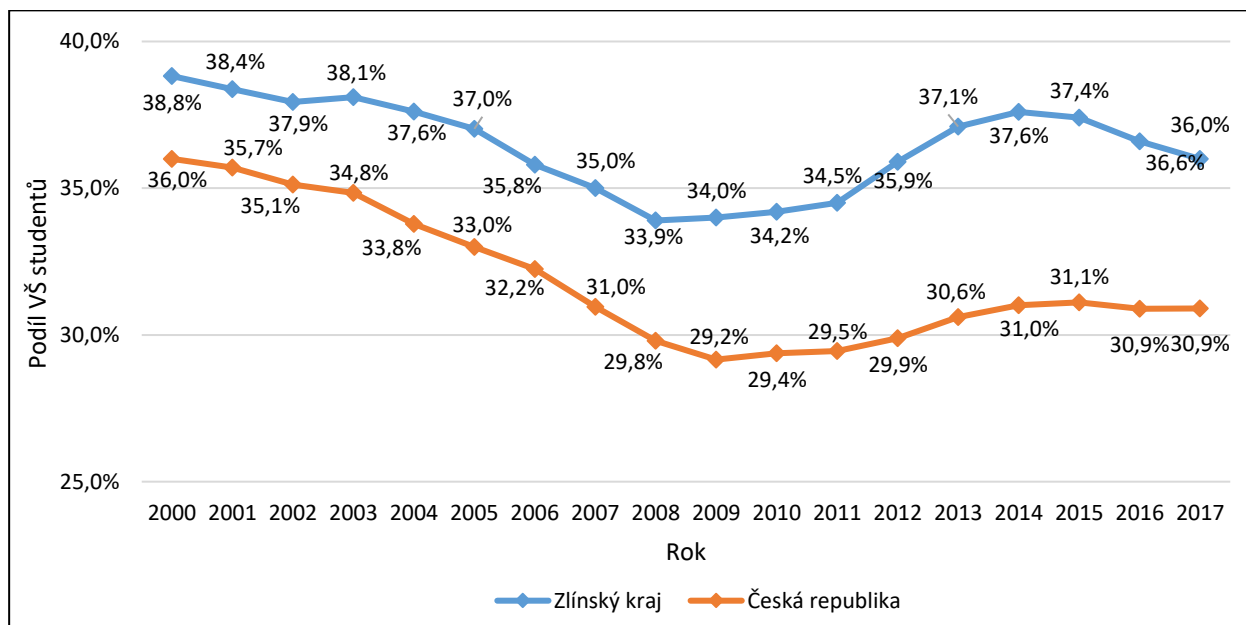
Tabulka 18: Počty studentů VŠ podle studijního zaměření (hlavního KKOV) v letech 2009 – 2017

Kód a název KKOV	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Celkem
1 Přírodní vědy a nauky	1 662	1 737	1 770	1 732	1 640	1 660	1 516	1 356	1 291	14 364
2 Technické vědy a nauky (část 1)	3 093	2 913	2 718	2 724	2 654	2 541	2 453	2 273	2 020	23 389
3 Technické vědy a nauky (část 2)	3 518	3 642	3 691	3 752	3 770	3 443	3 184	2 913	2 657	30 570
4 Zemědělsko - lesnické a veterinární vědy a nauky	521	509	556	528	496	490	491	486	483	4 560
5 Zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky	1 376	1 495	1 493	1 524	1 557	1 569	1 585	1 539	1 457	13 595
6 Společenské vědy a nauky a služby (část 1)	7 999	7 858	7 276	6 639	5 963	5 292	4 801	4 405	3 996	54 229
7 Společenské vědy a nauky a služby (část 2)	5 467	5 449	5 545	5 318	5 037	4 683	4 506	4 335	4 178	44 518
8 Vědy a nauky o kultuře a umění	673	648	669	621	627	627	587	548	518	5 518
Celkem	24 309	24 251	23 718	22 838	21 744	20 305	19 123	17 855	16 600	190 743

Zdroj: Datová platforma ZK

Zajímavý je pohled na podíl studentů studující technické obory na celkovém počtu vysokoškolských studentů. V tomto parametru vykazuje Zlínský kraj dlouhodobě nadprůměrný podíl studentů ve srovnání s ČR, který je v průměru o 5 p. b. vyšší. Vývojové trendy však kopírují situaci na úrovni celé ČR.

Graf 31: Podíl studentů VŠ ze Zlínského kraje studujících technické obory (KKOV 1-3) a jeho srovnání s průměrem ČR

Zdroj: Datová platforma ZK

Jak již bylo uvedeno výše, jako závažný problém se ukazuje tzv. selektivní migrace. V roce 2017 se z regionu odstěhovalo o 572 osob více, než přistěhovalo ve věkové kategorii 25 – 39 let. Jde evidentně o dlouhodobý jev bez jakéhokoliv náznaku změny trendu. Z analýzy studentů UTB ve Zlíně s trvalým bydlištěm mimo Zlínský kraj vyplynulo, že z celkového počtu 420 respondentů, 34 % plánuje po studiích ve Zlínském kraji setrvat a usadit se a 66 % neplánuje v kraji zůstat. Z Analýzy udržení studentů UTB ve Zlíně¹⁵ dále vyplynulo, že 64 % studentů VŠ mimo Zlínský kraj s trvalým bydlištěm ve Zlínském kraji (z celkového zkoumaného počtu 1385 respondentů) 60 % se plánuje po studiích do Zlínského kraje vrátit, avšak 40 % své působení ve Zlínském kraji neplánuje. Nejvíce studenty láká žít v Jihomoravském kraji, dále studenti volili Prahu, třetí místo by chtělo zkusit život v zahraničí.

Jedna z nejdůležitějších institucí v oblasti terciárního vzdělávání a VaV je Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, jejíž strategickým cílem na období do roku 2020 je propojení s podnikatelským prostředím a rozvíjení aktivit charakteristických pro podnikatelskou univerzitu (Entrepreneurial University). Mezi strategické cíle řadí konkrétně využití znalostního potenciálu a transformaci UTB do kategorie podnikatelské univerzity propojením univerzity na regionální podniky a regionální samosprávu a budováním inovační kultury na bázi univerzita – podniky - regionální samospráva přispívat k prosperitě regionu v oblasti ekonomické, sociální, umělecké, environmentální a technické.

Srovnání úrovně přírodovědné, čtenářské a matematické gramotnosti na základních a středních školách

Mezinárodní srovnání PISA

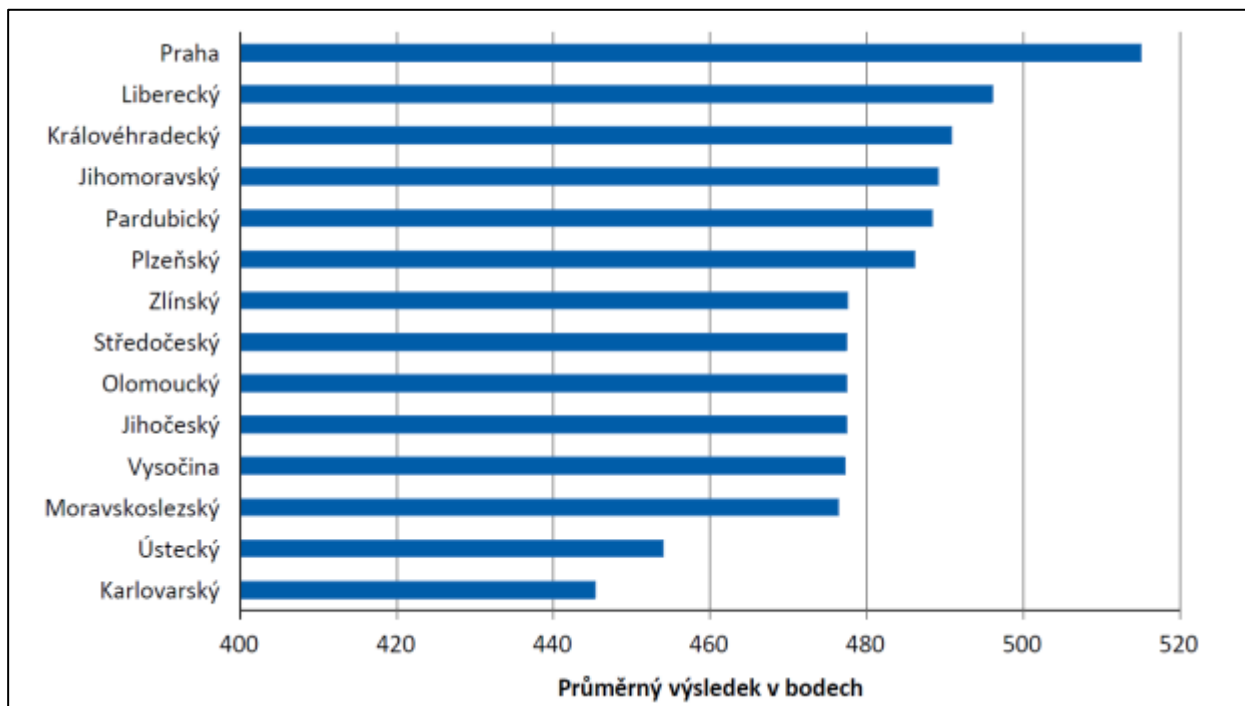
V roce 2015 proběhlo zjišťování úrovně přírodovědné, čtenářské a matematické gramotnosti patnáctiletých žáků v rámci mezinárodního projektu PISA, který je jednou z aktivit Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Jeho výsledky přináší Národní zpráva z mezinárodního šetření PISA 2015¹⁶.

¹⁵ Dostupné z: <https://inovacnipodnikani.cz/wp-content/uploads/Kvalifikovaní-pracovníci.pdf>

¹⁶ Dostupné z: <http://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Vysledky-PISA-2015-uroven-patnactiletých-zaku-ve-v>

Srovnávání krajů České republiky bylo provedeno na základě výsledků v testu přírodovědné gramotnosti patnáctiletých žáků plnících povinnou školní docházku, tedy žáků základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. V Grafu 34 jsou porovnány průměrné výsledky žáků jednotlivých krajů České republiky. **Zlínský kraj se v tomto hodnocení umístil na 7. místě, patří tak mezi průměrné kraje.**

Graf 32: Výsledky patnáctiletých žáků plnících povinnou školní docházku – srovnání krajů, PISA 2015¹⁷

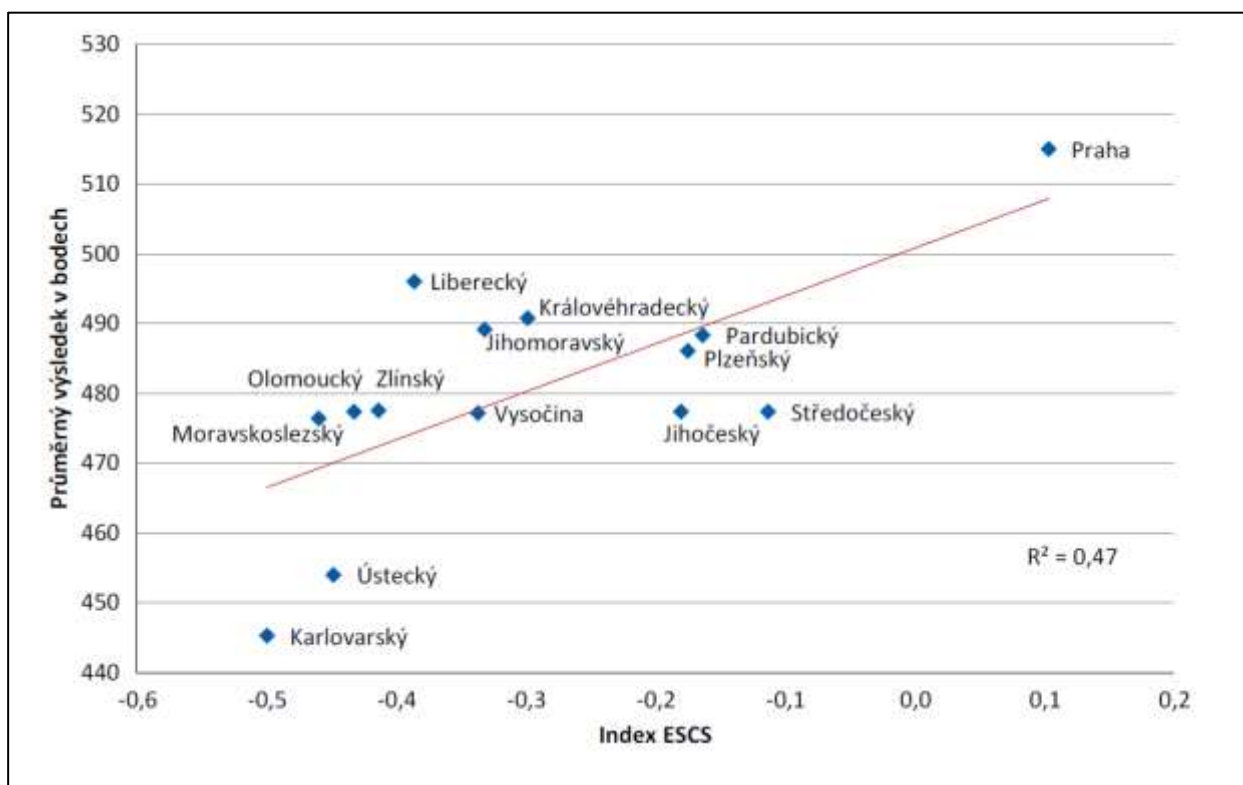

Zdroj: Národní zpráva z mezinárodního šetření PISA 2015

Graf 35 zobrazuje průměrné výsledky žáků a index ekonomického, sociálního a kulturního statusu (ESCS) 10 žáků v jednotlivých krajích České republiky. V krajích, které se nacházejí pod proloženou přímkou, mají žáci výsledky horší, než by odpovídalo průměrné hodnotě indexu ESCS jejich žáků. V krajích nad proloženou přímkou mají naopak výsledky lepší. Zlínský kraj patří v tomto ohledu mezi regiony s nadprůměrným výsledkem.

¹⁷ Data z Národní zprávy z mezinárodního šetření PISA jsou aktuálně pouze za rok 2015.

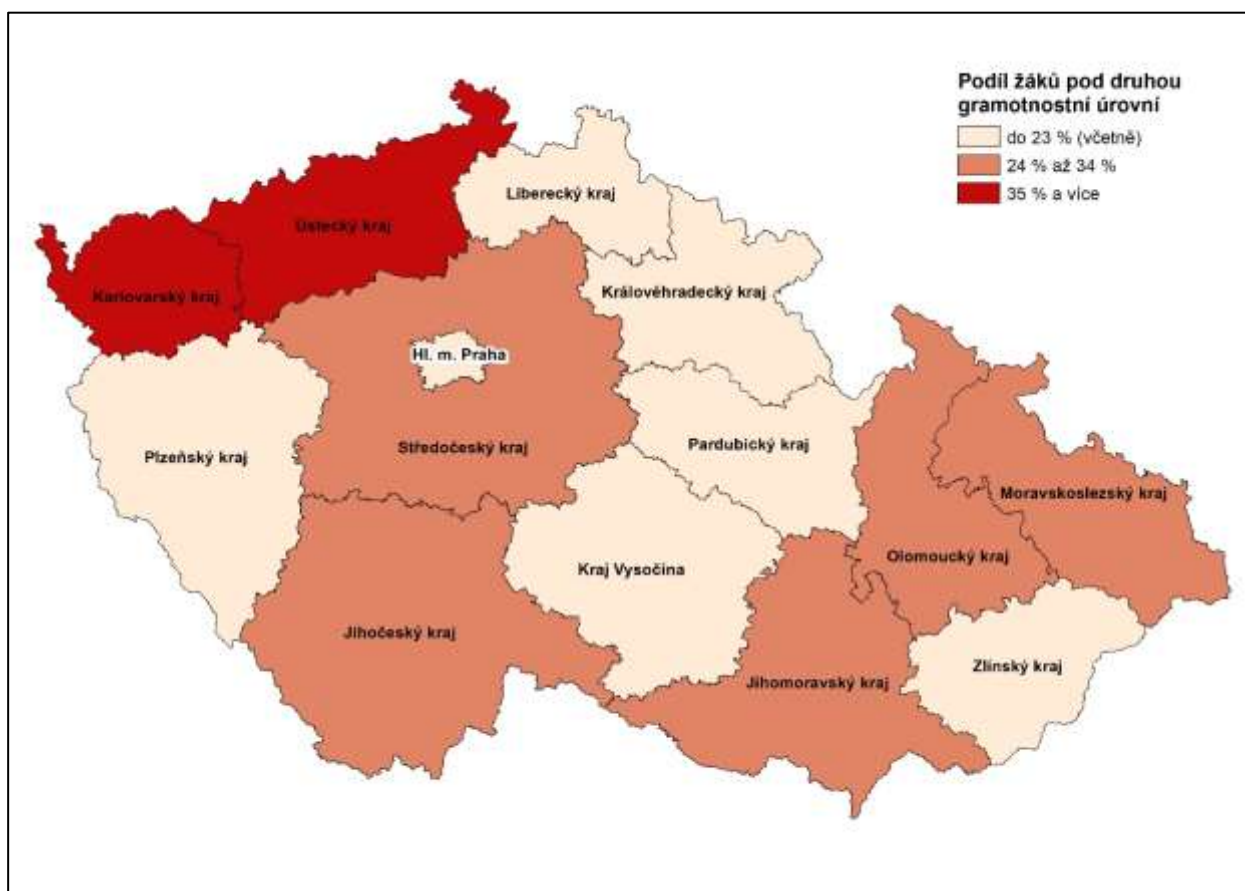
Graf 33: Průměrný výsledek a průměrný index ESCS v krajích, PISA 2015

Zdroj: Národní zpráva z mezinárodního šetření PISA 2015

Na Obrázku 6 je možné sledovat, jaký podíl žáků v jednotlivých krajích nedosáhl v přírodovědném testu druhé základní gramotnostní úrovně. Nejméně takových žáků je v Praze a dále v Libereckém, Plzeňském, Pardubickém, Královéhradeckém, Zlínském kraji a na Vysočině.

Obrázek 6: Podíl žáků pod druhou gramotnostní úrovní, PISA 2015

Zdroj: Národní zpráva z mezinárodního šetření PISA 2015

Výsledky státních maturit v oblasti matematické gramotnosti

Co se týče výsledků žáků na úrovni středních škol v rámci srovnávání maturitních zkoušek v předmětu Matematika, vykazoval Zlínský kraj ve srovnání průměrem ČR v roce 2018 **mírně nižší úspěšnost**.

Tabulka 19: Úspěšnost žáků maturitních zkoušek v předmětu Matematika

Průměrná úspěšnost	2013	2015	2017	2018
Zlínský kraj	55,04	51,69	53,93	51,27
ČR	55,10	52,09	53,87	52,89

Zdroj: Cermat

Spolupráce škol a zaměstnavatelů – odborné vzdělávání

Ve Zlínském kraji je žákům středních škol poskytována nabídka oborů odborného vzdělávání na celkem 47 středních školách, 36 zřízených Zlínským krajem a 19 jiným subjektem. Tyto školy nabízejí odborné vzdělání ve 23 skupinách oborů, tj. 74 % z celkového počtu 31 skupin. Možností získat kvalitní odborné vzdělání je tedy v kraji poměrně dost a jejich nabídka je dlouhodobě stabilní.

Zásadní podíl vzdělávání se uskutečňuje v denní formě vzdělávání, v ostatních formách počet žáků trvale osciluje kolem pěti procent, jak je zřejmé z Tabulky 20.

Tabulka 20: Počty žáků ve středních školách všech zřizovatelů ve Zlínském kraji (bez oborů K – gymnázium a C – Praktická škola jednoletá nebo dvouletá)

	2013 – 2014	2014 – 2015	2015 – 2016	2016 - 2017	2017 - 2018	2018 - 2019
Celkem	17 942	17 104	17 046	16 969	16 874	16 909
v tom:						
denní forma vzdělávání	16 988	15 395	16 269	16 198	16 125	16 135
ostatní formy vzdělávání	954	874	777	771	749	774

Zdroj: Statistiky MŠMT k 30. 9. příslušného školního roku

V rámci této nabídky oborů jsou podporovány (např. formou stipendií) především **obory vzdělání s ohledem na setrvalé požadavky trhu práce a některé řemeslné obory s dlouholetou tradicí typické pro region.**

Důležitým prvkem v podpoře odborného vzdělávání je navázání užších kontaktů se sociálními partnery (zaměstnavateli, úřady práce, hospodářskými komorami, vysokými školami a dalšími) a jejich vzájemná spolupráce se školami, které se v uplynulých letech staly neodmyslitelnou součástí činnosti středních škol. Příklady dobré praxe ukazují, že zástupci firem se například podílí na tvorbě či upřesnění obsahu vzdělávání a Školního vzdělávacího programu (ŠVP), realizují praktické vyučování prostřednictvím svých zaměstnanců - lektorů ve výrobních prostorách firem a na vlastních výrobních zařízeních a technologiích, účastní se aktivně závěrečných a maturitních zkoušek, zapojují se do života školy a nalézají další formy spolupráce, které přispívají ke zvýšení kvality absolventů daných oborů, nebo zvýšení zájmu o studium těchto oborů. Stále je však prostor pro další posilování této spolupráce.

Další vzdělávání

Podle Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 je potřeba, aby vzdělávací systém vytvářel rovné vzdělávací příležitosti a motivující prostředí pro všechny společenské skupiny. V současné době existuje nabídka programů dalšího vzdělávání pro dospělé ve stávajících centrech vzdělávání. Ve spolupráci se zaměstnavateli jsou rozvíjeny jednotlivé vzdělávací moduly.

Další vzdělávání probíhá ve školách Zlínského kraje ve dvou hlavních směrech: formální vzdělávání, kdy jde o ostatní formy vzdělávání ve středním a vyšším odborném školství a vzdělávací akce náležející do neformálního vzdělávání. Tabulka 21 srovnává počty studujících v ostatních formách vzdělávání ve školních letech 2013 – 2014 až 2018 – 2019 dle skupin oborů.

Tabulka 21: Počty osob vzdělávajících se v ostatních formách vzdělávání ve školních letech 2013 – 2014 až 2018 – 2019

	2013 – 2014	2014 – 2015	2015 – 2016	2016 - 2017	2017 - 2018	2018 - 2019
H (SŠ vzděl. s výučním listem)	72	63	63	75	119	126
L + M (SŠ vzdělání s maturitou)	975	891	811	702	558	364
N (vyšší odborné vzdělání)	344	294	294	124	107	98

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2017-2018

Zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity

Zájmové vzdělávání má svou nezastupitelnou úlohu ve všech věkových skupinách, zejména však pro skupinu dětí a žáků ve věku 6 – 15 let. Má funkci výchovnou, vzdělávací, kulturní, zdravotní, pomáhá předcházet sociálně patologickým jevům zejména u žáků 2. stupně základních škol, vede ke schopnosti trávit volný čas smysluplně.

Vzhledem k tomu, že zájmové vzdělávání je primárně určeno účastníkům věkové skupiny 6 – 15 let, je důležité podporovat spolupráci základních škol a školských zařízení pro zájmové vzdělávání. Tvorba nabídky volnočasových aktivit školských zařízení pro zájmové vzdělávání by měla vést i k propojování obsahu školního a mimoškolního vzdělávání, tzn. podporovat propojování školního a mimoškolního vzdělávání při rozvoji nadání bez ohledu na zdravotní či sociální znevýhodnění. S tím souvisí nutnost aktualizace a zkvalitňování ŠVP školských zařízení pro zájmové vzdělávání.

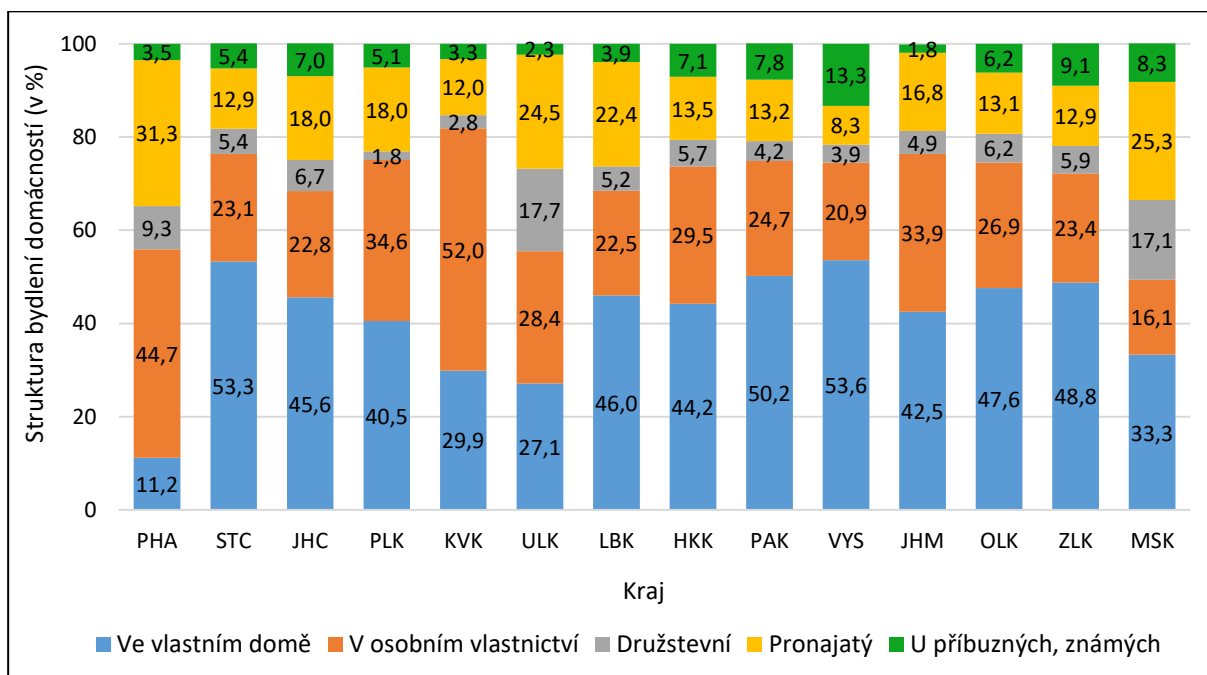
Území Zlínského kraje také disponuje širokou sítí domů dětí a mládeže a středisek volného času.

2.1.2. c) Bydlení

Náklady na bydlení tvořily ve Zlínském kraji v roce 2018 15,3 % čistých měsíčních peněžních příjmů domácností, což ho řadí na sedmé místo mezi kraji. Nejvyšší podíl nákladů na bydlení na čistých měsíčních peněžních příjmech domácností je v Ústeckém kraji a Hl. městě Praze, kde převyšuje 19 %.

Domácnosti ve Zlínském kraji bydlí ze 72,2 % ve vlastním bydlení a řadí se ke krajům s vyšším podílem tohoto typu bydlení – 48,8 % domácností žije ve vlastním domě (v rámci ČR kraj zaujímá 4. místo) a 23,4 % domácností bydlí v bytech v osobním vlastnictví (9. pozice v rámci ČR). Třetí místo v kraji zaujímají pronajaté byty. Nejmenší podíl domácností žije v družstevním bydlení.

Graf 34: Struktura bydlení domácností dle druhů bytů v krajích v roce 2018

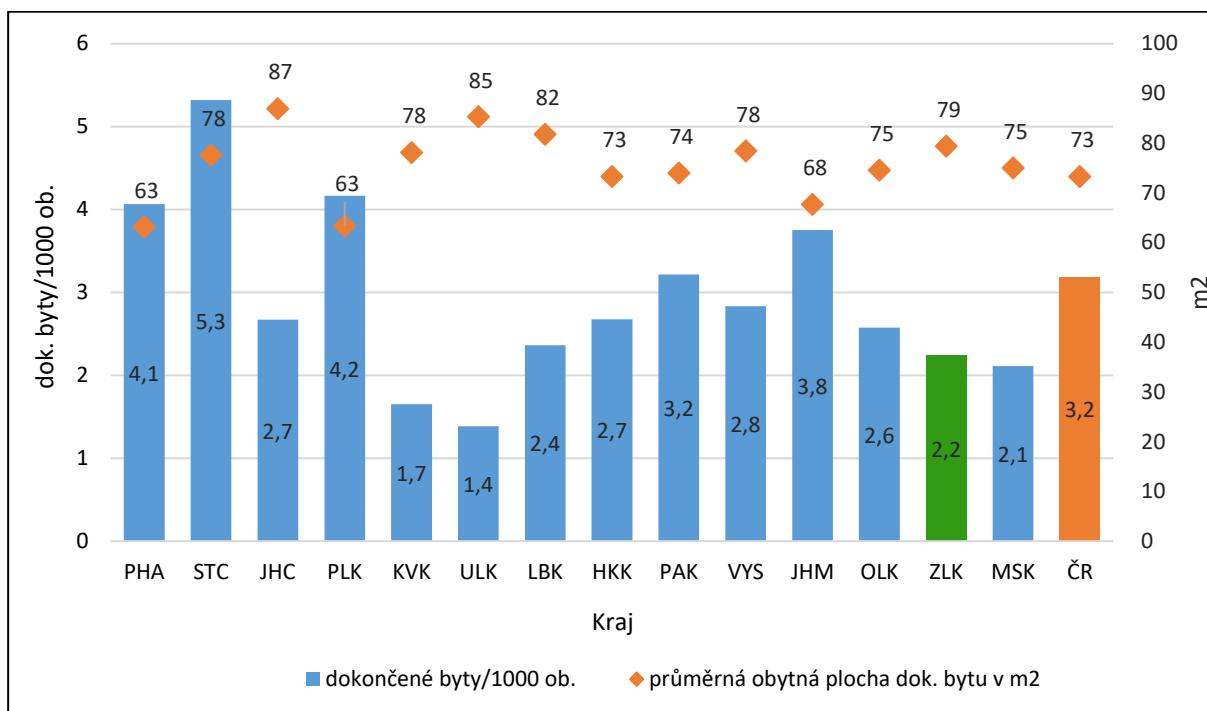

Zdroj: Statistické ročenky jednotlivých krajů

V bytové výstavbě bylo dokončeno během roku 2018 na území kraje 1 303 bytů (z toho 884 v rodinných domech), což představuje 2,2 bytu na tisíc obyvatel. Z dlouhodobého pohledu je patrný setrvalý pokles intenzity bytové výstavby ve všech krajích ČR s výjimkou pražské a brněnské aglomerace. **Ve srovnání s rokem 2009, kdy bylo ve Zlínském kraji dokončeno 1 894 bytů, je to pokles o více než 30 %.** To je nejvyšší pokles mezi kraji ČR.

Průměrná obytná plocha dokončeného bytu v roce 2018 byla 79,4 m² a i v tomto parametru dochází z dlouhodobější perspektivy k poklesu. Přesto je průměrná plocha ve srovnání s republikovým průměrem (v roce 2018 to bylo 73,3 m²) dlouhodobě poměrně výrazně nadprůměrná. To je ovlivněno také relativně vysokým podílem dokončených bytů v rodinných domech, v roce 2018 to bylo ve Zlínském kraji 67,8 % všech dokončených bytů, republikový průměr je za stejné období pouze 56,6 %.

Graf 35: Dokončené byty na tisíc obyvatel a jejich průměrná plocha v krajích v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

2.1.2. d) Sociální sféra

Oblast sociálních věcí zahrnuje celou řadu cílových skupin, které se potýkají s nejrůznějšími sociálními problémy. Mezi hlavní výzvy budou v následujících letech patřit zejména **stárnutí populace, ohrožení životních podmínek nízkopříjmových obyvatel a domácností, respektive jejich závislost na různých dávkách sociální podpory, a s tím spojeného sociálního vyloučení a rodiny s dětmi ohrožené sociálním vyloučením.** Další skupinou ohroženou sociálním vyloučením jsou **osoby se zdravotním postižením.**

Sociální služby ve Zlínském kraji využívalo v letech 2011 – 2017 průměrně **34 tisíc uživatelů ročně.** V meziročním porovnání údajů roku 2017 a 2016 došlo k nárůstu počtu osob, kterým byly sociální služby poskytnuty, je patrný nárůst celkového počtu uživatelů sociálních služeb, a to celkem o 1 727 osob, což odpovídá necelým 5 % z celkového počtu, mezi lety 2011 a 2017 jde o nárůst 6,2 %.

Nejpočetnější cílovou skupinou, využívající sociální služby ve Zlínském kraji, jsou cílové skupiny osoby se zdravotním postižením a osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Tabulka 22: Počty uživatelů dle cílových skupin

Cílová skupina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Senioři	9 940	9 835	9 932	9 785	9 838	9 545	9 541
Osoby se zdravotním postižením	11 497	10 547	9 191	9 062	9 010	10 189	10 708
Rodiny s dětmi	6 163	5 688	5 840	4 969	5 202	5 566	5 641
Osoby ohrožené sociálním vyloučením	6 808	7 064	8 051	9 014	8 736	9 506	10 643
Celkový součet	34 408	33 134	33 014	32 830	32 786	34 806	36 533

Zdroj: KISSoS

Zaznamenán je **nárůst uživatelů ve skupině osob ohrožených sociálním vyloučením**. Mezi lety 2011 a 2017 činí nárůst uživatelů této skupiny 56,3 %. Za důvody takového nárůstu lze považovat především zvyšující se finanční zadluženost osob, která v důsledku svého „neřešení“ znamená pro osoby ztrátu bydlení a následnou potřebu pomoci při zajištění alespoň přechodného bydlení, se zajištěním podmínek pro hygienu a ošacení. A dále u těch, kteří mají snahu své dluhy řešit, potřebu odborné pomoci při řešení své nepříznivé situace.

U ostatních cílových skupin v těchto letech k významnému nárůstu osob nedochází.

Jedním z dalších důležitých aktuálních témat v oblasti sociálních služeb je dostupnost komunitního bydlení pro všechny cílové skupiny - seniory, osoby se zdravotním postižením, rodiny s dětmi a osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Senioři¹⁸

Závažným problémem společnosti v celé České republice je proces **stárnutí obyvatel**. Demografické projekce obyvatelstva ve Zlínském kraji predikují zvyšující se počet osob v seniorském věku a snížení početního stavu populace v mladších věkových kategoriích. V roce 2050 se navíc předpokládá, že Zlínský kraj bude vykazovat nejvyšší hodnotu indexu stáří v porovnání s ostatními kraji ČR.

S ohledem na velikostní strukturu sídel lze konstatovat, že venkovská sídla vykazují relativně vysoký podíl seniorů vůči populaci do 15 let oproti městským sídlům.

Stárnutí obyvatel se sebou nese řadu negativních důsledků, mimo jiné rostoucí tlak na zdravotní i sociální péči. Lze navíc předpokládat, že v souvislosti s prodlužující se délkou života se v budoucnu zvýší i počet onemocnění typických pro vyšší věk.

Důležité bude tedy v tomto směru především zajištění poskytování sociálních služeb pro cílovou skupinu seniorů pro účely uspokojení jejich potřeb a potřeb osob pečujících o seniory tak, aby osoby mohly zůstat co nejdéle v přirozeném prostředí. Cestou k tomu je podpora terénních a ambulantních sociálních služeb.

Ve Zlínském kraji existuje silná snaha a ochota rodin co nejdéle pečovat o svého příbuzného doma. Aby mohli senioři zůstat ve svém přirozeném prostředí s potřebnou mírou péče, mohou využít služby pečovatelské služby, nebo služby osobní asistence. Často je pomoc a podpora ze strany rodinných příslušníků kombinovaná právě s těmito službami, případně se službami ambulantními (denní stacionáře, centra denních služeb). Umožňuje tak rodinným příslušníkům zůstat ekonomicky aktivní. Aby si i rodina mohla při péči o osobu blízkou odpočinout, může pak využít odlehčovací služby, které zajištěním potřeb a péče o osobu závislou na pomoci, umožní rodině odpočinek, čas nezbytný k vyřízení nezbytných záležitostí apod.

Osoby se zdravotním postižením

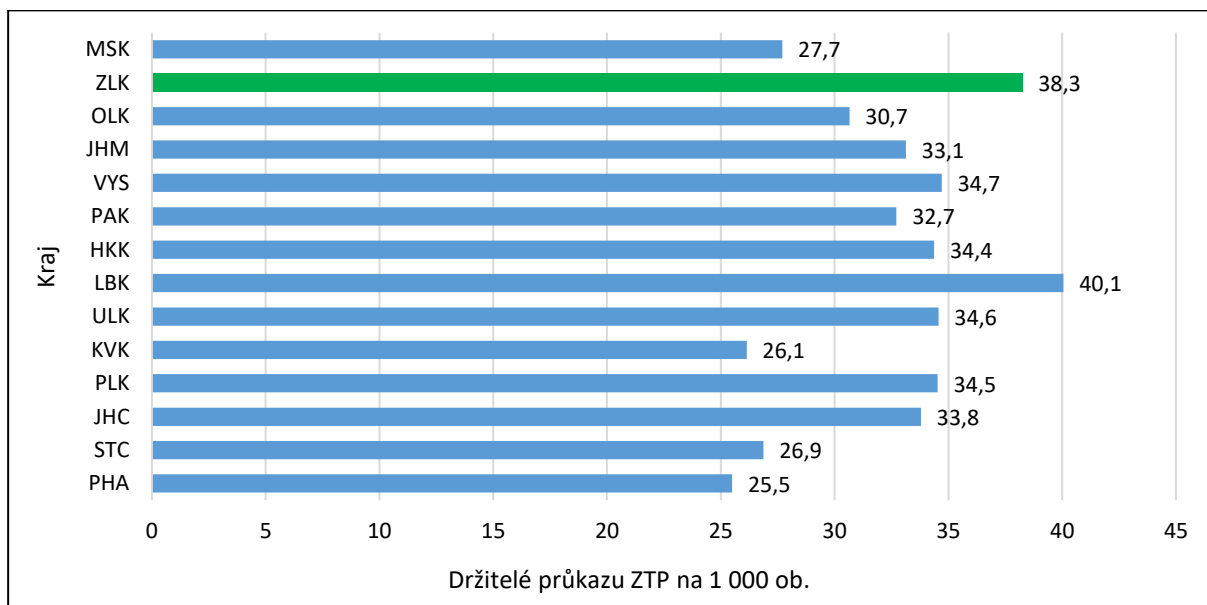
Cílová skupina osob se zdravotním postižením je dle škály různých druhů postižení skupinou různorodou. Ministerstvo práce a sociálních věcí sleduje statistická data cílové skupiny například v podobě dávek pro osoby se zdravotním postižením nebo počtu přiznaných invalidních důchodů. Žádná data však nejsou zcela vypovídající o přesné kvantifikaci těchto osob, a to z toho důvodu, že každé zdravotní postižení má své specifika a omezení, a u každého jednotlivce může vyústit v jiné potřeby. V současné době se předpokládá, že ve Zlínském kraji je cca 60 000 osob¹⁹ se zdravotním postižením.

Jedním z možných ukazatelů je počet držitelů průkazů zdravotně postižených (ZTP). Jejich podíl je ve Zlínském kraji relativně vysoký, druhý nejvyšší mezi kraji.

¹⁸ Pojem senior není právní ani statistickou kategorií, ale kategorií spíše sociologickou. Statistická definice seniora podle věku není u nás ani ve světě jednotná (chronologický věk není jednotným kritériem pro zahrnutí osoby do kategorie senior). Pro účely zpracování SRZK 2030 je v souladu s klasifikací ČSÚ za seniora považována osoba ve věkové kategorii 65 let a více. S touto věkovou kategorií je dále pracováno v rámci krajské aplikace monitoringu sociálních služeb KISSoS.

¹⁹ Zdroj: Krajský plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje na období 2017 – 2020

Graf 36: Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením na 1 000 obyvatel podle krajů k 31. 12. 2017

Zdroj: ČSÚ

Z hlediska věkové struktury osob se zdravotním postižením je nejvyšší počet osob se zdravotním postižením ve věkové skupině nad 60 let.

V rámci příspěvkových organizací Zlínského kraje jsou lidem se zdravotním postižením poskytovány pobytové služby typu domovy pro osoby se zdravotním postižením o celkové kapacitě 864 lůžek (některé mají kapacitu vyšší než 100 lůžek).

Z analýz potřeb, které u těchto osob žijících v zařízeních proběhly, vyplynulo, že poskytování sociálních služeb v DZP neodpovídá jejich potřebám, řada osob tuto službu nadužívá. A současně tento způsob poskytování služeb ve velkokapacitním ústavním zařízení již neodpovídá požadavkům na kvalitu života osob se zdravotním postižením deklarovanou v Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením. Z toho důvodu Zlínský kraj zahájil proces transformace sociálních služeb. Snahou Zlínského kraje je začlenit tyto skupiny osob do společnosti prostřednictvím podpory sociálních služeb komunitního typu, jako např. chráněné bydlení či sociální rehabilitace a podpora samostatného bydlení mj. i ve venkovských sídlech.

Rodiny s dětmi

Cílová skupina rodin s dětmi je tvořena dětmi, mládeží a rodiči, kteří z důvodů dopadu dlouhodobé krizové situace nejsou schopni řešit situace vlastními silami a potřebují pomoc a podporu při jejím řešení.

Mezi nejvýznamnější potřeby rodin s dětmi ohrožených sociálním vyloučením, které nejsou ve Zlínském kraji dostatečně uspokojovány, je především potřeba finančně dostupného bydlení, podpora rodinám s dětmi při řešení výchovných a duševních problémů, odborná rada, pomoc (především dluhová problematika, viz zadluženost domácností ve Zlínském kraji výše) a podpora rodinám s dětmi v konfliktních nebo krizových situacích. Specifickou cílovou skupinou jsou ovšem děti (a jejich rodiny) umístěné v zařízeních ústavní péče. **Existuje tedy významná potřeba začlenění těchto dětí a mládeže do společnosti, a pokud možno do rodiny**, a mezisektorového propojení systému péče a podpory ohrožených dětí a mládeže. Specifickou potřebou je rovněž péče o děti se zdravotním postižením (především pak s poruchou autistického spektra) a odpočinek pečujících osob.

Absence rodinných hodnot a nestabilita rodinného zázemí může mít negativní dopad nejen na další vývoj dítěte, ale i celé rodiny.

Osoby ohrožené sociálním vyloučením

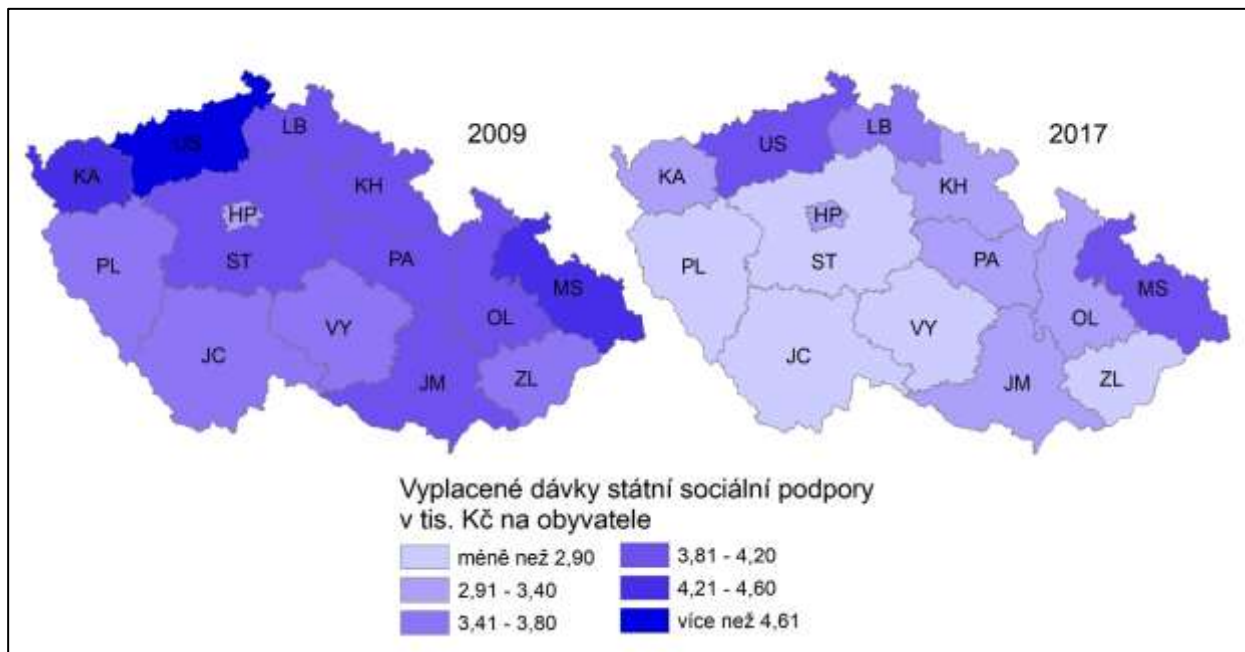
Do cílové skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením jsou zařazeny osoby, které jsou závislé, nebo jsou ohroženy závislostí (zejména na návykových látkách, včetně alkoholu, patologickým hráčstvím), osoby bez přístřeší, osoby propuštěné z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, osoby propuštěné ze školského zařízení pro výkon ústavní, ochranné výchovy a osoby odcházející z pěstounské péče z důvodu dosažení zletilosti, osoby žijící ve vyloučených komunitách. Osoby ohrožené sociálním vyloučením tak představují velmi různorodou skupinu, nejčastěji se jedná o osoby s nízkým vzděláním, nezaměstnané, handicapované, příslušníky menšin (konkrétně Romů).

V návaznosti na vývoj podílu osob ohrožených chudobou byla pozornost zaměřena také na problematiku exekucí a prostorových/regionálních rozdílů. **Nejnižší podíl exekucí²⁰ na počet obyvatel za rok 2017** je ve Zlínském kraji (5,74 %) a v kraji Vysočina (5,77 %). Průměrný podíl na úrovni celého Česka je 9,7 %. Dlouhodobě nejvyšší podíl exekucí je v Ústeckém (18,08 %) a Karlovarském kraji (15,81 %). Celkový podíl osob v exekucích ve Zlínském kraji v roce 2017 byl 28 650 a celkový počet exekucí 145 382. Počet exekucí na 1 osobu byl 5,1 exekucí.

Souvisejícím problémem je ztráta bydlení. Ztrátou bydlení je v ČR ohroženo téměř 119 tisíc osob. Zlínský kraj patří spolu s kraji Královéhradeckým, Jihomoravským a Středočeským mezi kraje nejméně ohrožené ztrátou bydlení.

Zlínský kraj také patří mezi kraje s nejnižším podílem vyplacených dávek státní sociální podpory na obyvatele.

Obrázek 7: Vyplacené dávky státní sociální podpory v tis. Kč na obyvatele v krajích

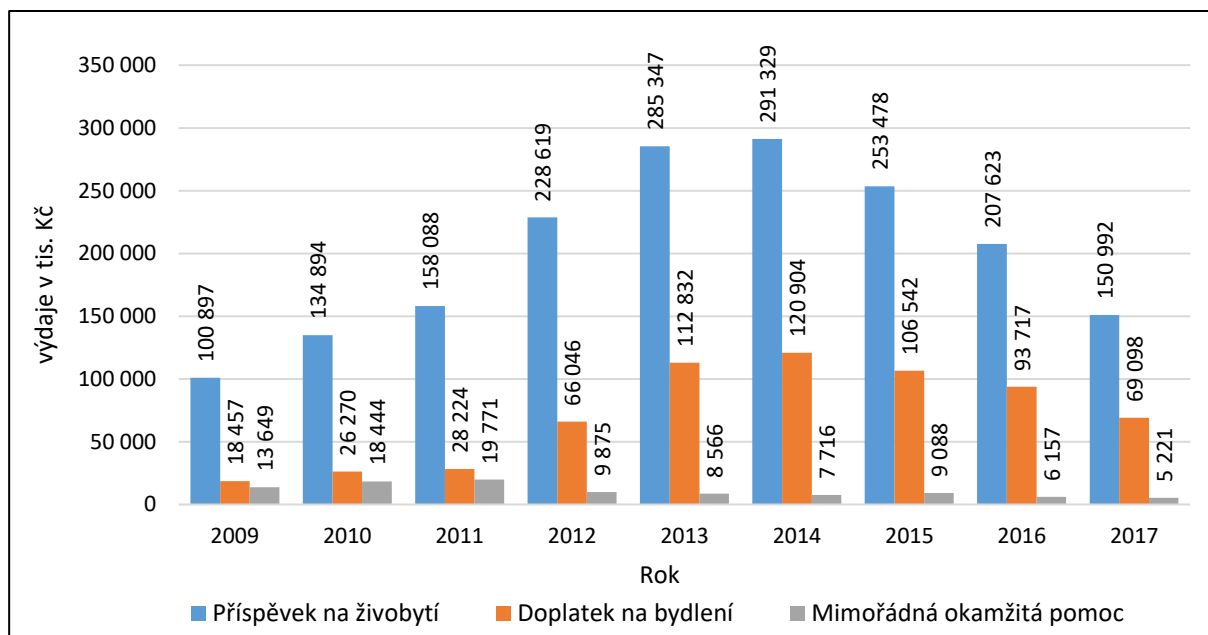
Zdroj: ČSÚ

V případě dávek pomoci v hmotné nouzi (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc) zaznamenáváme po období růstu mezi lety 2009 až 2014 setrvalý pokles objemu vyplacených dávek ve Zlínském kraji. Tento trend kopíruje celorepublikový vývoj. Přesto je objem finančních prostředků dávek pomoci v hmotné nouzi ve srovnání s rokem 2009 stále téměř dvojnásobně vyšší. Vývoj objemu vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi a jeho jednotlivé komponenty popisuje

²⁰ Dostupné z: <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>

Graf 39. V roce 2017 představoval objem dávek hmotné nouze vyplacených ve Zlínském kraji hodnotu 225,3 mil. Kč, v rámci celé ČR to byla částka 7 363,9 mil. Kč.

Graf 37: Výše vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi ve Zlínském kraji v období 2009 – 2017

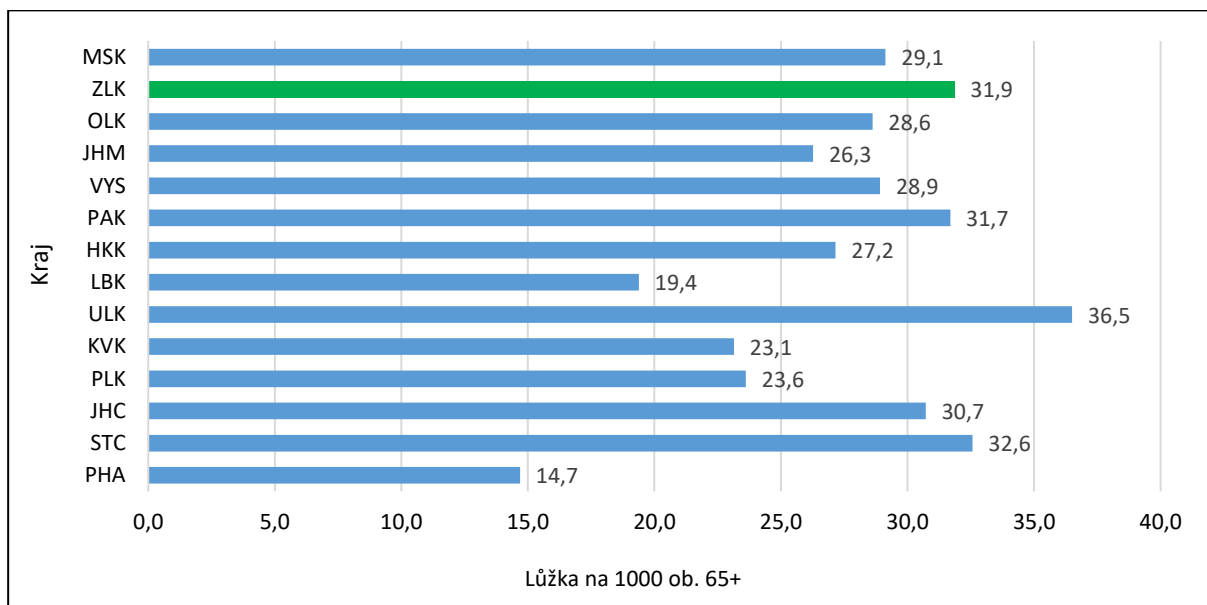
Zdroj: MPSV

Pokud jde o výskyt sociálně vyloučených lokalit (dále jen SVL), pak je nutné poznamenat, že dle Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR (GAC spol. s.r.o., 2015) jsou nejrozšířenějším typem (64 %) ve Zlínském kraji tzv. menší městské SVL (lokality o velikosti maximálně 100 obyvatel existující v sídle o velikosti od 5 001 do 50 000 obyvatel). Zároveň jde o nejvyšší podíl zastoupení tohoto typu lokalit v ČR. Velké městské SVL (nad 100 obyvatel v sídlech o velikosti 5001 – 50 000 obyvatel) představují 22 % SVL ve Zlínském kraji. Výskyt SVL v sídlech do 5 000 obyvatel je výrazně menší, tvoří 14 % SVL.

Dostupnost vybraných pobytových sociálních služeb

Z hlediska kapacit pobytových služeb pro seniory patří Zlínský kraj ke krajům s nejvyšším počtem lůžek pobytových služeb na počet obyvatel starších 65 let.

Graf 38: Lůžka v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem na 1000 obyvatel 65+ v roce 2017 dle krajů

Zdroj: ČSÚ

Níže uvedená Tabulka 23 znázorňuje vývoj počtu lůžek pro cílovou skupinu seniory ve službě Domovy pro seniory a Domovy se zvláštním režimem (DZR) v letech 2014 – 2017. Z tabulky je zřejmý nárůst počtu lůžek v Domovech se zvláštním režimem. Důvodem je reakce poskytovatelů na měnící se potřeby a zdravotní stav uživatelů sociálních služeb v domovech pro seniory a také potřeba reagovat na potřeby těchto osob v terénu. V Tabulce 24 je zaznamenán vývoj počtu lůžek v Domovech se zvláštním režimem pro ostatní cílové skupiny osoby, a to osoby s duševním onemocněním a osoby závislé na návykových látkách.

Tabulka 23: Počty lůžek pro cílovou skupinu Senioři

Senioři	2014	2015	2016	2017	2018	2019	opatření
Domovy pro seniory	2711	2618	2432	2388	2298	2318	41
DZR-pro osoby s Alzheimerovou chorobou a jinými typy demencí	418	473	581	619	695	695	
Lůžka celkem	3129	3091	3013	3007	2993	3013	3054

Zdroj: Akční plány daných let

Pozn.:

Rok 2017 – dle 7. aktualizace Akčního plánu 2017

Rok 2018 – dle 3. aktualizace Akčního plánu 2018

Rok 2019 – je obsažen v rámci Akčního plánu 2018, může se ale změnit na zákl. podaných rozvojových záměrů

Opatření – vznik 41 lůžek je alokováno v rámci opatření SPRSS 2016-2018, ale tato lůžka nejsou doposud v síti SSL

Tabulka 24: Počty lůžek pro cílovou skupinu Osoby se zdravotním postižením

Osoby se zdravotním postižením	2014	2015	2016	2017	2018
DZR-pro osoby s duševním onemocněním	139	186	186	186	186
DZR-pro osoby závislé na návykových látkách	65	64	64	64	104
Lůžka celkem	204	250	250	250	290

Zdroj: Akční plány daných let

Pozn.: Rok 2017 – dle 7. aktualizace Akčního plánu 2017

Rok 2018 – dle 3. aktualizace Akčního plánu 2018

Lidské zdroje v sociálních službách

Na poskytování sociálních služeb se primárně podílejí pracovníci v přímé péči. V sociálních službách je zaznamenáván pozitivní trend zvyšujícího se podílu pracovníků v přímé péči.

Z Tabulky 25 je patrné, že nejvíce pracovníků v přímé péči pracuje ve službách pobytových. K nárůstu v letech 2017 a 2016 došlo o 121 přepočtených úvazků. Důvodem pro navýšení počtu úvazků je nepochybně potřeba kvalitně zabezpečit potřeby osob, které přicházejí do pobytových služeb a dále se zvyšuje míra jejich závislosti na jiné osobě. Skutečností, která mohla ovlivnit počet osob podílejících se na přímé péči v pobytových zařízeních, bylo také navýšení finančních prostředků do sociálních služeb určených převážně na zabezpečení mzdových prostředků.

Dále je patrné, že u forem terénní i ambulantní ke zvýšení počtu pracovníků v přímé péči došlo také, a to u terénní formy o 19,6 úvazků a u ambulantní formy dokonce o 37,9 úvazků. Za celé sledované období došlo k nárůstu počtu úvazků o 14,4 %. K rozvoji nepochybně také pomohla realizace individuálních projektů Zlínského kraje, a to zejména Projekt na podporu a rozvoj pobytových sociálních služeb, v rámci kterého došlo k rozvoji ambulantních a terénních služeb.

Tabulka 25: Počty přepočtených počtů úvazků pracovníků v přímé péči dle forem služeb

Forma služby	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ambulantní	271,6	232,3	252,4	273,6	275,9	310,9	348,8
Pobytová	2072,4	2112,3	2177,7	2207,4	2230,8	2281,5	2345,0
Terénní	448,0	428,3	438,0	452,7	468,9	480,8	500,4
Celkový součet	2792,0	2772,9	2868,0	2933,7	2975,6	3073,2	3194,2

Zdroj: KISSoS

2.1.2. e) Zdravotnictví

Dostupnost zdravotních služeb

Zlínský kraj je zakladatelem čtyř nemocnic ve významných krajských centrech, tzn. ve Zlíně, Kroměříži, Uherském Hradišti a Vsetíně, které tvoří, společně s privátní nemocnicí ve Valašském Meziříčí a EUC klinikou ve Zlíně, základnu ambulantních a lůžkových zdravotních služeb pro celý region. Na svém území Zlínský kraj zajišťuje lékařskou pohotovostní službu. Lidem v přímém ohrožení života zajišťuje pomoc Zdravotnická záchranná služba Zlínského kraje, p.o. Ministerstvo zdravotnictví ČR je zřizovatelem Psychiatrické nemocnice v Kroměříži. Tato zařízení však tvoří pouze část z celkového počtu poskytovatelů zdravotnických služeb na území kraje.

Do oblasti zdravotnictví náleží i poskytování lázeňské péče. Ve Zlínském kraji se nachází lázeňská místa Luhačovice, Kostelec u Zlína a Ostrožská Nová Ves. Lázeňská péče je poskytována též v Buchlovicích (Smradávka).

Tabulka 26: Územní srovnání počtu lůžek a lékařů v přepočtu na 1 000 obyvatel v roce 2017

Kraje	Lůžka na 1 000 obyvatel	Přepočtený počet lékařů (včetně zubních lékařů) na 1 000 obyvatel
Česká republika	7,3	4,7
Hl. m. Praha	9,1	8,0
Středočeský	5,9	3,2
Jihočeský	6,2	4,2
Plzeňský	8,4	4,7
Karlovarský	5,6	4,7
Ústecký	7,4	3,6
Liberecký	5,9	3,8
Královéhradecký	7,7	4,6
Pardubický	7,3	4,1
Vysočina	8,7	4,0
Jihomoravský	7,2	5,2
Olomoucký	7,7	4,8
Zlínský	6,9	4,0
Moravskoslezský	7,3	4,4

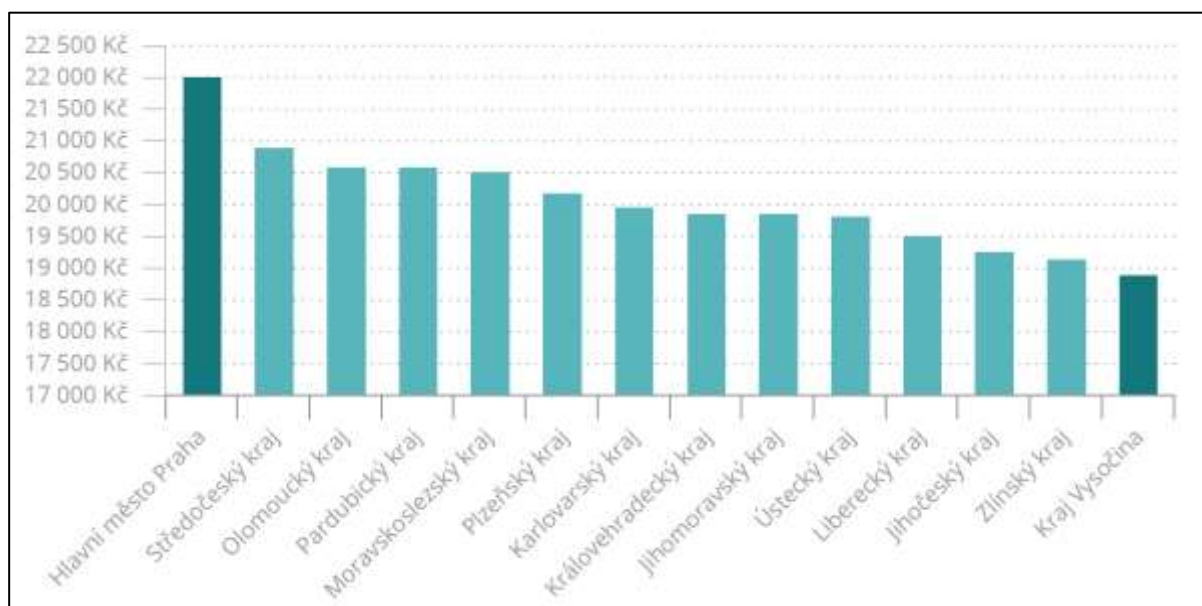
Zdroj: ČSÚ, ÚZIS

Zlínský kraj má ve srovnání s obdobně lidnatými kraji (Plzeňský, Královéhradecký) méně lůžek v nemocnicích i v souvislosti s optimalizací lůžkové sítě. V počtu lékařů na tisíc obyvatel je však Zlínský kraj 4. nejhorší v ČR.

Spotřeba a financování zdravotních služeb

Dostupnost zdravotních služeb lze měřit též prostřednictvím spotřeby zdravotních služeb na 1 pojištěnce. Na základě projektu společnosti KlientPRO bylo zjištěno, že pacientům (pojištěncům) s trvalým bydlištěm ve Zlínském kraji se dostává podstatně méně péče než je průměr ČR. Údaje o čerpání zdravotní péče byly očištěny o vliv demografické struktury i přítomnost chronických chorob. Z výsledků tedy vyplývá nižší dostupnost zdravotních služeb pro obyvatele Zlínského kraje.

Graf 39: Průměrná spotřeba zdravotní péče na 1 pojištěnce v Kč (2012)

Zdroj: KlientPRO, Monitorhc.cz

Lidské zdroje ve zdravotnictví

Na zabezpečení zdravotní péče ve Zlínském kraji se v širokém spektru odborností podílí 556 zdravotnických zařízení a téměř 7 700 lékařů a dalších zdravotnických pracovníků (nelékařů) s odbornou způsobilostí. Z hlediska vývoje v období 2010 – 2017 dochází k nepatrnému nárůstu počtu lékařů i zdravotnických pracovníků (nelékařů) s odbornou způsobilostí (s drobnými výkyvy v trendu).

Nárůst počtu lůžek v nemocnicích od roku 2016 je způsoben převedením některých léčených pro dlouhodobě nemocné do těchto nemocnic.

Negativním rysem je rostoucí počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti a vysoká relativní hodnota pracovní neschopnosti.

Tabulka 27: Vývoj ukazatelů ve zdravotnictví a pracovní neschopnosti ve Zlínském kraji v letech 2010 – 2017

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lékaři celkem	2 197	2 277	2 282	2 284	2 351	2 373	2 250	2 326
Zdravotníci pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí	5 310	5 308	5 310	5 227	5 320	5 185	5 114	5 364
Počet lůžek v nemocnicích	3 051	3 051	2 849	2 598	2 562	2 539	2 842	2 871
Nově hlášené případy dočasné pracovní neschopnosti	67 261	61 653	58 711	64 115	62 422	76 886	78 468	83 061

Poznámka: od roku 2016 se některé léčebny pro dlouhodobě nemocné staly součástí nemocnic, nevykazují se jako samostatná zařízení.

Zdroj: ČSÚ, ÚZIS

Zdravotnická záchranná služba

Ve Zlínském kraji je vybudována síť celkem 16 výjezdových základen, díky které je rovnoměrně pokryto celé území kraje. Tím je zajištěna dosažitelnost všech obcí ve Zlínském kraji Zdravotnickou záchrannou službou v zákonem stanovené době 20 minut. Téměř všechny obce ve Zlínském kraji spadají do působnosti Zdravotnické záchranné služby Zlínského kraje. Jedinou výjimku tvoří vzhledem ke své poloze město Koryčany a jeho místní části Blišice, Jestřabice a Lískovec, kde přednemocniční neodkladnou péči

občanům poskytuje Zdravotnická záchraná služba Jihomoravského kraje, a to na základě smlouvy mezi Zlínským a Jihomoravským krajem.

Výstavba nových základen se neplánuje.

2.1.2. f) Kultura

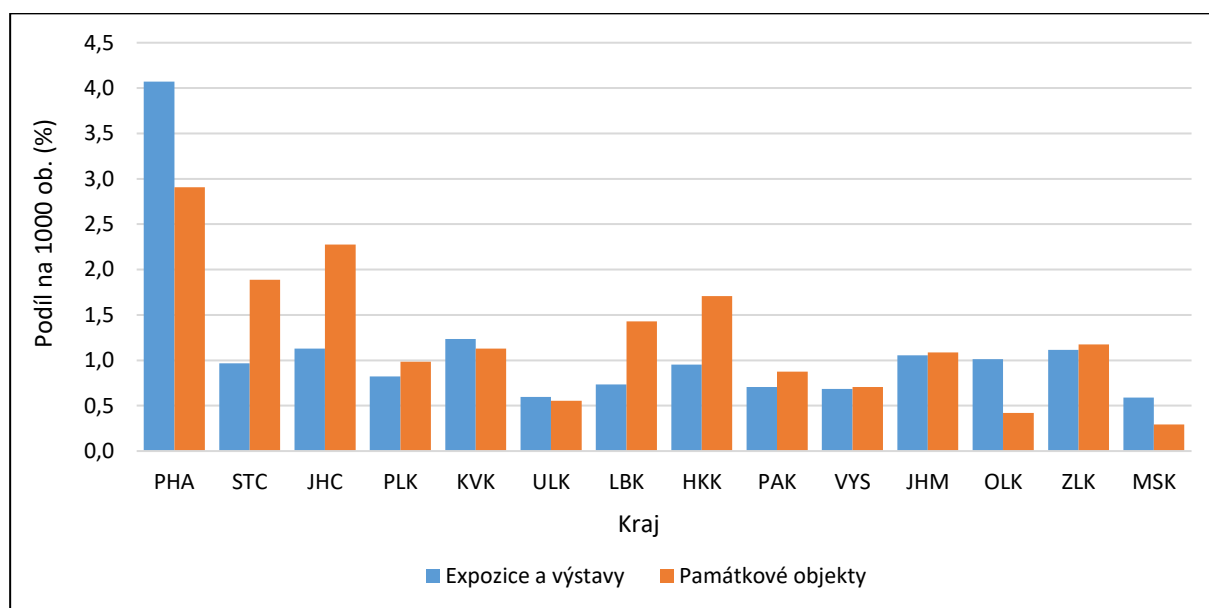
Zlínský kraj se vyznačuje vysokou úrovní vybavenosti kulturním bohatstvím, odrážející se v dobré návštěvnosti veřejně zpřístupněných muzeí, galerií, památníků a památek a tvorbou specifických produktů, jimiž je tento odkaz dále zprostředkováván potenciálním návštěvníkům. Počet návštěvníků výstav a expozic, vztažený k počtu obyvatel kraje, je 4. nejvyšší mezi kraji ČR. Vysoká je četnost lidových uměleckých souborů s vysokou uměleckou úrovní, jež představuje jedinečný rys Zlínského kraje v tomto kulturním segmentu. Velmi významný je v regionu taktéž akcent na církevní tematiku a její propojení s kulturou, vzděláváním i turismem.

Tabulka 28: Muzea, galerie a památníky podle krajů ČR v roce 2017

Kraje	Muzea a památníky	Galerie	Pobočky muzeí a galerií	Expozice	Uspořádané výstavy	Návštěvníci expozic a výstav (tis. osob)	Památkové objekty zpřístupněné návštěvníkům za vstupné	Návštěvníci památkových objektů (tis. osob)
Česká republika	432	45	329	2 071	4 095	13 486	318	14 149
Hl. m. Praha	29	5	59	154	407	5 297	17	3 782
Středočeský	64	5	47	358	628	1 316	46	2 568
Jihočeský	42	1	18	144	278	724	33	1 459
Plzeňský	31	3	20	112	247	480	28	574
Karlovarský	10	2	13	48	97	364	9	334
Ústecký	21	6	18	109	241	490	35	455
Liberecký	24	3	8	114	202	324	16	631
Královéhradecký	39	6	25	143	269	524	22	940
Pardubický	30	3	11	155	247	367	16	454
Vysočina	32	3	10	124	281	349	19	360
Jihomoravský	37	4	40	216	434	1 249	37	1 289
Olomoucký	17	1	13	103	231	640	12	265
Zlínský	24	1	22	156	221	650	16	684
Moravskoslezský	32	2	25	135	312	712	12	354

Zdroj: ČSÚ, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

Graf 40: Podíl počtu návštěvníků expozic, výstav a památkových objektů k počtu obyvatel kraje 2017

Zdroj: ČSÚ, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

Zlínský kraj se vyznačuje vysokou dostupností veřejných knihoven, včetně jejich vysoké návštěvnosti (v porovnání se srovnatelnými kraji).

Tabulka 29: Veřejné knihovny podle krajů v roce 2017

Kraje	Veřejné knihovny včetně poboček	Knihovni jednotky (tis.)	Registrovaní čtenáři (tis. osob)	Vypůjčky (tis.)	Návštěvníci knihoven celkem ¹⁾ (tis. osob)	Studijní místa	Počítače pro uživatele s připojením k internetu	Prostředky na nákup knihovního fondu (tis. Kč)
Česká republika	6 221	64 581	1 384	55 364	54 146	55 618	10 077	367 032
Hl. m. Praha	86	9 676	221	6 836	19 565	2 371	323	76 282
Středočeský	846	6 088	131	5 147	3 288	8 766	978	28 968
Jihočeský	637	4 223	90	3 851	3 140	5 525	1 035	23 245
Plzeňský	507	4 637	84	3 273	2 180	3 048	608	18 963
Karlovarský	134	1 569	39	1 782	1 034	1 756	425	10 311
Ústecký	327	3 958	74	3 777	2 311	3 031	672	24 097
Liberecký	237	2 827	51	1 762	1 481	2 397	410	11 905
Královéhradecký	414	4 206	84	3 622	2 404	3 863	708	21 724
Pardubický	420	2 884	68	2 438	2 335	1 986	576	16 407
Vysočina	602	2 933	73	3 338	1 824	4 337	742	16 904
Jihomoravský	704	8 902	153	5 407	4 912	6 958	1 175	43 666
Olomoucký	499	4 571	78	3 235	2 341	3 012	734	16 469
Zlínský	395	2 968	91	4 278	2 979	4 485	807	19 028
Moravskoslezský	413	5 138	148	6 618	4 351	4 083	884	39 063

Zdroj: ČSÚ, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

¹⁾ včetně návštěvníků on-line služeb

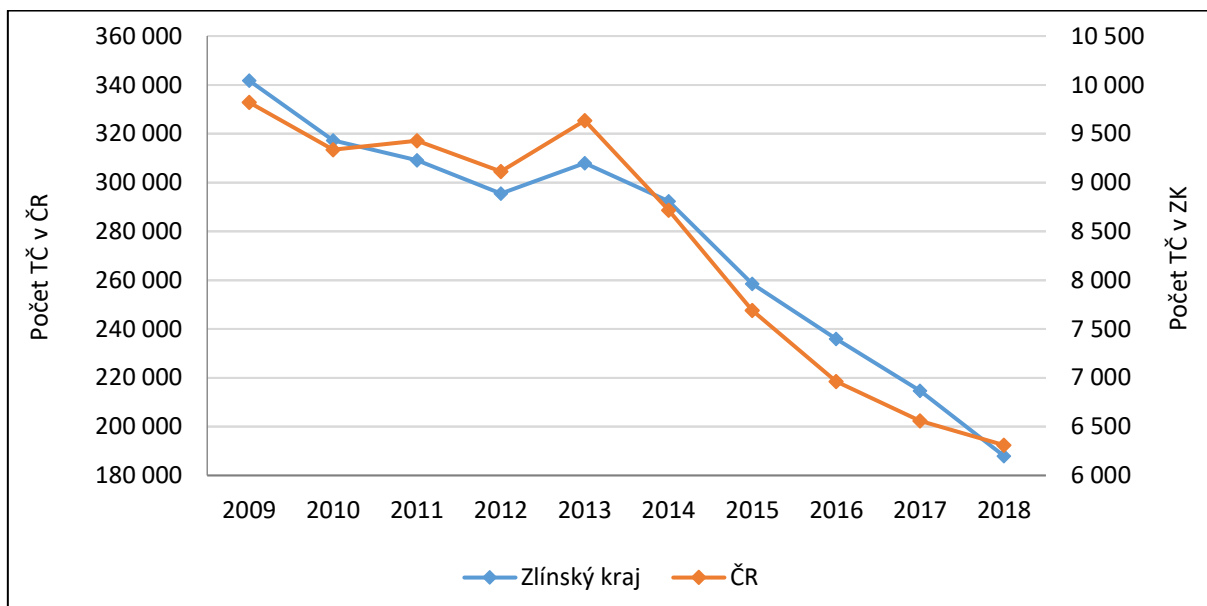
2.1.2. g) Bezpečnost

Kriminalita

Celkový vývoj registrované kriminality ve Zlínském kraji má od roku 2009 klesající trend, výjimkou je rok 2013, kdy došlo k meziročnímu nárůstu šetřené kriminality (o 3,5 %; patrně související s amnestií prezidenta republiky udělenou k 1. 1. 2013). V posledních 5 letech pak došlo k celkovému poklesu kriminality o 25,3 %²¹.

V r. 2018 došlo k dalšímu opětovnému poklesu registrované kriminality, a to na v posledních 10 letech historicky dosud nejnižší hodnotu.

Graf 41: Vývoj celkové kriminality v ČR a Zlínském kraji v letech 2009 – 2018

Zdroj: MV ČR

Tabulka 30: Skladba kriminality ve Zlínském kraji (podíl trestné činnosti (TČ) v %) – porovnání s ČR za roky 2014 – 2018

	2014		2015		2016		2017		2018	
	ČR	ZK	ČR	ZK	ČR	ZK	ČR	ZK	ČR	ZK
Celková TČ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
majetková	60,14	50,14	56,17	43,35	54,12	42,93	55,63	39,16	51,28	34,17
násilná mravnostní	6,64	8,24	7,24	8,75	7,55	8,93	7,93	9,87	8,42	11,89
ostatní kriminalita	10,30	10,71	11,04	11,72	11,93	12,06	12,67	13,89	13,88	16,78
zbývající kriminalita	12,27	19,80	13,18	21,35	13,39	21,78	12,77	22,11	13,50	22,83
hospodářská	10,65	11,10	12,36	14,84	13,00	14,30	13,00	14,97	12,91	14,32

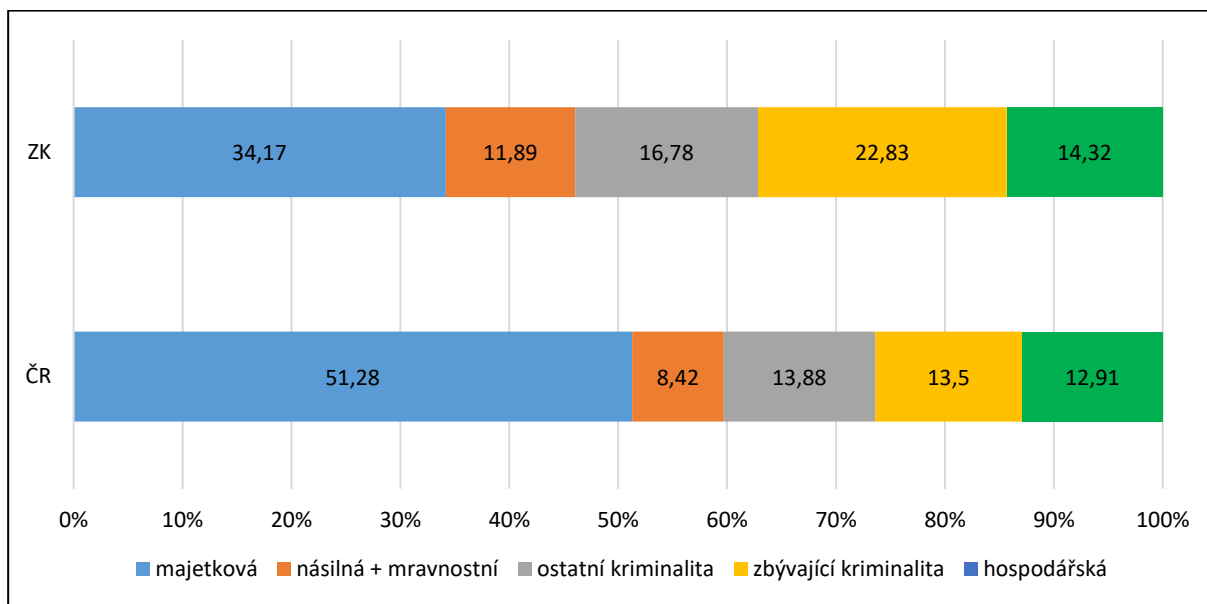
Zdroj: MV ČR

Z uvedených tabulek je patrné, že pokles kriminality, jak na úrovni ČR, tak Zlínského kraje je spojen s **výrazným poklesem zejména majetkové kriminality**. Tato skupina kriminality v posledních 5 letech v ČR klesla o téměř 9 p. b. (ve Zlínském kraji dokonce o cca 16 p. b.). Podíl ostatních skupin kriminality

²¹ Současné dochází ke zvýšení objasňovacího počtu policíí evidovaných TČ. Např. v r. 2014 byla objasňovací policie Zlínského kraje 57,5 %, do roku 2018 objasňovací postupně vzrostla na hodnotu 68,5 %.

v kraji převyšuje celorepublikový podíl, zejména je to výraznější u násilné a mravnostní kriminality a zbývající kriminality.

Graf 42: Porovnání skladby kriminality ve Zlínském kraji a v České republice v roce 2018

Zdroj: MV ČR

Obdobně jako u celkového počtu šetřených, Policií ČR evidovaných trestných činů, dochází k poklesu indexované kriminality (přepočtu šetřených TČ na 10 000 obyvatel).

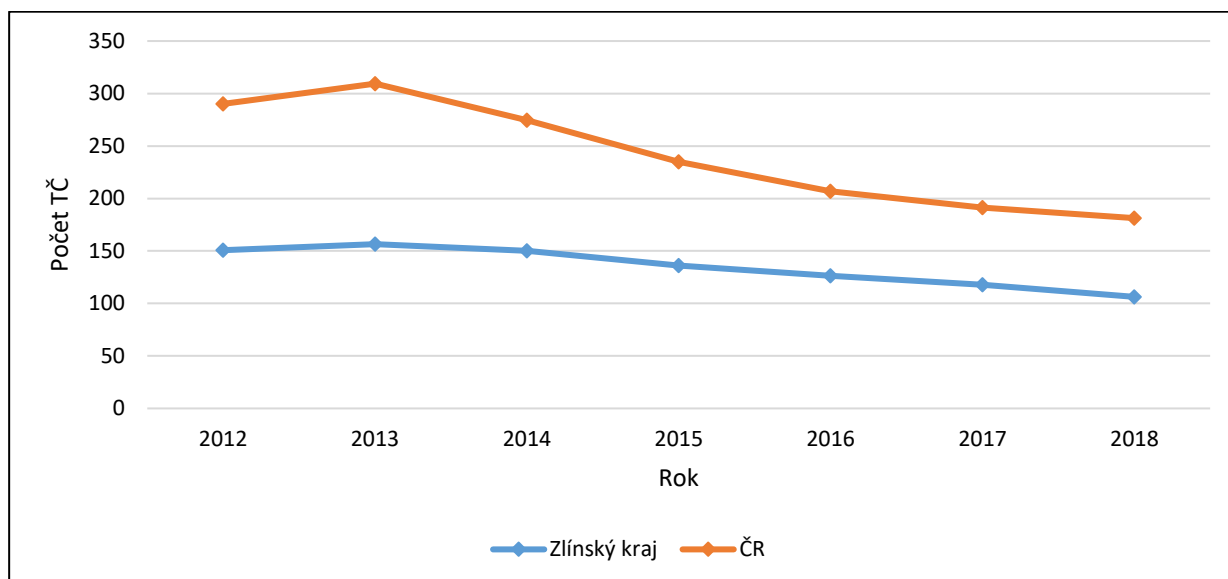
Tabulka 31: Vývoj indexu celkové kriminality v ČR a krajích v letech 2014 – 2018

Kraje	Index kriminality				
	2014	2015	2016	2017	2018
Česká republika	274,6	235,0	207,0	191,2	181,3
Hl. m. Praha	577,8	509,1	445,2	396,1	367,7
Liberecký	285,1	254,2	208,9	196,8	205,4
Ústecký	314,2	255,6	223,3	213,4	201,7
Moravskoslezský	304,7	249,4	218,6	204,8	194,6
Plzeňský	209,1	182,8	167,9	168,1	170,9
Karlovarský	223,9	191,7	167,3	171,3	170,3
Jihomoravský	231,7	203,2	183,8	170,4	165,3
Olomoucký	221,0	198,3	182,8	161,6	147,4
Středočeský	238,9	193,4	166,7	152,5	142,0
Jihočeský	230,6	197,6	169,6	151,3	138,4
Královehradecký	184,5	155,5	132,1	131,3	122,0
Pardubický	162,4	131,9	115,0	112,3	107,2
Zlínský	150,2	136,1	126,5	117,7	106,3
Vysočina	158,9	134,9	117,5	107,3	104,4

Zdroj: MV ČR

Rozdíl indexu kraje vůči indexu kriminality v ČR je v posledních 5 letech mezi cca 70 až 130 TČ na 10 000 obyvatel. Při srovnání s ostatními kraji je index kraje jeden z nejnižších v rámci ČR, což vypovídá o určité míře bezpečí v kraji.

Graf 43: Vývoj indexu celkové kriminality v ČR a Zlínském kraji v letech 2012 – 2018

Zdroj: MV ČR

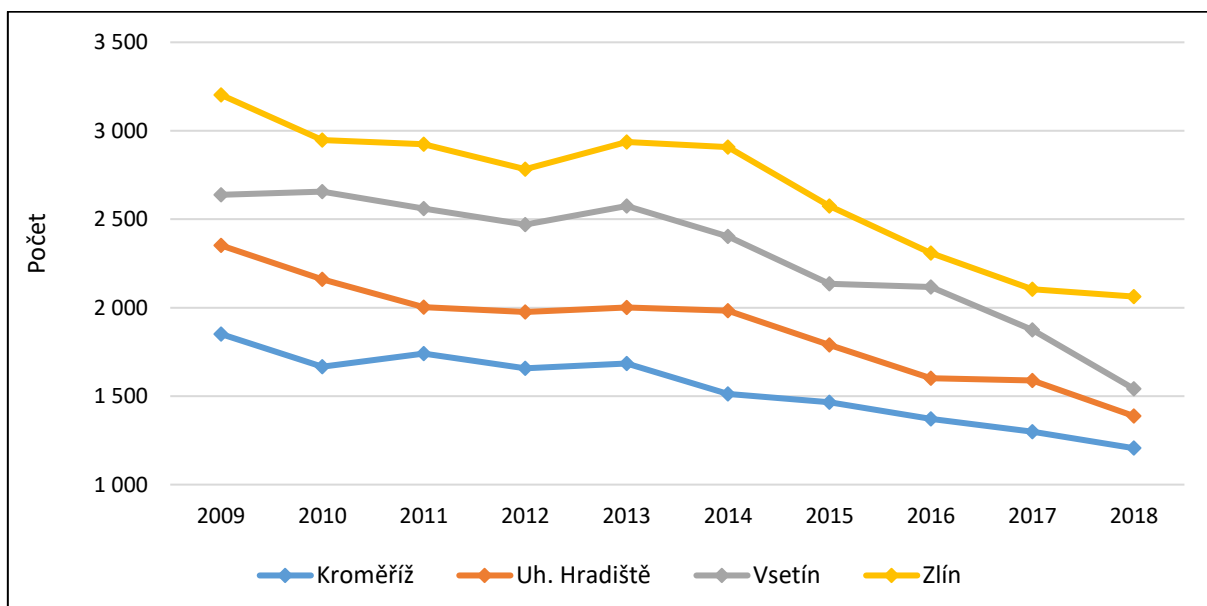
V jednotlivých okresech Zlínského kraje lze v posledních 10 letech, i přes mírný nárůst kriminality v r. 2013, hovořit o klesajícím trendu policií registrované kriminality. Největší míru poklesu za posledních 5 let lze zaznamenat na území okresu Zlín (-28,3 %), nejmenší na území okresu Uherské Hradiště (-20,7 %), na území okresů Vsetín a Kroměříž je to o -27,2 %, resp. -22,9 %.

Tabulka 32: Vývoj celkové TČ ve ZK a jednotlivých okresech ZK v letech 2009 – 2018

Okres	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kroměříž	1 851	1 666	1 740	1 658	1 685	1 513	1 465	1 371	1 299	1 206
Uh. Hradiště	2 352	2 160	2 003	1 976	2 002	1 983	1 790	1 601	1 588	1 388
Vsetín	2 638	2 656	2 560	2 470	2 574	2 403	2 135	2 117	1 875	1 542
Zlín	3 203	2 948	2 924	2 783	2 936	2 908	2 574	2 309	2 105	2 063
Zlínský kraj celkem	10 044	9 430	9 227	8 887	9 197	8 807	7 964	7 398	6 867	6 199

Zdroj: MV ČR

Graf 44: Vývoj celkové kriminality v okresech Zlínského kraje v letech 2009 – 2018

Zdroj: MV ČR

Obdobně jako dochází k poklesu evidované kriminality, dochází i k poklesu celkového počtu pachatelů TČ. V rámci kraje i v rámci ČR lze sledovat mírně rostoucí podíl žen. Struktura pachatelů v kraji se až na výjimky nijak výrazně neodlišuje od struktury pachatelů v ČR.

Prevence kriminality

Na území kraje se prevencí kriminality zabývají jak státní a samosprávné orgány, tak neziskové organizace (např. spolky, obecně prospěšné společnosti, církevní právnické osoby) a další instituce.

Zlínský kraj se aktivně zabývá problematikou prevence kriminality nebo aktivitami, které mají na ni dopad. Z tohoto důvodu má vytvořeny podmínky v podobě spolupráce mezi odbory a jejich specialisty (např. krajský koordinátor prevence kriminality, krajský školský koordinátor prevence a další), kteří se problematikou prevence kriminality zabývají.

Obce ve Zlínském kraji, zpravidla s rozšířenou působností nebo pověřeným obecním úřadem, se podílejí na prevenci kriminality **vytvářením podmínek pro realizaci prevence kriminality na místní úrovni**. K tomu jim zpravidla slouží vytváření pozic osob odpovědných za prevenci kriminality (často vedoucí pracovníci nebo vedoucí pracovníci městských policí, případně místní koordinátoři prevence kriminality) a dále zakládání obecních/městských policí, které rovněž realizují řadu preventivních aktivit.

Zejména **v oblasti primární prevence jsou aktivní školy a školská zařízení**, primární prevencí v podobě volnočasových aktivit pro děti a mládež se zabývají jak **organizace zřízené obcemi a krajem**, tak **neziskové organizace**.

Institucionální rámec prevence kriminality doplňují další organizace, které se věnují např. ohrožené mládeži, poskytují programy pro mladistvé a mladé pachatele trestné činnosti, či poradenské služby a programy pro ohrožené skupiny nebo specifické cílové skupiny. Např. jedinou službou pro specifickou cílovou skupinu, oběti domácího násilí je intervenční centrum. Institucí věnující se programům pro mladistvé a mladé pachatele trestné činnosti nebo poskytující poradenství či psychosociální pomoc je v kraji nedostatek.

Závislost a užívání návykových látek

Užívání alkoholu nadále vykazuje dle obecně dostupných informací relativně významnou míru konzumace. První zkušenosti s touto „drogou“ (včetně případné hospitalizace pro akutní intoxikaci) mají

dle informací orgánů SPOD často již děti ve věku pod 15. Užívání alkoholu mladistvými a nezletilými je spojováno s relativně snadnou dostupností i díky nízké ceně a poměrně velkou mírou tolerance k užívání ze strany společnosti.

Poslední regionálně bližší údaje k ambulantní léčbě uživatelů alkoholových drog ve zdravotnických zařízeních uvádí ÚZIS za r. 2017, dle něhož bylo pro diagnózu F10 (dle MKN10 poruchy vyvolané alkoholem) v ambulantní péči léčeno celkem 1 908 osob (1 274 mužů a 634 žen; na 10 000 obyvatel to představuje 32,7 pacientů). V lůžkových psychiatrických zařízeních bylo pro tuto diagnózu hospitalizováno celkem 727 osob (535 mužů a 192 žen; na 10 000 obyvatel to představuje 14,7 pacientů starších 15 let). Závažným problémem posledních let identifikovaným v terénu je neuspokojivá situace osob závislých na alkoholu nebo ohrožených závislostí žijící na ulici, kterým se zhoršil zdravotní stav natolik, že potřebují již nepřetržitou pomoc jiné osoby a zdravotní péči.

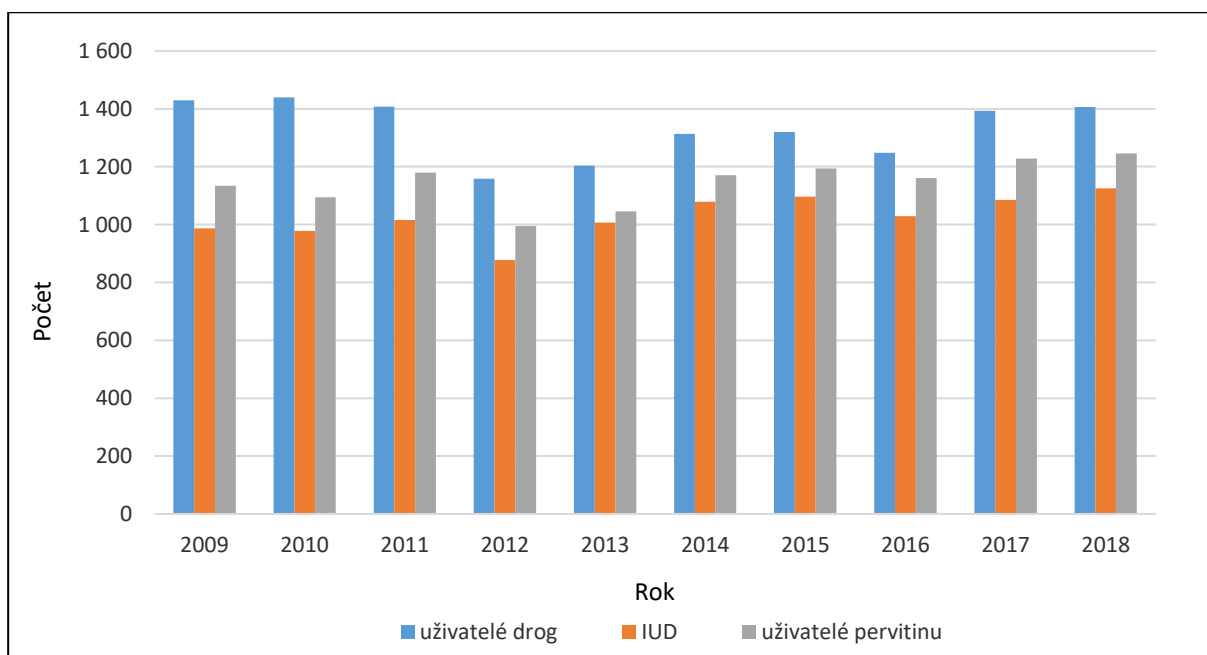
Ve Zlínském kraji jsou zřízena dvě specializovaná zdravotnická zařízení s odděleními, která pracují s osobami závislými na alkoholu, případně dalších návykových látkách (Psychiatrická nemocnice v Kroměříži), případně osobami akutně intoxikovanými alkoholem, případně dalšími návykovými látkami (protialkoholní záchytná stanice, jež je součástí Kroměřížské nemocnice, a.s.).

Zlínský kraj v oblasti nelegálních drog nepatří mezi exponované kraje. Drogová scéna je v kraji spíše uzavřená. Nejčastěji zneužívanou drogou, patrně díky poměrně snadné dostupnosti (včetně samopěstitelství) i relativně nízké ceně, je dle obecných informací marihuana. Její zneužívání je referováno orgány činnými v trestním řízení, pracovníky orgánů sociálně-právní ochrany dětí, školami.

Vedle marihuany je nejdostupnější nelegální drogou pervitin, jehož dostupnost je dlouhodobě vysoká. Velkou většinu problémových uživatelů drog tvoří právě uživatelé metamfetaminu/pervitinu, kteří naprosto výrazně převažují mezi klienty drogových služeb

Podíl problémových uživatelů drog v kraji doplňují uživatelé surového opia získávaného z pěstovaného máku, eventuálně usušených makovic (výjimečně pak uživatelé heroinu, případně zneužívaného buprenorfinu nebo ojedinele zneužívaných léků – opioidních analgetik, určených zejména k léčbě bolesti). Všechny uvedené látky jsou pak velmi často užívány injekčním způsobem. Injekční uživatelé drog, ti, kteří jsou v kontaktu s drogovými službami, pak tvoří cca 80 % všech uživatelů.

Graf 45: Vybrané údaje k uživatelům drog ve Zlínském kraji v letech 2009 – 2018

Zdroj: KÚZK

*Pozn: IUD (injekční uživatel drog)

*Graf zobrazuje vývoj počtu uživatelů drog, kteří jsou v kontaktu s drogovými službami

2.1.2. h) Občanská angažovanost

Neziskový sektor

Neziskový sektor hraje **významnou roli ve společnosti v mnoha oblastech, vyplňuje jakousi mezeru v činnosti mezi státem a podnikatelskou sférou.**

Rozmanité organizace nebo iniciativy mají z podstaty věci samozřejmě různé zájmy, cíle a úkoly, jednak uspokojují potřeby svých členů, ale také potřeby veřejnosti při poskytování veřejných služeb. Jsou to nejrůznější organizace od zájmových až po profesionální organizace působící např. v sociálních službách, komunitním plánování, vzdělávání, kultuře či sportu.

Přehled počtu nestátních neziskových organizací (NNO) podává Tabulka 33. Z dlouhodobého horizontu můžeme v poslední dekádě sledovat setrvalý mírný nárůst počtu NNO, a to jak ve Zlínském kraji, kde jich od roku 2009 (zapsáno 5 410 NNO) přibýlo 1 334 (růst o cca 25 %), tak na úrovni ČR, kde jejich počet narostl o 24 364 (růst o cca 22 %).

Tabulka 33: Počet NNO v krajích v roce 2017

Kraj	Počet NNO	Počet NNO na 1 000 obyv.
Hl. m. Praha	22 778	17,60
Středočeský	16 018	11,84
Jihočeský	9 355	14,61
Plzeňský	7 379	12,70
Karlovarský	3 390	11,46
Ústecký	8 927	10,87
Liberecký	5 465	12,38
Královéhradecký	7 088	12,86
Pardubický	6 392	12,33
Vysočina	6 461	12,70
Jihomoravský	15 140	12,80
Olomoucký	7 867	12,42
Zlínský	6 744	11,57
Moravskoslezský	11 883	9,85
Česká republika	134 887	12,71

Zdroj: ČSÚ

Ve Zlínském kraji bylo k 31. 12. 2017 po odečtení 71 NNO, které jsou v likvidaci, zapsáno celkem 6 673 neziskových organizací. Je nutno uvést, že ne všechny zapsané organizace jsou aktivní a zároveň na území kraje vykonávají činnost další organizace, které mají celorepublikovou působnost.

Neziskové organizace jsou z krajského rozpočtu každoročně podporovány prostřednictvím dotačních programů v mnoha oblastech (sociální, vzdělávání, EVVO, prevence rizikového chování, dobrovolnictví, sport, kultura apod.)

Tabulka 34: Počet neziskových organizací v okresech Zlínského kraje v roce 2017

Okres	Počet NNO
Kroměříž	1 313
Uherské Hradiště	1 572
Vsetín	1 525
Zlín	2 263
Celkový součet	6 673

Zdroj: zlk.neziskovka.cz – neziskové organizace ve Zlínském kraji

*Pozn.: nejsou zařazeny NNO, které byly k 05/2018 v likvidaci

Volební účast

Jako jedna ze stěžejních charakteristik při zkoumání diferenciací sociálního kapitálu – občanské angažovanosti – vystupuje počet kandidátů na volené pozice a volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (PSP ČR) a do krajských zastupitelstev.

Počet kandidátů v přepočtu na 1 000 obyvatel do voleb do krajských zastupitelstev v roce 2016 i do PSP ČR o rok později byl ve srovnání s průměrem ČR v obou případech vyšší. Srovnání přepočteného počtu kandidátů při volbách do krajských zastupitelstev v roce 2016 a do PSP ČR v roce 2017 ukazuje, že nejvyššího přepočteného počtu kandidátů mezi kraji bylo dosaženo právě v Karlovarském, Libereckém, Zlínském kraji a na Vysočině.

Tabulka 35: Kandidáti ve vybraných volbách v přepočtu na 1 000 ob. podle krajů

Kraje	Kandidáti na 1 000 ob.	
	Zastupitelstva krajů 2016	PPS ČR 2017
Česká republika	1,12	0,71
Hl. m. Praha	-	0,67
Středočeský	0,76	0,56
Jihočeský	1,66	0,74
Plzeňský	1,16	0,74
Karlovarský	2,92	0,97
Ústecký	1,41	0,69
Liberecký	1,60	0,89
Královéhradecký	1,29	0,79
Pardubický	1,40	0,79
Vysočina	1,35	0,82
Jihomoravský	0,98	0,63
Olomoucký	1,51	0,80
Zlínský	1,39	0,82
Moravskoslezský	1,06	0,66

Zdroj: ČSÚ

Volební účast ve Zlínském kraji byla ve srovnání s celostátním průměrem lehce nadprůměrná. Srovnání posledních dvou voleb do Poslanecké sněmovny poukazuje na rostoucí volební účast ve většině krajů. Srovnání volební účasti při volbách do krajských zastupitelstev v roce 2016 ukazuje, že nejvyšší účast mezi kraji (37 – 38,5 %), bylo dosaženo právě ve Zlínském kraji, Královéhradeckém kraji a na Vysočině.

Tabulka 36: Volební účast ve vybraných volbách podle krajů

Kraje	Volební účast v %		
	Zastupitelstva krajů 2016	PSP ČR 2017	PSP ČR 2013
Česká republika	34,57	60,84	59,48
Hl. m. Praha	-	67,13	64,14
Jihočeský	36,31	61,74	60,55
Jihomoravský	36,84	61,75	60,55
Karlovarský	30,23	52,11	51,57
Vysočina	37,34	64,03	63,37
Královéhradecký	37,33	63,25	61,65
Liberecký	35,91	60,05	57,92
Moravskoslezský	30,58	55,86	55,48
Olomoucký	33,20	59,77	58,90
Pardubický	36,80	63,05	62,26
Plzeňský	35,74	59,91	57,92
Středočeský	34,76	63,44	61,47
Ústecký	28,94	52,38	51,69
Zlínský	38,50	62,12	61,53

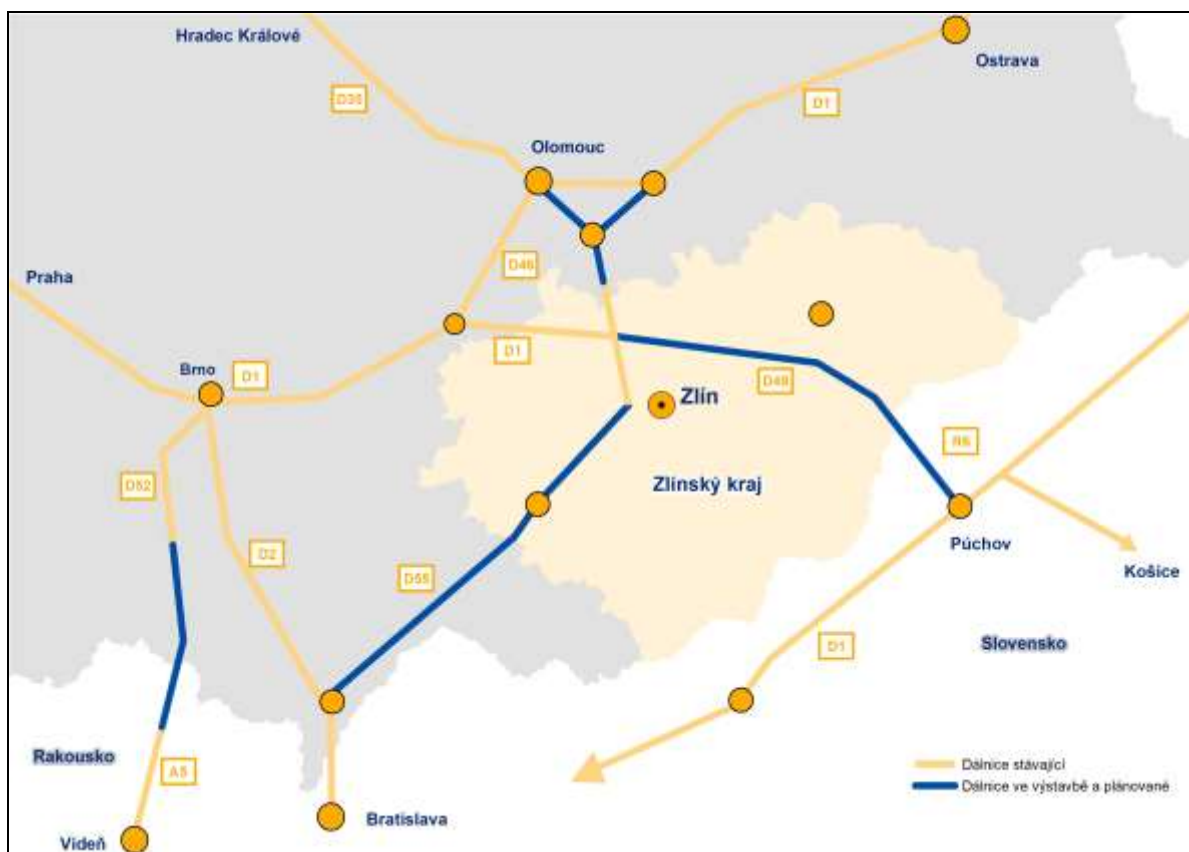
Zdroj: ČSÚ

2.1.3 Infrastruktura a kvalita prostředí

2.1.3. a) Doprava

Zlínský kraj disponuje relativně hustou dopravní sítí a představuje dopravní lokalitu s velkým potenciálem stát se součástí dopravního propojení východní a západní části EU. V tomto ohledu bylo dosaženo částečného pokroku přivedením dálnice D1 do teritoria Zlínského kraje a zprovozněním úseku dálnice D55 ke krajskému městu Zlín. Na straně druhé stávající útlum výstavby dopravní infrastruktury může ohrozit či oddálit realizaci dalších významných propojení, nejen pokračování výstavby dálnice D1 směrem na Přerov (již mimo území Zlínského kraje), ale především pak **pokračování výstavby dálnic D55 a D49**, které by měly významný přínos jak pro vnitroregionální, tak meziregionální mobilitu s významným mezinárodním rozměrem. Dálniční tah D49 tvoří nejen obchvat krajského města Zlína, ale napomůže napojení odlehlých a horských příhraničních oblastí se Slovenskem, včetně napojení významných rekreačních oblastí (Bílé Karpaty a Javorníky) na obou stranách hranice.

Obrázek 8: Chybějící nadřazená infrastruktura dálnic D49 a D55 a související mezinárodní rozměr

Zdroj: Vlastní zpracování

Kvalitativní parametry stávající dopravní infrastruktury však mnohdy stále nevyhovují (například stále vysoká míra úseků silničních komunikací projíždějících obcemi). Nejen stávající silnice I/55 zatěžuje v průjezdných úsecích obyvatele obcí a měst většiny Slovácka, ale také silnice I/49, I/57 potřebují vymístit především nákladní dopravu mimo zastavěné území.

Stávající silniční síť již nevyhovuje současným rozvíjejícím se přepravním potřebám regionu a to jak kapacitně, tak svými technickými parametry. Nesplňuje požadavky na plynulost a bezpečnost provozu a ochranu životního prostředí a veřejného zdraví. Nevyhovující je zejména průchod zastavěným územím, šířkové uspořádání a úroňové křížení s ostatními komunikacemi.

Tabulka 37: Vývoj délky silnic I. třídy a dálnic ve Zlínském kraji

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Délka silnic a dálnic (km)	2 122	2 140	2 140	2 140	2 140	2 140	2 141	2 141	2 139
z toho dálnice a rychlostní silnice	10	13	29	33	33	33	33	33	33
z toho silnice I. třídy	337	337	342	342	342	343	343	344	344

Zdroj: ŘSD

Projekční a investorská příprava staveb se stala klíčovým a limitujícím prvkem pro kontinuální realizaci projektů zařazených do „Dopravní sektorové strategie“ v období 2014 – 2020. Legislativní prostředí v ČR je nepříznivé urychlenému dobudování páteční sítě dopravní infrastruktury. Příslušné zákony nepodporují urychlené budování této sítě a naopak v pseudozájmu tzv. „demokratického prostředí“ vytváří živnou půdu

pro obstrukce a posilování osobních zájmů nad zájmem celku. Pro dosažení těchto cílů je zcela nezbytné upravit legislativní prostředí v oblasti povolování a realizace staveb tak, aby byl stát schopen prosadit v reálném čase svůj strategický zájem a došlo k významnému urychlení realizace výstavby páteřní dopravní infrastruktury nejen v celé České republice, ale také ve Zlínském kraji.

Vedle nedokončené nadregionální silniční sítě je dalším problémem stav krajských silnic II. a III. třídy.

Nastavení dlouhodobě předvídatelného modelu financování rozvoje dopravní infrastruktury v celé České republice se projeví v hospodářském rozvoji a konkurenceschopnosti ČR. Tato otázka se dotýká nejen velkých liniových projektů, ale také silnic II. a III. třídy, které jsou v tuto chvíli stále finančně nepokryté. Dlouhodobá stabilizace oblasti financování dopravní infrastruktury neznámá jen nahodilé zvyšování či snižování dotací z veřejných rozpočtů, ale především zamýšlení se nad udržitelností současného dominantního mechanismu daňového financování a jeho revizi.

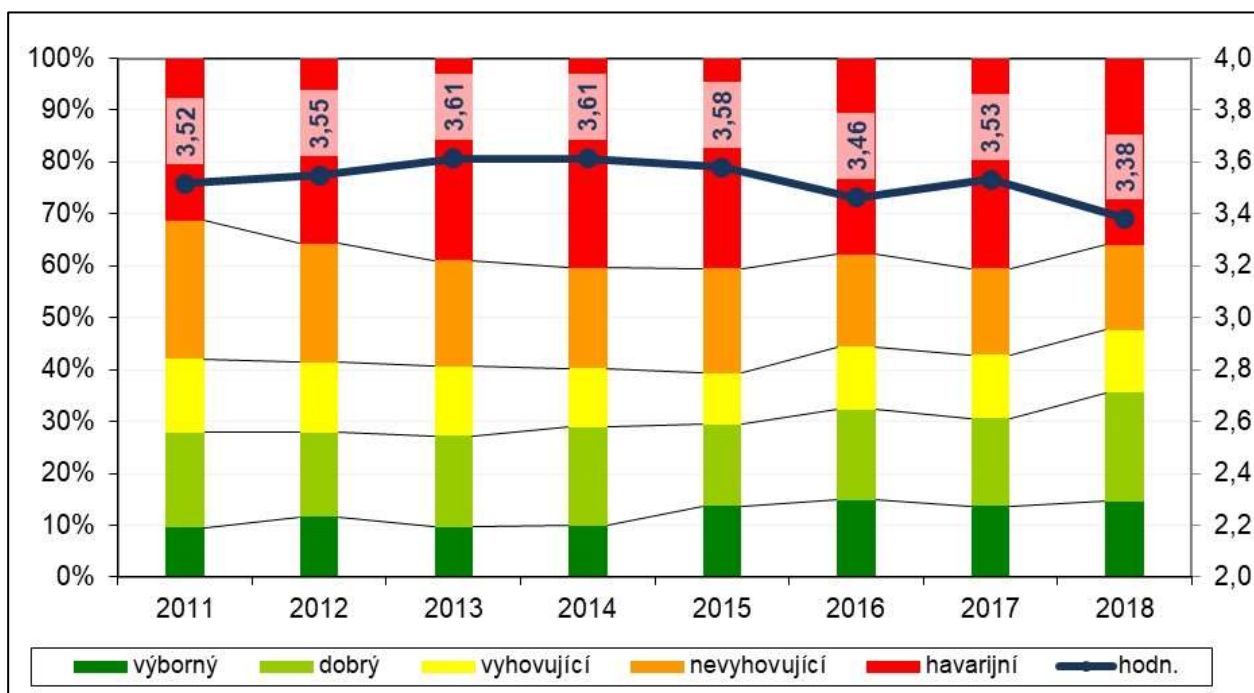
Silnice II. a III. třídy jsou stále finančně nepokryté, a eventuální příspěvek státu je nahodilý. S koncem finančního rámce IROP se problém financování bude nadále prohlubovat.

Tabulka 38: Délka silnic, dálnic a vodních cest ve Zlínském kraji a v ČR k 31. 12. 2017 (v km)

Území	Délka silnic a dálnic	v tom					Délka splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu
		Dálnice	Silnice				
			Celkem	I. třídy	II. třídy	III. třídy	
Zlínský kraj	2 139	33	2 106	344	511	1 250	36
ČR	55 756	1 240	54 517	5 825	14 589	34 103	720

Zdroj: Ministerstvo dopravy, Ředitelství silnic a dálnic, ČSÚ

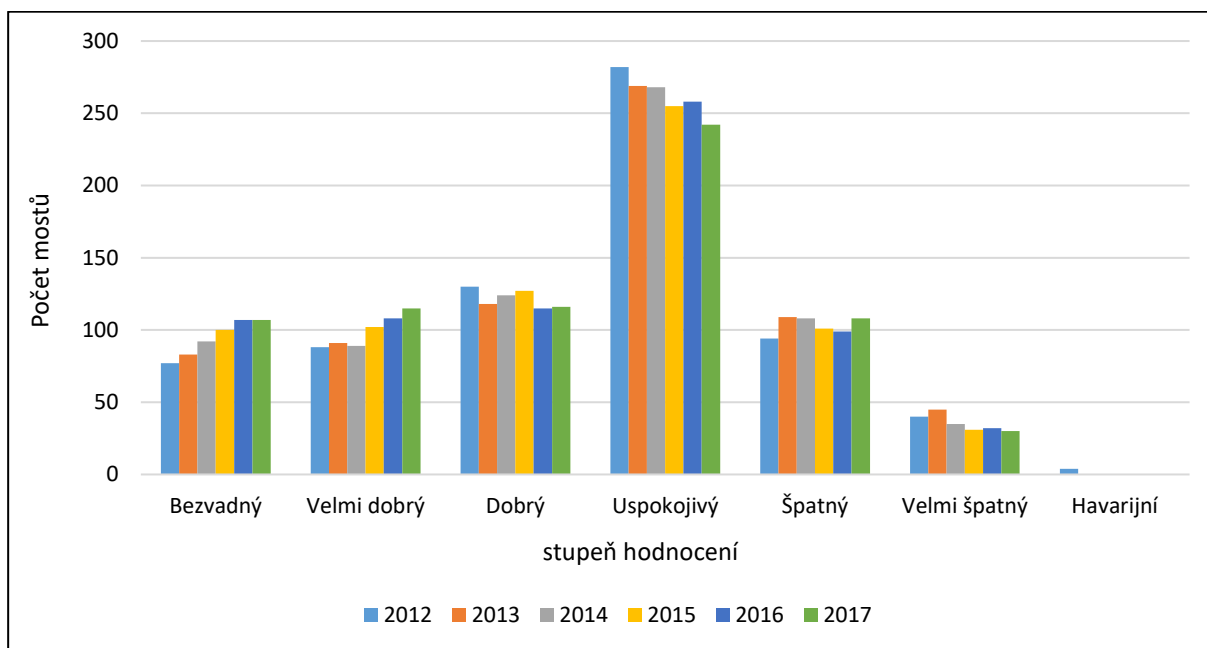
Graf 46: Vývoj stavu povrchu vozovek ve Zlínském kraji za období 2009 – 2018

Zdroj: RSZK

Nejhorší situace je charakteristická pro periferní oblasti správních obvodů obcí s rozšířenou působností Kroměříž a Valašské Klobouky. Významné rozdíly jsou především mezi silnicemi II. třídy, které se neustále zlepšují díky finanční podpoře EU (ROP a IROP), a silnicemi III. třídy výhradně závislé na dotacích krajského rozpočtu a také státu (SFDI) s pozitivním vlivem na celkové hodnocení posledních 3 let.

Graf 47: Rozdělení mostů podle stupňů hodnocení ve Zlínském kraji za období 2012 – 2017

Zdroj: RSZK

Kraj disponuje značným potenciálem využívání sítě **cyklostezek** coby žádoucí alternativy i pro turistické účely s minimálními negativními dopady na životní prostředí.

V oblasti **letecké dopravy** je kraj odkázán na využívání mezinárodních letišť v blízkém i vzdálenějším okolí (Brno, Ostrava, Praha, Vídeň, Bratislava, Katovice, Krakov). Potenciálem pro rozvoj letecké dopravy disponuje v kraji pouze letiště Kunovice (v současnosti bez pravidelných leteckých linek).

V oblasti **rekreační vodní cesty** (Baťův kanál) limituje její další rozvoj splavnění do Kroměříže a do Hodonína výstavbou plavebních komor Bělov a Rohatec, včetně navazující infrastruktury přístavišť Kroměříž, Napajedla, Kunovský les aj.

Železniční síť v ČR je tvořena celostátními a regionálními tratěmi. Ve Zlínském kraji tvoří základní kostru celostátní páteřní tratě č. 330 Přerov - Břeclav a 280 Hranice na Moravě - Střelná, které jsou součástí transevropských dopravních koridorů TEN-T a celostátní trať Otrokovice - Zlín. Všechny ostatní jsou regionální tratě a napojují se na celostátní v severní části kraje tratí 303 Kojetín - Valašské Meziříčí s pokračováním západním směrem na Brno a severovýchodním směrem na Ostravu. V jižní části kraje tvoří propojení hlavních železničních tahů trať 341 Staré Město - Uherský Brod - Vlárský průmysk s odpojením tratí 346 do Luhačovic a 340 Uherské Hradiště - Veselí nad Moravou - Brno a trať 283 Horní Lideč - Bylnice. V železniční stanici Otrokovice je z tratě 330 odpojena železniční trať 331 Otrokovice - Zlín - Vizovice. Stávající síť železniční infrastruktury je stabilizovaná a železniční doprava se podílí na dopravní obsluze území 77 měst a obcí, ve kterých bydlí 401,3 tis. osob, což je 67,9 % počtu obyvatel Zlínského kraje.

Tabulka 39: Železniční doprava ve Zlínském kraji

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Provozní délka železničních tratí (km)	358	358	359	359	359	359	359	359	359
Přeprava cestujících v rámci kraje (tis. osob)	5 685	5 697	5 418	5 151	4 847	4 672	4 643	4 311	3 949

Zdroj: ČSÚ

Železniční síť Zlínského kraje v oblasti regionálních tratí **trpí zejména nedostatkem kvalitní dopravní cesty**, způsobené dlouhodobou malou údržbou, špatným přístupem pro cestující, nízkou traťovou rychlostí

(s častými trvalými rychlostními omezeními) a způsobem zabezpečení provozu. Některá místa mají také nedostatečnou kapacitu. Velkou příležitostí pro regionální tratě je zavedení příměstské dopravy (např. připravovaná modernizace a elektrizace trati č. 331 Otrokovice - Zlín - Vizovice). U příměstské dopravy je možné počítat s největšími nárůsty objemů dopravy. To odpovídá pokračujícímu trendu migrace ekonomicky aktivních obyvatel z center velkých měst do jejich periferií a stálou potřebou těchto obyvatel dojíždět do centra. Především špatný stav tratí Kojetín - Hulín - Bystřice p./H - Val. Meziříčí, a trať Staré Město - Uherské Hradiště - Luhačovice /Bylnice /Veselí nad Moravou čeká na modernizaci a elektrizaci. V neposlední řadě tratě 282 Vsetín - Velké Karlovice a 281 Val. Meziříčí - Rožnov pod Radhoštěm limituje nedokončená revitalizace v oblasti traťové rychlosti, zabezpečovacího zařízení a modernizaci stanic a zastávek.

Obrázek 9: Nedostatky železniční dopravní cesty s potřebou modernizace a elektrizace

Zdroj: Vlastní zpracování

K dopravním problémům je potřeba zařadit i **oblast mobility a veřejné hromadné dopravy**. Výchozím bodem pro hodnocení jsou základní trendy přepravy cestujících veřejnou dopravou ve Zlínském kraji. Zde je patrný dlouhodobý pokles cestujících, a tedy nižší využívání veřejné hromadné dopravy. V případě přepravy cestujících ve veřejné autobusové dopravě v rámci kraje došlo k poklesu o 20 % mezi roky 2010 a 2017. U přepravy cestujících po železnici v rámci kraje byl pokles více než 30 % a v případě přepravy cestujících městskou hromadnou dopravou je evidentní pokles u trolejbusů, méně u autobusů.

Tabulka 40: Základní trendy přepravy cestujících dle dopravních prostředků (mil. osob)

	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Přeprava cestujících ve veřejné autobusové dopravě v rámci kraje	26,6	24,1	23,2	22,4	21,5	23,0	21,1
Přeprava cestujících po železnici v rámci kraje	5,7	5,2	4,8	4,7	4,6	4,3	3,9
Přeprava cestujících městskou hromadnou dopravou podle trakcí	40,6	33,1	33,0	32,5	31,9	32,5	32,9

z toho							
trolejbusy	25,2	19,5	19,4	19,1	18,6	18,6	18,9
autobusy	15,4	13,6	13,6	13,5	13,3	13,9	14,0

Zdroj: ČSÚ, MD ČR

Tato základní čísla poukazují na snižující se atraktivitu veřejné hromadné dopravy jako celku ve Zlínském kraji. Výsledkem je dlouhodobý úbytek cestujících, kteří s vysokou pravděpodobností začali využívat osobní automobil, neboť lze předpokládat, že celková mobilita se v kraji (podobně jako v celém Česku) nesnižuje, ale dokonce dochází k jejímu růstu. Lze tedy usuzovat, že zlepšení dopravního systému veřejné dopravy, který bude reflektovat reálnou poptávku cestujících a současně bude konkurenceschopný k individuální dopravě, může přispět k opětovnému návratu alespoň části cestujících.

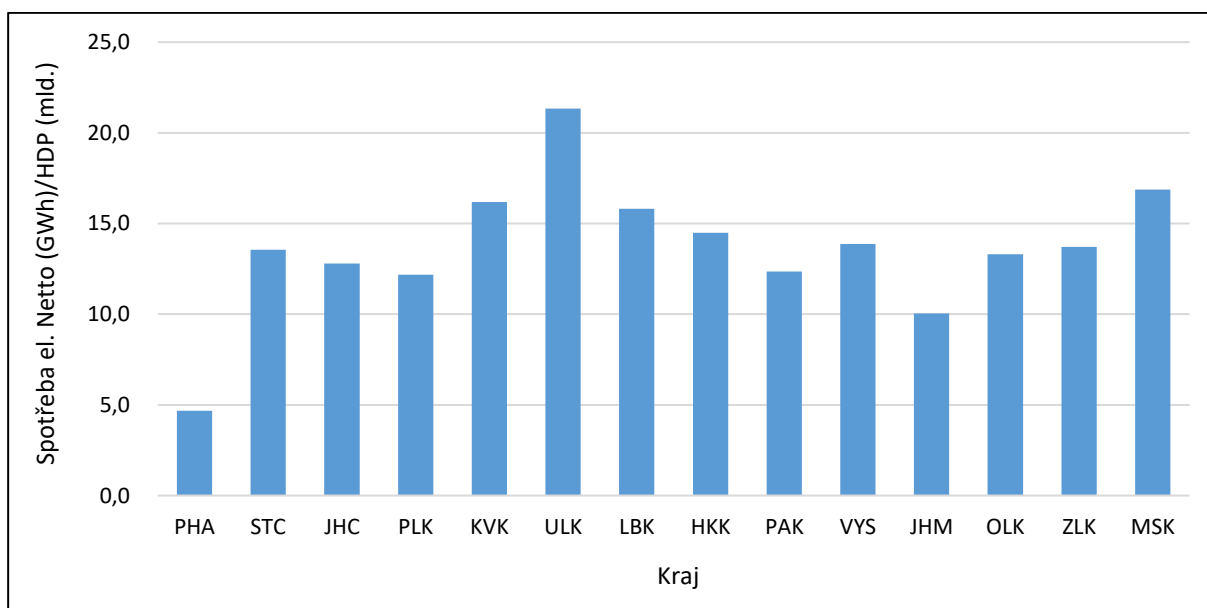
2.1.3. b) Energetika

Energetika nejenom Zlínského kraje prochází transformací s řadou výzev do budoucna. Je nezbytné zajistit spolehlivou, bezpečnou a k životnímu prostředí šetrnou dodávku energie pro potřeby obyvatelstva a regionální ekonomiky. Inovace v energetice podpoří dekarbonizaci regionální ekonomiky (přechod k nízkouhlíkové energetice) či snižování nároků na spotřebu přírodních zdrojů a energetickou náročnost.

V roce 2006 byla zřízena specializovaná instituce, **Energetická agentura Zlínského kraje**, za účelem prosazování závěrů Územní energetické koncepce Zlínského kraje, a která prosazuje principy energetického managementu v organizacích Zlínského kraje (společné nákupy elektrické energie a zemního plynu, výstavba nízkoenergetických budov, snižování energetické náročnosti) tak, aby Zlínský kraj šel příkladem obcím, městům, podnikatelům i domácnostem.

Z hlediska **energetické náročnosti tvorby HDP** se Zlínský kraj pohybuje ve skupině krajů s průměrnou energetickou náročností s dlouhodobě klesající tendencí.

Graf 48: Srovnání energetické náročnosti krajů (2017, GWh na mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ

Zlínský kraj je značně závislý na přenosu elektrické energie na svém území. **Elektrická soběstačnost** se v roce 2017 pohybovala na úrovni 20,7 % a byla mírně nižší oproti roku 2016. V roce 2012 bylo

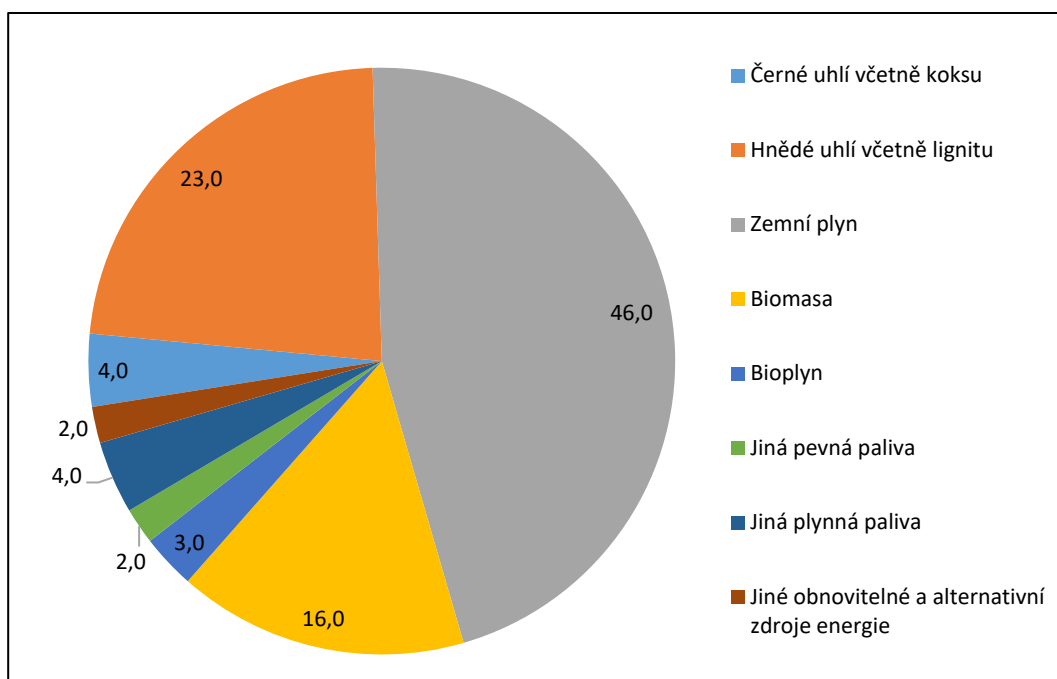
identifikováno 138 obcí s částečnou energetickou soběstačností (min 20 % podíl obnovitelných zdrojů energie (OZE) na celkové spotřebě primárních energetických zdrojů). Na území Zlínského kraje se netěží žádná strategická surovina a kraj je plně závislý na dodávkách fosilních zdrojů mimo region.

Na území Zlínského kraje se nenacházejí ostrovní elektrizační soustavy z ekonomických důvodů. Nouzové a záložní zdroje jsou instalovány ve významných zařízeních v souladu s krizovými plány. K bezpečnosti a spolehlivosti dodávek energie by měly přispět investice do rozvoje a obnovy elektrizační soustavy. Rozvoj distribuční sítě by měl rovněž umožnit vyšší míru instalace decentralních zdrojů výroby elektřiny.

Zemní plyn představuje nejrozšířenější primární zdroj ve Zlínském kraji, na energetické bilanci se podílí 46 % v roce 2014. Tento vysoký podíl je dán tím, že **94 % obcí Zlínského kraje je plynofikováno** a zemní plyn je tak využíván zejména na výrobu tepla. S 23 % následuje hnědé uhlí využívané v soustavách centrálního zásobování teplem. Třetím nejvýznamějším zdrojem je biomasa s 16 % v obecních a městských vytápěních a u individuálního vytápění.

Po roce 2011 dochází k **postupnému nárůstu počtu odběrných míst zemního plynu**. Spotřeba zemního plynu u velkoodběrů mezi roky 2010 – 2014 stagnovala, u domácností však došlo ke značnému poklesu z důvodu úsporných opatření u staveb a také programu Zelená úsporám s dotovanou výměnou kotlů. Nejvyšší spotřeba zemního plynu je v SO ORP Valašské Meziříčí, kde je centrální zásobování teplem navázáno na zdroji společnosti DEZA a.s., využívajícím zemní plyn.

Graf 49: Energetická bilance primárních zdrojů ve Zlínském kraji²² (2014, %)

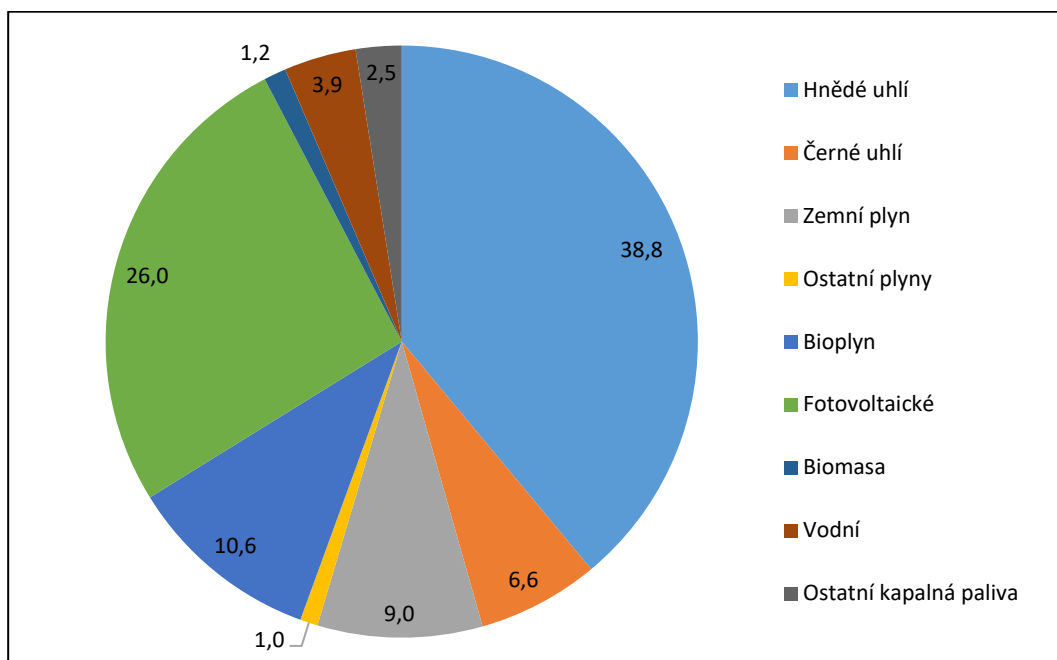

Zdroj: Zpráva o uplatňování územní energetické koncepce Zlínského kraje

Výroba elektrické energie ve Zlínském kraji v roce 2017 představovala jenom 0,8 % celkové výroby ČR. Přes 45 % veškeré vyrobené elektřiny pochází z hnědého a černého uhlí, zemní plyn a bioplyn tvoří 20 % a fotovoltaika 26 %. V dlouhodobém časovém horizontu dochází ke snižování výroby u parních elektráren za současného zachování instalovaného výkonu.

²² Aktuální data pouze k roku 2014

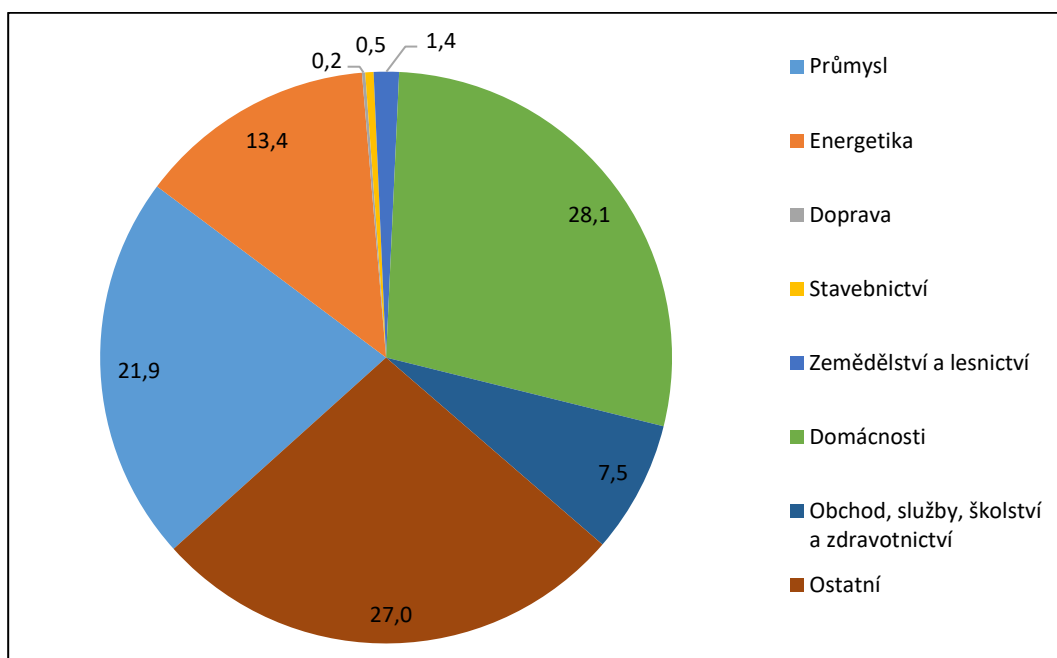
Graf 50: Podíl paliv a technologií na výrobě elektřiny brutto (2017, %)

Zdroj: ERÚ

V roce 2017 činila celková spotřeba elektřiny ve Zlínském kraji 3 261 GWh, což je nárůst o 4,3 % oproti roku 2016 a více než 40 % ve srovnání s rokem 2001. V dlouhodobém časovém horizontu má spotřeba kolísavý charakter s pomalou růstovou tendencí, i přes veškerá úsporná opatření.

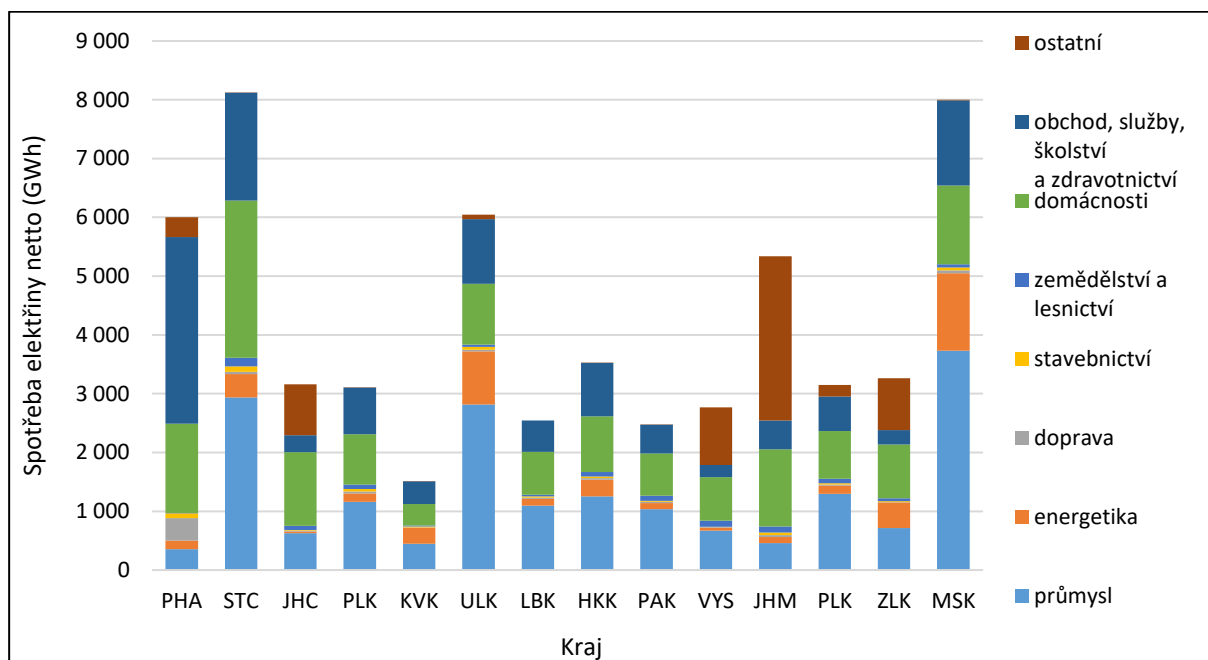
Graf 51: Spotřeba elektrické energie (% podíl sektorů, 2017)

Zdroj: ČSÚ, ERÚ

Největšími odběrateli elektrické energie ve Zlínském kraji jsou domácnosti, které se spotřebou 917,6 GWh v roce 2017 podílely na celkové spotřebě v kraji 28,1 % a byly tak lehce nad průměrem ČR. Významným sektorem z hlediska spotřeby elektrické energie je průmysl (713,5 GWh, tj. 21,9 % z celkové spotřeby, která je pod průměrem ČR).

Graf 52: Spotřeba elektřiny netto v krajích ČR podle sektorů národního hospodářství (GWh, 2017)

Zdroj: ČSÚ, ERÚ

Kombinovaná výroba elektrické energie a tepla (KVET) probíhá u většiny systémů centrálního zásobování teplem v parních turbínách nebo KJ na zemní plyn. Spotřeba paliv ve všech významných centrálních zdrojích tepla na území Zlínského kraje činí 11,633 PJ z toho se 64 % výroby zajišťuje z uhlí a 2,8 % z biomasy, a to ve formě dřevní štěpky. Většímu rozšíření kogeneračních jednotek brání nevyužitý potenciál odpadního tepla v letním provozu a také nejistota podpory KVET.

Domácnosti jsou nejčastěji vytápěny zemním plynem (44,0 % v roce 2017). Druhý nejrozšířenější způsob vytápění je z centrálních zdrojů tepla (27,8 %). Podíl spalování uhlí v kraji je nižší než průměr ČR (4,0 % oproti průměrnému podílu 8,0 %), naopak podíl spalování dřeva je v kraji vyšší (11,8 % oproti průměru ČR 6,9 %). Tato paliva se často kombinují, velkou roli ve výběru paliva pro domácnosti hraje jeho cena. Poměr způsobu vytápění v domácnostech se s časem mění jen velmi pomalu²³. **Pozitivním trendem od roku 2001 je snížení spotřeby tuhých paliv, díky částečnému nahrazení biomasou, a také vlivem značných investic do soustav CZT²⁴ i zdrojů tepla ve městech; tím bylo dosaženo významné úspory v centrálním zásobování teplem.** Postupně dochází ke snižování spotřeby kapalných paliv a mírně i zemního plynu. V tomto kontextu byla zásadní ekologizace obcí pomocí plynofikace, obnovitelných zdrojů energie (OZE), případně druhotných zdrojů energie (DZE). Problémem, hlavně v obcích, je spoluspalování komunálního odpadu ve starých kotlech na tuhá paliva. Rovněž pak v důsledku rostoucích cen zemního plynu dochází k tomu, že se domácnosti od plynovodů odpojují či přecházejí od vytápění zemním plynem ke kotlům na biomasu. Tím opět vrůstá prašnost a hluk způsobený řezáním dřeva při jeho přípravě coby paliva.

U obnovitelných zdrojů energie došlo ke skokovému nárůstu instalovaného elektrického výkonu po roku 2009 hlavně v souvislosti se zavedením výkupních cen elektřiny z těchto zdrojů. Největší nárůst zaznamenaly fotovoltaické instalace a bioplynové stanice. Další potenciál se jeví ve střešních fotovoltaických instalacích podniků, veřejných budov nebo rodinných domů. Výzvou do budoucna je zvýšení celoročního využití odpadního tepla bioplynových stanic.

²³ Zdroj Cenia 2016²⁴ Centrální zdroj tepla

Graf 53: Celkový instalovaný elektrický výkon obnovitelných zdrojů energie ve Zlínském kraji (MWe)

Zdroj: Energetická agentura Zlínského kraje

Energetické využití odpadů je z hlediska celkového množství odpadů na zanedbatelné úrovni. Ve Zlínském kraji se nacházejí 4 spalovny nebezpečných odpadů. Navýšení energetického využití odpadů může napomoci vybudování menších technologických jednotek ZEVO (zařízení pro energetické využití odpadů), které mohou nahradit fosilní tuhá paliva v městských zdrojích zásobování teplem.

Zlínský kraj je aktivní ve využívání opatření ke zvyšování účinnosti užití energie. Převažujícím typem opatření úspor spotřeby energie dle analýzy dotačních programů je hlavně zlepšování tepelně-technických vlastností budov.

2.1.3. c) ICT

Podíl domácností, které ve Zlínském kraji v roce 2017 disponovaly připojením k internetu, je mírně nad celorepublikovým průměrem. Naopak podíl jednotlivců, používajících internet je mírně podprůměrný, stejně jako podíl jednotlivců používajících internet na mobilním telefonu.

Tabulka 41: Připojení k internetu podle krajů ČR v roce 2017

Kraje	Domácnosti s připojením k internetu	z toho s připojením prostřednictvím kabelové televize	z toho s xDSL připojením	Jednotlivci používající internet celkem	Jednotlivci používající internet na mobilním telefonu
Česká republika	77,9	18,9	13,0	78,7	50,0
Hl. m. Praha	83,2	45,0	10,8	84,4	60,3
Středočeský	81,4	103	28,5	82,5	54,4
Jihočeský	76,1	6,1	8,8	78,1	46,6
Plzeňský	79,3	10,1	10,1	81,1	55,8
Karlovarský	79,0	18,3	25,3	79,2	53,1
Ústecký	73,0	20,1	14,1	75,5	49,9
Liberecký	72,5	11,0	13,1	74,7	43,3

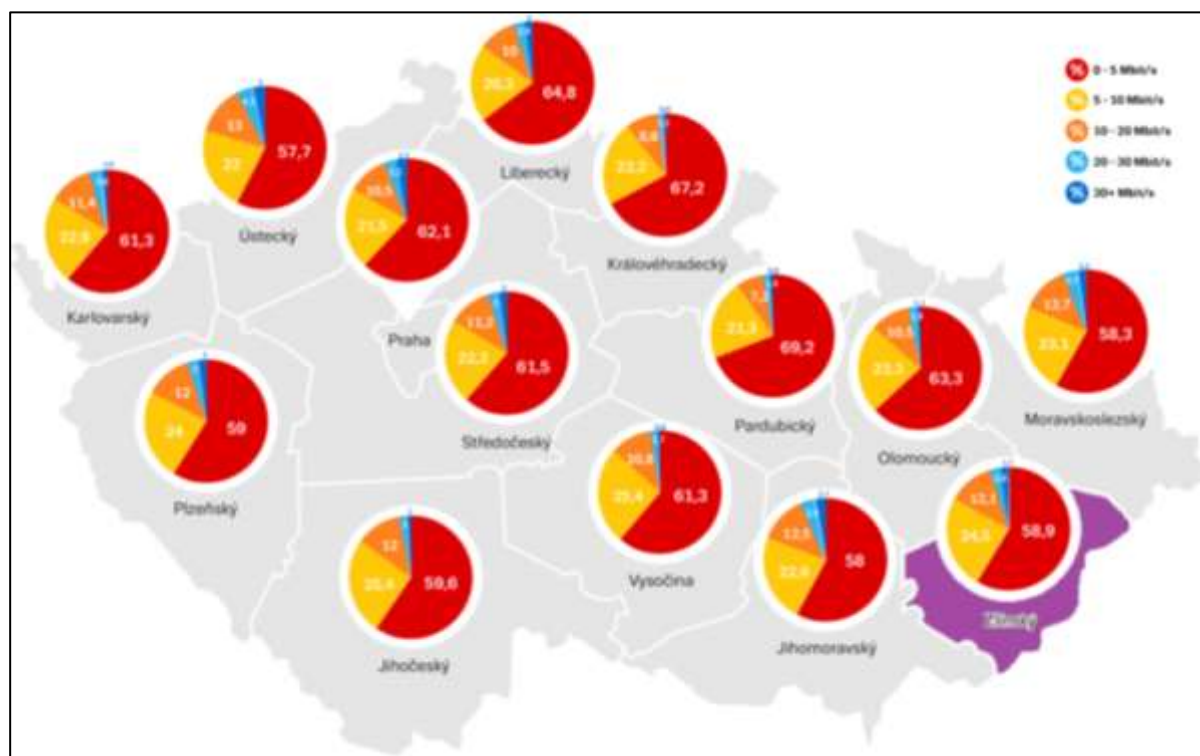
Královéhradecký	76,6	5,9	10,7	75,8	49,2
Pardubický	74,9	10,2	9,7	78,3	43,4
Vysočina	76,6	8,9	11,8	74,8	43,1
Jihomoravský	79,3	21,6	13,5	78,7	46,8
Olomoucký	72,1	9,2	4,3	73,5	45,2
Zlínský	78,4	20,6	5,9	76,8	47,0
Moravskoslezský	77,1	24,7	8,3	77,9	48,2

Zdroj: ČSÚ

* Poznámka: Hodnota je procentem z celkového počtu domácností v daném kraji, resp. z celkového počtu jednotlivců ve věku 16 a více let

V ČR dosahovalo celkem 84 % přípojek (ve Zlínském kraji 81,4 %) průměrné rychlosti nižší než 10 Mbit/s a v rozmezí od 10 do 30 Mbit/s se jich připojovalo mírně přes 14 % (ve Zlínském kraji 14,9 %). Na rychlost 30 a více Mbit/s dosáhla pouhá 2 % přípojek, přičemž podle přijaté strategie Digitální Česko 2.0 by měly mít tuto rychlost do roku 2020 všechny domácnosti v České republice. Průměrné rychlosti převyšující 100 Mbit/s pak dosáhlo 0,01 % přípojek.

Obrázek 10: Rychlost internetu v ČR

Zdroj: Seznam.cz - výsledky interního šetření

Český telekomunikační úřad provedl v roce 2018 sběr dat o existenci infrastruktury umožňující poskytování služeb přístupu k internetu se zaměřením na identifikaci přípojek umožňujících poskytování takových služeb o rychlosti 30 Mbit/s a více, a to v členění na jednotlivá adresní místa. Sbíraná data se vztahovala k datu 31. prosince 2017. Za tímto účelem zpracovaná data byla promítnuta do mapy ČR s rozlišením „barevného“ charakteru území (resp. základní sídelní jednotky – ZSJ). Při výpočtu barevného charakteru ZSJ se v první řadě počítal poměr adresních míst, u kterých byla uvedena alespoň jedna vysokorychlostní disponibilní přípojka, ke všem adresním místům v ZSJ. Pokud byl tento poměr nižší než 50 %, byla ZSJ vyhodnocena jako bílá. Pokud byl poměr vyšší, zkoumal se počet podnikatelů, kteří v dané

ZSJ uvedli nenulový počet disponibilních přípojek. Pokud byl takový podnikatel právě jeden, byla ZSJ vyhodnocena jako šedá, v ostatních případech pak jako černá.

Zlínský kraj má z hlediska celostátního průměru nadprůměrný podíl černých míst a podprůměrný podíl bílých i šedých míst.

Tabulka 42: Výsledky mapování infrastruktury přístupu k internetu (31. 12. 2017)

Kraje	Bílé ZSJ	% z počtu ZSJ	Šedé ZSJ	% z počtu ZSJ	Černé ZSJ	% z počtu ZSJ
Hl. m. Praha	138	15,02%	18	1,96%	763	83,03%
Středočeský	697	19,36%	195	5,42%	2708	75,22%
Jihočeský	406	15,85%	354	13,82%	1802	70,34%
Plzeňský	213	11,38%	280	14,97%	1378	73,65%
Karlovarský	132	16,10%	23	2,80%	665	81,10%
Ústecký	408	22,27%	234	12,77%	1190	64,96%
Liberecký	298	27,26%	78	7,14%	717	65,60%
Královéhradecký	508	33,14%	136	8,87%	889	57,99%
Pardubický	283	21,67%	38	2,91%	985	75,42%
Vysočina	411	23,30%	90	5,10%	1263	71,60%
Jihomoravský	227	14,28%	57	3,58%	1306	82,14%
Olomoucký	235	20,03%	112	9,55%	826	70,42%
Zlínský	159	16,74%	39	4,11%	752	79,16%
Moravskoslezský	380	25,02%	117	7,70%	1022	67,28%
Celkem	4 495	19,95%	1 771	7,86%	16 266	72,19%

Zdroj: ČTÚ

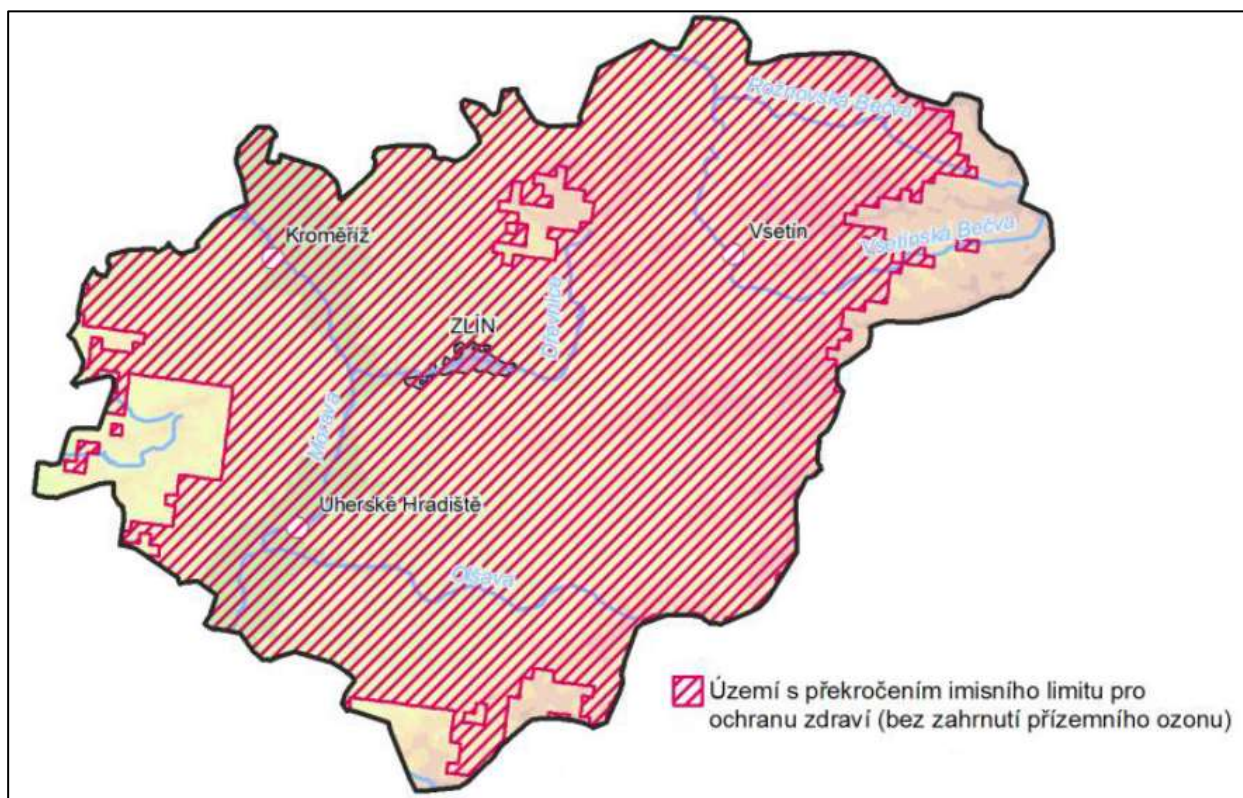
2.1.3. d) Životní prostředí

Zlínský kraj se vyznačuje v delším časovém horizontu zlepšením celkové kvality životního prostředí a v porovnání s celostátním standardem vysokou mírou neporušenosti a celistvosti životního prostředí. Tento pozitivní trend však v posledním období nepostupuje dále tak přesvědčivě jako v předchozím období. Přesto však stav životního prostředí ve Zlínském kraji patří mezi jeho největší přednosti. Ve Zlínském kraji je lokalizován relativně veliký rozsah chráněných krajinných oblastí v celostátním porovnání (výzvou do budoucna je zachování druhové diverzity a krajinné pestrosti).

Ovzduší

Kvalita ovzduší ve Zlínském kraji je dlouhodobě ovlivněna zejména dálkovým přenosem znečištění z Moravskoslezského kraje (potažmo Polska), silniční dopravou, a také lokálními topeništi v kombinaci s aktuálními meteorologickými a rozptylovými podmínkami. Dalším faktorem zůstává existence velkých zdrojů znečištění. Ačkoliv emise ze zdrojů znečišťujících látek v kraji klesají (v přepočtu na plochu kraje patří k nejnižším mezi kraji ČR), díky dálkovému přenosu znečištění došlo v roce 2017 k překročení imisního limitu pro aspoň jednu znečišťující látku na celkem 86,9 % území kraje.

Obrázek 11: Oblasti kraje s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví bez zahrnutí přízemního ozonu, 2017

Zdroj: ČHMÚ, uvedeno ve Zprávě o životním prostředí ve Zlínském kraji - 2017, MŽP, CENIA

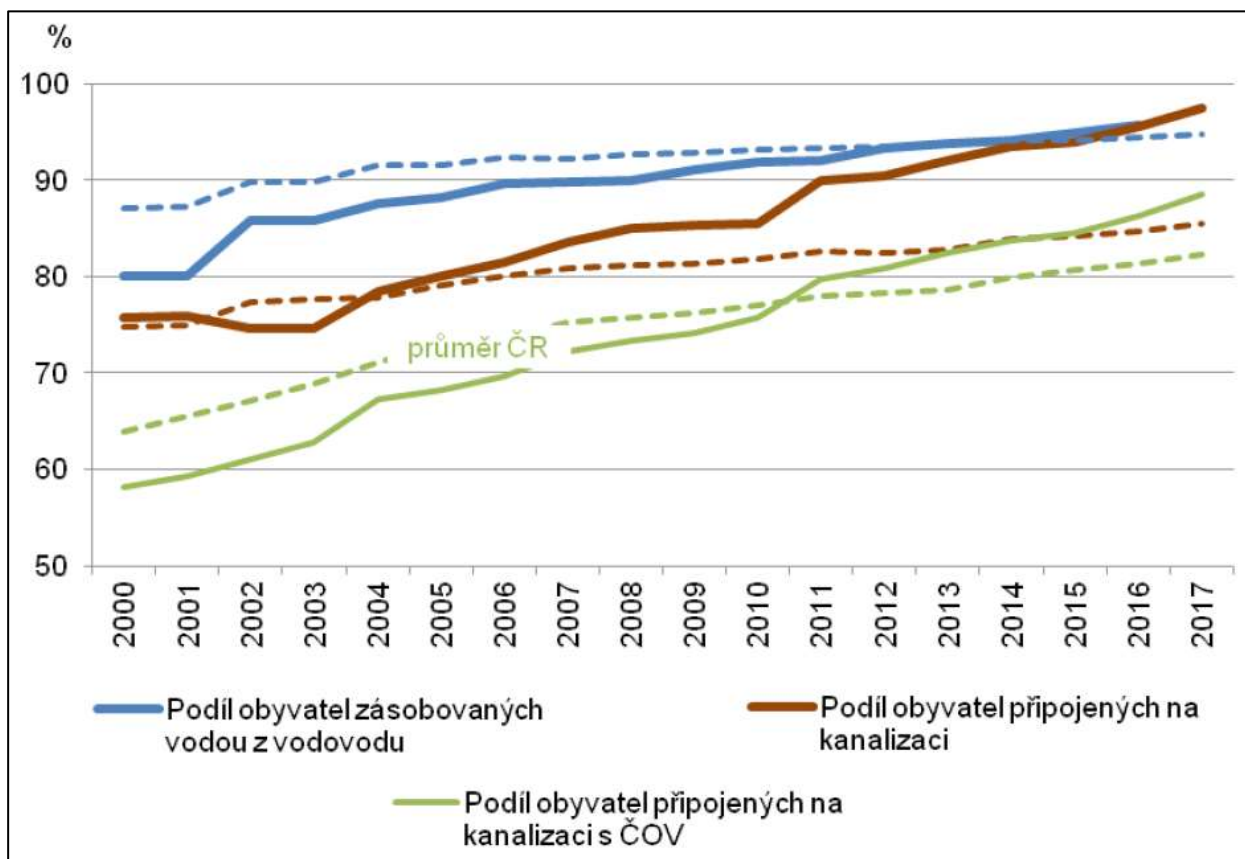
Kvalitu ovzduší na území kraje sleduje 8 monitorovacích stanic²⁵. K překročení denního limitu u prachových částic PM₁₀ dochází na přibližně 5 % území více jak 36 x za rok. K překročení ročního limitu pro benzo(a)pyren dochází pak na přibližně 18 % území. Zvláštní roli mezi znečišťujícími látkami hraje přízemní ozón, který překračuje v letních měsících platný limit na více jak polovině území. Přízemní ozon je velmi nebezpečný v kombinaci s výfukovými plyny, kdy dochází k tvorbě fotochemického smogu a je tedy přímo vázán na dopravu. Prach a benzo(a)pyren souvisí zejména s lokálním vytápěním a dopravou. Znečištěné ovzduší pak úzce koresponduje se špatnými rozptylovými podmínkami. V letech 2015 – 2017 bylo na území Zlínského kraje vyměněno za ekologičtější 1446 zdrojů lokálního vytápění. Za problém je možné označit velmi obtížně řešitelné pachové látky emitované průmyslovými i zemědělskými zdroji, které byly v území umístěny dříve, ale které v rámci rozvoje obcí nyní přímo sousedí s obytnou zástavbou.

Vodní hospodářství

Zlínský kraj je charakteristický vysokou mírou připojení na vodohospodářskou infrastrukturu. Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodu v roce 2017 činil 97,5 %. Ke kanalizaci bylo připojeno 97,4 % obyvatel a ke kanalizaci zakončené čistírnou odpadních vod (ČOV) je připojeno 88,6 % (3., resp. 4. místo mezi kraji ČR). V kraji je v provozu 111 ČOV, problémem je skutečnost, že pouze 51,4 % ČOV má terciární stupeň čištění (v rámci ČR podprůměrný podíl).

²⁵ viz. www.ovzduisizlin.cz

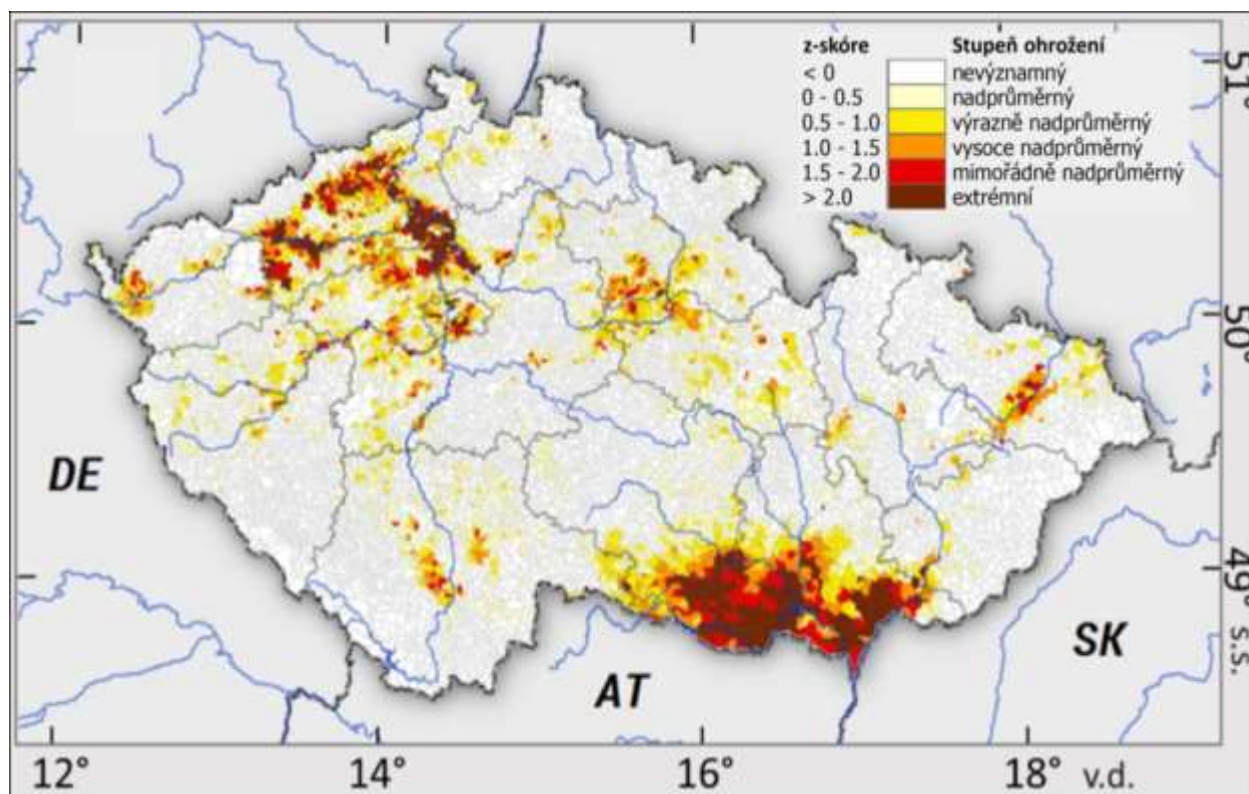
Graf 54: Podíl obyvatel připojených na vodohospodářskou infrastrukturu ve Zlínském kraji (%), 2000 – 2017

Zdroj: ČSÚ, uvedeno ve Zprávě o životním prostředí ve Zlínském kraji - 2017, MŽP, CENIA

Z hlediska budoucího vývoje se jeví jako významné riziko sucha a poklesu zásob pitné vody. Vláda ČR přijala v roce 2017 Koncepti ochrany před následky sucha pro území ČR, z které vyplývá ohrožení zejména jižní a jihozápadní části Zlínského kraje z hlediska sucha a nedostatku vody.

Obrázek 12: Hodnocení zranitelnosti území ČR z hlediska výskytu zemědělského sucha

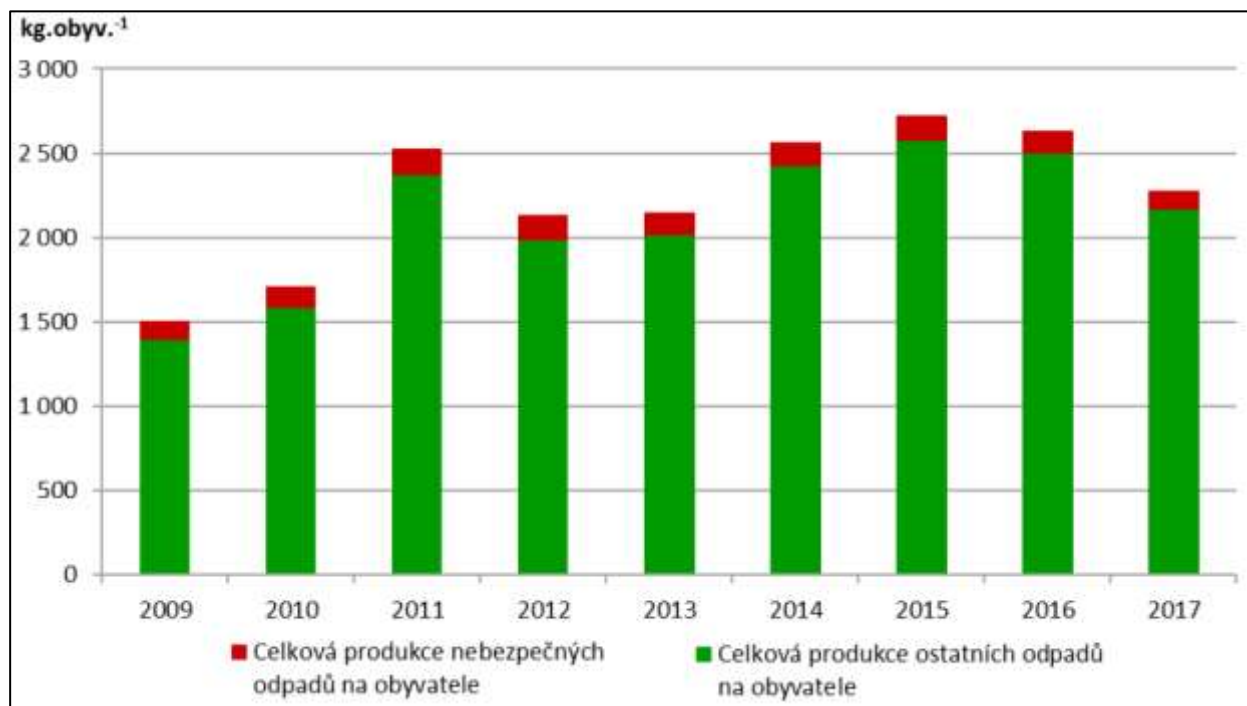

Zdroj: Koncepce ochrany před následky such pro území ČR, MENDELU

Odpady

Celková produkce odpadů na obyvatele ve Zlínském kraji od roku 2009 i přes rozkolísaný vývoj roste a v roce 2017 dosáhla 2 279,8 kg na 1 obyvatele. Celková produkce nebezpečných odpadů na obyvatele dosáhla v roce 2017 hodnoty 116,5 kg na jednoho obyvatele. Příčinou setrvalého zvyšování produkce jsou jednorázově vznikající odpady ze stavební činnosti, zejména pak znečištěná zemina z důvodu probíhajících sanačních prací.

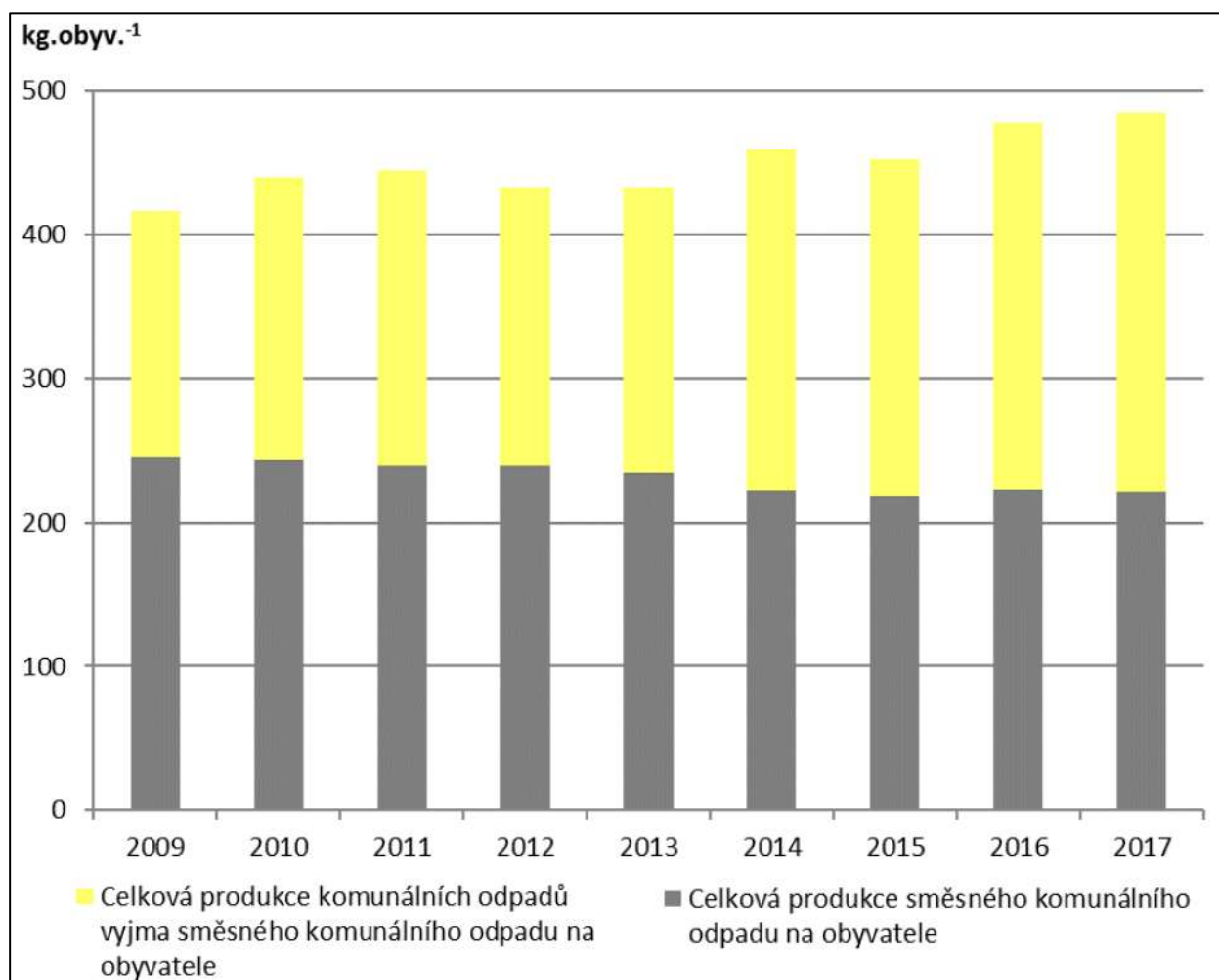
Graf 55: Celková produkce odpadů na obyvatele, celková produkce ostatních a nebezpečných odpadů na obyvatele ve Zlínském kraji, 2009 – 2017

Zdroj: CENIA, ČSÚ

Celková produkce **komunálních odpadů na obyvatele** vzrostla v roce 2017 na celkových 484,3 kg na 1 obyvatele (jedná se o nejnižší hodnotu v rámci ČR). Na rozdíl od celkové produkce komunálních odpadů produkce směsného komunálního odpadu na obyvatele klesá a v roce 2017 se snížila na hodnotu 220,8 kg na 1 obyvatele, čímž Zlínský kraj dosáhl nejnižší hodnoty mezi kraji ČR.

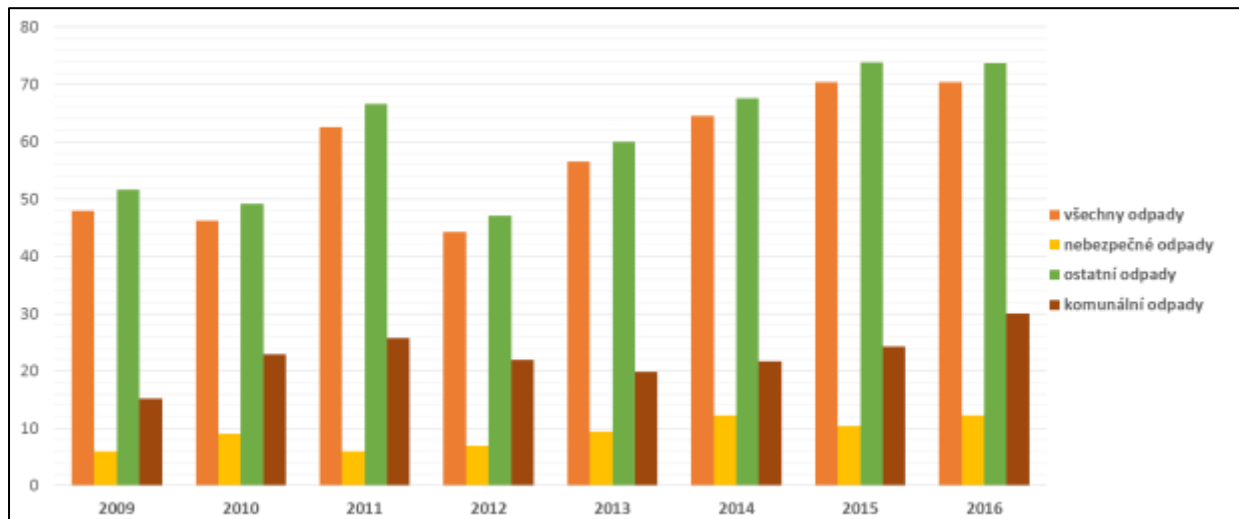
Graf 56: Celková produkce komunálních odpadů na obyvatele, celková produkce směsného komunálního odpadu na obyvatele ve Zlínském kraji, 2009 – 2017

Zdroj: CENIA, ČSÚ

Vývoj využívání odpadů ve Zlínském kraji vykazuje pozitivní trend, nicméně se zde ani v blízkém okolí nenachází dostatek kapacit k materiálovému využití odpadů s výstupem výrobku a pouze minimálně dochází k energetickému využívání odpadů. Za problematické je možno považovat zejména odpady z komunální sféry, biologicky rozložitelné odpady, odpady z kuchyní a stravoven a kaly z čistíren odpadních vod, které v budoucnu nebudou moci být pravděpodobně využívány na zemědělské půdě.

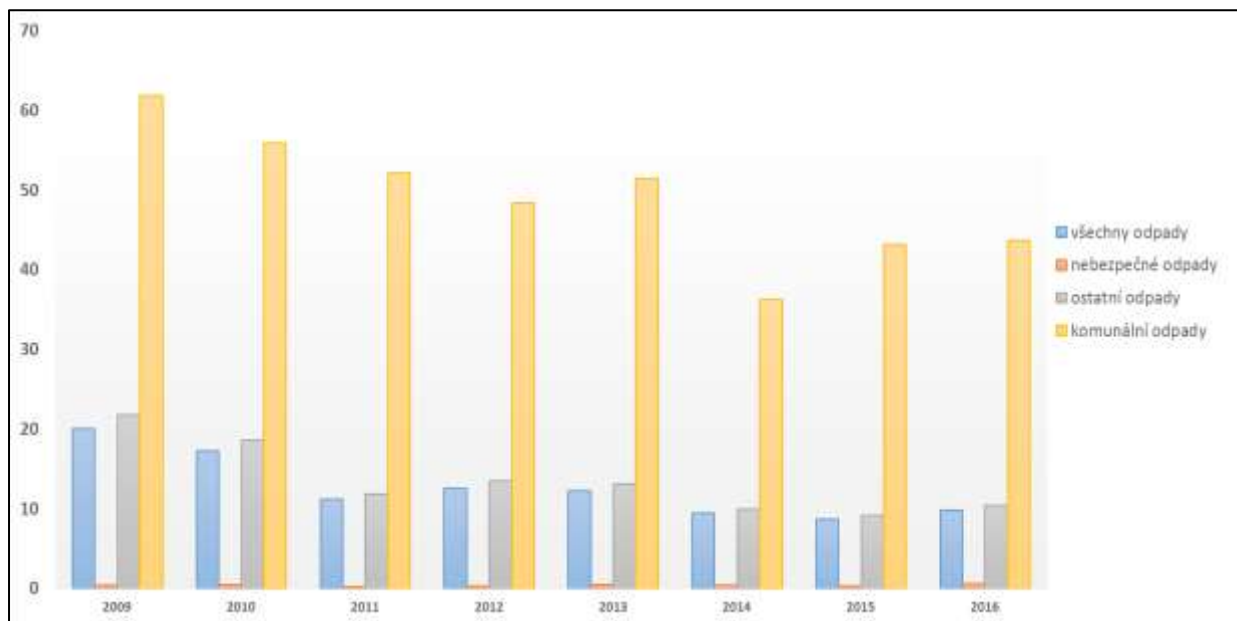
Graf 57: Vývoj využívání odpadů na území Zlínského kraje 2009 – 2016 v %

Zdroj: CENIA, KÚZK

Zřejmým dopadem zvýšení využívání odpadů je i ve Zlínském kraji významné snížení míry skládkování odpadů. Ve Zlínském kraji je v současnosti provozováno 7 skládek odpadů, z nichž ani jedna není skládkou odpadů nebezpečných. Největší zatížení skládek stále tvoří směsný komunální odpad a odpad objemný, jejichž produkce je ukládána na skládkách z 97 %, tedy odpady s významným potenciálem jak z hlediska materiálového, tak i energetického využití.

Graf 58: Vývoj skládkování ve Zlínském kraji 2009 – 2016 v %

Zdroj: CENIA, KÚZK

V souvislosti s plánovaným zákazem skládkování neupravených a využitelných odpadů od roku 2024 bude muset kraj vyřešit otázku zpracovávání odpadů a tam, kde nebude možné odpady využívat materiálově zajistit jejich využití energetické. Z hlediska předcházení vzniku odpadů, využívání surovin materiálů i výrobků bude nutné v dalším období důsledně uplatnit principy oběhového hospodářství.

2.1.3. e) Rozvoj venkova, zemědělství a lesnictví

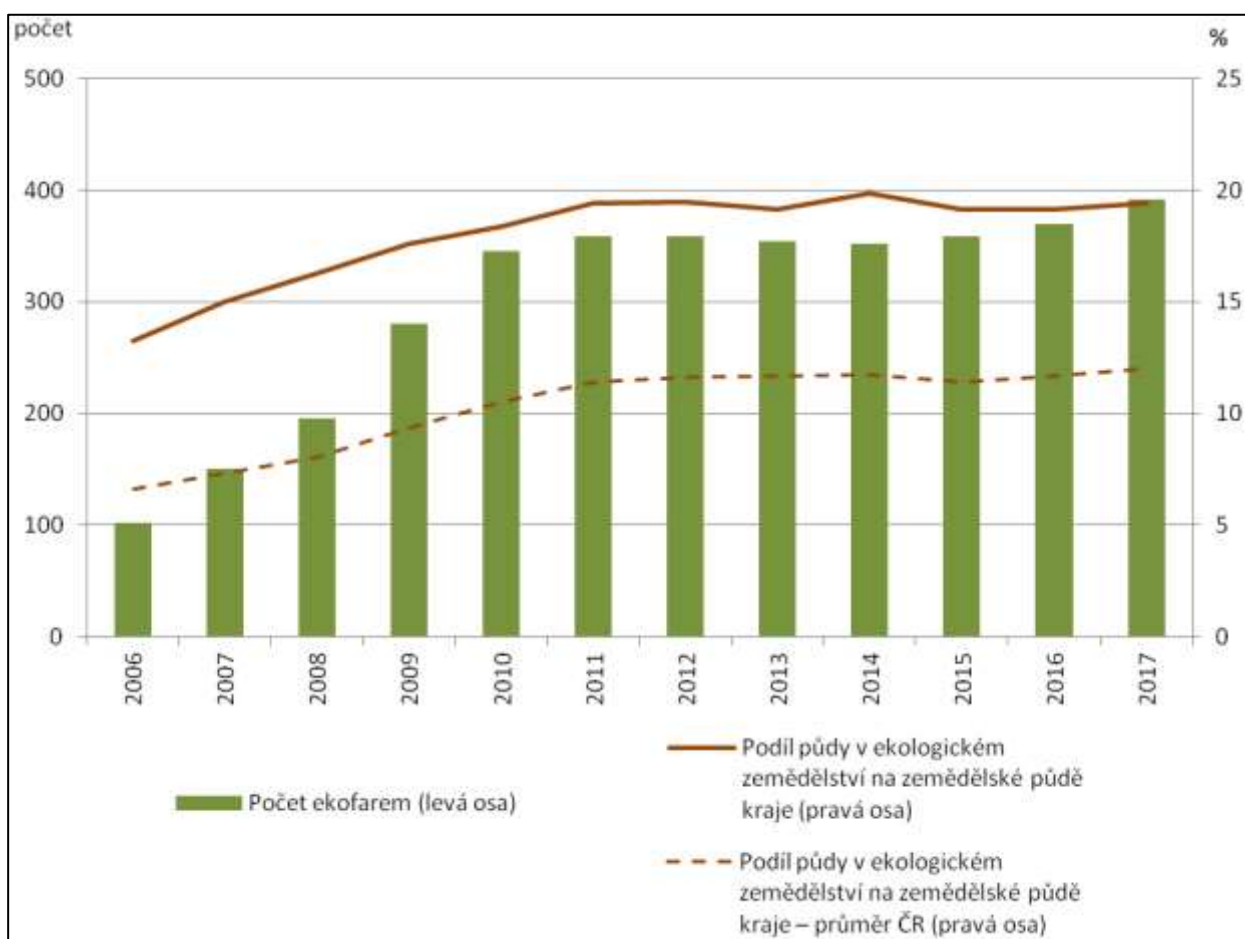
Zemědělství

Přestože zemědělské aktivity a zaměstnanost v zemědělství prošly vlnou útlumu, zůstane ve venkovském prostoru významná role zemědělství i nadále. Na venkově je žádoucí rostoucí míra diverzifikace ekonomických aktivit a je reálné očekávat rostoucí podíl mimozemědělských činností pro zachování společenské stability řady venkovských oblastí. Není stále dostatečně využíván daný potenciál místních přirozených zdrojů, především regionálně typických zemědělských aktivit a produktů. Klíčovou výzvou je tak zvýšení ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti zemědělství a trvale udržitelné využívání zemědělské půdy (zamezení snižování kvality půdy, včetně orientace na produkci biopotravin).

Zlínský kraj patří mezi kraje s významným zastoupením ekologického zemědělství. V roce 2017 zaujímala výměra zemědělské půdy v ekologickém zemědělství 37,4 tis. ha, tj. 19,4 % celkové rozlohy zemědělské půdy kraje. Vysoký podíl ekologicky obhospodařované půdy je dán charakterem reliéfu kraje, který je zejména ve východní části hornatý a převažují zde trvalé travní porosty, na kterých je chován zejména masný skot a ovce. Dobře se rozvíjí také ekologické zelinářství a ovocnářství.

Počet ekofarem ve Zlínském kraji v roce 2017 dosáhl 392 z celkového počtu 4 399 ekofarem v ČR. Co se týče produkce biopotravin, v roce 2017 mělo ve Zlínském kraji evidováno sídlo 44 výrobců biopotravin z celkového počtu 672 výrobců v ČR.

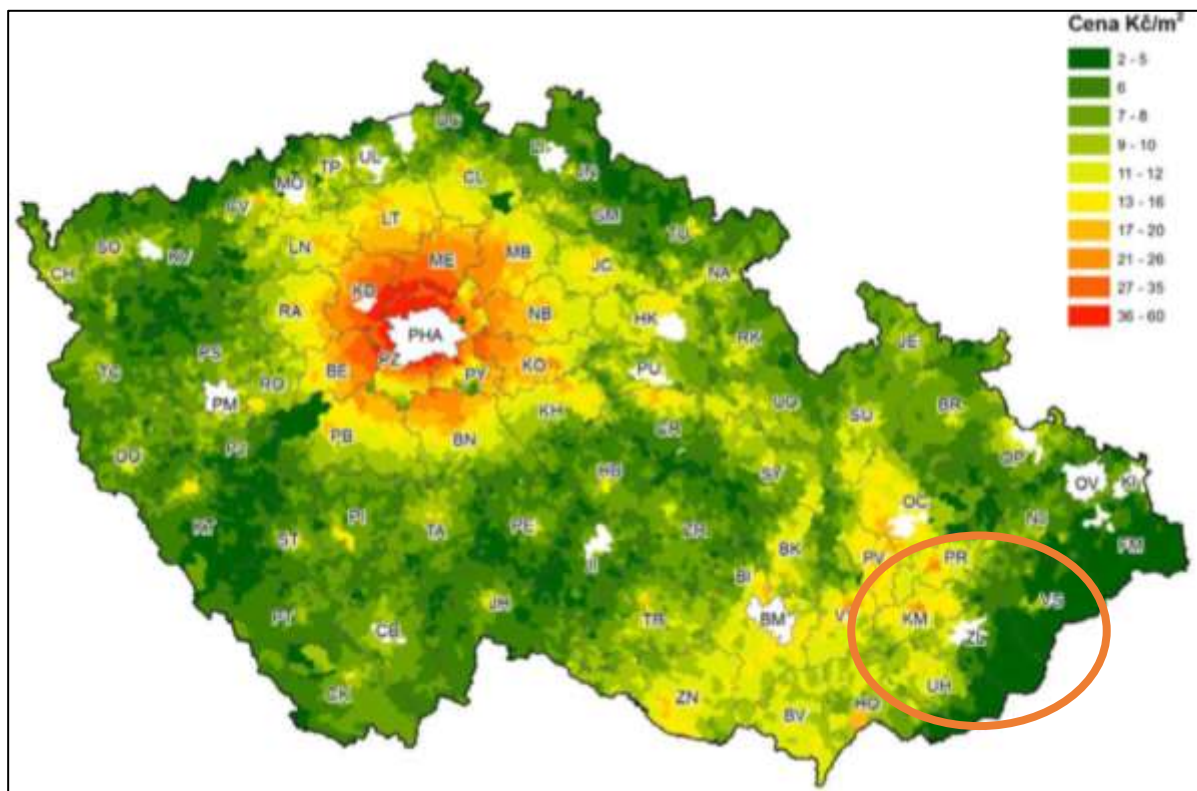
Graf 59: Vývoj ekologického zemědělství, 2006 – 2017

Zdroj: MZe

Tržní cena zemědělské půdy se v roce 2016 pohybovala mezi 15 – 25 Kč/m². Ve Zlínském kraji se cena půdy pohybovala kolem těchto hodnot v úrodných oblastech Kroměřížska a Uherskohradištska. Naopak v pohraničních a horských oblastech byla cena orné půdy levnější.

Obrázek 13: Tržní ceny orné půdy na katastrálních územích v ČR (odhad k roku 2016)

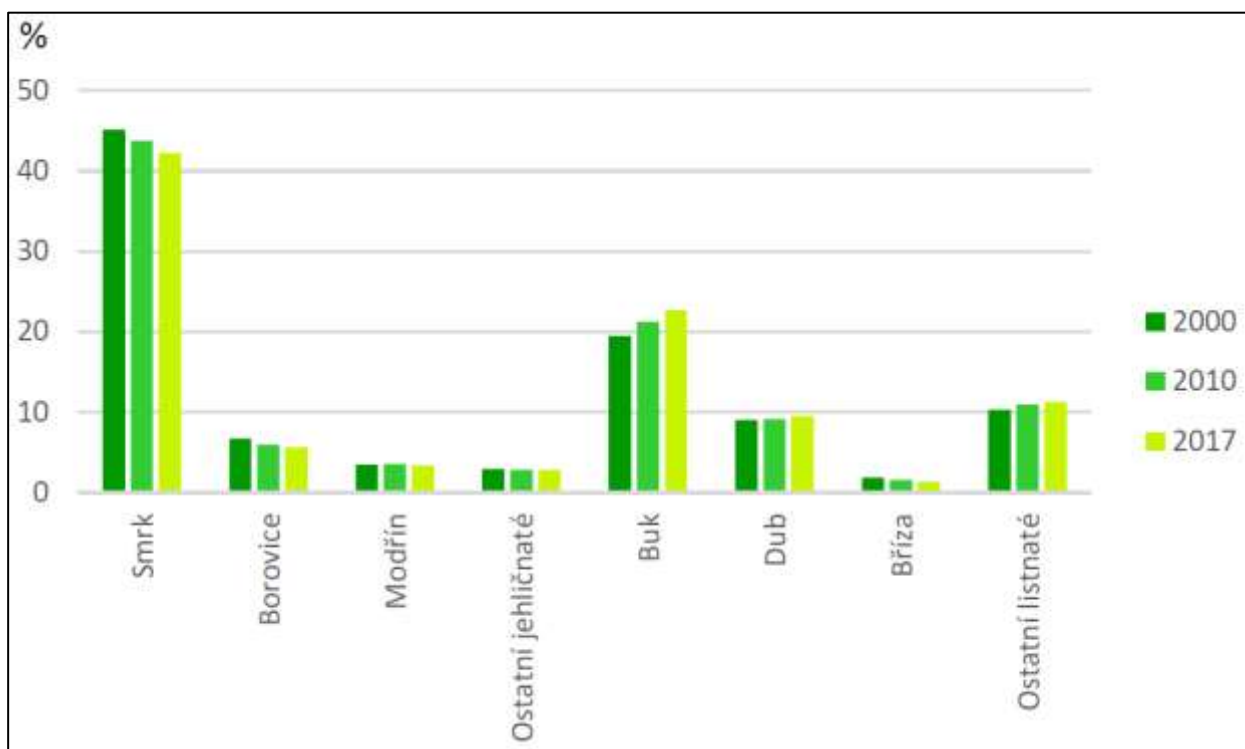
Zdroj: ÚZEI, jde o odhad pro pozemky o výměře 1 ha

Lesnictví

Zlínský kraj byl v roce 2017 čtvrtým nejlesnatějším krajem v rámci ČR. Celková porostní plocha lesů ve Zlínském kraji činila 155 tis. ha, tj. 39,1 % z jeho celkové rozlohy. Největší podíl 88,2 % tvořily hospodářské lesy s primární produkční funkcí, následovaly lesy zvláštního určení s podílem 11,7 % a lesy ochranné s 0,05 % porostní plochy. Nejčastěji zastoupenou věkovou kategorií představovaly porosty ve věku 61 – 80 let, přičemž průměrný věk listnatých dřevin byl 70 let a jehličnanů 63 let.

V kraji by měla být přirozeně zastoupena především listnatá společenstva, v roce 2017 však 54,1 % celkového lesního porostu tvořily jehličnany, především smrky (42,2 %) a borovice (5,6 %). Nejvíce zastoupenými listnáči byly buky s podílem 22,7 % a duby (9,5 %). Od roku 2000 je však možné pozorovat trend postupného přibližování se doporučenému stavu, a to i přesto, že nově zakládané porosty byly z 50,3 % tvořeny jehličnany. Jehličnany ale rovněž zaujímaly 82 % vytěženého dřeva, což vedlo k posilování podílového zastoupení listnáčů.

Graf 60: Vývoj druhové skladby lesů (%) - 2000, 2010, 2017

Zdroj: ÚHUL

Rozvoj venkova

Venkovské oblasti Zlínského kraje oproti městům stále zaostávají z pohledu vybudované funkční technické (lepší se) a občanské (horší se) infrastruktury.

Ukazuje se, že podíl obyvatel Zlínského kraje žijících na venkově se ve sledovaném období konstantně zvyšoval. Výjimku tvoří rok 2013, kdy došlo ke skokovému nárůstu podílu venkovských obcí vlivem osamostatnění obcí Krhová a Poličná od města Valašské Meziříčí. Celkově se zdá být život na venkově i nadále atraktivním pro obyvatele Zlínského kraje, přičemž lze předpokládat atraktivitu zejména „příměstského“ venkova v zázemí nejdůležitějších sídel.

Tabulka 43: Vývoj podílů obyvatel Zlínského kraje žijících ve venkovském prostoru (obce do 2 000 obyvatel podle stavu 2018, v %)

Zlínský kraj	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Podíl obyvatel žijících na venkově	29,3	29,4	29,5	29,6	30,3	30,4	30,4	30,5	30,6	30,7

Zdroj: ČSÚ

2.2 Naplňování pilířů a cílů SRZK 2009 – 2020

Vyhodnocení realizace SRZK 2009 – 2020 probíhá na základě analýzy zpracovaných Plánů rozvoje, které představují každoročně aktualizovaný a uceleně řízený soubor rozvojových aktivit, prostřednictvím kterých jsou naplňovány koncepční dokumenty Zlínského kraje. Primárně se jedná o **aktivity, které mají rozvojový potenciál**. Nejedná se tedy o kompletní seznam veškerých aktivit, které realizují v příslušném období jednotlivé odbory KÚZK.

2.2.1 Celkový rozbor aktivit zpracovaných Plánů rozvoje vzhledem k pilířům a cílům SRZK 2009-2020

Tabulka 44 podává přehled o počtu aktivit posuzovaných Plánů rozvoje v letech 2013 – 2018 přiřazených pod jednotlivé pilíře a cíle SRZK 2009 – 2020, včetně jejich finanční alokace pro daný rok²⁶.

²⁶ U víceletých projektů byla do celkové alokace daného roku započítána pouze ta část alokace určená na příslušný rok.

Tabulka 44: Alokace finančních prostředků aktivit zařazených do Plánů rozvoje v letech 2013 – 2018 podle pilířů a cílů definovaných ve SRZK 2009 – 2020

SRZK 2013 - 2020		2013		2014		2015		2016		2017		2018		Celkem za období 2013 - 2018	
Pilíř	Cíl	Počet aktivit	Finanční náklady v tis. Kč	Počet aktivit	Finanční náklady v tis. Kč	Počet aktivit	Finanční náklady v tis. Kč	Počet aktivit	Finanční náklady v tis. Kč	Počet aktivit	Finanční náklady v tis. Kč	Počet aktivit	Finanční náklady v tis. Kč	Počet aktivit	Finanční náklady v tis. Kč
1. Konkurenceschopná ekonomika	1.1 Aplikace a sdílení výsledků výzkumu a vývoje v inovativních podnicích	3	6 195	3	6 870	2	9 320	2	8 380	2	10 193	2	10 563	14	51 521
	1.2. Funkční podpůrná infrastruktura pro podnikatele	0	0	1	22 008	1	14 175	1	21 259	1	3 123	1	15 819	5	76 384
	1.3. Udržitelná výkonnost podniků	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Průřezově v rámci pilíře	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
celkem za pilíř		3	6 195	4	28 878	3	23 495	3	29 639	3	13 316	3	26 382	19	127 905
2. Úspěšná společnost	2.1. Zvýšit konkurenceschopnost pracovní síly v prostředí ekonomiky založené na znalostech	17	130 531	15	229 256	14	31 311	8	34 706	9	33 319	10	78 854	73	537 977
	2.2. Podpořit růst zaměstnanosti	1	2 200	1	2 200	1	153	1	1 200	1	1 000	0	0	5	6 753
	2.3. Zefektivnit síť sociální služeb na základě skutečné poptávky	19	250 487	24	379 813	23	343 755	11	114 092	10	179 580	10	247 547	97	1 515 274
	2.4. Zefektivnit síť zdravotnických služeb na základě potřeb a finančních možností	2	26 873	6	141 823	6	118 321	1	11 133	18	421 532	15	409 947	48	1 129 629
	2.5. Rozvoj efektivní veřejné správy	3	115 692	3	43 302	6	15 518	5	5 100	6	18 600	6	85 647	29	283 859
	Průřezově v rámci pilíře	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
celkem za pilíř		42	525 783	49	796 394	50	509 058	26	166 231	44	654 031	41	821 995	252	3 473 492
3. Efektivní infrastruktura a rozvoj venkova	3.1. Zlepšit parametry životního prostředí	9	34 136	9	78 113	13	25 080	13	112 848	9	25 723	6	168 623	59	444 523
	3.2. Zatraktivnit život na venkově a podporovat diversifikaci činností na venkově	11	190 083	10	103 696	9	64 984	5	57 200	5	76 791	4	75 444	44	568 198
	3.3. Zlínský kraj se stane významnou dopravní meziregionální destinací	0	0	0	0	2	800	1	500	3	4130	3	2400	9	7 830
	3.4. Rozvíjet systém veřejné dopravy a podporovat ekologické aspekty dopravy	1	8 500	1	6 827	1	6 886	1	1 530	0	0	1	0	5	23 743

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 - verze dokumentu prosinec 2019

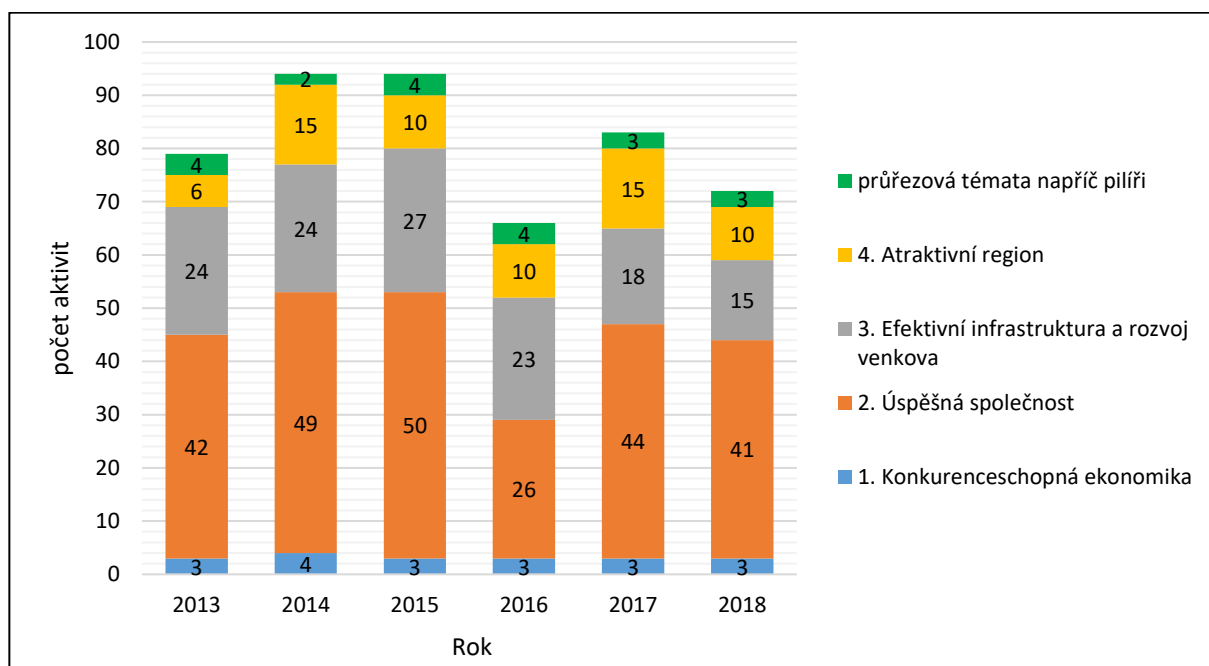
	Průřezově v rámci pilíře	3	2 400	4	3 550	2	0	3	2 150	1	2 100	1	1 100	14	11 300
celkem za pilíř		24	235 119	24	192 186	27	97 750	23	174 228	18	108 744	15	247 567	131	1 055 594
4. Atraktivní region	4.1. Zvýšit konkurenceschopnost Zlínského kraje jako destinace cestovního ruchu	3	3 445	5	4 690	3	5 634	2	2 400	4	8 440	4	6 190	21	30 799
	4.2. Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví regionu	3	528 966	10	8 314	0	0	6	16 694	9	10 814	5	31 547	33	596 335
	4.3. Kulturní instituce sehraji roli významného nositele kulturnosti regionu	0	0	0	0	5	164	2	450	2	430	1	450	10	1 494
	Průřezově v rámci pilíře	0	0	0	0	2	7 790	0	0	0	0	0	0	2	7 790
celkem za pilíř		6	532 411	15	13 004	10	13 588	10	19 544	15	19 684	10	38 187	66	636 418
průřezová témata napříč pilíři		4	8 252	2	9 624	4	14 114	4	4 300	3	3 533	3	3 896	20	43 719
celkem		79	1 307 760	94	1 040 086	94	658 005	66	393 942	83	799 308	72	1 138 027	488	5 337 128

Zdroj: vlastní zpracování na základě Plánů rozvoje Zlínského kraje v letech 2013 – 2018

Počet aktivit

Z dlouhodobého pohledu můžeme konstatovat, že se počet aktivit zařazených do Plánů rozvoje pohybuje v rozmezí 70 – 95 aktivit, s výjimkou roku 2016, kdy došlo k výraznému snížení počtu projektů vzhledem k ukončení programového období 2007 až 2014 a pozdějšímu vyhlášení výzev v rámci programového období 2014 až 2020.

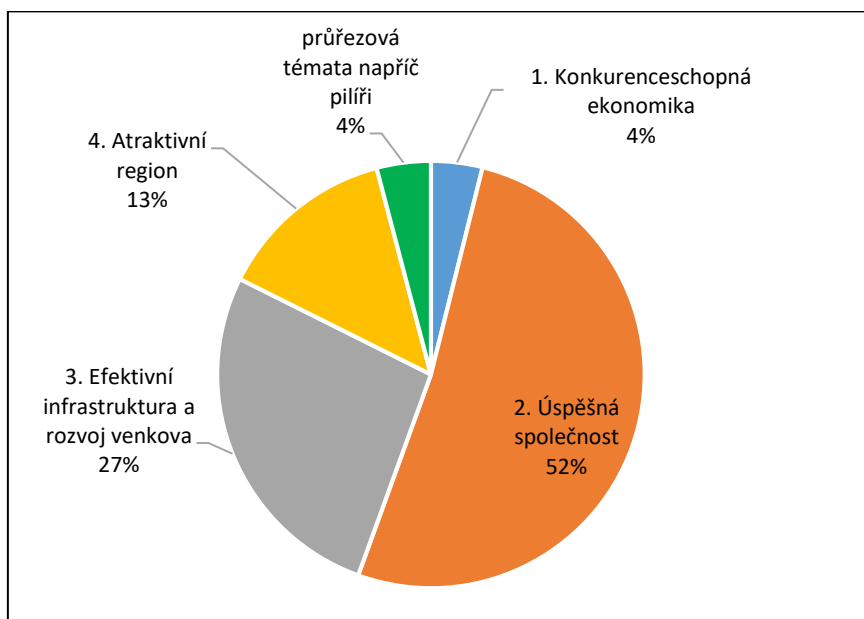
Graf 61: Počet aktivit zahrnutých do Plánů rozvoje 2013 – 2018 v členění podle pilířů SRZK 2009 – 2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě Plánů rozvoje Zlínského kraje 2013 – 2018

Nejvyšší, přibližně poloviční, podíl aktivit spadá pod pilíř *Úspěšná společnost* (pilíř 2). K pilíři *Efektivní infrastruktura a rozvoj venkova* (pilíř 3) byla přiřazena cca čtvrtina aktivit. Zbývající čtvrtina aktivit je pak rozdělena mezi zbývající dva pilíře a průřezové aktivity.

Graf 62: Podíl počtu aktivit zahrnutých do Plánů rozvoje 2013 – 2018 v členění podle pilířů SRZK 2009 – 2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě Plánů rozvoje Zlínského kraje 2013 – 2018

Finanční alokace aktivit

Níže uvedený Graf 65 ukazuje vývoj výše a struktury alokací Plánů rozvoje na rozvojové aktivity rozdělené do pilířů SRZK 2009 – 2020 od roku 2013 do roku 2018.

Z uvedeného grafu je patrný **postupný pokles finančních prostředků vynakládaných na rozvojové investiční a neinvestiční aktivity Zlínského kraje, který se zastavil až v roce 2016**. Konkrétně se jedná o pokles z částky 1 307,760 mil. Kč v roce 2013 na částku 393,942 mil. Kč v roce 2016. Tento poměrně výrazný pokles finančních prostředků alokovaných prakticky ve všech oblastech podpory úzce **souvisí s dokončením realizace významných investičních projektů**, které byly z velké části spolufinancované ze strukturálních fondů EU. V posledních letech bylo dokončeno několik významných projektů např. z oblasti podpory kultury, cestovního ruchu, e-Governmentu, sociální a zdravotní služby či podpory podnikatelské infrastruktury (SPZ Holešov). **Rok 2017 již znamenal postupný obrat tohoto trendu, který pokračoval i v roce 2018.**

Významná alokace finančních prostředků byla do roku 2013 v oblasti Atraktivní region ovlivněna realizací projektu „**Revitalizace objektů 14 a 15 bývalého areálu firmy Bat'a**“ a projektu „**Koordinace a řízení IPRÚ Horního Vsacka, Luhačovicka a Rožnovska**“.

Výrazná alokace finančních prostředků v roce 2014 v rámci pilíře Úspěšná společnost byla dána realizací celé řady investičních projektů jak v oblasti zvyšování kvality sociálních služeb, tak např. v oblasti školství (např. finančně významný projekt „**Centra přírodovědného a technického vzdělávání pro moderní výuku žáků středních a základních škol ve Zlínském kraji**“) nebo zdravotnictví (např. projekt „**rekonstrukce centrálního objektu v uherskohradištské nemocnici**“).

V roce 2015 byla největší část finančních prostředků Plánu rozvoje alokována v rámci pilíře Úspěšná společnost. Tyto finanční prostředky byly využity primárně na realizaci projektů zaměřených na transformaci pobytových zařízení sociálních služeb.

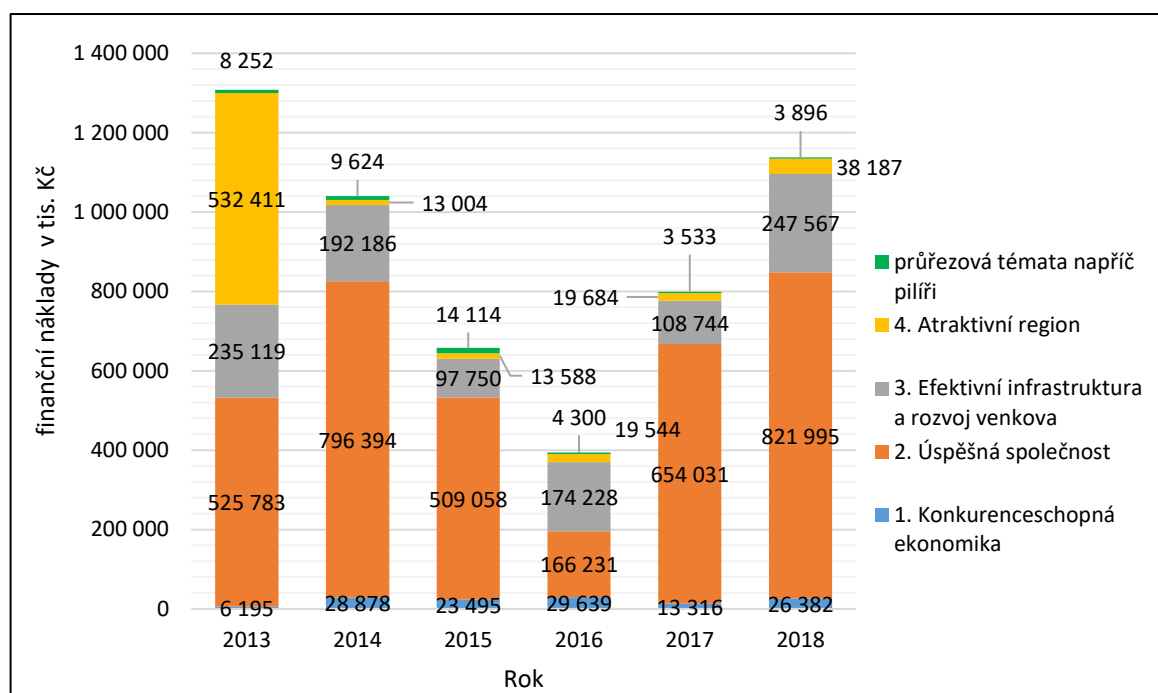
Mezi nejvýznamnější rozvojové aktivity v roce 2016 patřily projekty zaměřené na **podporu terénních a ambulantních služeb komunitního typu** zařazené v rámci pilíře Úspěšná společnost, kromě toho se začal realizovat „**Program výměny zdrojů tepla v domácnostech ZK**“ v oblasti životního prostředí, který spadá do pilíře Efektivní infrastruktura a rozvoj venkova.

V roce 2017 směřovala nejvýznamnější část finančních prostředků opět do oblasti Úspěšná společnost, kdy alokované prostředky směřují především do **zdravotnické infrastruktury a rozvoje sociálních služeb**.

V roce 2018 směřovala **nejvýznamnější část finančních prostředků** na podporu aktivit v oblasti **pilíře Úspěšná společnost**. V rámci tohoto pilíře byly realizovány **nejvýznamnější projekty v oblasti zdravotnictví**, a to především **do infrastruktury krajských nemocnic** (např. projekt Výstavba interního pavilonu vsetínské nemocnice). **Významné prostředky směřovaly do sociálních služeb na zajištění dostupnosti poskytování a rozvoje vybraných druhů sociálních služeb** (např. projekt Podpora a rozvoj vybraných sociálních služeb ve ZK), jejich transformace a činnost poskytovatelů sociálních služeb.

Z pohledu výše finanční alokace byla také **významná podpora v oblasti pilíře Efektivní infrastruktura a rozvoj venkova**. V dlouhodobém horizontu byl nejvýznamnější **Program výměny zdrojů tepla v domácnostech Zlínského kraje**, na který byla v roce 2018 alokována částka 158,729 mil. Kč. S jeho realizací se počítá až do konce roku 2020. Mezi další významné a dlouhodobě podporované aktivity patřila **podpora rozvoje venkova včetně podpory vodohospodářské infrastruktury** v obcích do 2000 obyvatel, **aktivity v oblasti ochrany životního prostředí**, apod.

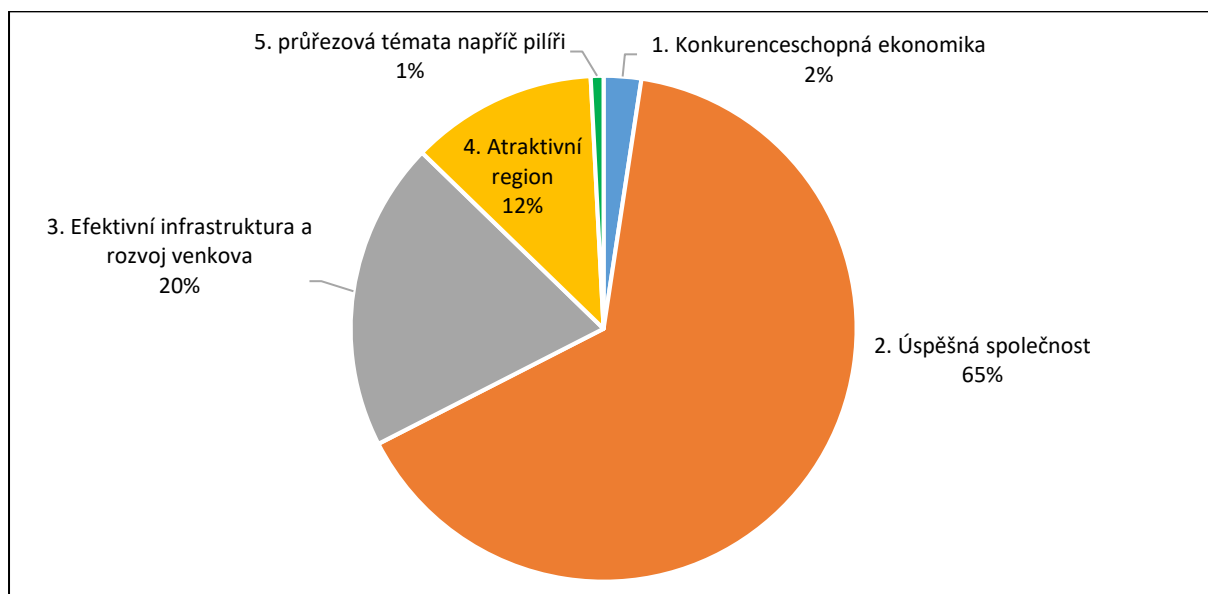
Graf 63: Finanční alokace aktivit zahrnutých do Plánů rozvoje 2013 – 2018 v členění dle pilířů SRZK 2009 – 2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě Plánů rozvoje Zlínského kraje 2013 – 2018

Nejvyšší, přibližně dvou třetinový, podíl alokace finančních prostředků spadá ve sledovaném období pod pilíř Úspěšná společnost (pilíř 2). K pilíři Efektivní infrastruktura a rozvoj venkova (pilíř 3) bylo přiřazeno 19 % alokace finančních prostředků. Zbývající čtvrtina aktivit je pak rozdělena mezi zbývající dva pilíře a průřezové aktivity, přičemž výraznou část podílu pilíře Atraktivní region tvoří projekty realizované v roce 2013.

Graf 64: Podíl Finanční alokace aktivit zahrnutých do Plánů rozvoje 2013 – 2018 v členění dle pilířů SRZK 2009 – 2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě Plánů rozvoje Zlínského kraje 2013 – 2018

Celkově za sledované období 2013 až 2018 bylo v rámci Plánů rozvoje navrženo k realizaci 488 aktivit v celkovém objemu 5,337 mld. Kč.

Na nižší úrovni cílů SRZK 2009 – 2020 můžeme sledovat poměrně stabilní rozložení jak počtu aktivit, tak jejich finanční alokace v hodnocených letech 2013 až 2018. Výjimkou v tomto směru je cíl 4.2. „Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví regionu“, jehož finanční alokace byla ovlivněna již uvedeným projektem „Revitalizace objektů 14 a 15 bývalého areálu firmy Baťa“ a projektem „Kordinace a řízení IPRÚ Horního Vsacka, Luhačovicka a Rožnovska“.

Naopak nulová alokace finančních prostředků přísluší cíli 1.3 „Udržitelná výkonnost podniků“. Do Plánů rozvoje pro roky 2013 až 2018 nebyly zahrnuty žádné aktivity. Při detailnějším pohledu na realizované aktivity v rámci pilíře Konkurenceschopná ekonomika však vidíme aktivity směřující na podporu MSP ve Zlínském kraji, které jsou orientovány na podporu spolupráce podniků s VaV a na podporu inovací. Zde je doporučeno provést revizi a příslušnou úpravu zaměření těchto cílů, které se obsahově navzájem překrývají.

2.2.2 Skutečné čerpání výdajů dle jednotlivých sektorů a fondů Zlínského kraje

Kromě výše uvedených rozvojových aktivit, které jsou identifikovány v plánech rozvoje, Zlínský kraj vykonává a financuje řadu dalších aktivit. Tabulka 45 doplňuje celkový pohled na financování aktivit realizovaných Zlínským krajem a podává přehled skutečného čerpání výdajů na aktivity podle jednotlivých sektorů, které vychází z analýzy závěrečných účtů Zlínského kraje z let 2010 až 2016. Tyto aktivity jsou buďto realizovány samotnými věcně příslušnými odbory KÚZK, případně se jedná o financování činností příspěvkových organizací kraje, nebo dalších subjektů, které výkon těchto aktivit zajišťují.

Tabulka 45: Přehled skutečného čerpání výdajů dle jednotlivých sektorů a fondů Zlínského kraje v letech 2010 – 2016, v tis. Kč

Sektory	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	celkem	z toho transfery a dotace	celkem	z toho transfery a dotace	celkem	z toho transfery a dotace	celkem	z toho transfery a dotace	celkem	z toho transfery a dotace	celkem	z toho transfery a dotace	celkem	z toho transfery a dotace
Doprava	1 563 764	892 879	1 532 750	872 425	1 442 287	772 913	1 447 474	752 108	1 739 899	1 033 529	1 797 604	1 084 229	1 454 735	736 201
Kultura a památková péče	140 648	140 399	147 473	147 066	159 474	158 545	172 063	171 993	163 648	163 579	169 461	169 352	151 309	151 309
Rozvoj lidských zdrojů	-	-	-	-	247 277	859	243 154	813	248 930	533	252 540	647	270 319	643
Sociální věci	8 832	70 305	17 704	16 538	27 567	27 567	40 938	36 938	152 533	152 252	643 938	643 820	682 265	682 020
Strategický rozvoj a cest. ruch	28 038	23 668	43 521	40 782	35 215	30 598	29 489	28 064	26 481	23 640	40 046	38 403	4 844	1 705
Školství, mládež a sport	5 039 869	5 038 117	5 041 813	5 034 199	5 090 574	5 088 092	5 038 470	5 024 377	5 080 338	5 078 509	5 248 723	5 246 956	5 519 252	5 519 890
Zdravotnictví	283 130	245 582	331 821	299 820	327 955	202 298	348 189	242 479	394 820	385 116	234 190	221 305	275 447	207 688
Životní prostředí	34 249	27 516	33 703	27 992	31 786	25 631	25 362	21 131	21 201	16 812	22 317	16 576	7 142	2 380
Drobné investiční akce	322 634	37 346	211 010	30 190	324 091	52019	175 650	38 034	143 383	49 668	117 936	56 950	181 069	112 028
SPZ Holešov	-	-	-	-	-	-	14 266	863	16 239	1 225	12 980	878	13 783	888
Programový fond*	1 048 307	-	724 891	-	757 574	-	1 066 174	-	682 268	-	929 282	-	451 207	-
Fond kultury*	12 193	-	7 713	-	8 035	-	6 108	-	7 347	-	8 734	-	22 171	-
Fond mládeže a sportu*	4 682	-	3 205	-	3 152	-	3 400	-	3 213	-	3 632	-	3 413	-
Sociální fond*	-	-	2 301	-	1 607	-	2 799	-	1 627	-	2 308	-	1 836	-
Celkem	8 486 346	6 475 812	8 097 905	6 469 012	8 456 594	6 358 522	8 613 536	6 316 800	8 681 927	6 904 864	9 483 691	7 479 114	9 038 792	7 414 752

Zdroj: Závěrečné účty Zlínského kraje 2010 – 2016

*Od roku 2016 přestaly existovat jednotlivé fondy a byly nahrazeny Fondem Zlínského kraje, který má 5 sekcí (Rozvojové projekty, Kultura, Mládež a sport, Sociální věci, Rozvojové programy a krizové řízení. (Rozvojové projekty a Rozvojové programy a krizové řízení jsou souhrnně uvedeny v řádce Programový fond).

Rozdělení do sektorů odpovídá tematickému zaměření jednotlivých odborů Krajského úřadu Zlínského kraje. V případě položky Drobné investiční akce se jedná o aktivity realizované Odborem investic, které mají charakter rekonstrukcí, odstranění havarijních stavů, stavebních úprav objektů v oblasti zdravotnictví, školství, sociálních věcí a kultury, včetně jejich příspěvkových organizací, případně se jedná také o spolufinancování investičních akcí financovaných z externích zdrojů.

Do celkového hodnocení z pohledu finančních toků ve sledovaném období vstupují také fondy Zlínského kraje.

V Programovém fondu se soustřeďují rozpočtové zdroje kraje určené k financování podprogramů veřejné podpory, přímých dotací, dotací na akreditované projekty nestátních neziskových subjektů, grantových schémat a globálních grantů Zlínského kraje, krajských rozvojových projektů a projektů spolufinancovaných EU a státního rozpočtu.

Fond kultury Zlínského kraje je určen k podpoře kulturních aktivit spolků, občanských sdružení, fyzických a právnických osob, k rozvoji amatérské místní kultury, na podporu vydavatelské činnosti a na obnovu a zachování kulturních památek.

Fond mládeže a sportu Zlínského kraje byl zřízen k poskytování veřejné podpory formou dotace na podporu aktivit v oblasti mládeže, tělovýchovy a sportu.

Prostředky Sociálního fondu Zlínského kraje jsou určeny v souladu se Statutem Sociálního fondu Zlínského kraje k poskytování finanční podpory a financování aktivit (akcí/projektů) v oblasti sociální, případně zdravotní. Jedná se zejména o činnosti podporující rodiny, osoby se zdravotním postižením, seniory, oběti domácího násilí a trestných činů, dárcovství krve apod.

K 1. 1. 2016 vznikl sloučením výše uvedených 4 fondů (Programového fondu, Fondu kultury, Fondu mládeže a sportu a Sociálního fondu) do jednoho fondu Fond Zlínského kraje. Fond představuje účelové vymezení finančních prostředků, které plynou prostřednictvím krajského rozpočtu do rozvojových projektů, spolufinancovaných z EU či jiných zdrojů. Rovněž sem náleží programová a účelová podpora na realizaci projektů, akcí nebo aktivit zejména mimořádně významného a regionálního charakteru, které směřují k dosažení cílů SRZK 2020 a sektorových koncepcí. Od roku 2016 se v rámci rozpočtů kraje do Fondu Zlínského kraje, který nahradil Programový fond, z kapitol jednotlivých odborů přesouvá účelová podpora krajem zakládaných společností.

2.3 Vyhodnocení využívání strukturálních fondů EU v teritoriu Zlínského kraje

V období let 2007 – 2013 i 2014 – 2020 je jedním z klíčových nástrojů rozvoje regionů České republiky kohezní politika Evropské unie. Objem celkových alokovaných finančních prostředků kohezní politiky do značné míry marginalizoval jiné finanční nástroje zaměřené na rozvoj regionů.

Tematicky kohezní politika pokrývá významnou část oblastí definovaných v SRZK 2009 – 2020. V návaznosti na tuto skutečnost se nabízí otázka, jaké je postavení Zlínského kraje v rámci čerpání finančních prostředků kohezní politiky Evropské unie a to v kontextu obsahu SRZK 2009 – 2020. Tato kapitola reflektuje uvedenou otázku prostřednictvím analýzy schválených projektů podpořených z kohezní politiky Evropské unie, a to v rámci dvou dílčích oblastí:

- zhodnocení mezikrajského postavení Zlínského kraje v rámci finanční alokace vybraných operačních programů, které průřezově pokrývají témata cílů SRZK 2009 – 2020,
- zhodnocení vnitřních disparit Zlínského kraje na úrovni správních obvodů ORP vzhledem k celkové finanční alokaci vybraných operačních programů, které průřezově pokrývají témata cílů SRZK 2009 – 2020.

Zdrojem dat pro další analýzu je pro programové období 2007 – 2013 databáze projektů podpořených v rámci kohezní politiky, která je vedena Ministerstvem pro místní rozvoj (MMR)²⁷. Za programové období 2014 – 2020 jsou data čerpána z databáze, kterou Ministerstvo pro místní rozvoj generuje ze systému MS2014+²⁸. Zachyceny jsou projekty evidované k prosinci roku 2017.

2.3.1 Zhodnocení mezikrajského postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků v období 2007 – 2013

První dílčí oblast naší analýzy se zaměřuje na zhodnocení postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků kohezní politiky, a to v kontextu srovnání s dalšími kraji České republiky. Za tímto účelem byly analyzovány projekty sedmi tematických operačních programů, které mají na rozdíl od regionálních operačních programů celorepublikový dopad. Do analýzy dále vstupují Regionální operační programy jednotlivých NUTS II. Jednotlivé analyzované operační programy včetně přehledu podporovaných témat jsou zachyceny v Tabulce 47.

V analýze se nezabýváme operačními programy Technická pomoc, Praha Konkurenceschopnost a Praha Adaptabilita, které jsou bez vazby na SRZK 2009 – 2020 anebo nemají dopad do území Zlínského kraje.

Do analýzy mezikrajského postavení Zlínského kraje dále nevstupují programy: Program rozvoje venkova a Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Slovensko, které nejsou monitorovány centrálním monitorovacím systémem MMR a tedy ve vstupním zdroji dat nejsou informace o projektech obsaženy.

²⁷ k dispozici na <http://dotaceeu.cz/cs/Fondy-EU/Predchozi-programova-obdobi/Programove-obdobi-2007-2013/Cerpani-v-obdobi-2007-2013?refnodeid=610989>

²⁸ MS2014+ je systém pro vyplňování a podávání elektronické žádosti o podporu projektu ze strukturálních fondů Evropského společenství a Národních zdrojů v programovém období 2014 až 2020.

Tabulka 46: Operační programy 2007 – 2013 využití pro analýzu mezikrajského srovnání

Operační programy 2007-2013	Podporovaná témata
Operační program Doprava (OPD)	Železniční, silniční a říční doprava - infrastruktura celostátního významu
Operační program Životní prostředí (OPŽP)	Zlepšování stavu ovzduší, vody i půdy, odpadové hospodářství, podpora OZE
Operační program Podnikání a inovace (OPPI)	Rozvoj podnikatelského prostředí a inovačního potenciálu, spolupráce s výzkumně-vývojovými institucemi
Operační program Výzkum a vývoj pro inovace (OPVVI)	Podpora vysokých škol a výzkumných institucí
Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (OPLLZ)	Podpora aktivní politiky na trhu práce, začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti a zvyšování kvality veřejné správy
Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK)	Podpora počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání
Operační program Integrovaný operační program (IOP)	Podpora informačních technologií ve veřejné správě, zlepšování infrastruktury pro oblast sociálních služeb, veřejného zdraví, služeb zaměstnanosti a služeb v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik, podpora cestovního ruchu, kulturního dědictví, zlepšování prostředí na sídlištích a rozvoj systémů tvorby územních politik.
7 regionálních operačních programů (ROP) pro regiony soudržnosti (NUTS II)	Regionální dopravní infrastruktura, veřejné prostranství a veřejné služby, podpora regionálního cestovního ruchu.

Zdroj: MMR MSC2007 – 2013

Hodnocení bylo provedeno jak z pohledu absolutní výše dotace, tak z pohledu dotace na obyvatele. Územní dopad byl hodnocen z pohledu místa realizace, jelikož předmětem analýzy je dopad realizovaných akcí na rozvoj Zlínského kraje a sledování výše podpory z pohledu sídla žadatele by mohlo být zavádějící.

Hodnocení mezikrajského postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků kohezní politiky je založeno na 74 459 projektech v rámci analyzovaných operačních programů, o celkové finanční alokaci prostředků Evropské unie ve výši 687,7 mld. Kč. Základní přehled o počtu projektů a dotace poskytnuté do území jednotlivých krajů dává Tabulka 47.

Analýza mezikrajského srovnání je řešena pro 13 krajů. Hlavní město Praha bylo z analýzy mezikrajského srovnání vyloučeno, protože se nejedná o region s HDP na obyvatele nižším než 75 % průměru tohoto ukazatele pro celou Evropskou unii a jeho podpora je řešena v rámci samostatného cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

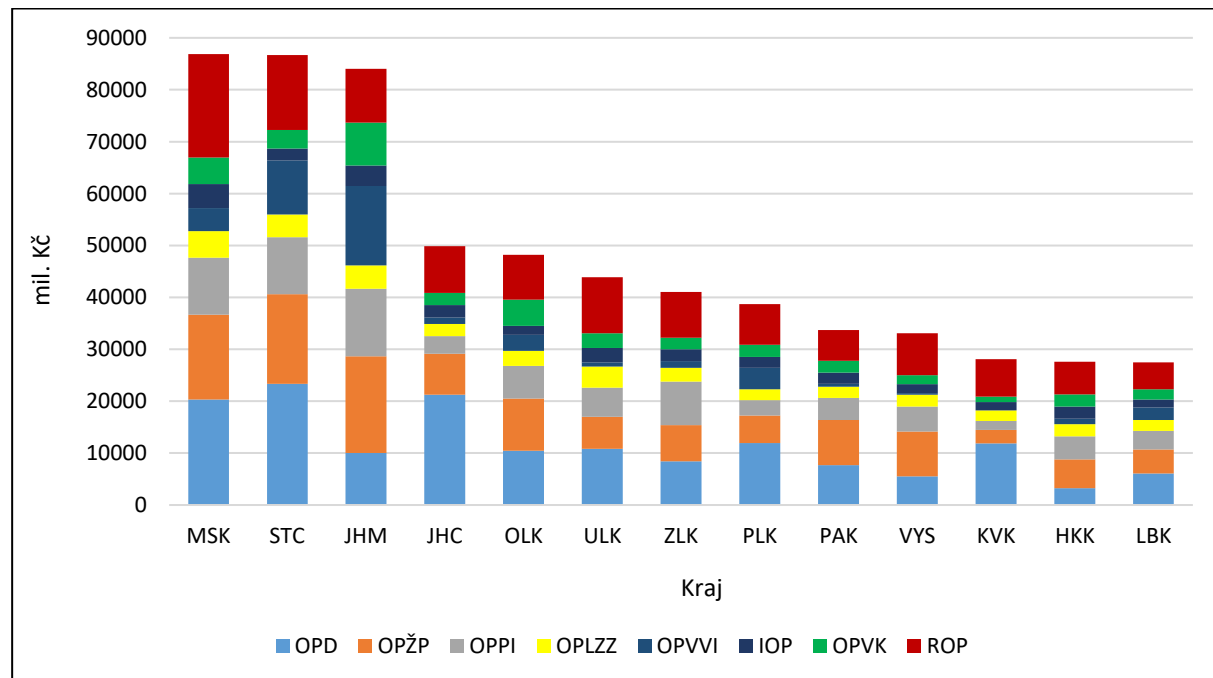
Tabulka 47: Mezikrajské srovnání v období 2007 – 2013 z pohledu počtu projektů a finanční alokace

Kraje	Počet projektů		Finanční alokace	
	Absolutně	Na 100 tis. ob.	Absolutně	Na 1 obyvatele
Středočeský	9225	695,3	86 788,3 mil. Kč	65 409 Kč
Jihočeský	5853	917,6	50 088,2 mil. Kč	78 529 Kč
Plzeňský	4028	698,5	38 768,5 mil. Kč	67 232 Kč
Karlovarský	2318	778,4	28 136,2 mil. Kč	94 479 Kč
Ústecký	4741	576,2	43 914,4 mil. Kč	53 369 Kč
Liberecký	3810	866,6	27 506,2 mil. Kč	62 565 Kč
Královéhradecký	4658	844,7	27 754,3 mil. Kč	50 332 Kč
Pardubický	4694	909,4	33 763,6 mil. Kč	65 414 Kč
Vysočina	5657	1 110,4	33 170,8 mil. Kč	65 108 Kč
Jihomoravský	9788	833,0	84 122,8 mil. Kč	71 592 Kč
Olomoucký	6521	1 027,4	48 284,3 mil. Kč	76 072 Kč
Zlínský	6194	1 059,4	41 103,6 mil. Kč	70 301 Kč
Moravskoslezský	9452	779,0	86 988,7 mil. Kč	71 695 Kč

Zdroj: MMR MSC2007 – 2013

Následující Grafy 67 - 69 znázorňují informace o celkové výši dotace do území Zlínského kraje, o výši dotace na 1 obyvatele i počtu projektů z pohledu mezikrajského srovnání.

Graf 65: Výše dotace EU v období 2007 – 2013 (mil. Kč) dle krajů

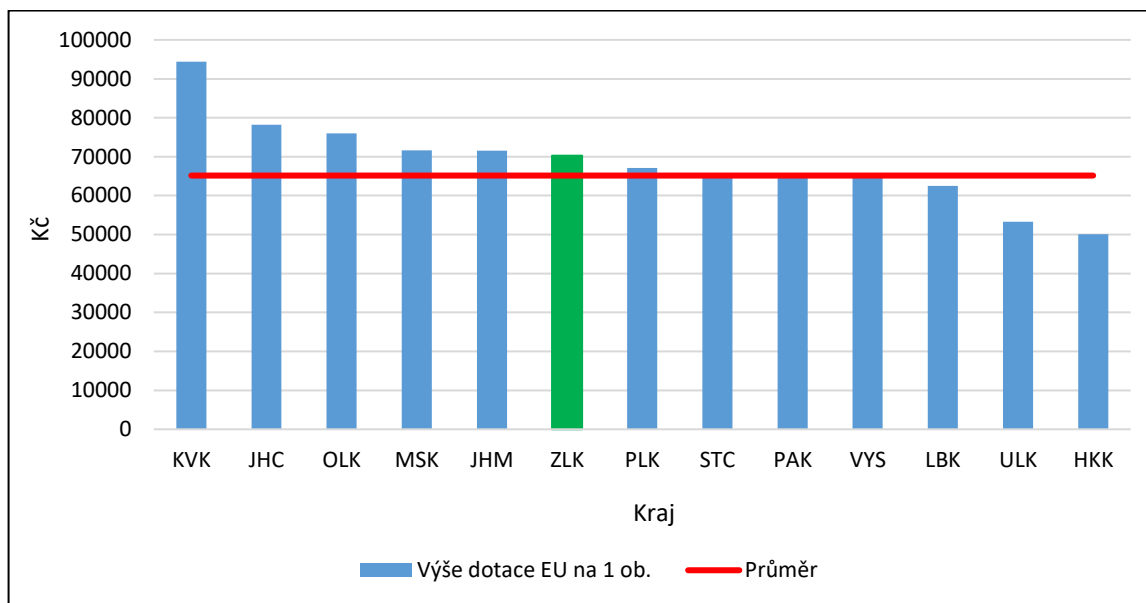

Zdroj: MMR MSC2007 – 2013

Zlínský kraj se řadí mezi kraje s průměrnou finanční alokací prostředků Evropské unie ve svém území. Z pohledu absolutní výše dotace 41,1 mld. Kč se umístil na 7. místě, z pohledu finanční alokace prostředků Evropské unie na 1 obyvatele na 6. místě.

Z pohledu jednotlivých témat podpory jsou v mezikrajském srovnání **dominantní zejména prostředky** poskytnuté z Operačního programu **Podnikání a inovace** a z **Regionálního operačního programu NUTS II Střední Morava**.

Graf 66: Výše dotace EU na 1 ob. v období 2007 – 2013 v krajích (Kč)

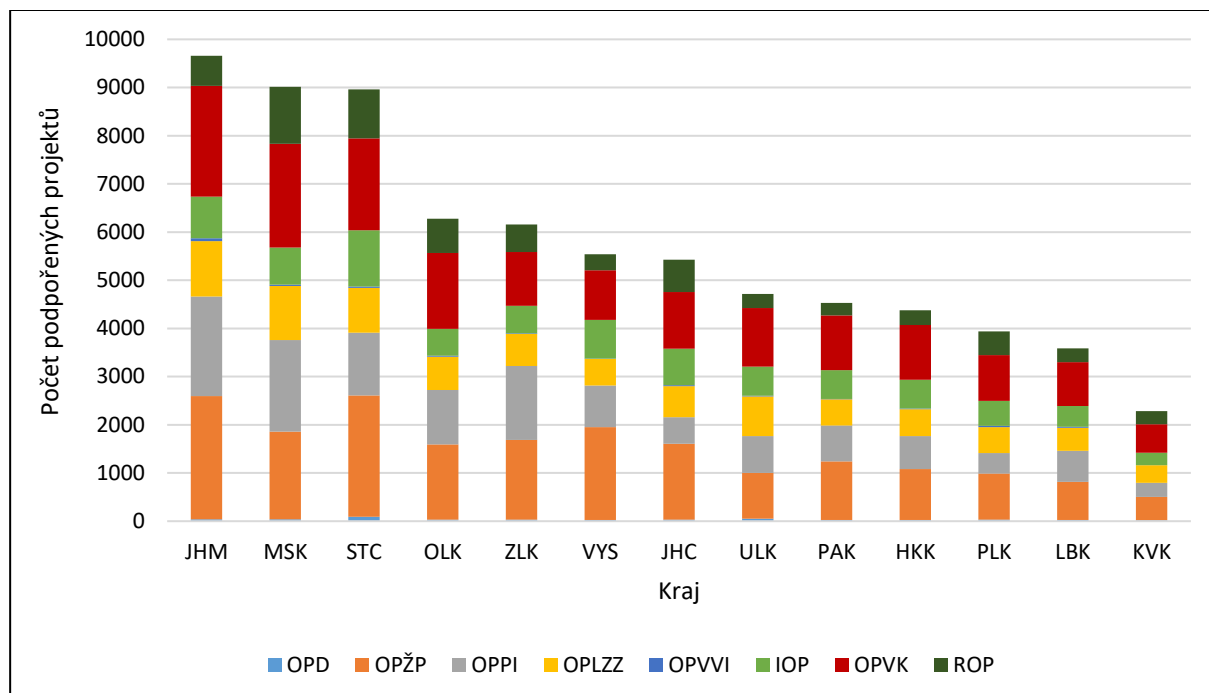

Zdroj: MMR MSC2007 – 2013

*Pozn. Červená linie v grafu značí průměr krajů ČR

Zlínský kraj vykazuje relativně **vysoký počet projektů**, z 13 krajů vyjma hlavního města Prahy je s 6 160 projekty na celkovém 5. místě. Nadprůměrné hodnoty se objevují zejména u **OP Podnikání a inovace** a **OP Životní prostředí**.

Graf 67: Počet podpořených projektů v 2007 – 2013 dle krajů

Zdroj: MMR MSC2007 – 2013

Celkové hodnocení ukazuje na relativně **vysokou absorpční schopnost Zlínského kraje** ve vztahu ke kohezní politice v letech 2007 – 2013. Otázkou zůstává, jaká je platnost tohoto poznatku vzhledem k dílčím tematickým oblastem kohezní politiky a jaké jsou skutečné dopady poskytnuté podpory na rozvoj území.

2.3.2 Zhodnocení vnitřních disparit Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků kohezní politiky v období 2007 – 2013

Druhá dílčí oblast analýzy je zaměřena na hodnocení prostorové distribuce finančních prostředků kohezní politiky na území Zlínského kraje. Důraz byl kladen na identifikaci disparit na úrovni SO ORP. PRÚOZK 2013 – 2016 i následující kapitola tohoto dokumentu (kapitola 2.4.1.) definuje vnitrokrajské disparity na úrovni SO ORP, z tohoto důvodu bylo naše hodnocení vztahováno rovněž na tuto úroveň.

Z databáze projektů realizovaných v rámci kohezní politiky v období let 2007 – 2013 byly vybrány ty projekty, jejichž místo realizace se nachází na území Zlínského kraje. Analýza byla provedena z pohledu všech vybraných operačních programů dle Tabulky č. 47, tedy jak tematických, tak regionálních.

Základní přehled o počtu podpořených projektů a dotaci poskytnuté do území jednotlivých SO ORP Zlínského kraje dává Tabulka 48. Hodnocení je založeno na 7 015 projektech o celkové finanční alokaci prostředků Evropské unie ve výši 41,1 mld. Kč.

Tabulka 48: Počet projektů a finanční alokace v období 2007 – 2013 pro jednotlivá SO ORP Zlínského kraje

SO ORP Zlínského kraje	Počet projektů		Finanční alokace	
	Absolutně	Na 10 tis. ob.	Absolutně	Na 1 obyvatele
Bystřice p. Hostýnem	155	99,5	494,8 mil. Kč	31 762 Kč
Holešov	246	115,1	908,7 mil. Kč	42 501 Kč
Kroměříž	868	125,2	8 042,9 mil. Kč	116 000 Kč
Luhačovice	266	141,4	1 436,9 mil. Kč	76 357 Kč
Otrokovice	318	92,2	1 662,5 mil. Kč	48 215 Kč
Rožnov pod Radhoštěm	431	122,3	1 556,4 mil. Kč	44 181 Kč
Uherské Hradiště	998	110,5	4 551,1 mil. Kč	50 406 Kč
Uherský Brod	578	110,0	3 122,9 mil. Kč	59 438 Kč
Valašské Klobouky	295	126,4	1 200,5 mil. Kč	51 435 Kč
Valašské Meziříčí	532	315,8	2 523,4 mil. Kč	60 760 Kč
Vizovice	210	124,7	631,0 mil. Kč	37 459 Kč
Vsetín	814	123,0	5 994,0 mil. Kč	90 600 Kč
Zlín	1304	131,5	8 951,0 mil. Kč	90 278 Kč

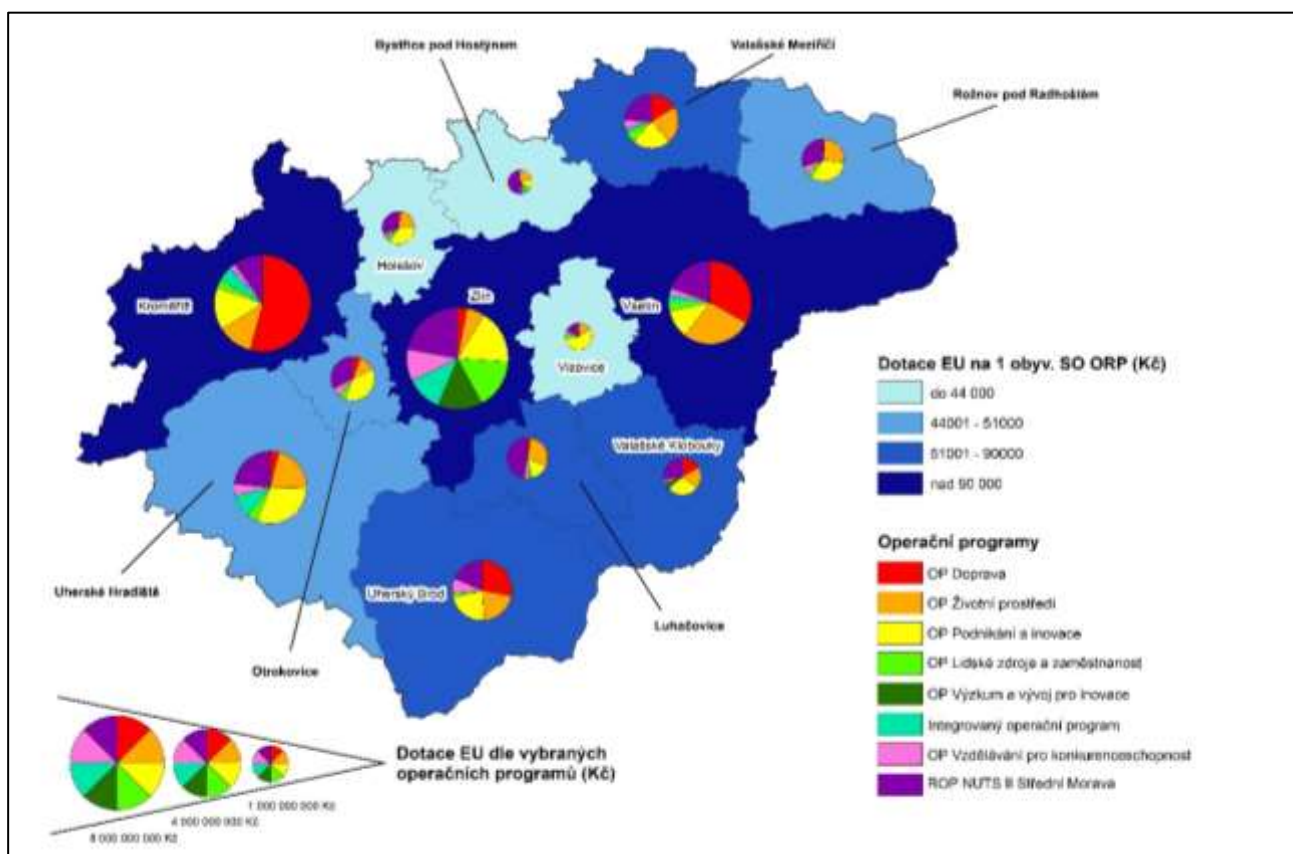
Zdroj: MMR MSC2007 – 2013

Obrázek 14 dává základní přehled hodnot prostorové dekompozice finanční alokace prostředků Evropské unie na úrovni SO ORP v absolutních hodnotách a rovněž v relativních hodnotách na 1 obyvatele. Za nejvýznamnější poznatky lze v tomto směru považovat:

- Nejvyšší hodnoty vykazuje správní obvod ORP Zlín, kde bylo realizováno 1311 projektů v celkové výši 8,9 mld. Kč. **Vysoká absorpční kapacita v SO ORP Zlín** je postavena zejména na aktivitě podnikatelských subjektů, kde klíčovou roli sehrává aglomerace Zlín - Otrokovice.
- Vysoké hodnoty vykazuje dále správní obvod ORP Kroměříž, kde bylo realizováno 871 projektů v celkové výši 8 mld. Kč. Vysoká absorpční kapacita v **SO ORP Kroměříž** je dána zejména lokalizací **velkých dopravních projektů** na území Zlínského kraje.
- S určitým odstupem bylo jako úspěšné vyhodnoceno území **SO ORP Vsetín**, kde byly realizovány vybrané dopravní stavby a dále projekty z oblasti podpory životního prostředí a **SO ORP Uherské Hradiště**, které stejně jako SO ORP Zlín staví na dobré absorpční kapacitě podnikatelského sektoru.
- Z pohledu relativní výše dotace vztažené na 1 obyvatele SO ORP dosahuje vysoce nadprůměrných hodnot SO ORP Kroměříž, Vsetín a Zlín.
- SO ORP Bystřice pod Hostýnem, Vizovice a Holešov byly vyhodnoceny jako nejméně úspěšné jak v absolutních, tak relativních hodnotách.

Celkově se tak zdá být **vliv kohezní politiky na posilování konkurenceschopnosti Zlínského kraje** prostřednictvím alokace finančních prostředků **v jádrových oblastech v období let 2007 – 2013** vyšší než její vliv na redukci vnitrokrajských disparit prostřednictvím podpory spíše periferních oblastí.

Obrázek 14: Finanční alokace operačních programů v období 2007 – 2013 na úrovni SO ORP Zlínského kraje

Zdroj: MMR MSC2007 – 2013

Konečně v posledním kroku naší analýzy jsme se zaměřili na vnitrokrajské disparity **finanční alokace projektů** podpořených v rámci **Regionálního operačního programu Střední Morava**. Výběr tohoto operačního programu byl determinován rozhodovacím procesem na úrovni regionu soudržnosti, a tedy více méně na úrovni Olomouckého a Zlínského kraje. Předmětem našeho zájmu bylo hodnocení disparit na úrovni správních obvodů ORP Zlínského kraje, do nichž šlo z ROP Střední Morava v souhrnu více než 8,86 mld. Kč, tj. cca 21,6 % celkových prostředků EU v letech 2007 – 2013 ve Zlínském kraji.

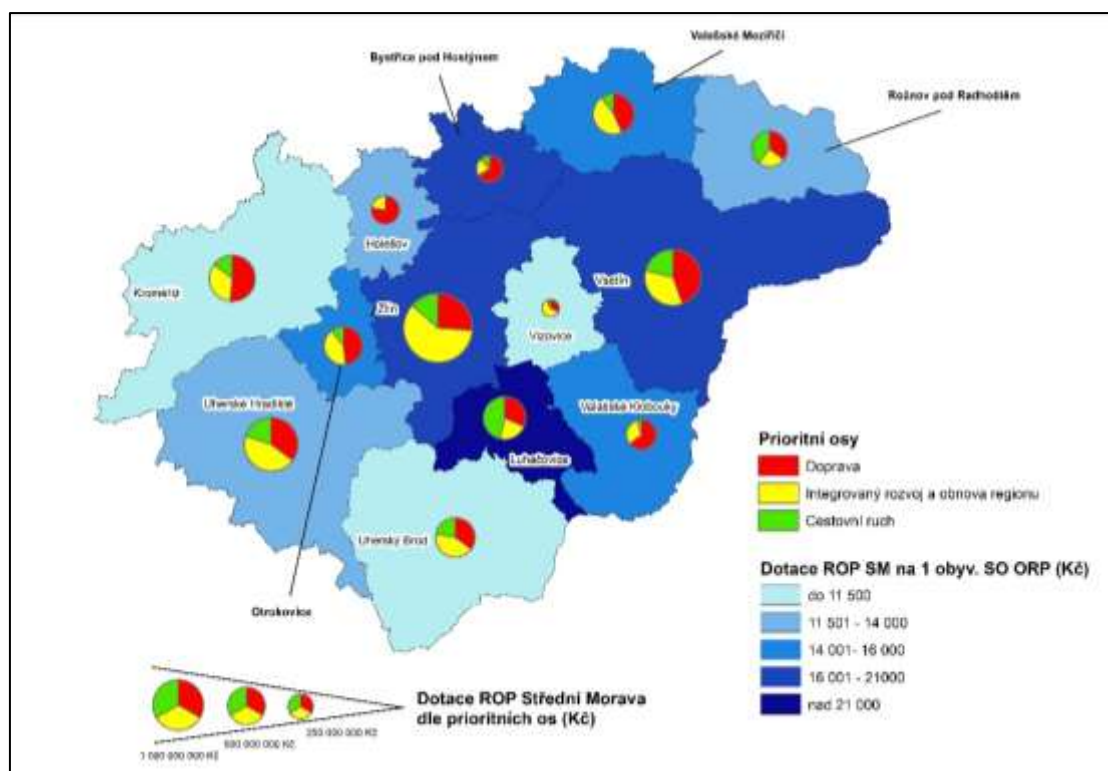
Obrázek 15 uvádí základní poznatky vztažené k absolutním hodnotám finanční alokace ROP Střední Morava a rovněž k relativním hodnotám vztaženým na 1 obyvatele SO ORP. Za pozornost v tomto ohledu stojí zejména následující skutečnosti:

- Z pohledu absolutní hodnoty finanční alokace **dominuje území SO ORP Zlín, Vsetín, Uherské Hradiště a Kroměříž**. Správní obvody ORP Zlín a Vsetín vykazují s odstupem nejvyšší hodnoty, což je ovlivněno realizací Integrovaného plánu rozvoje města Zlín a realizací významných úseků dopravních staveb v SO ORP Vsetín.
- Naopak nejnižší absolutní hodnoty finanční alokace ROP Střední Morava byly poskytnuty do území SO ORP Bystřice pod Hostýnem, Holešov a Vizovice.
- Z pohledu **výše dotace na 1 obyvatele** SO ORP dosahuje vysoce nadprůměrných hodnot **SO ORP Luhačovice** a dále s určitým odstupem **SO ORP Zlín, Bystřice pod Hostýnem a Vsetín**. Za krajským průměrem naopak zaostávají SO ORP Vizovice, Uherský Brod a Kroměříž.
- Z pohledu podporovaných tematických oblastí podporuje oblast Integrovaného rozvoje a obnovy regionu **nejčastější typ projektů zaměřených na infrastrukturu veřejných služeb a veřejná prostranství**, objevující se ve všech správních obvodech ORP Zlínského kraje. V této oblasti

významně dominuje SO ORP Zlín z důvodu již zmiňovaného Integrovaného plánu rozvoje města. Další významně podpořené území je SO ORP Uherské Hradiště a Vsetín.

- Ve všech SO ORP se také objevuje **téma dopravní infrastruktury a veřejné dopravy**. V této oblasti dominuje **SO ORP Kroměříž, Uherské Hradiště, Zlín a Vsetín**, kde byly realizovány významné úseky dopravních liniových staveb, příp. řešeny závažné bodové závady.
- Téma podpory cestovního ruchu na regionální úrovni dominuje v **SO ORP Luhačovice, Vsetín a Rožnov pod Radhoštěm**, které byly identifikovány jako území s vysokým potenciálem cestovního ruchu a byly podpořeny prostřednictvím integrovaných plánů rozvoje území. Nad rámec těchto území bylo v oblasti cestovního ruchu významně podpořeno území SO ORP Zlín a Uherské Hradiště.

Obrázek 15: Finanční alokace ROP Střední Morava v období 2007 – 2013 na úrovni SO ORP Zlínského kraje

Zdroj: MMR MSC2007 – 2013

2.3.3 Postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků v průběhu období 2014 – 2020

Pro vyhodnocení čerpání prostředků v rámci programového období 2014 – 2020 jsou dostupná data k 1. 11. 2018. Pro analýzu byly vybrány operační programy s přímým dopadem do Zlínského kraje uvedené v Tabulce 50.

Tabulka 49: Operační programy 2014 – 2020 využití pro analýzu mezikrajského srovnání

Operační programy 2014 – 2020	Podporovaná témata
Integrovaný regionální operační program (IROP)	Regionální dopravní infrastruktura, veřejné služby, zlepšování infrastruktury pro oblast sociálních služeb, veřejného zdraví, informačních technologií ve veřejné správě, podpora regionálního kulturního dědictví.
Operační program Doprava (OPD)	Železniční, silniční a říční doprava - infrastruktura celostátního významu
Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OPPIK)	Rozvoj podnikatelského prostředí a inovačního potenciálu, spolupráce s výzkumně-vývojovými institucemi, energetika, ICT
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OPVVV)	Podpora vysokých škol a výzkumných institucí, podpora počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání
Operační program Zaměstnanost (OPZ)	Podpora aktivní politiky na trhu práce, začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti a zvyšování kvality veřejné správy
Operační program Životní prostředí (OPŽP)	Zlepšování stavu ovzduší, vody i půdy, odpadové hospodářství, podpora OZE

Zdroj: MMR MS2014+

V analýze se nezabýváme operačními programy Praha – pól růstu ČR a Technická pomoc, které jsou bez vazby na SRZK 2009 – 2020 anebo nemají dopad do území Zlínského kraje. Analýza mezikrajského srovnání je řešena pro 13 krajů. Hlavní město Praha bylo z analýzy mezikrajského srovnání vyloučeno, protože se nejedná o region s HDP na obyvatele nižším než 75 % průměru tohoto ukazatele pro celou Evropskou unii a jeho podpora je řešena v rámci samostatného cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Do analýzy mezikrajského postavení Zlínského kraje dále nevstupují programy: Program rozvoje venkova a Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Slovensko, které nejsou monitorovány monitorovacím systémem MS2014+ a tedy ve vstupním zdroji dat nejsou informace o projektech obsaženy.

Hodnocení bylo provedeno jak z pohledu absolutní výše dotace, tak z pohledu dotace na obyvatele. Územní dopad byl hodnocen z pohledu místa realizace, jelikož předmětem analýzy je dopad realizovaných akcí na rozvoj Zlínského kraje a sledování výše podpory z pohledu sídla žadatele by mohlo být zavádějící.

Hodnocení mezikrajského postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků kohezní politiky je založeno na 65 079 projektech v rámci analyzovaných operačních programů o celkové finanční alokaci prostředků Evropské unie ve výši 558,1 mld. Kč. Základní přehled o počtu podpořených projektů a dotace poskytnuté do území jednotlivých krajů dává Tabulka 50.

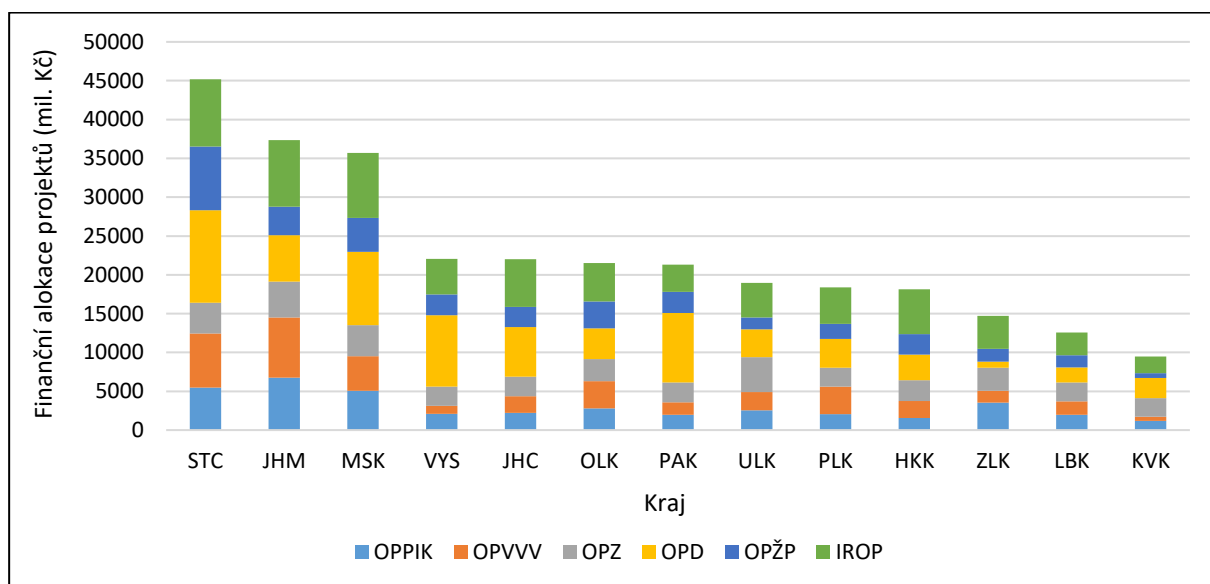
Tabulka 50: Mezikrajské srovnání v období 2014 – 2020 z pohledu počtu projektů a finanční alokace

Kraje	Počet projektů		Finanční alokace (dotace EU)	
	Absolutně	Na 100 tis. ob.	Absolutně (mil. Kč)	Na 1 ob. (Kč)
Jihočeský	2 327	363	22 098,7	34 519
Jihomoravský	4 206	355	37 436,7	31 640
Karlovarský	1 144	387	9 582,2	32 407
Královéhradecký	2 258	410	18 204,8	33 034
Liberecký	1 706	387	12 635,2	28 632
Moravskoslezský	4 056	336	35 862,4	29 739
Olomoucký	2 641	417	21 611,4	34 132
Pardubický	2 223	429	21 386,4	41 260
Plzeňský	1 787	308	18 502,7	31 856
Středočeský	4 440	328	45 196,9	33 410
Ústecký	2 342	285	19 074,6	23 231
Vysočina	2 044	402	22 134,8	43 494
Zlínský	2 552	438	14 804,8	25 392

Zdroj: MMR MS2014+

Následující Graf 70 – 71 znázorňuje informace o celkové výši dotace do území Zlínského kraje, o výši dotace na 1 obyvatele i počtu projektů z pohledu mezikrajského srovnání.

Graf 68: Finanční alokace projektů financovaných EU v období 2014 – 2020 - dle krajů (mil. Kč) k 1. 11. 2018

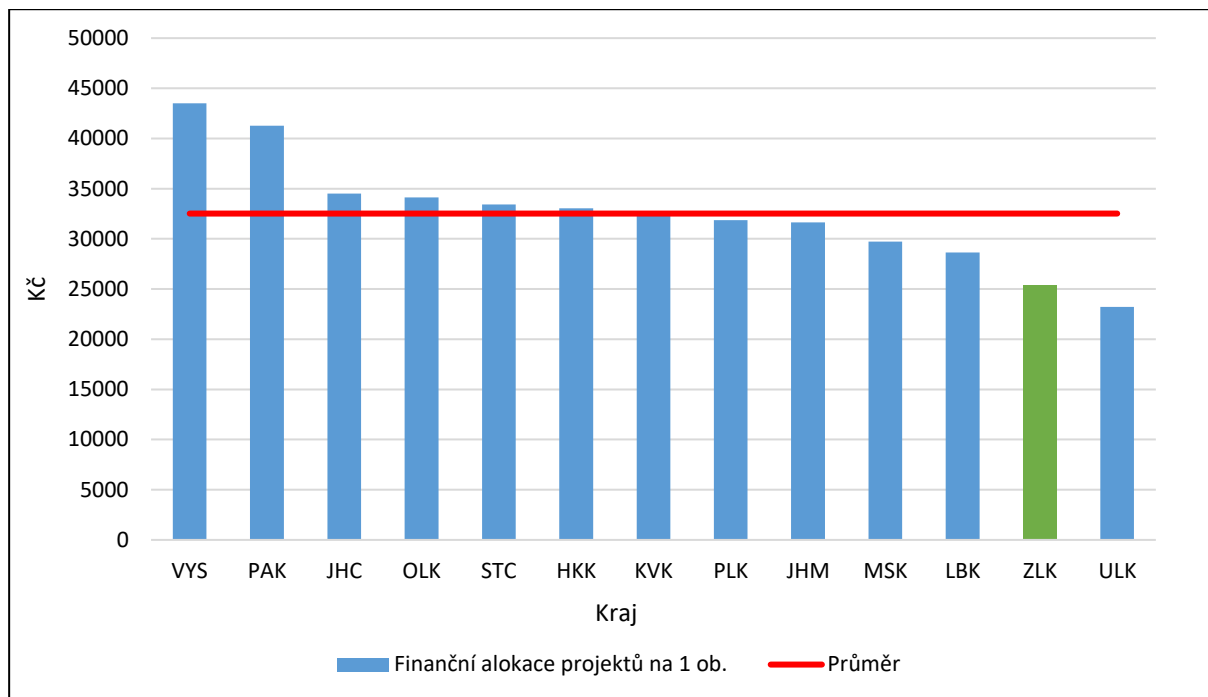
Zdroj: MMR MS2014+

Ve sledovaném období se Zlínský kraj na rozdíl od programového období 2007 – 13 řadí mezi kraje s podprůměrnou finanční alokací prostředků Evropské unie ve svém území. Z pohledu

absolutní výše dotace 14,7 mld. Kč se umístil na 11. místě, z pohledu finanční alokace prostředků Evropské unie na 1 obyvatele na 12. místě.

Z pohledu jednotlivých témat podpory jsou v mezikrajském srovnání **dominantní zejména prostředky poskytnuté z Operačního programu Podnikání pro konkurenceschopnost** – jedině v tomto programu čerpání v území Zlínského kraje dosahuje průměrných hodnot, u všech ostatních programů se pohybuje pod průměrnou hodnotou.

Graf 69: Výše finanční alokace projektů financovaných EU na 1 ob. v období 2014 – 2020 v krajích (Kč) k 1. 11. 2018

Zdroj: MMR MS2014+

*Pozn. Červená linie v grafu značí průměr krajů ČR

Zde je nutné poznamenat, že k 1. 11. 2018 bylo schváleno cca 89 % dotačních prostředků tohoto období a je tedy možné, že **v průběhu dalších let** (2019 – 2023 vzhledem k aplikaci pravidla n + 3) dojde k drobným změnám pořadí jednotlivých krajů.

Nicméně již teď lze konstatovat, že oproti předchozímu programovému období 2007 – 2013 vykazuje Zlínský kraj relativně výrazně nižší čerpání prostředků EU v mezikrajském srovnání. To je dáno zejména stále **nerealizovanými projekty infrastruktury pro železniční dopravu a modernizace dálnic a silnic sítě TEN-T z OP Doprava, neumožněním realizace významných projektů budování kapacit excelentního výzkumu v mezinárodním měřítku ve Zlínském kraji z OP Výzkum, vývoj, vzdělávání, nižším zájmem žadatelů o čerpání z OP Životní prostředí než v jiných krajích** (téměř všechny specifické cíle tohoto OP) a také **chybějícím nástrojem ITI** (Integrované teritoriální investice - více popsán v kapitole 2.3.4. níže), který ve vybraných 7 aglomeracích v ČR napomáhá výrazně zvyšovat konkurenceschopnost.

Tabulka 51: Dotace z operačních programů 2014 – 2020 v území Zlínského kraje k 1. 11. 2018

Operační program 2014-2020	Počet podpořených projektů	Dotace EU (mil. Kč)	Pořadí Zlínského kraje v celkové výši dotací EU mezi kraji (vyjma hl. m. Prahy)
Integrovaný regionální operační program	405	4 251,7	11.
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	595	3 535,8	4.
OP Zaměstnanost	565	2 996,4	6.
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání	571	1 509,2	12.
OP Životní prostředí	413	1 651,6	10.
OP Doprava	3	781,3	14.
Celkem	2552	14 725,9	11.

Zdroj: MMR MS2014+

Mapové podklady k územnímu rozložení finančních prostředků z ESIF

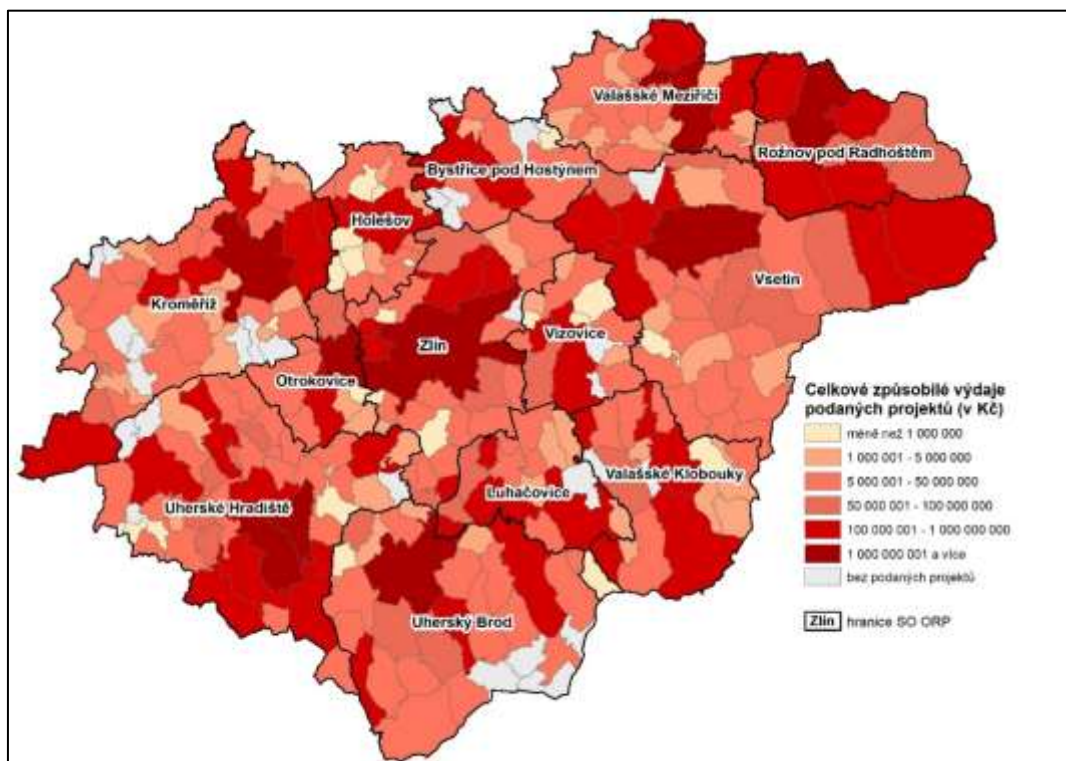
Základní přehled o rozložení finančních prostředků z dotačních zdrojů EU v území Zlínského kraje dávají následující Obrázky 16 – 18. S ohledem na sledované období 2014 – 2020, kdy část projektů je stále ve fázi hodnocení a nejsou známa finální data o ukončených a realizovaných projektech, je analýza provedena jak z pohledu celkových způsobilých výdajů všech podaných projektů, tak z pohledu realizovaných a ukončených projektů.

Obrázek 16 znázorňuje **rozložení celkových způsobilých výdajů všech podaných projektů**, bez ohledu na jejich úspěšnost v dalším hodnocení. Tedy nám dává **představu o absorpční kapacitě v území Zlínského kraje**. Z pohledu podaných projektů dosahuje **nejvyšší absorpční kapacity SO ORP Zlín**, kde byly předloženy projekty v celkové hodnotě 8,8 mld. Kč s dominantním podílem žádostí o dotaci z OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, Integrovaného regionálního operačního programu a OP Výzkum, vývoj a vzdělávání. Vysokou absorpční kapacitu vykazuje také **SO ORP Uherské Hradiště**, kde byly předloženy projekty v celkové výši 7,2 mld. Kč způsobilých výdajů, kde opět dominují žádosti o dotaci z OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Dále s určitým odstupem následuje SO ORP Vsetín (absorpční kapacita 5,3 mld. Kč, dominantní podíl žádostí o dotaci z Integrovaného regionálního operačního programu a OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost), Kroměříž (4,3 mld. Kč, dominantní podíl žádostí o dotaci z OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost) a Uherský Brod (3,6 mld. Kč, rovněž dominantní podíl žádostí o dotaci z OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost).

Další pohled na stav čerpání v rámci Zlínského kraje představuje **rozložení celkových způsobilých výdajů realizovaných a ukončených projektů**, viz Obrázek 17. Zde je situace obdobná, **největší objem realizovaných a ukončených projektů je v SO ORP Zlín** (3,9 mld. Kč), s určitým odstupem následuje SO ORP Uherské Hradiště (3,2 mld. Kč), Kroměříž (2,2 mld. Kč) a Vsetín (1,7 mld. Kč). V tuto chvíli však nelze dělat definitivní závěry k úspěšnosti čerpání, protože administrativní proces výběru projektů ještě není ukončen a **v průběhu dalších let (2019 – 2023 vzhledem k aplikaci pravidla n + 3) může dojít ke změnám pořadí jednotlivých obcí či SO ORP**.

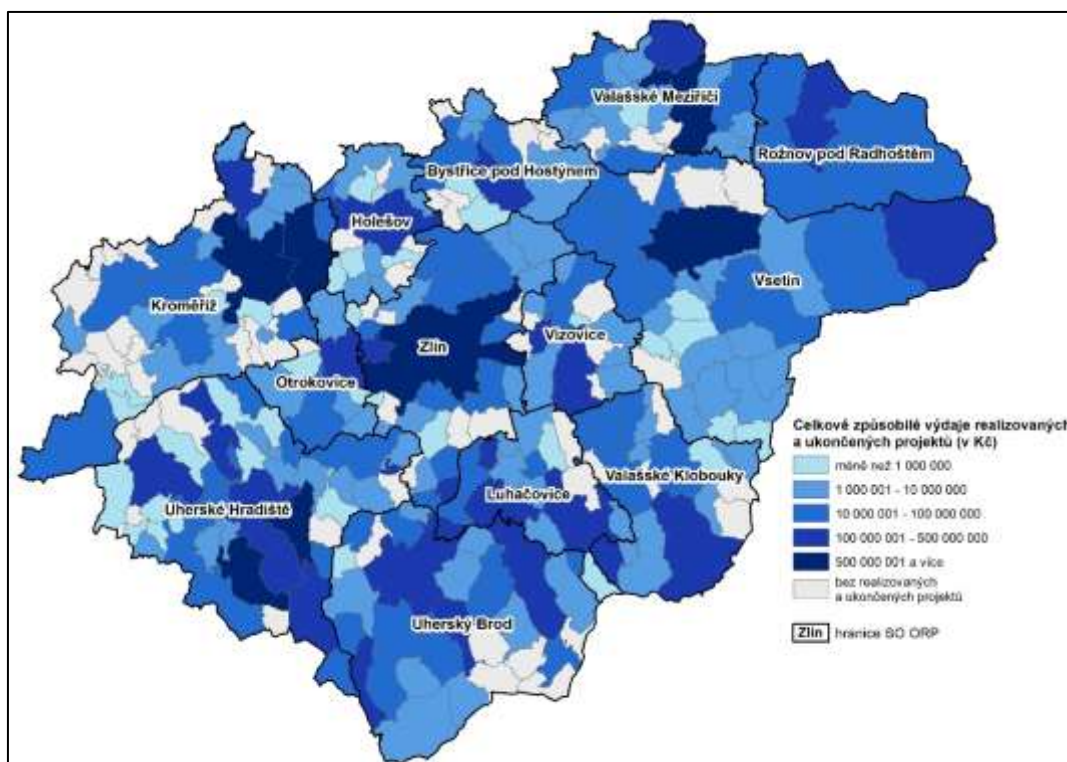
Územní rozložení dotace EU v území Zlínského kraje v letech 2015 – 2018 **v přepočtu na 1 obyvatele** je patrná z Obrázku 18. Nejvyšší hodnoty vykazuje **SO ORP Zlín a Uherské Hradiště**.

Obrázek 16: Celkové způsobilé výdaje podaných projektů v obcích Zlínského kraje v letech 2015 až 2018

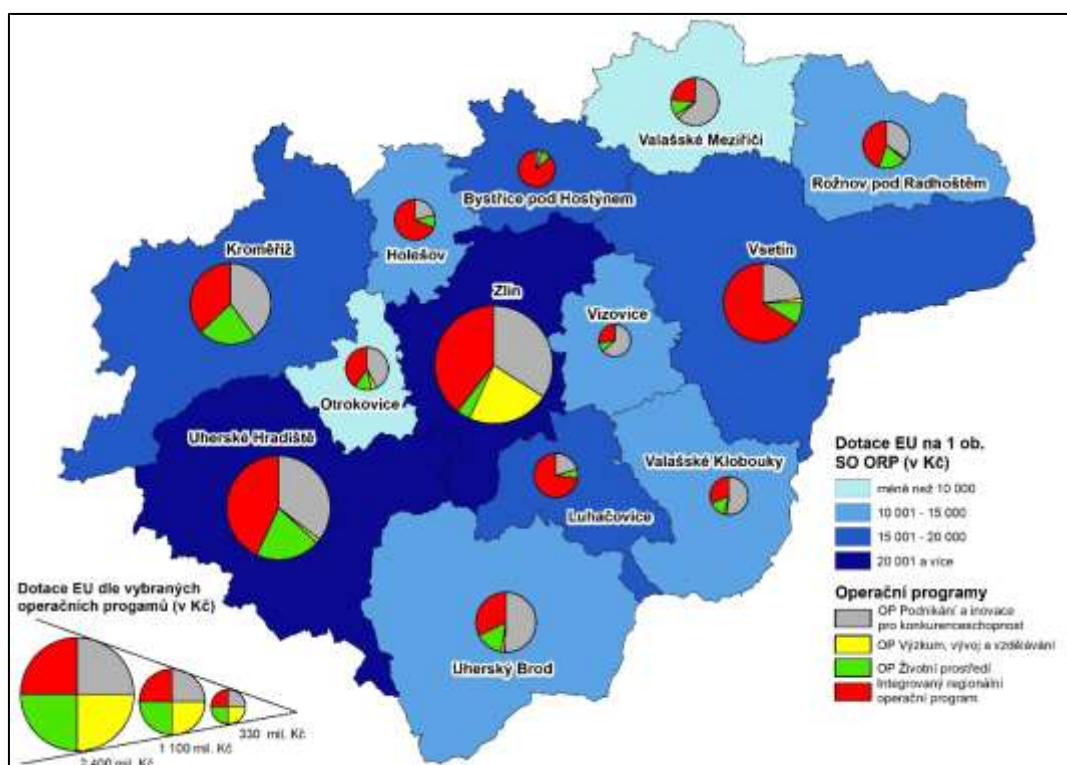
Zdroj: MMR MS2014+

Obrázek 17: Celkové způsobilé výdaje realizovaných a ukončených projektů v obcích Zlínského kraje v letech 2015 až 2018

Zdroj: MMR MS2014+

Obrázek 18: Územní rozložení finančních prostředků z ESIF v letech 2015 – 2018 do úrovně SO ORP Zlínského kraje

Zdroj: MMR MS2014+

2.3.4 Integrované nástroje v kohezní politice 2014 – 2020 ve Zlínském kraji

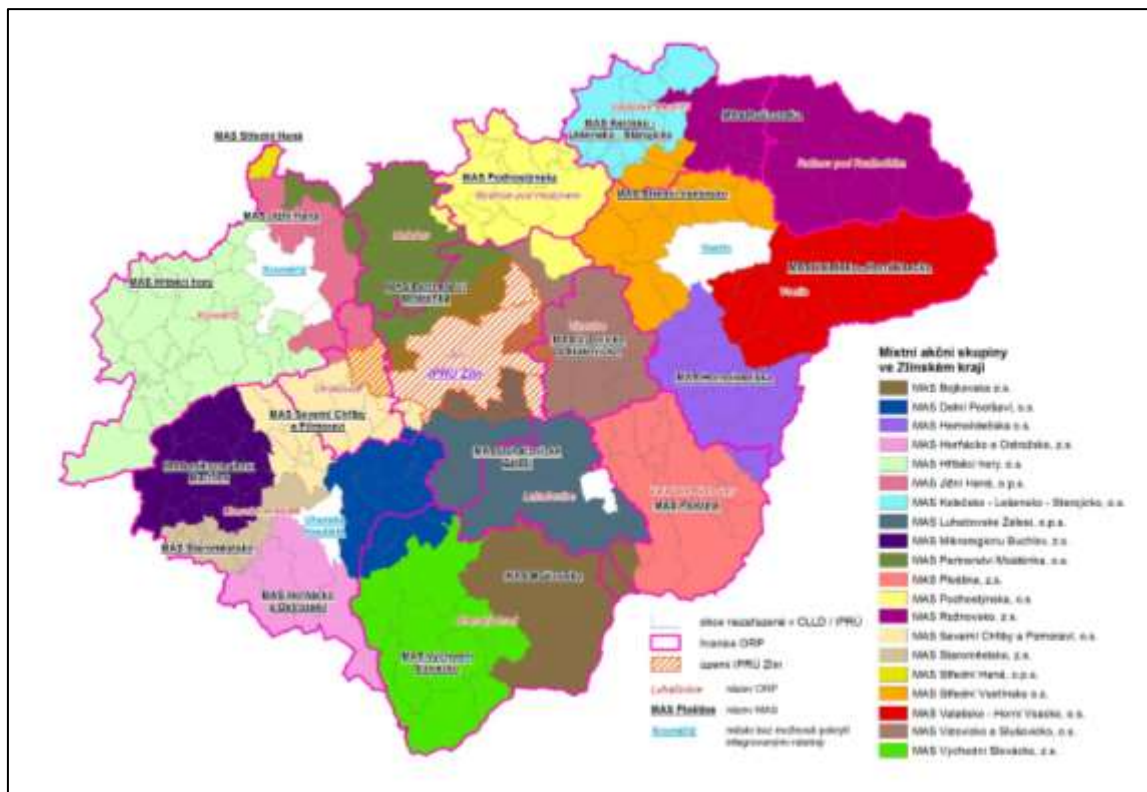
Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU pro programové období 2014 – 2020 nově zavádí tzv. územní dimenzi. **Územní dimenzí se rozumí zacílení intervencí Evropských strukturálních a investičních fondů 2014 – 2020 do specifických typů území České republiky.** Jejím důležitým aspektem je vzájemná koordinace aktivit různých aktérů v daném území za účelem dosažení synergických efektů.

Hlavním východiskem pro konkrétní řešení územní dimenze a uplatnění příslušných nástrojů v České republice je **Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020** (dále jen SRR), schválená usnesením vlády ČR č. 344 ze dne 15. května 2013. SRR klasifikuje regiony do kategorií podle rozvojového potenciálu a zavádí pro ně příslušné typy integrovaných strategií ve vazbě na územní dimenzi:

- 7 tzv. metropolitním oblastem (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Olomouc, Ústí – Chomutov, Hradec Králové – Pardubice) bylo umožněno realizovat nástroj **integrované územní investice** (dále jen ITI), který umožňuje na základě zpracované integrované strategie rozvoje území alokovat v rámci jednotlivých prioritních os operačních programů finanční prostředky na její realizaci.
- V území ostatních krajů byla umožněna krajským městům a jejich funkčnímu zázemí realizace nástroje **integrovaného plánu rozvoje území** (dále jen IPRÚ), u nějž je předpokládána alokace několikanásobně nižší než u ITI.
- Dále byly rezervovány finanční prostředky na realizaci nástroje **komunitně vedeného místního rozvoje** (dále jen CLLD), který je cílen na menší obce s počtem obyvatel do 25 tis.

V území Zlínského kraje jsou tedy cíleny finanční prostředky na území IPRÚ (Zlín a jeho zázemí) a území pokryté sítí místních akčních skupin (dále jen MAS).

Obrázek 19: Pokrytí území Zlínského kraje v období 2014 – 2020 integrovanými nástroji

Zdroj: KÚZK

Území IPRÚ Zlín tvoří 11 obcí (město Zlín, město Otrokovice, obec Březnice, město Fryšták, obec Hvozdná, obec Lípa, obec Lukov, obec Ostrata, obec Tečovice, obec Veselá, obec Želechovice nad Dřevnicí). Území bývalých okresních měst (mimo Zlína), tedy Kroměříže, Uherského Hradiště a Vsetína není pokryto žádným integrovaným nástrojem. Zbývající regionální centra (Valašské Meziříčí, Uherský Brod a jejich zázemí) a venkovské oblasti jsou součástí MAS a mohou tak využívat nástroj CLLD.

Tabulka 52: Alokace pro integrované nástroje 2014 – 2020 v území Zlínského kraje (mil. Kč)

Finanční alokace (mil. Kč)	IPRÚ	CLLD
IROP	943,4	567,3
OPZ	58,8	148,5
OPŽP	-	20,4
OPD	70,1	-
PRV	-	334,7
OPPIK	-	-
OPVVV	-	-
Celkem	1 072,3	1 070,9

Zdroj: MMR MS2014+

Vzhledem k pozdějšímu spuštění realizace nástrojů IPRÚ a CLLD je k 1. 11. 2018 v realizaci pouze malé procento projektů z maximální možné alokace pro Zlínský kraj. Největší podíl vyčerpané alokace byl dosažen u Integrovaného regionálního operačního programu, kde jsou v realizaci projekty v objemu 636,4 mil. Kč dotace EU (42% přidělené alokace). V rámci operačního programu Zaměstnanost jsou v realizaci projekty v objemu 33,9 mil. Kč dotace EU (16% přidělené alokace). U operačního programu Životní prostředí a Doprava nejsou zatím v realizaci žádné projekty. Další nárůst očekáváme v průběhu roku 2019 s ohledem na postup v administraci podaných projektových žádostí.

Tabulka 53: Dotace z operačních programů 2014 – 2020 v území Zlínského kraje pro integrované nástroje k 1. 11. 2018 (mil. Kč)

Dotace EU v mil. Kč	Hodnocené žádosti		Projekty v realizaci		Celkem	
	IPRÚ	CLLD	IPRÚ	CLLD	IPRÚ	CLLD
IROP	105,6	254,1	272,4	364,0	377,9	618,2
OPZ	0	8,6	0	33,9	0	42,6
OPŽP	x	1,9	x	0	x	1,9
OPD	0	x	0	x	0	x
OPPIK	x	x	x	x	x	x
OPVVV	x	x	x	x	x	x

Na implementaci územní dimenze se podílí také **Regionální stálá konference Zlínského kraje**, což je dobrovolné regionální uskupení územních partnerů v oblasti místního a regionálního rozvoje, zastoupené představiteli členských institucí včetně orgánů veřejné správy. **Koordinační roli při fungování Regionální stálé konference Zlínského kraje plní Zlínský kraj**, jako hlavní činitel regionálního rozvoje svého územního obvodu ze zákona č. 129/2000 Sb. V rámci aktivit sekretariátu Regionální stálé konference Zlínský kraj zjišťuje absorpční kapacitu a skutečné čerpání prostředků kohezní politiky na svém území. Tato data popisuje v tzv. Regionálních akčních plánech, které využívá MMR při sestavení akčního plánu realizace Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020.

2.4 Vymezení regionálních disparit

Pojmem „regionální disparity“ bývá označováno vyhodnocování rozdílů v ekonomickém, sociálním a environmentálním rozvoji dílčích územních celků. V případě Zlínského kraje se budeme zabývat rozdíly ve vývoji správních obvodů obcí s rozšířenou působností, které představují vhodnou základnu pro posuzování vnitrokrajských rozdílů.

2.4.1. Multikriteriální vymezení disparit na úrovni SO ORP

Pro hodnocení vnitrokrajských rozdílů použijeme metodiku, vyvinutou Eurostatem a Generálním ředitelstvím Evropské komise pro regionální politiku, jejíž aplikace usnadňuje vzájemné porovnávání sociálních, ekonomických i environmentálních charakteristik jednotlivých regionů EU za pomoci relevantních ukazatelů. Tato statistická sada umožňuje analyzovat modely a trendy v rámci a uvnitř regionů, případně i ve vztahu region - národní stát; region - EU, čímž je komplementární vůči tradičnější analýze prováděné na národní úrovni. Srovnatelné regionální statistiky formují důležitou část evropského statistického a datového systému.

Je zřejmé, že statistická data, jež je možné legitimně a kompetentně sledovat na úrovni národních států, či regionů soudržnosti (NUTS 2) či krajů (NUTS 3), ale pozbývají smyslu při sledování na úrovni detailnějších a konkrétnějších jednotek (okresů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností, mikroregionů apod.). S ohledem na potřebu identifikace regionálních (vnitrokrajských) disparit jsou uplatněny relativní ukazatele či vývojové trendy, průměrné hodnoty a odchylky od krajského průměru.

Postup je založen na Bennetově metodě, spočívající v dosažení syntetické míry regionálních disparit a vytvoření matice relativních odchylek absolutních hodnot jednotlivých ukazatelů od zvolené normy (jíž je zásadně krajský průměr).

Hodnocení regionálních disparit Zlínského kraje navazuje na metodiku použitou v PRÚOZK 2010 – 2012 a PRÚOZK 2013 – 2016. Základními prvky této metodiky jsou:

- výběr ukazatelů relevantních pro jednotlivé oblasti SRZK 2030 a jejich základní vyhodnocení na úrovni správních obvodů ORP Zlínského kraje,
- aplikace upravené Bennetovy metody multikriteriálního hodnocení regionálních disparit pro souhrnné vyhodnocení regionálních disparit Zlínského kraje.

Při výběru ukazatelů hodnocení byl kladen důraz na konzistentnost hodnocení a vypovídací schopnost ukazatelů vzhledem ke stanoveným oblastem SRZK 2030. Protože tyto oblasti jsou odlišné od pilířů předcházejících strategických dokumentů, došlo k poměrně výrazné obměně i rozšíření počtu ukazatelů. Inspirací pro tyto změny byly též aktuální diskuze a podklady pro přípravu Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ (kategorizace SO ORP pro vymezení hospodářsky slabých regionů).

Tabulka 54: Výběr ukazatelů pro hodnocení regionálních disparit

Ukazatel na úrovni SO ORP	Zdroj dat
Ekonomika a trh práce	
1. Intenzita podnikatelské aktivity (počet ekon. subjektů na 1000 obyvatel) 2. Vývoj zaměstnanosti v produkčních sektorech SO ORP mezi lety 2010 - 2014 3. Vývoj produktivity práce v produkčních sektorech mezi lety 2010 - 2014 4. Podíl nezaměstnaných osob v % (průměr za 4 roky) 5. Počet uchazečů o práci na jedno volné pracovní místo (průměr za 4 roky) 6. Průměrná mzda v produkčních sektorech 2014 7. Počet lůžek hromadných ubytovacích zařízení na 1000 obyvatel 2016 8. Vývoj počtu přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních 2013 - 2016	<ul style="list-style-type: none"> • ČSÚ, RES (podklad od MMR) • Regiopartner (pořízená data za roky 2010 a 2014) • Regiopartner (pořízená data za roky 2010 a 2014) • MPSV • MPSV • Regiopartner (pořízená data za roky 2010 a 2014) • ČSÚ • ČSÚ
Lidé a kvalita života	
9. Hrubá míra migračního salda 2016 10. Index stáří 11. Index vzdělanosti (populace dle nejvyššího dosaženého vzdělání) 12. Počet praktických lékařů pro dospělé na 1000 obyvatel ve věku 15+ (31. 12. 2016) 13. Počet lůžek v domovech pro seniory na 1000 obyvatel ve věku 65+ (31. 12. 2016) 14. Naděje na dožití - ženy v letech 2012 – 2016 15. Podíl osob v exekuci z osob starších 15 let 16. Počet nemovitých kulturních památek na 100 km ²	<ul style="list-style-type: none"> • ČSÚ (podklad od MMR) • ČSÚ (podklad od MMR) • ČSÚ - KROK (podklad od MMR) • ČSÚ • ČSÚ • ČSÚ (podklad od MMR) • Exekutorská komora ČR (Mapa exekucí) • NPÚ (podklad od odboru kultury)
Infrastruktura a kvalita prostředí	
17. Počet veřejných dopravních spojů ve špičce na 1000 obyvatel (duben 2017) 18. Intenzita bytové výstavby - počet dokončených bytů v období 2012 - 2016 na 1000 obyvatel 19. Podíl obyvatel napojených na stokovou síť 20. Koefficient ekologické stability (poměr součtu ekol. stabilních pozemků k součtu ekol. nestab. pozemků) 21. Produkce komunálních odpadů na obyvatele 22. Délka silnic II. a III. třídy v km na 100 km ² 23. Stav povrchu silnic II. a III. třídy 24. Změna počtu obyvatel ve venkovských obcích (do 2 tis. obyv.) mezi lety 2010 – 2016 25. Dosažitelnost české dálniční sítě z centra SO ORP v minutách	<ul style="list-style-type: none"> • IDOS (vlastní propoččet) • ČSÚ (podklad od MMR) • MZe - VÚME, ČSÚ (podklad od MMR) • ČSÚ (podklad od MMR) • MŽP - ISOH (podklad od MMR) • Ředitelství silnic Zlínského kraje • Ředitelství silnic Zlínského kraje • ČSÚ • https://mapy.cz (vlastní propoččet)

2.4.1. a) Ekonomika a trh práce

Pro oblast Ekonomika a trh práce byly zvoleny ukazatele popisující koncentraci a efektivitu podnikatelských aktivit, situaci na trhu práce a význam cestovního ruchu.

V případě ukazatele **počtu ekonomických subjektů na 1000 obyvatel** je výrazná koncentrace ekonomických aktivit soustředěna v SO ORP Zlín a Vizovice, nejnižších hodnot dosahují SO ORP Otrokovice a Kroměříž. Odlišná je situace při hodnocení **vývoje zaměstnanosti v produkčních sektorech** (dostupná data dávají možnost srovnání let 2014 a 2010). Význam produkčních sektorů byl v uvedeném období nejméně posílen v SO ORP Bystřice pod Hostýnem, Otrokovice a Vsetín. Nejméně pokles zaměstnanosti v produkčním sektoru byl zaznamenán v SO ORP Holešov a Valašské Klobouky. Odlišná situace je při pohledu na **vývoj produktivity práce v produkčních sektorech**, kde při srovnání let 2014 a 2010 vykazují nejvyšší růst SO ORP Uherský Brod a Otrokovice a naopak Bystřice pod Hostýnem jako jediný správní obvod ORP vykazuje pokles.

V rámci ukazatelů trhu práce je dlouhodobě (průměr let 2014 – 2017) zvýšený **podíl nezaměstnaných osob** ve správních obvodech ORP Bystřice pod Hostýnem, Vsetín a Kroměříž. Nejpříznivější situace je z hlediska tohoto ukazatele v SO ORP Luhačovice a Otrokovice. Ukazatel „přetlaku“ na trhu práce – **počet uchazečů na 1 volné pracovní místo** – byl také posuzován jako průměr čtyřletého období (2014 – 2017). Jednoznačně nejvyšší hodnotu dosáhl SO ORP Bystřice pod Hostýnem, nejnižších hodnot dosáhly SO ORP Valašské Meziříčí a Uherský Brod. Z důvodu obtížné dosažitelnosti údaje o průměrných mzdách za nižší územní jednotky byl použit ukazatel **průměrná mzda v produkčních sektorech** (2014). Nejnižší hodnotu dosáhl v SO ORP Bystřice pod Hostýnem a Luhačovice, nejvyšší v SO ORP Otrokovice a Rožnov pod Radhoštěm.

Do oblasti Ekonomika a trh práce byly zařazeny též ukazatele cestovního ruchu. Z hlediska **počtu lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních na 1000 obyvatel** byla nejvyšší koncentrace lůžek pro cestovní ruch v SO ORP Luhačovice a Rožnov pod Radhoštěm. Nejméně lůžek na 1000 obyvatel vykazují SO ORP Holešov a Valašské Meziříčí. Podle ukazatele **vývoje počtu přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních** 2013 – 2016 byl nejvyšší nárůst zaznamenán v obvodech ORP Uherské Hradiště a Uherský Brod. Pokles počtu přenocování vykázaly SO ORP Bystřice pod Hostýnem, Zlín a Otrokovice.

Tabulka 55: Hodnoty ukazatelů oblasti Ekonomika a trh práce – absolutní vyjádření

SO ORP	Počet ekon. subjektů na 1000 obyv. 2016	Vývoj zaměst. v produk. sektorech 2010-14	Vývoj produkt. práce v produk. sektorech 2010-14	Podíl nezaměstnaných osob (prům. 2014 – 17)	Počet uchazečů o práci na 1 volné pr. místo (prům. 2014 – 17)	Průměrná mzda v prod. sektorech 2014 v Kč	Počet lůžek HUZ na 1000 ob. 2016	Vývoj počtu přenocování v HUZ 2013-16
Bystřice p. H.	122,3	1,17	0,88	6,8	12,3	17 353	89,1	-3,0
Holešov	114,7	0,79	1,17	5,1	5,1	21 696	5,1	1,9
Kroměříž	103,0	0,99	1,26	6,6	6,3	22 176	35,6	28,8
Luhačovice	130,1	0,94	1,26	4,0	4,3	19 143	209,2	18,9
Otrokovice	102,2	1,08	1,28	4,1	3,2	27 974	27,4	-1,9
Rožnov p. R.	124,1	0,92	1,05	5,9	4,3	26 239	126,3	7,9
Uh. Hradiště	120,6	0,96	1,10	5,0	3,5	22 235	32,5	41,1
Uh. Brod	121,6	1,04	1,31	4,4	2,9	22 317	22,3	37,8
Val. Klobouky	129,7	0,82	1,08	5,7	6,4	21 152	36,0	0,2
Val. Meziříčí	116,6	0,90	1,04	5,9	2,7	24 644	13,2	29,0
Vizovice	141,8	1,02	1,11	4,3	4,9	22 644	42,4	14,4

Vsetín	122,8	1,06	1,19	6,8	7,8	22 037	53,8	13,5
Zlín	142,7	0,96	1,18	4,5	4,4	22 953	30,9	-2,5
Zlínský kraj	122,6	0,98	1,18	5,4	4,4	23 216	44,7	15,8

Zdroj: vlastní zpracování na základě Tabulky 54 výše

V oblasti Ekonomika a trh práce na základě aplikace upravené Bennetovy metody vychází, že nejkonkurenceschopnějším regionem Zlínského kraje je SO ORP Luhačovice, a to zejména díky ukazatelům trhu práce a cestovního ruchu, následovaný ze stejných důvodů SO ORP Uherský Brod a Uherské Hradiště. Na opačném konci hodnocení oblasti Ekonomika a trh práce se nachází SO ORP Holešov, Valašské Klobouky a Bystřice pod Hostýnem, opět zejména z hlediska cestovního ruchu a trhu práce. Ostatní správní obvody ORP lze z hlediska oblasti Ekonomika a trh práce hodnotit jako průměrné.

Tabulka 56: Hodnoty ukazatelů oblasti Ekonomika a trh práce – relativní vyjádření

SO ORP	Celkem	Počet ekon. subjektů na 1000 obyv.	Vývoj zaměst. v prod. sektorech 2010-14	Vývoj produkt. práce v prod. sektorech 2010-14	Podíl nezaměstnaných osob	Počet uchazečů o práci na 1 volné pr. místo	Průměrná mzda v prod. sektorech 2014 v Kč	Počet lůžek HUZ na 1000 ob. 2016	Vývoj počtu přenocování v HUZ 2013-16
Luhačovice	1,7	0,6	-0,4	0,6	2,7	0,2	-1,8	10,0	1,9
Uh. Brod	1,4	-0,1	0,6	1,0	1,8	3,5	-0,4	-5,0	10,0
Uh. Hradiště	1,1	-0,2	-0,1	-0,7	0,8	2,2	-0,4	-2,7	10,0
Rožnov p. R.	0,5	0,1	-0,6	-1,1	-0,8	0,3	1,3	10,0	-5,0
Val. Meziříčí	0,3	-0,5	-0,8	-1,2	-0,9	3,9	0,6	-7,0	8,3
Vizovice	0,1	1,6	0,4	-0,6	2,1	-1,0	-0,2	-0,5	-0,9
Kroměříž	-0,2	-1,6	0,1	0,7	-2,1	-4,3	-0,4	-2,0	8,2
Otrokovice	-0,8	-1,7	1,1	0,8	2,5	2,8	2,0	-3,9	-10,0
Vsetín	-1,2	0,0	0,8	0,0	-2,5	-7,6	-0,5	2,0	-1,5
Zlín	-1,3	1,6	-0,2	0,0	1,6	0,1	-0,1	-3,1	-10,0
Bystřice p. H.	-2,0	0,0	2,0	-2,6	-2,6	-10,0	-2,5	9,9	-10,0
Val. Klobouky	-2,4	0,6	-1,6	-0,8	-0,5	-4,4	-0,9	-1,9	-9,9
Holešov	-2,7	-0,6	-1,9	-0,1	0,6	-1,6	-0,7	-8,8	-8,8

Zdroj: vlastní zpracování na základě Tabulky 54 výše

2.4.1. b) Lidé a kvalita života

Pro oblast Lidé a kvalita života byly zvoleny ukazatele popisující demografický vývoj, dosažitelnost služeb a sociální situaci obyvatel.

Z řady demografických ukazatelů byla vybrána **hrubá míra migračního salda na 1000 obyvatel**, která je ukazatelem atraktivity území pro obyvatele. Z tohoto pohledu se jeví jako nejatraktivnější SO ORP Holešov, Vizovice a Zlín. Ostatní obvody mají záporné migrační saldo, nejvíce SO ORP Valašské Klobouky, Vsetín a Bystřice pod Hostýnem. **Index stáří** popisuje vztah mezi nejmladší (do 15 let) a nejstarší věkovou složkou (nad 65 let) obyvatelstva. Nejvyšší index staří (tzn. nejvyšší převaha obyvatel starších 65 let) je identifikována v SO ORP Bystřice pod Hostýnem, Uherský Brod a Zlín. Nejprůzračnější hodnoty vykazují SO ORP Vizovice a Valašské Klobouky. **Index vzdělanosti** hodnotí souhrnně vzdělanostní strukturu obyvatel (zohledňuje všechny dosažené stupně vzdělání). Nejvyšší hodnoty dosahuje index vzdělanosti v SO ORP Zlín a Valašské Meziříčí, naopak jednoznačně nejnižší hodnotu

dosahuje správní obvod ORP Valašské Klobouky. Ukazatel **naděje dožití** udává počet let života, které mají před sebou právě narozené ženy (v období 2012 – 2016). Variabilita tohoto ukazatele mezi jednotlivými SO ORP je nízká. Nejvyšší naději dožití mají ženy v SO ORP Zlín a Rožnov pod Radhoštěm, nejnižší v SO ORP Valašské Klobouky a Bystřice pod Hostýnem.

Z hlediska dosažitelnosti zdravotních služeb, měřeno **počtem praktických lékařů pro dospělé na 1000 obyvatel**, byla nejvyšší dosažitelnost v SO ORP Bystřice pod Hostýnem a Zlín. Nejméně lékařů na 1000 obyvatel bylo registrováno v SO ORP Vizovice a Holešov. Vybavenost **lůžky v domovech pro seniory na 1000 obyvatel starších 65 let** byla nejvyšší v SO ORP Otrokovice, Kroměříž, Rožnov pod Radhoštěm a Valašské Klobouky. Nejnižší vybavenost lůžky v domovech pro seniory vykazují SO ORP Vizovice (dokonce žádná lůžka), Luhačovice, Valašské Meziříčí a Zlín. Jako ukazatel kulturní vybavenosti byl použit **počet nemovitých kulturních památek na 100 km²**. Nejvyšším počtem kulturních památek (vztaheno na plochu území) disponují SO ORP Kroměříž, Valašské Meziříčí, Holešov a Luhačovice. Nejnižší počet památek na plochu území se nachází v SO ORP Rožnov pod Radhoštěm, Vsetín a Vizovice.

Sociální situaci v územích popisuje ukazatel **podílu osob v exekuci z osob starších 15 let**. Zvýšený podíl osob v exekuci lze identifikovat především v SO ORP Kroměříž, následovaný SO ORP Otrokovice a Holešov. Nejnižším podílem osob v exekuci se vyznačují SO ORP Luhačovice a Vizovice.

Tabulka 57: Hodnoty ukazatelů oblasti Lidé a kvalita života – absolutní vyjádření

SO ORP	Hrubá míra migrač. salda na 1000 ob.	Index stáří	Index vzdělanosti	Počet prakt. lékařů pro dospělé na 1000 ob.	Počet lůžek v domovech pro seniory na 1000 ob. 65+	Naděje dožití – ženy narozené 2012 - 2016	Podíl osob v exekuci z osob starších 15 let	Počet nemovitých kult. památek na 100 km ²
Bystřice p. H.	-3,2	146,5	2,24	0,71	18,7	80,61	6,05	29,3
Holešov	3,6	126,9	2,21	0,37	28,6	81,41	6,50	52,8
Kroměříž	-1,9	132,9	2,27	0,61	32,6	81,16	7,76	57,9
Luhačovice	-0,9	136,4	2,28	0,53	11,0	81,51	3,42	51,0
Otrokovice	-0,6	136,2	2,23	0,58	34,5	81,35	6,71	30,4
Rožnov p. R.	-1,0	132,8	2,28	0,63	32,5	82,88	4,97	9,2
Uh. Hradiště	-1,4	131,8	2,26	0,67	24,2	82,01	6,03	39,2
Uh. Brod	-1,0	138,8	2,19	0,67	20,2	81,67	4,87	44,8
Val. Klobouky	-4,0	116,9	2,12	0,60	32,3	80,47	4,34	27,1
Val. Meziříčí	-1,5	120,2	2,32	0,65	12,2	81,46	5,64	53,1
Vizovice	2,2	106,2	2,21	0,36	0,0	82,08	3,83	21,2
Vsetín	-3,4	125,2	2,24	0,50	20,9	81,37	5,42	13,3
Zlín	0,5	137,0	2,41	0,70	12,9	82,89	5,61	36,0
Zlínský kraj	-1,1	131,1	2,27	0,61	22,0	81,80	5,74	35,5

Zdroj: vlastní zpracování na základě Tabulky 54 výše

Za oblast Lidé a kvalita života lze na základě upravené Bennetovy metody konstatovat, že nejlepšími podmínkami pro kvalitu života disponují SO ORP Holešov a Zlín, a to zejména díky jejich atraktivitě měřené hrubou mírou migračního salda. Nadprůměrné podmínky lze dále identifikovat v SO ORP Otrokovice, Uherský Brod a Luhačovice. Na opačném konci hodnocení oblasti Lidé a kvalita života

se nachází SO ORP Bystřice pod Hostýnem a Vsetín, opět zejména díky migračnímu saldu (tentokrát zápornému).

Tabulka 58: Hodnoty ukazatelů oblasti Lidé a kvalita života – relativní vyjádření

SO ORP	Celkem	Hrubá míra migrač. salda na 1000 ob.	Index stáří	Index vzdělanosti	Počet prakt. lékařů pro dospělé na 1000 ob.	Počet lůžek v domovech pro seniory na 1000 ob. 65+	Naděje dožití – ženy narozené 2012 - 2016	Podíl osob v exekuci z osob starších 15 let	Počet nemovitých památek na 100 km ²
Holešov	1,6	10,0	0,3	-0,3	-3,9	3,0	0,0	-1,3	4,9
Zlín	1,0	10,0	-0,5	0,6	1,4	-4,2	0,1	0,2	0,1
Otrokovice	0,8	4,8	-0,4	-0,2	-0,5	5,7	-0,1	-1,7	-1,4
Uh. Brod	0,5	0,5	-0,6	-0,3	0,9	-0,8	0,0	1,5	2,6
Luhačovice	0,4	1,8	-0,4	0,0	-1,3	-5,0	0,0	4,0	4,4
Kroměříž	0,0	-7,1	-0,1	0,0	-0,1	4,8	-0,1	-3,5	6,3
Rožnov p. R.	0,0	1,0	-0,1	0,0	0,2	4,7	0,1	1,3	-7,4
Uh. Hradiště	0,0	-2,3	-0,1	0,0	0,9	1,0	0,0	-0,5	1,0
Val. Meziříčí	-0,2	-3,5	0,8	0,2	0,6	-4,5	0,0	0,2	5,0
Vizovice	-0,4	10,0	1,9	-0,3	-4,2	-10,0	0,0	3,3	-4,0
Val. Klobouky	-0,7	-10,0	1,1	-0,7	-0,2	4,7	-0,2	2,4	-2,4
Bystřice p. H.	-1,7	-10,0	-1,2	-0,2	1,6	-1,5	-0,1	-0,5	-1,7
Vsetín	-2,2	-10,0	0,4	-0,2	-1,8	-0,5	-0,1	0,6	-6,3

Zdroj: vlastní zpracování na základě Tabulky 54 výše

2.4.1. c) *Infrastruktura a kvalita prostředí*

Disparity v oblasti Infrastruktura a kvalita prostředí byly hodnoceny prostřednictvím ukazatelů dopravy, technické infrastruktury a životního prostředí, bytové výstavby a charakteristik krajiny a venkovského osídlení.

Z hlediska dopravní obslužnosti, měřeno **počtem veřejných dopravních spojů na 1000 obyvatel** (ve špičce), jsou nejlépe obsluhovanými územími SO ORP Holešov a Bystřice pod Hostýnem. Nejméně spojů na obyvatele bylo identifikováno v SO ORP Uherský Brod a Vsetín. Z hlediska **délky silnic II. a III. třídy na 100 km²** jsou nejlépe pokrytým územím tímto druhem dopravní infrastruktury SO ORP Holešov a Kroměříž. Nejnižší hustota silnic II. a III. třídy je v SO ORP Rožnov pod Radhoštěm a Vsetín. **Stav povrchu silnic II. a III. třídy** je hodnocen pětistupňovou škálou, z které vychází průměrné hodnocení. Nejlepší kvalitou se vyznačují silnice II. a III. třídy v SO ORP Holešov a Luhačovice, nejhorší kvalita silnic byla identifikována v SO ORP Vizovice a Bystřice pod Hostýnem. Důležitým parametrem je napojení území na nadřazenou silniční síť, tzn. **dosažitelnost dálniční sítě z centra SO ORP (v minutách)**. Nejlepší dosažitelností dálniční sítě disponují centra SO ORP ležící v blízkosti dálnic, tzn. SO ORP Otrokovice a Kroměříž. Nejhorší dosažitelnost dálniční sítě je u nejvíce odlehklých území, zejména u SO ORP Valašské Klobouky, Vsetín a Uherský Brod.

Z hlediska technické infrastruktury (potažmo životního prostředí) je důležité čištění odpadních vod. Nejvyšší **podíl obyvatel napojených na stokovou síť** se nachází v SO ORP Uherské Hradiště, Vsetín, Zlín a Luhačovice. Nejnižší podíl obyvatel napojených na stokovou síť mají SO ORP Otrokovice a Vizovice. **Produkce komunálních odpadů v tunách na 1000 obyvatel** dosahuje nejvyšších hodnot v SO ORP Otrokovice a Bystřice pod Hostýnem. Nejnižších a tím nejpříznivějších hodnot dosahuje produkce komunálních odpadů v obvodech SO ORP Valašské Klobouky a Vsetín. Významným

ukazatelem, vyjadřujícím atraktivitu území, je **počet dokončených bytů na 1000 obyvatel**. Nejvyšší intenzitou bytové výstavby se vyznačují SO ORP Vizovice a Rožnov pod Radhoštěm. Nejnižší intenzitou bytové výstavby jsou charakteristické SO ORP Bystřice pod Hostýnem a Holešov.

Stabilita krajiny z ekologického pohledu je posuzována pomocí **koeficientu ekologické stability**. Nejvyšší ekologickou stabilitou se vyznačují SO ORP Vsetín a Rožnov pod Radhoštěm, nejnižší hodnotu koeficient dosahuje v SO ORP Holešov, Kroměříž a Otrokovice. **Změna počtu obyvatel venkovských obcí** (do 2000 obyvatel) je ukazatelem atraktivity venkova pro život obyvatel. Z tohoto pohledu je nejvíce atraktivní pro obyvatele venkov v SO ORP Rožnov pod Radhoštěm a Zlín, nejméně atraktivní (s nejvyšším úbytkem obyvatel) venkov v SO ORP Bystřice pod Hostýnem, Uherský Brod a Kroměříž.

Tabulka 59: Hodnoty ukazatelů oblasti Infrastruktura a kvalita prostředí – absolutní vyjádření

SO ORP	Počet veřejn. doprav. spojů na 1000 ob.	Počet dokonč. bytů na 1000 ob. 2012-16	Podíl obyvatel napoj. na stokovou síť	Koef. ekolog. stability	Produkce komun. odpadů v t/1000 obyv.	Délka silnic II. a III. tř. na 100 km ²	Stav povrchu silnic II. a III. tř.	Změna počtu ob. venk. obcí 2010-16	Dosažitelnost dáln. sítě z centra ORP
Bystřice p. H.	3,55	3,8	66,6	1,8	689,7	58,2	4,00	-1,49	21
Holešov	4,06	3,4	60,8	0,3	495,9	74,4	2,97	1,42	9
Kroměříž	1,89	6,0	69,7	0,5	433,6	62,5	3,52	-1,25	4
Luhačovice	2,39	8,8	86,5	2,7	466,1	51,1	3,08	0,60	35
Otrokovice	2,88	5,3	31,9	0,6	755,4	57,1	3,71	2,65	2
Rožnov p. R.	2,50	12,4	82,5	4,4	434,8	26,8	3,25	3,95	35
Uh. Hradiště	2,35	10,3	88,5	0,8	457,0	40,2	3,74	0,48	21
Uh. Brod	1,37	9,2	72,9	1,2	443,5	39,5	3,31	-1,31	39
Val. Klobouky	2,15	6,0	74,7	2,5	337,0	30,6	3,54	0,14	57
Val. Meziříčí	2,43	6,9	84,9	1,3	481,1	59,9	3,70	2,83	24
Vizovice	2,61	12,6	50,5	2,5	505,0	38,9	4,09	2,30	26
Vsetín	1,40	9,3	87,2	4,9	371,8	27,7	3,62	-0,01	42
Zlín	2,00	6,4	86,7	1,6	526,0	52,1	3,52	3,18	12
Zlínský kraj	2,18	7,9	77,1	1,5	477,6	44,4	3,53	0,77	25

Zdroj: vlastní zpracování na základě Tabulky 54 výše

Za oblast Infrastruktura a kvalita prostředí lze na základě upravené Bennetovy metody konstatovat, že nejlepší vybaveností z hlediska dopravy a technické infrastruktury a kvalitou prostředí disponují SO ORP Rožnov pod Radhoštěm a Vizovice, a to zejména díky podmínkám z hlediska ekologické stability a celkovou atraktivitou území (intenzita bytové výstavby, růst počtu obyvatel venkovských obcí). Nadprůměrné podmínky lze dále identifikovat v SO ORP Holešov, Zlín a Valašské Meziříčí. Nepříznivé podmínky za oblast Infrastruktura a kvalita prostředí lze identifikovat v rámci SO ORP Uherský Brod a Valašské Klobouky, a to z důvodu nižší atraktivity území (dopravní dostupnost, vývoj venkovských obcí).

Tabulka 60: Hodnoty ukazatelů oblasti Infrastruktura a kvalita prostředí – relativní vyjádření

SO ORP	Celkem	Počet veřejn. doprav. spojů na 1000 ob.	Počet dokonč. bytů na 1000 ob. 2012-16	Podíl obyvatel napoj. na stokovou síť	Koeficient ekolog. stability	Produkce komun. odpadů v t/1000 obyv.	Délka silnic II. a III. tř. na 100 km ²	Stav povrchu silnic II. a III. tř.	Změna počtu ob. venk. obcí 2010-16	Dosažitelnost dáln. sítě z centra SO ORP
Rožnov p. R.	2,4	1,5	5,6	0,7	10,0	0,9	-4,0	0,8	10,0	-3,9
Vizovice	2,0	1,9	5,9	-3,5	7,3	-0,6	-1,2	-1,6	10,0	-0,3
Holešov	1,7	8,6	-5,7	-2,1	-8,1	-0,4	6,8	1,6	8,4	6,4
Zlín	1,7	-0,9	-1,9	1,2	0,8	-1,0	1,7	0,0	10,0	5,2
Val. Meziříčí	1,4	1,1	-1,3	1,0	-1,4	-0,1	3,5	-0,5	10,0	0,5
Luhačovice	1,0	1,0	1,1	1,2	8,9	0,2	1,5	1,3	-2,2	-3,9
Otrokovice	0,4	3,2	-3,4	-5,9	-5,7	-5,8	2,9	-0,5	10,0	9,2
Uh. Hradiště	-0,3	0,8	3,0	1,5	-4,4	0,4	-1,0	-0,6	-3,8	1,7
Kroměříž	-0,9	-1,3	-2,4	-1,0	-6,5	0,9	4,1	0,0	-10,0	8,4
Bystřice p. H.	-1,0	6,3	-5,2	-1,4	2,5	-4,4	3,1	-1,3	-10,0	1,7
Vsetín	-1,0	-3,6	1,7	1,3	10,0	2,2	-3,8	-0,3	-10,0	-6,7
Val. Klobouky	-1,5	-0,1	-2,4	-0,3	7,6	2,9	-3,1	0,0	-8,2	-10,0
Uh. Brod	-2,2	-3,7	1,7	-0,6	-1,5	0,7	-1,1	0,6	-10,0	-5,5

Zdroj: vlastní zpracování na základě Tabulky 54 výše

2.4.1. d) Celkové hodnocení podle statistických ukazatelů

Z hlediska celkového hodnocení za všechny sledované oblasti lze konstatovat, že k nejlépe rozvinutým SO ORP ve Zlínském kraji se řadí SO ORP Luhačovice (z důvodu vysokého hodnocení v oblasti Ekonomika a trh práce), Rožnov pod Radhoštěm, Vizovice, Valašské Meziříčí a Zlín (všechny obvody vysoké hodnocení v oblasti Infrastruktura a kvalita prostředí).

K průměrně rozvinutým územím se řadí SO ORP Uherské Hradiště a Uherský Brod (vysoké hodnocení v oblasti Ekonomika a trh práce) a SO ORP Holešov (díky vysokému hodnocení v oblastech Infrastruktura a kvalita prostředí a Lidé a kvalita života) a SO ORP Otrokovice (vysoké hodnocení v oblasti Lidé a kvalita života).

Podprůměrně rozvinutými územími jsou SO ORP Kroměříž (zejména z důvodu nízkého hodnocení v oblasti Infrastruktura a kvalita prostředí), SO ORP Vsetín (nízké hodnocení v oblasti Lidé a kvalita života) a SO ORP Valašské Klobouky a SO ORP Bystřice pod Hostýnem (zejména nízké hodnocení v oblasti Ekonomika a trh práce).

Tabulka 61: Shrnutí – postavení správních obvodů ORP podle jednotlivých oblastí rozvoje SRZK 2030

SO ORP	Celkem	Ekonomika a trh práce	Lidé a kvalita života	Infrastruktura a kvalita prostředí
Luhačovice	1,0	1,7	0,4	1,0
Rožnov p. R.	1,0	0,5	0,0	2,4
Vizovice	0,6	0,1	-0,4	2,0
Val. Meziříčí	0,5	0,3	-0,2	1,4
Zlín	0,5	-1,3	1,0	1,7
Uh. Hradiště	0,3	1,1	0,0	-0,3
Holešov	0,2	-2,7	1,6	1,7
Otrokovice	0,1	-0,8	0,8	0,4
Uh. Brod	-0,1	1,4	0,5	-2,2
Kroměříž	-0,4	-0,2	0,0	-0,9
Vsetín	-1,5	-1,2	-2,2	-1,0
Val. Klobouky	-1,5	-2,4	-0,7	-1,5
Bystřice p. H.	-1,6	-2,0	-1,7	-1,0

Zdroj: Vlastní zpracování

2.4.1 e) Expertní hodnocení vnitroregionálních disparit

K úplnému postižení vnitroregionálních disparit bylo vedle vyhodnocení statistických ukazatelů použito expertní posouzení, kdy vybraná skupina expertů – členů pracovních skupin a odborných pracovníků Krajského úřadu Zlínského kraje – hodnotila na základě jejich detailní profesní znalosti pořadí rozvinutosti jednotlivých obvodů ORP (celkem za všechny oblasti). Následně byly na základě průměrného pořadí (v hodnocení statistických ukazatelů a expertního hodnocení) rozděleny obvody ORP do tří skupin podle jejich rozvinutosti.

Tabulka 62: Hodnocení SO ORP Zlínského kraje podle statistických ukazatelů a expertního hodnocení

ORP	Průměr pořadí	Statistické hodnocení		Expertní hodnocení	
		bodové hodnocení	pořadí	průměrné pořadí expertů	pořadí
Luhačovice	2,5	1,0	1	5,1	4
Zlín	3,0	0,5	5	1,5	1
Rožnov pod Radhoštěm	3,5	1,0	2	5,1	5
Uherské Hradiště	4,0	0,3	6	4,3	2
Vizovice	5,0	0,6	3	6,6	7
Valašské Meziříčí	5,0	0,5	4	5,6	6
Otrokovice	5,5	0,1	8	5,0	3
Uherský Brod	8,5	-0,1	9	8,2	8
Holešov	9,0	0,2	7	8,9	11

Kroměříž	9,5	-0,4	10	8,2	9
Vsetín	10,5	-1,5	11	8,5	10
Valašské Klobouky	12,5	-1,5	12	12,0	13
Bystřice pod Hostýnem	12,5	-1,6	13	11,8	12

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 63: Rozdělení SO ORP Zlínského kraje podle celkové rozvinutosti (všechny oblasti rozvoje)

Nadprůměrně rozvinuté SO ORP ve Zlínském kraji:	Průměrně rozvinuté SO ORP ve Zlínském kraji:	Podprůměrně rozvinuté SO ORP ve Zlínském kraji:
<ul style="list-style-type: none"> • Luhačovice • Zlín • Rožnov pod Radhoštěm • Uherské Hradiště 	<ul style="list-style-type: none"> • Vizovice • Valašské Meziříčí • Otrokovice • Uherský Brod • Holešov 	<ul style="list-style-type: none"> • Kroměříž • Vsetín • Valašské Klobouky • Bystřice pod Hostýnem

2.4.2 Variantní tematické vymezení znevýhodněných území

Na národní úrovni byla při přípravě programového období 2014 – 2020 definována tzv. územní dimenze. Ta je popsána v Národním dokumentu k územní dimenzi jako možnost koncentrovat prostředky ve specifických typech území k podpoře konkurenceschopnosti (v závislosti na rozvojový potenciál) ČR a také zohledňující požadavek na vyrovnávání územních disparit (ve vztahu k vnitřní diferenciaci území a koncentraci problémů ekonomického, sociálního či environmentálního charakteru).

Pokud budeme daný přístup aplikovat i na krajskou úroveň a řešit koncentraci dotačních prostředků či jiných typů intervencí do specificky vymezených území ve Zlínském kraji, nemusí vždy být pro nejvhodnější vymezení těchto území metoda multikriteriálního hodnocení na úrovni SO ORP, které je popsáno v podkapitole 2.4.1. Každá intervence se zpravidla zaměřuje primárně na jeden klíčový problém (cíl) a pokud nemá být plošně aplikována na území celého kraje, existuje několik možností jejího zacílení do území:

1. uplatnění multikriteriálního hodnocení a vymezení z podkapitoly 2.4.1. a přednostní zacílení (např. bodovým zvýhodněním v případě dotační podpory) projektů realizovaných v podprůměrně nebo průměrně rozvinutých (může být odstupňováno) SO ORP anebo úplné zacílení intervence pouze do některé z definovaných kategorií (v případě řešení znevýhodněných území půjde o podprůměrně rozvinuté SO ORP);
2. tematické vymezení znevýhodněných území (na úrovni SO ORP či jinak vymezené území) na základě konkrétních definovaných problémů a přednostní zacílení intervence do těchto tematicky vymezených znevýhodněných území anebo úplné zacílení intervence pouze do vymezených znevýhodněných území.

Multikriteriální hodnocení a vymezení disparitních SO ORP v kapitole 2.4.1. je vhodné aplikovat, pokud řešíme komplexnější intervence napříč více sektory anebo pokud řešíme konkrétní problém, jehož intenzitu nelze odlišit v různých územích kraje, ale např. z důvodu omezených prostředků není vhodné plošně aplikovat podporu rovnoměrně na celé území kraje.

Toto multikriteriální hodnocení má však dvě zásadní nevýhody při řešení konkrétních problémů konkrétních území. Prvním problémem je to, že i přes rozdíly v jednotlivých SO ORP může mít vliv na zařazení do podprůměrně rozvinutých SO ORP výskyt jiných negativních jevů než toho, který

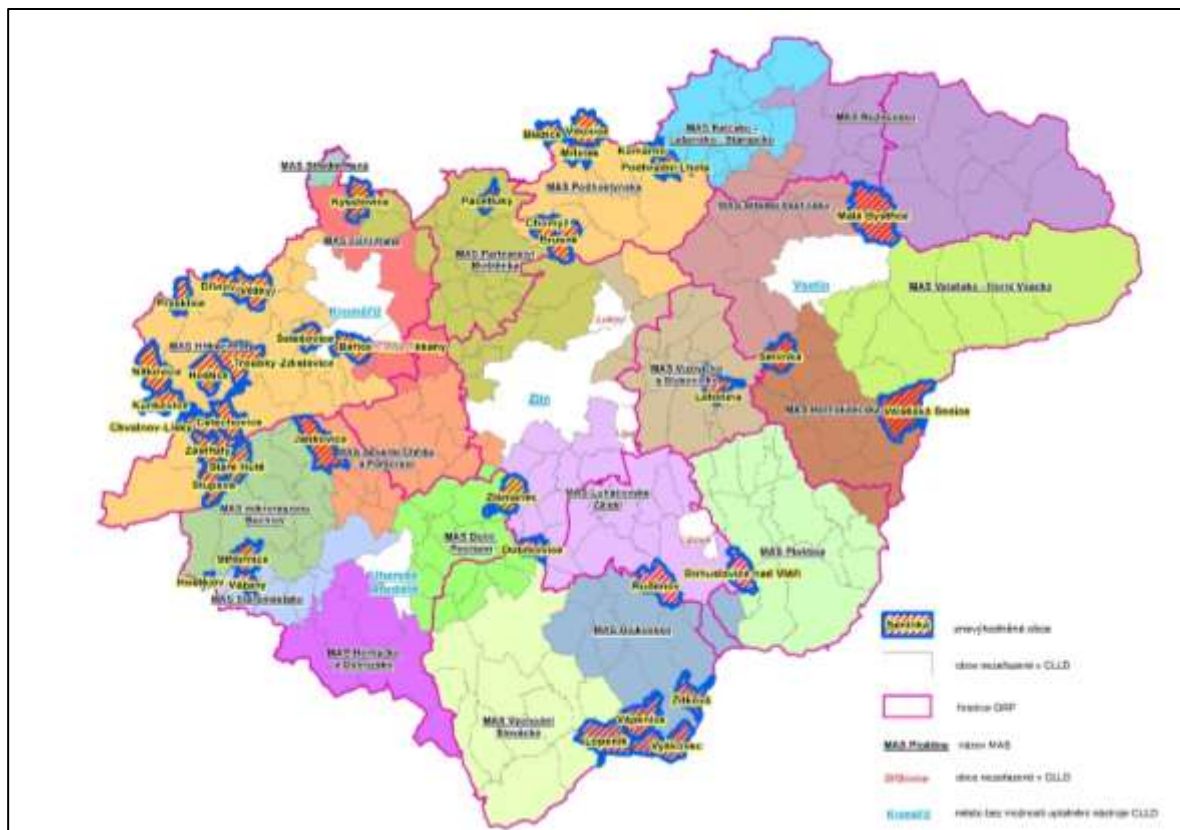
potřebujeme řešit. A je tedy nutné podpůrnou intervencí koncentrovat jinam než do všech podprůměrně rozvinutých SO ORP. Druhým problémem je, že vymezujeme znevýhodněná území na úrovni SO ORP a přitom daný problém se může týkat pouze některých obcí z daných SO ORP. V tuto chvíli je smysluplnější přistoupit na variantní tematické vymezení řešeného území, které může být na jiné úrovni než SO ORP (nižší úroveň - pověřený obecní úřad či jednotlivé obce s určitou charakteristikou anebo jinak definované funkční území - např. území spravované Místní akční skupinou, turistická oblast apod.).

Přistoupit na tematické vymezení znevýhodněných území je potřeba, pokud se určitý konkrétní problém vyskytuje pouze v některých částech kraje anebo je jeho intenzita výrazně odlišná v různých územích. Typicky se může jednat o problémy environmentální (např. znečištění ovzduší z lokálních topenišť), dostupnosti veřejných služeb (např. lékařské péče), demografické problémy (úbytek obyvatel, nepříznivá věková struktura) či jiné socioekonomické problémy (např. nedostatek pracovních míst, vyšší zadluženost apod.). Při navrhovaném řešení na základě tematického vymezení znevýhodněných území je vždy třeba:

- mít a vyhodnotit relevantní data popisující daný problém na vymezených územích v rámci celého kraje (jasně ukáže, která území je třeba přednostně řešit),
- vyhodnotit možnosti řešení v daném území (absorpční kapacita) na základě komunikace s vhodnými partnery z tohoto území,
- sledovat výsledky a dopady realizovaného řešení v čase (i s využitím vývoje časové řady relevantních dat, na základě kterých bylo vymezeno řešené území a navržená intervence).

Tematické vymezení znevýhodněných území je vhodné použít i v případě, kdy koncentrace daného problému v konkrétním území je vyšší než jinde anebo v případě, kdy je třeba pilotně otestovat navržený podpůrný nástroj na menším vzorku příjemců podpory. Takový přístup byl aplikován Zlínským krajem např. při vymezení nového podpůrného nástroje pro řešení rozvoje znevýhodněných venkovských území, které se potýkají s vyšší nezaměstnaností v kombinaci s nepříznivou věkovou strukturou obyvatel. U obcí Zlínského kraje do 500 obyvatel byly spočteny ukazatele podílu nezaměstnaných (čtyřletý průměr s hodnotami nad průměrem Zlínského kraje) a indexu stárí (podíl obyvatel ve věku 65 let a více a na 100 dětí ve věku 0 - 14 let vyšší než 100). Z výsledků v Obrázku 20 níže je zřejmé, že nejvýraznější koncentrace těchto problémových obcí je v oblasti Morkovska (SO ORP Kroměříž), které se územně výrazně překrývá s MAS Hřibecí hory. Pilotně byl tedy pro danou oblast definován specifický dotační titul s vlastní finanční alokací v rámci připravovaného Programu obnovy venkova v letech 2019 – 2021 a obce spadající do této oblasti mohou ve spolupráci s projektovým manažerem MAS Hřibecí hory připravovat a předkládat k podpoře konkrétní projekty řešící jejich ekonomickou zaostalost nad rámec jiných dotačních možností (národní dotační tituly, strukturální fondy včetně CLLD). Poskytovaná podpora v rámci navrženého dotačního titulu bude každoročně vyhodnocována a po 3 letech budou také zhodnoceny dopady.

Obrázek 20: Znevýhodněná území na úrovni obcí ve Zlínském kraji

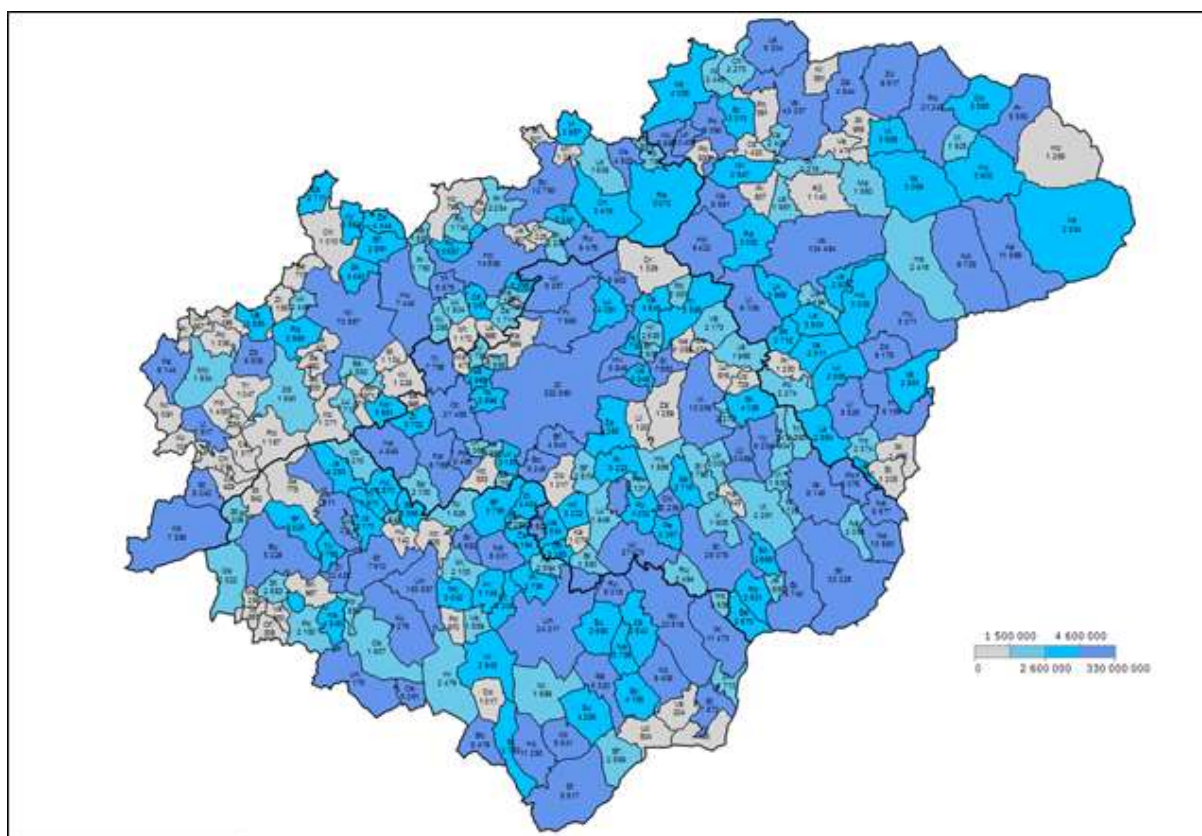

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro hodnocení naplnění popisované územní dimenze bez ohledu na multikriteriální či tematické vymezení disparitních území se využívá analýza poskytnutých dotačních prostředků, které jsou v rámci územní dimenze do daného území vynakládány. U prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů se toto hodnocení provádí tím způsobem, že u velké části dotací z výzev, u nichž je sledována územní dimenze, je sledováno místo realizace a počítáno, nakolik dané území využilo možnosti vyčleněné alokace. Na úrovni Zlínského kraje dosud toto řešeno nebylo, ale vhodným nástrojem pro budoucí sledování územní dimenze anebo i pro nastavování parametrů územního zvýhodnění při čerpání některých podpůrných programů je mapa dotací. Tu zveřejňuje až na úroveň obcí Zlínský kraj²⁹ a obsahuje veškeré transfery z rozpočtu Zlínského kraje právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám od roku 2007 do současnosti (s každodenní aktualizací). Mapa dotací nabízí kromě detailního pohledu na každou dotaci z rozpočtu kraje také srovnání dotací dané obci v letech, porovnání absolutních částek i částek na obyvatele s průměrem kraje, okresu, SO ORP i kategorie stejně velkých obcí v rámci kraje.

²⁹ dostupné od roku 2017 na webovém portálu Zlínského kraje pod odkazem <https://dwh.kr-zlinsky.cz/reportbrowser/>

Obrázek 21: Mapa dotací znázorňující celkovou výši poskytnutých dotací v tis. Kč v období 1. 1. 2007 – 31. 3. 2018 z rozpočtu Zlínského kraje

Zdroj: KÚZK

2.5 Vazba SRZK 2030 na nadřazené strategické dokumenty na národní a evropské úrovni

2.5.1 Národní úroveň

2.5.1. a) Česká republika 2030

Česká republika 2030 představuje ucelený komplexní, dlouhodobý strategický rámec pro rozvoj ČR do roku 2030. Jeho obsah tvoří zaměření na relevantní témata rozvoje a identifikaci funkčních vztahů mezi nimi. Vychází z konceptu udržitelného rozvoje. Česká republika 2030 je zamýšlena stát se rámcovým vodítkem pro navazující strategické dokumenty na národní, regionální i místní úrovni, a tudíž je vrcholně aktuální též pro obsah SRZK 2030. Dokument je postaven na dvou hlavních přístupech – zajištění kvality života a udržitelnosti.

Perspektivy rozvoje České republiky do roku 2030 jsou v dokumentu vnímány též na pozadí relevantních megatrendů, které vykazují větší či menší intenzitu předurčení vývojových faktorů v ČR. Klíčové oblasti strategického rámce Česká republika 2030 současně respektují znění Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj, dohodnuté na úrovni OSN. K zajištění odpovídající linie a míry souladu s touto Agendou byl jako součást Strategického rámce Česká republika 2030 vypracován dokument Implementace Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj (Cílů udržitelného rozvoje) v České republice, který vymezuje konkrétní národní náplň pro cíle udržitelného rozvoje s ohledem na potřeby naší země.

Dokument Česká republika 2030 je uveden vizí stavu země v cílovém roce a další text identifikuje cesty, jak k obsahu této vize dospět. Podle této vize je vedle základních demokratických a právních principů zajištěna v České republice vysoká kvalita života populace, respektovány přírodní a územní limity a chráněna biologická rozmanitost. Udržitelnost rozvoje České republiky je poměřována zvyšováním kvality života každého jednotlivce i společnosti jako celku. Za velmi nosnou lze považovat formulaci zásady, že naplnění potřeb současné generace je činěno bez toho, že by byla ohrožena schopnost budoucích generací naplňovat i jejich potřeby (přestože nelze přesně identifikovat, jaké tyto v konkrétnosti budou).

Česká republika 2030 respektuje obecné principy koheze ve všech relevantních kontextech, dávajících do souladu sblížení spojené s aktivitou, dynamikou a podnikavostí, jež umožní pružné přizpůsobení vývoje nastalým trendům; to umožní lépe odolávat rizikům a šokům, které mohou na zemi působit zvenčí.

Dokument je členěn na šest klíčových oblastí:

- Lidé a společnost;
- Hospodářský model;
- Odolné ekosystémy;
- Obce a regiony;
- Globální rozvoj;
- Dobré vládnutí.

Součástí Strategického rámce Česká republika 2030 je také Implementační plán a karty specifických cílů zmíněných 6 klíčových oblastí, v nichž je popisována v některých případech úloha krajů jako tzv. gestorů či spolugestorů definovaných opatření a doporučení v jednotlivých specifických cílech, což znamená primární či sdílenou zodpovědnost za implementaci a vzájemnou spolupráci při naplňování cílů České republiky 2030. Jedná se o cíle, které jsou uvedeny v tabulce 65 níže.

Dále je v Implementačním plánu také zdůrazněna komunikace, kde jednou z cílových skupin jsou kraje, které by měly promítat cíle České republiky 2030 do regionálních strategických a koncepčních dokumentů a reflektovat je ve své praxi. V rámci zpracování SRZK 2030 budou tedy specifické charakteristiky a potřeby Zlínského kraje provázány s obecnějšími tématy pojímanými v celostátním kontextu, které se v dokumentu Česká republika 2030 objevují.

Tabulka 64: Specifické cíle ČR 2030, u jejichž opatření nebo doporučení jsou kraje uvedeny jako tzv. gestor nebo spolugestor

Klíčová oblast 1. Lidé a společnost
1.1 Vhodné socioekonomické podmínky podporují dobré fungování rodin. Zaměřují se na finanční zajištění rodiny, slučitelnost práce a rodiny a služby péče o děti i seniory. Umožňují tak získat dostatek volného času pro zkvalitňování rodinných vztahů.
1.2 Rodinám se specifickými potřebami je věnována zvláštní pozornost. Jsou přijímána cílená opatření přispívající k rovnému přístupu ke vzdělávání a uplatnění členů těchto rodin na trhu práce i ve společnosti.
3.1. Dlouhodobě se snižuje podíl osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením
3.2. Snižuje se příjmová nerovnost a je kladen důraz na udržení silné střední vrstvy.
3.3. Snižuje se genderová nerovnost.
3.4. Je zajištěn rovný přístup k osobám ohroženým diskriminací na základě pohlaví, věku, péče o závislé osoby, zdravotního postižení, etnicity, národnosti, sexuální orientace, vyznání nebo světonázoru. Zvláštní důraz je kladen na předcházení vícečetné diskriminaci.
4.1 Vzdělávací systém je inkluzivní a vzájemně prostupný, neselektuje žáky a žákyně v útlém věku na talentované a netalentované a omezuje závislost vzdělávacích drah a výsledků na jejich socioekonomickém zázemí.
4.2 Systém vzdělávání podporuje učitele, učitelky a další vzdělavatele, aby ve vzdělávání dokázali přinášet potřebné změny a převzít roli průvodců účastníků vzdělávání v měnícím se světě. Je otevřený intenzivnímu kontaktu s reálným světem a zapojuje všechny aktéry ve vzdělávání.
4.3 Vzdělávání zajišťuje každému přístup k rozvoji přenositelných kompetencí, potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život. Systém zahrnuje přiměřený všeobecný základ nezbytný pro další vzdělávání, zapojení do společnosti i pro porozumění vzájemné provázanosti současného světa.
4.4 Systém celoživotního vzdělávání je veřejně garantovaný a široce dostupný: Zaměřuje se jak na profesní vzdělávání, tak i na vzdělávání v oblasti přenositelných dovedností.
5.2 Snižují se vlivy způsobující nerovnosti v oblasti zdraví
5.4 Zdravý životní styl je podporován prostřednictvím vyšších veřejných výdajů s důrazem na primární prevenci nemocí a podporu zdraví v průběhu celého života.
6.1 Do oblasti kultury směřují vyšší veřejné výdaje a posilují se možnosti dlouhodobého finančního plánování kulturních organizací.
6.3 Kulturní a kreativní průmysly jsou podporovány jako příležitost pro rozvoj ekonomiky
Klíčová oblast 2. Hospodářský model
10.5 Zvyšuje se dostupnost vysokorychlostního internetu.
Klíčová oblast 4. Obce a regiony
16.2 Jsou stanoveny závazné standardy dostupnosti základních veřejných služeb a jim odpovídající veřejné infrastruktury občanského vybavení, které jsou platné pro veškerou zástavbu.
16.3 Předpoklady pro dostupnost základních veřejných služeb jsou zajištěny již ve fázi územního a strategického plánování.
16.4 Postupy strategického a územního plánování jsou koordinovány na úrovni přesahující úroveň jednotlivých obcí.
16.3 Předpoklady pro dostupnost základních veřejných služeb jsou zajištěny již ve fázi územního a strategického plánování.
17.2 Jsou podporovány vysoce kvalifikované pracovní příležitosti v malých a středních podnicích využívajících místní a regionální potenciál.
18.2 Města jsou přátelská ke všem věkovým a uživatelským skupinám.
18.3 Obce běžně plánují rozvoj společně s veřejností.
19.5 Významně roste délka cyklostezek a komunikací vhodných pro cyklisty.
Klíčová oblast 6. Dobré vládnutí
26.3. Deliberace veřejných politik budou pravidlem všude tam, kde to bude dle charakteru politiky vhodné.
27.1 Rozvinou se postupy zvyšující z hlediska občanů a občanek inkluzivitu vládnutí

2.5.1. b) Národní koncepce realizace kohezní politiky

Klíčovým dokumentem pro přípravu kohezní politiky v České republice po roce 2020 je Národní koncepce realizace politiky soudržnosti v ČR po roce 2020, kterou připravuje Národní orgán pro koordinaci na Ministerstvu pro místní rozvoj.

Rámcová pozice České republiky ke kohezní politice po roce 2020, která představuje nosnou obsahovou součást Koncepce, konstatuje, že Česká republika prosazuje stabilní a silnou kohezní politiku, která se bude týkat všech členských států EU a bude cílit na vyrovnávání rozdílů mezi regiony EU, která však – na rozdíl od nynějška – bude moci flexibilně reagovat na nenadálé výkyvy v EU i v globálním kontextu. Česká republika považuje kohezní politiku za nejefektivnější nástroj rozvoje regionů členských států a tím i EU jako celku. Kohezní politika by tak měla zůstat jednou z hlavních výdajových politik Víceletého finančního rámce po roce 2020. Je též politikou, která by měla být prospěšná pro všechny regiony EU. Česká republika dává přednost dlouhodobosti cílů kohezní politiky. Zastřešující – a dosud neexistující – strategický dokument na úrovni EU by měl představovat základ pro vypracování jasných rozvojových priorit pro Evropské strukturální a investiční fondy (ESIFs) na úrovni členských států. Základními principy kohezní politiky mají nadále být subsidiarita a proporcionalita. Je žádoucí klást silný důraz na zjednodušení a menší byrokratickou zátěž při zajištění větší právní jistoty rozhodování, které se opírá o důvěru.

Česká republika nadále podporuje implementaci kohezní politiky formou sdíleného řízení (shared management), jenž prokázal svoji opodstatněnost a jež funguje na principu společného závazku mezi Evropskou komisí a členskými státy. Česká republika dává přednost jednotným pravidlům pro všechny ESIFs, což by mělo vést k jejich efektivnějšímu fungování. V nynějším úsilí o sladění různých politik a aktivit (například Evropského semestru) s ESIFs prosazuje Česká republika názor, že pravidla, včetně horizontálních, by měla být harmonizována.

Česká republika prosazuje významné zjednodušení metodiky výpočtu alokací pro účely kohezní politiky a považuje za významné zajištění dostatečné flexibility pro členské státy při využití prostředků v rámci různých kategorií regionů. Členské státy by měly mít možnost ovlivnit podíly mezi fondy tak, aby braly v úvahu aktuální stav i budoucí vývoj členských států a jejich regionů. Česká republika kategoricky nesouhlasí se zkrácením programovacího období a podporuje aplikaci pravidla automatického zrušení závazku v nynější podobě ($n + 3$).

V budoucím programovacím období by alokace na kohezní politiku měly být určovány na základě tematické koncentrace, při respektování vyváženosti mezi tematickou podporou a specifickými potřebami členských států a jejich regionů. Česká republika akceptuje další využívání výkonnostního rámce, který umožní lépe plánovat a řídit fondy s ohledem na dosažení výsledků a výkonnosti. Nastavení výkonnostního rámce a jeho podmínky by měly být definovány včas a pozornost zaměřena na výstupové a finanční indikátory, které je možné ovlivnit a úspěšně řídit. Nastavení výkonnostního rámce musí též umožnit lepší zacílení podpory k dosažení cílů, a ne pouze naplňování ukazatelů pro jednotlivá období.

Česká republika podporuje zachování ex-ante kondicionalit za předpokladu provedení reflexe negativ nynější praxe. Podporuje definování menšího počtu specificky orientovaných ex-ante kondicionalit zaměřených na klíčové oblasti ovlivňující úspěšnou implementaci kohezní politiky. Česká republika vnímá jako užitečný návrh na zahrnutí pozitivních pobídek pro naplnění ex-ante kondicionalit (a nejen pouze sankční mechanismus, na kterém je postaven nynější systém). Česká republika nepodporuje, ale je připravena diskutovat, propojování Evropského semestru s ESIFs. Podporuje aktivní a nestranné využívání makroekonomických kondicionalit.

Česká republika považuje za klíčovou aplikaci území dimenze a podporuje zachování a další rozšiřování využití urbánních integrovaných nástrojů s dopadem na funkční celky v území. Podporuje multifundové financování integrovaných územních investic a jejich využití pro různé typy území. Legislativní rámec kohezní politiky by měl lépe reflektovat specifika programů Evropské územní

spolupráce. Všechny budoucí tematické cíle kohezní politiky by měly podporovat aktivity přeshraniční spolupráce.

Česká republika pozitivně vnímá využívání finančních nástrojů, které by měly být především využívány v oblastech, kde pro jejich využití existuje racionálně zdůvodněný prostor (podpora podnikatelských aktivit, projektů energetické účinnosti apod.). Česká republika je přesvědčena, že i po roce 2020 budou mezi tématy kohezní politiky taková, pro které je nejvhodnější nevratná forma podpory.

Analytická část Národní koncepce realizace (NKR) je rozdělena do devíti rezortních tematických oblastí (trh práce a zaměstnanost; vzdělávání; sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví; veřejná správa a bezpečnost; efektivní výzkumný a inovační systém; podpora podnikání a průmyslu; doprava; posun k nízkouhlíkovému hospodářství; ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů) a tří průřezových oblastí (přizpůsobení se změně klimatu; Společnost 4.0, územní dimenze). Rezortní tematické oblasti (a v detailnějším členění též podoblasti) vytvářejí společně s průřezovými oblastmi souhrnný přehled, jež představuje de facto základ pro formulaci prioritních oblastí financování (na úrovni tematických podoblastí dokument pracuje s kategorií karet tematických podoblastí). Ten je základem pro návrhovou a implementační část NKR.

Vláda ČR schválila 4. února 2019 strukturu operačních programů pro programové období 2021 až 2027 a stanovila příslušné řídicí orgány:

- a) operační program zaměřený na konkurenceschopnost řízený Ministerstvem průmyslu a obchodu,
- b) operační program zaměřený na dopravu řízený Ministerstvem dopravy,
- c) operační program zaměřený na životní prostředí řízený Ministerstvem životního prostředí,
- d) operační program zaměřený na výzkum a vzdělávání řízený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy,
- e) operační program zaměřený na lidské zdroje řízený Ministerstvem práce a sociálních věcí,
- f) Integrovaný regionální operační program řízený Ministerstvem pro místní rozvoj,
- g) operační program zaměřený na technickou pomoc a kvalitu správy řízený Ministerstvem pro místní rozvoj.

Z pohledu Zlínského kraje představuje Národní koncepce realizace kohezní politiky dokument, který do značné míry i nadále preferuje tradiční smysl kohezní politiky, stavěný na potřebě zajišťování konvergenční trajektorie a jejího naplňování v nových podmínkách ekonomického, sociálního i environmentálního vývoje, stejně jako v novém prostředí unijních politik, které tato témata zastřešují a upravují. Pojetí Národní koncepce je tak pro střednědobý výhled Zlínského kraje výhodné, je však otázkou, zda se České republice podaří tento postoj prosadit i na úrovni EU, kde tato pozice bude konfrontována řadou alternativních návrhů prosazujících podstatně razantnější změny v pojetí kohezní politiky.

2.5.1. c) Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+

Velmi důležitý vstup pro přípravu budoucí kohezní politiky představuje též připravovaná Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+ (SRR 21+). Dokument je v čase uzávěrky tohoto textu (leden 2019) stále v přípravné fázi své realizace (dokončená pasáž problémové analýzy a návrhová část, pracovní verze návrhu implementační struktury) a v polovině roku 2019 by měla být předložena ke schválení vládě. SRR 21+ představuje nové pojetí regionálního rozvoje s důrazem na územní dimenzi a regionální rozměr. Její obsah je velmi zásadní pro NKR, zvláště pak pro budoucí regionální OP kohezní politiky v období po roce 2020.

Strategie regionálního rozvoje je zamýšlena coby jeden ze základních výstupů pro vytvoření vazby na budoucí kohezní politiku, resp. ostatní relevantní kapitoly VFR. Představuje zadání agendy pro regionální politiku České republiky i pro zpracování krajských strategií. A současně zahrnuje též zapracování nových výzev pro regiony, města a venkov.

Jejím hlavním smyslem je identifikovat, ve kterých tematických oblastech je potřebný či žádoucí územně specifický přístup a definovat, jaké (odlišné) intervence by měly být realizovány v odlišných

územních kontextech tak, aby docházelo k podpoře konkurenceschopnosti a ke snižování regionálních disparit. SRR 21+ definuje regionální politiku jako aktivitu, jež má usměrňovat sektorové politiky státu tak, aby zohledňovaly specifika jednotlivých typů území, a která disponuje vlastními nástroji, schopnými ovlivňovat rozvoj specifických území. SRR 21+ pracuje s následující územní typologií: metropolitní území, aglomerace, regionální centra a jejich zázemí, strukturálně postižené kraje, hospodářsky a sociálně ohrožená území.

Velmi zásadním přínosem SRR 21+ je určení a přiřazení územní dimenze určitému věcnému tématu; to bylo učiněno prostřednictvím vícekritériálního testu, jehož předmětem je: 1. důležitost (významnost) řešení daného tématu z národní úrovně; téma je nutné řešit intervencemi z národní úrovně (tedy nejedná se o problém lokálního charakteru); 2. téma má určitá územní specifika (v odlišných územních kontextech je nutné jiné řešení) nebo má odlišné územní důsledky (intervence provedená z národní úrovně se projeví odlišným způsobem v odlišných typech území, resp. národní intervence musí být koncipována tak, aby směřovala k dosažení různých cílů v různých územích); 3. možnost navrhovat nebo iniciovat řešení daného problému z národní úrovně.

SRR 21+ má definovanou svoji vizi (české regiony efektivně zhodnocují svůj rozvojový potenciál, jejich konkurenceschopnost se zvyšuje a zlepšují se podmínky pro kvalitní život všech obyvatel a prosperitu firem; všechny české regiony dohánějí průměr EU v ekonomickém smyslu i v kvalitě života a v přitažlivosti a konkurenceschopnosti jsou na předních místech ve střední Evropě). Globální cíle SRR 21+ jsou stanoveny pro jednotlivé územní typologie. A dále jsou pro detailnější postižení záběru definovány strategické a specifické cíle. Strategické cíle, týkající se jednotlivých typů území, jsou následující:

1. Mezinárodně konkurenceschopná metropolitní území adaptovaná na ekonomický, prostorový a populační růst (týká se Prahy, Brna a Ostravy),
2. Nadregionálně konkurenceschopné aglomerace využívající svůj růstový potenciál a plnící úlohu významných krajských hospodářských, kulturních a akademických center (za Zlínský kraj se tento cíl týká města Zlína a jeho nejbližšího zázemí),
3. Hospodářsky stabilizovaná regionální centra představující snadno dostupná centra zaměstnanosti a obslužnosti příslušných funkčních regionů (regionální centra v rámci své spádovosti pokrývají celé území Zlínského kraje a jsou jimi města Kroměříž, Uherské Hradiště, Valašské Meziříčí, Vsetín, Uherský Brod, Rožnov pod Radhoštěm, Otrokovice a Zlín)
4. Revitalizované a hospodářsky restrukturalizované strukturálně postižené regiony přizpůsobené a flexibilně reagující na potřeby trhu (netýká se Zlínského kraje, jde o Moravskoslezský, Ústecký a Karlovarský kraj),
5. Dobrá kvalita života v hospodářsky nejslabších a sociálně ohrožených územích České republiky (jde o vymezená území na základě stanovených indikátorů, v pracovní verzi SRR 21+ z ledna 2019 se za Zlínský kraj jedná o ORP Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Kroměříž, Otrokovice, Uherský Brod a Vsetín).

Bez ohledu na konkrétní typ území je definován též šestý strategický cíl, jenž vykazuje průřezový charakter: Kvalitní veřejná správa v regionálním rozvoji, přispívající k plnění cílů regionální politiky.

Součástí navržené implementační části SRR 21+ je pak definování principů implementace, hierarchické struktury prací a obsahu Akčních plánů SRR 21+ a regionálních akčních plánů (s vazbou na Regionální stálé konference v jednotlivých krajích), řídicí struktury implementace, plánu řízení změn, plánu řízení rizik, systému monitorování naplňování cílů, plánu evaluací, komunikačního plánu a rozpočtu.

Provázání SRR 21+ se SRZK 2030 bude podrobněji řešeno v kapitole 4 tohoto dokumentu formou převodníku mezi jednotlivými specifickými cíli obou dokumentů a uvedením očekávané role Zlínského kraje při implementaci SRR 21+.

2.5.2 Evropská úroveň - výhled programového období 2021-2027

Návrh nařízení k Víceletému finančnímu rámci 2021 – 2027:

Proces, doprovázející tvorbu a následnou implementaci Víceletého finančního rámce (VFR), představuje jednu z nejzásadnějších aktivit v hospodářské politice EU na delší časový horizont, jež ovlivní nejen finanční toky, ale i věcné zaměření priorit EU v hloubi třetí dekády 21. století. Navíc návrh předpokládá oproti stávající praxi řadu změn; ne všechny však mohou být akceptovány členskými státy a Evropským parlamentem. Návrh VFR je vhodné vnímat především jako politický dokument k prezentaci klíčových priorit a změn. Detailní technické náležitosti jsou součástí sady odvětvových právních norem, upravujících jednotlivé fondy, zveřejněné v květnu a červnu 2018.

Z návrhu publikovaného 2. května 2018 na první pohled vyplývá poměrně výrazná odlišnost ve struktuře hlavních kapitol budoucího Rozpočtu EU v porovnání s nynějším VFR a jeho předchůdci. Tato struktura je založená na kapitolách (headings): **Jednotný trh, inovace a digitální oblast, Soudržnost (koheze) a hodnoty, Přírodní zdroje a životní prostředí, Migrace a správa hranic, Bezpečnost a obrana, Sousedství a svět a Evropská veřejná správa** by měla mít k dispozici 85,3 mld. EUR.

Společným jmenovatelem těchto zásadních změn je pokles výdajů na kohezní politiku a společnou zemědělskou politiku, a nárůst prostředků na oblasti podporující výzkum, vývoj, inovace a konkurenceschopnost či lidské zdroje na straně jedné, a bezpečnost, obranu, účinnou správu hranic a silnější roli EU ve světě na straně druhé. To je spojeno s omezením politiky „zaručených národních obálek“ a s rozšiřováním prostoru pro projektovou soutěž napříč EU. Významnou změnou by mělo být i zásadní rozšíření návratných finančních nástrojů na úkor jednorázově vynakládaných dotací, které však stále zůstanou většinou formou nakládání s prostředky Rozpočtu EU. Ty budou v běžných cenách činit 1.279,4 mld. EUR, tedy 1,11% HDP EU.

VFR 2021 - 2027 je založen na principech: **moderní, jednoduchý a flexibilní**. Jeho základním konceptem pro toto období je **EU Added-value** (EVA; evropská přidaná hodnota); ten preferuje investice do oblastí, kde jeden členský stát nemůže jednat sám o sobě, resp. kde společný postoj je efektivnější; týká se to například pan-evropských výzkumných projektů, velkých infrastrukturních projektů, projektů v oblasti digitálního trhu a sítí, bezpečnosti a ochrany apod. EVA se tedy týká investic, kde Rozpočet EU vykazuje větší dopad, než kdyby byly financovány veřejnými výdaji na národní úrovni.

Pro Českou republiku i pro Zlínský kraj během stávajících 15 let členství v EU představovala nejdůležitější položku z Rozpočtu EU **kohezní politika**. Touto zůstane i nadále; jestliže dosud byla dominantně zaměřena na zajištění konvergence, v budoucnu má být více propojena s realizací ekonomických reforem v jednotlivých členských státech v souladu s procesem Evropského semestru. I nadále bude hlavním ukazatelem pro určení národní obálky HDP na obyvatele, nicméně přihlédne se k multikriteriálnímu vyhodnocení, jež bude dále obsahovat ukazatele nezaměstnanosti, klimatických podmínek či migrace. Zaručená národní obálka kohezní politiky pro Českou republiku by se měla snížit o více než 3 mld. EUR a v období 2021 – 2027 činit 17,8 mld. EUR; velmi hrubý předběžný odhad pro Zlínský kraj by se mohl pohybovat mezi 1,3 a 1,4 mld. EUR.

Návrh nařízení Evropské komise k budoucí podobě kohezní politiky pro období 2021 – 2027:

Budoucí kohezní politika by měla být zaměřena na 5 investičních priorit (na rozdíl od nynějších 11 tematických oblastí v současnosti), jež současně stanovují její cíle: **Inteligentnější Evropa** (inovace, digitalizace, ekonomická transformace a podpora malých a středních podniků); **Zelenější a bezuhlíková Evropa** (transformace energetiky, podpora obnovitelných zdrojů, opatření k naplňování klimatických cílů); **Propojenější Evropa** (strategické dopravní a digitální sítě); **Sociálnější Evropa** (provádění Evropského pilíře sociálních práv; podpora zaměstnanosti respektující kvalitativní rozměr vytvářených pracovních míst, vzdělávání, dovedností, sociálního začleňování a rovného přístupu ke zdravotní péči); **Evropa bližší občanům** (podpora místně vedených strategií rozvoje a udržitelného rozvoje měst v EU).

Pro účely kohezní politiky je pro období 2021 – 2027 pro celou EU vyčleněna částka 330,6 mld. EUR.

Oproti nyní má dojít k dalšímu **posílení tematické koncentrace**: kohezní politika má být převážně zaměřena na první dvě investiční priority, kterým má být přiděleno 65% až 85% zdrojů Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF) a Kohezního fondu, v závislosti na relativním bohatství členských států. I nadále pracuje se **3 kategoriemi regionů** (méně rozvinuté, přechodné, více rozvinuté), jež pokrývají celé území EU: **méně rozvinuté regiony** (jejich HDP na obyvatele je menší než 75% průměru EU); **přechodové regiony** (jejich HDP na obyvatele se pohybuje mezi 75% a 100% průměru EU); **rozvinutější regiony** (jejich HDP na obyvatele je vyšší než 100% průměru EU). Zlínský kraj by měl – zřejmě naposledy - i nadále patřit mezi méně rozvinuté regiony. Pro účely **Kohezního fondu** je použito kritérium hodnoty menší než 90% ukazatele hrubého národního příjmu (HND).

Míra spolufinancování s ohledem na regionální klasifikaci umožní méně rozvinutým regionům poskytnout příspěvek z Rozpočtu EU až 70%, přechodovým regionům pak 55% a vyspělejším pak 40%.

Budoucí kohezní politika posílí podporu místně vedených strategií rozvoje a měla by při řízení finančních prostředků dát odpovědnost místním orgánům. Významné podpory se dostane též městskému rozměru kohezní politiky (6% ERDF má být vyčleněno na účel udržitelného rozvoje měst a bude zřízen nový program pro městské orgány **Evropská městská iniciativa** (zaměřena na budování kapacit a vytváření partnerských kontaktů).

Kohezní politika bude představovat klíčovou oblast, jež bude upravena **jednotným souborem pravidel pod sdíleným řízením a jež se týká sedmi fondů** (Kohezní fond (KF); Evropský námořní a rybářský fond (ENRF); Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF); Evropský sociální fond Plus (ESF+); Azylový a migrační fond (AMIF); Nástroj pro správu hranic a víza (BMVI); Fond pro vnitřní bezpečnost (ISF).

Součástí kohezní politiky je i nadále podpora sociálních témat prostřednictvím Evropského sociálního fondu Plus.

Evropský sociální fond Plus (ESF+); Fond pro přizpůsobení se globalizaci (EGF); Fond pro spravedlnost, práva a hodnoty:

V příštím VFR EU 2021 – 2027 navrhuje Evropská komise ještě více posílit sociální rozměr EU prostřednictvím zdokonaleného Evropského sociálního fondu, Evropského sociálního fondu plus (ESF+), a rozsáhlejšího a efektivnějšího Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci.

Na období 2021–2027 se pro ESF+ plus plánuje 101,2 mld. EUR a pro Fond pro přizpůsobení se globalizaci 1,6 mld. EUR. Oba fondy jsou zaměřeny na investice, které lidem v návaznosti na Evropský pilíř sociálních práv pomohou získat správné dovednosti k tomu, aby se vypořádali s problémy a změnami na trhu práce. Fond pro spravedlnost, práva a hodnoty získá na sedm let 947 mil. EUR. Je určen na další podporu rozvoje evropského prostoru práva založeného na zásadách právního státu, vzájemné důvěře a na zajištění toho, aby lidé mohli požívat svých práv. Podíl ESF+ na celkové alokaci kohezní politiky by se tak zvýšil ze současných 23 % prostředků ze strukturálních fondů na 27 %.

Další zásadní položkou, výrazně ovlivňující čistou pozici České republiky vůči Rozpočtu EU, je Společná zemědělská politika. Ta tentokrát nemá být součástí pravidel pod sdíleným řízením.

Společná zemědělská politika 2021 – 2027:

Pro příští VFR EU na období 2021–2027 navrhuje Komise modernizovat a zjednodušit společnou zemědělskou politiku (SZP). Návrhy s rozpočtem 365 mld. EUR (28,5% celkového Rozpočtu EU) mají zajistit, aby SZP obstála v budoucnosti, nadále podporovala zemědělce a venkovské komunity, vedla k udržitelnému rozvoji zemědělství v EU a zohledňovala cíle EU v oblasti životního prostředí a klimatu. Návrhy dávají členským státům více flexibility a odpovědnosti. Mohly by si samy zvolit, jak a kde

financování získané ze SZP investují, aby naplnily ambiciózní cíle stanovené na úrovni EU a přispěly tak k vytvoření inteligentního, odolného, udržitelného a konkurenceschopného zemědělského odvětví. Zároveň by měly zajišťovat spravedlivou a lépe zacílenou podporu, která by zvýšila příjmy zemědělců. Z celkové částky na SZP je 265,2 mld. EUR určeno na přímé platby, 20 mld. EUR na opatření na podporu trhu (EZZF) a 78,8 mld. EUR na rozvoj venkova (EZFRV). Navržené snížení rozpočtu SZP je přibližně 5 % v běžných cenách, což odpovídá snížení o přibližně 12 % ve stálých cenách roku 2018 bez zohlednění inflace. Další 10 mld. EUR bude k dispozici prostřednictvím výzkumného programu EU Horizon Europe, a to na podporu konkrétního výzkumu a inovací v oblasti potravinářství, zemědělství, rozvoje venkova a biohospodářství.

Došlo k významnému navýšení objemu prostředků v rámci **centrálně řízených programů**, na něž by se měla více zaměřit i pozornost v České republice. K těm zásadním patří:

- **Nástroj pro propojení Evropy (CEF; Connecting Europe Facility).** CEF 2021 – 2027 má pracovat s částkou 42,265 mld. EUR pro všechny členské země EU. Na rozvoj transevropských sítí (TEN) zamýšlí vynaložit 30,615 mld. EUR v případě dopravních, 8,65 mld. EUR energetických a 3,0 mld. EUR digitálních infrastrukturních investic.
- **Program na podporu reforem.** Jednou z nejvýznamnějších dlouhodobých překážek silnějšího a přesvědčivějšího hospodářského růstu v EU je existence množiny strukturálních poruch a nerovnováh, jejichž řešením je důkladné provedení strukturálních reforem. Navrhovaný Program na podporu reforem s celkovou alokací 25,44 mld. EUR pro všechny členské země EU je zaměřen na realizaci reformních konceptů v členských státech. Má se skládat ze tří nástrojů: Nástroje pro provádění reforem ve formě nástroje pro finanční podporu (s alokací 22 mld. EUR); Nástroje pro technickou podporu (přímo navazující na Program na podporu strukturálních reforem; 0,84 mld. EUR); Konvergenčního nástroje pro státy mimo euro-zónu (2,6 mld. EUR). Klíčovým cílem Programu je podporovat vlády a veřejný sektor v členských státech v jejich úsilí navrhovat a realizovat strukturální reformy, při zajišťování souladu s aktivitami financovanými z jiných prostředků EU. Nástroje pro provádění reforem a Konvergenčního nástroje jsou vymezeny „národní obálky“ pro jednotlivé členské země (pro Českou republiku je to 261, resp. 107 mil. EUR).
- **Program InvestEU.** Nedávná ekonomická krize zásadně omezila objem investiční aktivity v EU, který stále nebyl v plném rozsahu obnoven. Proto cílem všech klíčových součástí hospodářské politiky EU musí být nalézání cest pro dlouhodobé oživení investic, včetně těch, které naplňují veřejný zájem. Jednou z nich je využití možností Rozpočtu EU v podobě návratných finančních nástrojů jako smysluplné alternativě vůči dotačnímu principu přerozdělování. Příspěvek Programu InvestEU by se měl promítnout do dlouhodobě zvýšené investiční aktivity (**15,2 mld. EUR** má vytvořit záruční bázi 38 mld. EUR a v celé EU do roku 2027 mají být mobilizovány investice v celkové výši 650 mld. EUR), posílení role finančního trhu i s ohledem na projekty veřejného zájmu a efektivnějšího alokování prostředků Rozpočtu EU, které díky prvku návratnosti projdou přirozeným tržním testem.
- **Program pro jednotný trh.** Program pro jednotný trh je nástupcem stávajícího programu COSME. Jeho navržená alokace činí **4,089 mld. EUR pro všechny členské státy EU**, plus přesně vymezenou skupinu subjektů ze třetích zemí, které též budou moci na programu participovat. K této sumě je pak třeba připočítat ještě částku 2 mld. EUR, jež jsou vyčleněny v rámci okna pro malé a střední podniky programu InvestEU. Program je zaměřen na šest oblastí podpory: **Bezpečnost potravin** (41% alokace programu); **Ochrana spotřebitele** (5% alokace programu); **Konkurenceschopnost** (24% prostředků programu především pro malé a střední podniky);

Efektivní jednotný trh (11% celkové finanční alokace programu); **Evropské statistiky** (14% navržené finanční alokace programu); **Účinné standardy** (5% alokace programu).

Pro Českou republiku i pro Zlínský kraj z této stručné deskripce vyplývá, že Rozpočet EU bude hrát i v příští dekádě velmi zásadní roli v oblasti financování rozvojových aktivit. Tato role se však bude kvantitativně i kvalitativně proměňovat. Subjekty zvyklé využívat těchto prostředků si budou muset zvyknout na to, že objem tradičních zdrojů se omezí. O to větší pozornost bude žádoucí věnovat těm složkám Rozpočtu EU, které doposud nebyly předmětem velkého zájmu. V rámci kohezní politiky dojde k posílení tematické koncentrace, zvýší se podíl spolufinancování z pohledu státu i příjemců, některé typy podpory již nebudou možné a rozšíří se prostor pro finanční nástroje. V případě společné zemědělské politiky se zaměří větší pozornost na projektové financování a větší podpora je pravděpodobná pro menší a střední zemědělské podniky. Větší roli dále sehraje environmentální a klimatický aspekt. Aby výpadek prostředků z Rozpočtu EU nebyl příliš velký, subjekty v České republice i ve Zlínském kraji si budou muset osvojit možnosti využívání zdrojů z dalších rozpočtových kapitol, především centrálně řízených programů.

2.6 Vývojové trendy na evropské a globální úrovni

2.6.1 Ekonomické okolnosti regionálního sblížení

Je zřejmé, že prvním zájmem analýzy vyhodnocení kohezní politiky musí být naplňování jejího hlavního smyslu, tedy sblížení socio-ekonomické vyspělosti na úrovni regionů soudržnosti a následně též členských států, a ekonomické okolnosti, které toto sblížení provázejí.

Ekonomika EU se po období dvojí recese na přelomu dekad opět dostala do poměrně slušné kondice, v jejímž rámci bude po delší době možné nejen významněji pokročit v konvergenčním procesu, ale současně ve výrazném povýšení úrovně dna ekonomické vyspělosti, jemuž „dominují“ regiony bulharské, rumunské, občas proložené též nějakým řeckým, polským či maďarským. Jak následná kvantifikace ukáže, právě v tomto ohledu sehrála kohezní politika v posledním období poměrně významnou roli a ono gigantické regionální rozpětí v rámci EU umožnila mírně snížit, což je koneckonců patrné též na výrazném zvýšení ekonomické úrovně zemí EU-13 (tedy nováčků z let 2004, 2007 a 2013) vůči průměru EU na poslední sledovanou dekádu (viz dále).

Nedávná hospodářská krize nejenže zastavila předchozí ekonomickou dynamiku, ale též zvrátila a částečně i přeskupila proces sblížení rozdílů, měřený ukazatelem HDP na obyvatele. Se zatím nedlouhým procesem ekonomického oživení pozorujeme, že země s nižšími úrovněmi ukazatele HDP na obyvatele rostou výrazně rychleji, než činí průměr EU a obecně tím citelně přispívají konvergenčnímu procesu (za rok 2017 lze odhadovat, že tato hodnota pro Českou republiku například dostihne, či se s nepatrným odstupem přiblíží Španělsku a stane na dohled Itálii). Počínaje rokem 2015 se toto sblížení stává realitou i na úrovni regionů, přičemž však řada regionů vykázala vlivem krize hluboký pád a jejich úroveň HDP na obyvatele či míry zaměstnanosti se nacházejí na hodnotách nižších než v předkrizovém období.

V delším časovém intervalu období let 2000 – 2015 se u mnoha méně rozvinutých regionů projevil rychlý růst produktivity a jejich firemní sektor posílil svoji konkurenceschopnost jak v rámci Jednotného vnitřního trhu, tak v globálním kontextu. Udržení této pozice je podmíněno dalším posunem v rámci hodnotového produkčního řetězce směrem vzhůru a kohezní politika budoucnosti by této kvalitativní proměně měla věnovat odpovídající pozornost a být jí nápomocna. O tom, že tento záběr vykazuje zjevný přínos pro českou ekonomiku snad ani nemá cenu obsáhleji hovořit, zvláště pak v situaci, které se zatím tuzemská realita byla schopna vyhnout, ale která se naopak naplno projevila v řadě jiných regionů, že totiž růst produktivity byl provázen poklesem zaměstnanosti.

Růst však vykázala též celá řada nadprůměrně vyspělých regionů, především městských a metropolitních aglomerací, v nichž se růst produktivity dokázal skloubit též s vytvářením nových pracovních míst, mnohdy však zajištěných převážně kvůli mobilitě pracovníků. Všeobecně uspokojivá výkonnost urbánních oblastí však musí být vždy konfrontována s vývojem ve zbývajících regionech země, jejichž rozvoj nesmí být limitován přednostní orientací převážně na urbánní priority. Celá řada nejvyspělejších zemí v Evropě vykazuje více méně homogenní rozložení ekonomické vyspělosti bez propastných rozdílů mezi regiony.

Z pohledu naplňování konvergenční trajektorie odhaluje Sedmá kohezní zpráva největší slabinu mezi jednotlivými regionálními kategoriemi u těch, kteří se „utopili ve své průměrnosti“, tedy v případě průměrně rozvinutých regionů, chycených do středně příjmové pasti. Tyto regiony vykazují v rámci své v zásadě slušné pozice dlouhodoběji pozorované rysy stagnace; nejsou schopny konkurovat svojí excelencí, exkluzivitou a kvalitou na jedné straně, a jsou již současně „příliš drahé“ na to, aby byly schopny konkurovat cenově. To jsou regiony, kde potřeba strukturálních změn bude v budoucnu (pokud možno blízkém) největší.

2.6.2 Demografický parametr

Je-li souhrnným ukazatelem ekonomické vyspělosti HDP na obyvatele, veličina počtu obyvatel zde samozřejmě též sehrává vedle ekonomické prosperity zásadní roli. V roce 2015 byl poprvé počet zemřelých v EU vyšší než počet narozených, což otevírá další prostor pro racionálně odůvodnitelné migrační toky (bez ohledu na bezpečnostně-politické důvody). Vedle masivního přílivu migrantů v letech 2015 a 2016 do poměrně koncentrovaného okruhu regionů lze též identifikovat dva zásadní vnitrouijní migrační proudy, jejichž existence může též působit na budoucí architekturu kohezní politiky a její parametry. Tím prvním zřetelný je tok obyvatel ze zemí EU-13 do zemí EU-15 (v různé intenzitě jak ze zemí opuštěných, tak do zemí příjemců); tím druhým pak v rámci zemí EU-13 z venkovských regionů do regionů a center urbánních a metropolitních. Tyto změny vyvolávají skokovou potřebu v přizpůsobení infrastruktury a služeb a na některé by měla být schopna reagovat též budoucí kohezní politika.

Ve velkých městech v zemích EU-15 roste riziko chudoby a sociálního vyloučení v důsledku rostoucího počtu obyvatel s nízkou intenzitou práce (varovnými příklady tohoto typu jsou pařížská předměstí, Madrid či Brusel; značné riziko představují po nedávné migrační vlně též velké urbánní aglomerace v Německu, především ve spolkové zemi Severní Porýní – Vestfálsko).

2.6.3 Investičně-inovační potenciál

Taktéž inovační pokrok je v rámci EU koncentrován do relativně omezeného počtu regionů, především v severozápadních oblastech EU, zvláště díky vynikajícímu meziregionálnímu spojení a mobilitě, vysoce kvalifikované a zodpovědné pracovní síle a atraktivnímu podnikatelskému prostředí. V ostatních částech EU registrujeme, že inovační centra nejsou adekvátně propojena s okolními regiony, čímž nedochází k synergickému sdílení přínosů plynoucích z prosperity inovačních center.

Investiční aktivita, včetně investic veřejných, se v EU stále nachází pod předkrizovými úrovněmi. Meziregionální propojenost a mobilita by měla představovat jeden z nejzásadnějších předmětů zájmu veřejných investic. Týká se například dokončení Transevropské dopravní sítě (TEN-T) a následné propojení na další typy komunikací, či obecné dostupnosti širokopásmové internetové sítě nové generace.

2.6.4 Další potřeby a nová témata

Sbližování meziregionálních rozdílů v rámci EU se široce dotýká též naplňování kvalitativních požadavků, mezi které patří například kvalita životního prostředí a efektivní nakládání s disponibilními zdroji. EU v posledních několika letech plošně učinila v případě klimaticko-energetických cílů nebyvalý pokrok. Naplňování požadavků Energetické unie a cílů konference OSN COP21 z Paříže však znamená pokračovat v aktivitách podporujících energeticky efektivnější a klimaticky vstřícnější formy a druhy dopravy; ve stejném duchu lze hovořit o využívání budov, lhostejno, zda rezidenčních, podnikatelských, veřejných či určených pro volný čas; značný potenciál se zde otevírá před možnostmi cirkulární ekonomiky.

Velmi podstatný rozměr z pohledu sblížení úrovně regionů představuje meziregionální součinnost a spolupráce, existující též napříč hranicemi členských států, případně i ve vztahu k sousedním nečlenskými zemím EU. V této oblasti se nabízejí společná řešení především v oblasti dopravní infrastruktury a mobility, životního prostředí, vzdělávání, zdravotní péče, energetiky, bezpečnosti či veřejných služeb.

Kvalita veřejné správy stále zůstává významným parametrem, ovlivňujícím efektivnost kohezní politiky. Není proto náhodou, že mezi obecnými kondicionalitami hraje tato velmi zásadní úlohu. Nejde zdaleka pouze o samotný výkon nutných administrativně procesních aktivit, potřebných k hladkému zvládnutí implementace kohezní politiky v konkrétních podmínkách členského státu či regionu; jde též a snad především o to, do jaké míry veřejné instituce působí na kvalitu hospodářské soutěže,

podnikatelského prostředí, vzdělávání, trhu práce apod. Sem patří i srovnatelnost či podobnost podmínek pro otevřené a transparentní veřejné zakázky, které realizaci kohezní politiky provázejí.

2.6.5 Klasifikace megatrendů

Vymezení megatrendů v první aproximaci provedeme na základě výčtu témat, relevantních pro současnou a předvídatelně budoucí EU. Toto vymezení je činěno s vědomím, že sada megatrendů bude vždy proměnlivá a je velmi obtížné učinit jejich úplný výčet. Za druhé, řada vymezených megatrendů a jejich vývoj se navzájem ovlivňuje a podmiňuje.

S ohledem na potřebu dokumentu představuje významný výčet megatrendů například sada priorit Evropské komise, které pro tento účel mohou po jistém doplnění a přizpůsobení dobře posloužit.

V případě identifikovaných megatrendů lze rozlišovat jejich příležitosti a hrozby. V nynějším post-krizovém období převládá jejich realistické vnímání coby příležitost, přestože zvláště v případě exogenních faktorů (migrace, bezpečnost), případně sociálních charakteristik můžeme i v současné době hovořit spíše o převládajících hrozbách.

Růst a investice; udržitelný rozvoj: Koncept udržitelného rozvoje, jež ve velmi dlouhodobém horizontu spoléhá na vyváženost ekonomické, sociální a environmentální složky, zůstává nadále akceptovaným principem rozvojových opatření na úrovni EU. Nicméně nynější situace, která rozhodně nepředstavuje pouhý krátkodobý cyklický výkyv, ale je strukturálně velmi podmíněná, vnímá negativní následky hospodářské krize a v EU se snaží mobilizovat růstové faktory cestou zásadního oživení investiční aktivity, jež je dosud považována za nedostatečnou, křehkou a nejistou. V EU je kladen velmi silný důraz na identifikaci potřebných investičních aktivit, jež mají jak národní, tak celoevropský přesah, a současně alokaci zdrojů, které mají tyto investice zajistit. Z pohledu hospodářské politiky jsou nalézány modely, kombinující veřejné a soukromé finanční zdroje. Ofenzivní proinvestiční klima je souběžně doprovázeno důrazem na strukturální reformy, jež jsou též uvažovány v celounijním kontextu.

Pracovní místa a kvalifikace pracovní síly: V rámci tohoto faktoru hrozí zvláště v současné době velké riziko promíchání cyklických a strukturálních vlivů, neboť trhy práce se v období 2017 – 2018 nacházejí ve většině zemí EU v situaci nedostatečné nabídky pracovní síly, resp. robustní a nenaplněné poptávky po pracovní síle. Nicméně právě tato situace odhalila praktickou nefunkčnost volného pohybu pracovníků v rámci EU, případně identifikovala strukturální poruchy mezi nabídkou pracovní síly a poptávkou po ní. Mezi ně zdaleka nepatří pouze jazyková bariéra, případně kulturní odlišnosti, jež brání pracovníkům ze zemí s vyšší mírou nezaměstnanosti pružně přecházet do zemí, kde by po nich byla vysoká poptávka. Strukturální nesoulad na trhu práce představuje i velmi silný národní fenomén. Řešení tohoto problému je spojené nejen s vytvořením skutečně homogenního trhu práce v rámci EU, na kterém by platily společné zásadní principy, ale se zesílením potřeby celoživotního vzdělávání, přizpůsobeného trhu práce. Součástí problému je též osvojení potřebných měkkých dovedností, představujících nalezení vyvážené vazby pracovního a osobního života a posílení osobní zodpovědnosti, včetně finanční a digitální gramotnosti.

Digitální společnost a jednotný digitální trh: Struktura moderní ekonomiky prochází zásadní změnou ve smyslu virtualizace aktivit. Díky technologickému pokroku je možné řadu rutinních, manuálních činností náročných na lidskou práci v celém spektru její kvalifikace nahrazovat stroji a prostředky výpočetní techniky. Tento trend se projevuje v celé fázi průmyslového/ výrobního cyklu a dotýká se jak výroby, tak spotřeby. Virtualizace ekonomických aktivit probíhá takovým tempem, že legislativní rámec ani nástroje hospodářské politiky nejsou schopny na tento vývoj reagovat. Na straně jedné je zapotřebí ponechat volné prostředí pro invenci v tomto odvětví, na straně druhé je však stanovení pravidel hry žádoucí. Smyslem těchto pravidel je vytvoření volného prostředí pro výrobce i spotřebitele, pro zajištění

dlouhodobé konkurenční výhody na tomto poli, stejně jako stanovení pravidel pro digitální a kybernetickou ochranu. Zvláštním tématem je pak podchycení přidané hodnoty a její identifikace pro daňové účely.

Energetická unie a klimatické záležitosti: V poslední dvou dekadách prošel energetický trh robustní přeměnou od centralizované, monopolní, státem ovládané výroby a distribuce, kdy zákazník neměl prakticky žádnou volbu při naplnění jeho klientských potřeb, až po posílení konkurence na straně výroby a distribuce a uvolnění obchodu s energiemi. Celý systém prochází obrovskou diverzifikací, decentralizací a maximalizace výroby energie přestala být jediným cílem. Důraz je kladen na tvorbu uhlíkové stopy, v důsledku čehož dochází k utlumování aktivit s negativním dopadem na životní prostředí, podpoře obnovitelných zdrojů energie a chování vedoucí k energetickým úsporám. Celá změna tohoto paradigmatu je rámována naplňováním klimatických cílů, zaměřených na zachování pouhé existence planety. Energetické téma jako klíčové strategické ekonomické téma vykazuje též rozměr bezpečností jak ve smyslu stability a bezpečnosti dodávek, tak zajištění bezpečnosti provozu. Budoucnost energetických systémů v souladu s klimatickými cíli je finančně mimořádně náročná a vykazuje úzkou propojenost s dalšími megatrendy.

Jednotný vnitřní trh a volná/ férová soutěž: Jednotný vnitřní trh představuje největší ekonomický výdobytek dosavadního procesu evropské integrace. V kontextu brexitu však dochází k riziku eskalace jeho fragmentace, případně pozastavení aktivit vedoucích k jeho posilování. Brexit sám o sobě bude představovat zásadní asymetrický šok, který se může následně projevit jako inspirace i pro další členské státy. Nadto jednou z variant budoucího vývoje EU je setrvání na nynější podobě Jednotného vnitřního trhu, který dosud rozhodně není optimální. Některé součásti Jednotného vnitřního trhu ještě nenaplníují požadavky volného prostoru bez bariér, což se týká především pracovníků a služeb. Zejména v této oblasti je možné stále spatřovat neviditelnou železnou oponu, dělící EU na svoji západní a východní část. Podmínky volné soutěže jsou vedle čistě podnikatelského prostředí tvořeny též daňovými pravidly. Snaha o nalezení účinných nástrojů k zamezení daňových úniků a zavedení společné metodiky pro stanovení základu pro korporátní zdanění patří též do tohoto obsahového záběru.

Cirkulární a sdílená ekonomika: Symbióza ekonomiky, založené na maximálním využití zdrojů a jejich sdílení, představuje kvalitativní proměnu ekonomické organizace ve smyslu dosažení obrovských úspor a současně též možný průlom do vlastnických vztahů. Tato změna je dílem přirozená a cílená právě životními postoji a prioritami (nevytváření odpadu, neatraktivnost soukromého vlastnictví v dnešním pojetí); současně je však tato organizace zneužívána aktéry tradiční ekonomické organizace, kteří se snaží změnou statutu, nikoliv vlastní náplně aktivity získat určitou individuální výhodu. Potřebou zde je stanovení takových pravidel hry, která povedou k identifikaci těchto aktérů, ale současně netlačí spontánní iniciativu, která je s touto novou organizací spojena. Nynější pilotní projekty v oblasti přepravy osob či ubytování se budou nepochybně šířit i do dalších relevantních oblastí.

Hlubší a funkční EMU: V době krize a těsně po ní bojovala euro-zóna o svoji holou existenci. Poté došlo k posílení jejího konstrukčního soukolí ve smyslu posílení zodpovědnosti a disciplíny jejich jednotlivých členů a vytvoření záchranných brzd a pojistek, které ji učinily méně náchylnou a zranitelnou. V současné době je euro-zóna nepochybně daleko silnějším a odolnějším uskupením, než tomu bylo před deseti lety; a je též nepochybné, že ještě nedávná snaha o záchranu sebe sama byla vystřídána ambicemi projekt EMU dokončit a prohloubit. Jeho nosnou linií je prosazení principu, že euro je měnou EU a zajistit, aby se pokud možno všichni členové EU stali též členy euro-zóny. Dalším zásadním prvkem je vytvoření Evropského měnového fondu a posílení linie euro-zóny v rámci Rozpočtu EU, včetně zajištění potřebné stabilizační funkce. Výkladním štítem tohoto úsilí má být ustanovení role unijního ministra financí a hospodářství, jež bude současně v jedné osobě šéfem Euro-skupiny. To

svědčí o snaze zahrnout na platformu euro-zóny řadu dalších rozhodování přímo nesouvisejících s vlastním výkonem hospodářské a měnové politiky (například rozpočtovou politiku, strukturální reformy, ale též sociální záležitosti).

Výzkum a inovace. Panuje všeobecný konsensus, že jedinou jistotou, která bude mít v budoucím Víceletém finančním rámci „přidáno“ (předběžně se hovoří až o dvojnásobku), je objem výdajů na výzkum a inovace. To svědčí o tom, že tato oblast je vnímána jako vrcholná priorita, přičemž předmětem podpory se má stát především excelentní výzkum, jehož výstupy umožní realizaci takových inovací, na jejichž základě dosáhne EU velmi dlouhodobé konkurenční výhody. Hovoří se zde především o energetice, respektující klimatické limity, elektromobilitě a biotechnologiích. Výčet by však neměl být limitován sektorovým výčtem, nýbrž splněním výše uvedeného kritéria o konkurenční výhodě.

Efektivní alokace finančních zdrojů. Dosavadní alokace finančních zdrojů nebyla považována za efektivní, neboť mimo jiné podléhala uzavření v rámci jednotlivých segmentů – soukromý sektor využíval soukromé zdroje, veřejný pak veřejné a neziskový sektor závisel na míře bohuľibosti společnosti. Nadto každý z těchto segmentů využíval povětšinou stereotypní způsoby finanční alokace – především v kontinentální Evropě se soukromý sektor rovná bankám, veřejný sektor dotacím a neziskový sektor dobrovolným sbírkám a jiným typům (spíše nahodile vybraných) příspěvků. Budoucnost financování spočívá v prolínání těchto segmentů a v podstatně bohatším rejstříku nástrojů „na míru“, vhodných pro daný účel finanční transakce. Ideovým základem je zde nynější Evropský fond pro strategické investice, kde veřejné zdroje hrají převážně roli záručního nástroje, na jehož správném nastavení závisí míra zájmu soukromého kapitálu o investice do příslušných oblastí. Vedle tradičních forem finančního zprostředkování dochází k rozmachu crowdfundingu a způsobů peer-to-peer. Zcela novým impulsem je pak balíček opatření zaměřený na udržitelné a zelené financování.

Posílení globální role v obchodu a investicích. Relativní pozice EU v rámci globální soutěže se za posledních 15 let poměrně prudce zhoršila ve většině sledovaných parametrů, což lze přičíst zásadnímu nárůstu ekonomické váhy především Číny, ale i dalších obrovských a v poslední době též výkonných ekonomik. Pokles ekonomické váhy EU se podepisuje též v její klesající váze v globálních ekonomických organizacích, resp. v růstu váhy neevropských kontinentálních uskupení. Projevuje se to též v daleko obtížnějším přenosu evropského ekonomického, ale též společenského modelu do ostatních teritorií. EU má v úmyslu tento pokles zastavit jak posílením motivace k získání ztracených pozic, tak v určité selektivní restrikci (například kontrola vstupu kapitálu z oblastí, budících podezření).

Sociální pilíř. Pro nynější Evropskou komisi představuje sociální pilíř jednu z nejnápadnějších priorit, jež se snaží exaktně definovat dosud spíše intuitivně vnímaný tzv. evropský sociální model. Zajištění nové úrovně sociálních standardů představuje jeho základ, u něhož je zapotřebí nalezení jejich vyvážené podoby pro naplnění úmyslu, ale současně vyhnoutí se stavu, kdy by příliš velkorýsý pilíř omezoval motivaci k práci a sváděl k chování morálního hazardu.

Subsidiarita a místní a lokální aktivity. Téma subsidiarity představuje zcela zásadní kompetenční dělítko na unijní, národní, regionální a lokální úroveň, jež by mělo být vzato v úvahu při přijímání rozhodování. Zvláště v souvislosti s termínem přidané hodnoty EU se nabízí redefinovat řadu oblastí, o kterých je rozhodováno na úrovních, jež nevedou k efektivnímu vynaložení zdrojů (týká se to například velmi detailního zaměření norem technické harmonizace z úrovně EU).

Efektivní správa (governance). Poslední období klade silný důraz na kvalitu správy veřejných záležitostí ve všech relevantních oblastech a ve vyhodnocování této správy, včetně adekvátně

nastavené zodpovědnosti. Vyhodnocení se týká vyčíslení přínosů veřejných investic a intervencí v příslušné podpořené oblasti, případně dosažení úspor. Týká se též způsobu nakládání s veřejným majetkem formou přizpůsobeného výnosového procenta a přijetí opatření pro případ neefektivního nakládání. Součástí vyhodnocení efektivní správy je pak též vyhodnocení dopadů regulace.

Obnovení průmyslové strategie. Váha průmyslové výroby na tvorbě HDP v EU v posledních 40 letech vytrvale a přesvědčivě klesala. Teprve na podzim loňského roku přišla Evropská komise se svojí strategií oživující obrovské průmyslové tradice Evropy. Ve spojení s posilováním digitalizace v rámci procesu Průmysl 4.0 se Evropa může opětovně stát atraktivní pro investory ve zpracovatelském průmyslu, zvláště pak v odvětvích, které jsou zamýšleny stát se oporami dlouhodobě vnímané posílení konkurenceschopnosti.

2.7 Shrnutí analytické části a východiska pro návrhovou část SRZK 2030

2.7.1 SWOT analýza

Tabulka 65: SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<p>EKONOMIKA A TRH PRÁCE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Silné podnikatelské zázemí regionu, opírající se o baťovskou tradici. • Velmi silná pozice zpracovatelského průmyslu s nosnými odvětvími v plastikářském a gumárenském průmyslu. • Velmi dobré přírodní i kulturní předpoklady Zlínského kraje pro cestovní ruch. • Dlouhodobý růst HDP a konvergence k EU-28. • Strukturální změny zejména v průmyslu v posledních 20 letech znamenají aktuálně pozitivní vývoj ekonomiky kraje. • Rostoucí objem výdajů na výzkum, vývoj a inovace, hlavně v podnikatelském sektoru. • Ve srovnání s průměrem ČR vykazuje Zlínský kraj lehce nižší podíl nezaměstnaných. • Vysoký podíl dojíždějících v mezikrajském srovnání. • Silná pozice firem v oblasti VaVal ve srovnání krajů ČR. • Růst počtu VaV pracovišť a zaměstnanců, zejména v podnikatelském sektoru. • V současnosti již dostatečná nabídka hromadných ubytovacích zařízení ve Zlínském kraji. 	<p>EKONOMIKA A TRH PRÁCE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dlouhodobě podprůměrná je ve srovnání s ČR výše průměrných mezd. • Zlínský kraj je dlouhodobě podinvestován. • Absence klíčových velkých zaměstnavatelů v nosných odvětvích. • Neúspěšný proces zasedlení významných investorů v SPZ Holešov. • Nedostatečné využití potenciálu některých oblastí kraje pro cestovní ruch, např. Bílých Karpat, Chřibů, Hostýnských a Vizovických vrchů. • Nižší rozvinutost sektoru služeb v ekonomice. • Existence nesouladu poptávky a nabídky na pracovním trhu. • Nízký podíl výdajů VaV na HDP a přetrvávající nízká schopnost čerpat EU prostředky pro výzkum, vývoj, inovace. • Problematická ekonomická výkonnost periferních území kraje. • Vyčerpání potenciálu růstu přímých zahraničních investic v regionu. • Nízký podíl zahraničních návštěvníků kraje. • Rezervy ve využití statutu UNESCO pro rozvoj turismu na Kroměřížsku. • Otevřenost ekonomiky kraje znamenající vyšší zranitelnost při globální recesi. • Nízká úroveň spolupráce v oblasti cestovního ruchu. • Nízká míra internacionalizace MSP. • Klesající dynamika růstu počtu návštěvníků a přenocování. • Nedostatečná podpora kreativních a kulturních průmyslů včetně odlivu kreativní třídy mimo kraj.

LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA

- Neexistence rozsáhlých sociálně vyloučených lokalit v kraji.
- Investice do středních škol podporující technické vzdělávání a spolupráci škol se zaměstnavateli
- Nízká zadluženost a závislost lidí na dávkách státní sociální podpory ve Zlínském kraji.
- Nízká a klesající kriminalita na území kraje.
- Dostatečné pokrytí území Zdravotnickou záchrannou službou.

- Relativně dobré výsledky žáků základních a středních škol Zlínského kraje ve všech testováních celoplošného charakteru.
- Dlouhodobě rostoucí podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva v populaci Zlínského kraje.
- Výrazné realizované a připravované investice do sítě krajských nemocnic.
- Tradici má péče o nehmotné kulturní dědictví regionu.
- Pozitivní trend zvyšujícího se podílu pracovníků v přímé péči, a to nejvýrazněji v segmentu služeb sociální péče.
- Nejnížší podíl exekucí na počet obyvatel v mezikrajském srovnání.
- Rostoucí délka naděje dožití jak v případě žen, tak mužů.
- Z hlediska kapacit pobytových služeb pro seniory patří Zlínský kraj ke krajům s nejvyšším počtem lůžek pobytových služeb na počet obyvatel starších 65 let.
- Dobrá úroveň muzejnictví a rozsáhlá kvalitní síť veřejných knihoven v kraji.
- Nastavené procesy optimalizace sítě poskytovatelů sociálních služeb.

INFRASTRUKTURA A KVALITA PROSTŘEDÍ

- Napojení kraje na dálniční síť ČR – dobudování dálnice D/1 a úseku D/55 Hulín – Otrokovice.
- Investuje se do krajských silnic II. a III. třídy.
- Nárůst celkové délky cyklostezek na území Zlínského kraje a jejich propojování do souvislých úseků.
- Vlivem propagace energeticky úsporných opatření, trvalou osvětou realizovanou Energetickou agenturou ZK, zaváděním energetického managementu a čerpáním investičních dotací na zvýšení energetické efektivity ve všech sektorech dochází k poklesu hodnot emisí hlavních znečišťujících látek.

LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA

- Dlouhodobý úbytek osob v produktivním věku 15 – 64 let (záporný přirozený přírůstek, selektivní migrace), spojený s výrazným procesem stárnutí pracovní síly v regionu.
- Nízká atraktivita kraje pro potenciálně nově přichozí obyvatele (záporné saldo mezikrajské migrace).
- Nízký počet lékařů na počet obyvatel oproti ostatním krajům.
- Dlouhodobý trend poměrně zásadního meziročního úbytku počtu obyvatel v kraji, zejména obyvatel měst a periferních venkovských oblastí.
- **Nevyhovující věková struktura lékařů primární péče (praktičtí lékaři) - vysoký počet lékařů je starších 50 let.**

- Růst počtu obyvatel v poproduktivním věku, rychlý růst hodnoty indexu stáří.
- Nárůst uživatelů sociálních služeb ve skupině osob ohrožených sociálním vyloučením.
- Vysoký podíl tzv. menších městských SVL.
- Výrazný pokles intenzity bytové výstavby v mezikrajském srovnání.
- Nadprůměrná hodnota dočasné pracovní neschopnosti.
- Podprůměrná spotřeba zdravotních služeb (měřeno výdaji zdravotních pojišťoven na 1 pojištěnce).
- Nedostatek finančních prostředků na opravy památkových objektů.

INFRASTRUKTURA A KVALITA PROSTŘEDÍ

- Nedaří se dobudovat dálniční síť - D/49 a D/55.
- Snižující se rezerva zásob pitné vody.
- Značná část území Zlínského kraje řazena mezi území se zhoršenou kvalitou ovzduší.
- Především východní část území kraje má stále nevyhovující napojení na nadřazenou dopravní infrastrukturu.
- Zastaralá železniční infrastruktura - odkládané projekty na modernizace tratí a nádraží

<ul style="list-style-type: none"> • Zvyšování podílů čištěných odpadních vod, výstavba nových ČOV. • Rostoucí podíl obyvatel Zlínského kraje žijících na venkově (atraktivita zejména „příměstského“ venkova). • Stabilní osídlení venkova se zemědělskou tradicí, aktivní spolkovou činností a udržováním tradic, využívající koncept komunitně vedeného místního rozvoje. • Klesající podíl skládkování na odstraňování komunálního odpadu. • Zlepšování jakosti povrchových vod. • Kvalitní napojení obcí na technickou infrastrukturu (např. vodovody, kanalizace, ČOV, nakládání s odpady, plynofikace, apod.). • Trend snižování spotřeby primárních energetických zdrojů a zvyšování spotřeby obnovitelných zdrojů energie. • Koncentrace památek na území kraje, čteně památky UNESCO – Kroměříž. • Počet osob přepravených veřejnou dopravou, po dlouhodobém propadu začal mezi lety 2015 a 2016 mírně růst. • Populačně průměrně větší obce v mezikrajském srovnání zvyšují koncentraci obyvatel a generují poptávku cestujících veřejnou dopravou. • Rozvinuté soustavy centrálního zásobování teplem s vícepalivovým systémem. • Propojení mezi paměťovou, vzdělávací a zážitkovou funkcí kulturních organizací (např. 14 15 Bařův institut). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nabídka veřejné dopravy není dostatečně častá a konkurenceschopná individuální automobilové dopravě. • Kvalita místních komunikací a občanské vybavenosti jako tradiční problémy vnímané autoritami venkovských oblastí. • Neexistence tarifní a dopravní integrace veřejné dopravy. • Nedostatek zařízení k materiálovému využití odpadů a nízká míra jeho energetického využití. • Existence některých problémových oblastí venkovského osídlení Zlínského kraje. • Závislost na přenosu elektrické energie a nízká míra soběstačnosti. • Přetrvávající odpor parciálních skupin obyvatelstva k infrastrukturním stavbám. • Vysoká energetická náročnost některých výrobních činností. • Opotřeбенí některých zdrojů a distribučních soustav.
<p>Příležitosti</p>	<p>Hrozby</p>
<p>EKONOMIKA A TRH PRÁCE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posílení spolupráce mezi podnikatelskou a akademickou sférou a také regionální samosprávou, zejména v oblasti VaVal a výchově kvalifikovaných odborníků pro pracovní trh kraje. • Přejít z produkce spoléhající na levnou pracovní sílu na sofistikovanou vysoce kvalitní výrobu a služby s vysokou přidanou hodnotou. • Posílení role MSP (růst jejich počtu v čase a zvýšení výkonnosti). • Větší důraz na specializaci v nosných odvětvích regionu a zavádění inovací vyššího řádu. • Zvyšování kvality PZI, přilákání zahraničních podniků. 	<p>EKONOMIKA A TRH PRÁCE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zpomalení ekonomického růstu kvůli přetrvávání nízkého objemu investic v regionu. • Snižování konkurenceschopnosti ekonomiky kvůli nezachycení klíčových globálních trendů v inovacích. • Výrazná závislost ekonomického růstu na exportu a produkci menšího počtu klíčových odvětví. • Nevyužití potenciálu Strategické průmyslové zóny Holešov v dlouhodobém horizontu. • Snižování konkurenceschopnosti ekonomiky v důsledku nedostatku disponibilní pracovní síly a/nebo nevhodné kvalifikační struktury.

- Sdílení znalostí z výzkumných organizací s důrazem na jejich následné uplatnění v praxi.
- Podpora zavádění trendů Průmyslu 4.0 v podnicích.
- Podpora participativní ekonomiky, jejíž součástí je sociální podnikání.
- Uplatňování nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti při řešení problému strukturální nezaměstnanosti.
- Zlepšení pozice podniků v globálních hodnotových řetězcích.
- Zvýšení účasti MSP v mezinárodních programech VaV.
- Vytvoření celostátně významné turistické a lázeňské destinace s kvalitními a regionálně specifickými službami.

LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA

- Posílení spolupráce mezi vzdělávacím sektorem (zejména střední školy) a trhem práce, podpořené investicemi v oblasti techn. vzdělávání.
- Rostoucí význam dalšího vzdělávání s ohledem na změny na trhu práce.
- Upevnění role univerzity jako přirozeného centra regionální vzdělanosti; posílení její role v mezinárodním prostředí a v oblasti VaV.
- Rozšíření terénních a ambulantních služeb v sociální sféře (zejména na venkově), rozvoj domácí péče (včetně péče hospicové).
- Příliv kvalifikovaných cizinců usilujících o pracovní uplatnění ve Zlínském kraji.
- Zaměření podnikatelského sektoru a veřejné správy na nabídku produktů (zejména služeb) pro rostoucí segment seniorů.
- Udržení vysoké míry sociální soudržnosti.
- Rozvoj návaznosti zdravotní a sociální péče s cílem zlepšit kvalitu života lidí.

INFRASTRUKTURA A KVALITA PROSTŘEDÍ

- Úplné propojení regionu na dálniční síť České republiky a Slovenska.
- Rozvoj SMART řešení v různých oblastech života (sdílená ekonomika, nízkoenergetické bydlení, doprava, veřejný sektor - sdílení informací).

- Nárůst počtu firem, které jsou v pozici tzv. dodavatelů nižších řádů.
- Nedostatečné prostředky na obnovu špičkového vybavení VaV pracovišť, pořízeného v nedávné minulosti.
- Odliv zisků a dividend z regionu
- Pokles zájmu o tuzemský cestovní ruch.
- Snižující se význam sektoru služeb v regionální ekonomice.
- Pokles zájmu o stávající produkty cestovního ruchu.

LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA

- Zesílení negativních demografických trendů (přirozený úbytek obyvatel, selektivní migrace, stárnutí populace).
- Pomalá reakce vzdělávacích institucí na nové trendy a požadavky trhu práce (zejména v oblasti technického vzdělávání).
- Pokles dotací státu na sociální služby.
- Nedostatečná úroveň zdravotnictví a souvisejících služeb a nedostatek zdravotnických pracovníků.
- Nárůst počtu rodin s dětmi se zdravotním znevýhodněním vyžadující zdravotní a sociální pomoc.
- Dlouhodobý pokles výsledků žáků ve vzdělávání, zejména v nematuritních oborech.
- Nedostatečná podpora sportu a zdraví prospěšných aktivit

INFRASTRUKTURA A KVALITA PROSTŘEDÍ

- Odkládání realizace klíčových staveb nadřazené dopravní infrastruktury (dálnice, železnice) na území Zlínského kraje.
- Nárůst problémů spojených s dopadem klimatických změn a extrémními výkyvy počasí (sucho, povodně)

• Pokrytí území kraje kvalitním připojením k vysokorychlostnímu internetu.• Posílení různorodosti ekonomických aktivit ve venkovských oblastech při udržení významu zemědělství.• Potenciál k návratu cestujících založený na frekvenci, spolehlivosti a komfortu veřejné dopravy, včetně integrace systémů veřejné linkové dopravy, městské hromadné dopravy a osobní železniční dopravy do systému IDS.• Růst poptávky po regionálních zemědělských produktech a nové trendy ve vazbě na zemědělství (preferance biopotravin, agro- a ekoturismus).• Snižování spotřeby primárních energetických zdrojů a zvyšování spotřeby obnovitelných zdrojů energie.• Systémové a předvídatelné financování silnic II a III třídy s udržitelnou podporou ze strany státu.• Zavádění nových trendů v oblasti dopravy (integrovaný systém veřejné dopravy, inteligentní řízení dopravy).• Využití energetického potenciálu komunálního odpadu a vybudování malých technologických jednotek ZEVO (zařízení pro energetické využití odpadů).• Další implementace Strategie snižování spotřeby surovin a energií při současném zachování ekonomického růstu, tzv. decoupling.• Podpora alternativních (ekologických) druhů dopravy a sdílení dopravních prostředků.• Snižování energetické náročnosti budov a provozů.• Další zlepšení způsobu nakládání s odpady ve směru větší recyklace; zesílení výchovného a preventivního účinku pro žádoucí nakládání s odpady.• Posílení energetické bezpečnosti, včetně posílení přenosové a distribuční elektrizační soustavy.• Komunikace k obyvatelstvu ve vztahu k šetrnému využívání zdrojů.• Zlepšení kvality hospodaření s vodou• Připravenost na decentralizaci a změnu obchodních modelů z prostých spotřebitelů energie na výrobce (prosumers).• Restrukturalizace zdrojové základny energetiky spolu s rozvojem inteligentních sítí.	• Podpůrné prostředky EU, státu a kraje nepříspějí ke zmírnění vnitroregionálních disparit.• Nižší objem rozvojových prostředků EU a státu pro významné investiční projekty kraje.• Nepřízpůsobení výroby a spotřeby energie žádoucím trendům (většina spotřeby primární energie bude i nadále z fosilních paliv, navýší se využití neekologických paliv v domácnostech, sníží se počet odběratelů z centrálního zásobování teplem, nepřízpůsobení zdrojové základny rostoucímu počtu zastavěných ploch) a v důsledku toho zhoršení ovzduší v sídlech.• Pokračující nízká aktivita využívání komunitárních programů a dalších prostředků EU administrovaných mimo operační programy.• Nedostatečná připravenost na krizové situace (výpadky v dodávce elektrické energie).• Nepřipravenost na nová technologická řešení - ostrovní systémy provozu, skladování energie, kogenerační a trigenerační technologie).• Nedostatečná informovanost o novém řešení dopravní obslužnosti a nezáměr obyvatel obcí a samospráv na integraci. Tlak na snížení finančních prostředků pro dopravní obslužnost v dalších volebních obdobích.• Přetrvávající trend skládkování materiálů či energeticky využitelných odpadů.• Nedostatečná adaptace obyvatel na problémy životního prostředí spojené s ekonomickým a prostorovým růstem

2.7.2 Komentář SWOT analýzy

Pilíř 1: Ekonomika a trh práce

SWOT jednoznačně identifikuje v logické návaznosti na provedenou analýzu i expertní posouzení, že velmi silnou stránkou Zlínského kraje (kde je patrně unikátní v rámci celé České republiky) je Schumpeterovské pojetí³⁰ **podnikatelského prostředí** a přirozených autoregulačních, spontánních stimulů, které v regionu existují. Příznivé podnikatelské prostředí se projevuje též v **rozvinuté síti podpůrné podnikatelské infrastruktury**. Tento faktor lze zřejmě považovat za nejzřetelnější a pro region též nejtypičtější **silnou stránku** v rámci tohoto sledovaného pilíře.

Je oceňováno, že tato podnikatelská tradice se v realitě zásadně podílela na velmi příznivém **konvergenčním vývoji** (který však v samém závěru sledovaného období může vykazovat známky určitého zmírnění), jež je v dlouhodobém horizontu velmi průkazný a jeden z nejsilnějších v rámci České republiky.

Zpracovatelský průmysl a jeho silná pozice je považována za regionální komparativní výhodu, jejíž udržení si však vyžádá inovativně orientované investice, zaměřené jak na tradiční regionální odvětví (plastikářství a gumárenství; strojírenství; chemie; potravinářství; letecký průmysl), tak na odvětví nová, mající však díky popsané podnikavosti příznivé předpoklady pro uplatnění (informační a komunikační technologie, design a kreativita, cestovní ruch, včetně lázeňství, komplexní služby pro seniory). Oceňovány jsou též proběhlé **strukturální změny**, které v posledních 20 letech v existujících odvětvích zpracovatelského průmyslu proběhly; předmětem strukturálních změn však nebylo rozšíření odvětvového portfolia, podpořené významnými kapitálovými vstupy do (pro Zlínský kraj) nových odvětví. Strukturální změny byly učiněny i díky viditelně **rostoucímu objemu výdajů na výzkum, vývoj a inovace** v podnikatelském sektoru, jež je významná i v celostátním srovnání a začíná mít i pozitivní dopad na zaměstnanost v těchto oborech.

Zlínský kraj má vytvořeny velmi příznivé předpoklady především přírodní a kulturní pro **cestovní ruch**; právě masivní investice do cestovního ruchu v posledních letech vedly k významné **kvalitativní proměně na straně nabídky**, jež umožní další dlouhodobý rozvoj odvětví, naplňující jeho potenciál.

Za příznivé lze označit rovněž některé **charakteristiky trhu práce**, především pak v posledním období nižší míru nezaměstnanosti v porovnání s celostátním průměrem a vysokou vnitroregionální mobilitu motivovanou dojížděním za prací.

Za jednoznačně **slabou stránku** mezi charakteristikami ekonomickými a trhu práce lze považovat **dlouhodobě nízkou mzdovou úroveň** v porovnání s celostátním průměrem (jež navíc kontrastuje s příznivým vývojem reálné konvergence) a taktéž dlouhodobý setrvalý stav **podinvestovanosti**. Obě tyto charakteristiky mohou být považovány jako důsledek absence dostatku velkých klíčových zaměstnavatelů v nosných odvětvích průmyslu či služeb, což je současně projevem dosavadní neúspěšnosti reprezentativně obsadit SPZ Holešov.

Podnikatelský sektor, především malé a střední podniky, se ve většině případů pohybují na nižších úrovních hodnotového řetězce, s omezenou možností ovlivnění podmínek na konkurenčním trhu; v opačném případě jsou naopak vystaveny pouze regionální poptávce, což limituje jejich inovační úsilí. Podnikatelský sektor současně nevyužívá dostatečně součinnosti a spolupráce v rámci klastrů. Za rizikové lze považovat případy odlivu firem z kreativního průmyslu mimo region ve fázi jejich kvalitativní i kvantitativní expanze.

A přes výrazně zlepšené výsledky **cestovního ruchu není ještě zcela naplněn jeho potenciál v určitých oblastech kraje** (na něž by měla být zaměřena zvýšená aktivní pozornost). Jmenovitě pak

³⁰ Schumpeterovské pojetí – ekonom J. A. Schumpeter (1883 – 1950) je mj. autorem termínu podnikatelský duch (der Unternehmensegeist), kde výlučně podnikatel a jeho přirozená, niterná tvůrčí aktivita jsou zdrojem inovací a technologických změn národů. A jsou to právě oni, díky nimž funguje ekonomika země.

Ize uvést zvláště dosavadní (ne)využití statutu UNESCO pro město Kroměříž z pohledu turistické atrakce, jež by přispěla ke zviditelnění celého regionu a dosažení odpovídajících ekonomických přínosů.

Kraj se strukturálně vyznačuje taktéž **relativně nižším podílem a rozvinutostí služeb**, což lze vnímat též jako důsledek dvou nejzásadnějších ekonomických slabín (viz výše).

Z výše řečeného vyplývá též sada **příležitostí** (v případě pozitivního vývojového scénáře) či **hrozeb** (v případě negativního scénáře naplnění rizik). Za zásadní **příležitosti** pro pilíř Ekonomika a trh práce lze považovat další posílení **spolupráce** mezi podnikatelskou a vzdělávací sférou, se specifickou pozicí sféry akademické, a s významnou rolí regionální samosprávy. Tato spolupráce by měla překonat svůj nahodilý charakter a stát se trvalou systémovou složkou práce všech zúčastněných aktérů a jako taková i horizontální aktivitou, přesahující pouhý rámec ekonomického či finančního pohledu. Další zásadní **příležitostí** je posun podnikatelského sektoru, především zpracovatelského průmyslu a služeb založených na zhodnocení duševního vlastnictví, výrazně výše v hodnotovém produkčním řetězci směrem k posílení jejich autonomie z pohledu ovlivnění podmínek na trhu. S tím úzce souvisí vytvoření vhodných podmínek zvláště pro malé a střední podniky směrem k jejich další rozvojové expanzi. Cestou k tomu je výrazné posílení investiční aktivity a vstup nových investorů (ne nutně zahraničních) do regionu. Zásadní je též schopnost využití možností Průmyslu 4.0 především v podnicích se silnou náročností na manuální lidskou práci. Velmi podstatnou součástí celého tohoto procesu je posilování internacionalizace malých a středních podniků, včetně jejich účasti na mezinárodních programech výzkumu, vývoje a inovací. Specifickou podnikatelskou příležitostí pro region je vytvořené celostátně významné turistické a lázeňské destinace s kvalitními a regionálně specifickými službami.

Za **hrozby** je především možné považovat jakýkoliv projev nenaplnění a praktického nezhmotnění výše vymezených příležitostí. Bylo by hrubou chybou rezignovat na ambice výrazného požití investic, neboť tím by Zlínský kraj sám sebe odsoudil do „pasti“ průměrně rozvinutého regionu bez reálné šance stát se regionem v evropském kontextu bohatým. Stejný dopad by vyvolalo selhání ve snaze postoupit výše v hodnotovém produkčním řetězci a posílení autonomie malých a středních podniků v mezinárodním kontextu. Za hrozbu lze též považovat nenaplnění možností, jež nabízí z ekonomického pohledu cestovní ruch v regionu.

Pilíř 2: Lidé a kvalita života

Mimořádnou a v rámci České republiky snad i unikátní **předností** Zlínského kraje je **vysoká míra sociální soudržnosti**, projevující se vedle příznivých charakteristik na trhu práce též faktickou neexistencí rozsáhlých sociálně vyloučených lokalit v kraji, nízkou a dále klesající kriminalitou či nízkou finanční zadlužeností domácností a jejich ohrožením rizikem exekucí. Projevem příznivých životních podmínek je stále rostoucí délka naděje dožití, jejíž stinnou stránkou je při nízké míře porodnosti viditelné stárnutí obyvatelstva v regionu (viz níže).

Z pohledu **vzdělanostní struktury** obyvatelstva přinášejí užitek investice do středních škol zaměřených na technické vzdělávání a zlepšená spolupráce škol se zaměstnavateli. Zlepšení vzdělanostní struktury je též patrné jak v případě dobrých výsledků žáků základních a středních škol, tak rovněž v podobě dlouhodobě rostoucího podílu vysokoškolsky vzdělaných na celkové populaci kraje.

Oceňováno je též pokrytí území **Zdravotnickou záchrannou službou**, investice do sítě krajských nemocnic i úroveň sociálních služeb.

Velmi dobrou úroveň vykazuje **péče o kulturní dědictví regionu**, hmotné i nehmotné a úroveň muzejnictví; region disponuje rozsáhlou a kvalitní sítí veřejných knihoven.

Velmi **negativním rysem** sociálních charakteristik ve Zlínském kraji je **demografický vývoj**, který se podepisuje na řadě dalších vývojových trendů v ne zcela správném směru: **klesá počet osob v produktivním věku**, což bude představovat jedno z největších **rizik zaměstnanosti** v regionu (je to způsobeno nejen záporným přirozeným přírůstkem, ale též selektivní migrací v podmínkách výrazně se

zvyšujícího průměrného věku obyvatel). V podmínkách vysoké poptávky po pracovní síle je tak žádoucí zaměřit **pozornost na osoby post-produktivního věku**, jejichž aktivní pracovní aktivita po dosažení 65 let věku (mnohdy dokonce i dříve) velmi prudce klesá, a usilovat o jejich setrvání v produktivních aktivitách. Přes řadu přírodních, kulturních a společenských předností **není dosud kraj příliš atraktivní pro potenciální nové obyvatele**. Zlínský kraj patří mezi 12 regionů v České republice, kde lze pozorovat větší či menší projevy meziročního úbytku počtu obyvatel, dané přesídlením do jiných regionů či do zahraničí.

Z pohledu poskytování a udržitelnosti **lékařské péče** představuje negativní rys nejen **nízký počet lékařů vztahený na počet obyvatel**, ale též velmi **rizikovou věkovou strukturu lékařů** (jejich velký počet na hranici či přes hranici důchodového věku). Region současně vykazuje **velmi vysokou míru pracovní neschopnosti** (což může též souviset s problémem nízké mzdy) a podprůměrnou spotřebu zdravotních služeb při přepočtu na pojištěnce.

Region se rovněž potýká s **velkým poklesem intenzity bytové výstavby**, jež nepřispívá k řešení demografických problémů, například cestou přílivu obyvatel z jiných regionů, případně citlivě řízenou migrací. Bylo by též žádoucí zvýšit objem finančních prostředků na opravy památkových objektů.

K hlavním **příležitostem** pilíře Lidé a kvalita života patří ta, která se zrcadlově objevuje již v komentáři předchozího pilíře: tedy **efektivní součinnost mezi vzdělávacím systémem a trhem práce** (kdy projevem této součinnosti by neměly být momentální požadavky, nýbrž ty předpokládané pro období příští dekády). Tato součinnost v kombinaci s přirozenou samozřejmostí procesu celoživotního vzdělávání vytvoří odpovídající sociální podmínky, jež se mohou následně projevit v ekonomické prosperitě coby zdroje regionálního blahobytu. V této součinnosti zaměřené především na optimalizaci dlouhodobě udržitelné vzdělanostní struktury je nezastupitelná role Univerzity Tomáše Bati. Řešením **demografického problému** (jež má jiné paradigma řešení, než momentální cyklický problém vyprahlosti trhu práce) je pak citlivě kontrolovaný příliv cizinců, pro které je primárním motivem migrace zapojení se do pracovního procesu. Velmi zásadní je přizpůsobení výkonu **sociálních funkcí** aktuálním trendům, jež jsou ztělesněny v podobě Evropského pilíře sociálních práv. V delším časovém horizontu dává sociální i ekonomický smysl zaměření se na pořízení komplexní infrastruktury služeb pro seniory (daleko přesahující nynější materiální pečovatelský výčet).

I v tomto případě představují **hrozby** především nenaplněné příležitosti, případně další asymetrické šoky. Mají charakter dalšího zesílení negativních demografických trendů (detailně popsanych v analytické části), nepružné a nevstřícné reakce vzdělávacích institucí na budoucí požadavky trhu práce, nepřizpůsobení se potřebám a poptávce po sociálních a zdravotnických službách. To vše se může v souhrnu projevit v poklesu vzdělanosti, zhoršení sociální soudržnosti i zdravotního stavu obyvatel, s velmi negativním dopadem na regionální reputaci, rezultující v pokračování spirály dalšího zhoršování demografických veličin.

Pilíř 3: Infrastruktura a kvalita prostředí

V oblasti rozvoje **dopravní infrastruktury** bylo v uplynulém období mnohé učiněno; především došlo k vybudování dálnice až na hranici krajského města a její **propojení s dálniční sítí** České republiky (čímž se výrazně zvýšila silniční dostupnost významných destinací z pohledu regionu). Významné byly i investice do silnic I., II. a III. třídy a podstatně se rozšířil systém cyklostezek. Dochází ke zvyšování počtu přepravených osob městskou dopravou.

Výrazně se snížily **emise hlavních znečišťujících látek**, především pak vlivem zavedení energeticky úsporných opatření a posilování energetické účinnosti. To se projevuje i v podobě snižování spotřeby primárních energetických zdrojů. **Zlepšila se čistota odpadních vod** kvůli výstavbě nových čistíren odpadních vod. V oblasti **odpadového hospodářství** jsou uplatňovány perspektivní trendy, spočívající v útlumu skládkování. **Technická infrastruktura** v regionu vykazuje vysokou kvalitu.

Zvýšila se **atraktivnost venkovských oblastí kraje**, kde roste počet obyvatel. Kvalitu života na venkově lze označit za stabilní, opírající se o koncept komunitně vedeného místního rozvoje. Region vykazuje četné památky ve venkovských i městských sídlech, jež zvyšují jejich atraktivnost a umožňují horizontální propojení mezi pamětovou, zážitkovou a vzdělávací funkcí kulturních organizací (například Bařův institut).

Dopravní infrastruktura je však spojena i se **slabými** regionálními charakteristikami v podobě **nedokončení dálnic D49 a D55**, odvozeně pak stále **nedokončenou dálnici D1** (s ohledem na spojení směrem na severní Moravu). Tento stav je částečně též důsledkem přetrvávajícího odporu parciálních skupin obyvatelstva k těmto investicím. **Řada lokalit v regionu je stále nedostatečně pokryta dopravní infrastrukturou i obslužností**. Aby veřejná doprava mohla reálně konkurovat dopravě individuální, musí dojít ke zlepšení její intenzity, časování, propojenosti a komfortnosti ve směru dalšího posílení její integrovanosti. **Kvalita silnic nižších tříd zůstává v řadě případů velmi nízká**, což platí i o informační systém na nich, který vždy neumožňuje komfortní orientaci. Stav **železničních tratí** a nádraží neodpovídá současným a budoucím potřebám (s ohledem na jejich hustotu jde o vysoké náklady).

Za dlouhodobý problém lze považovat **snižující se rezervu zásob pitné vody**. Podcenit nelze ani fakt, že značná část území Zlínského kraje je řazena mezi **lokality se zhoršenou kvalitou ovzduší**. Region dosud není připraven na změny trendů v odpadovém hospodářství jak pro účely materiálového, tak energetického využití. S ohledem na **minimální výskyt primárních energetických zdrojů** je region závislý na fungování přenosové a distribuční soustavy a energetická bezpečnost je pro něj velmi významná. S ohledem na charakter ekonomické struktury regionu je **energetická náročnost při tvorbě přidané hodnoty v regionu stále velmi vysoká**.

Přes obecně vysokou úroveň venkovského rozvoje v regionu existují některé **problémovější oblasti venkovského osídlení** s potřebou řešení.

Za **příležitost** lze v této souvislosti označit dosažení stavu **úplného propojení** (v nyní vnímaném generelu) **dálniční sítě České republiky a Slovenska** (směr západovýchodní) i zajištění plnohodnotné dálniční komunikace ve směru severojižním. Nástup do příští dekády nabídne obrovskou příležitost aplikaci **inteligentní infrastruktury** ve všech představitelných sférách; z pohledu potřeb Zlínského kraje k nejvýznamnějším patří možnosti cirkulární ekonomiky/ společnosti, nízkoenergetické bydlení, sdílená ekonomika, řešení dopravních systémů, kvalita výstupů veřejného sektoru apod. Pro jejich naplnění je zapotřebí překonat zásadní rozvojovou překážku a celé území kraje bez odkladu pokrýt **spolehlivým vysokorychlostním internetem**. Existuje další prostor pro posílení komfortu veřejné dopravy pro získání většího počtu cestujících. Z pohledu rozvoje venkova je důležité posilovat smysluplnou různorodost ekonomických aktivit při udržení významu zemědělství (zaměření na regionální plodiny a produkty a nové trendy s vazbou na zemědělství). Existuje potenciál v případě zlepšení plánování (především) nové výstavby s ohledem na minimální energetickou náročnost, snižování spotřeby energie u stávající výstavby, náhrady tuhých fosilních paliv za ekologické zdroje na bázi OZE nebo druhotných surovin.

K hrozbám pak patří další odkládání nezbytných infrastrukturních projektů, jež jsou významné z pohledu regionálního rozvoje (dopravních, ICT). Region se bude muset vyrovnat s poklesem objemu financování z EU na určité oblasti, které byly dosud výrazně podpořeny (opravy komunikací nižších tříd, podpora dopravní obslužnosti, podpora odpadového hospodářství apod.). Za hrozbu je tedy možné považovat též nepřizpůsobení se trendům v oblasti úspor zdrojů.

Klíčové závěry analytické části:

S ohledem na následující návrhovou část tak z předchozí analytické části vyplývají následující klíčové závěry:

- **Podnikatelské prostředí ve Zlínském kraji je významným tahounem probíhajících strukturálních změn především v průmyslu, které však vyžadují završení v podobě posílení investic a zvýšení mzdové hladiny;**
- **Společenské klima se ve Zlínském kraji vykazuje vysokou mírou sociální soudržnosti v nejširším slova smyslu a s minimem rizikových faktorů oproti většině jiných regionů v České republice. Zlepšuje se vzdělanostní struktura a spolehlivě fungují zdravotní i sociální služby. Kulturní dědictví regionu je zachovááno na vysoké úrovni.**
- **Přes výrazné zlepšení v rozvoji silniční dopravní infrastruktury existuje stále značný prostor pro dokončení alespoň stávajících úmyslů jejího rozvoje; kvalitativní změna je potřebná pro železniční dopravu. Region potřebuje zásadní posun v oblasti vysokorychlostního internetu a pokračovat v přizpůsobování se trendům v oblasti energeticko-klimatických aktivit. Měl by učinit přesvědčivý krok směrem k naplnění předpokladů pro inteligentní region 3. dekády 21. století.**

2.7.3 Převodník/ kontext návrhové části v návaznosti na analýzu

Smyslem převodníku je učinit logickou vazbu a propojenost mezi závěry, formulovanými v rámci analytické části SRZK 2030 a její návrhovou částí tak, aby dokument a jeho obsah byly logicky provázány.

Postřehy k pilíři 1 Ekonomika a trh práce:

Poptávka po pracovní síle odráží nynější ekonomickou strukturu regionu (nejsou tam zdaleka pouze vysoce vzdělaní a kvalifikovaní pracovníci; naopak, převažují osoby vyučené či se středním odborným vzděláním převážně technického směru). Zůstává zásadní otázkou, zda nabídka vzdělávacích aktivit má být přizpůsobena této struktuře poptávky, či zda má předjímat trendy předpokládané pro delší časový horizont (konec příští dekády). Zde se má na mysli nabídka vzdělávacích aktivit na jednotlivých stupních škol, kdežto vyladovací aktivitou, která reaguje na aktuální potřeby trhu práce je v rámci této Strategie vnímáno celoživotní vzdělávání a vzdělávání dospělých. I zde se nabízí aktivní přístup pro uplatnění absolventů UTB (aby jejich primární cíl nebyl odejít z regionu do Prahy či do zahraničí).

Na straně druhé, i dlouhodobý vývoj to potvrzuje, že **práce ve Zlínském kraji představuje vysokou hodnotu**; ochota za práci dojíždět (vysoká míra mobility) a pracovat za relativně nízkou mzdu při nízké míře nezaměstnanosti.

Nynější situace na trhu práce (v letech 2016 – 2018) je anomální a cyklicky zcela vychýlená (na tuto situaci by v žádném případě neměla být roubována strukturální opatření s dalekosáhlým dopadem; viz porovnání s krizí; v oblasti trhu práce je nyní vhodné se zaměřit na lokality (vnitroregionální) s reálnou či hrozící deprivací.

Odrážem ekonomické struktury Zlínského kraje (i při započítání nízké míry nezaměstnanosti, tedy vysoké míře poptávky po pracovní síle) je stále celostátně výrazně **podprůměrná mzdová hladina** (jejíž hladina dále vyniká při porovnání se mzdovou hladinou v Rakousku či Německu). V této oblasti se zjevně konvergenční nedaří. Jednou z příčin je absence dalších velkých podniků, které se na generování regionální mzdové úrovně zásadně podílejí (srovnatelný efekt jako v případě zvýšení minimální mzdy). Vyvinutí cílené komplexní snahy směrem k robustnímu posílení investiční aktivity, zaměřené na posun firem v rámci dodavatelských hodnotových řetězců (cestou přilákání významných investorů, motivací jsoucích investorů k reinvesticím, či podporou vzniku a rozvoje lokálních inovativně zaměřených firem) by mělo představovat též regionální institucionální výzvu.

Postřehy k pilíři 2 Lidé a kvalita života:

Demografický vývoj: nabízejí se dvě řešení – buď se spokojit s pozvolným úbytkem populace doprovázený jejím stárnutím (jež bude v zásadě sledovat obecný trend snižování počtu obyvatel v České republice - v příštích třiceti letech o více než 500 tisíc osob), anebo provádění citlivě realizované migrace, kde **testem integrity** může být například UTB, která se v budoucnosti bude muset dále výrazně otevřít vůči zahraničním studentům a výzkumníkům.

Zaměření se též na cílovou skupinu odlivu, tedy osoby ve věkové kategorii 25 – 39 let, pro jejichž stabilizaci je vhodné využít například regionální stipendia, či se aktivně podílet na podpoře tvorby „kvalitních pracovních míst“, taktéž prostřednictvím fondů EU (zaměření na mladé lidi a jejich pracovní uplatnění se v příštím období stane prioritou s výrazným navýšením finančních prostředků). Řešením může být též posílení/ navázání na tradiční, patriotické hodnoty – stabilita, spíše evoluční než skokové změny, ale současně vysoká podnikavost s prostorem přeměnit potenciál střední třídy z nízkých úrovní hodnotových řetězců na reálnou ekonomickou i společenskou sílu se všemi důsledky; pro tento účel se nabízí aktivní podpora klastrové organizace vertikálního i horizontálního typu, specializované i interdisciplinární.

Úbytek počtu obyvatel však zdaleka není způsoben pouhým odstěhováním do jiných regionů či do zahraničí; hlavním důvodem stále zůstává absolutní pokles počtu obyvatel v České republice jako celku (viz výše; jež se projevuje plošně v drtivé většině tuzemských regionů). Jak již též naznačeno výše, spokojení se s tímto úbytkem vyžaduje systémovou přípravu na tuto situaci (jež s velkou pravděpodobností při souběžném stárnutí populace nutně znamená chudnutí, neboť počet produktivních osob se sníží o to více). A vedle cíleně řízené migrace pak zbývá ještě třetí řešení v podobě komplexní inovace řádu 4.0, provázené takovým růstem produktivity v podnikatelské sféře, kdy další pracovní síly nebude třeba.

Vznik Společnosti 4.0 však jistě nebude skokovou záležitostí; tudíž v mezičase flexibilita vzdělávání a vzdělávacích zařízení, včetně využitelnosti pro celoživotní vzdělávání, jež by se mělo stát přirozenou potřebou, představuje další z možných nástrojů zajišťující strukturální soulad mezi nabídkou a poptávkou po pracovní síle.

I v této oblasti by měl kraj být kompetentním moderátorem platformy tvořené školami nižších stupňů (jejichž výkonnost mohou veřejné entity v rámci území kraje přímo ovlivňovat), UTB a stávajícími i budoucími zaměstnanci, pracovníky, představiteli volných profesí a podnikateli ohledně **přizpůsobení vzdělanostní struktury budoucím podmínkám trhu práce** ve výhledu minimálně následujících 10 let. Současně by měl cíleně stimulovat (informačně, komunikačně, ale i finančně) návrat absolventů vysokých škol a univerzit, kteří pocházejí ze Zlínského kraje a studují v jiných regionech nebo v zahraničí (viz průzkum v rámci analytické části).

Za významný sociálně stabilizační prvek lze považovat **bytovou výstavbu a dostupnost bydlení**, jejíž důležitost roste zvláště pro mladou a mladší střední generaci (příčemž zcela nejmladší generace zřejmě statut vlastnického bydlení již nepovažuje až za tak důležitý). Přestože se Zlínský kraj vyznačuje vysokou intenzitou vlastnického bydlení a jeho sociální struktura je velmi zdravá (a tudíž i potřeba zajištění bydlení ze sociálních důvodů je relativně nízká), neznamená to, že jak dnes, tak v budoucnu se silnější poptávka po sociálním bydlení pro osoby v různých fázích životního cyklu s různým charakterem konkrétních potřeb neobjeví. Pokles intenzity bytové výstavby je patrný v celé České republice a projevuje se též ve Zlínském kraji; není patrně veden přirozeným poklesem poptávky po bydlení, nýbrž přetrvávajícími překážkami na nabídkové straně, jejichž přesná identifikace by měla být předmětem zaměření příslušných nástrojů a opatření.

V oblasti naplňování **sociální funkce v rámci území kraje a poskytování sociálních služeb** vyvstává potřeba přizpůsobení se zcela novému charakteru a podobě sociálních služeb (jež rozhodně nespočívá pouze ve výkonu péče o staré osoby v domovech pro seniory či asistence sociálních pracovníků v domácnostech starých osob, případně cílená podpora jejich rodinných příslušníků při starání se o ně. Rejstřík sociálních služeb by měl být velmi pestrý a rozmanitý; zaměřený nejen na

obvykle vnímané sociální potřeby, jež eliminují již jsoucí handicap seniorů, ale představující soubor služeb a aktivit, obohacující jejich život (řada z nich může vzniknout a existovat spontánně a rolí kraje je „jen“ monitorovat jejich dlouhodobou udržitelnost; jiné si mohou vyžádat přímé finanční náklady na jejich zřízení i/ nebo provoz) – komunitní centra, vzdělávací aktivity přizpůsobené věku a potřebám seniorů, cestování, jiné formy naplňování volného času, asistence při možnosti využívat technologické i finanční inovace (elektronická komunikace, orientace v nabídce finančních produktů a jejich vhodnosti pro ně), posílení jejich schopnosti odolávat rizikům moderní společnosti a stát se méně zranitelným, i zajišťování komplexních služeb spojených s provozem jejich domácnosti).

Rejstřík sociálních služeb by měl být též zaměřen na **další potřebné skupiny obyvatelstva** a pojetí sociální politiky by současně mělo cílit na **základní sociální službu** v souladu s naplňováním požadavků **Evropského pilíře sociálních práv**. V případě dalších skupin obyvatelstva se toto zaměření týká především reálně i potenciálně rizikových skupin v předproduktivním i produktivním věku, například v podobě prevence před rizikem předčasného odchodu ze vzdělávacího procesu, řešení problému gamblingu či drogové závislosti. V případě Evropského pilíře sociálních práv se jedná o naplňování komplexního balíčku opatření sociální politiky, z nichž vysokou míru relevance vykazuje například dosahování vyváženosti pracovního a osobního života, posilování vědomí rodinné výchovy apod. Evropský pilíř sociálních práv též oslovuje téma **zdravotnictví a zdravotnických služeb**, kde podrobná strategie v podmínkách Zlínského kraje byla předmětem nedávno zpracované obsáhlé studie s řadou empirických zjištění, které jsou též využity pro účely SRZK 2030.

Specifickou součástí sociální politiky je též zaměření se na **věkovou strukturu sídel** a přizpůsobení nástrojů sociální politiky této charakteristice.

Zlínský kraj by měl aktivně pracovat na udržení další ze svých předností v oblasti sociálních záležitostí, a sice existence relativně velmi malého počtu sociálně vyloučených lokalit. Předmětem této aktivity by měla být především prevence a dále pak práce s již sociálně vyloučenými s cílem redukce jejich počtu (stále se jedná o tisíce osob).

Zcela ojedinělou (nejen v rámci České republiky) předností ve sféře společenského života je na území Zlínského kraje intenzita lidových uměleckých souborů a jejich činnosti; ke specifickým oblastem společenského života v regionu patří též větší důraz na sakrální témata, uchování lidové architektury apod. Role církví a organizované občanské společnosti je ve Zlínském kraji podstatně silnější v porovnání s průměrem České republiky a velmi příznivě přispívá pozitivní společenské atmosféře v regionu. Ten navíc prokazuje vysokou míru občanské zodpovědnosti, projevující se jak relativně vysokou volební účastí, tak rovněž relativně vysokým počtem zvolených kandidátů v přepočtu na obyvatele (což je však typické i pro ostatní kraje s nižším počtem obyvatel).

Dalším významným aktivem Zlínského kraje je **vysoká míra bezpečnosti a velmi nízká kriminalita**. V této souvislosti je zajímavé vysledovat vztah mezi vývojem kriminality a vývojem ekonomické situace a posoudit z toho vyplývající míru cyklické závislosti kriminality; tomu je pak vhodné přizpůsobit i zvolené nástroje. Ty by měly být ve specifických podmínkách Zlínského kraje zaměřeny například na prevenci a zamezení recidivy kriminálních činů, které vrhají špatné reputační světlo na region (metanol, lehké topné oleje, sklady zbraní a munice). Lze předpokládat, že za nízkou úroveň kriminality v regionu stojí vysoká míra aktivního církevního života obyvatelstva i organizované občanské společnosti; i od těchto institucí je pak možné očekávat významnou preventivní úlohu při potírání kriminality.

Postřehy k pilíři 3 Infrastruktura a kvalita prostředí:

Z pohledu pojetí politiky rozvíjející regionální infrastrukturu bude zcela zásadní připravit se na situaci, kdy řada věcí, která byla dosud podporována v rámci Kohezní politiky EU, již nebude pro tyto dosavadní oblasti podpory k dispozici; a bude-li existovat nadále věčná potřeba tyto oblasti naplnit, bude nutné vytvořit nějaký alternativní finanční zdroj. Toto riziko se týká rekonstrukcí komunikací první třídy i nižších tříd, jež nemají páteří mezinárodní či celostátní charakter a přímou propojenost

s mezinárodními koridory, podpory dopravní obslužnosti, včetně nákupu prostředků a vozidel pro veřejnou dopravu, řešení odpadu cestou skládkování, čistíren odpadních vod apod. Z pohledu nalezení alternativního finančního zdroje je žádoucí požadovat jeho stabilitu v čase a vyhnout se situaci nahodilého uvolňování finančních prostředků. Pro tento účel lze doporučit zásadní změnu parametrů v systému veřejných financí a například zvýšení role asignátu (případně obdobného nástroje obdobného smyslu), motivujícího například významné firmy k přímé participaci na financování veřejných projektů (zvláštní význam může mít tento nástroj z pohledu zahraničních firem a převodu jejich zisků z České republiky do zahraničí v makroekonomicky významném rozsahu). Řešením s dlouhodobým dosahem na regionální úrovni je zřízení fondu rozvoje regionální (dopravní) infrastruktury, jež může přispět ke stabilitě disponibilních zdrojů určených pro tento účel.

Velmi podstatným tématem v budoucím rozvoji dopravní infrastruktury by měla být **multimodalita**. Právě posílení propojení mezi jednotlivými druhy dopravy s ohledem na přeshraniční spojení může být cestou, jak překonat stav periferního regionu, k němuž z pohledu Zlínského kraje došlo skokově před 25 lety rozdělením Československa. S tím je spojeno též větší využití potenciálu dopravní infrastruktury v regionu, zvláště poté, kdy dojde k úplnému dokončení dálnice D1, pro rozvoj infrastruktury pro řidiče a cestující (odstavná parkoviště, občerstvení, ubytování, další doprovodné a vysoce ziskové služby pro osobní i nákladní dopravu po vzoru německého konceptu Autohof, kontejnerová překladiště v místech protínání dálniční sítě s mezinárodním železničním koridorem.

S ohledem na horizont SRZK 2030 je rovněž důležité vnímat rozvoj silniční dopravní infrastruktury i s ohledem na její vybavení pro účely elektromobility (nabíjecí stanice, vytváření podmínek pro autonomní řízení apod.). V souvislosti s komfortem silniční dopravní infrastruktury je též žádoucí další zlepšení informačního systému na silnicích směrem ke zlepšení orientace ukazatelů a posílení interaktivní komunikace.

Významné z pohledu Zlínského kraje a jeho propojenosti bude provedení modernizace relevantních železničních tratí a jejich přizpůsobení poptávce a komfortu přepravy, kde největší význam má trať Otrokovice – Zlín – Vizovice a její zkapacitnění, elektrifikace a postavení odpovídajícího přepravního terminálu ve Zlíně. Jestliže je zdůrazňována multimodalita v oblasti jednotlivých druhů dopravy, tomuto vnímání odpovídá další posilování integrace dopravní obslužnosti při využití možností informační a komunikační techniky (koordinace dopravních spojení mezi jednotlivými druhy dopravy, jednotná elektronická jízdenka a rezervační a informační systém, spojená například s místním poplatkem pro návštěvníky po vzoru Swiss Pass: v souladu s heslem jedna cena mnoho vstupů – nejen jízdné, ale též památky, muzea, knihovny apod.). Projevem integrace dopravní obslužnosti je též posílení zázemí pro bezmotorovou dopravu, především cyklistickou; Zlínský kraj je v mnoha svých lokalitách i v rámci vnitroměstské dopravy předurčen k většímu využívání jízdních kol nejen pro sportovní a rekreační účely; větší počet půjčoven a zázemí pro cyklisty, včetně odpovídající parkovacích prostor na nádražích a zastávkách veřejné dopravy by měly k naplnění tohoto cíle přispět.

V oblasti **energetiky** by se měl Zlínský kraj profilovat jako region vstřícný k aktuálním energetickým trendům (například se zaměřit, zejména u výstavby nových budov, na jejich inteligentní řešení s minimální energetickou náročností). Vzhledem k tomu, že je jen v minimálním rozsahu výrobcem elektrické energie, může posílit energetickou autonomii především cestou většího využívání obnovitelných zdrojů, cílené politiky energetických úspor a respektování moderních trendů v oblasti prodeje elektřiny. Výhodou Zlínského kraje je též vysoká míra plynofikace, jež je v regionu dlouhodobě realizována, obyvatelé ji považují za přínosné řešení; na této bázi existuje velký potenciál v nabídce komplexních energetických služeb.

Velké změny nastanou v oblasti **odpadového hospodářství**, včetně možností jeho využitelnosti pro energetické účely. Hlavní priority by se měly týkat schopnosti reagovat na ukončení praxe skládkování po roce 2024 a řešení revitalizace stávajících skládek, stejně jako skokové ukončení podpory ze zdrojů EU na tento účel po roce 2020.

V oblasti **informační a komunikační technologie** se ukazuje být zásadní překážkou rozvoje spolehlivé a dostatečně kapacitní pokrytí vysokorychlostním internetem.

Životní prostředí a jeho vysoká kvalita v podmínkách Zlínského kraje představuje další z regionálně významných faktorů (viz níže); přístup k němu musí být velmi citlivý z pohledu zachování rovnováhy mezi úsilím neškodit mu a současně využít jeho předností ekonomicky. Nepřekročitelnou mezí je, aby zvýšený zájem o návštěvnost a aktivity cestovního ruchu a volného času nevedly k rizikům poškození životního prostředí. Region se současně nevyhne nutnosti přispět k řešení zásadních témat: hospodaření a nakládání s vodou a ohrožení lesních porostů z důvodu působení lýkožrouta smrkového. Bude stále intenzivněji platit, že poté, co byly celostátně a plošně vyřešeny nejpalčivější problémy životního prostředí, získá toto téma stále silnější regionální a místní ráz.

Zemědělství a racionální využití půdy a přírodních kapacit stále představuje jednu z nemnoha nejpřirozenějších oblastí zachování a rozvoje ekonomických činností, zvláště v určitých lokalitách regionu. Zemědělství již nikdy nebude představovat vůdčí ekonomický sektor; pokles jeho váhy však může být pouze relativní, nemusí docházet k jeho absolutnímu útlumu a úpadku, zvláště pokud existuje přirozený potenciál pro jeho rozvoj. Zlínský kraj disponuje velkým potenciálem pro rozvoj zemědělství a následně potravinářství v oblastech, které jsou nyní v hojně míře zajišťovány dovozy a zbytečně zatěžují obchodní bilanci České republiky. Naplnění potenciálu zemědělsko-potravinářských aktivit může představovat významný stabilizační faktor pro určitá území, s další možností orientace na biopotraviny, lokální produkty a komodity, užší sepnutí s gastronomií a cestovním ruchem. Nabízí se zde možnost partnerství v rámci klastrového uspořádání pod vedením významných regionálních značek (Hamé, Jelínek, Krásno, pekárny). V případě lesnictví jsou registrovány silné synergie s tématy životního prostředí a vytvoření příznivých podmínek pro ekonomické využívání lesa při zachování ekologické ochrany.

Kvalita prostředí v rámci regionu je měřena též jeho přibližnou socio-ekonomickou homogenitou a předcházení vzniku **vnitroregionálních disparit**. Tyto velmi přesně odhaluje provedená analýza; obdobně závažný je poté výskyt podrozvinutých lokalit na hraničních územích mezi kraji (meziregionální periferizace) i v přeshraničním kontextu. Je žádoucí se vzniku těchto nerovností, zvláště za předpokladu, že komplikují rozvoj, aktivně postavit.

Regionálně specifické rysy (regional flagships)

Jak již několikrát poznamenáno, SRZK 2030 má ambice představovat dokument, který je připraven na míru potřebám Zlínského kraje, nikoliv jako univerzálně pojatá strategie „pro každého“. I proto je s ohledem na následující sadu cílů, nástrojů a opatření i formulaci horizontálních priorit vhodné formulovat regionálně specifické charakteristiky, jejichž naplňování bude prioritně akcentováno i sledováno, neboť představují již buď již reálně jsoucí, anebo potenciální komparativní výhodu, využitelnou pro ekonomický, sociální i územní rozvoj regionu Zlínského kraje.

Investice a rozumná dynamika investičního prostředí; měly by být zaměřeny především na získání dalšího velkého investora (který v regionu prokazatelně chybí). Region nemá potřebu žádné významnější strukturální změny (zvláště v porovnání s regiony strukturálně postiženými či transformujícími se). Jeho růst je v zásadě vyvážený a není spojen s významnými riziky útlumu. Problém však může spočívat v riziku ulpění v pasti „průměrně vyspělého regionu“ (jak bylo názorně identifikováno v 7. kohezní zprávě, publikované Evropskou komisí v říjnu 2017), kterému v zásadě „nic nechybí“, ale který není schopen zachytit moderní vývojové trendy, začíná stagnovat a rezignuje na to stát se nadprůměrně vyspělým (relativní stagnace regionu NUTS 2 Střední Morava v letech 2015 a 2016). Významnou se ukazuje též schopnost motivovat rozvíjející se mladé firmy, aby zůstali v regionu a nepřesouvaly své kapitálové kapacity do jiných regionů či do zahraničí.

Návrhová část této Strategie by měla být vnímána jako příspěvek pro vytvoření **ucelené konvergenční strategie a odpovídajícího managementu se znalostí místního prostředí;** v tomto kontextu by měl hrát nezastupitelnou roli Kraj coby moderátor této strategie. V kontextu přípravy na programovací období 2021 – 2027 ve využívání možností Rozpočtu EU bude každý členský stát opět

zavázán připravit Dohodu o partnerství (tentokrát podle velmi striktně předepsaného vodítka); je doporučováno, aby Zlínský kraj vytvořil svojí **Dohodu o partnerství Zlínského kraje**, do které vtělí prioritní rozvojové potřeby pro nadcházející dekádu. Komplexní uchopení tématu využívání možností Rozpočtu EU v období 2021 – 2027 by mělo představovat institucionální rozvojovou prioritu.

Region (jako součást NUTS 2 Střední Morava) **prokázal schopnost řízení Operačního programu v rámci Kohezní politiky EU**; řízení ROP Střední Morava bylo provedeno nejen s věcnou správností a s minimem formálních pochybení, ale též při respektování potřeby přispívat k reálným výsledkům a potřebné výkonnosti. Velmi zásadní je v tomto kontextu uplatnění principu subsidiarity při řešení regionálních rozvojových problémů, jež umožňuje zaměřit pozornost i na vnitroregionální rozdíly, případně též na předcházení projevů meziregionální periferizace (jak ve vztahu k Olomouckému, Jihomoravskému či Moravskoslezskému kraji, tak v přeshraničním kontextu vůči Slovensku). Významné je poznání, že k řešení problémů tohoto typu neplatí univerzální recept, nýbrž že k řešení problémů je nezbytná znalost místa, jež umožní uvědomit si vzájemné souvislosti a podmíněnosti a na jejich základě definovat **regionálně specifická horizontální témata i konkrétní podobu řešení pro příslušné území**. S ohledem na i nadále zásadní podíl Rozpočtu EU při zajišťování rozvojových potřeb Zlínského kraje je s přihlédnutím na významně odlišná pravidla jeho využívání po roce 2020 velmi podstatné naplnění výzvy: **Jak udržet alokaci přibližně 40 mld. Kč ze zdrojů EU pro potřeby Zlínského kraje v období 2021 – 2027?**

Potřeba podpory udržení vznikajících malých a středních podniků v regionu a jejich mezinárodní konkurenceschopnosti (s pozitivním příkladem inovativních podniků); region Zlínského kraje vykazuje velmi vysokou míru podnikatelské aktivity, představující tradiční, typický regionální rys. Nedochází však v dostatečné míře k tomu, že malé podniky následně posilují svoji kapitálovou bázi, zvětšují svoji velikost, podíl na trhu a stávají se vůdčími představiteli svého odvětví, s přesvědčivou zahraniční stopou a posunem vzhůru na hodnotovém řetězci. A v případě, že se to těmto podnikům podaří, mnohdy přesouvají svoje sídlo mimo region.

Využití kapacit regionálních aglomerací; ve Zlínském kraji lze identifikovat potenciál aglomerací a jejich možností v kontextu s trendy městského rozvoje v EU. Přestože se v regionu nevyskytují systémy velkých statutárních měst (jako například v Moravskoslezském či Ústeckém kraji, případně na území Středočeského kraje v propojenosti s Prahou, nebo urbánní oblast Hradec Králové – Pardubice s okolními městy), existuje silný rozvojový potenciál pro dosažení úspor z rozsahu v případě nalezení společného řešení pro aglomerace Zlín – Otrokovice; Uherské Hradiště – Staré Město – Kunovice, případně Uherský Brod; či Kroměříž – Hulín – Holešov. Prostor pro posílenou přeshraniční regionální součinnost dále existuje vůči Slovensku (gumárenství, cestovní ruch).

Prevence před vznikem sociálních problémů (reakce na úbytek obyvatel, doprovázený stárnutím); jedním z největších nehmotatelných aktiv Zlínského kraje je minimum závažných sociálních problémů. S touto předností je žádoucí aktivně pracovat a pečlivě identifikovat a monitorovat hrozící rizika, která by mohla tuto skutečnost narušit. Cestou k aktivní prevenci před vznikem sociálních problémů může být systematická vzdělávací činnost, zaměřená na zvýšení úrovně vzdělání v praktických oblastech (znalost jazyků, ekonomická, a finanční gramotnost, osvojení měkkých dovedností potřebných k uplatnění na trhu práce, flexibilita a schopnost čelit změnám a rizikům).

Dovršení dopravního propojení; za období posledních přibližně 15 let došlo k výraznému zlepšení v oblasti klíčové dopravní infrastruktury, především v podobě napojení krajského města na dálniční síť. Na straně druhé však stále plánovaná dálniční síť je daleko od svého dokončení. Potenciál existuje v oblasti multimodality, kde strategicky nejpříznivější podmínky i předpoklady vykazuje Hulín (uvažovaná křižovatka dálnic získá na významu s konečným propojením dálnice D1, prodloužením

dálnice D55 nejen ve směru na Břeclav, ale též v opačném směru na Olomouc, a zvláště pak realizací dálnice D49 ve směru na Slovensko), kde se protíná síť dálnic, páteřní mezinárodní železnice i možnost využití lodní dopravy; jeho význam by vzrostl při odpovídajícím investorském obsazení SPZ Holešov.

Regionální symboly a jejich ekonomické využití; Zlínský kraj disponuje regionálními symboly (regional flagships), které mohou být viditelněji a podstatně silněji ekonomicky využité. Jedná se jak o jednorázové kulturně-společenské (filmový festival ve Zlíně, filmová škola v Uherském Hradišti, jízdy králů, den lidí dobré vůle na Velehradě, velikonoční, adventní a vánoční oslavy) a sportovní akce (Barum Rally, potenciál sportovní turistiky v souvislosti s příslušností regionálních týmů v elitních soutěžích populárních sportů, jednorázové sportovní akce), tak místní výrobky (slivovice a komplexně produkty ze švestek, frgály, Vincentka a lázeňský potenciál Luhačovic, klobásy, kyselica), jejichž prostřednictvím je možné region podstatně více zviditelnit a ekonomicky zhodnotit (pro návštěvníky z jiných částí České republiky, nemluvě již o zahraničních, mají mnohé z těchto položek příchuť pro ně neobvyklé „exotiky“). Do této skupiny lze zařadit též trvalé hmotné i nehmotné dědictví a aktivity s tím spojené (skanzeny, činnost lidových uměleckých souborů). Velmi kvalitní životní prostředí dává příležitost k obnově a rozvoji dopravní infrastruktury, včetně možnosti vytvoření Národního sportovního centra (v lokalitách, které jsou k tomu předurčeny (Luhačovicko, Rožnovsko, Horní Vsacko). Již v současné době potvrzuje roli významné a turisticky hojně navštěvované destinace zoologická zahrada Zlíně – Lešná a památkové objekty (Kroměříž a jeho statut UNESCO, poutní místa Velehrad a Hostýn, hrady a zámky: Buchlov, Buchlovice, Kroměříž, Holešov, Vizovice, Napajedla, Nový Světlov apod.).

Propojení vysoké míry investic do výzkumu a vývoje do relevantních, prakticky zaměřených a aplikovatelných oblastí; UTB by měla představovat centrum a moderátora výzkumných a vývojových aktivit v rámci regionu; rozvinout domény specializace formulované v rámci RIS3 Strategie (pozitivní příklad plastikářského klastru, letecký klastr, elektrotechnika).

Rozvoj tradičních, či nových odvětví? Ve Zlínském kraji je považována aktuální ekonomická struktura, především v průmyslu, za přednost. S tím lze zřejmě souhlasit za předpokladu schopnosti inovovat a držet krok s vnější konkurencí. Je však otázkou, zda lpění na udržení stávající ekonomické struktury současně neznamena rezignovat na rozšíření/ zvýšení ekonomického potenciálu regionu (srovnatelně velké bohaté regiony v EU vykazují dvou- až třínásobně vyšší HDP na obyvatele); zvýšení ekonomického potenciálu lze dosáhnout buď významným/ skokovým kapitálovým posílením³¹ v podobě jednoho či více velkých investorů v oblasti zpracovatelského průmyslu (a je otázkou, zda těmito odvětvími mají být ta, jež jsou již v regionu etablovaná, mají zde zázemí, tradici, předpoklady rozvoje, anebo odvětví zcela nová) či služeb, případně daleko výraznějším propojením s existující průmyslovou základnou a autonomním rozvojem relevantních služeb (cestovní ruch, regionálně zaměřené poradenství, podnikatelské služby, kreativní řešení, digitalizace, informační a komunikační technologie, komplexní služby pro seniory; služby cíleně zaměřené na rozvoj regionálních flagships). Kraj by opět i zde měl být kompetentním moderátorem této diskuse.

³¹ Skoková změna nastala například robustními investicemi z ROP Střední Morava do infrastruktury cestovního ruchu v období 2007 – 2013.

3. Návrhová část

Návrhová část představuje jádro SRZK 2030, když poznatky a závěry získané, formulované a klasifikované v rámci analytické části přetváří do scénářů praktického řešení, zaměřeného na naplnění rozvojové vize Zlínského kraje do roku 2030 a relevantního instrumentária vedoucího k jejímu naplňování. Navržené kroky v rámci návrhové části jsou zaměřeny na území Zlínského kraje a netýkají se výlučně kompetencí, jež má dány Zlínský kraj ze zákona; zaměření návrhové části SRZK 2030 je širší a předpokládá aktivní roli Zlínského kraje coby moderátora zásadních témat, které území Zlínského kraje ovlivňují.

3.1 Struktura návrhové části

Návrhová část SRZK 2030 a její hierarchie sestává z **Vize SRZK 2030** (ztělesňující klíčovou podstatu strategie a její poslání) a tří **Pilířů** (kdy každému z Pilířů je přiřazen **Strategický cíl**, znamenající konkretizaci Vize pro účely příslušného Pilíře). Z důvodu potřeby zaměření se na detailnější a konkrétnější obsah Pilířů se tyto dále dělí na **Specifické cíle**, jež jsou poté tvořeny **Prioritními oblastmi** a v největší míře rozlišení následně sadou **Typových opatření**.

Tabulka 66: Schéma struktury návrhové části

VIZE SRZK 2030		
Pilíř I. Ekonomika a trh práce	Pilíř II. Lidé a kvalita života	Pilíř III. Infrastruktura a kvalita prostředí
Strategický cíl (vize) Pilíře I.	Strategický cíl (vize) Pilíře II.	Strategický cíl (vize) Pilíře III.
Specifické cíle Pilíře I. 1.1 Přispívat k udržitelnému rozvoji podnikání v regionu 1.2 Rozvíjet spolupráci v oblasti výzkumu, vývoje, inovací a lidských zdrojů 1.3 Posilovat specializaci a inovace vyšších řádů v souladu s novými globálními trendy 1.4 Motivovat k investiční aktivitě ve Zlínském kraji 1.5 Podporovat udržitelný vývoj na trhu práce	Specifické cíle Pilíře II. 2.1 Zvyšovat kvalitu vzdělanosti a optimalizovat vzdělávací systém 2.2 Zvyšovat kvalitu zdravotní péče a optimalizovat síť zdravotních zařízení 2.3 Zvyšovat kvalitu sociální péče a optimalizovat způsoby jejího zajišťování 2.4 Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví a zvýšit roli kulturních institucí v regionu 2.5 Rozvíjet efektivní správu území a občanskou společnost	Specifické cíle Pilíře III. 3.1 Rozvíjet dopravní infrastrukturu a optimalizovat dopravní obslužnost v regionu 3.2 Rozvíjet a přizpůsobit energetický systém kraje 3.3 Chránit a udržovat životní prostředí 3.4 Rozvíjet ICT a řádně spravovat veřejnou infrastrukturu kraje 3.5 Zajistit vyvážený rozvoj území
Prioritní oblasti Pilíře I. specifikováno níže při detailní deskripci Pilíře I.	Prioritní oblasti Pilíře II. specifikováno níže při detailní deskripci Pilíře II.	Prioritní oblasti Pilíře III. specifikováno níže při detailní deskripci Pilíře III.
Typová opatření Pilíře I. specifikováno níže při detailní deskripci Pilíře I.	Typová opatření Pilíře II. specifikováno níže při detailní deskripci Pilíře II.	Typová opatření Pilíře III. specifikováno níže při detailní deskripci Pilíře III.

3.2 Vize

VIZE - Zlínský kraj v roce 2030

Vize SRZK 2030 je zaměřena na to, aby v roce 2030 byl Zlínský kraj **bohatší** (prostřednictvím vyšších investic, vyšších mezd a využitím rozvojového potenciálu při respektování principu udržitelnosti) a **konvergující k průměru EU; vzdělanější a kreativnější** (prostřednictvím dalšího zlepšení vzdělanosti obyvatel, osvojení prvků digitální společnosti, jazykové připravenosti a schopnosti aplikovat výstupy výzkumu a vývoje lépe v praxi); **otevřenější a mobilnější** (prostřednictvím dokončení páteřní dopravní infrastruktury a optimalizace dopravní obslužnosti a integrovanosti a kvalitního internetového propojení); **efektivnější a hospodárnější** (prostřednictvím vhodného nakládání s disponibilními zdroji, dosahování adekvátních úspor a řádným nakládáním s veřejným majetkem a poskytování moderních veřejných služeb); **sociálně vstřícnější a atraktivnější** (prostřednictvím udržení vysoké míry sociální soudržnosti, zajištění pozitivní společenské atmosféry, poskytování kvalitních zdravotních a sociálních služeb a podporou občanské společnosti) a **výlučný a exkluzivní** (prostřednictvím cíleného rozvoje regionálních symbolů, jež posílí povědomí o Zlínském kraji)

3.3 Horizontální priority návrhové části

Pro věrohodné definování Vize rozvoje Zlínského kraje pro příští dekádu a pro snadnější uchopení navržených Specifických cílů, Prioritních oblastí a Typových opatření je vhodné vymezit **sadu horizontálních charakteristik**, procházejících napříč vymezenými pilíři, a určit **typologii opatření**, s nimiž bude SRZK 2030 pracovat.

3.3.1 Sada horizontálních charakteristik

Vzhledem k tomu, že velká část cílů, nástrojů a opatření je podmíněna, či současně podmiňuje ostatní cíle, nástroje a opatření, pro jejich praktické uchopení dává smysl identifikovat horizontální souvislosti a vzájemnou podmíněnost mezi nimi.

Pro tento účel formulujeme v návaznosti na vizi SRZK 2030 následující horizontální charakteristiky:

- **Bohatý a prosperující Zlínský kraj:** zahrnuje především odpovídající infrastrukturu pro podnikání a inovace, aplikaci projektů výzkumu, vývoje a inovací v podnicích, opatření v oblasti trhu práce, specifické zaměření na cestovní ruch
- **Vzdělaný, inteligentní a kreativní Zlínský kraj; smart:** zahrnuje především oblast školství a celoživotního vzdělávání v nejširším slova smyslu a zavádění prvků Smart Society
- **Otevřený a mobilní Zlínský kraj:** zahrnuje kvalitativně a kvantitativně odpovídající dopravní infrastrukturu a obslužnost, zázemí pro export zboží a služeb a pro kapitálové investice (oběma směry), digitální infrastrukturu a rozvoj informačních a komunikačních technologií
- **Efektivní, hospodárny a společensky odpovědný Zlínský kraj:** zahrnuje rozpočtovou odpovědnost a řádné využívání majetku a veřejného prostoru, komplexní rejstřík sociálních a zdravotnických služeb, rozvoj občanské společnosti a kulturní, lidové a duchovní tvořivosti
- **Atraktivní a vyvážený Zlínský kraj:** zahrnuje oblast životního prostředí a ochranu krajiny, vod a ovzduší, památkovou péči, kvalitu života a snižování vnitroregionálních rozdílů a zajištění vyváženosti mezi venkovem a městy
- **Výlučný a exkluzivní Zlínský kraj:** zahrnuje explicitní vymezení významných regionálních specifíků (viz výše pasáž 2.8 v rámci Analytické části SRZK 2030)

3.3.2 Typologie opatření

SRZK 2030 bude rozlišovat následující typy opatření:

- **rozvojová** (zahrnují opatření, jež rozšiřují a posilují ekonomický potenciál regionu)
- **konvergenční** (zahrnují opatření, jejichž prostřednictvím dochází k odstraňování jsooucích překážek a rozvojových dluhů z minulosti)
- **sociální/ welfarová** (zahrnují opatření, jež zajišťují spravedlivé rozdělení vytvořeného bohatství směrem k zajištění sociálního smíru v nejširším slova smyslu)

3.3.3 Matice

Smyslem vytvoření matice je nejen názorné ujasnění si, že řada opatření, které oslovuje SRZK 2030 má průřezový, horizontální charakter, kdy například pro vytvoření opravdového smart regionu je žádoucí propojení aktivit napříč jednotlivými pilíři, ale vytvořená typologie jednotlivých opatření může velmi výrazně předurčit zdroj financování. Některé typy konvergenčních priorit již nebudou předmětem financování z Rozpočtu EU, jiné typy konvergenčních priorit projdou zásadním testem tematické koncentrace, jež přirozeně omezí robustní podporu na jiné účely. Rozvojové priority budou v podstatně větším rozsahu financovány z jiných zdrojů a jiným způsobem, než představoval dosavadní hlavní proud podpory z Rozpočtu EU. Otevře se zajímavý prostor pro sociální/ welfarová opatření jak z centrálně řízených programů, tak z ESF v kontextu naplňování Evropského pilíře sociálních práv.

Tabulka 67: Matice

Specifické cíle:	Horizontální charakteristiky:	Bohatý a prosperující	Vzdělaný, inteligentní a kreativní, smart	Otevřený a mobilní	Efektivní a hospodárný	Sociálně vstřícný, atraktivní a vyvážený	Výlučný a exkluzivní
Ekonomika a trh práce							
1.1 Přispívat k udržitelnému rozvoji podnikání v regionu							
1.2 Rozvíjet spolupráci v oblasti výzkumu, vývoje, inovací a lidských zdrojů							
1.3 Posilovat specializaci a inovace vyšších řádů v souladu s globálními trendy							

1.4 Motivovat k investiční aktivitě ve Zlínském kraji							
1.5 Podporovat udržitelný vývoj na trhu práce							
Lidé a kvalita života							
2.1 Zvyšovat kvalitu vzdělanosti a optimalizovat vzdělávací systém							
2.2 Zvyšovat kvalitu zdravotní péče a optimalizovat síť zdravotních zařízení							
2.3 Zvyšovat kvalitu sociální péče a optimalizovat způsoby jejího zajišťování							
2.4 Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví a zvýšit roli kulturních institucí v regionu							
2.5 Rozvíjet efektivní správu území a občanskou společnost							
Infrastruktura a kvalita							
3.1 Rozvíjet dopravní infrastrukturu a optimalizovat dopravní obslužnost v regionu							
3.2 Rozvíjet a přizpůsobit energetický systém kraje							
3.3 Chránit a udržovat životní prostředí							
3.4 Rozvíjet ICT a řádně spravovat veřejnou infrastrukturu kraje							
3.5 Zajistit vyvážený rozvoj území							

3.4 Popis specifických cílů, prioritních oblastí a typových opatření v jednotlivých pilířích

3.4.1 Pilíř 1: EKONOMIKA A TRH PRÁCE

Strategický cíl Pilíře I.: Zlínský kraj do roku 2030 naplní přirozený podnikatelský potenciál regionu prostřednictvím významných investic při udržení stávající ekonomické struktury, jež však projde kvalitativní změnou. Dojde k lepší koordinaci aktivit mezi klíčovými aktéry posilování konkurenceschopnosti a zvyšování produktivity. Za těchto předpokladů a při intenzivním respektování globálních i evropských trendů se míra ekonomické vyspělosti Zlínského kraje přiblíží v roce 2030 průměrné úrovni EU, což povede i k udržitelnému zvýšení mzdové hladiny v regionu.

Struktura Pilíře I.

Tabulka 68: Specifické cíle a prioritní oblasti pilíře Ekonomika a trh práce

Pilíř I. Ekonomika a trh práce	
Specifický cíl	Prioritní oblast
1.1 Přispívat k udržitelnému rozvoji podnikání v regionu	1.1.1 Podpora podnikání v odvětvích zemědělství a lesnictví
	1.1.2 Podpora podnikání v odvětvích zpracovatelského průmyslu
	1.1.3 Podpora podnikání v odvětví tržních služeb
	1.1.4 Podpora podnikání a rozvoje v odvětví cestovního ruchu
1.2 Rozvíjet spolupráci v oblasti výzkumu, vývoje, inovací a lidských zdrojů	1.2.1 Oborové a mezioborové spolupráce v podnikatelském sektoru
	1.2.2 Spolupráce akademického a podnikatelského sektoru za účasti veřejného sektoru
	1.2.3 Efektivní podpůrná inovační infrastruktura
1.3 Posilovat specializaci a inovace vyšších řádů v souladu s novými globálními trendy	1.3.1 Podpora posunu firemní sféry v hodnotových výrobních řetězcích a praktická implementace národní a regionální RIS3
	1.3.2 Napomáhat zavádění nových globálních trendů v ekonomice
1.4 Motivovat k investiční aktivitě ve Zlínském kraji	1.4.1 Podpora nových investic místních i nově přichozích firem do regionu
	1.4.2 Posílení aktivit směrem k obsazení SPZ Holešov
	1.4.3 Vytvoření a působení finančního nástroje na krajské úrovni
1.5 Podporovat udržitelný vývoj na trhu práce	1.5.1 Rozvoj a přizpůsobení nástrojů pro zaměstnávání znevýhodněných skupin obyvatel
	1.5.2 Zajištění strukturální vyváženosti a kvalitativního posunu na trhu práce

Specifické cíle a prioritní oblasti Pilíře I.:

Specifický cíl 1.1: Přispívat k udržitelnému rozvoji podnikání v regionu

Podpora podnikání v současné době je vnímána jako souhrn opatření, jež vytvářejí příznivější podmínky pro dlouhodobé a udržitelné podnikatelské aktivity, zaměřených na:

- Zlepšení **přístupu k financování** investic a provozních záležitostí podniků (zdravost tuzemského finančního sektoru; stále nízká úroveň úrokových sazeb – nicméně s rizikem jejich významnějšího zvýšení v časovém horizontu SRZK 2030; a poměrně vysoká konkurence na straně nabídky nepředstavuje v době tvorby SRZK 2030 v této záležitosti zásadní problém – s výjimkou případů, které se „nevejdu do šablony“ dominantních finančních institucí; výrazná

závislost podnikatelského na bankovním financování a nízké až zanedbatelné pokrytí alternativními finančními možnostmi omezují prostor pro pružné a na míru vzniklé financování reagující na všechny segmenty poptávky.

- Zlepšení **přístupu na trh**; toto téma je zásadní především pro malé a střední podniky, jejichž kapacity jsou limitovány jak pro účely identifikace a implementace všech potřebných záležitostí, spojených se vstupem a působením na trhu; toto téma se stává o to složitějším a z pohledu řešení potřebnějším v případě snahy o internacionalizaci těchto podniků.
- **Podpora podnikavosti**; toto téma ve smyslu výchovy a vedení k podnikání jako variantě vůči zaměstnanecké formě pracovní aktivity není ve Zlínském kraji vnímáno tak intenzivně a urgentně, jako v případě jiných regionů České republiky i EU. Přesto systematická komunikační a osvětová aktivita, vysvětlující přednosti i rizika podnikatelské profesní kariéry je velmi žádoucí.
- **Odstraňování zbytečných administrativně procesních bariér**; existence rostoucích limitů a překážek v oblasti administrativního (a v mnoha ohledech zcela neproduktivního) rámce povinností, které jsou pro působení na příslušném trhu potřebné, jsou obecně v prostředí České republiky zesíleny tradičně velmi v podobě všudypřítomného goldplatingu³². Je to o to paradoxnější, že technologické možnosti by měly naopak působit zcela opačným směrem. Administrativní překážky a objem pracovní kapacity věnované k naplňování byrokratických požadavků jsou dlouhodobě považovány za největší překážku rozvoje podnikání vůbec.
- **Odstraňování strukturálních poruch na trhu práce**; dlouhodobě představuje též dodatečný a významný náklad z pohledu podnikatele, spočívající v zapracování absolventů škol a nových pracovníků do té míry, aby mohli být plně zapojeni do pracovního procesu a podílet se na tvorbě přidané hodnoty; dalším nákladem je pak zajištění permanentního vzdělávání a profesního tréninku zaměstnanců a posílení flexibility jejich znalostí a schopností měnícím se podmínkám na trhu práce. K nim v podmínkách osvojování charakteristik procesu Průmysl 4.0, či Společnost 4.0 patří i zajištění elementární jazykové a počítačové gramotnosti a osvojení potřebných komunikačních schopností.

Řešení problémů podpory podnikání a osvojení k nim příslušných nástrojů a z nich plynoucích opatření má buď legislativní povahu, anebo je uskutečňována v širším rámci exekutivy na národní úrovni. Prostor pro regionální politiku je zde omezen a je možné jej rozdělit na **přímý** (existence podnikatelské rozvojové agentury a inkubátoru, který je adekvátně personálně i kapitálově vybaven, včetně dispozice podnikatelským rozvojovým fondem a nástroji propagace, informovanosti a teritoriální diplomacie) a **nepřímý** (neméně tak důležitý, kdy hlas regionu bude mít dostatečnou sílu a autoritu při přípravě zákonných norem i hospodářsko-politických strategií, na jejichž základě budou formulovány nástroje národní politiky podpory podnikání). Inspirací jsou pak též trendy v oblasti regionální podpory podnikání aplikované jak na úrovni EU (zde je mimořádně silná role nové sady návrhů o Rozpočtu EU), tak jejich jednotlivých členských států. Kritériem pro uskutečnění a poskytnutí podnikatelské podpory je reálná realizovatelnost podpořených projektů v duchu komplexního vnímání konceptu *business innovation district*.

³² Goldplatingem je míněna legislativní praxe, uplatňovaná například u transpozice směrnic EU do národního právního řádu, kdy původní obsah právní normy je následně doplňován dodatečnými, účelovými formulacemi, které při praktickém výkonu této normy mohou vést k dodatečným komplikacím, složitostem, netransparentnosti a nekompatibilitě s okolními státy. Výsledkem je pak zvýšení administrativní náročnosti pro příslušnou oblast. Další oblastí, kde je goldplating velmi rozšířen, jsou též prováděcí vyhlášky k zákonům. Motívem goldplatingu je obvykle naplňování určitých parciálních zájmů.

Regionální rozvojová agentura

V oblasti regionálního rozvoje by měla být tato tematika komplexně uchopena a zaměřena na naplnění alespoň čtyř funkcí, kterým by měly odpovídat i čtyři základní sekce této agentury:

Informačně-osvětová a propagační;

Projektově realizační (podnikatelský inkubátor, technologické centrum);

Funkční finanční nástroj (podnikatelský rozvojový fond; správa a komplexní dotační servis);

Investiční pobídky

Agentura by nutně nemusela být novým institucionálním subjektem, ale může fungovat na bázi platformy - funkčního projektového týmu, zahrnujícího všechny klíčové regionální podpůrné aktéry pro rozvoj podnikání – Hospodářská komora, regionální pracoviště Svazu průmyslu a dopravy, případně další podnikatelské asociace, regionální zástupce agentury CzechInvest, Energetická agentura Zlínského kraje, klíčové představitele jednotlivých podnikatelských kategorií, představitele vzdělávací struktury a Zlínského kraje a jeho organizací (například Technologické inovační centrum).

Její činnost by měla být založena na **výchozím předpokladu, že hlavní iniciativa a motivace podnikat vychází z podnikatelského subjektu samého. Podpora podnikání představuje až sekundární, podpůrnou aktivitu, stimuluje podnikatelských sektor především v případech rizika tržního selhání** (především odstraňování zbytečných a nadbytečných překážek a pomoc v situaci neférových tržních podmínek) **či tržně konformní motivace s dopadem na ekonomickou vyspělost a blahobyt regionu.**

Regionální rozvojová agentura (platforma) by byla prioritně zaměřena na naplňování aktivit vymezených v rámci Specifického cíle 1.1 a její činnost by byla úzce propojena s dalšími podpůrnými entitami typu centra cestovního ruchu či centrum tržních služeb. Její aktivita bude navazovat a rozvíjet již v současnosti uskutečňované formy podpory, poskytované například TIC a dalšími relevantními subjekty.

Relevantní témata Specifického cíle 1.1 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Plán odpadového hospodářství Zlínského kraje
- Regionální inovační strategie Zlínského kraje
- Územní energetická koncepce Zlínského kraje
- Program rozvoje cestovního ruchu Zlínského kraje

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 1.1:

1.1.1 Podpora podnikání v odvětvích zemědělství a lesnictví

Prioritní oblast 1.1.1 Podpora podnikání v odvětvích zemědělství a lesnictví	Typová opatření
	Podpora lokální produkce a spotřeby
	Výroba regionálně specifických produktů s reálnou šancí uplatnění na trhu
	Podpora malých zemědělských firem
	Podpora ekologického hospodaření v zemědělství a lesnictví
Podpora automatizace zemědělské a lesnické výroby	

Typová opatření:

Podpora lokální produkce a spotřeby: Obchodní bilance České republiky je zbytečně zatěžována dovozy spotřebního i průmyslového zboží, jež by bylo možné a nákladově efektivně vyrobit v tuzemsku a dodat jak na domácí trh, tak případně též exportovat. V oblasti zemědělství a lesnictví v podmínkách Zlínského kraje existuje velký potenciál pro to, aby zemědělské produkty v živočišné i rostlinné výrobě,

stejně jako dřevní hmota v případě lesnictví, byly zpracovávány a obchodně distribuovány v rámci regionu.

Toto opatření by mělo být realizováno prostřednictvím **zpracování studie proveditelnosti** pro regionální propojení zemědělství a lesnictví s příslušnými obory zpracovatelského průmyslu (s identifikací klíčových aktérů), včetně předpokládané finanční bilance a návratnosti; jeho součástí je též **informačně-osvětová aktivita**, zaměřená na cílové zákazníky – spotřebitele a podnikatelský sektor, apelující na stabilizační funkci tohoto propojení, především ve fázi ekonomické recese. Klíčovým nástrojem je pak využití **regionálního finančního nástroje** – podnikatelského rozvojového fondu, který pomocí standardních nástrojů přizpůsobených regionálním potřebám (zvýhodněných půjček, záruk, přímých kapitálových vstupů) zajistí odpovídající kapitálovou bázi pro tento účel; nástrojem, který by umožňoval efektivně koordinovat součinnost v rámci této platformy je **klastr**: je proto navrhováno vytvoření **zemědělsko-potravinářského a dřevařsko-nábytkářského klastru**, s významnou rolí kraje jako moderátora a aktivního zprostředkovatele.

Výroba regionálně specifických produktů s reálnou šancí uplatnění na trhu: V návaznosti na předcházející opatření je učiněn výběr komodit a výrobků, které mají potenciál regionálně specifického výrobku, který může nejen napomoci zvýšit produkční bázi regionu, ale stát se i jeho typickým symbolem vůči ostatním regionům, případně v rámci České republiky jako celku či i vůči relevantnímu zahraničí. Mezi tyto produkty patří v rámci zemědělsko-potravinářské vazby švestky a jejich využití pro výrobu slivovice (již stávající regionální symbol), povidel, frgálů; dalším symbolem jsou frgály obecně a další druhy pečiva, poté kyselica, klobásy apod. Všechny tyto výrobky mají reálnou šanci stát se prakticky uchopitelným symbolem Zlínského kraje, a některé z nich i významným exportním artiklem; v případě vazby dřevařsko-nábytkářské jde především o to, aby se velký objem vytěženého dřeva v regionu zde taktéž zpracoval, a to s co největší přidanou hodnotou. Stávající praxe, kdy toto dřevo v surovém stavu je vyváženo do zahraničí (s mnohdy výrazně vyšší úrovní nákladů než v tuzemsku) a poté je zpět dováženo v podobě zpracovaného nábytku, je ekonomicky zcela iracionální. S ohledem na využití vytěženého dřeva jsou relevantní též další odvětví, jako je výroba hraček, upomínkových předmětů, či exkluzivních výrobků papírenských manufaktur. Proto je žádoucí z pohledu nápravy této situace využít regionální rozvojovou agenturu ke zpracování specifické studie proveditelnosti zaměřené na toto téma, jejímž nosným bodem je **praktická realizace provázanosti zemědělské a lesnické výroby ve zpracovatelském průmyslu v regionu**.

Podpora malých zemědělských firem: Zemědělskému sektoru v České republice dominují z historických důvodů velké firmy; z pohledu potřeby posílení flexibility a využití možností, na které velké firmy z různých důvodů nereagují, je žádoucí významně podpořit alternativní větev zemědělských výrobců, založenou na inovativních přístupech, silné pro-tržní orientace a vysoké kvalitě produkce, která s ohledem na očekávané budoucí bohatství a prosperitu bude podložena adekvátní poptávkou. A zvláště pak v malých a odloučenějších sídlech může být rozvíjející se malá a inovativní zemědělská firma jednou z nemnoha možností pro zajištění výroby a zaměstnanosti. Především v raných fázích její historie bude čelit řadě rizik tržního selhání, a proto nějaký druh veřejné podpory je racionální a oprávněný. Realizace opatření se bude opírat o využití nových možností pro malé inovativní zemědělce v rámci budoucích programů Společné zemědělské politiky v období 2021 – 2027; prostředky k usnadnění vstupu na trh zajistí příslušné sekce regionální rozvojové agentury.

Podpora ekologického hospodaření v zemědělství a lesnictví: V současné době dochází k silnému prolínání kvality a výstupů zemědělské a lesnické produkce. To se projevuje v intenzivním osvojování ekologicky vstřícných výrobních postupů, při minimalizaci používání chemických a dalších zdraví škodlivých přípravků. Tyto aplikace však vedou ke zvyšování jednotkových nákladů v porovnání s masovou konvenční produkcí, přičemž jejich přínos se projevuje až v delším časovém období.

Pozvolné zpříšňování ekologických pravidel však přesvědčivě ukazuje, že tento vývoj je perspektivní. Může se navíc opřít o předpoklad silící koupěschopnosti, jež zajistí odbyt této produkce. Podpora ekologicky orientované zemědělské a lesnické produkce by měla být motivační pro uvažování a realizaci přechodu na tento způsob hospodaření namísto stávajících postupů, které nejsou tak šetrné k životnímu prostředí. Na řešení tohoto by měla být využita i dotační forma podpory (lidské zdroje, aplikace nových výrobních metod) v kombinaci s finančními nástroji. Optimální mix na míru připraví regionální rozvojová agentura.

Podpora automatizace zemědělské a lesnické výroby: Právě to je příklad rozvojového zadání, kdy je možné uskutečňovat rozvojové investice, jež nemusejí být provázeny další dodatečnou poptávkou po pracovní síle. Zemědělství a lesnictví představují odvětví, která jsou spíše zastánci tradičních výrobních postupů s omezeným sklonem k inovacím. Aplikace postupů a systémů automatizace by měla výrazně zvýšit produktivitu těchto odvětví, výrazně změnit strukturu pracovní síly a současně respektovat zásady ekologicky vstřícné zemědělské a lesnické výroby. Je-li hovořeno o potřebě Zlínského kraje překonat dlouhodobý stav podinvestovanosti, s ohledem na nevyužitý potenciál navazujících výrobních řetězců, majícího reálnou příležitost pro expanzi. Automatizace by měla být doprovázena se sdílením techniky a systémů v rámci klastrových organizací. Realizace tohoto opatření zapadá do možností podpory z Rozpočtu EU v období 2021 – 2027 jak pro účely pořízení a aplikace těchto systémů, tak rovněž zajištění speciálních vzdělávacích programů pro jejich obsluhu. Konkrétní mix projektů bude zajištěn projektově realizační sekcí regionální rozvojové agentury v těsné součinnosti s její sekcí spravující finanční nástroj.

1.1.2 Podpora podnikání v odvětvích zpracovatelského průmyslu

Prioritní oblast 1.1.2 Podpora podnikání v odvětvích zpracovatelského průmyslu	Typová opatření
	Podpora vzniku a rozvoje malých a středních podniků
	Podpora podnikání v kritických vývojových fázích
	Podpora firem regionálního původu
	Identifikace mezioborových přesahů a podpora jejich efektivního využívání; klastrový model organizace
	Zvýšení váhy a četnosti velkých firem v regionu

Typová opatření:

Podpora vzniku a rozvoje malých a středních podniků: Analytická část SRZK 2030 označila podnikavost ve Zlínském kraji za velmi silnou stránku, jež vzniká a rozvíjí se přirozeným způsobem. Potřeba podpořit segment malých a středních podniků vyplývá z faktu, že z pohledu zajištění dlouhodobého rozvoje a prosperity potřebuje Zlínský kraj poměrně masivně investovat (srovnatelně velké bohaté regiony v rámci EU vykazují výši HDP i třikrát vyšší než v případě Zlínského kraje); jednou z cest posílené investiční aktivity je **cílená investiční strategie**³³ pro vznik a rozvoj malých a středních firem, u kterých existuje vysoká pravděpodobnost, že se stanou významnými hráči v příslušném oboru a svoji ekonomickou silou přesáhnou význam kraje, případně i hranice České republiky. Konečným cílem je motivovat tyto firmy k tomu, aby zůstaly ve Zlínském kraji a na jejich posilující se ekonomické síle profitovaly další na ně se napojující firmy.

Průzkum mezi představiteli podnikatelských subjektů ukázal, že cílenou investiční strategii pro vznik a rozvoj malých a středních podniků lze orientovat jak na **tradiční odvětví** s regionálními specifiky a předpoklady (gumárenský a plastikařský průmysl, strojírenství, potravinářský průmysl, nábytkářský

³³ Cílenou investiční strategií je rozuměn na míru vytvořený podnikatelský plán/ koncept, založený jak teritoriálně, sektorově či podle vybraných indikátorů. Jeho obsahem je definování věcných cílů a konkrétních postupů pro jejich dosažení, stejně jako modelů financování a možností využití nástrojů jejich podpory. Významný je též jejich časový rozměr, jehož součástí je specifikace podmínek návratnosti těchto investic a předpokládaných přínosů.

průmysl (oba předchozí i v kontextu výše popsaného nástroje) letecký průmysl, chemický průmysl, filmový průmysl (oživení obuvnického průmyslu v rozsahu minulého významu je v regionu budoucnosti více než nepravděpodobné), tak též na **odvětví relativně mladá** či v regionu **zcela nová** (design, kreativní průmysl, informační a technologická řešení, móda).

Naplnění této cílené investiční strategie by nejen zásadně posílilo produkční a kapitálovou bázi Zlínského kraje, ale též posílila prvek stability z pohledu autonomie středního stavu. Velmi důležitou součástí této strategie je též zajištění funkčních vazeb mezi těmito podniky a vytvoření systému středního stavu v důležitých ekonomických odvětvích v regionu. Konkrétní náplň, realizace a implementace této strategie je v gesci regionální rozvojové agentury a všech jejích navržených sekcí. Jednou z nutných podmínek jejího naplnění je dostatečný počet kapacit bydlení za dostupnou cenu, což může být stimul pro rozvoj bytové výstavby v průběhu třetí dekády.

Podpora podnikání v kritických vývojových fázích: V návaznosti na předchozí opatření vstupují nově vzniklé a rozvíjející se podniky do kritických fází svého vývoje. První nastává hned v iniciačních fázích své historie, ta následující pak tehdy, je-li zapotřebí skokově akcelarovat objem výstupu a překonat kritickou hranici pro dosažení kladného hospodářského výsledku a jeho další udržitelnosti v čase. V těchto situacích je legitimní, navíc při zcela racionálně zdůvodněné potřebě investovat, nabízet podnikům „ochrannou síť“ v podobě odpovídajícího finančního a nefinančního servisu. Ten finanční má podobu finančních nástrojů start-up a seed capital a slouží k zajištění nezbytných investic pro překonání kritických hranic ve vývoji začínajících firem. Charakteristickým rysem start-ups a seed capital je vysoká míra „úmrtí“ jednotlivých kauz, doprovázená však současně v raketovém zvýšení ziskovosti těch úspěšných, čímž v souhrnu fondy nabízející tyto produkty jsou též ziskové. Zvláště pro tento účel podnikání se otevře nová škála možností podpory z Rozpočtu EU pro období 2021 – 2027, především v oblasti využití finančních nástrojů (jejichž význam v důsledku předpokládaného zpřísnění měnové politiky a zvýšení úrokových sazeb poroste). Pro dosažení žádoucího efektu této podpory je vhodné přesně identifikovat možnosti národních a evropských nástrojů a na míru přizpůsobit nástroje krajské. **Řešení na míru potřebám firem v kritických fázích rozvoje připraví regionální rozvojová agentura.**

Za kritickou vývojovou fází lze současně považovat ex-post situaci, kdy v určité lokalitě, sub-regionu dojde **útlumu či zániku nosného podniku a zaměstnavatele**. Zvláště pak, pokud je tento region navíc i z jiných důvodů považován za reálně či potenciálně rizikový, neměla by takováto situace být přehlížena. Předmětem regionální rozvojové agentury z pohledu prevence před vznikem vnitroregionálních disparit je takovéto případy monitorovat a nabízet řešení (například aplikace výše popsaných vazeb zemědělských a lesnických oborů na navazující odvětví ve zpracovatelském průmyslu).

Podpora firem regionálního původu: Velmi podstatné z pohledu dlouhodobého rozvoje je, aby přidaná hodnota v regionu vytvořená byla v maximální míře reinvestována do rozšíření produkční báze regionu. Je proto žádoucí vytvořit systém cílené podpory firem s regionálními vlastníky, který by vyvážil silnou pozici firem vlastněných zahraničními subjekty, případně velkými firmami, jež jsou součástí holdingových struktur a kde může docházet k transferu vytvořeného zisku mimo území regionu. Tato podpora úzce souvisí s překonáním kritických vývojových fází (viz předchozí odstavec) a byla založena jak na finančních, tak nefinančních nástrojích podpory. Podpořené firmy by měly být zaměřeny na využívání lokálních a regionálních výrobních faktorů a stát se základem stabilního socio-ekonomického modelu malého a středního stavu v regionu. V tomto pojetí tak podpora těchto firem uskutečňovaná při respektování principu subsidiarity nepůsobí diskriminačně vůči dalším typům podnikatelských subjektů v regionu působících.

Identifikace mezioborových přesahů a podpora jejich efektivního využívání; klastrový model organizace: Praxe ukazuje, že není dostatečně využíván potenciál přirozeně se tvořících produkčních řetězců, které mají přesah mezi obory (výše poznamenaný vztah zemědělství – potravinářský průmysl; lesnictví – nábytkářský průmysl). Smyslem je identifikovat racionálně odůvodněné systémové vazby mezi obory a na těchto základech buď realizovat rozvojový potenciál, anebo dosáhnout významných nákladových úspor. Týká se to především vztahu vývoj – výroba a výroba – obchod – servis, případně v rámci navazujících aktivit v rámci výrobního procesu. Řešením je cílené vytváření klastrových modelů organizace založené jak na horizontálním principu (kdy i konkurenti na straně výroby usilují o expanzi především na zahraniční trhy), tak na vertikálním (kdy dochází k plynulému navázání a optimalizaci mezioborového produkčního řetězce: výzkum – vývoj – inovace – výroba – prodej – servis). Realizace podpory klastrového uspořádání bude záležitostí regionální rozvojové agentury, především její sekce informační a projektově realizační, v součinnosti s Hospodářskou komorou a na lokálních úrovních též s příslušnými MAS.

Zvýšení váhy a četnosti velkých firem v regionu: V zájmu naplnění investičního potenciálu v regionu představuje prostor pro působení velkých firem druhý z možných proveditelných kanálů (prvním je výše popsán vývoj a expanze středně velkých firem do pozice velkých korporací, což je představitelné především v segmentu nových odvětví). Četnost opravdu velkých firem s významnou pozicí na trhu výrobků i pracovní síly je ve Zlínském kraji spíše nízká. Potřeba jejich přilákání s ohledem na budoucí vývoj je srovnatelná s obdobím před 20 lety, kdy v rámci celé České republiky docházelo k cílenému přílivu přímých, především zahraničních investic. V současné době, kdy je po krizi trh přímých investic opětovně oživen, již příliv zahraničních investic není dominantní prioritou; k významné investiční aktivitě ve Zlínském kraji by měly být motivovány jak firmy vlastněné zahraničním, tak tuzemským kapitálem. V případě velkých zahraničních firem by jejich přítomnost měla být vázána na rozvoj dodavatelských vztahů s malým a středním podnikatelským sektorem a s možností aplikace výzkumu, vývoje a inovací regionálního původu. V případě velkých tuzemských firem je žádoucí cíleně oslovit například správce majetku významných firem, založených před 20 a více lety, které byly úspěšně prodány; objem tohoto majetku se v souhrnu pohybuje v řádu desítek miliard Kč a v blízké době bude použit k dalším akvizicím (tento trh začíná být nyní velmi aktivní). Nicméně, nynější situace příliš nenahrává možnosti přílivu velkého investora (na kterého by však kraj rozhodně aktivně připraven být měl); za alternativu lze považovat podporu firem s potenciálem tvorby vysoké přidané hodnoty (s předností firmám regionálního původu) a vysokou pravděpodobností stát se v budoucnu kapitálově silnými velkými firmami. Nástrojem pro jejich vznik a rozvoj by měl být cíleně vytvořený finanční nástroj. Regionální rozvojová agentura v součinnosti s regionální pobočkou CzechInvestu, případně UTB by měly být hlavními aktéry při aktivním vyhledávání těchto možností. Podnikatelská komunita s podporou (Hospodářská komora, Svaz průmyslu a dopravy, v součinnosti s Asociací krajů) by měla vedle toho v rámci své teritoriální diplomacie navrhnout reformu investičních pobídek a investiční politiky obecně, jež by odpovídala podmínkám třetí dekády 21. stol. Samostatným tématem je nově se otevírající prostor rozvoje pro firmy z **obrného (zbrojního) průmyslu**, v souvislosti s rostoucím bezpečnostním rizikem v Evropě a vytvořením programů v rámci Evropského obranného fondu a dalších nástrojů na úrovni EU a též v rámci strategie o revitalizaci zpracovatelského průmyslu v EU. Uchopení této příležitosti proběhne v součinnosti kraje s odpovídajícími partnery na úrovni národní exekutivy.

1.1.3 Podpora podnikání v odvětví tržních služeb

Prioritní oblast 1.1.3 Podpora podnikání v odvětví tržních služeb	Typová opatření
	Podpora tržních služeb s vyšší přidanou hodnotou
	Využití celkového spektra možností tržních služeb pro zpracovatelský průmysl, stavebnictví a zemědělství
	Podpora orientace tržních služeb směrem ke zvyšování kvality života

Podíl tržních služeb v rámci regionu Zlínského kraje je stále relativně nízký. Zvýšení tohoto podílu by mohlo znamenat jak posílení diverzifikace ekonomických aktivit v rámci regionu, tak současně podpořit činnost firem ve zpracovatelském průmyslu zaměřit se na jádro jejich podnikání. V případě sdílení těchto služeb může být toto řešení přínosné pro obě strany.

Obsahový rejstřík tržních služeb je velmi rozmanitý, když zahrnuje činnosti v oblasti prodeje a správy nemovitostí, přes profesní, vědecké a technické činnosti, administrativní a podpůrné činnosti, vzdělávání, zdravotní a sociální péči, kulturní, zábavní a rekreační činnost apod. Především profesní, vědecké a technické činnosti jsou spojeny s tvorbou vyšší přidané hodnoty a mohou představovat samonosné ekonomické odvětví. Relativní autonomii vykazují pak kulturní, zábavní a rekreační činnosti. V případě ostatních existuje vysoká míra závislosti na poptávce ze strany ostatních ekonomických sektorů, nicméně i zde je velký prostor pro jejich růst. Řada z těchto služeb též naplňuje určitou podobu veřejného zájmu a je zde tudíž legitimní i podpora ze strany veřejných institucí.

Typová opatření:

Podpora tržních služeb s vyšší přidanou hodnotou: Ze škály tržních služeb s vyšší přidanou hodnotou sem patří především profesní, vědecké a technické aktivity, a poradenské a konzultační služby přinášející originální a inovativní řešení. Patří sem například činnost architektonických a projekčních kanceláří a tvorba systémových řešení pro aplikaci v ostatních odvětvích. Tato činnost je spojena s využitím intelektuálního vlastnictví, spojená s udělováním patentů, licencí a tvorbou nehmotných aktiv. Za předpokladu získání konkurenční výhody a při využití nejnovějších technologických, informačních a komunikačních možností se jedná o velmi flexibilní sadu činností, kterou je možné pružně přizpůsobovat poptávce v nejširším globálním kontextu. Vyžaduje však odpovídající ošetření a ochranu intelektuálního vlastnictví před zneužitím. Tyto aktivity se týkají především **kreativního průmyslu, designu, architektonických řešení, technické podpory výzkumu, nejširšímu spektru aktivit v oblasti informačních technologií** apod. Jejich rozvoj může být akcelеровán budoucími možnostmi Rozpočtu EU v období 2021 – 2027, jež právě tento model podnikání považují za zásadní prioritu v této oblasti. Důležitá zde tedy bude činnost **regionální rozvojové agentury**, zvláště v oblasti identifikace rozvojových nástrojů a jejich spárování s poptávkou na území Zlínského kraje, kdy možností je model koordinace stávajících regionálních subjektů s využitím outsourcingu pro specializované činnosti. Úspěšná aplikace této rozvojové oblasti může představovat naplnění požadované **strukturální změny** v ekonomice Zlínského kraje a jako taková může být akcentována a uchopena v rámci **Programu na podporu reform** v rámci Víceletého finančního rámce EU na období 2021 – 2027. Zvláště v případě firem výše popsaného typu je zásadním úkolem nejen napomoci jejich vzniku a rozvoji, ale zajištění jejich dlouhodobé udržitelnosti v rámci regionu a zamezení jejich odchodu z regionu ve fázi jejich expanze. V tomto ohledu musí Zlínský kraj disponovat odpovídajícími předpoklady a parametry v oblasti kvality a dostupnosti bydlení, navazující infrastruktury v oblasti vzdělávání (mezinárodní škola napříč vzdělávacími stupni), nabídky pro volný čas i sociálních a zdravotnických služeb. Rozvoj odvětví kreativního průmyslu a služeb s vyšší přidanou hodnotou, schopných mezinárodně konkurovat, mohou být spouštěčem rozvoje ostatních aktivit v rámci tržních služeb.

Využití celkového spektra možností tržních služeb pro zpracovatelský průmysl, stavebnictví a zemědělství: V současné době stále není dostatečně rozšířen a využíván outsourcing pro průmyslové, stavební, zemědělské firmy, případně v ostatních odvětvích služeb, na jehož základě by se tyto firmy zbavily aktivit, které pro ně nepředstavují jádrovou aktivitu. V případě, že se jedná o začínající firmu v oblastech, kde je legitimní ji podpořit jak z pohledu vyváženosti podmínek hospodářské soutěže, tak naplňování veřejného zájmu, je oprávněné pro tuto firmu zajistit spektrum podpůrných služeb, které jí budou v případě zlomových fází jejího vývoje k dispozici za výhodných

podmínek. Proto je možné pro tento účel doporučit vytvoření **centra tržních služeb** pro začínající a rozvíjející se firmy s gescí kraje, kde bude k dispozici ucelená nabídka podpůrných administrativních služeb, včetně komunikace s úřady, ale i podpory v oblasti manažerského a ekonomického poradenství, především v případě práce s lidmi a zlepšení systému řízení (zejména ve vztahu k malým podnikům lze tuto službu vnímat jako legitimní veřejnou aktivitu, která vyrovnává jejich konkurenční pozici na trhu); činnost centra by tak byla považována za veřejnou službu a neměla by vést k vytlačování firem soukromého sektoru či narušování konkurenčních podmínek tržního prostředí. Pro ostatní podnikatelské subjekty by měla být k dispozici regionální rozvojová agentura pro zvážení možností outsourcingu a jeho výhodnosti pro jednotlivé firmy.

Podpora orientace tržních služeb směrem ke zvyšování kvality života (s bohatnutím regionu dojde ke kvalitativnímu posunu v oblasti služeb a k rozšíření jejich nabídky): Existuje předpoklad, že rostoucí prosperitou a bohatstvím regionu, a současně při očekávání demografického vývoje v kontextu s posilováním trendů průmyslové změny Průmysl 4.0 dojde v horizontu příští dekády k výraznému nárůstu poptávky po službách zaměřených na zajištění sociálních standardů, zdravotní péče, regenerace, aktivního trávení volného času apod. Zlínský kraj jako region s relativně velmi kvalitním životním prostředím má pro tento druh služeb velmi příznivé výchozí předpoklady, využitelné jak pro vlastní obyvatelstvo, tak pro obyvatele z jiných regionů České republiky, případně ze zahraničí. Předpokladem rozvoje tohoto segmentu je **vytvoření podnikatelského plánu**, beroucí v úvahu odhad budoucí poptávky, včetně odpovídajícího finančního krytí, započtení případné veřejné participace s ohledem na případnou kapacitu těchto zařízení a zajištění jejich ekonomické a finanční zdravotnosti. Podnikatelský plán v naznačeném směru by byl vytvořen regionální rozvojovou agenturou v součinnosti s klíčovými partnery – Ministerstvem práce a sociálních věcí a zdravotními pojišťovnami, případně dalšími zainteresovanými subjekty (potenciálními investory).

1.1.4 Podpora podnikání a rozvoje v odvětví cestovního ruchu

Prioritní oblast 1.1.4 Podpora podnikání a rozvoje v odvětví cestovního ruchu	Typová opatření
	Naplnění rozvojového potenciálu top destinací cestovního ruchu i opomíjených (neobjevených) lokalit
	Větší využití statutu UNESCO pro rozvoj cestovního ruchu
	Rozvoj destinačního managementu na úrovni kraje a oblastí
	Využití koncentrace nehmotného kulturního dědictví pro účely cestovního ruchu
	Posílení provázanosti vzdělávacích, kulturních a zážitkových aktivit s cestovním ruchem
	Posílení provázanosti zemědělství a výroby lokálních potravinářských, textilních a řemeslných produktů s cestovním ruchem

Rozvoj cestovního ruchu představuje další ekonomické odvětví, které i přes svůj nedávný ekonomický rozvoj může i nadále přispívat k přizpůsobování regionální ekonomické struktury požadavkům budoucí moderní ekonomiky. Zejména s vědomím masivních investic a zvýšením kvality především infrastruktury cestovního ruchu, spojenou s fungováním ROP Střední Morava v programovacím období 2007 – 2013. Tyto investice je žádoucí nadále zhodnocovat v podobě zvýšení návštěvnosti, založené na systematické práci s návštěvníky, kvalitě nabízených služeb, pohostinnosti a nabídnutím specifické náplně pobytu založené na regionálních symbolech. Vzhledem k tomu, že již v období 2014 – 2020 došlo k faktickému zastavení podpory cestovního ruchu z prostředků EU (alespoň v té míře a rozsahu, který se nabízel v období 2007 – 2013) a že taktéž návrh na budoucí období v tomto ohledu nejenže nepřináší změnu, ale dále omezuje některé formy relevantní podpory (například již neumožňuje podporovat dopravní obslužnost veřejné dopravy, nákup vozidel pro její zajištění či určité formy nakládání s odpadem, případně rekonstrukci místních komunikací a doprovodné místní veřejné infrastruktury), přičemž umožní využívat tuto podporu zřejmě jen na velmi obecně zaměřené aktivity

spojené s marketingem, případně aplikací moderních pracovních postupů či specifického profesního vzdělávání, zásadní výzvou zde je vytvoření odpovídajícího **finančního zdroje** pro zajištění této potřeby a provádění veřejně poskytovaných služeb založených na dlouhodobé finanční návratnosti prostřednictvím **centrály cestovního ruchu**, fungující jako centrum komplexního destinačního managementu, jehož náplní bude poskytování veřejných služeb cestovního ruchu jak přímo pro jejich poskytovatele, tak rovněž pro jednotlivé návštěvníky (informační služby, propagační aktivity, rezervační systém, propojování služeb jednotlivých provozovatelů, systém sdílených služeb v rámci dané oblasti prostřednictvím jedné aplikace, asistence v plánování dovolené „na míru“, asistence pro krizové situace). Velmi podstatným opatřením pro budoucnost cestovního ruchu ve Zlínském kraji se musejí stát další významné **investice do lidských zdrojů** (předmět pro zaměření vzdělávacích procesů v rámci pilíře Lidé a kvalita života i cíle 4.1.6 Podporovat udržitelný vývoj na trhu práce) především ve směru dalšího zlepšení jazykové vybavenosti (angličtina nezbytnou podmínkou + další cizí jazyk), důrazu na kvalitativní stránku cestovního ruchu, pohostinnost, invenci, profesionalitu.

Typová opatření:

Naplnění rozvojového potenciálu top destinací cestovního ruchu i opomíjených (neobjevených) lokalit: Z pohledu turistické atraktivnosti je možné Zlínský kraj rozdělit na dva druhy oblastí: na top destinace (které byly především předmětem masivní investiční podpory v nedávném období), především Luhačovice, Horní Vsacko, Rožnovsko; k nim je relevantní dodat ještě hojně navštěvovanou ZOO Zlín – Lešná. Turisticky atraktivní a proslulá je též baťovská urbánní architektura především v krajském městě Zlíně. K nim je třeba připojit též řadu historických či jinak symbolických památek – hrad Buchlov a zámek Buchlovice, Velehrad, Hostýn apod. Specifickým bodem je pak město Kroměříž se statutem UNESCO, jemuž je zvláštní pozornost věnována v příští odrážce. Turisticky využitelný je též Baťův odkaz. V tomto případě je úkolem veřejného sektoru vytvořit tržně konformní podmínky pro ekonomické využití vytvořené infrastruktury. Tento úkol by měl být naplněn perspektivně ekonomicky soběstačnou **centrálou cestovního ruchu**, jež bude poskytovat veřejné služby jak poskytovatelům turistických služeb, tak přímo návštěvníkům ve výše navrženém rozsahu, a jejím zásadním úkolem je zajišťování aktivit destinačního managementu z pohledu veřejné služby. Pro naplnění jejich předpokládaných funkcí musí být zajištěn její efektivní management a koordinace aktivit prováděných na úrovni kraje jako celku s těmi, které jsou vykonávány na úrovni jednotlivých turistických oblastí tak, aby docházelo k efektivnímu využívání finančních prostředků a jasnému rozdělení rolí jednotlivých aktérů a jejich vzájemné součinnosti a spolupráci. Další zásadní rolí centrály cestovního ruchu je propagace regionu Zlínského kraje, zaměřená na cíleně vybrané cílové skupiny (pro překonání nesezónních období například věková skupina turistů 50+) v tuzemsku i zahraničí (na základě předchozí analýzy). Tyto požadavky pro činnost centrály cestovního ruchu jsou relevantní též vůči prioritní oblasti 3.5.1. Jejím úkolem bude též vzájemné propojování jednotlivých nabízených služeb do menu turistických balíčků a jejich přizpůsobení jednotlivým segmentům návštěvníků. Významná role spočívá též ve vyhodnocení platformy kvality a transparentnosti služeb na objektivním základě, případně komunikace s poskytovateli a návštěvníky z pohledu úsilí o jejich opakovaný návrat či udělení (příznivé) reference. Centrála by mohla být též arbitrem v případě řešení stížností. Její nezastupitelnou funkcí je pak zajištění uceleného a interaktivního informačního systému. Příjmem centrály může být kupříkladu poplatek, který návštěvník v jednotlivých destinacích hradí, případně výnos z parkovného či dalších služeb.

A pak sem patří **méně známé či neobjevené destinace** v regionu Zlínského kraje. Úkolem centrály cestovního ruchu je „objevit“ tato místa pro návštěvníky. Objevování nových destinací ve Zlínském kraji (například některých městských památkových rezervací a zón, vesnických památkových rezervací a zón, památek lidového stavitelství, torzální architektury, židovských památek, venkovních plastik) je vhodné činit citlivým způsobem, spíše cíleným zaměřením na jednotlivé návštěvnícké segmenty. Zvláště proto, aby nedošlo k porušení rovnováhy mezi kvalitou životního prostředí a objemem návštěvnosti.

Nové destinace mohou být nabízeny jako bonus při návštěvě některých z top regionálních destinací. Povědomí o nich se může zvýšit zlepšením informovanosti, dostupnosti, posílením zázemí.

Větší využití statutu UNESCO pro rozvoj cestovního ruchu: Je obvyklé, že sídla se statutem UNESCO se stávají též ústřední turistickou destinací v rámci regionu. Tento potenciál má i Kroměříž; není však i přes významné investice především do hotelové infrastruktury zcela naplňován. Zde se nabízí specifické zadání centrále cestovního ruchu identifikovat příčiny a překážky relativně slabší návštěvnosti a vytvoření programu, který by dokázal předpoklady tohoto města zhodnotit i z pohledu efektivnosti služeb cestovního ruchu.

Rozvoj destinačního managementu na úrovni kraje a oblastí: Návrh na působení centrály cestovního ruchu; dalším jeho zásadním úkolem je efektivní práce s turistickou symbolikou Zlínského kraje a její srozumitelností. Zásadním úkolem je též vytvoření a systematická propagace jedné značky a v návaznosti na to značek oblastních. Vytvoření srozumitelného systému označení hlavních regionálních destinací je vedle již výše zmíněných úkolů jedním ze základních posláních centrály.

Využití koncentrace nehmotného kulturního dědictví pro účely cestovního ruchu (lidové tradice, písně, tanec, jízdy králů, sakrální záležitosti): Zlínský kraj disponuje mimořádnými předpoklady promítnout do aktivit v rámci cestovního ruchu vysokou četnost nehmotného kulturního dědictví, které se při vhodné propagaci a marketingové aktivitě může stát regionálním symbolem. Zvláště pokud je jejich návštěva spojena s dalším dodatečným programem a službami. Právě celoregionální uchopení těchto akcí, jejich provázanost a soustavná informovanost o nich je úkolem centrály cestovního ruchu.

Posílení provázanosti vzdělávacích, kulturních a zážitkových aktivit s cestovním ruchem: V případě cestovního ruchu lze identifikovat silný synergický přesah vůči vzdělávacím, kulturním a zážitkovým aktivitám; vzhledem k tomu, že potenciál cestovního ruchu ve Zlínském kraji je ve velké míře založen právě na nich, dává smysl aktivizovat všechny tyto vazby a systematicky a cíleně je uchopit v podobě produktu a náplně cestovního ruchu. Nabídka produktu cestovního ruchu by tak měla být v příslušných destinacích založena na poznání, kulturním využití i dalších formách zážitkových aktivit, koordinovaných centrálou cestovního ruchu. Do těchto aktivit by měli být zahrnuti nejen návštěvníci, regionu, ale i jeho obyvatelé.

Posílení provázanosti zemědělství a výroby lokálních potravinářských, textilních a řemeslných produktů s cestovním ruchem: Analogicky s předchozí odrážkou se nabízí vytvoření systematické platformy mezi cestovním ruchem a výrobcí či poskytovateli výstupů, které představují typické regionální symboly. Díky zesílení této vazby se destinace Zlínského kraje může stát atraktivnější a zajímavější nejen pro zahraniční návštěvníky, ale též pro návštěvníky z jiných regionů České republiky. Tato vazba se může konkrétně projevit v podobě gastronomie, prodeji regionálně specifických potravin a nápojů, textilních a řemeslných výrobků a upomínkových předmětů. Koordinace a naplňování těchto vazeb je očekáváno od centrály cestovního ruchu.

Specifický cíl 1.2: Rozvíjet spolupráci v oblasti výzkumu, vývoji a inovací, a lidských zdrojů

V kontextu programovacího období 2007 – 2013 došlo k realizaci řady významných investičních aktivit do výzkumných, vývojových a inovačních kapacit obecně v České republice a specificky též v rámci Zlínského kraje. Výzvou pro současnost a budoucnost je zajištění udržitelnosti těchto projektů a kapitalizace jejich výstupů v podobě jejich praktické aplikace. Souběžně s tím došlo ve srovnatelném období též k posílení kapacit korporátního výzkumu. Velmi zásadním předpokladem pro naplnění těchto

výzev je vytvoření uceleného a koordinovaného systému, schopného transparentně identifikovat nabídku výzkumných, vývojových a inovačních výstupů s poptávkou po nich, zajistit jejich průnik a konečnou realizaci. Vedle samotné identifikace je žádoucí disponovat též odpovídající infrastrukturou finančních nástrojů a dalších podpůrných nefinančních nástrojů pro úspěšné působení jednotlivých aktérů této spolupráce, především podnikatelů na trhu.

Role Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně i v kontextu tohoto specifického cíle je detailně popsána v rámci Prioritní oblasti 2.1.2

Relevantní témata Specifického cíle 1.2 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Regionální inovační strategie Zlínského kraje

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 1.2:

1.2.1 Oborové a mezioborové spolupráce v podnikatelském sektoru

Prioritní oblast 1.2.1 Oborové a mezioborové spolupráce v podnikatelském sektoru	Typová opatření
	Klastry

Typová opatření:

Klastry: Zásadním kritériem úspěšnosti aplikace výzkumu, vývoje a inovací je schopnost prosadit se v mezinárodní konkurenci. Pro jeho naplnění je obvyklé, že i konkurenti sdílejí své kapacity v rámci oborových i mezioborových (na sebe navazujících) klustrových organizací, zaměřených v tomto kontextu na inovace, technologický transfer, rychlost aplikace výzkumu a vývoje, excelence, posílení konkurenceschopnosti a zvýšení produktivity, úspora nákladů a využitelnost zdrojů; společným zájmem v této souvislosti je též ochrana intelektuálního vlastnictví.

Podpora rozvoje klastrů by se měla stát též úkolem pro regionální rozvojovou agenturu ve smyslu identifikace jejich členů na základě splnění vstupních kritérií a metodického vodítka při zajišťování jejich aktivit s ohledem na naplňování společného zájmu v následujících oblastech: **obchodně-marketingové** (zaměření se na ovlivnění podmínek a přístupu na trh /inovativních výrobků a služeb/, získání odpovídajícího tržního podílu); vlastní **výzkumné, vývojové a technologické** (vznik nových produktů, aplikace výzkumných a vývojových poznatků při tvorbě nových produktů a služeb); **vzdělávací a poznávací** (identifikace nových jevů, vstřebání nových znalostí, získání nových zkušeností a poučení s příklady nejlepší praxe). Horizontálním tématem pro činnost klastrů, jdoucím přes výše vymezené oblasti pak je jejich **internacionalizace**. V některých případech je považována za nástroj či způsob posílení konkurenceschopnosti, například s ohledem na omezenost rozsahu domácího trhu v podmínkách středně velké otevřené ekonomiky, v jiných případech je pak internacionalizace považována za samotný primární cíl snažení příslušných klastrů. Existují samozřejmě přirozené limity pro rozvoj klastrů, které musejí být respektovány. V souladu s tím je nyní spíše žádoucí neusilovat o jejich extenzivní růst „za každou cenu“, jako spíše se soustředit na vymezení budoucích efektů u stávajících klastrů a motivaci ke zvýšení jejich kvalitativních charakteristik (což může v další fázi vést ke zvýšení budoucího zájmu o zakládání nových klastrů na základě pozitivních příkladů těch stávajících).

1.2.2 Spolupráce akademického a podnikatelského sektoru za účasti veřejného sektoru

Prioritní oblast 1.2.2 Spolupráce akademického a podnikatelského sektoru za účasti veřejného sektoru	Typová opatření
	Výzkumné a vývojové platformy a klastry

Typová opatření:

Výzkumné a vývojové platformy a klastry: Velmi obdobně jako v případě předchozího nástroje, samostatná, izolovaná snaha o prosazení se dává velmi malou naději na konečný úspěch. Proto i v tomto případě je důraz kladen na vytvoření systematicky a cíleně řízené výzkumné a vývojové platformy, jež může mít podobu výzkumného projektu za účasti spektra řešitelů, případně též klastru s účastí akademického, případně výzkumného sektoru, podnikatelského sektoru a moderovaného sektorem veřejným (prosazujícím zde veřejný zájem a odůvodňujícím nějakou podobu veřejné podpory). Lze předpokládat zvýšení potřeby klastrů ve vědomostních a kreativních oborech. Je též možné předjímat, že při fungování stávajících i nově vzniklých klastrů bude významnější roli sehrávat flexibilnější přístup, kdy témata pro fungování klastrů se stanou multifunkční aktivity typu mobilita, excellence, zdrojová efektivnost, kreativita, kvalita, úspornost, šetrnost k životnímu prostředí, produktivita či konkurenceschopnost, jež v sobě mohou kombinovat celou řadu ekonomických aktivit napříč tradičními obory.

1.2.3 Efektivní podpůrná inovační infrastruktura

Prioritní oblast 1.2.3 Efektivní podpůrná inovační infrastruktura	Typová opatření
	Vazba na RIS, nástroje pro start-upy a zavedené inovační firmy

Podpůrná inovační infrastruktura se v současné době opírá o činnost Technologického inovačního centra (TIC). Lze si představit posílení jeho aktivit, případně intenzivní spolupráci v rámci řady nabízejících se forem s navrženou regionální rozvojovou agenturou. Efektivní podpůrná inovační infrastruktura by měla zajišťovat servis pro zcela začínající i již zavedené inovační firmy a zajištění a posílení jejich pozice na trhu prostřednictvím komplexní škály produktů finančního i nefinančního typu. Mezi produkty finančního typu lze považovat především velmi flexibilní a na míru vytvořené financování, které je zvláště pro začínající inovativní firmy velmi podstatné (jedná se zvláště v nalezení alternativ vůči dominantnímu bankovnímu financování – peer-to-peer, crowdfunding, private equity, venture capital³⁴; jejich výhoda spočívá především v nalezení zcela specifických podmínek založených na sdílení kapitálu mezi reálným a finančním investorem; význam těchto způsobů financování poroste s očekáváním zpřísnění měnové politiky a následným zvýšením úrokových sazeb v případě tradičních bankovních úvěrů). Do finančních forem podpory lze zahrnout i aktivity směřující k úspoře či kompenzaci nákladů inovativních firem, mající jak podobu rozvojových dotací povětšinou ze zdrojů Rozpočtu EU, tak stanovení rozumné výše nákladů za pronájem a provoz firemních prostor. V situacích významného

³⁴ Peer-to-peer: též P2P či přímé úvěrování, kdy dochází k přímému toku finančních prostředků mezi věřitelem a dlužníkem bez tradičního subjektu finančního zprostředkovatele, nýbrž pouze skrz on-line investorskou platformu; projev sdílené ekonomiky na dluhové bázi.

Crowdfunding: způsob přímého financování, kdy se větší počet investorů „skládá“ na alokaci předem dané cílové částky, jež složí buď k investici do podnikatelského projektu, ale též k realizaci bohužel, charitativního projektu; projev sdílené ekonomiky na kapitálové bázi.

Private equity: přímý kapitálový vstup do společnosti, jež není veřejně obchodována na finančních trzích; většinou se jedná o již etablovanou společnost a uskutečňovaná investice bývá velmi dlouhodobá.

Venture capital: přímý kapitálový vstup do společnosti, jež není veřejně obchodována na finančních trzích; většinou se jedná o začínající společnost či společnost procházející zásadní strukturální změnou; uskutečňovaná investice bývá střednědobá (obvykle 3 – 7 let).

převisu poptávky po specializovaných pracovnících je významný též příspěvek na pokrytí mzdových nákladů.

Mezi podporou nefinančního typu rozumíme především konkrétní proveditelné postupy vstupu na trh specifického výrobku nebo služby a dostupnost klíčových informací o vývojových trendech v příslušném oboru, včetně možnosti účasti na stážích a specializovaných konferencích či veletrzích.

Typová opatření:

Vazba na RIS, nástroje pro start-upy a zavedené inovační firmy: V kontextu výše popsaného navazuje SRZK 2030 na oblasti vymezené v rámci Regionální inovační strategie Zlínského kraje 2013 – 2020, jejichž obecný záměr zůstává v plné míře platný. Týká se dalšího rozvoje systematické platformy, kde spolupráce v rámci oborů i mezi obory, kde existují přirozené vazby, povede k dosahování synergických efektů z pohledu sdílení moderních vývojových trendů a společné participaci na nich. Jak již naznačeno výše, jedná se především o funkční centrální kompetenční místo TIC ve spolupráci s regionální rozvojovou agenturou, jež naplní roli informačního rozcestníku a platformy a poradce při zajišťování finančních i nefinančních forem podpory. RIS ZK 2013 – 2020 pak za domény specializace, na něž by inovativní aktivity s ohledem na příznivé výchozí předpoklady měly být ve Zlínském kraji přednostně orientovány, označuje inovativní aplikace polymérů, inovace v konstrukčních činnostech a inteligentní a úsporné elektronické systémy.

Specifický cíl 1.3 Posilovat specializaci a inovace vyšších řádů v souladu s novými globálními trendy

Analytická část SRZK 2030 přinesla ucelený přehled megatrendů v ekonomickém i společenském vývoji, které se již nyní začínají prakticky naplňovat a u nichž lze v časovém horizontu této strategie předpokládat další zesílení jejich intenzity. Patří k nim snaha o uskutečnění masivního objemu panevropsky významných investic v souladu s principy udržitelného rozvoje, zásadně nové nároky na kvalifikaci a kompetenci pracovní síly (jazyková, digitální, finanční gramotnost, osvojení potřebných měkkých dovedností, flexibilita, zvýšená osobní odpovědnost, vyváženost pracovního a osobního života) v podmínkách odstraňování bariér pro její pohyb v rámci EU, rozvoj digitální společnosti a jednotného digitálního trhu v EU, projevující se v celé fázi produkčního cyklu v podobě vysokého tempa virtualizace ekonomických aktivit a nahrazováním manuálních a procesně rutinních pracovních úkonů automatickými systémy, radikální proměnou energetického trhu směrem k Energetické unii EU a prohlubujícími se souvislostmi energetického prostředí se záležitostmi klimatu, rozvojem prvotních fází cirkulární a sdílené ekonomiky, silným důrazem a masivní finanční podporou výzkumných a inovativních aktivit z budoucího Rozpočtu EU, nalézání nových inovativních forem finančního přerozdělování, aplikace strategie na obnovu zpracovatelského průmyslu v EU a zamýšleným zvýšením role EU v rámci globálního obchodu a investic. Tyto trendy jsou taktéž spojeny s novým pohledem na výkon veřejných záležitostí z pohledu subsidiarity i efektivnosti její správy.

Ekonomická struktura České republiky, včetně Zlínského kraje, i v kontextu předchozího odstavce zůstává de facto zakonzervovaná v době před přibližně 20 lety, kdy došlo k jejímu konstituování v podobě silné role poboček významných mezinárodních (globálních) firem a souběžné výrobní orientace významné části malých a středních podniků coby dodavatelů komponent a součástí buď těmto zahraničním pobočkám, nebo jejich vývozu do zahraničí, kde tyto komponenty jsou kompletovány ve finální výrobky a pod značkou zahraniční firmy umístovány na trh. Tento model byl z pohledu perspektivy ekonomiky České republiky z řady důvodů přínosný pro dobu, kdy vznikal, nicméně je omezující pro dobu současnou a především budoucí. Omezení spočívá především v tom, že tento model fakticky znemožňuje firmám tuzemského původu dostat se v mezinárodním prostředí ke konečnému zákazníkovi a tím (spolu)určovat a (spolu)vytvářet podmínky trhu. Řešení tohoto stavu spočívá ve všestranné podpoře alternativního vývojového proudu, spočívající ve vytvoření příznivých

podmínek pro tuzemské firmy, aby tyto byly úspěšné v jejich snaze stát se velkou a významnou firmou v mezinárodním kontextu a tím získala možnost přímo ovlivňovat příslušný tržní segment, posouvat se v hodnotovém produkčním řetězci výše. Je zřejmé, že toto úsilí je možné vytvářet ve vztahu k jakékoliv firmě (bez ohledu na původ jejího vlastnictví); s ohledem na předchozí výraznou preferenci přímých zahraničních investic před tuzemskými i doporučeníhodné tuto podpůrnou aktivitu v budoucnosti vyvážit. Podpora by se měla týkat jak již zavedených firem malých, středních a velkých, jež mají ambice a předpoklady uskutečnit tento naznačený kvalitativní posun, tak vůči začínajícím malým firmám, kde hledání potřebných tržních nik (výklenků) má s ohledem na inovativní charakter těchto firem a současně jejich nulovou, či jen velmi krátkou podnikatelskou historii doslova fatální význam. Naplnění tohoto specifického cíle (i v souladu s obsahem Specifického cíle 1.5) zásadním způsobem přispěje k řešení budoucích personálních rizik jak ve zpracovatelském průmyslu, tak ve službách. V případě, že nedojde k osvojení podnikatelského modelu založeného na automatizaci a robotizaci produkčních aktivit, není schopen stávající model při předpokládaném úbytku mnoha desítek tisíc pracovníků v rámci Zlínského kraje (a více než půl milionu v rámci České republiky) udržet.

Analytická část SRZK 2030 i její sekce 4.1.3 (Posilovat specializaci a inovace vyšších řádů a respektovat globální a evropské vývojové trendy) se současně zabývaly novými trendy ve vývoji ekonomické struktury, novými typy ekonomických aktivit, vedoucí k novým formám ekonomické organizace. Jejich společným jmenovatelem je virtualizace, ohromná flexibilita, automatizace procesů a produkčních postupů, mobilita; projevuje se až v podobě vývoje vlastnických forem a sdílení výrobních faktorů; to následně zásadně mění charakter pracovní síly a způsobů a forem jejího výkonu. Lze předpokládat, že tento trend, založený na obrovském technologickém pokroku v oblasti digitalizace a umělé inteligence bude v průběhu příští dekády dále pokračovat a zesilovat; povede k dalšímu zásadnímu nárůstu produktivity práce a současně i k (alespoň krátkodobému) uvolňování značného množství pracovních sil z konvenčního pracovního procesu a v potřebě nalézt pro tyto osoby buď odpovídající pracovní uplatnění, případně vytvořit nový typ společenské smlouvy o přerozdělení budoucího bohatství a zajištění jejich životní náplně.

Relevantní témata Specifického cíle 1.3 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Regionální inovační strategie Zlínského kraje
- Plán odpadového hospodářství Zlínského kraje

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 1.3:

1.3.1 Podpora posunu firemní sféry v hodnotových výrobních řetězcích a praktická implementace národní a regionální RIS3

Prioritní oblast 1.3.1 Podpora posunu firemní sféry v hodnotových výrobních řetězcích a praktická implementace národní a regionální RIS3	Typová opatření
	Hledání tržních nik (entrepreneurial discovery process)
	Vazba na výzkumné kapacity (UTB i mimo region – letectví)

Typová opatření:

Hledání tržních nik (entrepreneurial discovery process): Základem této snahy je vytvoření koordinované sítě specializovaných platforem (regionální rozvojová agentura, TIC, EAZK), jejímž smyslem je nalézání logicky navazujících produkčních os, zaměřených na úzký tržní segment, tržní

výklenek, niku (předpokládající tak vysokou míru specializace na příslušný produkt nebo službu), který skýtá budoucí podnikatelskou příležitost (není dosud trhem pokryt a vytváří dojem, že velcí či stávající hráči na trhu nemají o využití této příležitosti zájem). Nalézání těchto tržních nik je spojeno s pravidelnou inkluzivní a interaktivní platformou, vytvářenou a mířenou zdola nahoru, jež vede k nalézání reálně uchopitelných pozic k novým aktivitám a identifikaci možností jejich naplňování. Platforma je tvořena primárně zainteresovanými podnikateli, představiteli výzkumu a vývoje, finančního sektoru a organizována a zaštitěna na obecné úrovni krajem, na specializované profesní úrovni pak regionální rozvojovou agenturou a TIC.

Vazba na výzkumné kapacity (UTB i mimo region – letectví): Významným specifickým aktérem (i s ohledem na nově vzniklé výzkumné kapacity a jejich využití) v rámci entrepreneurial discovery process jsou příslušné fakulty a ústavy UTB. UTB může být v oborech, v nichž představuje celostátní špičku, spouštěčem inovačních aktivit v regionu, jež se následně mohou projevit v podobě+ strukturálních změn. Přitom se má na mysli jak výzkumná činnost univerzity, tak i výchova absolventů. Ti však musejí po svém absolutoriu v regionu nalézt odpovídající **příležitosti** pro své pracovní uplatnění (v opačném případě hrozí reálné riziko jejich odchodu z regionu pryč).

Vzhledem k tomu, že kritériem kvality je mezinárodní konkurenceschopnost, musí UTB, jak ve struktuře svých studentů (a budoucích absolventů), tak v orientaci na výzkumné aktivity dále posilovat svůj mezinárodní charakter.

1.3.2 Napomáhat zavádění nových globálních trendů v ekonomice

Prioritní oblast 1.3.2 Napomáhat zavádění nových globálních trendů v ekonomice	Typová opatření
	Vytvoření podmínek a přizpůsobení se globálním a evropským trendům (Průmysl 4.0, participativní ekonomika, cirkulární ekonomika, efektivní využívání zdrojů atd.)

Typová opatření:

Vytvoření podmínek a přizpůsobení se globálním a evropským trendům (Průmysl 4.0, participativní ekonomika, cirkulární ekonomika, efektivní využívání zdrojů atd.): Realizace tohoto typového opatření bude prováděno prostřednictvím systematického monitoringu a evaluace moderních vývojových trendů a aktivního přizpůsobení se jim. Základní rolí kraje, resp. příslušné sekce regionální rozvojové agentury, je tyto trendy velmi pečlivě a systematicky monitorovat, vyhodnocovat jejich obecné i regionálně specifické přínosy a rizika, informovat o nich zainteresované subjekty a sociální skupiny a po tomto vyhodnocení k nim zaujmout aktivní přístup, při schopnosti čelit též některým rizikovým projevům z nich vyplývajícím. Součástí tohoto monitoringu a evaluačních aktivit je též identifikace dopadů na lidské zdroje a infrastrukturu, například potřebnost kvalifikace pro ekonomiku 4.0, způsob zapojení osob nahrazených v pracovním procesu roboty, zajišťování infrastruktury IoT (Internet of Things) apod. Modelovým příkladem může být platforma pro měření, přenos a využívání dat, čímž je firmám nabízeno řešení v oblasti IoT a digitalizace. Firmám jsou tím šetřeny náklady pro realizaci vlastních start-upových aktivit na této platformě. Role kraje může být nejen osvětová, ale též realizační při budování potřebné infrastruktury (například virtuální síť pro IoT).

Specifický cíl 1.4: Motivovat k investiční aktivitě ve Zlínském kraji

Předcházející text v rámci analytické části i podrobného rozpracování Specifického cíle 1.1 Přispívat k udržitelnému rozvoji podnikání v regionu zdůvodňoval potřebu zesílení investiční aktivity ve Zlínském kraji. Tato aktivita by měla být spojena s investicemi, umožňujícími zvýšení produktivity práce, čímž by nemusela být nutně spojena s poptávkou po velkém počtu nových pracovních sil. Tyto investice by však současně měli vytvořit dodatečnou příležitost pro čerstvé absolventy UTB, případně středních škol,

získat odpovídající pracovní uplatnění v regionu a neopouštět jej z důvodu nedostatku příležitostí pro ně a nemožnosti toto uplatnění nalézt; mnozí z nich by se při vytvoření vhodných startovacích podmínek mohli sami stát nositelem těchto investičních aktivit.

Relevantní témata Specifického cíle 1.4 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Regionální inovační strategie Zlínského kraje

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 1.4:

1.4.1 Podpora nových investic místních i nově příchozích firem do regionu

Prioritní oblast 1.4.1 Podpora nových investic místních i nově příchozích firem do regionu	Typová opatření Překonání stavu dlouhodobé podinvestovanosti regionu Zlínského kraje
---	--

Typová opatření:

Překonání stavu dlouhodobé podinvestovanosti regionu Zlínského kraje: Vzhledem k tomu, že v porovnání s průměrem České republiky i přes dílčí zlepšení je region Zlínského kraje dlouhodobě podinvestován, čímž ztrácí možnost stát se v evropském srovnání regionem bohatším, je zásadní v této souvislosti objem investovaných prostředků do budoucí ekonomické prosperity Zlínského kraje; současně je však nutné respektovat též kvalitativní parametry pro tyto investice a snahu o zajištění jejich dlouhodobosti a udržitelnosti.

Existují tři základní možnosti pro restart investičních aktivit ve Zlínském kraji. Za prvé je to tradiční cesta aktivního lákání přímých zahraničních investorů do regionu cestou příznivého prostředí k podnikání (dostupná a kvalifikovaná pracovní síla, předpoklady pro odpovídající zhodnocení investovaného kapitálu, kvalitní a kapacitní infrastruktura, návaznost na činnost výzkumu a vývoje, vstřícné institucionální podmínky ze strany veřejného sektoru) a cílených motivačních stimulů v podobě investičních pobídek (přízpusobených podmínkám třetí dekády 21. stol.). S ohledem na velikost regionálního trhu je klíčovým motivem pro rozhodnutí zahraničního investora výroba či poskytování služeb na export. Za druhé se jedná o snahu aktivně přilákat přímé investice tuzemské korporace v případě její expanze do jiných regionů České republiky, přičemž argumenty pro rozhodnutí se právě pro Zlínský kraj jsou velmi podobné předchozímu případu s rozdílem, že motivem této expanze nemusí být nutně exportní orientace, ale též posílení produkční báze orientované též na tuzemský trh. A konečně třetí možností je založení nových firem především regionálního původu; může se přitom jednat jak o firmy realizující inovace vyšších řádů, tak též méně inovativní firmy reagující na poptávku v jednotlivých segmentech. Zvýšení investiční aktivity může být spojeno též s vytvářením kapacit ve veřejném zájmu a s podílem veřejného financování (například doplnění sítě komplexní péče pro seniory).

Způsoby zvyšování investiční aktivity v regionu přitom nezahrnují pouze příliv či vznik zcela nových investorů, ale též reinvestice již v regionu působících společností. Zde se otevírá velký prostor pro propojení s veřejnými finančními zdroji a realizací projektů PPP /Public Private Partnership/ a cílená snaha o zamezení odlivu kapitálu z regionu ať už cestou realokace produkčních kapacit mimo region, případně pak reinvesticemi vytvořeného zisku mimo region.

Lze současně předpokládat, že pro zajištění uspokojivé míry budoucí investiční aktivity je žádoucí uvažovat o kombinaci všech výše předložených možností. Mnoho okolností, které ovlivňují konečné rozhodnutí investora o lokalitě jeho investic, leží mimo přímý vliv regionálních autorit. Nicméně řada

z nich je ovlivnitelná prostřednictvím **teritoriální diplomacie**, kterou lze považovat za klíčový nástroj pro naplnění tohoto cíle. Pro každou zvolenou možnost jsou uplatňovány rozdílné postupy a rozdílné typy partnerství. Jejich koordinátorem a tvůrcem řešení na míru by měla být regionální rozvojová agentura v součinnosti s agenturou CzechInvest, Hospodářskou komorou, Svazem průmyslu a obchodu, Asociací krajů České republiky. Předmětem této teritoriální diplomacie by mělo být především ovlivnění obecné podoby investičních pobídek pro Českou republiku. Dalším významným zadáním je pak individuální práce s jednotlivými zájemci a příspěvek při vytváření příznivých regionálních podmínek, především v součinnosti s UTB a krajem (transfer technologií a know-how, ale též otázky bydlení, cílená stipendia, vytvoření nezbytné infrastruktury vzdělávací, společenské, pro volný čas).

1.4.2 Posílení aktivit směrem k obsazení SPZ Holešov

Prioritní oblast 1.4.2 Posílení aktivit směrem k obsazení SPZ Holešov	Typová opatření
	Pokračování snah o obsazení strategické průmyslové zóny

Typová opatření:

Pokračování snah o obsazení strategické průmyslové zóny: Vzhledem k tomu, že do projektu vybudování SPZ Holešov již byly investovány nemalé veřejné prostředky a jeho reálná potřebnost stále zůstává vysoká, a navíc s ohledem na působení ve strategicky umístěné lokalitě (s možností využívání několika dopravních módů a příznivou dostupností do jiných částí České republiky i relevantního zahraničí), reprezentativní obsazení SPZ Holešov by stále mělo zůstat zásadní rozvojovou prioritou a úsilí vedené tímto směrem nadále dává smysl, zvláště pak pokud poptávka ze strany investorů v průběhu času existuje a překážkou pro její zajištění je soustavný odpor občanských a ekologických iniciativ.

Právě parametr dlouhotrvajícího a v rámci České republiky bezprecedentního odporu vede k tomu, že důraz na dosažení souladu s environmentálními požadavky musí být mimořádný, což determinuje i kvalitativní požadavky na budoucí investory v SPZ Holešov. Zlínský kraj nadále potřebuje posílit svoji ekonomickou strukturu o velké společnosti, jež by byly spojeny i s kvalifikovanými pracovními pozicemi s odpovídající výší mzdy, které by se následně mohly promítnout v podobě výraznější mzdové konvergence vůči průměru České republiky. V daném případě se již nutně nemusí jednat o významného zahraničního investora z oblasti zpracovatelského průmyslu, ale též o tuzemské firmy z oblasti služeb, výzkumu a vývoje. Příkladem může být například zkušenost Technologického parku Progress, který SPZ Holešov poskytuje vhodné zázemí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity.

Zásadní je v této záležitosti cílená snaha o překonání existujícího odporu proti využívání zóny a využití všech možností právních prostředků v této věci, jež se jeví být rozhodující institucionální překážkou. S ohledem na měnící se charakter progresivních výrobních a poskytování služeb při viditelně snižujícím se negativním dopadu na životní prostředí dává toto úsilí smysl (výstavba první veřejné budovy v pasivním standardu – HZS ZK – v teritoriu zóny). Vyžaduje však maximální a systematické zapojení všech relevantních aktérů do aktivit teritoriální diplomacie (kraj, regionální rozvojová agentura, CzechInvest, Hospodářská komora, UTB, EAZK, další podnikatelské svazy).

S ohledem na měnící se podmínky na trhu přímých investic je při snaze o obsazení SPZ Holešov žádoucí pracovat s alternativami. Velký, přibližně stohektarový rozměr plochy by měl nadále počítat s nyní ne příliš pravděpodobnou variantou obsazení jedním velkým investorem; nicméně současně by neměly být kladeny překážky poptávce po menších podnikatelských pozemcích (v rozloze mezi 2 a 5 hektary) a jim též přizpůsobit infrastrukturu průmyslové zóny.

1.4.3 Vytvoření a působení finančního nástroje na krajské úrovni

Prioritní oblast 1.4.3 Vytvoření a působení finančního nástroje na krajské úrovni	Typová opatření
	Vytvoření přímé vazby na možnosti financování z EU a zapojení finančního sektoru

Typová opatření:

Vytvoření přímé vazby na možnosti financování z EU a zapojení finančního sektoru: Období třetí dekády 21. stol. z pohledu podpory regionální konkurenceschopnosti a okolností vývoje nástrojů této podpory vede k tomu, že prostor se otevírá pro regionálně specifická řešení a v jejich rámci též pro finanční nástroje. Napovídá tomu návrh nařízení o Víceletém finančním rámci EU na období 2021 – 2027, který významně spoléhá na invenci v oblasti finančních nástrojů, včetně těch regionálně postavených. Program Invest EU, doporučení možností řešit projekty na podporu podnikání s pomocí finančních nástrojů i potřeba těchto prostředků, kterou není možné zajistit cestou tradičních dotací z veřejných zdrojů, dává tomuto řešení za pravdu.

Program InvestEU je nástrojem navrženým v rámci budoucího VFR EU na období 2021 - 2027 na posílení investiční aktivity v EU, včetně dlouhodobých investičních projektů se silným veřejným zájmem, při respektování kritéria udržitelného rozvoje. Jedná se o zastřešující finanční nástroj s jednotným managementem, posílenou transparentností a možností synergií, jež dávají oproti nynějšímu stavu větší příležitost pro dosažení zamýšlených efektů. K jeho uplatnění je potřeba uskutečnit důkladný tržní test projektů a tím zajistit adekvátnost konkrétních projektů, vhodných pro aplikaci finančních nástrojů. Program InvestEU je určen na podporu udržitelné infrastruktury, malých a středních podniků, výzkumu a inovací, a sociálních investic a dovedností. Veřejné investice zde mají sehrát roli akcelérátora investic soukromých.

Jedná se o finanční nástroj založený na principu záruky. Jeho základní kapitálové vybavení činí 15,2 mld. EUR pro celou EU, což je adekvátní potřebě vyvolání investic v objemu 650 mld. EUR do roku 2027. Za relevantní lze též považovat celkovou výši záruky 47,5 mld. EUR.

Na Program InvestEU je tak vhodné nahlížet nikoliv izolovaným pohledem, nýbrž jako na důležitý prvek komplexní mozaiky nástrojů budoucího rozpočtu EU, jenž patrně představuje nový trend při alokaci jeho výdajů, který zásadně napomůže překonat tradiční a dlouhodobě neperspektivní dělítko na čisté plátce a čisté příjemce. Sestává ze tří částí: Fondu InvestEU (s cílem mobilizovat veřejné a soukromé zdroje pro investiční účely s využitím záruky z rozpočtu EU); Poradenského centra InvestEU (doplněk fondu v podobě poskytování odborného poradenství pro investiční projekty usilující o financování); Portálu InvestEU (doplněk fondu v podobě snadno dostupné a uživatelsky komfortní databáze, jež propojuje investory a podpořené projekty).

V rámci tohoto opatření je navrhováno zřízení finančního nástroje na krajské úrovni (podnikatelský rozvojový fond) jako jedna z nosných sekcí regionální rozvojové agentury. Jeho předmětem je koncentrace odpovídajícího objemu finančních prostředků a jejich rozdělení návratným způsobem na projekty podpory konkurenceschopnosti a rozvoje podnikání ve Zlínském kraji. Díky tomu dojde k vytvoření významného finančního zdroje, který bude stabilní a bude moci kontinuálně v průběhu času uvolňovat prostředky potřebným směrem. Význam finančního nástroje dále vzroste s předpokládaným zpřísněním podmínek měnové politiky a očekávaným růstem úrokových sazeb. Finanční nástroj na krajské úrovni bude schopen mobilizovat všechny možnosti získání zdrojů z Rozpočtu EU a též díky této možnosti se stane atraktivním partnerem pro bankovní a finanční instituce a v úzké součinnosti s nimi bude vykonávat svoji činnost.

Specifický cíl 1.5: Podporovat udržitelný vývoj na trhu práce

SRZK 2030 s ohledem na svůj časový horizont musí reagovat na strukturální výzvy trhu práce ve Zlínském kraji a jejím předmětem by neměly být cyklické výkyvy, které v době jejího zpracování přispívají k anomálnímu vývoji jeho některých veličin, především míry nezaměstnanosti (jež je ve srovnatelných podmínkách na úrovni svého historického minima) a poměru počtu volných pracovních míst vůči počtu uchazečů o práci.

Za strukturální parametr trhu práce ve Zlínském kraji lze považovat poměrně vysokou míru náročnosti tvorby přidané hodnoty na lidské práci (jež může v souvislosti s naplňováním trendů zmíněných v rámci předchozí sekce 1.4 vést minimálně po dobu určitého přechodného období k vyšší míře nahrazování lidské práce automatickými či virtuálními procesy). Autoři SRZK 2030 se nicméně domnívají, že v rámci časového horizontu této strategie bude stále relevantní reagovat spíše na stávající paradigma trhu práce, spojené s vysokou mírou zaměstnanosti. Za předpokladu předpokládaného růstu regionálního bohatství a prosperity spojeného s růstem produktivity lze však očekávat poměrně výrazné parametrické změny, například ve větší poptávce po flexibilnějších formách výkonu práce a silnějším důrazu na respektování a naplňování obsahu Evropského pilíře sociálních práv, především pak v nalézání rovnováhy mezi pracovním a osobním životem. Téma Evropského pilíře sociálních práv je současně vysoce relevantní pro obsah Pilíře II. SRZK 2030, kde je s ním též intenzivně pracováno.

Evropský kontext je s ohledem na tento Specifický cíl zásadní i z pohledu výše popsaného megatrendu Pracovní místa a kvalifikace pracovní síly. V rámci tohoto Specifického cíle i relevantních Specifických cílů v následujícím Pilíři je předpokládána jak pokračující snaha homogenizovat trh práce v rámci EU (což by mohlo určitě strukturální poruchy odstranit), tak další rozvoj celoživotního vzdělávání přizpůsobeného potřebám trhu práce, jež může preventivně těmto strukturálním poruchám předcházet. Prostředkem k řešení strukturálních poruch na trhu práce je osvojení potřebných měkkých dovedností, zaměřených na harmonizaci podmínek na trhu práce i naplnění klíčových výzev v úrovni vzdělanosti, včetně finanční a digitální gramotnosti i uvědomění si osobní zodpovědnosti za pracovní i nepracovní náplň života.

Koordinátorem aktivit v rámci Specifického cíle 1.5 je navržen Pakt zaměstnanosti, jako komplexní platforma aktérů trhu práce v rámci regionu.

Evropský pilíř sociálních práv představuje společnou platformu EU pro realizaci sociální politiky Unie, jež je založena na dvaceti základních pilířích vymezených třemi oblastmi. Obsah Evropského pilíře sociálních práv se bude promítat do všech relevantních dokumentů a legislativních norem EU a jejich prostřednictvím bude přímo i nepřímo (transpozicí v případě směrnic) implementován na úrovni národních států. Z aktuálních dokumentů se na Evropský pilíř sociálních práv například přímo odkazuje návrh sady nařízení pro Víceletý finanční rámec EU 2021 – 2027. Zde popisovaný Evropský pilíř sociálních práv vykazuje vůči většině obsahu II. pilíře této Strategie vysokou míru relevance, zvláště pak vůči Specifickým cílům 2.1 – 2.3.

Evropský pilíř sociálních práv:		
<u>1.Rovné příležitosti a přístup na trh práce:</u>	<u>2.Spravedlivé pracovní podmínky:</u>	<u>3.Sociální ochrana a začleňování:</u>
Rovnost žen a mužů Rovné příležitosti Aktivní podpora zaměstnanosti	Všeobecné a odborné vzdělávání a právo na celoživotní učení Bezpečné a adaptibilní zaměstnání Mzdy Informace o pracovních podmínkách a ochrana v případě propuštění Sociální dialog a ochrana pracovníků Rovnováha mezi pracovním a soukromým životem Zdravé, bezpečné a dobře uzpůsobené pracovní prostředí a ochrana údajů	Péče o děti a podpora dětí Sociální ochrana Podpora v nezaměstnanosti Minimální příjem Příjem ve stáří a důchody Zdravotní péče Začlenění osob se zdravotním postižením Dlouhodobá péče Bydlení a pomoc pro osoby bez domova Přístup k základním službám

Relevantní témata Specifického cíle 1.5 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje
- Krajský akční plán rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje
- Pakt zaměstnanosti Zlínského kraje - Akční plán
- Krajský plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 1.5:

1.5.1 Rozvoj a přizpůsobení nástrojů pro zaměstnávání znevýhodněných skupin obyvatel

Prioritní oblast 1.5.1	Typová opatření
Rozvoj a přizpůsobení nástrojů pro zaměstnávání znevýhodněných skupin obyvatel	Cílená asistence znevýhodněným skupinám obyvatel
	Zaměření na podporu sociálního podnikání
	Sladování pracovního a rodinného života
	Zavádění flexibilních forem práce

Za znevýhodněné skupiny obyvatelstva lze v tomto kontextu považovat osoby bez dosavadní pracovní zkušenosti, vstupující poprvé na trh práce, osoby ovlivněné probíhajícími strukturálními změnami a osoby v předdůchodovém či důchodovém věku, jež mají nadále zájem a motivaci pracovat. Mezi tuto skupinu osob je nutné též zařadit osoby se zdravotním handicapem či osoby reálně či potenciálně sociálně vyloučené, bez odpovídajících pracovních návyků (a též obvykle kvalifikace pro výkon práce).

Typová opatření:

Cílená asistence znevýhodněným skupinám obyvatel: Konkrétní nástroje v rámci jednotlivých skupin nebudou univerzální. V případě čerstvých absolventů vstupujících poprvé na pracovní trh je

žádoucí z pohledu kraje přispět ke vzájemné, systematické a včas započaté přípravě pro přechod ze vzdělávacího systému do pracovního procesu. V případě osob ohrožených strukturálními změnami je zásadní účast v procesu celoživotního vzdělávání, kdy kraj v součinnosti s Úřadem práce a UTB sehraje klíčovou roli iniciátora, který specifikuje konkrétní náplň tohoto procesu v souladu s jeho potřebou. Jinou podobu celoživotního vzdělávání pak bude mít příprava starších osob pro jejich dalším setrvání v pracovní aktivitě a bude více zaměřena na přizpůsobení se procesním záležitostem, technickou a počítačovou gramotnost i získání a osvojení sociálních návyků potřebných pro výkon práce, kde mohou uplatnit nenahraditelnou životní zkušenost. V případě zdravotně handicapovaných osob se jedná o vytvoření specifických a flexibilních podmínek pro využití jejich pracovních předností. Velmi obtížným úkolem je zastavit proces sociálního vyloučení a odvykání si pracovním návykům; snaha by měla být cílena především na aktivní zapojení mladé a nemladší generace, které se toto riziko týká. Konkrétní kroky v případě všech znevýhodněných skupin musí být systematicky koordinovány a pravidelně vyhodnocovány v rámci partnerství kraje, Úřadu práce, vzdělávacího systému a zaměstnavatelů.

Zaměření na podporu sociálního podnikání: Jedním z řešení problému trhu práce a zaměstnanosti je další rozvoj sociálního podnikání, kdy dochází za příznivých a podpořených podmínek k zapojování osob s některým z výše uvedených handicapů, především zdravotním postižením a sociálním vyloučením. Optimální navíc je, pokud jsou výstupy tohoto typu podnikání nabízeny nejen většinové společnosti, ale též jiným sociálně potřebným. Prostor pro rozvoj tohoto typu podnikání existuje i na úrovni nejmenších sídel, a tudíž mezi množinu možných partnerů z předchozího opatření lze doplnit i místní akční skupiny (MAS).

Sladování pracovního a rodinného života: Aktivity v oblasti sladování pracovního a rodinného života patří do skupiny nových měkkých (sociálních) dovedností, jež je třeba prakticky implementovat v konkrétních podmínkách jednotlivých zaměstnavatelů a těmto podmínkám je přizpůsobit. To představuje zadání pro koordinovanou aktivitu kraje, Úřadu práce, vzdělávacích institucí a zaměstnavatelů.

Zavádění flexibilních forem práce: S předpokládaným bohatnutím a prosperitou regionu Zlínského kraje a uskutečněním očekávaných strukturálních změn vedoucích k podstatnému nárůstu produktivity lze v delším časovém horizontu očekávat nižší pracovní intenzitu a míru ekonomické aktivity, jež umožní akceptovat i flexibilnější pracovní režimy na částečný pracovní úvazek, s pohyblivou pracovní dobou a v některých aktivitách též prostřednictvím práce z domova či sdílených pracovních prostor. Zásadní je příprava sociálního klimatu na tyto změny, spojená s důkladným proškolením a sdílením zkušeností ze zemí, kde jsou tyto formy pracovní aktivity podstatně rozšířenější. Řešení tohoto tématu je úzce propojeno též se sladováním pracovního a rodinného života.

1.5.2 Zajištění strukturální vyváženosti a kvalitativního posunu na trhu práce

Prioritní oblast 1.5.2	Typová opatření
Zajištění strukturální vyváženosti a kvalitativního posunu na trhu práce	Aktivní postoj k návratu a příchodu kvalifikovaných pracovníků do regionu
	Podpora spolupráce a komunikace aktérů na trhu práce směrem k dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou
	Podpora racionálních a odůvodněných aktivit směrem ke zvýšení mzdové hladiny

Typová opatření:

Aktivní postoj k návratu a příchodu kvalifikovaných pracovníků do regionu: Základním nástrojem tohoto typového opatření je systematická komunikace a vytvoření materiálních předpokladů pro příchod či návrat kvalifikovaných pracovníků do regionu. Podstatným tématem pro rozvoj

regionálního trhu práce je systematické úsilí o příchod velmi kvalifikovaných pracovníků do regionu; může se jednat jak o návrat zdejších rezidentů, kteří vycestovali za studiem či pracovními zkušenostmi do jiných regionů či zahraničí, případně snaha o přilákání zcela nových vysoce kvalifikovaných pracovníků do regionu. Právě tyto osoby mohou z pohledu trhu práce sehrát nejen roli budoucích velmi kvalifikovaných zaměstnanců, ale díky pozitivní podnikatelské atmosféře v regionu se sami mohou stát aktivními podnikateli a zaměstnavateli. Pro realizaci tohoto opatření je nezbytné identifikovat určitý spouštěč a příležitost, která bude představovat silný důvod k učinění tohoto rozhodnutí. Jedním z nich může být například exkluzivní výzkumný a vývojový projekt na některém z univerzitních pracovišť, následně aplikovaný ve firmě se sídlem v regionu. Naplnění tohoto cíle vyžaduje systematickou a cílenou komunikaci s konkrétními osobami a společenskými skupinami, koordinovanou krajem, UTB, regionální rozvojovou agenturou a podnikatelskou komunitou.

Podpora spolupráce a komunikace aktérů na trhu práce směrem k dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou: Toto typové opatření bude realizováno prostřednictvím horizontální a komplexní platformy klíčových aktérů na trhu práce, jež bude soustavně monitorovat všechny relevantní ukazatele trhu práce (míra zaměstnanosti a nezaměstnanosti, vývoj mezd, podíl volných míst vůči počtu uchazečů, věková a vzdělanostní struktura aktérů) a na jejich základě nalézat prakticky uchopitelná řešení pro zajištění jeho dlouhodobé strukturální rovnováhy, která budou nabízena jednotlivým aktérům.

Podpora racionálních a odůvodněných aktivit směrem ke zvýšení mzdové hladiny: Je samozřejmě neakceptovatelné v tomto kontextu požadovat aplikaci administrativních či direktivních postupů směrem k růstu mezd. Ten musí být založen na dlouhodobém souladu s vývojem produktivity. A zde spočívá jádro tohoto opatření: komplexně a cíleně působit na takovou podporu faktorů, na jejichž základě bude možné mzdový růst udržitelně zajistit. Tento úkol je spojen i vytvořením patřičného regionálního sebevědomí a povědomí požadovat za odvedenou práci adekvátně vysokou mzdu. Významná je informační-osvětová funkce, jež umožní například korektní porovnání výše a vývoje mzdových hladin v rámci EU, případně vnímání mzdy jako ceny práce v rámci komplexního vnímání trhu práce. Tyto činnosti jsou předpokládány v podobě souhrnného koordinovaného úsilí a motivační aktivity a jsou prioritně cíleny na firmy s identifikovanou přidanou hodnotou a reálným a udržitelným potenciálem vyplácet vyšší mzdy zaměstnancům. Důležité je napomoci odstraňovat bariéry rozvoje těchto firem.

3.4.2 Pilíř 2: LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA

Strategický cíl Pilíře II. Zlínský kraj do roku 2030 potvrdí svoji pozici sociálně vstřícného regionu, přičemž sociální standard ještě zvýší. Zvýšená prosperita regionu se promítne v podobě nárůstu blahobytu obyvatel, kteří mu přispějí dalším výrazným posunem v oblasti vzdělanosti. Zlínský kraj se stane příkladem regionu založeného na vzdělané populaci, jež nachází v regionu pracovní uplatnění a region jí nabídne adekvátní klima pro naplnění vysoké úrovně sociálních a zdravotních služeb a rozvoje občanské společnosti.

Struktura Pilíře II.

Tabulka 69: Specifické cíle a prioritní oblasti pilíře Lidé a kvalita života

Pilíř II. Lidé a kvalita života	
Specifický cíl	Prioritní oblast
2.1 Zvyšovat kvalitu vzdělanosti a optimalizovat vzdělávací systém	2.1.1 Zvyšovat vzdělanost populace v kraji
	2.1.2 Zvyšovat kvalitu absolventů vysokých škol a formovat udržitelnou strukturu vysokoškolsky vzdělané populace
	2.1.3 Optimalizovat a zkvalitňovat primární a sekundární vzdělávací systém
	2.1.4 Rozvíjet spolupráci v oblasti vzdělávání
2.2 Zvyšovat kvalitu zdravotní péče a optimalizovat síť zdravotnických zařízení	2.2.1 Optimalizovat síť zdravotnických zařízení
	2.2.2 Zvyšovat kvalitu zdravotní péče
2.3 Zvyšovat kvalitu sociální péče a optimalizovat způsoby jejího zajišťování	2.3.1 Zvyšovat kvalitu života v sociální oblasti
	2.3.2 Zajistit efektivní a rovnoměrně rozložené sociální služby s ohledem na měnící se potřeby obyvatel
	2.3.3 Přispívat k dosažení sociální inkluze
2.4 Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví a zvýšit roli kulturních institucí v regionu	2.4.1 Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví regionu
	2.4.2 Přispívat k posilování role kulturních institucí v regionu
2.5 Rozvíjet efektivní správu území a občanskou společnost	2.5.1 Koordinace strategického a územního plánování a koncepční činnost
	2.5.2 Rozvoj profesionality a kvality lidských zdrojů ve veřejné správě
	2.5.3 Implementace nových přístupů poskytování služeb občanům; eGovernment
	2.5.4 Zajištění bezpečnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů; krizové řízení a plány; osvěta v oblasti kybernetické bezpečnosti
	2.5.5 Přeshraniční rozměr regionální politiky; partnerství
	2.5.6 Udržitelný rozvoj nestátních neziskových organizací a dobrovolnictví

Specifické cíle a Prioritní oblasti Pilíře II.:

Pro stanovení zřetelné dělící linie na tomto místě uvádíme, že primární obsahové zaměření v rámci Pilíře II., především Specifických cílů 2.1 – 2.4, se týká lidí a kvality života, kdežto v případě Specifického cíle 1.5 v předchozím Pilíři I. jím byla funkčnost trhu práce a jeho příspěvek konkurenceschopnosti a prosperitě. Autoři jsou si však vědomi, že zde existuje velmi silná možnost vzájemných průniků a přesahů.

Specifický cíl 2.1: Zvyšovat kvalitu vzdělanosti a optimalizovat vzdělávací systém

Relevantní témata Specifického cíle 2.1 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje
- Krajský akční plán rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje
- Pakt zaměstnanosti Zlínského kraje - Akční plán
- Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji
- Regionální inovační strategie Zlínského kraje

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 2.1:

2.1.1 Zvyšovat vzdělanost populace v kraji

Prioritní oblast 2.1.1 Zvyšovat vzdělanost populace v kraji	Typová opatření
	Zajištění nabídky kvalitních kursů dalšího vzdělávání s ohledem na měnící se trh práce a digitalizaci ekonomiky, a jejich propagace
	Posilování finanční a jazykové gramotnosti obyvatel

Typová opatření:

Zajištění nabídky kvalitních kursů dalšího vzdělávání s ohledem na měnící se trh práce a digitalizaci ekonomiky, a jejich propagace: Toto typové opatření bude realizováno prostřednictvím podpory nabídky dalšího vzdělávání. Má-li být region ekonomicky úspěšný a sociálně soudržný, je žádoucí mezi jeho obyvateli citlivě, ale účinně posilovat potřebu vzdělávání v průběhu životního cyklu. Tato aktivita vyžaduje vytvoření tomu odpovídající společenské atmosféry a vnímání zásadní potřeby. Opatření zahrnuje potřebu pečlivě stanovit obsah, formu i cílovou skupinu vzdělávacích aktivit, které by měly být především prakticky uplatnitelné, ale současně by měly umožnit i základní pochopení probíhajících globálních trendů. Obsah těchto kursů by měl být zaměřen na doplnění či úplné rozšíření vzdělání v oblasti technických a technologických změn a jejich praktické využití v profesi i osobním životě, základních legislativních norem, ve větší míře detailu pak přizpůsobené jednotlivým profesím. Přesto v rámci tohoto opatření by se mělo především jednat o kursy všeobecně vzdělávací, nikoliv detailní výuka velmi specifických profesních požadavků. Z pohledu formy se může jednat jak o vzdělávání prováděné na pracovištích (jako forma bonusové politiky zaměstnavatelů), tak o kursy volně otevřené pro veřejnost. Podoba kursů pak může být jak prezenční, tak e-learningová, případně v kombinaci obou možností. Velmi zásadní je pak cílová skupina; tento segment dalšího vzdělávání necílí primárně na nejmladší generaci (jí jsou věnovány jiné nástroje a opatření v rámci tohoto pilíře); cílí především na omezení „vzdělanostního deficitu“ u osob, které již prošly vzdělávacím procesem, mnohé dokonce již před několika desítkami let (proto by pozornost při koncepci kursů měla být zaměřena například na osoby starší 50 let). Velmi důležité je rozdělení cílových skupin na osoby podle věku i dosaženého vzdělání, podle nichž pak bude cíleně přizpůsobena i forma vzdělávacích kurzů. S ohledem na zvyšující se otevřenost regionu se bude též zvyšovat potřeba vzdělávání cizinců. Toto typové opatření otevírá prostor pro kompetentní regionální vzdělavatele v procesu dalšího vzdělávání (školy, komerční subjekty i autorizované osoby pro poskytování vzdělávací činnosti). Rolí kraje je koordinace těchto aktivit, eventuálně finanční podpora při provádění souvisejících smysluplných analýz. Systém nebude úspěšný bez nastavení dostatečně motivačního stimulu, podněcujícího firmy i občany k vlastnímu vzdělávání.

Posilování finanční a jazykové gramotnosti obyvatel: Jeho realizace bude spočívat v podpoře nabídky speciálních kursů finanční gramotnosti a jazykové gramotnosti.

V návaznosti na předchozí nástroj jsou v tomto opatření řešeny specifické potřeby vzdělávání v oblasti prakticky aplikovatelných ekonomických a finančních disciplín. S předpokládanou rostoucí prosperitou a bohatstvím regionu lze předpokládat i zvýšení kupní síly obyvatelstva regionu, jež se projeví v přírůstku disponibilních zdrojů jak pro účely provozní (spotřební), tak investiční. S ohledem na měnící se formy prodeje při dynamických meziročních nárůstech virtuálních internetových platform, velmi se rozšiřující nabídce platebních (úhradových) možností, vývoji samotného prodejního segmentu (nabídkové strany), rozšiřování možností splátek i spotřebitelských schémat, a s tím spojenou zásadní kvalitativní proměnou spotřebitelského trhu, je možné označit praktické vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti jako nezbytnost pro účinné působení na tomto trhu a vzhledem k vysoké společenské spotřebě též za legitimní projev veřejné služby. V případě způsobů a časového rozložení splátek se velmi zásadně vyvíjí i nabídka a struktura finančních produktů, kdy spotřebitelské půjčky jsou stále intenzivněji doplňovány dalšími formami vztahů mezi věřitelem a dlužníkem do té míry, že kupující (dlužník) čelí velmi silnému riziku informační asymetrie, kdy ne vždy je schopen pochopit a dohlédnout podstatu produktu, jehož prostřednictvím realizuje svoji spotřebitelskou transakci. Vedle toho se otevírá obrovský prostor pro osobní finanční a reálné investice, u kterých je riziko informační asymetrie ještě závažnější. Cílem kursů je přispět k dosažení určité kvalifikované úrovně občana v roli spotřebitele a finančního nebo reálného investora. Velmi zásadní je získání adekvátně kvalifikovaných lektorů, kteří mohou pocházet například z finančního sektoru či FaME UTB. Důležitá je pak též aktivní propagace a důslednost v provozním řízení této činnosti.

Má-li být Zlínský kraj otevřený a vstřícný i vůči zahraničí, je nezbytné, aby došlo k řádové proměně jazykových znalostí nejen na pozicích, které přímo s cizinci přicházejí do pracovního kontaktu, ale z důvodu hladkého sociálního přizpůsobení též v případě regionální populace jako celku. Prioritou je samozřejmě odpovídající jazyková znalost pro relevantní profese (pracovníci hotelů a ubytovacích zařízení, pohostinských a gastronomických podniků, služeb pro volný čas, sport a kulturu, úřadů, provozovatelů dopravních služeb); základním etalonem je obstojná komunikační znalost angličtiny (jež by v případě osob do 40 roku věku měla být naprosto samozřejmou součástí jejich znalostí a dovedností), doplněná případně o alespoň základní znalost dalšího významného jazyka. Tím by bylo dosaženo alespoň přiblížení se ke standardu v řadě západních zemí, kde nejširší vrstvy populace zcela samozřejmě hovoří anglicky na velmi dobré komunikační úrovni. Právě zlepšená jazyková schopnost obyvatel regionu pak může být spouštěčem pro posun v oblasti konkurenceschopnosti regionu jako celku, neboť bude možné bezprostředně využít příležitostí, které z ekonomické otevřenosti vyplývají. Stejně jako v předchozím případě je zásadní aktivní participace kompetentních lektorů, nejlépe rodilých mluvčích v příslušném jazyce, případně osob s jeho dokonalou znalostí.

2.1.2 Zvyšovat kvalitu absolventů vysokých škol a formovat udržitelnou strukturu vysokoškolsky vzdělané populace

Prioritní oblast 2.1.2 Zvyšovat kvalitu absolventů vysokých škol a formovat udržitelnou strukturu vysokoškolsky vzdělané populace	Typová opatření
	Rozvoj partnerství s Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně
	Spolupráce s relevantními vysokými školami mimo region

Typová opatření:

Rozvoj partnerství s Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně: Naplňování tohoto typového opatření bude prováděno cestou vícestranného partnerství. Kvalita absolventů vysokých škol a jejich struktura s ohledem na nynější a budoucí potřeby trhu práce je základní a primární funkcí vysokých škol a univerzit samých. Toto kritérium by současně mělo respektovat požadavek dlouhodobé udržitelnosti,

spočívající v tom, že kvalitativní schopnosti absolventů budou použitelné nikoliv pouze pro omezenou fázi či situaci na trhu práce, ale dlouhodobě a připraveny na jeho vývoj a alternativy. Nicméně v podmínkách veřejného vysokého školství se jedná též o nezanedbatelný veřejný zájem, jehož naplnění by mělo být součástí širší veřejné diskuse s relevantními aktéry bez toho, že by byly narušeny základní principy akademické svobody. Těmito relevantními aktéry by měli být zaměstnavatelé absolventů UTB a přední podniky působící v rámci regionu (a jejich oborová specializace a výzkumné a rozvojové projekty), případně subjekty účastníci se aktivit Paktu zaměstnanosti. Jejich účast v rámci navrhované platformy by měla spočívat v citlivém ovlivňování obsahu jednotlivých předmětů směrem k aplikaci získaných poznatků a schopnosti rozhodovat se v nastalých situacích, v cílené komunikaci s vybranými studenty s ohledem na jejich budoucí pracovní uplatnění, v realizaci praktických stáží, v možnosti podílet se přímo na výuce, ve společném řešení vývojových a inovativních projektů a v možnostech přímé finanční i další nefinanční podpory těchto partnerů vůči univerzitě. Specifickou součástí je pak systematická práce UTB s absolventy, na jejímž základě může dojít k udržení a rozšíření těchto vazeb. Dalšími relevantními aktéry jsou střední školy jako hlavní „dodavatelé“ studentů vstupujících na vysokou školu. Zde by mělo docházet k jisté kontinuitě vzdělávacích programů a naplnění základních kvalitativních požadavků pro absolventy středních škol pro jejich další úspěšné působení na škole vysokém. Právě v této životní etapě dochází k významnému předurčení budoucího profesního zaměření studentů, kteří se ocitají na křižovatce v přípravě na povolání, kde by mělo dojít k maximální míře souladu mezi předpoklady studenta o daný obor a jeho zájmem a usilí se mu věnovat. Pokud na této křižovatce dojde k nesouladu, vytváří se předpoklad pro jedno z největších rizik nynějšího trhu práce obecně v EU, kdy lidé vykonávají ve velké míře práci, pro kterou nejsou elementárně kompetenčně vybaveni. Důležitým aktérem je samozřejmě kraj jako moderátor této diskuse, mající přímý vliv na pojetí středních škol a garant zájmu o vysokou kvalitu a strukturální udržitelnost vysokoškolské populace v regionu. Obsah tohoto opatření bude realizován zapojením stávajících platforem v oblasti školství a vzdělávání.

Za prioritní směry rozvoje UTB lze považovat následující obory, u nichž lze též přepokládat vysokou úroveň součinnosti s praxí: polymerní technologie (plastikářské a gumárenské); potravinářská technologie; bezpečnostní a informační technologie; design a audiovizuální tvorba; zdravotnické vědy; vzdělávání; logistika; průmyslové inženýrství (první čtyři uvedené obory je možné považovat za nosné a silné).

Aby UTB naplnila svůj potenciál vzdělávacího a výzkumného hubu v regionu i v oblasti své internacionalizace, je zapotřebí pro tento účel vytvořit výchozí podmínky v oblasti doprovodné infrastruktury, například v podobě odpovídající dopravní dostupnosti (veřejná doprava se slovenskými destinacemi, možnost použití letecké dopravy a zajištění následné pozemní přepravy do Zlína pro zahraniční pedagogy a výzkumníky), ubytovacích kapacit naplňujících kvalitativní nároky a dalších podpůrných služeb (zahraniční škola pro děti, programy volného času, vstřícná místní administrativa schopná komunikovat cizími jazyky).

Zásadní pro naplnění definované role UTB je soustavná součinnost s MŠMT, kde by měl být univerzitě nápomocen i Zlínský kraj.

Spolupráce s relevantními vysokými školami mimo region: UTB by měla představovat nosný subjekt, generující vysokoškolské absolventy pro naplnění regionální poptávky na trhu práce. Nicméně komplementárně je vhodné aktivní komunikaci a propagaci Zlínského kraje a jeho příležitostí uskutečňovat taktéž vůči dalším relevantním vysokým školám. Tato relevance se projevuje například nabídkou oborů, kterými UTB nedisponuje (lékařské, právnické apod.), jejichž absolventi budou v regionu zapotřebí; za druhé pak v případě vyšší poptávky, než jakou je UTB schopna uspokojit; a za třetí pak v případě excelentních studentů a velmi pokročilých oborů, které je možné mezi zaměstnavateli ve Zlínském kraji aplikovat. V případě, že by pro UTB bylo obtížné řešitelné zajistit požadované obory poptávané ze strany firem (například pokročilé strojírenské) a hrozil by z tohoto důvodu nesoulad mezi poptávkou po absolventech a jejich nabídkou, měl by kraj aktivně usilovat o zasídlení jiného

vysokoškolského pracoviště, či výzkumné organizace do regionu, jež by poptávku po absolventech těchto oborů naplnilo.

Předmětem tohoto typového opatření je také aktivní propagace reálných příležitostí Zlínského kraje. Obecně by Zlínský kraj měl v rámci této informačně propagační aktivity prezentovat region jako místo pro výborné pracovní uplatnění a příznivé podmínky pro život; k tomu je zapotřebí přispět odpovídající infrastrukturou (bydlení, mezinárodní školy, náplň volného času; viz bezprostřední vazba na Specifické cíle 2.1 – vzdělávací infrastruktura; 2.4 – kulturní infrastruktura; 2.5 veřejná infrastruktura a správa; 3.5 infrastruktura bydlení a volného času). Prioritní pozornost by měla být zaměřena na vysoké školy v Praze, Brně i Ostravě, kde působí studenti ze Zlínského kraje a u kterých je větší pravděpodobnost návratu do rodného regionu.

2.1.3 Optimalizovat a zkvalitňovat primární a sekundární vzdělávací systém

Prioritní oblast 2.1.3 Optimalizovat a zkvalitňovat primární a sekundární vzdělávací systém	Typová opatření
	Dosažení vyvážené nabídky oborů sekundárního vzdělávání v kontextu s předpokládanými potřebami trhu práce
	Další vzdělávání a rozvoj pedagogických pracovníků
	Důraz na zvyšování finanční, matematické, čtenářské, jazykové a ICT gramotnosti
	Rozvoj nástrojů k podpoře vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Typová opatření:

Dosažení vyvážené nabídky oborů sekundárního vzdělávání v kontextu s předpokládanými potřebami trhu práce: Toto typové opatření by mělo provázat sekundární vzdělávání s praktickými potřebami budoucího trhu práce. Nynější obsah středoškolského vzdělávání má připravit absolventy, kteří vstoupí do aktivního pracovního procesu přibližně za pět, v případě dalšího vzdělávání i za více než 10 let. Tento fakt by měl být naprosto zásadní z pohledu přípravy žáků, navíc v podmínkách překotně se vyvíjejícího technologického pokroku, kdy znalost a schopnost pro výkon určité práce se čím dál tím méně rovná zapamatování si nekonečného objemu faktografie (kterou lze nyní navíc okamžitě vyhledat v rámci elektronické komunikace). Projevem strukturálního nesouladu mezi potřebami kraje a strukturou absolventů je též neadekvátně vysoký podíl ekonomických oborů s vysokým podílem dívek. Lepší propagační úspěchů žen v technických a přírodovědných oborech by bylo možné tyto obory posílit. To by mohlo následně vykazat též pozitivní dopad na navazující vysokoškolské studium technických a přírodovědných oborů. Proto je žádoucí zcela zásadně přispět ke změně v pojetí výuky směrem ke schopnosti interpretovat fakta, rozhodovat se na základě daných alternativ, komunikovat zjištěné poznatky a závěry a diskutovat o nich. Pro tento účel je podstatné fungování permanentní platformy (například na bázi konference Škola ve firmě, firma ve škole) mezi krajem, jednotlivými středními školami a představiteli podnikatelské sféry a dalších regionálních zaměstnavatelů, jejímž předmětem je konsensuální přístup ke vzdělávacím programům s ohledem na budoucí vyhlídky trhu práce, kde kraj převezme podstatnou roli moderátora. Příkladem dobré praxe, na kterou je možné navázat, je aktivita Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání (KAP), zaměřená na zvyšování kvality výuky a provázanosti s trhem práce. Ve Zlínském kraji existuje také řada unikátních, jedinečných oborů (např. obor dřevařský, sklářský, kožedělný a veterinární), které je potřeba do budoucna udržet.

Další vzdělávání a rozvoj pedagogických pracovníků: Typové opatření je zaměřeno na další vzdělávání a rozvoj pedagogických pracovníků v primárním a sekundárním školství. Další vzdělávání a rozvoj pedagogických pracovníků neoddělitelně souvisí s jejich motivací rozvíjet se. I z tohoto důvodu a s ohledem na potřeby vyřčené v rámci dalších nástrojů tohoto pilíře je zcela relevantní získat na pozice učitelů v základním i středním školství kompetentní osoby, adekvátně odměňované. Nicméně samotný nárůst mezd nepřinese kvalitativní změnu. Nárůst mezd by měl být podmíněn provedením zásadní

proměny v uskutečňování vzdělávacího procesu na jeho primární i sekundární úrovni. Zásadní proměny jsou spojeny se změnou stylu práce, forem i obsahu výuky a povinností soustavného celoživotního vzdělávání při vědomí přípravy a výchovy mladé generace, jež vstoupí do produktivního života za mnoho let; i proto je zásadní schopnost oddělit nosné, principiální prvky výuky od těch zcela malicherných a zbytných, a v jejím průběhu se soustředit naprosto dominantně na ty nosné. Je považováno za důležité pro obě typová opatření motivovat rozvoj pedagogických pracovníků i cestou osvojení nových způsobů vyučování (projektová výuka, obrácená výuka, badatelská výuka), včetně nalezení adekvátního stimulačního opatření finančně motivovat ty pedagogy, kteří toto osvojení prokáží i v učitelské praxi. Realizace tohoto opatření je podmíněna součinností s politikou MŠMT a je žádoucí pro tento účel vytvořit kariérní řád. Přestože Zlínský kraj nemá v této záležitosti žádné kompetence ani nástroje, je v této souvislosti relevantní usilovat o nápravu nynějšího stavu, kdy pedagogické fakulty přijímají ke studiu uchazeče s podprůměrnými studijními výsledky na střední škole. Neřešením tohoto exogenního problému se od počátku komplikuje snaha o splnění této prioritní oblasti. Projevem splnění této prioritní oblasti by se mělo stát zásadní posílení hodnotové identifikace mladých lidí s regionem Zlínského kraje.

Další vzdělávání a rozvoj pedagogických pracovníků v primárním školství: Je zřejmé, že primární vzdělání musí být nutně uvedeno naučením dovedností, z nichž bude žák schopen žít a spoléhat se na ně po zbytek svého života: sem patří nejen schopnost číst, psát a počítat, která se musí v jeho vnímání co nejrychleji zcela automatizovat a na níž musí navázat dovednostní a kompetenční nástavba. V nynější době sem zcela určitě patří schopnost komunikovat (kterou dosavadní systém při výuce, která je povětšinou monologem učitelů), a to v nejširším smyslu slova – v cizích jazycích, elektronickými formami, sebezprezentovat se – diskutovat a na základě zjištěných poznatků se rozhodovat a za toto rozhodnutí nést odpovědnost. V tomto duchu je žádoucí uskutečnit zásadní změnu v pojetí práce hlavního proudu učitelů, kteří budou schopni tuto změnu přímo uplatnit vůči žákům. Tato změna přitom není ústupkem v nárocích; naopak, je o změně kvality výstupu s ohledem na společenské trendy a budoucí potřeby. Tyto náležitosti by se měly stát obsahem **programu rozvoje pedagogických pracovníků** a jejich splnění pak přímo určující výši a vývoj jejich mzdy.

Další vzdělávání a rozvoj pedagogických pracovníků v sekundárním školství: V případě sekundárního školství se musí projevit a dále rozvinout změna naznačená v případě předchozího opatření; zde je však nutné rozlišit, zda se jedná o gymnázium či odborné školy. V případě gymnázia je pozornost zaměřena na pokračování kvalitativního posunu, zmíněného v případě základních škol (důraz na komunikaci, diskusi, rozhodování a posilování pocitu odpovědnosti), kde učitel je kompetentním průvodcem a moderátorem. V případě odborných středních škol (a tematicky zaměřených tříd gymnázií) by měl být rozvoj pedagogických pracovníků zaměřen na zdůraznění příslušné specializace (osvojení jejich základů – fundamentů disciplíny a respektování jejich vývojových trendů; zvláště v případě odborných středních škol včas osvojit vazbu s praxí a prvky duálního vzdělávacího systému). Střední školství je též ideální platformou pro intenzivní mezinárodní partnerství, předpokládající odpovídající jazykovou znalost učitelů. V případě gymnázií je pak základním smyslem výukového procesu příprava pro úspěšné působení na vysoké škole, čemuž by měl být obsah i forma výuky přizpůsobeny. Tyto náležitosti by se měly stát obsahem **programu rozvoje pedagogických pracovníků** a jejich splnění pak přímo určující výši a vývoj jejich mzdy. Na této úrovni by měli být navíc pedagogičtí pracovníci připravováni též na zpětnou vazbu ze strany žáků, kteří hodnotí průběh a přínos výukového procesu. Tato evaluace by pak měla být zcela samozřejmou součástí výuky na vysokých školách. Zvláště v případě pedagogických pracovníků na odborných školách je považováno jejich vzdělávání v součinnosti s firemním sektorem a dalšími entitami z praxe za nezbytné a mimořádně přínosné. Za doporučeníhodné lze například považovat model výměny zkušeností, kdy se pedagogové a pracovníci z praxe obohacují navzájem.

Důraz na zvyšování finanční, matematické, čtenářské, jazykové a ICT gramotnosti: Smyslem tohoto opatření je prosadit větší váhu potřebných oborů do vzdělávacích programů, včetně rozvoje a

propagace projektové výuky. Obsah vzdělávacího procesu nesmí být strnulý, ale musí reflektovat společenský vývoj. Potřebnost zmíněných oborů se opírá o analýzu dlouhodobé budoucí poptávky po pracovnících v jednotlivých oborových segmentech trhu práce. Výukový proces by se měl zaměřit na odstranění již jsoucích, či potenciálně hrozících rizik. Zásadním reálným rizikem je nízká jazyková znalost i u mladé generace; zde je třeba učinit skokovou viditelnou změnu. Velký potenciál spočívá též v zavedení praktických součástí finanční matematiky, umožňující racionální zdůvodnění řady obchodních transakcí, kterým bude budoucí generace čelit a efektivní prevence před vznikem možných problémů. Pro budoucí praktický život a schopnost kreativně a logicky myslet má velký význam osvojení minimálního základu matematických znalostí, jež v případě řady stávajících žáků taktéž nejsou zcela naplněny. Rozvoj komunikačních technologií by měl být směřován nejen na oblast zábavy a volnočasové komunikace, ale v daleko větší míře též k automatizaci budoucích pracovních aktivit a návyků. Současně by měl být vyvažován důrazem na aktivní čtení a z něj plynoucí jazykovou (informační) gramotnost a tuto neoddiskutovatelnou potřebu spojit s přínosy informačních a komunikačních technologií. To předpokládá i adekvátní modernizaci výukových metod s maximálně možným využíváním IT technologií. Finanční, čtenářskou a ICT gramotnost lze osvojit též prostřednictvím řešení problémových záležitostí v jiných oblastech v podobě projektové výuky. Zde je sledována též souvislost s předchozí Prioritní oblastí v podobě podpory vzdělávání pedagogů v projektové výuce. V případě gramotnosti matematické a jazykové lze však tento postup aplikovat až po získání základní báze znalostí v těchto oborech. Konkrétním příkladem naplňování tohoto opatření může být například působnost a aktivita kabinetů v rámci Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání (KAP)

Rozvoj nástrojů k podpoře vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami: Speciální vzdělávací potřeby lze velmi obecně rozdělit na ty, které se vztahují k mimořádně nadaným žákům, a na ty, které vykazují žáci s nějakým druhem handicapu.

V případě mimořádně nadaných není pochyb o tom, že talent mimořádně talentovaných žáků je zapotřebí rozvíjet. V případě základních škol by měl tento rozvoj probíhat prostřednictvím citlivé identifikace učitelů v rámci hlavního vzdělávacího proudu ve formě dobrovolných kroužků, oborových olympiád a soutěží, možností konfrontace a komunikace s ostatními talenty (rozdílný přístup je samozřejmě nutné volit podle druhu talentu – intelektuální, umělecký, sportovní), včetně mezinárodního porovnání. V případě středoškoláků již dává smysl cílená práce s talentem (jeho prokázání je žádoucí prostřednictvím měřitelných kritérií) v rámci speciálních talentových tříd a velmi individuálního vedení prostřednictvím zvláštního studijního plánu; přímá konfrontace s mezinárodním prostředím je na této úrovni nezbytnost, stejně jako naplnění ambic pokračovat na elitní světové univerzitě. V případě mimořádně nadaných studentů je zapotřebí „smířit se“, že pro tuzemské vysoké školy jsou ve většině „ztraceni“; o to větší úsilí (udržování společenských vazeb) je třeba vykonat pro jejich případný návrat do regionu či spolupráci/ součinnost s regionem.

U žáků s handicapem je klíčovým cílem tohoto opatření je vzniklý handicap odstranit, případně jej adekvátně kompenzovat. Podob handicapů může být hodně; jejich neřešení má společný jmenovatel – předčasný odchod ze vzdělávacího procesu; právě tomu je nutno přesvědčivě zabránit. Konkrétní opatření závisejí na druhu handicapu (a tím jsou úzce provázány s nástroji sociální politiky a obsahem Evropského pilíře sociálních práv): sociální, zdravotní, rasový, nízké předpoklady pro vzdělání a nízká úroveň inteligence, chudoba. V případě sociálního handicapu je samozřejmé, že nesmí být překážkou k zajištění a dosažení vzdělání a musí být pokryt nástroji sociální politiky. Stejně tak v případě zdravotního handicapu, kdy žáci musejí mít vytvořeny veškeré materiální podmínky pro to, aby se mohly plnohodnotně vzdělávat. Existence rasových bariér musí být řešena v souladu s ústavou a každý diskriminační projev nekompromisně trestat. Zásadní otázkou je přístup k žákům s nižší inteligencí (přičemž toto hledisko se nesmí prolínat a především paušálně zaměňovat s ostatními hledisky) – je zřejmé, že individuální a specifický přístup k nim je nutností. Otázkou však zůstává, zda ve speciálních zařízeních, anebo v rámci hlavního vzdělávacího proudu, v jehož rámci bude jejich handicap

respektován. Opatřením je zajištění a realizace těchto služeb na krajské úrovni a jejich dostupnost (například v podobě aktivit nabízených speciálními školami, zapojení psychologů do výukových programů speciálních škol, případně dětských domovů, zajištění dopravní dostupnosti pomocí školních autobusů, zajištění duálního systému v součinnosti s Krajskou hospodářskou komorou) při zachování sítě speciálních škol a krajských poraden. Konkretizace aktivit bude provedena v rámci Školské inkluzivní koncepce kraje.

2.1.4 Rozvíjet spolupráci v oblasti vzdělávání

Prioritní oblast 2.1.4 Rozvíjet spolupráci v oblasti vzdělávání	Typová opatření
	Podpora polytechnického a odborného vzdělávání na SŠ v návaznosti na potřeby trhu práce a nové trendy měnícího se trhu práce a digitalizace ekonomiky
	Vybudování funkčního systému kariérového poradenství pro primární i sekundární vzdělávání
	Posilování spolupráce škol na všech stupních (MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ)
	Zajištění dostupného zájmového vzdělávání, volnočasových aktivit a možností sportovního využití

Typová opatření:

Podpora polytechnického a odborného vzdělávání na SŠ v návaznosti na potřeby trhu práce a nové trendy měnícího se trhu práce a digitalizace ekonomiky: Toto typové opatření je prosazováno prostřednictvím a spolupráce specializovaných středních škol se zaměstnavateli absolventů. V situaci, kdy není v případě specializovaných středních škol uzákoněn systém duálního vzdělávání, je žádoucí se v tomto ohledu aktivně přizpůsobit potřebě. Navíc v situaci, kdy polytechnické a odborné vzdělávání není adekvátně poptáváno ze strany uchazečů o středoškolské studium. Smyslem je především nalezení obsahové i formální kontinuity mezi školským vzdělávacím programem na těchto školách a potřebami praxe. To vyžaduje aktivní a konsensus přinášející přístup z obou stran. Je třeba hledat vhodný komunikační model založený na některé ze stávajících platform, např. paktu zaměstnanosti, kterého by se na pravidelné bázi zúčastnili představitelé všech středních škol technického charakteru se zástupci podnikatelské sféry, případně Úřadu práce. Výstupy této platformy by byly prioritně zaměřeny na ty středoškoláky, kteří již nezamýšlejí dále pokračovat ve vysokoškolském studiu, ale preferují využít svého středního odborného vzdělání v aktivní pracovní činnosti (jako zaměstnanec či jako začínající podnikatel).

Vybudování funkčního systému kariérového poradenství pro primární i sekundární vzdělávání: Toto typové opatření je postavené na funkčním systému kariérového poradenství. Jak již bylo zmíněno v předchozím textu, základní dlouhodobou výzvou trhu práce je zajištění toho, aby jednotliví pracovníci vykonávali takový druh práce a působili v takovém oboru, ke kterému mají ty nejlepší znalostní a kompetenční předpoklady a který je též subjektivně baví a zajímá (dosažení souladu mezi schopnostmi a nároky vztaženými na příslušné pracovní místo; matching skills and jobs). Ne vždy je žák schopen tyto přednosti identifikovat a aktivně rozvíjet, zvláště pokud mají být tyto schopnosti specifikovány ve větší míře detailu. Proto má z důvodu úspory jak soukromých, tak veřejně vynaložených nákladů smysl, aby byl tento soulad optimalizován. Nástrojem pro dosažení souladu na trhu práce by měla být specializovaná pracoviště, jež prostřednictvím testů a jejich kritérií rozpoznají schopnost žáků pro určitý obor. Velmi zásadní je též spolupráce těchto pracovišť s rodiči žáka a jejich učiteli, aby byli s těmito výsledky seznámeni, a tyto byly vzaty v úvahu pro další orientaci jejich vzdělávacího procesu. Při naplňování tohoto opatření se nabízí vazba na Implementaci Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání (IKAP) v oblasti kariérového poradenství a akreditace vzdělávacích programů (spuštění pedagogických kabinetů a jejich systematická aktivita k naplnění poptávky ze strany pedagogů) a jejich budoucí působení.

Posilování spolupráce škol na všech stupních (MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ): Předmětem tohoto opatření je funkčnost platformy spolupráce v rámci vzdělávací soustavy v regionu. Panuje oprávněný názor, že pro zajištění žádoucí kvalitativní proměny (viz výše) je nejlepší začít od nejnižších stupňů vzdělávání a mezi jednotlivými stupni musí být vytvořena efektivní platforma spolupráce, fungující jako přirozený „vzdělávací klastr“, založený na koordinaci a rozvoji stávajících projektů a aktivit, jež budou dávat smysl i v budoucnosti, například za účasti pracovní skupiny vzdělávání v rámci RSK (a jejích minitýmů), krajských akčních plánů rozvoje vzdělávání (KAP), místních akčních plánů rozvoje vzdělávání (MAP), aktivit založených na bázi sektorových dohod či Paktu zaměstnanosti. Prioritním cílem spolupráce má být dosažení takové úrovně regionální vzdělanosti, jež odpovídá potřebám první poloviny 21. století a jež se opírá o vysokou úroveň kreativity, schopnosti se efektivně rozhodovat v podmínkách měnícího se světa, využívat jeho předností a čelit rizikům. To vyžaduje dosažení odpovídající úrovně jazykové, informační, technologické a ekonomické gramotnosti a uvědomění si základních občanských principů a postojů v souladu s evropským civilizačním okruhem. Platforma, která zahrne i centra kariérového poradenství, musí prolínat celým vzdělávacím procesem, včetně mateřských a základních škol, na kterých je žádoucí zahájit kvalitativní proměnu vzdělávacího procesu s kontinuální návazností na vyšší vzdělávací stupně. Současně je vhodné pracovat i s alternativami a jejich citlivým vyhodnocením pro jednotlivé případy, jež zahrnují například též činnost komunitních škol a školek. Předpokladem pro zajištění naznačené kontinuity a vhodnost zapojení alternativních řešení je stanovení krajského programu pro primární školství.

Zajištění dostupného zájmového vzdělávání, volnočasových aktivit a možností sportovního využití: Předmětem je fungování platformy komplementárních aktivit. Vzájemné vzdělávání je aktivitou neformálního vzdělávacího procesu, vytvořeného mimo oficiální vzdělávací systém na bázi dobrovolnosti, motivace se vzdělávat a rozvinutosti občanské společnosti. Zahrnuje škálu aktivit v podobě přednášek pro veřejnost, školení, kursů, ale i poznávacích vzdělávacích zájezdů. Může mít též formu zahraniční spolupráce. Je možné jej považovat za aktivitu, vykazující přínos z pohledu veřejného zájmu, neboť přispívá úrovni regionální vzdělanosti a představuje žádoucí alternativu v trávení volného času. Stejně tak bude důležité neopomíjet potřebu vzdělávání pedagogů volného času. Způsob využití volného času však může nabývat i jiných než vzdělávacích forem. I tyto mohou vedle naplňování osobních potřeb představovat uspokojování veřejného zájmu (sport, turistika, umění a kultura). Zvláště v podmínkách zhoršující se fyzické kondice obyvatelstva získává smysl cílená podpora sportovních aktivit (využívání kapacit škol, organizace sportovních kursů, koordinace aktivit s neziskovými organizacemi a se sportovními kluby a oddíly). Podpora těchto aktivit může být prováděna prostřednictvím informačního portálu, na kterém jsou přehledně poskytovány informace o obsahu a časovém rozsahu jednotlivých aktivit. Podpora může být uskutečněna v podobě veřejného příspěvku pro vybrané sociální skupiny (děti, mládež, senioři).

Specifický cíl 2.2: Zvyšovat kvalitu zdravotní péče a optimalizovat síť zdravotnických zařízení

Předtím, než přistoupíme k formulaci a obsahové náplni nástrojů a opatření v oblasti zdravotnických služeb, je vhodné zmínit, že financování zdravotnictví v České republice je dlouhodobě považováno za jedno z největších fiskálních rizik, neboť existují vážné a seriózní pochybnosti ohledně jeho udržitelnosti (ve stávající podobě, při očištění od cyklických faktorů, představuje jednu z největších zátěží fiskálního systému, jež ve spojení s velmi nízkou finanční spoluúčastí pacientů a velmi omezenou transparentností procesů, finančních toků a lékařských úkonů – i přes dílčí zlepšení – je spojeno s reálným rizikem ekonomické neefektivnosti).

Vzhledem k tomu, že stávající systém je celostátně plošný a neumožňuje alternativy, řešení v rámci Zlínského kraje bude vždy jen parciálním přízpůsobením dílčích parametrů, nikoliv strukturální změnou

jako takovou. Za síť zdravotních zařízení odpovídají primárně zdravotní pojišťovny a kraje mohou případné změny ovlivnit pouze nepřímo (například prostřednictvím funkčního působení pracovní skupiny složené ze zástupců Asociace krajů, VZP a Ministerstva zdravotnictví) s cílem aktivně působit na vytvoření dlouhodobé koncepce zdravotní péče. V rámci této platformy lze prosazovat i významná systémová i parametrická řešení. V prvním případě například oživení tématu přímé adekvátní spoluúčasti pacientů na krytí nákladů zdravotní péče (při zohlednění sociálních kritérií), například při úhradě pobytových služeb; ve druhém pak jasné určení sankčních pravidel pro případy zneužívání záchranné služby či pohotovosti. Přímé pravomoci regionální samosprávy jsou velmi limitované a jsou ovlivnitelné především prostřednictvím teritoriální diplomacie a aktivní moderace; za síť zdravotních zařízení primárně odpovídají zdravotní pojišťovny. Taktéž stávající vazba stát – regiony není zcela vyvážená a její podoba není z pohledu regionů příznivá; řešením je spolupráce a koordinace mezi všemi zainteresovanými subjekty.

A vzhledem k pochybnostem o udržitelnosti stávajícího systému nelze vyloučit, že v průběhu následujících let dojde k prosazení významnější strukturální změny, jež se bude opírat o zvýšení míry participace pacientů na nákladech poskytnuté lékařské služby, v zavedení systému soukromého zdravotního pojištění jako alternativě vůči systému veřejnému. Výsledkem může být zásadní posílení efektivnosti zdravotnictví, jež se projeví ve větším objemu disponibilních zdrojů pro poskytování zdravotních služeb a v omezení rizik spojených s nynějším jednopřířovým systémem jejich financování.

Relevantní témata Specifického cíle 2.2 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Integrovaná strategická koncepce pro řízení zdravotnictví a rozvoj zdravotnických služeb ve Zlínském kraji

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 2.2:

2.2.1 Optimalizovat sítě zdravotnických zařízení

Prioritní oblast 2.2.1 Optimalizovat sítě zdravotnických zařízení	Typová opatření
	Koncentrace a centralizace vysoce specializované zdravotnické péče
	Zachování dostupnosti specializované a základní zdravotnické péče v nemocnicích
Implementace inteligentních řešení ve zdravotnictví; rozvoj moderních zdravotnických služeb prostřednictvím IT technologií	

Typová opatření:

Koncentrace a centralizace vysoce specializované zdravotnické péče: Typové opatření spočívá v respektování modelu medicínské hierarchizace a zvýšení účinnosti jeho správy: SRZK 2030 se ztotožňuje s pojetím hierarchicky uspořádaného systému zdravotnických zařízení, jehož jádrem je síť čtyř nemocnic ve vlastnictví kraje v čele s Krajskou nemocnicí Tomáše Bati. Jejich cílem je poskytování komplexní, kvalitní a dostupné péče efektivním způsobem s prioritním cílem dosažení prospěchu pro pacienta. Tento model navíc předpokládá též zapojení privátních zařízení v jednotlivých segmentech specializace do integrovaného systému. V rámci něj by mělo dojít k poskytování vysoce specializované (centrové) péče prostřednictvím Krajské nemocnice Tomáše Bati (přičemž její některé segmenty by byly poskytovány zařízeními v Brně, Ostravě či Olomouci), jež má též nejlepší předpoklady pro aplikaci nových technologických postupů. Ostatní nemocnice by byly soustředěny na poskytování specializované a základní péče v hlavních oborech, přičemž otevřenou otázkou k dalšímu řešení zůstává statut jejich nominální samostatnosti. Zásadní podmínkou pro zkvalitňování péče je optimalizace zdravotnické infrastruktury ve směru centralizace oborů, ať už přestavbou stávajících objektů nemocnic, ev. výstavbou krajské nemocnice v nové lokalitě. Blíže bude rozpracováno

v připravované Integrované strategické koncepci pro řízení zdravotnictví a rozvoj zdravotnických služeb ve Zlínském kraji.

Podstatnou součástí fungování navrženého systému je jeho správa (governance), jež by byla primárně vykonávána Odborem zdravotnictví Zlínského kraje. Tento model též umožňuje zajištění koncentrace špičkových zdravotnických pracovníků a vytváří příznivé předpoklady pro ekonomickou udržitelnost systému a jeho efektivnost. Z hlediska nástrojů čelících rizikům v oblasti dostupnosti zdravotní péče odstraňuje prvek nahodilosti a zajišťuje funkční provázanost systému. Velmi důležitý je též vnitroregionální aspekt a optimalizace sítě s ohledem na potřeby v jednotlivých lokalitách, zejména s ohledem na dostupnost zdravotní péče. Zcela nutným předpokladem je v této souvislosti udržení dostupnosti primární péče dle Nařízení vlády (dostupnost zdravotnického zařízení do 35 min. autem).

Zachování dostupnosti specializované a základní zdravotnické péče v nemocnicích:

Předmětem je zajištění vyváženosti poskytování základní zdravotnické služby v nemocnicích v rámci regionu. Tímto opatřením se rozumí zachování dostupnosti specializované a základní zdravotní péče v nemocnicích podle kritéria spádovosti na úrovni okresních nemocnic s definovanou škálou oborů v souladu s Integrovanou strategickou koncepcí pro řízení zdravotnictví a rozvoj zdravotnických služeb ve Zlínském kraji.

Implementace inteligentních řešení ve zdravotnictví; rozvoj moderních zdravotnických služeb prostřednictvím IT technologií: Opatření je založeno na další aplikaci elektronických prvků ve zdravotnictví. Další rozvoj zdravotnických služeb se neobejde bez kontinuální implementace elektronických prvků ve zdravotnictví. Tento trend bude patrný jak v projektech nemocnic, tak v rámci ambulantních a vysoce specializovaných praxí. Již nyní Zlínský kraj je prvním regionem s úložištěm PACS snímků; v roli průkopníka elektronizace ve zdravotnictví zamýšlí pokračovat a rozvíjet ji.

2.2.2 Zvyšovat kvalitu zdravotní péče

Prioritní oblast 2.2.2 Zvyšovat kvalitu zdravotní péče	Typová opatření
	Modernizace zdravotnické infrastruktury
	Řešení problematiky nedostatku, kvality a nepříznivé věkové struktury zdravotnických pracovníků
	Ochrana duševního zdraví
	Udržení významu lázeňství a vysoce specializovaných lékařských pracovišť v kraji

Typová opatření:

Modernizace zdravotnické infrastruktury: Typové opatření je založeno na pořízení špičkových zařízení pro klinická i ambulantní zdravotnická zařízení. Moderní zdravotní péče vyžaduje přizpůsobit se technologickým trendům a v souladu se svým hlavním posláním pořizovat špičkové přístroje ke zvýšení přínosu pro pacienta. Současně je velmi podstatné i přizpůsobení se informačního a procesního systému a aplikace digitálních poznatků do praxe; těmito investicemi může být dosaženo významných provozních úspor a může být posílena transparentnost zdravotního systému obecně (pružné sdílení informací, elektronické zdravotní karty, elektronická forma komunikace mezi poskytovatelem zdravotní služby, zdravotní pojišťovnou a pacientem). Velmi zásadní je koordinace investičních aktivit s ohledem na potřeby i finanční možnosti. Součástí modernizace zdravotnické infrastruktury je i požadavek na zavedení letecké záchranné služby.

Řešení problematiky nedostatku, kvality a nepříznivé věkové struktury zdravotnických pracovníků: Spoléhá na přijetí komplexních personálních opatření ke zvýšení počtu a zlepšení struktury lékařů a zdravotnického personálu. Personální obsazení lékařů a lékařského personálu není dlouhodobě udržitelné. Není dostatek lékařů pro příslušnou kvalifikaci, a navíc jejich věková struktura

napovídá, že se tento nedostatek může dále prohloubit. Stávající personální struktura může reálně ohrozit bez učinění příslušných aktivních kroků dostupnost a kvalitu lékařské služby. Do této situace se musí aktivně zapojit kraj prostřednictvím motivačních nástrojů a přilákat mladé lékaře do regionu.

Ochrana duševního zdraví: Realizace tohoto opatření spočívá ve vytvoření systému schopného čelit negativním důsledkům společenského vývoje na duševní stav populace. Aktuální trendy společenského vývoje s důrazem na dosažení výkonu, posilování osobní zodpovědnosti, zesilující se konkurenceschopnost na trhu práce a zvyšování požadavků na pracovní schopnosti a kompetence vedou k výraznému zvýšení rizika v oblasti duševního zdraví. Cestou k omezení tohoto rizika je zajištění vyváženosti mezi pracovním a osobním životem, jež představuje jeden z cílů Evropského pilíře sociálních práv. Aktivní komunikace a osvěta v této záležitosti, včetně efektivní komunikace s představiteli podnikatelské komunity je cestou, která této vyváženosti může napomoci. Konkrétní řešení bude vycházet z podoby reformy psychiatrické péče státu, na které by se kraj měl expertně podílet. Může se opírat o činnost centra duševního zdraví, představující jádro reformy psychiatrické péče, kde navíc dochází k bezprostřednímu průniku potřeb zdravotních a sociálních služeb (viz například Prioritní oblast 2.3.2)

Podpora zdravého životního stylu obyvatel: V kontextu s obsahem Prioritní oblasti 3.5.1 a 3.5.2 je navrhováno využití zázemí sportovišť a infrastruktury pro využívání volného času k realizaci programů podporujících zdravý životní styl a tím přispívají ke zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva, především cestou prevence a osvěty s cílem změny chování ve prospěch zdraví, kdy základem je usnadnění přístupu informací, jejich porozumění, které povede ke změně postojů ke zdraví a posílí kompetence v přístupu ke zdraví. Nedostatečné kompetence v přístupu ke zdraví a zdravotně rizikové chování se, ve srovnání s většinou populací, ve větší míře projevuje u osob ohrožených sociálním vyloučením. Proto je žádoucí zlepšit rozhodování ve prospěch zdraví jak u většinové populace, tak zejména u osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením. To sebou ponese potřebu provázanosti sociálních a zdravotních potřeb, spolupráci zainteresovaných aktérů, zejména se jedná o orgány a zařízení ochrany veřejného zdraví (např. krajská hygienická stanice, Ministerstvo zdravotnictví a další), nestátní neziskové organizace, praktických lékařů a Zlínského kraje.

Udržení významu lázeňství a vysoce specializovaných lékařských pracovišť v kraji: Opatření je založeno na vytváření podmínek pro pokračování činnosti excelentních lékařských pracovišť v regionu. Zlínský kraj disponuje několika excelentními pracovišti s mimořádným postavením v rámci celé České republiky (např. Gemini oční centrum; Centrum reprodukční medicíny); tato pracoviště představují regionální symboly v oblasti excelentní lékařské péče a měla by se stát jak integrální součástí navrženého modelu medicínské hierarchie, tak současně by mělo dojít k synergii s ostatními regionálními aktéry ohledně propagace jejich činnosti a účasti na partnerských medicínských projektech. Nadto v podobě Luhačovic disponuje unikátní kapacitou lázeňských služeb, jež v nedávné době byla významně investičně podpořena jak s ohledem na absorpci lázeňských návštěvníků, tak především na kvalitu lázeňských pobytů pro celoroční využívání. V součinnosti s centrálou cestovního ruchu vytvořit systematický program pro zvýšení povědomí a možností využívání lázeňských kapacit v Luhačovicích a tím přispět ke zvýšení jejich renomé coby regionálního symbolu.

Specifický cíl 2.3: Zvyšovat kvalitu sociální péče a optimalizovat způsoby jejího zajišťování

Analytická část SRZK 2030 jasně identifikovala vysokou míru sociální soudržnosti ve Zlínském kraji jak optikou trhu práce, tak minimálním výskytem sociálně vyloučených lokalit, nízkou kriminalitou, vysokou mírou bezpečnosti a zdravou finanční strukturou domácností bez vážných rizik exekucí. Z pohledu sociální politiky je zásadním parametrem stále rostoucí délka naděje dožití obyvatelstva,

provázená však viditelným stárnutím. Z těchto zásadních skutečností a očekávaných trendů pak vyplývají klíčové závěry i výzvy pro sociální politiku v regionu Zlínského kraje. Kraj je důležitým aktérem v oblasti sociálních služeb. Z tohoto titulu musí být lídrem a udávat směr v rozvoji těchto služeb, který je formován Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb Zlínského kraje.

Veřejně poskytované sociální služby by měly být primárně zaměřeny na poskytování terénních a ambulantních služeb, jejichž obsah bude přizpůsobován kvalitativním nárokům na straně poptávky v průběhu sledovaného období. Velmi zásadním parametrem je příprava na prohlubování stárnutí populace, čemuž odpovídá i proces transformace pobytových sociálních služeb. Rozvoj terénních služeb musí být systémovou prioritou. Smyslem je poskytování efektivních a rovnoměrně rozložených sociálních služeb a zajištění jejich společného standardu napříč regionem. S ohledem právě na demografický vývoj je nutné sledovat využití terénních, ambulantních, ale i pobytových služeb a dle identifikovaných potřeb přizpůsobovat jejich nabídku a dostupnost. Velmi zásadním tématem pozvolné splývání služeb sociálních a zdravotnických.

Region Zlínského kraje je připraven na diverzifikaci sociálních služeb i z pohledu poskytovatele, přičemž je předpokládáno, že stále více z nich bude zajišťováno na soukromé bázi. Zlínský kraj si je současně vědom toho, že tomuto vývoji neodpovídá stávající legislativní úprava a je více než nutné tuto přizpůsobit předpokládanému stavu. V kontextu uvedeného je třeba zmínit, že za sociální služby ve vlastním slova smyslu považujeme takové, jež jsou prováděny v souladu se zněním Zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb. Nicméně principiálně je v rámci Specifického cíle 2.3 chápáno, že služby sociálního charakteru mohou být poskytovány též privátními poskytovateli při dosahování přiměřeného zisku. Měl by zde platit princip, že využití veřejných peněz přichází až v momentě, kdy uživatel nedisponuje prostředky na úhradu příslušné sociálně zaměřené služby a nemůže využít služeb poskytovaných komerčními subjekty (jejich význam v souvislosti s růstem životní úrovně obyvatel bude v čase růst).

Relevantní témata Specifického cíle 2.3 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Zlínského kraje
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje
- Koncepce protidrogové politiky ve Zlínském kraji
- Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji
- Integrovaná strategická koncepce pro řízení zdravotnictví a rozvoj zdravotnických služeb ve Zlínském kraji
- Krajský akční plán rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 2.3:

2.3.1 Zvyšovat kvalitu života v sociální oblasti

Prioritní oblast 2.3.1 Zvyšovat kvalitu života v sociální oblasti	Typová opatření
	Přispívání k zajištění sociální soudržnosti společnosti; aplikace principů Evropského pilíře sociálních práv
	Podpora prorodinné politiky
	Prevence před rizikovými typy chování
	Předcházení vzniku a rozšiřování sociálně vyloučených lokalit
	Zajištění kvalifikovaných lidských zdrojů v sociální oblasti

Typová opatření:

Přispívání k zajištění sociální soudržnosti společnosti; aplikace principů Evropského pilíře sociálních práv: Typové opatření je uskutečňováno prostřednictvím intenzivní komunikace a zvýšení povědomí o zajištění sociálně soudržné společnosti. Pojetí a vnímání sociální soudržnosti se vyvíjí a

mění. Je daleko silněji orientováno na prevenci a usiluje nejen o cílené oslovení problematických sociálních skupin, ale zahrnuje i celou společnost. Velmi silně se opírá o přirozené formy solidarity v rámci občanské společnosti a usiluje spíše o osvojení přirozených společenských návyků a modelů chování než o poskytování normalizovaných formálních sociálních služeb striktnímu výčtu potřebných. Projevem sociální soudržnosti je příjemné společenské klima, nikoliv pouze nabídka institucí formálně zajišťujících sociální péči.

Evropský pilíř sociální práv a jeho obsah byl již představen v rámci sekce 4.1.6 Návrhové části SRZK 2030. S ohledem na sociální soudržnost je klíčové jeho vnímání v komplexu jeho tří hlavních částí: rovných příležitostí a přístupu na trh práce (v podobě vzdělávání, rovnosti žen a mužů, rovných příležitostí a zajišťování sociální soudržnosti primárně prostřednictvím zapojení na trhu práce, resp. do produktivní činnosti /na rozdíl od primárního motivu čerpat sociální dávky/), spravedlivých pracovních podmínek (jež byly blíže aplikovány v pilíři Ekonomika a trh práce), jež v souvislosti se sociální soudržností berou v úvahu například bezpečnost a důstojnost pracovních podmínek a úroveň sociálního dialogu na pracovištích, a témata sociální ochrany a začleňování (péče o děti, sociální ochrana, podmínky podpory v nezaměstnanosti a záležitosti minimálního příjmu, udržitelnost důchodové politiky, propojenost sociální a zdravotní péče, začlenění osob se zdravotním postižením do praktického života, dlouhodobá péče, bydlení a téma stanovení etalonu pro základní sociální službu).

Nástroj a opatření by se měla týkat vytvoření informačně-komunikační platformy, iniciované krajem se zahrnutím maximálního spektra (organizované) občanské společnosti a zaměřené na diskusi a ztotožnění se se závěry a hlavními cíli Evropského pilíře sociálních práv a jejich používání v konkrétních podmínkách Zlínského kraje. Zde existuje mimořádný prostor pro zapojení i těch nejmenších sídelních jednotek, využívajících lokální iniciativu a respektujících konkrétnost místních podmínek. Vzhledem k tomu, že jedním z klíčových principů zajištění sociální soudržnosti je důstojné zaměstnání, v rámci této platformy by neměly chybět zaměstnavatelé a jejich zástupci.

Podpora prarodinné politiky: Typové opatření bude uskutečňováno prostřednictvím vytvoření rodičovské platformy. Již v současnosti je veřejná podpora rodinné politiky v České republice v porovnání se standardem v EU poměrně velkorysá (ať již měřeno podílem veřejných výdajů určených na tento účel, či například délkou rodičovské dovolené). Prarodinná politika musí být především záležitostí přirozené volby příslušné rodiny, jež by se však měla opřít o spolehlivé a fungující veřejné nástroje. Záležitosti rodinného života a jeho konkrétní náplně jsou primárně záležitostí výsostné a přirozené osobní volby příslušných aktérů, kde veřejný sektor může sehrávat výlučně velmi podpůrnou sekundární úlohu. Ta spočívá především ve zlepšení informovanosti o možnostech podpory, které se nabízejí a v iniciaci místních aktivit a jejich podpoře. Velmi zásadní je například vytvoření odpovídající obsahové náplně pro matky, vychovávající děti (aby zůstaly v kontaktu se svojí profesí, včetně možností velmi flexibilních a jim přizpůsobených pracovních úvazků); významná je i otázka dostupnosti škol a aktivit pro volný čas. Na selektivní bázi nelze podceňovat ani riziko chudoby a vytvoření především preventivních nástrojů před jeho vypuknutím. Je efektivní tato témata společně diskutovat s vědomím, že prarodinná politika musí být pojímána komplexně a na základě vzniklých podnětů na úrovni této platformy je možné přijímat konkrétní a vyvážená opatření.

Prevence před rizikovými typy chování: Základními nástroji pro naplňování tohoto typového opatření jsou komunikace, vzdělávání, výchova. Téma prevence před rizikovými typy chování má rovinu výchovnou a existence dostatečných možností a příležitostí pro pracovní zapojení i volný čas, které by nepodněcovaly ke zvýšenému riziku rozvoje adiktologických poruch a páchání trestné činnosti. Tomu pak odpovídají i opatření navrhovaná k řešení tohoto problému. První rovina je spojena s přesvědčivým zařazením tohoto tématu do vzdělávacích programů a zajištění takové formy výuky a výkladu, jež by mladé lidi odrazovala od tohoto nežádoucího chování; do tohoto procesu přitom musí být též aktivně zapojeni rodiče a vytvářeno takové společenské prostředí, vedoucí ke společenskému odsudku osob, které požívají drogy a páchají kriminální aktivity (což v České republice není vždy pravidlem). S první

úroveň je pak vedle preventivní spojena i dostatečně sankční složka, umožňující udělovat pachatelům těchto činností tresty, které je od ní budou odrazovat. Druhá rovina řešení spočívá ve vytvoření pestré škály možností pro aktivity ve volném čase i pro pracovní náplň (při vysoké míře propojenosti mezi nezaměstnaností a sociálním vyloučením na straně jedné a popsány formami kriminality na straně druhé).

Předcházení vzniku a rozšiřování sociálně vyloučených lokalit: Cestou k naplnění tohoto typového opatření je vytvoření podmínek pro pracovní uplatnění a volnočasové aktivity. Přestože příčiny sociálního vyloučení jsou mnohočetné (přístup k veřejným službám, včetně sociálních a vzdělávacích, kontakt se sociálním okolím, řešení osobních krizí, politická participace či etnicita), lze se domnívat, že jeho primárním zdrojem je nesystematická, případně žádná pracovní aktivita, jež následně neumožní plnohodnotně se účastnit na dalších společenských aktivitách a standardním prožívání života. A tudíž i řešení tohoto problému by mělo být vícefaktorové a směřující k opětovnému včlenění do běžného života společnosti. I Evropský pilíř sociálních práv však považuje za hlavní riziko sociálního vyloučení ztrátu zaměstnání či jiné formy aktivní produktivní činnosti, resp. stav, kdy dotyčná osoba nikdy ekonomicky aktivní nebyla. A proto hlavním nástrojem prevence je osvojení si života založeného na odpovědném plnění pracovních povinností, resp. zajištění takové životní náplně, která k sociálnímu vyloučení nepovede. Na tomto poli je tak přínosné podporovat tvorbu takových pracovních míst, kdy dojde k vzájemnému prolnutí charakteristik na straně nabídky a poptávky na příslušném pracovním trhu (na straně jedné přizpůsobení se kvalifikaci, schopnostem, vzdělání jednotlivých pracovníků; na druhé straně striktní dodržování pracovních povinností a orientaci na jejich pracovní výkon). Tam, kde je to shledáno efektivním, lze uvažovat též o podpořených formách sociálního podnikání, případně o vytvoření pracovních míst přímo ze strany veřejného sektoru (na úrovni krajské, městské i obecní) například v oblasti komunálního hospodářství, údržby veřejného sektoru apod. K nalezení adekvátního pracovního uplatnění pro sociálně vyloučené napomůže též systematická snaha při odstraňování překážek bránících pracovní aktivitě (osvojení sociálních návyků, využití možnosti osobních poradců v případě zadluženosti či exekucí). Specifická pozornost by měla být věnována sub-regionům a lokalitám, kde situace naznačuje zvýšený výskyt rizika sociálního vyloučení (nízký a snižující se příjem na obyvatele, neklesající míra nezaměstnanosti ani v období ekonomického růstu, pokles ekonomického výkonu daného území, riziko úpadku významného lokálního zaměstnavatele). Řešením může být též posílení dopravní obslužnosti veřejné dopravy, jež nabídne osobám z rizikového regionu pracovní uplatnění v jiných relevantních lokalitách.

Zajištění kvalifikovaných lidských zdrojů v sociální oblasti. Toto typové opatření bude prováděno skrze cílenou personální politiku na naplnění výzev v sociální oblasti. Výzvy Evropského pilíře sociálních práv vyžadují odpovídající podporu v personální oblasti. Jak již naznačeno, nejedná se pouze o pracovníky, kteří realizují jednotlivé formy sociálních služeb, ale jedná se o komplexní uchopení toho, aby tento nástroj byl vnímán a naplňován v nejširším společenském spektru. I v souvislosti a úzké koordinaci se vzdělávacími institucemi je žádoucí vytvoření dostatečného počtu pracovníků s odpovídajícími kvalifikačními a znalostními předpoklady k naplnění těchto náročných výzev, především v oblasti výchovy, prevence, konkrétního charakteru a podoby sociálních služeb i monitoringu situace přímo v terénu. Vedle zajištění kvalitativních požadavků by mělo být vyvinuto cílené úsilí k tomu, aby poskytovatelé těchto služeb fungovali v dostatečném počtu. Kraj by měl být koordinátorem a moderátorem pravidel takto pojaté personální politiky a hodnotitelem jejich výsledků (při vědomí toho, že pokud nedojde k odpovídající úrovni sociálního začlenění a riziko sociálního vyloučení se nekontrolovaně rozbují, i přímé finanční náklady na řešení této eskalace jsou mnohonásobně vyšší, než výdaje spojené s aktuálními vzdělávacími a preventivními aktivitami). Z pohledu výkonu personální politiky se nabízí například spolupráce s UTB (Fakultou humanitních studií) na konkrétních vzdělávacích aktivitách.

2.3.2 Zajistit efektivní a rovnoměrně rozložené sociální služby s ohledem na měnící se potřeby obyvatel

Prioritní oblast 2.3.2 Zajistit efektivní a rovnoměrně rozložené sociální služby s ohledem na měnící se potřeby obyvatel	Typová opatření
	Optimalizace sítě poskytovatelů sociálních služeb
	Podpora služeb poskytovaných v přirozeném prostředí osob
	Realizace aktivit směřujících ke zvyšování kvality sociálních služeb, včetně zavádění prvků digitalizace a elektronizace v oblasti poskytování služeb
	Rozvoj návaznosti zdravotní a sociální péče

Již předchozí sekce naznačila, že charakter sociálních služeb, jejich záběr, rozsah, způsob naplňování i intenzita z pohledu potřeb se proměňuje a vyvíjí. V časovém horizontu SRZK 2030 i s ohledem na demografickou predikci lze reálně předpokládat, že poptávka po těchto službách výrazně vzroste, nicméně charakter produktů sociálních služeb se může výrazně změnit. Lze předpokládat, že zajištění komplexních služeb péče o seniory se stane významným ekonomickým sektorem, jehož rozsah i kvalita se zásadně promění (v porovnání s nynějším dovozem stravy, zajištěním nákupu a úklidu, či odvozu k lékaři) ve směru asistence v životním programu seniorů směrem ke vzdělávání, poznávání, přizpůsobení se novým životním návykům v souvislosti s technologickým pokrokem, zábavou, cestováním, kulturním vyžitím, ale též funkcí občanské společnosti v místě bydliště; od elementárních služeb materiálního charakteru se bude stále více jednat o duchovní a zážitkový rozměr jejich života.

Sociální služby samozřejmě nebudou orientovány výlučně na seniory (ačkoliv právě v této věkové kategorii lze zcela právem předpokládat největší rozmach klientely, největší nárůst v poptávce po těchto službách). Jak též Evropský pilíř sociálních práv naznačuje, významná sociální funkce je naplňována vůči zdravotně handicapovaným, když v této dimenzi dochází k postupnému splývání služeb zdravotních a sociálních.

Důležité je též rovnoměrné teritoriální rozdělení těchto služeb v závislosti na specifických požadavcích potřebných osob, proto je zásadní jejich pravidelná aktualizace v čase.

Typová opatření:

Optimalizace sítě poskytovatelů sociálních služeb: Síť poskytovatelů sociálních služeb bude optimalizována prostřednictvím přizpůsobení počtu a kvality poskytovatelů sociálních služeb budoucí poptávce a činnosti komplexních komunitních center pro seniory. Lze předpokládat, že nynější kapacita i obsahová (programová) náplň poskytovatelů sociální péče nebude postačovat poptávce příští dekády. Zajištění důstojných sociálních služeb je nepochybně nejen věc vrcholného veřejného zájmu, ale též vizitkou nejen ekonomické, ale i sociální vyspělosti celé společnosti. S ohledem na to, že hlavní segment budoucí poptávky po sociálních službách – budoucí senioři – budou v příští dekádě v jiném ekonomickém postavení než senioři nynější, lze též předpokládat větší možnosti v případě jejich přímé finanční participace při úhradě nákladů těchto služeb. Model soukromého a veřejného partnerství se tak zdá být velmi pravděpodobný a proveditelný, jelikož kritériem pro poskytnutí sociálních služeb již nemusí být převážně ekonomická (finanční) situace seniora, nýbrž lze předpokládat, že i velmi ekonomicky bonitní senioři budou tento typ služeb poptávat. I z tohoto důvodu lze předpokládat vznik **komplexních komunitních center pro seniory**, jež budou mít podstatně větší četnost (v porovnání s nynějšími ústavy sociální péče) a v jejich rámci zásadně rozšířený rejstřík služeb. Tato centra nutně nemusejí být všechna v rámci veřejného vlastnictví a správy a bude zřejmě docházet i v jejich diverzifikaci. Kraj by měl však každopádně zajistit a garantovat minimální standard poskytnutí sociální služby na svém území a kontrolu jeho dodržování. Komplexní komunitní centra a charakter jejich služeb by měla být uzpůsobena nejen vůči osobám, pro které jsou tato centra současně rezidencemi, ale též jako denní stacionář pro osoby, které do nich budou na pravidelné či nepravidelné bázi docházet. Přestože by tato centra měla být prioritně zaměřena na rozhodující klientskou skupinu, tedy seniory, měla by být

uspořádána pro poskytnutí sociálních služeb i jiným občanským skupinám (děti a mládež s potřebou sociálních služeb, handicapovaní lidé v produktivním věku).

Podpora služeb poskytovaných v přirozeném prostředí osob: Opatření je realizováno cestou vytvoření koordinovaného a flexibilního systému sociální asistence a jeho rozvoje. Rejstřík sociálních služeb se v budoucnu velmi rozevře a jednotlivé produkty budou segmentově poskytovány dominantně buď prostřednictvím komplexních komunitních center anebo prostřednictvím distančního (terénního) poskytování služeb přímo v přirozeném prostředí jejich klientů, nejčastěji v jejich bydlištích. Vedle kapacit sociálních služeb poskytovaných na mobilním základě a zajištění odpovídajícího počtu a kvality personálu je nezbytné vytvořit efektivní komunikační systém mezi poskytovatelem a klientem, založený převážně na elektronické komunikaci (jejímž prostřednictvím bude docházet k aktualizaci produktů a novinek v oblasti sociálních služeb a jejich nabídky, ale zejména, jež poslouží jako krizová linka pro případ nutné asistence, jež by měla fungovat non-stop).

Realizace aktivit směřujících ke zvyšování kvality sociálních služeb, včetně zavádění prvků digitalizace a elektronizace v oblasti poskytování služeb: Opatření je prováděno cestou vzdělávání a systematické přípravy sociálních služeb se zaměřením na její kvalitu. Oblast sociálních služeb představuje obor, který projde zásadními změnami (viz výše); změní se jeho klientela a změní se zásadně charakter produktu, který se pod označením sociální služby bude nabízet. A konečně se změní též způsob jeho financování, kdy dojde k daleko významnějšímu zapojení soukromých finančních prostředků pro zajištění sociálních standardů. To vše ve spojení se změnou ekonomické struktury i technologickými změnami povede k zásadní proměně tohoto oboru. Kraj musí tyto změny systematicky monitorovat a jako garant úrovně sociálních služeb na svém území též aktivně ovlivňovat a koordinovat. S tím je spojena potřeba soustavného vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb a jejich pracovníků, aby charakter sociálních služeb odpovídal poptávce po nich ve smyslu jejich kvality, úplnosti a dostupnosti; a v případě, že na jejich poskytování budou uvolněny veřejné finanční prostředky, jde též o to, aby byly vynaloženy efektivně a účelně. Realizace tohoto typového opatření bude prováděna v úzkém propojení s obsahem Prioritní oblasti 2.3.1, při níž může dojít k využití součinnosti s UTB (Fakultou humanitních studií) na konkrétních vzdělávacích aktivitách.

Rozvoj návaznosti zdravotní a sociální péče: Typové opatření bude realizováno prostřednictvím identifikace synergií mezi zdravotní a sociální péčí. Budoucí vývojové trendy budou stále úžeji spojeny s logickou propojeností služeb zdravotní a sociální péče, především vůči klientům v pokročilé fázi jejich životního cyklu. Smyslem poskytování těchto služeb je nalezení funkčních vazeb, především v oblasti informovanosti, osvěty a preventivních aktivit (životospráva, zdravotně i sociálně vstřícná životní náplň), aby lidé ve stáří mohli co nejdéle zůstat ve svém přirozeném domácím prostředí, což je pro ně přínosné jak po zdravotní, tak sociální stránce. Doba života strávená v důchodu se sice viditelně prodlužuje, což však zcela neplatí pro dobu, kterou starší osoba stráví ve zdraví; kvůli tomu se v pokročilém věku zvyšuje závislost seniorů na dětech (které se současně starají o své vlastní děti). Systém péče by měl tyto okolnosti efektivně reflektovat. Do budoucna proto bude třeba mnohem výrazněji řešit provázanost mezi zdravotní a sociální péčí, zejména v situaci, kdy nemocnice nedisponují dostatečným počtem lůžek sociální péče a kapacity nynějších léčeben dlouhodobě nemocných využívají osoby vyžadující primárně sociální péči. Síť zdravotnických zařízení by měla reagovat na potřebu návaznosti zdravotní a sociální péče a vytvářet kapacity jak materiální, tak personální, které tuto návaznost zajistí vytvořením přiměřeného počtu tzv. sociálních lůžek v každé nemocnici. Dále bude také nutné řešit otázku deinstitucionalizace péče o duševně nemocné. To bude vyžadovat úzkou koordinaci zúčastněných aktérů, tedy příslušných odborů Krajského úřadu Zlínského kraje, Ministerstva zdravotnictví, resp. Psychiatrické nemocnice v Kroměříži a center duševního zdraví.

Propojenost zdravotní a sociální péče existuje též v případě ostatních věkových skupin. V případě osob v produktivním věku je základní sociální funkcí v tomto případě zajištění, aby zdravotní handicap

nebyl nepřekonatelnou překážkou pro zapojení se příslušných osob do pracovního procesu (za předpokladu, že dotyčný pacient zodpovědně dodržuje veškeré stanovené lékařské postupy, je věcí veřejného zájmu zajistit mu veškeré podmínky pro výkon jeho pracovní aktivity). To samé platí pro společenskou skupinu nejmladší populace, dětí a mládeže, kde zdravotní handicap nesmí být příčinou komplikací pro jejich vzdělávací proces.

2.3.3 Přispívat k dosažení sociální inkluze

Prioritní oblast 2.3.3 Přispívat k dosažení sociální inkluze	Typová opatření
	Transformace systému péče o ohrožené děti
	Vytvoření sítě sociálních služeb odpovídající zjištěným potřebám osob se zdravotním postižením
	Integrace osob se zdravotním postižením, menšin a marginalizovaných skupin

Jak patrně, riziko sociálního vyloučení vzniká především v podobě ztráty zaměstnání, resp. nulové zkušenosti s jakýmkoliv pracovním procesem. Není však jediné: k dalším patří riziko sociálního vyloučení v případě ohrožených dětí a v případě nedostatečné podpory zdravotně handicapovaných.

Typová opatření:

Transformace systému péče o ohrožené děti: Naplnění tohoto typového opatření spočívá v přizpůsobení péče o ohrožené děti jejich sociálním potřebám. Ohrožení dětí a jejich životní cesty nastává z různých důvodů: nezájmu rodičů o ně, ztrátou rodičů, rozpadem rodiny, předčasným odchodem dětí a mládeže z domova, neutěšenými rodinnými poměry a násilím v rodině. K těmto důvodům může v budoucnu s pokračující otevřeností přijít i migrace, jejímž důsledkem se řada lidí ocitá ve zcela novém a neznámém prostředí bez jakékoliv asistence. Toto opatření tak zahrnuje komplexní aktivitu v této oblasti, včetně identifikace jednotlivých důvodů a příčin a vytvoření účinných preventivních prostředků pro zabránění či omezení těchto jevů. V případě neúčinnosti preventivních opatření je nutné řešit též jejich následky. I nabízející se řešení jsou mnohočetná; zahrnují především efektivní vzdělávací a osvětovou komunikaci s ohroženými dětmi, současně pomoc v oblastech, kde ohrožené děti potřebují nalézt náhradu za neexistující rodinné prostředí; tato náhrada by je měla co nejlépe připravit do života v oblasti vzdělání i vytvoření adekvátních sociálních dovedností a návyků. Pro tento účel je nutné zajistit **odpovídající součinnost se vzdělávacím procesem a činností škol na všech stupních**. V rámci trendu omezování ústavní výchovy ohrožených dětí je vhodné usilovat o jejich vhodné zařazení do komunity náhradních rodin a pěstounské péče, kdy je nutné vytvořit nová kritéria pro přijetí dětí do těchto komunit. **Speciální pozornost je nutné věnovat přechodu dětí a mládeže do praktického života** v čase dosažení určitého věku a na vytvoření takových znalostí a dovedností pro praktický život, aby byla maximálně utlumena rizika s tím spojená. V případě ohrožených dětí bez ohledu na to, zda vyrůstají v náhradních či pěstounských rodinách, případně v ústavní péči je klíčová výchova takových **sociálních dovedností a občanské zodpovědnosti**, aby nedošlo v hraničních fázích jejich života k pokušení vydat se cestou kriminálních činů či jiné společensky škodlivé aktivity.

Vytvoření sítě sociálních služeb odpovídající zjištěným potřebám osob se zdravotním postižením: Realizace opatření je založena na koordinaci a sblížování sociálních služeb a jejich přizpůsobení se potřebám zdravotně postižených. V případě zdravotně postižených osob nejde pouze o co nejlepší způsob řešení jejich zdravotních problémů, v řadě případů chronických a trvalých. Zdravotní postižení s sebou též přináší obvykle negativní sociální dopad, jež se projevuje nemožností plnohodnotně se účastnit řady společenských aktivit, z čehož vyplývá riziko sociálního vyloučení. Jak již předchozí sekce 2.8 naznačila, prostor pro daleko užší součinnost a koordinaci sociálních a zdravotnických služeb se zde otevírá s ohledem na budoucí vývoj. A má též několik rozměrů: za prvé obsahuje zajištění toho, aby zdravotně handicapovaní mohli využívat stejný rejstřík služeb jako jiní

sociálně potřební (jedná se například o zřízení bezbariérových přístupů a možností pohybu v centrech sociálních služeb; v případě, že jsou sociální služby poskytovány distančně, měly by též brát ohled na zdravotní postižení klienta); za druhé však kvůli svému zdravotnímu handicapu, mohou mít někteří zdravotně postižení specifickou sociální potřebu (sklon k myšlenkám beznaděje, deprese, neřešitelnosti některých problémů a z toho plynoucí skepse a pesimismus; obtížnější možnosti komunikace s ostatními, složitější role v rámci občanské společnosti). Navíc, charakter zdravotního postižení může být s ohledem na ekonomické změny taktéž proměnlivý. Všechny tyto požadavky by měly být detailněji analyzovány, vyhodnoceny a využity ve prospěch budoucího rejstříku sociálních služeb, jejichž úroveň na území regionu kraj garantuje jako jednu z nejvýznamnějších veřejných služeb, které nabízí.

Integrace osob se zdravotním postižením, menšin a marginalizovaných skupin: Naplňování tohoto opatření se opírá o vytvoření podpůrného systému společenské integrace reálně a potenciálně vyloučených osob. S ohledem na posilující ekonomickou a společenskou fragmentaci je riziko sociálního vyloučení významnější, než bylo v nedávné i dálnější minulosti. Stejně tak je obtížnější vyloučené osoby identifikovat a napomoci jejich návratu do společenského systému. Na straně druhé došlo v nedávném období k obrovskému pokroku při uvědomění si problému sociálního vyloučení a existuje podstatně vyspělejší nabídka nástrojů a opatření pro tento účel v porovnání například s 90. lety. Za předpokladu zvýšené mezinárodní otevřenosti regionu Zlínského kraje se však otevřou další dosud neznámé aspekty tohoto tématu (jež jsou například již nyní patrné v Praze, případně v Brně) a sice nalezení příznivého společenského prostředí a podmínek pro život se zahraničními komunitami na území regionu. V rámci navrhovaného systému se jedná především o cílený monitoring tohoto tématu, o maximálně hodnověrnou identifikaci typologie rizikových skupin a vytvoření na míru postavených řešení pro zapojení těchto osob a jejich skupin do většinové populace. S ohledem na identifikovanou vysokou míru sociální soudržnosti ve Zlínském kraji však lze předpokládat, že v porovnání s většinou regionů České republiky nebude naplnění tohoto opatření tak náročné; v žádném případě jej však nelze bagatelizovat a podceňovat.

Specifický cíl 2.4: Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví a zvýšit roli kulturních institucí v regionu

Zlínský kraj disponuje značným kulturním dědictvím hmotného i nehmotného charakteru, jež si zaslouží uchovat, předat příštím generacím a v případě jeho ekonomického využití mu též dodat moderní obsah. Zvláště nehmotné kulturní dědictví spojené s činností uměleckých souborů a aktivitami lidové tvořivosti, pořádáním jízd králů, stejně jako sakrální rozměr kulturních aktivit je v rámci České republiky zcela unikátní a představuje další z typických regionálních symbolů. Jako konkrétní příklady lze uvést lokality i aktivity zapsané na seznamu UNESCO, či Evropskou kulturní stezku sv. Cyrila a Metoděje.

Relevantní témata Specifického cíle 2.4 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Koncepce účinnější podpory památkové péče ve Zlínském kraji
- Koncepce rozvoje místní kultury Zlínského kraje
- Koncepce rozvoje organizací Zlínského kraje v oblasti kultury

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 2.4:

2.4.1 Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví regionu

Prioritní oblast	Typová opatření
2.4.1	Péče o nemovité a movité kulturní památky
Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví regionu	Péče o nemovité kulturní dědictví
	Aktivní propagace a ekonomické využití kulturního dědictví

Typová opatření:

Péče o nemovité a movité kulturní památky: Opatření je uskutečňováno prostřednictvím ochrany a obnovy nemovitých a movitých kulturních památek, a přístupnosti kulturních památek pro veřejnost a nabídky atraktivních programů pro návštěvníky. Pro tento účel je zapotřebí provést aktualizaci stavu nemovitých a movitých kulturních památek a určení prioritních úkolů jejich ochrany a údržby v koordinaci s jejich vlastníky. Vzhledem k tomu, že kulturní památky představují jeden z regionálních symbolů, měl by kraj disponovat uceleným přehledem těchto památek z hlediska jejich významnosti a cennosti, i z pohledu jejich stavu a potřeby ochrany (komplexní obnova, dílčí opravy, běžná údržba). Prostor pro naplňování tohoto opatření existuje ve spolupráci s občanskými iniciativami. Kulturní památky, pokud to jejich charakter a účel dovolí, by měly být v maximální míře otevřeny pro veřejnost. Existence návštěvnických programů může vést k vytvoření dodatečných příjmů určených pro jejich další údržbu a ochranu. Vedle toho je vhodné vtělit těmto památkám též nový obsah a atraktivnost jejich návštěv zvýšit pomocí citlivé aplikace moderní techniky a prezentačních forem (např. interaktivní expozice, možnost komunikace prostřednictvím tabletů) tak, aby jejich prostřednictvím došlo k získání pozornosti i nejmladší generace. Údržba a ochrana těchto památek by s citlivou implementací těchto moderních prvků měla počítat, včetně možností pro jejich využívání na další účely (filmování, možnost pronájmu zámeckých prostor pro uzavřené akce apod.).

Péče o nemovité kulturní dědictví: Opatření se zaměřuje na uchování nemovitých tradic a jejich rozvoj, na činnost základních uměleckých škol, a pořádání festivalů, výstav a dalších aktivit popularizujících nemovité kulturní dědictví regionu. Nemovité kulturní dědictví svým rozsahem je ve Zlínském kraji zcela unikátní v rámci celostátního srovnání. Úsilí směřující k jeho uchování by mělo být velmi komplexní a projevit se již ve vzdělávacím procesu (na školách by mladá generace měla vědět o exkluzivitě tohoto jevu v rámci České republiky). Stejně jako v případě hmotného dědictví i v tomto případě je vhodné tradiční obsah přizpůsobit moderní formě (využití moderní techniky pro záznam a šíření lidové hudby, tanců) a využít pro propagaci a marketing. Základním kamenem pro výchovu budoucích lidových umělců je hustá síť základních uměleckých škol, která by se i nadále měla těšit velkorysému podpoře, jak z hlediska motivace žáků tyto navštěvovat, tak soustavné přípravy učitelů v jejich vzdělávacích aktivitách. Je žádoucí pro tyto školy, aby byly zapojovány též do různých forem mezinárodního partnerství, včetně možností prezentovat výsledky na relevantních fórech v tuzemsku i zahraničí. Smyslem ochrany nemovitého kulturního dědictví je nejen předání jeho smyslu a obsahu budoucím generacím, ale též zvýšení povědomí o něm i mimo region Zlínského kraje, včetně zahraničí. Proto je naprosto podstatné podporovat významné akce lidového umění v regionu, jež napomáhají posilovat jeho proslulost v této oblasti, zajistit jejich maximální možnou návštěvnost a současně vytvářet podmínky pro účast souborů lidového umění na aktivitách v zahraničí, včetně participace na výzkumných a akademických uměleckých projektech.

Aktivní propagace a ekonomické využití kulturního dědictví: Realizace opatření se spoléhá na trvalou propagační platformu a respektování ekonomických kritérií při ochraně a rozvoji kulturního dědictví. Centrála cestovního ruchu v koordinaci s vlastníky památek a nositeli nemovitého kulturního dědictví by mělo představovat klíčovou propagační platformu, jež bude jako projev veřejné služby spojující kulturnost v regionu s cestovním ruchem, vzděláváním a aktivním trávením volného času. Ta by měla spočívat ve vytvoření portálu pro návštěvu kulturních atrakcí Zlínského kraje, pravidelně

aktualizovanou o jednotlivé akce, spojenou s další komunikací, inzercí či propagací na veletrzích. Tato platforma by následně zainteresovaným návštěvníkům měla nabídnout další servis v podobě elektronické rezervace vstupenek, návrhu cestovního itineráře, doporučení na ubytování a stravování, asistenci v oblasti dopravy a dalších relevantních služeb a informací. Existují stále značné rezervy ve schopnosti „prodat“ klíčové a turisticky atraktivní přednosti Zlínského kraje v oblasti kulturního dědictví. Cílená aktivní propagace nejen regionálně vnímaných symbolů, ale též méně známých památek a událostí by měla být předmětem této prioritní oblasti.

2.4.2 Přispívat k posilování role kulturních institucí v regionu

Prioritní oblast 2.4.2	Typová opatření
Přispívat k posilování role kulturních institucí v regionu	Posílení spolupráce klíčových hráčů v kultuře a propojování kultury a vzdělávání
	Zajištění propagace a mezinárodní spolupráce kulturních institucí

Jestliže předchozí nástroj byl prioritně zaměřen na formy ochrany památek a zajištění optimálního vztahu památek a jejich návštěvníků, smyslem tohoto nástroje je posílení a koordinace kulturních institucí v regionu.

Typová opatření:

Posílení spolupráce klíčových hráčů v kultuře a propojování kultury a vzdělávání: Opatření se opírá o podporu činnosti kulturních institucí a koordinaci funkčních vazeb mezi nimi. V rámci regionu Zlínského kraje existuje v segmentu kulturních institucí značné množství subjektů (vlastníků, provozovatelů, správců, tvůrců, propagátorů) veřejného i soukromého charakteru. Pro zajištění jejich hlavního poslání je zapotřebí disponovat adekvátní ekonomickou základnou pro jejich činnost a současně koordinovat jejich aktivity tak, aby nedocházelo k neúčelným přesahům mezi nimi. Ekonomická stránka věci by měla být založena na jasném a kvantifikovaném naplnění výsledkových a výkonnostních kritérií a pro koordinaci aktivit lze doporučit vytvoření projektu s určením kompetencí, zodpovědnosti a cílových úkolů pro jednotlivé aktéry.

Zajištění propagace a mezinárodní spolupráce kulturních institucí: Naplnění tohoto opatření se neobejde bez zajištění odpovídajících prostředků pro propagaci a mezinárodní aktivity kulturních institucí. V současné době s výhledem do budoucna se činnost kulturních institucí již neobejde bez toho, aby jejich činnost nebyla adekvátně propagována ve vztahu k jiným kulturním institucím a tím si následně získala reputaci a vysoké renomé i na veřejnosti. Kulturní instituce při splnění kritérií výsledků a výkonnosti musejí disponovat zdroji pro tuto propagaci a výrazné posílení jejich aktivit v mezinárodním kontextu v podobě účasti na mezinárodních projektech, zvláště pak v tématech, jež jsou Zlínskému kraji blízká. Pro tento účel je též žádoucí soustavně vychovávat kulturní pracovníky schopné se v oblasti propagace a mezinárodního prostředí efektivně pohybovat a přinášet z něj pro mateřské instituce požadovaný přínos.

Specifický cíl 2.5: Rozvíjet efektivní správu území a občanskou společnost

Samotná veřejná správa a její výkon prochází v současnosti i s výhledem do budoucna prudkým vývojem. Mění se zaměření jejího poslání, zesiluje se důraz na výkon, který lze měřit. Otevírá se ohromný prostor pro zefektivnění jejich procesů prostřednictvím elektronizace a digitalizace, jež může přinést úsporu až 2% HDP území, k němuž jsou opatření vztahena. Potenciál existuje v rámci integrovaných řešení, kdy dochází k propojování veřejného a soukromého sektoru, včetně nalézání

společných modelů financování. Veřejná správa na regionální úrovni bude v budoucnu redefinovat princip subsidiarity s ohledem na to, že se změnou pravidel využívání prostředků Rozpočtu EU i vlivem bohatnutí České republiky nebudou některé dosud obvyklé finanční možnosti pro regionální subjekty dostupné; aby byly tyto potřeby i nadále zajišťovány, bude zapotřebí nalézt nový model podpory, včetně financování. Kraj a veřejný sektor obecně by se měl stát moderátorem dění na svém území.

Důležitou skupinou aktérů, která ovlivňuje rozvoj kraje a vyplňuje prostor mezi veřejným a podnikatelským sektorem, je neziskový sektor jako organizovaná část občanské společnosti. Nestátní neziskové organizace (NNO) mohou přispívat k řešení specifických rozvojových potřeb v území.

Relevantní témata Specifického cíle 2.5 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Zásady územního rozvoje Zlínského kraje
- Strategie Krajského úřadu Zlínského kraje
- Územní energetická koncepce Zlínského kraje
- Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 2.5:

2.5.1 Koordinace strategického a územního plánování

Prioritní oblast 2.5.1 Koordinace strategického a územního plánování	Typová opatření
	Přízpůsobení koncepční činnosti novým podmínkám
	Zajištění vyšší míry souladu mezi strategickými prioritami regionu a územním plánováním
	Odstraňování překážek v územním plánování pro zajištění investiční aktivity

Typová opatření:

Přízpůsobení koncepční činnosti novým podmínkám: Charakter územního rozvoje se zásadně proměňuje s tím, jak dochází k proměnám klíčových rozvojových faktorů. Řada opatření konvergenčního charakteru byla za uplynulých 30 let v regionu učiněna; budoucí rozvojové faktory budou daleko více než na extenzivní kritéria spoléhat na změnu kvality, nárůst produktivity, vzájemnou propojenost, daleko větší výskyt horizontálních řešení přesahujících rámec stávajících oborů a aktivit. O identifikaci těchto klíčových priorit a rozvojových trendů a jejich aplikaci v rámci Zlínského kraje je právě tato Strategie. Její klíčové závěry a konkrétní rozpracování do příslušné úrovně detailu je zásadním předpokladem pro budoucí koncepční činnost v regionu.

Zajištění vyšší míry souladu mezi strategickými prioritami regionu a územním plánováním: SRZK 2030 nabízí řadu strategických rozvojových priorit regionu, pro jejichž realizaci je nezbytný soulad s činností územního plánování. Ve smyslu, aby tyto aktivity byly realizovány v takovém typu území, který je pro ně nejvhodnější; a současně též opačně, aby konkrétní procesy a procedury územního plánování nebyly překážkou pro naplňování těchto rozvojových priorit. Územní plán představuje netriviální platformu, v níž by se měl promítat společný zájem jednotlivých subjektů a zájmových skupin v rámci regionu; současně však po jeho schválení by jeho nosné části měly být dodržovány a neměly být zpochybňovány. Výjimkou jsou samozřejmě zásadní změny, které by měly být do územního plánu pružně implementovány. Vytvoření takového systému územního plánování a realizace, který nejlépe odpovídá zájmům a potřebám obyvatel regionu, a jeho dodržování, jsou předmětem tohoto opatření.

Odstraňování překážek v územním plánování pro zajištění investiční aktivity: V návaznosti na předchozí opatření se toto týká odstranění konkrétních překážek především v procedurách územního plánování a následného stavebního řízení v takovém směru, aby tyto nebránily realizaci klíčových

investičních aktivit z pohledu regionálního rozvoje, ekonomické konkurenceschopnosti a vnější otevřenosti. V současné době naráží realizace některých klíčových rozvojových projektů na legislativu v oblasti územního plánování i výklad soudů do té míry, že tyto jsou zásadně paralyzovány a ohrožují územní rozvoj regionu. Přispění k situaci změny legislativního rámce, kdy dojde k vyvážení zájmů regionu jako celku se zájmy osobními či parciálními a stanovení pravidla nevratnosti či omezení retroaktivity poté, co dojde k dosažení určité časové lhůty či fáze přípravného procesu by bylo pro zajištění veřejného zájmu regionu více než přínosné.

2.5.2 Rozvoj profesionality a kvality lidských zdrojů ve veřejné správě

Prioritní oblast 2.5.2 Rozvoj profesionality a kvality lidských zdrojů ve veřejné správě	Typová opatření
	Systematická příprava lidských zdrojů ve veřejné správě s ohledem na budoucí trendy; profil efektivního pracovníka veřejné služby

Typová opatření:

Systematická příprava lidských zdrojů ve veřejné správě s ohledem na budoucí trendy: Naznačené nové výzvy pro veřejný sektor při respektování globálních i evropských megatrendů vyžadují kvalitní přípravu lidských zdrojů ve veřejném sektoru, které budou tyto výzvy řešit. Je otázkou, zda není čas na přizpůsobení se struktury zaměstnanosti ve veřejném sektoru směrem ke strategickým a manažerským projektovým profesím s přesahem mezi obory, v porovnání s rutinními administrativními agendami s nízkým invenčním potenciálem a přínosem. Jde o vytvoření **profilu efektivního pracovníka veřejné služby**, jež dosahuje vysoké úrovně znalostí a kompetencí v oborové specializaci, který však současně vnímá dění v souvisejících disciplínách. Je schopen ujmout se role moderátora dění v příslušné věcné oblasti, má obstojné komunikační dovednosti a je adekvátně jazykově gramotný. Pro tento účel prochází systematickou přípravou, jež se v plném rozsahu projevuje v kompetenci pracovníků krajského úřadu, v potřebné míře pak též na úrovni měst a obcí.

2.5.3 Implementace nových přístupů poskytování služeb občanům; eGovernment

Prioritní oblast 2.5.3 Implementace nových přístupů poskytování služeb občanům; eGovernment	Typová opatření
	Implementace nových přístupů veřejné služby občanům
	Osvojení nových forem vnitřních procesů ve veřejné správě

V posledním přibližně desetiletí dochází k zesilování trendu zvyšování kvality služeb veřejného sektoru, posilování jeho efektivnosti, projevující se až v podobě nahrazování rutinní administrativní činnosti automatizovanými systémy, které jsou úspornější, spolehlivější a umožňují uvolněné lidské zdroje (po příslušné rekvalifikaci) alokovat do činností a úkonů, kde je lidský faktor stále nenahraditelný (invence, kreativita, schopnost rozhodovat, kontrolovat). Tento trend se projevuje ve dvou rovinách: ve změně vztahu občan – poskytovatel veřejné služby; ve změně vztahu uvnitř systémů poskytovatelů veřejné služby. V případě zemí, kde tento proces dosáhl svého dosavadního maxima se výše dosažených úspor, odhaduje na přibližně 2% HDP (příslušného území) ročně, které je možné použít na jiný, užitečnější a přínosnější účel. Realizace obou typových opatření v rámci této prioritní oblasti je limitována v podmínkách Zlínského kraje stavem a vývojem na národní úrovni. Značná část z navržených řešení předpokládá dosažení výchozí realizační úrovně na úrovni státu jako celku.

Typová opatření:

Implementace nových přístupů veřejné služby občanům: Nový přístup poskytovatelů veřejné služby k občanům je založen především na efektivní práci s daty (včetně využívání big dat) a na využívání možností elektronických forem komunikace, jež omezují potřebu fyzické a opakující se

přítomnosti občanů na příslušném úřadě (efekt komfortní služby a úspory času). Občan na počátku spuštění systému sdělí veškerá svá identifikační data a jakýkoliv další úkon je založen na sdílení těchto dat mezi poskytovateli veřejné služby (občan již není dále obtěžován neustálými požadavky na vyplňování papírových dotazníků se stále stejnými údaji a vyplňování stále stejných typů žádostí); pouze v případě některé změny občan nahlásí změnu údajů s touto změnou spojených. Na této bázi je řešena základní agenda typu dokladů, jakýchkoliv povolení k jakýmkoliv úkonům, daňovým příznáním (kde existuje možnost on-line elektronické komunikace mezi plátcem a správcem daně bez potřeby zabývat se tradiční formou zpracování daňového příznání), záležitostí v případě změny rodinného stavu, místní poplatky apod. Občan si v podobě daní předplácí služby tohoto systému, které mu jsou komfortní a nákladově efektivní formou poskytovány. Základní platformou pro poskytování veřejných služeb občanům je interaktivní internetový portál a na něm umístěné exkluzivní daňové úložiště pro každého občana, kdy vstup na něj je podmíněn potvrzením identity prostřednictvím elektronické ID-karty (samozřejmě vše v souladu s evropským nařízením GDPR).

Osvojení nových forem vnitřních procesů ve veřejné správě: Pro zajištění možnosti poskytování nových forem veřejných služeb občanům je zajištění funkčního a spolehlivého informačního a elektronického systému mezi jednotlivými pracovišti v rámci poskytovatelů veřejné služby. Znamená to, že pro tento účel bude vytvořen centrální server, na který mají autorizovaný přístup jednotlivá oddělení a pracovníci příslušné agendy. V případě, že se příslušná veřejná služba týká několika oddělení úřadu, sdílí příslušné úkony vedoucí k jejímu splnění pracovníci těchto oddělení. Z pohledu občana – klienta je vůči úřadu partnerem příslušný pracovník front office; koordinace veškerých dalších úkonů je záležitostí úřadu („neobíhá“ občan s papíry, ale obíhají informace mezi odděleními bez vědomí občana; občanovi je ve finále poskytnuta veřejná služba, nikoliv dílčí polotovary).

2.5.4 Zajištění bezpečnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů; krizové řízení a plány; osvěta v oblasti kybernetické bezpečnosti

Prioritní oblast 2.5.4 Podpora služeb poskytovaných v přirozeném prostředí osob	Typová opatření
	Udržení vysoké míry bezpečnosti v regionu
	Komunikace a vzdělávání v oblasti bezpečnosti a nových bezpečnostních výzev

Typová opatření:

Udržení vysoké míry bezpečnosti v regionu: Je důležité aktivní prevencí zajistit, aby bezpečnostní situace ve Zlínském kraji zůstala natolik příznivá, jako doposud. Pro naplnění tohoto opatření je žádoucí aktivní monitoring bezpečnostní situace s identifikací příslušných rizik, stejně jako cílenou informační a osvětovou činností k této situaci přispívat a dále ji zlepšovat. Velmi důležitá v této věci je role občanské společnosti (jak organizované, tak neformální), jež by měla posilovat občanskou zodpovědnost, žádoucí formy občanského soužití a současně přirozeným způsobem odsoudit jevy, které nejsou v souladu s udržení bezpečných životních podmínek v kraji. V této roli je předpokládána silná součinnost občanské společnosti s kompetentními institucemi.

Komunikace a vzdělávání v oblasti bezpečnosti a nových bezpečnostních výzev: Občané Zlínského kraje by si měli být vědomi, že žijí v jednom z nejbezpečnějších a v přepočtu na obyvatele kriminalitou nejméně exponovaných regionů v rámci České republiky (Česká republika přitom v roce 2017 byla označena za šestou nejbezpečnější zemi na světě v přehledu přibližně 200 zemí). Součástí tohoto uvědomění je však i objektivní informování o rizicích, které v oblasti bezpečnosti mohou nastat (jsou interní, ale především externí). Má-li dojít k dalšímu posunu vnější otevřenosti Zlínského kraje, nutným průvodním jevem je intenzivnější kontakt se zahraničním prvkem (větší výskyt lidí i z jiných civilizačních okruhů, hovořících jiným jazykem, jiné barvy pleti i vyznání). Pro hladkou symbiózu je

nezbytné poskytnout místním obyvatelům objektivní, srozumitelné a nezkreslené informace o záležitostech migrace. V tomto kontextu je vhodné hovořit i o podstatě zvýšených bezpečnostních rizik v různých částech světa a způsobech jejich řešení (zvláště v době, kdy elektronicky šířené fake news těchto okolností zneužívají). Naprosto zásadní a do budoucna pravděpodobně stále významnější je v tomto kontextu téma kybernetické bezpečnosti, rozvíjení IT gramotnosti a schopnosti občanů těmto rizikům prakticky čelit. Kraj by měl být organizátorem a moderátorem diskusí na téma bezpečnosti a bezpečnostních výzev a jako takový se též na těchto aktivitách spolupodílel ve spolupráci s kompetentními orgány státní správy (především Ministerstvem vnitra) a Policií České republiky.

2.5.5 Přeshraniční rozměr regionální politiky; partnerství

Prioritní oblast 2.5.5 Přeshraniční rozměr regionální politiky; partnerství	Typová opatření
	Užší přeshraniční spolupráce; Akční plán EU
	Posílení mezinárodního partnerství
	Teritoriální diplomacie; kompetenční místo pro prosazování zájmů Zlínského kraje, včetně zastoupení Zlínského kraje při EU

Již ve stávajícím období dochází k akceleraci přeshraničního rozměru regionální politiky, jak ve vztahu k bezprostředně sousedícím regionům v jiných členských státech EU, tak například v rámci regionálních makrostrategií; obvyklá jsou též partnerství regionů navzájem napříč EU. S ohledem na to, že budoucí Víceletý finanční rámec 2021 – 2027 bude klást zesílený důraz na koncept evropské přidané hodnoty, lze předpokládat, že realizace přeshraničních projektů v rámci regionální politiky dále zesílí. Evropská komise si uvědomuje význam přeshraničních regionů, které se rozkládají na území několika členských států, přičemž historicky tvoří jediný celek. Kvůli překážkám, které díky státním hranicím stále existují, není využíván potenciál těchto území dostatečně (odlišný přístup k veřejným službám, komplikovanost a nejednotnost právních a administrativních systémů, vysoké náklady přeshraničních formalit, nejednotnost a složitost daňových systémů, systémů sociálního zabezpečení, obtížnost vzájemného uznávání administrativních požadavků omezuje přeshraniční pracovní mobilitu, neefektivnost a neintegrovatelnost místní veřejné dopravy přes hranice, není plně využita a rozvinuta přeshraniční lékařská péče. Na základě těchto zjištění je v EU uveden Akční plán pro přeshraniční regionální politiku, který bude podporován též v rámci programovacího období 2021 – 2027 a zaměřený na: prohloubení spolupráce a výměny, zlepšení legislativního procesu, podporu přeshraniční zaměstnanosti, podporu přeshraničního multilingualismu, usnadnění přeshraniční dostupnosti, umožnění přeshraniční veřejné administrativy, zajištění spolehlivé a srozumitelné informační báze a asistence; podporu většího sdílení facilit zdravotní péče, právní a finanční rámec přeshraniční spolupráce; vytvoření objektivního argumentáře pro usnadnění rozhodovacího procesu o přeshraniční součinnosti.

Typová opatření:

Užší přeshraniční spolupráce: Užší přeshraniční spolupráce bude realizována na základě vytvoření **konkrétního plánu přeshraniční spolupráce v souladu s Akčním plánem EU**. Akční plán pro přeshraniční regionální politiku EU představuje obecný rámec, jenž by měl být naplněn konkrétním obsahem pro zesílení součinnosti přeshraniční regionální spolupráce, především s Trenčianským krajem na Slovensku (ev. též krajem Žilinským). V jeho rámci by byly konkretizovány potřeby posílení vzájemné intenzity vztahů.

Posílení mezinárodního partnerství: V rámci posílení mezinárodního partnerství dojde k maximalizaci využití partnerství regionů v rámci EU. Jak již bylo zmíněno výše pro případ venkovských a městských oblastí, analogické důvody a motivy existují pro uzavírání efektivních a všestranně užitečných partnerství Zlínského kraje s relevantními územními celky v rámci EU. Toto partnerství bývá

nejen inspirací pro řešení obdobných problémů, ale otevírá prostor k řešení konkrétních společných problémů prostřednictvím projektů. Partnerství bývá velmi užitečné především pro vzájemný rozvoj cestovního ruchu, školství a vzdělanosti, kulturní a sportovní výměny, ale může být též vhodnou platformou pro společné podnikatelské či výzkumné projekty.

Teritoriální diplomacie: Prosazování teritoriální diplomacie bude uskutečňováno prostřednictvím vytvoření **kompetenčního místa pro prosazování zájmů Zlínského kraje v rámci České republiky i EU, včetně obnovení zastoupení při EU**. Jak dosavadní pasáže návrhové části SRZK 2030 snad jednoznačně ukázaly, naplnění jejích cílů, nástrojů a opatření bude velmi silně záviset na schopnosti teritoriální diplomacie Zlínského kraje. Tato teritoriální diplomacie by se měla zaměřit na cílenou obhajobu rozvojových zájmů Zlínského kraje jak v rámci orgánů České republiky (vláda a ministerstva, parlament, celostátní svazy a komory), tak stále více též v EU. Pro tento účel se zdá více než potřebné vytvoření kompetenčního centra pro záležitosti EU, jež bude systematicky a komplexně monitorovat veškeré relevantní dění v EU, vyhodnocovat jej, přizpůsobovat činnost krajských autorit těmto parametrům a závěry jasně a srozumitelně komunikovat všem relevantním aktérům. Nejde však jen o pasivní přijímání věcí vzešlých z celostátní či evropské úrovně, ale též o aktivní ovlivňování obsahu těchto záležitostí a možnosti podílet se na jejich tvorbě a vzniku; proto je zásadní zintenzivnit vazby (přímo, či prostřednictvím regionálních asociací ve směru co nejvíce bezprostřední účasti představitelů Zlínského kraje v tomto procesu v roli expertů, konzultantů, regionálních delegátů). Za zvážení v tomto kontextu stojí též znovuotevření zastoupení Zlínského kraje při EU.

2.5.6 Udržitelný rozvoj nestátních neziskových organizací a dobrovolnictví

Prioritní oblast 2.5.6 Udržitelný rozvoj nestátních neziskových organizací a dobrovolnictví	Typová opatření
	Efektivní a transparentní podpora NNO na principu partnerství Podpora dobrovolnictví a jeho vnímání ve společnosti

Neziskový sektor představuje významnou a především organizovanou část občanské společnosti. Znakem neziskových organizací je dosahování společného či společenského prospěchu, služba určitému obecnému zájmu a zvyšování kvality života občanů. Neziskové organizace vyplňují prostor mezi veřejným a podnikatelským sektorem. Na specifické potřeby společnosti jsou schopny reagovat flexibilně s vysokou mírou kvality a inovativnosti. Neziskové organizace působí v mnoha oblastech (kulturní, sociální, vzdělávání, životní prostředí, sport, rozvoj a bydlení, dobrovolnictví, náboženství, mezinárodní aktivity aj.) a nelze opomenout podíl neziskových organizací na zaměstnanosti v regionech.

Typová opatření:

Efektivní a transparentní podpora NNO na principu partnerství: Provázaná a smysluplná podpora NNO předpokládá vzájemnou spolupráci veřejné správy a neziskového sektoru na bázi partnerství. Neziskový sektor, přes své široké vymezení oborů působnosti, má co nabídnout, ať už odborníky, inovátory, zkušenosti a v neposlední řadě flexibilitu i komplexnost uchopení služeb, činností a aktivit. Zástupci neziskových organizací mohou být zapojeni při tvorbě koncepčních dokumentů, jsou zastoupeni v různých odborných platformách a poradních orgánech kraje. Kraj také vytváří komunikační kanál prostřednictvím speciálního webového portálu, který slouží k vzájemnému předávání zkušeností a poskytování vzájemně prospěšných informací.

Pro úspěšné fungování NNO je stěžejní zajištění finančních zdrojů. Opatření proto bude realizováno jednak prostřednictvím dotační politiky Zlínského kraje, tak zapojením dalších alternativních zdrojů (vícezdrojové financování, filantropie a individuálního dárcovství). Tematické priority, do kterých bude podpora směřována, jsou definovány v krajských koncepčních dokumentech, ať již základních, nebo sektorových. Efektivita a transparentnost podpory z rozpočtu kraje je podmíněna včasným zveřejněním

jasně definovaných podmínek a kritérií hodnocení pro všechny žadatele. Zároveň by mělo být snahou kraje vytváření dostatečných finančních zdrojů pro podporu NNO a umožnění zapojování NNO do realizace veřejných zakázek v souladu s jejich odborným zaměřením. Snahou by mělo být také zajištění minimální administrativní zátěže pro NNO.

Veřejná správa svojí dotační politikou a zároveň v jistém smyslu omezenými možnostmi finančních zdrojů pokrývá část oblastí zájmu NNO. Z důvodu nezávislosti na jednom zdroji je vícezdrojové financování nezbytností pro udržení činnosti neziskových organizací. Celá řada NNO je na vysoké profesionální úrovni, s desítkami placených zaměstnanců, s nastaveným procesním řízením a silnou firemní kulturou. Na druhém pólu se nachází desítky organizací postavených jen na dobrovolné práci nebo spolky, které se opírají o několik málo angažovaných jednotlivců, s minimem kompetencí v oblasti ekonomického řízení, personalistiky, marketingu, fundraisingu, apod. Zlínský kraj podporuje vícezdrojové financování, filantropii a individuální dárcovství, jak informačním servisem pro NNO prostřednictvím zřízení portálu pro NNO, ale také vlastní aktivní činností, ať už jde o účast na významných benefičních akcích či jejich pořádáním.

Podpora dobrovolnictví a jeho vnímání ve společnosti: Práce dobrovolníků je důležitá pro udržitelnost NNO ve všech oborech. Přestože se formou dobrovolné práce zapojují lidé napříč všemi společenskými vrstvami i územím kraje, je poptávka po dobrovolnících stále vyšší než nabídka. Je třeba rozvíjet takové kulturní prostředí, ve kterém je angažování se jednotlivců v nějaké neziskové organizaci, případně alespoň neorganizované dobrovolné činnosti něčím obvyklým a přispívajícím k jeho společenskému statusu i formování hodnotové orientace společnosti. Význam dobrovolnictví a vůbec fungování neziskového sektoru by měly být diskutovány již se žáky na základních a středních školách.

3.4.3 Pilíř 3: INFRASTRUKTURA A KVALITA PROSTŘEDÍ

Téma infrastruktury, jejích rozvojových priorit a potřeb, s ohledem na vývoj v příští dekádě prochází patrně největší proměnou při porovnání všech tří pilířů, na kterých je SRZK 2030 založena. Lze současně tvrdit, že změny v rámci jednotlivých oblastí infrastruktury jsou těmi primárními a průlomovými, jež následně ovlivňují další změny jak v případě Ekonomiky a trhu práce, tak Lidí a kvality života. Navíc, pod pojmy, které ještě před 10 lety měly určitý obsah se nyní a s výhledem do budoucna, skrývá obsah zcela jiný. Infrastrukturu rozumíme především dopravu (stále více však v Evropě hovoříme spíše o mobilitě, což má ilustrovat významnou změnu kvality), energetiku (procházející neuvěřitelnou proměnou směrem od maximalizace výroby energie k posilování konkurenčního prostředí energetického trhu, energetickým úsporám, hledáním zdrojů vstřícným k životnímu prostředí a vytváření inteligentních řešení vytvořených na míru jednotlivým klientským segmentům), informační a komunikační technologie (kde především automatizace a digitalizace vede k vytváření revoluce 4.0, mající obrovský potenciál při změně nynějších ekonomických sektorů, vzniků sektorů zcela nových, změnám ekonomické organizace s robustním dopadem na společenský systém). Infrastruktura se stává stále více globálním či alespoň kontinentálním tématem, umožňujícím řádově snadněji a v řadě alternativ propojovat jednotlivá místa na planetě a tomuto propojování vnášet obsah.

Na rozdíl od klíčových výzev v infrastruktuře, kvalita prostředí na straně druhé získává silný specifický územní rozměr (pomineme-li zásadní globální výzvy typu globálního oteplování). Zvláště z pohledu aktivní politiky regionu lze konstatovat, že celonárodně plošná klimatická témata z počátku 90. let de facto přestala existovat (míra znečištění ovzduší, vod, krajiny, jež měla systémový charakter, poplatný tehdejšímu ekonomickému i společenskému systému). V současné době má ochrana životního prostředí řadu regionálně specifických úkolů, jež se mohou dosti lišit od úkolů v jiných regionech. Východiskem k této regionálně pojaté ochraně životního prostředí je fakt relativně pozitivního stavu životního prostředí ve Zlínském kraji v současné době.

Do tohoto pilíře taktéž patří nalezení nové vyvážené vazby mezi venkovem a městy. Vodítkem zde mohou být trendy regionálního rozvoje jak v EU, tak i v rámci České republiky.

Strategický cíl Pilíře III. Zlínský kraj v roce 2030 bude zcela propojen silniční i železniční sítí v odpovídajícím rozsahu, kvalitě a komfortu, jež bude též platformou pro optimalizovanou a integrovanou veřejnou dopravu; bude mít osvojen nejmodernější systém on-line propojení, jež bude představovat virtuální alternativu vůči mobilitě materiální. Uchová si zdravé životní prostředí a bude přirozeně úsporně využívat disponibilní zdroje, zvláště přírodní a energetické.

Struktura Pilíře III.

Tabulka 70: Specifické cíle a prioritní oblasti pilíře Infrastruktura a kvalita prostředí

Pilíř III. Infrastruktura a kvalita prostředí	
Specifický cíl	Prioritní oblast
3.1 Rozvíjet dopravní infrastrukturu a optimalizovat dopravní obslužnost v regionu	3.1.1 Dobudování kvalitní dopravní infrastruktury v regionu
	3.1.2 Přispívat k využívání alternativních druhů dopravy
	3.1.3 Rozvíjet veřejnou dopravu v regionu
3.2 Rozvíjet a přizpůsobit energetický systém kraje	3.2.1 Přispívat k posílení energetické bezpečnosti a infrastruktury
	3.2.2 Přizpůsobit udržitelný energetický mix potřebám kraje
	3.2.3 Zvyšovat energetickou a materiálovou efektivitu
3.3 Chránit a udržovat životní prostředí	3.3.1 Řešit nakládání s odpady v souladu s evropskými principy
	3.3.2 Zajistit kvalitní hospodaření s vodou v regionu
	3.3.3 Snižit emise znečišťujících látek do ovzduší
	3.3.4 Chránit a šetrně využívat přírodu, krajinu a přírodní zdroje

3.4 Rozvíjet ICT a řádně spravovat veřejnou infrastrukturu kraje	3.4.1 Budování datových sítí a zajištění jejich bezpečnosti; budování regionálních datových sítí krajů a metropolitních sítí měst
	3.4.2 Zajištění kvalitního připojení celého kraje k vysokorychlostnímu internetu a zvýšení dostupnosti internetu ve veřejném prostoru a veřejné dopravě
	3.4.3 Rozvoj platformy sběru a využívání dat pro potřebu rozvoje území
	3.4.4 Efektivní provoz a údržba nemovitého majetku ve vlastnictví krajské a obecní samosprávy
3.5 Zajistit vyvážený rozvoj území	3.5.1 Zajistit vyvážený rozvoj venkova
	3.5.2 Zajistit vyvážený rozvoj měst a urbánních oblastí

Specifické cíle a Prioritní oblasti Pilíře III.:

Specifický cíl 3.1: Rozvíjet dopravní infrastrukturu a optimalizovat dopravní obslužnost v regionu

Za uplynulých 10 či 15 let doznala výstavba dopravní infrastruktury ve Zlínském kraji značného pokroku. Došlo k dlouho očekávanému napojení regionu na dálniční síť, zlepšila se kvalita a zvýšila kapacita dalších významných komunikací (I/50), robustně bylo investováno do rekonstrukcí silnic nižších tříd; došlo k dokončení druhého železničního koridoru, umožňujícího přímé komfortní spojení s Rakouskem, Slovenskem a Polskem. Přesto však výzvy v rozvoji dopravní infrastruktury zůstávají stále obrovské, když stále zdaleka není dokončen zamýšlený systém dálnic a zvýšení kapacity a kvality jízdy u dalších silnic I. třídy s následným napojením na dálniční síť. Existuje značný prostor pro výstavbu obchvatů měst a obcí a stále ještě je značné množství silnic nižších tříd ve špatném stavu. Do toho přicházejí výzvy budoucnosti, spojené s elektromobilitou, autonomním řízením a potřebou dalšího důrazu na propojování dopravních módů a integraci dopravy. To vše za podmínek, kdy podle zveřejněného návrhu nařízení pro Víceletý finanční rámec EU 2021 – 2027 je v oblasti dopravní infrastruktury (podle návrhu nařízení zvýšení mobility) zaměřovat podporu pouze na „rozvoj udržitelné, inteligentní, bezpečné a intermodální sítě TEN-T odolné vůči změnám klimatu; rozvoj udržitelné, inteligentní a intermodální celostátní, regionální a místní mobility odolné vůči změnám klimatu, včetně lepšího přístupu k síti TEN-T a přeshraniční mobility; podpora udržitelné multimodální městské mobility“. Z toho vyplývá, že investice do dopravní infrastruktury budou bezpodmínečně podléhat potřebě naplnění přínosů z pohledu klimatických cílů a životního prostředí, když jednoznačnou prioritou je rozvoj sítě TEN-T a v případě komunikací nižší třídy zajištění přeshraniční propojenosti. K tomu je nutné dodat striktní výčet oblastí, které v příštím období již nebudou v oblasti dopravy podpořeny vůbec: investice do letištní infrastruktury, financování nákupu kolejových vozidel (výjimka možná v případě veřejné služby podle zadávání veřejných zakázek a na tratích otevřených konkurenci, kdy příjemce může být nový účastník trhu).

Relevantní témata Specifického cíle 3.1 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Generel dopravy Zlínského kraje
- Plán dopravní obslužnosti území - Zlínský kraj
- Koncepce rozvoje cyklistiky na území Zlínského kraje
- Rozvoj kolejové dopravy ve Zlínském kraji
- Koncepce rozvoje silniční sítě II. a III. tříd Zlínského kraje
- Strategie bezpečnosti silničního provozu Zlínského kraje

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 3.1:

3.1.1 Dobudování kvalitní dopravní infrastruktury v regionu

Prioritní oblast 3.1.1 Dobudování kvalitní dopravní infrastruktury v regionu	Typová opatření
	Dobudování dálniční sítě a zkapacitnění dalších významných silničních tahů I. třídy
	Zvýšení plynulosti a bezpečnosti na nedálniční silniční dopravě
	Modernizace železniční infrastruktury
	Podpora budování infrastruktury pro kombinovanou dopravu
Rozvoj infrastruktury pro udržitelnou regionální dopravu	

Typová opatření:

Dobudování dálniční sítě a zkapacitnění dalších významných silničních tahů I. třídy: Opatření bude realizováno prostřednictvím dobudování dálniční sítě a dobudování dalších významných silničních tahů I. třídy. Dobudování dálniční sítě se týká na území Zlínského kraje dálnic D49 a D55, jež procházejí přímo jeho územím. Zlínský kraj však má též s ohledem na propojenost s ostatními regiony České republiky silný zájem na dokončení dálnice D1 v oblasti Přerova, dokončení dálnice D48 (z hlediska alternativy pro spojení s Moravskoslezským krajem a Polskem) a D35 (z hlediska alternativního propojení se zbytkem České republiky). Průběh výstavby nemůže Zlínský kraj ovlivnit přímo, ale prostřednictvím svých legitimních představitelů na příslušných kompetentních místech (Ministerstvo dopravy, Ředitelství silnic a dálnic, Státní fond dopravní infrastruktury), případně prostřednictvím organizované občanské společnosti (Sdružení pro rozvoj dopravní infrastruktury na Moravě). Vzhledem ke zvýšení intenzity mezinárodní osobní i nákladní silniční dopravy a zvýšené poptávce po službách pro řidiče a pasažéry lze doporučit na některém úseku dálnice procházející Zlínským krajem vytvoření komplexního centra dopravních služeb (s dostatečnou kapacitou odstavných ploch pro osobní vozidla, autobusy i kamióny); tato centra v zemích západní Evropy bývají velmi zisková a mohou též přispět k diverzifikaci regionální ekonomické struktury. Plochy podél dálničních těles by též měly být z důvodu bezpečnosti dopravy lépe uzpůsobeny pro uskutečnění kontrolní činnosti policie a celní správy. Z hlediska odpovídajícího silničního propojení Zlínského kraje a jeho provázanost s dálniční sítí České republiky je zásadní též zkapacitnění silnic I. třídy I/35 a I/57 a pokračování v budování obchvatů měst. Rovněž v tomto případě může Zlínský kraj svým vlivem působit na realizaci těchto potřebných investic, resp. opřít se o aktivity organizované občanské společnosti.

Zvýšení plynulosti a bezpečnosti na nedálniční silniční dopravě: Toto opatření bude zaměřeno na pokračování v rekonstrukcích a opravách silnic nižších tříd, na zajištění systematické údržby, rekonstrukcí a modernizací komunikací a jejich specifických součástí a okolí, zkvalitnění systému značení na komunikacích v rámci kraje, a na implementaci zásad bezpečnosti silničního provozu (BESIP) v regionu. Přestože v předcházejícím období došlo k poměrně intenzivní vlně rekonstrukcí a oprav silnic nižších tříd (ve vlastnictví kraje), potřeba jejího pokračování je stále zásadní. Zlínský kraj by s ohledem na příští dekádu měl pokračovat v úspěšném konceptu rozvoje silnic II. a III. třídy a pokračování budování obchvatů obcí, založeném na pravidelně aktualizovaném harmonogramu těchto činností se zdůrazněním jejich prioritizace, urgentnosti a naplňování věcných kritérií. Charakter těchto rekonstrukcí má být daleko zřetelněji a bezprostředněji přizpůsoben cílům v oblasti klimatické politiky a životního prostředí, pokud má být pro tento účel využito prostředků z Rozpočtu EU. I tak lze předpokládat, že prostředky EU nebudou pro tento účel postačovat a bude nutné podílet se na fungování významného alternativního zdroje. Řešení tohoto tématu by měla přinést regionální rozvojová agentura a její sekce řízení finančních nástrojů. Rekonstrukce regionálních komunikací, především průjezdy hustěji osídlenými místy, by měly být přizpůsobeny požadavkům kladeným na autonomní řízení silničních vozidel. Je zásadní vytvoření závazného plánu údržby komunikací a jejich specifických součástí i bezprostředního okolí komunikací, na niž bude vyčleněn a reálně též využit minimální limit v objemu přibližně 3-5% hodnoty těchto komunikací. Systematický program údržby představuje nejlepší

a nákladově nejvýhodnější řešení udržování kvality komunikací a zajištění jejich provozu bez rizika vzniku jejich havarijního stavu řešitelného při podstatně vyšších nákladových úrovních. K údržbě též patří zajišťování kultivovaného prostředí bezprostředního okolí, včetně příkopů, chodníků a těles pro bezmotorovou dopravu a dopravního značení. V České republice obecně lze hovořit o nepřilíš vyhovujícím systému značení na silničních komunikacích (který je zvláště pro nerezidenty v daném místě či sub-regionu občas velmi nepřehledný, neumožňující komfortní orientaci a tím zvyšující riziko dopravní nehody či kolizní situace na silnici). V České republice je mnohdy obsah značení automaticky recyklován po desítky let i přes to, že již ne zcela odpovídá realitě. Vzorem může být systém značení v řadě západních zemí, například v Německu, jež je založen na logice opakovaného udávání stále stejného cílového města na projížděných křižovatkách, plus uvedení místně nejbližšího sídla (sídla). Značné komplikace může pro návštěvníka způsobit též nynější praxe značení ve městech, kdy je občas velmi komplikované z města vyjet správným směrem. V čase četných oprav a rekonstrukcí představuje kapitolu samu pro sebe značení objížděk. Na silnicích v České republice též dochází k častému poškození, deformacím či krádežím dopravních značek bez pružné nápravy do původního stavu, což taktéž může zkomplikovat přepravní komfort a zvýšit bezpečnostní rizika. Kraj by měl být iniciátorem zásadního upgrade v systému silničního značení na komunikacích ve Zlínském kraji v průběhu nastávající dekády. V návaznosti na odpovídající strategický dokument na nižší úrovni detailu se jedná o rozvoj systému dopravní výchovy, včetně dětských dopravních hřišť a adekvátní osvěty podporující bezpečnost dopravy (preventivně informační, vzdělávací a volnočasové aktivity zaměřené na bezpečné chování v rámci silničního provozu určené pro jednotlivé typy účastníků silničního provozu – rodiče a děti, stárnoucí populaci, chodce, mladé a nové řidiče, cyklisty a motocyklisty), a realizace praktických aktivit, vedoucích ke zvýšení bezpečnosti v dopravě (zlepšování přehlednosti přechodů pro chodce, míst pro přecházení a zajištění řádné viditelnosti chodců; realizace dopravně inženýrských opatření, například budování zpomalovacích ostrůvků na vjezdech do obcí, usměrňovacích ostrůvků v průtazích obcí, optických psychologických brzd na vozovce, chodníky s přímou vazbou na přechod pro chodce, zklidňování dopravy v obytných zónách, dílčí pásy, parkovací a odbočovací pruhy, malé okružní křižovatky apod.).

Modernizace železniční infrastruktury: Toto opatření je zaměřeno na elektrizaci významných tratí, rekonstrukci další infrastruktury a rekonstrukce a revitalizace nádraží a nevyužívaných pozemků pro železniční dopravu. Nosná páteřní železniční trať v trase druhého železničního koridoru (Břeclav – Petrovice u Karviné, jež prochází Zlínským krajem na území mezi Starým Městem u Uherského Hradiště a Hulínem) byla úspěšně rekonstruována a rovněž pro další období se zdá být vyhovující. Klíčové je však posílení komfortu navazujících či dalších pro region významných tratí. Z pohledu krajské metropole je zásadní elektrizace, zdvoukolejnění a výstavba důstojného multimodálního dopravního terminálu ve Zlíně na trati Otrokovice – Vizovice. Pro efektivnější vnitroregionální propojení, včetně napojení na lázeňské město Luhačovice, i přeshraniční spojení je podstatná investice do modernizace a elektrizace tratě Staré Město – Bylnice, včetně odboček do Luhačovic a Veselí nad Moravou a vnímání potřeby udržení přeshraniční obslužnosti přes Vlárský průsmyk na Slovensko z důvodu ekonomického významu i rozvoje cestovního ruchu (v kontextu s připravovanou cyklostezkou). Přizpůsobení budoucím nárokům vyžaduje též trať Valašské Meziříčí – Vsetín – Púchov. Pro Zlínský kraj má též velký význam modernizace železniční trati Brno – Přerov s odbočkou Kojetín – Hulín – Valašské Meziříčí. S ohledem na ekologizaci dopravy a příspěvek bezpečnější silniční dopravě je žádoucí vytváření pro rozvoj nákladní dopravy pro železnici (jež v uplynulých 25 letech zaznamenala výrazný relativní pokles výkonů s ohledem na ostatní druhy dopravy), včetně obnovy a budování odpovídající infrastruktury pro železniční nákladní dopravu (kapacitní a adekvátně vybavená překladiště). Součástí významných investic v oblasti železniční dopravy je neoddelitelně projekt na rekonstrukce a revitalizace nádraží. Ta jsou mnohdy ve zcela žalostném stavu a naprosto nenaplňují funkci důstojné vstupní brány do příslušného města/ obce; mnohdy naopak představují skvrnu na veřejném prostoru v daném sídle. Mělo by být zájmem kraje z hlediska atraktivnosti veřejného prostoru, aby se nejen funkčnost, ale též

estetická stránka nádražních budov zásadním způsobem proměnila (v nynějším neutěšeném stavu bez zodpovědné správy a údržby se nadto stávají útočištěm občanů ze společenské periferie). Je zřejmé, že pokud tyto objekty vznikaly před mnoha desítkami lety, je nezbytné jim vtělit nový důvod existence, jež nemusí mít přímý vztah se železniční přepravou (obchodní centrum, poskytovatel služeb, kancelářské prostory pro poskytování veřejných služeb, ubytovací a gastronomické služby, podnikatelský inkubátor apod.). Totéž se týká i zefektivnění kolejového svršku (kdy obvykle je redukován počet kolejí či jsou odstraňována již nepotřebná zařízení), čímž vzniká prostor pro další využití (podnikatelské, rezidenční). Ani zde kraj či obce obvykle nejsou vlastníky těchto nemovitostí a pozemků, měly by však sehrát významnou a aktivní roli při definování nového obsahu těchto objektů.

Podpora budování infrastruktury pro kombinovanou dopravu. Opatření je realizováno prostřednictvím investic do infrastruktury pro kombinovanou dopravu. Aktuálním trendem v rámci evropské dopravní politiky je nalézání optimálního mixu jednotlivých dopravních módů jak z pohledu komfortu pro zákazníka (jak přepravované osoby, tak nákladu), tak ekonomiky provozu i dopadů na životní prostředí. Smyslem je snížit podíl přepravy na silnicích a dosáhnout vyváženého podílu jednotlivých módů v závislosti na typu dopravní služby i její vzdálenosti. Praktická realizace kombinované dopravy pracuje se zřetelným dělítkem na dopravu osobní a nákladní; tomuto dělítku jsou následně přizpůsobeny hlavní nástroje a kritéria pro realizaci systémů kombinované dopravy. Pro zajištění tohoto mixu je nezbytné vybudování odpovídající infrastruktury, jež naplnění tohoto cíle umožňuje. Tato infrastruktura zahrnuje nejen fyzickou infrastrukturu v podobě logistických center, překladišť, přestupních terminálů osobní dopravy, ale též její software, způsob řízení těchto druhů dopravy a optimalizaci kombinací mezi nimi. V případě Zlínského kraje se tento mix zužuje převážně do nalezení vyváženého stavu mezi železniční a silniční dopravou (což platí v zásadě jak pro osobní, tak nákladní dopravu); využití lodní dopravy ve významnějším rozsahu pro osobní a nákladní přepravu není v horizontu SRZK 2030 realistické, případné zvýšení váhy letecké dopravy by vyžadovalo intenzivní zapojení letiště Kunovice do přepravy nákladu, případně zajišťování neveřejné (privátní) osobní dopravy; pro zapojení veřejné letecké dopravy do multimodálního řetězce osobní dopravy by bylo žádoucí „rozlétání“ letišť v Brně a Ostravě s dostatečně reprezentativní nabídkou spojů. Zlínský kraj by měl být přítomen jako aktivní hráč při vzniku programu infrastruktury pro kombinovanou dopravu a být iniciátorem této aktivity.

Rozvoj infrastruktury pro udržitelnou regionální dopravu. Opatření se bude uskutečňovat prostřednictvím investic do doplňkové infrastruktury pro udržitelnou regionální dopravu. Pravidla pro multimodalitu se týkají též osobní regionální dopravy, pokud je jejím kritériem udržitelnost. Má-li dojít k omezení individuální osobní automobilové dopravy, musí dojít k vytvoření komfortního systému veřejné dopravy, který se pro občany stane atraktivní variantou. Lze samozřejmě kombinovat též individuální a veřejnou dopravu, zvláště v případě odlehlejších lokalit regionu. Komfortní systém vzájemně propojené udržitelné regionální dopravy vyžaduje významné investice do záchytných parkovišť (především v městských a turisticky atraktivních oblastech), existenci přestupních terminálů (využitelných pro transfer z osobního vozu na autobus či vlak v jednom místě, včetně doprovodné infrastruktury maloobchodu a služeb – předpokladem je samozřejmě následná optimálně zajištěná veřejná přeprava). Tyto terminály by měly být vybaveny stojany pro bikesharing (s možností vrátit jízdní kolo v cíli cesty – celoregionální kompatibilita), možností hladce cestovat vozem taxi, infrastrukturou v oblasti pohonných hmot, včetně nabíjecích stanic pro elektromobilitu apod. Součástí opatření je též využití telematiky v dopravě jako příklad smart řešení.

3.1.2 Přispívat k využívání alternativních druhů dopravy

Prioritní oblast 3.1.2 Přispívat k využívání alternativních druhů dopravy	Typová opatření
	Přispívat k rozvoji alternativních pohonů automobilové dopravy
	Vytváření podmínek pro větší využití cyklo dopravy
	Podpora letecké dopravy
	Rozšíření možností turistického využití vodní dopravy a zvážení budoucího rozšíření vodní dopravy

Typová opatření:

Přispívat k rozvoji alternativních pohonů automobilové dopravy: Opatření bude realizováno na základě aktivního postoje k alternativním pohonům v automobilové dopravě. V současné době zřejmě probíhá zlomové období z pohledu alternativních pohonů v automobilové dopravě. Aktivní postoj z pohledu Zlínského kraje může být v této záležitosti mnohočetný. Může se ubírat cestou podpory výzkumných a vývojových aktivit na příslušných pracovištích UTB; s aktivním přispěním Zlínského kraje může dojít k vytvoření partnerské platformy pro jejich praktickou aplikaci v některém z podniků ve Zlínském kraji. Tento projekt pak může být realizován například v rámci úsilí obsadit SPZ Holešov. Další z možností jsou již velmi bezprostřednější: souvisí s vytvořením podmínek pro využívání vozidel s alternativním pohonem v regionu – týká se především napájecích stanic, případně dalšího servisu s provozem těchto vozidel spojeného. Zcela bezprostřední aktivitu lze uskutečnit v případě ovlivnění režimu dopravy, resp. podpory ekologicky vstřícného provozu. V řadě západoevropských měst jsou vytvářeny režimy nízkoemisních zón, do kterých mohou vjet pouze vozidla s předchozí registrací, jež splňují určitá kritéria kladená na jejich motor a intenzitu emisí. Zde může kraj v součinnosti s městy (či rekreačními oblastmi) sehrát roli zcela bezprostřední.

Vytváření podmínek pro větší využití cyklo dopravy: Toto opatření bude spočívat v pokračování výstavby infrastruktury pro cyklo dopravy. V nedávném období byla zásadním způsobem vylepšena infrastruktura pro cyklistickou dopravu ve Zlínském kraji. V tomto úsilí je zapotřebí pokračovat do té míry, kdy se má cyklistická doprava stát odpovídající alternativou v místní přepravě vůči individuální či veřejné dopravě. Pro tento účel je zapotřebí dokončit zamýšlené projekty cyklostezek a učinit z nich propojený systém jak v rámci kraje, tak regionů sousedních (včetně přeshraničního propojení). Z hlediska propojenosti infrastruktury pro cyklo dopravy je klíčová především propojenost s páteřními cyklostezkami jak v rámci České republiky, tak s přesahem do zahraničí. Infrastrukturu pro cyklo dopravy je zapotřebí posílit o službu bikesharing (viz výše), jež bude umožňovat kompatibilní zapůjčení jízdního kola v rámci celého regionu. Zásadní je též vytvoření odpovídajícího počtu bezpečných parkovacích míst pro jízdní kola především na stanicích veřejné dopravy a multimodálních přestupních centrech, ale též v místech cílů cestujících (radnice a veřejné prostory, školy, velcí zaměstnavatelé; v zemích s rozvinutou cyklistickou infrastrukturou jsou obvyklá velká parkoviště jízdních kol v centrech měst – často umístěná v podzemí a neomezující veřejný prostor na povrchu). Ve vytváření této infrastruktury může být Zlínský kraj iniciátorem i spoluiinvestorem, stejně jako v propagačně-osvětové aktivitě využití cyklistické infrastruktury ve větším rozsahu pro přepravu do školy nebo zaměstnání (v České republice zatím obecně dominuje jejich využití pro sportovní činnost a volný čas, například v zemích Beneluxu je tento poměr podstatně vyváženější a cyklo doprava je zcela zásadní součástí místní osobní přepravy).

Podpora letecké dopravy: Toto opatření je založeno na aktivním přístupu a posílení dostupnosti letecké dopravy v regionu Zlínského kraje. SRZK 2009 – 2020 požadovala, aby letiště v Kunovicích (ev. v Bochoři, ležícím sice mimo Zlínský kraj, ale v jeho bezprostřední blízkosti) se stalo základem pro veřejnou leteckou dopravu pro zlínský region i s mezinárodním rozsahem. Tyto ambice se nyní ukazují jako nereálné a v zásadě též nerelevantní. Nicméně prostor pro rozvoj letiště, jež disponuje odpovídající

infrastrukturou, existuje v případě přepravy nákladu, případně pro soukromou osobní dopravu. Jeho intenzivnější fungování by bylo kompatibilní s perspektivami podniků leteckého průmyslu v rámci regionu. Z pohledu kraje se jedná spíše o asistenci a součinnost v případě teritoriální diplomacie ve snaze napomoci posílit provoz kunovického letiště, případně podporu v oblasti propagace a marketingu. Masovější nabídka služeb osobní letecké dopravy pro obyvatele Zlínského kraje existuje prostřednictvím letišť v Brně a Ostravě; existuje reálná možnost, aby na základě mezikrajské dohody a učinění příslušných podpůrných kroků (zřízení přípojných autobusových a vlakových linek) došlo k přednostní orientaci poptávky občanů ze Zlínského kraje na tato letiště. Podmínkou je zajištění odpovídající nabídky spojů pravidelné i charterové dopravy. Touto cestou lze napomoci oživit zatím nepřesvědčivý výkon regionálních letišť v České republice a změnit nynější praxi, kdy zvláště obyvatelé moravských krajů využívají pro účely letecké dopravy infrastrukturu v blízkém zahraničí (Vídeň, Katovice, Krakov). V souvislosti s potřebami záchranné služby a úvahami o zavedení letecké záchranné služby je též relevantní uvažovat o vhodné letištní ploše pro tento účel a tento úmysl promítnout v územním plánu (týká se především chybějícího pokrytí jihovýchodní části kraje).

Rozšíření možností turistického využití vodní dopravy a zvážení budoucího rozšíření vodní dopravy: Realizace opatření spočívá ve vytvoření programu pro intenzivnější využití a posílení významu vodní dopravy v regionu Zlínského kraje. Vodní doprava ve Zlínském kraji je doposud především využívána jako prostředek pro trávení volného času; udržení tohoto cíle i pro příští dekádu se zdá být realistické, nicméně při výrazném zvýšení kvality spojených služeb, případně jejich rozšíření (to se týká především prodloužení vodní cesty Bařova kanálu). Klimatické podmínky v současné době příliš nenahrávají perspektivě rozšíření možností vodní dopravy z pohledu přepravy nákladu, byť severojižní propojení Evropy mezi Baltským a Černým, případně Jaderským mořem zůstává stále v mnohých pan-evropských dopravních projektech. Zlínský kraj by zřejmě neměl být přehnaně aktivním subjektem na podporu tohoto projektu; měl by však na straně druhé velmi pozorně monitorovat vývoj a být připraven jen ovlivnit v případě náznaků realizace. Z projektů regionálního charakteru pak do tohoto typového opatření zapadají další aktivity v rámci Bařova kanálu, primárně zaměřené na cestovní ruch a trávení volného času (Bělovský jez, umožňující jeho rozšíření do Kroměříže; nová přístaviště v Kroměříži, Otrokovicích, Uherském Hradišti či Starém Městě).

3.1.3 Rozvíjet veřejnou dopravu v regionu

Prioritní oblast 3.1.3 Rozvíjet veřejnou dopravu v regionu	Typová opatření
	Motivace obyvatel regionu k využití veřejné dopravy na úkor individuální dopravy
	Rozvoj integrovaného dopravního systému s propojením přes hranice regionu
	Optimalizace veřejné dopravy zajišťované regionální samosprávou

Typová opatření:

Motivace obyvatel regionu k využití veřejné dopravy na úkor individuální dopravy: Realizace opatření je založena na vytvoření motivačního systému a uživatelsky komfortního produktu pro veřejnou dopravu. Veřejná doprava v České republice obecně je intenzivně využívána, což platí i pro Zlínský kraj. Některé spoje v autobusové, trolejbusové i železniční dopravě jsou využívány na hranici své kapacity. Přesto existuje značný prostor pro posílení motivačního systému vedoucího k nahrazení části individuální dopravy veřejnými dopravními službami. Kritériem je spolehlivost a provázanost mezi službami více dopravců (jak návaznost spojů, tak možnost úhrady cestovného na jednom místě); vhodnost načasování; samozřejmostí by měla být věrnostní bonifikace v případě opakovaného využívání veřejné dopravy a stanovení významných slev pro určité cílové skupiny cestujících, s možností přepravy jízdním kolem apod. Výsledkem by pak mělo být, že poměr ceny a kvality v případě veřejné dopravy vychází výhodněji v porovnání s dopravou individuální. Detailní analýzou itinerářů spojů a jejich aktivním ovlivněním ve vztahu k dopravci by se měl Zlínský kraj v komunikaci s klíčovými

zaměstnavateli, poskytovateli služeb a představiteli obcí, ve kterých je dopravní obslužnost zajišťována, zabývat.

Rozvoj integrovaného dopravního systému s propojením přes hranice regionu: Úsilí je zaměřené na zdokonalení integrovaného dopravního systému s meziregionálním přesahem. V návaznosti na předchozí opatření, základem pro další zvýšení atraktivnosti veřejné dopravy oproti individuální je další zvýšení míry integrovanosti veřejných dopravních služeb. Tím je v současné době míněno vytvoření podmínek pro návaznost spojů v případě přestupu, zajištění pravidelnosti obslužnosti jednotlivých sídel v průběhu dne, možnost jednorázové úhrady cestovného v případě využití několika dopravců, doplňkové elektronické služby (týkající se itineráře cesty, identifikace aktuálního výskytu spoje na trati), přizpůsobení se vozidla charakteru přepravy (například při cestě na letiště autobus, vlak uzpůsobený většímu počtu objemnějších zavazadel, při cestě na hory přizpůsobení převozu lyží, kol apod.). Problém v praxi spočívá též v tom, že systémy integrace jsou obvykle koncipovány v rámci území regionů a příliš neuvažují o meziregionální integraci veřejné dopravy (přestože i ta je z hlediska zajištění poptávky i poskytnutí veřejné služby pro dané obyvatele zásadní; například pro případ, že jsou rezidenty v jednom kraji a do zaměstnání, do školy, k lékaři dojíždějí do jiného kraje do sídla jen pár kilometrů vzdáleného, případně pro případ návštěvy turistické atrakce, jež se nachází v jednom kraji, kdežto nejbližší dopravní uzel v druhém). Zvláště aktuální Strategie regionálního rozvoje EU explicitně poukazuje na tuto potřebu i v přeshraničním meziregionálním kontextu. Dostupnost Zlínského kraje veřejnou dopravou ze slovenských měst může posílit zájem slovenských studentů o UTB – viz funkční propojenost s Prioritní oblastí 2.1.2. Všechny tyto směry v oblasti dalšího posílení integrace veřejné dopravy by měly být respektovány a postiženy.

Optimalizace veřejné dopravy zajišťované regionální samosprávou: Toto opatření se zaměří na optimalizaci nabídky veřejné dopravy v sídlech. Veřejná dopravní dostupnost představuje v naší kulturní oblasti jednu ze základních veřejných služeb, které by měly být občanu poskytovány. Zcela zásadní je, aby při jejím poskytování došlo k dosažení souladu mezi nabídkou a poptávkou po této službě; aby náklady spojené s jejím vynaložením vedly k očekávanému přínosu. Cílem tohoto opatření je dosáhnout souladu mezi výše popsanou nabídkou a poptávkou a vyhnout se tak na jedné straně situacím, kdy spoj veřejné dopravy mezi dvěma sídly je zcela prázdný (nerespektuje poptávku cestujících a vynaložené náklady na jeho provoz jsou zcela utopené), či naopak je zcela naplněn a neodpovídá požadavkům na kvalitu a komfort přepravy. Zásadními kritérii jsou v této záležitosti časování spoje a jeho kapacita. V městských oblastech lze obě kritéria daleko lépe predikovat s ohledem na efektivnost provozu dané služby (a tudíž lze spoj provozovat v rozumném časovém taktu a obvyklé velikosti/ kapacitě vozidla); v málo osídlených venkovských oblastech je tato predikce daleko obtížnější (je nutné zcela pregnančně odhadnout optimální čas i velikost vozidla pro příslušný spoj). Ve venkovských oblastech jako projev veřejné dopravní služby jako jedné ze základních forem mobility je zapotřebí daleko silněji respektovat veřejný zájem než čistou ekonomickou efektivnost. Lze snad doporučit i flexibilní formu komunikace mezi provozovatelem služby a cestujícím, například formu předchozí rezervace či potvrzení zájmu o zajištění této služby ze strany cestujících. Systematické vyhodnocování vytíženosti spojů je v této záležitosti nezbytností. Základem dosažení tohoto cíle je Plán dopravní obslužnosti.

Specifický cíl 3.2: Rozvíjet a přizpůsobit energetický systém kraje

Relevantní témata Specifického cíle 3.2 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Územní energetická koncepce Zlínského kraje

- Plán odpadového hospodářství Zlínského kraje

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 3.2:

3.2.1 Přispívat k posílení energetické bezpečnosti a infrastruktury

Prioritní oblast 3.2.1 Přispívat k posílení energetické bezpečnosti a infrastruktury	Typová opatření
	Posílení (a zaokruhování) přenosové a distribuční elektrizační soustavy
	Zvýšení připravenosti na nová technologická řešení v energetice

Téma energetické bezpečnosti je v nynějším geopolitickém, technologickém i tržním vnímání chápáno z pohledu zajištění spolehlivosti energetických dodávek, eliminace negativních dopadů na životní prostředí, zajištění konkurenceschopnosti ekonomického systému a pravidel udržitelnosti. To vše při vědomí zásadních proměn energetického trhu v EU, jež vykazuje silný dopad i na regionální rozměr. Cestou k posílení energetické bezpečnosti je posílení a přizpůsobení energetické infrastruktury při respektování výše uvedených nároků – jedná se především o zajištění odpovídajícího propojení vysokokapacitní elektrické infrastruktury a plynovodů (význam především v územích, kde je riziko nedostatečného napojení, případně nedostatečné kapacity primární infrastruktury s ohledem na poptávku po energii).

Vedle přizpůsobení infrastruktury jsou dalšími nástroji k zajištění energetické bezpečnosti způsoby snižování dovozu energie ze třetích zemí v kontextu EU, což lze opět uskutečnit třemi cestami: zvýšením domácí produkce, posílením role energetických úspor (kdy dojde k trvalému přerušení korelace mezi hospodářským růstem a energetickou spotřebou) nebo stanovení vyvážené podpory výroby z obnovitelných zdrojů (aby aplikací nevhodných nástrojů nedošlo k tržní destrukci).

Klíčovým nástrojem implementace energetických řešení na úrovni kraje je energetická agentura, která buď přímo řeší jednotlivé projekty, resp. je koordinátorem či aktivním účastníkem činností realizovaných kompetentními entitami.

Typová opatření:

Posílení (a zaokruhování) přenosové a distribuční elektrizační soustavy: Opatření bude zajištěno cestou posílení a přizpůsobení přenosové a distribuční soustavy. V rámci Zlínského kraje by mělo dojít v tomto kontextu k vytvoření dlouhodobě zaměřené predikce poptávky po energii a v souladu s ní přizpůsobení kapacit přenosové a distribuční soustavy. Předmětem řešení je též její zaokruhování, umožňující efektivní přenos elektřiny do všech lokalit kraje i s ohledem na jeho geografické podmínky, a zajištění vyšší spolehlivosti dodávek. V tomto kontextu je vhodné řešit i proveditelné možnosti reverzních toků. V širším kontextu i s dodávkami plynu je pro příští dekádu zásadní zpracování preventivních a nouzových plánů, včetně zpracování postupů a nápravných řešení pro případ blackoutu³⁵, především z důvodu zajištění nezbytných veřejných a strategických služeb a provozů (zdravotnictví, sociální služby, páteřní průmyslové provozy). Za důležitou podmínku naplnění tohoto opatření lze považovat překonání odporu obyvatel k výstavbě přenosových sítí, jež může jeho naplnění ohrozit.

Zvýšení připravenosti na nová technologická řešení v energetice: Opatření bude dosaženo cestou aktivního přístupu k novým technologickým řešením v energetice. Zlínský kraj bude představovat region, jenž je otevřený vůči moderním trendům v energetickém sektoru. Bude respektovat a v případě

³⁵ Rozsáhlý výpadek v dodávkách energií, paralyzující funkčnost ekonomického a společenského systému.

opodstatněnosti podporovat implementaci nových technologických postupů – decentralizovaných systémů distribuce, prodeje i výroby energie, například ostrovních systémů provozu, připojování lokálních solárních, případně větrných a vodních instalací na obytných i podnikatelských nemovitostech i veřejných objektech, aplikaci inteligentních sítí (s možností tarifového rozlišení s motivací k jejich zavádění), inteligentní způsoby skladování energie, rozvoj a využívání kogeneračních a třígeneračních technologií; budou pečlivě monitorovány a aplikovány nové obchodní modely, kdy dochází k pozvolné přeměně stávajících spotřebitelů ve výrobce energie (prosumers). Tyto změny mohou představovat zásadní inovační příležitost pro výzkumné, vývojové, inovační a podnikatelské kapacity ve Zlínském kraji a právě toto nové energetické paradigma může být oblastí technologické změny ve Zlínském kraji (prostor především pro úspory a obnovitelné zdroje; tradiční, konvenční výrobní energetické kapacity jsou ve Zlínském kraji zanedbatelné).

3.2.2 Přizpůsobit udržitelný energetický mix potřebám kraje

Prioritní oblast 3.2.2 Přizpůsobit udržitelný energetický mix potřebám kraje	Typová opatření
	Snižování spotřeby primárních zdrojů a zvyšování využití vhodných obnovitelných zdrojů energie Využití potenciálu odpadu a vybudování malých technických jednotek ZEVO

Jak na úrovni členského státu EU, tak částečně i pro jeho jednotlivé regiony platí zásada specifického energetického mixu, odpovídající možnostem výroby energie i struktuře poptávky. Je zřejmé, že regionální energetický mix do značné míry kopíruje mix existující na úrovni státu, zvláště pak, pokud daný region nedisponuje významnými kapacitami tradičních způsobů výroby energie. Energetický mix Zlínského kraje je tak v mnoha ohledech determinován a jeho specifika se mohou projevit právě v oblastech, jež v současné době v Evropě procházejí zásadními proměnami – v decentralizaci, větším sklonu k úsporám a zvýšení podílu obnovitelných zdrojů, posílení konkurenčního prostředí v oblasti distribuce a prodeje a vytváření specifických inteligentních zákaznických řešení.

Typová opatření:

Snižování spotřeby primárních zdrojů a zvyšování využití vhodných obnovitelných zdrojů energie: Naplnění opatření je zaměřeno na dosažení proveditelného vyvážení a doplnění primárních zdrojů obnovitelnými zdroji energie. Zlínský kraj by měl podporovat regionálně vhodné možnosti využívání obnovitelných zdrojů, v závislosti na konkrétních přírodních podmínkách jednotlivých lokalit. Prostředkem mohou být technologická řešení pro využívání biologického odpadu ze zemědělství a lesnictví, na tomu adekvátních místech též využívání solární energie. Energetická agentura by v tomto kontextu měla působit i nadále jako evaluační a projektový aktér, nápomocný nalézt adekvátní řešení. I v tomto případě může být považováno za jednu z reálných bariér naplňování tohoto opatření nevelká ochota investovat do obnovitelných zdrojů a limity v úsilí po dosahování energetických úspor.

Využití potenciálu odpadu a vybudování malých technických jednotek ZEVO: Řešení tohoto opatření je zaměřeno na zařízení pro energetické využívání odpadu. V návaznosti a ve spojitosti s předchozím opatřením je moderním a velmi ekologicky šetrným a s výjimkou počátečních investic i provozně nákladově vstřícným řešením energetické využívání odpadu. Toto řešení spojuje moderní trendy v oblasti výroby energie se způsoby nakládání s odpady. Umožňuje vyrobit jak elektřinu, tak teplo ze zdrojů, které by byly jinak nezpracovatelné a nevyužitelné (a takto by zatěžovaly životní prostředí). Sám proces generace je při zachování velmi přísných pravidel ekologicky velmi vstřícný. Model ZEVO představuje efektivní multioborové řešení. Z hlediska perspektivy v rámci Zlínského kraje podporuje SRZK 2030 rozvoj tohoto modelu v lokalitách Vsetín, Valašské Meziříčí, Zlín a Otrokovice.

3.2.3 Zvyšovat energetickou a materiálovou efektivitu

Prioritní oblast 3.2.3 Zvyšovat energetickou a materiálovou efektivitu	Typová opatření
	Celoroční využití odpadního tepla bioplynových stanic
	Realizace energeticky úsporných opatření; snižování energetické náročnosti budov a provozů
	Pokračující zavádění energetického managementu a systémového řešení prosazování energetické politiky kraje
	Podpora zavádění nových trendů a osvěta v oblasti energetiky

Materiálová a energetická náročnost tvorby HDP v České republice je s ohledem na ekonomickou strukturu v evropském srovnání mimořádně vysoká. Proces decouplingu³⁶, jež by signalizoval pozitivní změnu v tomto kontextu navíc, není příliš přesvědčivý. Tyto charakteristiky jsou adekvátně platné rovněž pro Zlínský kraj. Existuje tak vysoká potřeba jejího snížení k dosažení akceptovatelných environmentálních standardů. Nezanedbatelné přitom nejsou ani přímé ekonomické efekty vyvolané snížením produkčních nákladů a eliminací negativních externalit. Cesty ke zvyšování energetické a materiálové efektivitě jsou mnohočetné a samy o sobě v komplexním pojetí představují strukturální změnu, založenou na změně výrobních postupů (v případě České republiky je navíc velká část materiálových vstupů a surovin pro výrobu součástek a komponentů dovážena, čímž je negativně zatěžována i její obchodní bilance) a rozvíjením cest na podporu cirkulární (bezodpadové) ekonomiky. Nápomocné je taktéž stanovení cílů v oblasti snižování energetické a materiálové náročnosti, a to rovněž na regionální úrovni. SRZK 2030 v tomto kontextu dává přednost třem typům opatření, jež přímo souvisí s řešeními v oblasti energetiky.

Nové trendy v oblasti energetiky spojené s důrazem na úspory, ekologickou vstřícnost, decentralizaci a liberalizaci spojenou s posilováním konkurenčního prostředí a individualizaci přístupu k zákazníkům představují tak zásadní proměnu tohoto prostředí, že podpurná a osvětová činnost je v této záležitosti nezbytná, stejně jako udržování systematické informovanosti a přehledu o vývoji na straně nabídky.

Typová opatření:

Celoroční využití odpadního tepla bioplynových stanic: Opatření je zaměřeno na podporu realizace projektů k celoročnímu využití tepla bioplynových stanic. V rámci zajištění zvýšení energetické a materiálové efektivitě se jedná o posouzení možností využívání zdrojů, které by jinak neměly odpovídající využití. To je případ využití tepla bioplynových stanic v celoročním časovém horizontu; to může za předpokladu pořízení potřebám odpovídající rozvodné sítě umožnit vytápění a ohřev vody v případě rezidenčních, podnikatelských i veřejných objektů. Nadto může být použito ve výrobních provozech, kde je zapotřebí využití tepelného zdroje (sušárny, skleníky). Aplikace tohoto řešení vyžaduje též odpovídající osvětu, která bude realizována Energetickou agenturou.

Realizace energeticky úsporných opatření; snižování energetické náročnosti budov a provozů: V rámci realizace opatření dojde k identifikaci potenciálu energetických úspor a jejich proveditelnosti. Výrobní procesy, poskytování služeb, bydlení i další využívání nemovitostí a budov je spojeno s možností dosahování výrazných energetických úspor, umožňující lépe využívat zdroje, šetřit náklady a chovat se ekologicky. Způsoby dosahování energetických úspor reflektují technologický pokrok a stávají se komplexními aktivitami v oblasti staveb, způsobu vytápění a odběru elektřiny a inteligentními provozními řešeními, reagujícími na konkrétní podmínky využívání budovy. Tyto možnosti se týkají jak budov stávajících, tak nově pořizovaných, kde se tyto stávají již integrální součástí jejich výstavby. Zlínský kraj prostřednictvím Energetické agentury by měl i nadále podporovat tato řešení.

³⁶ Decoupling = rozdvojení trendů; pozbytí historické závislosti mezi ekonomickým výkonem, spotřebou energie a zátěží životního prostředí. V moderní ekonomické struktuře bude možné udržitelně zvyšovat ekonomický výkon, při snižující se spotřebě energie a energetické náročnosti, a zlepšujícím se životním prostředím.

Pokračující zavádění energetického managementu a systémového řešení prosazování energetické politiky kraje: Realizace opatření spočívá v propagaci a osvětě v oblasti energetického managementu a s ním spojených vývojových trendů. Energetický management představuje soustavnou aktivitu sledující optimální vývoj spotřeby energie s ohledem na účel s touto spotřebou spojený. Měl by vyústit v naplnění potenciálu energetické úspory a vést k osvojení takového modelu chování, případně k aplikaci takového energetického systému, jež energetickou úsporu přináší. Je aplikovatelný v jakémkoliv typu objektu či nemovitosti pro jakýkoliv účel. Představuje nezbytnou podmínku pro dosažení efektu energetické úspornosti a šetrnosti. Systémové řešení prosazování energetické politiky kraje znamená zaměření se na snižování spotřeby energie od fáze plánování až po investice, zajišťované prostřednictvím energetické agentury a při zapojení všech zástupců spotřebitelů a výrobců elektřiny a tepla. Nástrojem pro komunikaci a aplikaci energetického managementu v konkrétních podmínkách podle jednotlivých segmentů je Energetická agentura Zlínského kraje, o.p.s. Za součást efektivního energetického managementu lze považovat též připravenost na krizové stavy v oblasti přenosu a dodávek energie, včetně pružnosti využití náhradních zdrojů.

Podpora zavádění nových trendů a osvěta v oblasti energetiky. Realizace opatření se zaměří na rozvoj smart řešení v energetickém managementu a osvětovou činnost v oblasti energetiky vůči obyvatelstvu, podnikatelům, veřejnému sektoru. Nové trendy v energetice se promítají do vytváření individualizovaných inteligentních řešení v rámci energetického managementu a jejich praktickou aplikaci. Respektování těchto trendů a jejich praktická aplikace předpokládá nový způsob získávání a zpracování relevantních dat, prostřednictvím moderních měřidel, metod 3D mapování a využívání GIS. Realizace těchto řešení představuje samo o sobě novou aktivitu, kde připravené subjekty z regionu mohou získat dlouhodobou konkurenční výhodu v tomto segmentu i v celostátním měřítku. Kraj (zvláště pracoviště zaměřená na strategický rozvoj, územní plánování, životní prostředí a informatiku) a energetická agentura by měly rozvoj těchto aktivit rozvíjet a maximálně podporovat, především otevíráním příležitostí pro uplatnění územního plánování a výstavby. Pozornost též bude soustředěna na systematickou a komplexní energetickou osvětu. V návaznosti na předchozí opatření se jedná o vytvoření komplexní energetické osvěty (návodné sdělování informací s ohledem na jejich aplikaci) jak na plošné (energetický portál, vydávání bulletinu, individuální elektronická komunikace), tak na individuální bázi (cílená asistence vedoucí k realizaci konkrétního řešení). Forma osvěty je členěna podle jednotlivých segmentů na straně poptávky: obyvatelstvo, podniková sféra, veřejný sektor. Odborným gestorem je Energetická agentura Zlínského kraje, jež tuto službu poskytuje jako projev veřejného zájmu se záštitou kraje.

Specifický cíl 3.3: Chránit a udržovat životní prostředí

Relevantní témata Specifického cíle 3.3 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Územní energetická koncepce Zlínského kraje
- Plán odpadového hospodářství Zlínského kraje
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Zlínského kraje
- Krajská koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Zlínského kraje
- Plán dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu
- Plán dílčího povodí Dyje
- Národní plán povodí Dunaje
- Plán pro zvládání povodňových rizik v povodí Dunaje

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 3.3:

3.3.1 Řešit nakládání s odpady v souladu s evropskými principy

Prioritní oblast 3.3.1 Řešit nakládání s odpady v souladu s evropskými principy	Typová opatření
	Předcházení vzniku odpadů a omezování jejich množství
	Příprava alternativ nakládání s odpady po ukončení skládkování
	Budování a optimalizace systému odděleného sběru a nakládání s odpady
	Zajištění sanací starých ekologických zátěží

V souvislosti s nakládáním s odpady a odpadovým hospodářstvím jsme rovněž na prahu zásadních změn. Evropská legislativa upravuje tento zásadní problém velmi komplexně ve smyslu naplnění dvou cílů: absolutní snížení objemu produkce odpadu; maximální využití odpadu coby recyklovatelného zdroje pro další použití (v současné době je technologická mez recyklovatelnosti odhadována na více než 80%; při osvojení komplexně změněného přístupu je v horizontu příštích 20 let možné ji odhadnout na přibližně 95%). To vše by se mělo projevit v podobě viditelného příspěvku na životní prostředí (nejen v podobě jeho nezatěžování odpadem, ale možností jeho využití ušetření možnosti těžit suroviny pro materiálové a energetické účely). Komplexní přístup zahrnuje kombinaci informačních, osvětových, motivačních, podpůrných i sankčních nástrojů, aplikovaných na celém spektru výrobně-spotřebního řetězce, počínaje výzkumem a vývojem obalů a jejich materiálů, přes výrobní fázi příslušného produktu, pro který se má obal použít, jeho design, opravitelnost výrobku, spotřební fáze a povinnosti výrobce a prodejce se o nepotřebný výrobek postarat, zelené veřejné zakázky, rozvoj trhu s druhotnými surovinami, investice do zařízení na zpracování odpadu, monitoring procesu prostřednictvím sady ukazatelů; za prioritní a pro řešení problému kritické oblasti jsou považovány plasty, potravinový odpad, stavební a demoliční odpad, kritické suroviny, biomasa a bioprodukty. Z nyní aplikovaných variant nakládání s odpadem: skládkování, recyklace, spalování a mechanicko-biologické nakládání (de facto kompostování) je jednoznačná prioritizace budoucího vývoje: zcela zamezit dalšímu skládkování (a naopak revitalizovat skládky a použitelný odpad použít pro některé z ostatních metod); maximalizovat možnosti recyklace v souladu se zásadami cirkulární ekonomiky a využít je jako zdroj dalšího výrobního procesu (v České republice je v horizontu SRZK 2030 realistické přibližně zdvojnásobení objemu recyklace, cca na něco přes 70% celkového objemu odpadu); druhou prioritou je spalování prostřednictvím ZEVO (potenciál přes 20% objemu odpadu); zbývající část bude řešena ekologicky vstřícnými postupy mechanicko-biologickými. Sama směrnice EU o odpadech otevírá možnost až 10% celkového odpadu řešit jinými způsoby (tedy nějakou šetrnou formou skládkování), přičemž však striktně zakazuje od roku 2030 skládkovat využitelný, recyklovatelný a směsný komunální odpad. Šetrné možnosti skládkování jsou tím otevřeny prakticky pouze pro průmyslový odpad. Celkově je však téma průmyslového odpadu řešeno aktuální unijní úpravou spíše okrajově. Otevírá se zde prostor pro šetrné nakládání s odpadem i v této oblasti, například cestou separace odpadu, využívání výrobků z recyklovaných materiálů apod. Firmy, které se chovají v souladu s tímto záměrem, by mohly být zvýhodněny ve veřejných zakázkách.

Z pohledu České republiky je zásadní, že budoucí kohezní politika v období 2021 – 2027 již nebude moci z těchto zdrojů podpořit jakékoliv investice spojené s odstraňováním odpadů skládkováním a též investice do zařízení pro zpracování zbytkového odpadu. Jinak řečeno, jedinými možnostmi podpory odpadového hospodářství ze zdrojů EU jsou technologie pro recyklaci odpadu a jeho další zpracování a ZEVO. Pro kvantitativní ilustraci je vhodné dodat, že komunální odpad, jenž je řešen v rámci Plánu odpadového hospodářství, představuje přibližně 6% celkového odpadu.

Typová opatření:

Předcházení vzniku odpadů a omezování jejich množství: Opatření se soustředí na praktické kroky k zamezení vzniku odpadů. I v této oblasti je nezbytná součinnost mezi veřejným sektorem (kraj, města, obce) a soukromou sférou (výrobci, obchodníci, poskytovatelé služeb). Společným cílem v nových podmínkách odpadového hospodářství je vytvořit prostředí k minimalizaci vzniku odpadu, což se bez společného postoje všech zainteresovaných neobejde. Nástroji v této snaze musí být cílená informační a propagační kampaň a cílená komunikace s hlavními aktéry (spotřebiteli, výrobci a prodejci) spojená s vhodnými motivačními nástroji (zpoplatnění některých druhů obalů, motivace k opakovanému používání nákupních tašek, motivace k rozvoji dodávkových služeb, vyšší zpoplatnění směsného odpadu, přísná kontrola a vysoké sankce v případě recidivy černých skládek odpadu; cílená výchova k tomuto tématu na školách, zlepšení informovanosti obyvatel o správném domácím třídění). Pro naplňování tohoto cíle je navrhována spolupráce UTB s Plastikářským klastrem na vývoji a podpoře využívání ekologických odpadů.

Příprava alternativ nakládání s odpady po ukončení skládkování: Opatření je založeno na přípravě Plánu odpadového hospodářství v souvislosti s budoucími trendy. Jak již naznačeno výše, odpadové hospodářství se v průběhu příští dekády zásadně změní. Kraj v součinnosti s městy a obcemi musí připravit plán přizpůsobení se těmto změnám (od skládkování k recyklaci a ZEVO) a vytvořit veškeré procesy, které tyto změny provázejí (nové zadání pro firmy zajišťující svoz a nakládání s odpadem; firmy zabývající se výrobou a rozvodem tepla a zásobováním teplem; příprava domácností, podniků a veřejné sféry na tuto změnu; v řadě případů bude nutné realizovat – zřejmě v součinnosti se soukromým sektorem – investice s dostatečnou kapacitou a pokrytím pro nový způsob nakládání s odpady). S ohledem na platnost této změny je podstatné být na ni připraven nejpozději v průběhu roku 2023. Stávající Plán odpadového hospodářství je platný do roku 2025; bude klíčová jeho aktualizace v souladu s novými trendy.

Budování a optimalizace systému odděleného sběru a nakládání s odpady: Opatření spočívá v rozšiřování možností odděleného sběru a nakládání s odpady. V předchozích opatřeních bylo konstatováno, že pro vytvoření efektivního systému nakládání s odpady je zcela zásadní partnerství řady aktérů veřejného a soukromého sektoru z hlediska informovanosti, dostatečnosti kapacit i funkčnosti systému. To platí o to více pro zvláštní druhy odpady, jež vykazují negativní dopad na životní prostředí a bývají často součástí černých skládek či jiného nežádoucího nakládání s odpadem; jimi se rozumí například použité a vyřazené elektropřístroje, ojeté pneumatiky, použité autobaterie, automobilové součástky a díly, pohonné hmoty a maziva, žárovky a výbojky apod. Pro tyto položky by měl být dále rozvíjen s podporou veřejného sektoru systém zpětného odběru (nejen pro případ nákupu nového zboží, ale kdykoliv v době vyřazení těchto věcí z provozu), zajišťovaný buď přímo prodejcem, anebo prostřednictvím sítě sběrných dvorů. Na lokální úrovni existuje prostor pro cílenou podporu činnosti sběrných dvorů; efektivní může být i přímá účast obce na investici do třídící linky či bioplynové stanice. Předmětem by mohly být i mobilní služby, které tento odpad odvázejí přímo z domácností či podniků a zaručují jeho šetrné využití. Scénář konkrétního obsahu nakládání s těmito nebezpečnými součástmi odpadu a jeho implementace musí být vnímán jako součást veřejné služby zajišťované krajem v součinnosti s městy a obcemi.

Zajištění sanací starých ekologických zátěží: Opatření je zaměřeno na zajištění průmyslových zátěží a na možnosti budoucí revitalizace skládek. Díky masivním investicím v minulosti a dodržování předpisů nepředstavují regionální průmyslové zátěže zásadní problém pro životní prostředí ve Zlínském kraji. Cílem je především udržení stávajícího relativně příznivého stavu. Ukončení možnosti skládkování odpadu od roku 2024 ještě neznamená odstranění všech následků, které stávající a do té doby ještě vytvořené skládky přinesou. Vedle cílené snahy absolutně omezovat množství odpadu naznačují

dlouhodobé evropské trendy možnosti revitalizace stávajících skládek a opětovné ekonomické využití jejich obsahu. Tato aktivita bude předmětem realizace patrně až ve velmi dlouhém časovém horizontu. Aktuálně je reálnější provádění dlouhodobého monitoringu stávajících skládek s výhledem jejich možného budoucího zdrojového využití.

3.3.2 Zajistit kvalitní hospodaření s vodou v regionu

Prioritní oblast 3.3.2 Zajistit kvalitní hospodaření s vodou v regionu	Typová opatření
	Zajištění dostatečných zdrojů pitné vody pro obyvatele
	Podpora aktivit zadržování vody v krajině a využití dešťové vody v sídlech
	Zlepšení kvality odpadních vod; budování a modernizace čistíren odpadních vod a kanalizace
	Zajištění protipovodňové ochrany

Význam hospodaření s vodou narůstá a pravděpodobně dále narůstat bude. Dostupnost vody, která byla donedávna volným statkem, začíná být omezená, čímž se stávají aktuální mechanismy pro kvalitní hospodaření s ní. I v této oblasti se jedná o téma komplexní, spočívající v dosahování úspor při nakládání s vodou, ve schopnosti vodu zadržet i umožnit její přínosnější využití v krajině. Voda se pozvolna stává vzácným statkem, což s sebou nese i růst ceny za její používání, jež by měla hrát též důležitou roli při nakládání s ní.

Typová opatření:

Zajištění dostatečných zdrojů pitné vody pro obyvatele: Jednou ze základních veřejných služeb regionálního a místního charakteru je zajistit přístup obyvatelům k pitné vodě v dostatečném množství a kvalitě. Přitom existují různé možnosti tohoto zajištění, počínaje centrálními vodovody, přes lokální rozvody vody až po využití zdrojů vody na soukromých pozemcích. Zásadní je zajištění této služby trvale, tedy i v případě, kdy standardní zdroj vody není z nějakých důvodů dostupný. Proto je třeba uvažovat též o alternativních scénářích v případě krizových situací a potřebě zajistit náhradní zdroj pitné vody. Velkou roli zde sehrává ochrana zdrojů pitné vody, včetně upřednostnění ochrany vodních zdrojů pitné vody před zájmy průmyslu (např. těžba štěrkopísků). Součástí je též ochrana povrchových zdrojů vody a s ní spojený monitoring. Za příklad dobré praxe lze v této souvislosti možné označit podprogram Vodohospodářská infrastruktura. Toto typové opatření bude mimo jiné zajišťováno prostřednictvím následujících aktivit: vybudování významného zdroje pitné vody pro region - v období, kdy dostupnost vody je spojena s rostoucími riziky (sucho, snižování zásob podzemních vod), je vhodné vytvářet spolehlivou rezervu pro případ naplňování těchto rizik. V tomto kontextu se jedná o vytvoření zdroje vody pro Zlínský kraj, konkrétně pak vodní dílo Vlachovice, případně vodní nádrž Rajnochovice. V rámci realizace těchto investic je nutné učinit objektivní analýzu nákladů a přínosů a podpořit jejich výstavbu v případě významně větších přínosů oproti nákladům (vedle zajištění zdroje pitné vody též významná krajinná funkce a prevence proti povodním; základem bude přizpůsobení části sídel v okolí díla a nutný zásah do krajiny při jeho výstavbě). SRZK 2030 podporuje realizaci těchto investic při respektování všech ekologických pravidel a zajištění příznivých společenských vztahů v případě vlivu na dotčené obyvatele a vlastníky nemovitostí.

Scénáře pro řešení dopadů sucha - předtím, než dojde k vybudování významného rezervního zdroje vody pro Zlínský kraj a s ohledem na riziko pokračujícího sucha, je žádoucí vytvořit přizpůsobený režim hospodaření vodou, jež je založen na odůvodněné potřebnosti a účelnosti její spotřeby. Program by měl být založen na dosahování úspor ve spotřebě vody a založen na stimulačních i restriktivních nástrojích. Současně by měl být spojen s intenzivní kontrolní aktivitou, zaměřenou zejména na situace, kdy je pitná voda používána pro stavební činnost, mytí vozidel, zalévání zahrad, případně pro naplnění bazénů. V této oblasti dochází k obrovskému plýtvání, kdy voda prvotřídní kvality je používána pro účel, kde takováto kritéria nemusejí být respektována (stavby, mytí vozidel), případně na zbytné aktivity v době omezené nabídky vody (bazény). Zavedení restriktivních opatření v případě nezodpovědného

nakládání s vodou je na místě, například cestou progresivního zpoplatnění nadměrné spotřeby vody, jež bude adekvátně kvantifikováno a doloženo.

Propojení vodárenských soustav - vodohospodářská soustava v případě eskalace rizikových jevů vyžaduje vyšší míru propojení v rámci regionu, aby bylo možné pokrýt zvláště urgentní místa (analogie s energetikou) s ohledem na zajištění dodávky pitné vody. Proto je žádoucí stávající vodárenské soustavy výrazněji propojit a propojení po celém území kraje zajistit též v kontextu s budováním vodního díla Vlachovice.

Decentralizace: místní zdroje, studny - Rizikové situace se obvykle lépe zvládají v podmínkách, kdy existuje alternativa vůči variantě, která přechodně či trvale selhala. Alternativa znamená diverzifikovat systém do několika kompatibilních a vzájemně nahraditelných řešení. V daném případě je to diverzifikace vodních zdrojů cestou decentralizace, možností využívání místních (obecních) zdrojů vody. Při stanovení určitého režimu spotřeby je tato diverzifikace prospěšná (každý si lépe ohlíká a efektivně nakládá s vlastním zdrojem vody; možnost shody ohledně hospodaření s vodou je též snazší na obecní úrovni).

Podpora aktivit zadržování vody v krajině a využití dešťové vody v sídlech: Ve všech oblastech života, především v zemědělství a lesnictví, chodu domácností, ale i správě podnikatelských a veřejných nemovitostí, existuje obrovský potenciál při implementaci nástrojů, zadržujících vodu v krajině a sídlech. Opatření je naplňováno prostřednictvím podpory zásobníků vody.

Užitkové funkce - především na soukromých zahradách, ale i ve veřejných prostorách (parks, sady) je vhodné podpořit stavbu zásobníků dešťové vody, následně využitelné pro údržbu zahrad a další provozní činnost v domácnosti a na veřejných prostranstvích, kde není nutné disponovat vodou v kvalitě pitné vody (veškeré mytí, ale i například splachování toalet apod.). Domácnosti by měly být k takovému chování též motivovány (příspěvek, daňová úleva). Komplexním projevem tohoto úsilí by se měla stát systematická snaha o realizaci řešení zadržování vody při výstavbě domů, komunikací, parkovišť a dalších obdobných velkých zastavených ploch, jejichž výsledkem se stane zajištění zadržení a vsakování vody. Perspektivně lze předpokládat též implementaci tohoto řešení pro již realizované stavby, prováděnou v případě jejich rekonstrukce.

Tůně, remízky, přirozené způsoby zadržování - daleko robustnější oproti předchozí aktivitě je provádění takových úprav v krajině, především zemědělské a lesní, která povede k návratu před dobu extenzivního zemědělství, maximalizujícího produkční výkony. Jedná se o znovuoobnovování tůní, mezí, remízků a podpora rozmanitých aktivit v zemědělské výrobě při daleko větším respektování přirozených přírodních principů. Realizace těchto aktivit je nezbytná v součinnosti se zemědělskými a lesními podniky a při jejich podpoře je žádoucí respektovat logický a racionální výklad termínu veřejná podpora v té míře, aby bylo možné tyto mimořádně prospěšné aktivity sledující veřejný zájem realizovat. I řešení tohoto problému bude průřezové, vyžadující koordinaci a součinnost mezi ochránci přírody, vodohospodáři, vlastníky dotčených pozemků a veřejnými institucemi (kraj, města, obce); speciální prostor zde existuje pro činnost místních akčních skupin.

V souvislosti s tématikou sucha bude potřeba přehodnotit funkčnost meliorací, zajistit obnovu historických vodních děl zadržujících vodu v krajině a podporovat taková opatření pro ochranu vod v oblastech po kůrovcové kalamitě, která snížila negativní vlivy odlesnění na doplňování podzemních vod i kvalitu povrchových vod (pionýrské rychle rostoucí dřeviny, meliorační a zpevňující dřeviny). Důležitá je i protierozní ochrana půdy (tj. zmírnění negativního projevu vodní eroze, retardace povrchového odtoku a zachycování smyté zeminy, realizace protierozních příkopů, průlehů, zasakovacích pásů, protierozních mezí a hrázek, terénních úprav a ochranných nádrží, vyloučení pěstování erozně nevhodných plodin na svazích aj.).

Zlepšení kvality odpadních vod; budování a modernizace čistíren odpadních vod a kanalizace: Pro obě tyto aktivity platí jejich zvýšená závažnost v oblastech nad či v blízkosti

vodárenských nádrží. Toto opatření je naplňováno prostřednictvím kvalitativních nároků na odpadní vody (se zvyšováním nároků na dodržování ekologických standardů rostou i požadavky na odpadní vody; výzvou pro nadcházející období v této oblasti je další snížení škodlivých látek v odpadních vodách). Cesta ke zlepšení kvality odpadních vod spočívá i v instalaci čistíren odpadních vod v rámci městských částí, rezidenčních čtvrtí či jednotlivých domácností. Mělo by dojít k výraznému zvýšení povědomí domácností o tom, jak nakládat s kuchyňským a zahradním odpadem s ohledem na kvalitu odpadní vody a škody způsobené nevhodným zacházením (například lití mastných tuků a olejů). Vedle osvěty zde existuje též velký prostor pro restrikce a sankce.

Zajištění protipovodňové ochrany: Opatření v oblasti protipovodňové ochrany zahrnují preventivní a následné aktivity spojené s předcházením vzniku, případně řešením následků povodní. Jsou zajišťována prostřednictvím podpory preventivních aktivit - systém protipovodňových opatření zahrnuje komplexní soubor aktivit spojených s informovaností a osvětou obyvatelstva s upozorněním na povodňové riziko, stanovení záplavových území a jejich aktivních zón, aktualizaci povodňových plánů v souvislosti s měnicími se geografickými a klimatickými podmínkami.

V jeho rámci jsou občané informováni o aktivitách, které je nutné udělat v čase bez hrozby povodně, při nebezpečí vzniku povodní, v době povodní (evakuace, záchrana osob a majetku, prevence před kriminálními činy v době povodní), případně po povodni. Preventivní jsou též opatření v sídlech a krajině, která mají schopnost odvrátit nápor velké vody (strouhy, odvodňovací kanály, zásobníky vody a další aktivity zadržování vody v krajině – viz typové opatření Podpora aktivit zadržování vody v krajině a využití dešťové vody v sídlech). Pro případ, že dojde ke kritickému zvýšení stavu vody, mají preventivní roli též protipovodňové zábrany (ochranné hráze, zdi, mobilní zábrany, atd.), jež ochraňují významné části sídel před následky povodní. Vytvoření tohoto systému preventivních aktivit přizpůsobeným charakteru rizik v příští dekádě je záležitostí veřejných institucí na území regionu.

Řešení důsledků povodní - pokud preventivní opatření nejsou dostatečně účinná, přicházejí na řadu krizové scénáře řešení průběhu a následků povodní, založené na činnosti záchranných složek a stanovení krizových režimů v příslušné oblasti. Zásadní je koordinace mezi nimi a zajištění stavu, kdy zdraví a životy lidí i jejich majetek budou adekvátně zajištěny a ochráněny. I tyto postupy jsou neoddelitelnou součástí veřejné služby, kdy všichni soukromí aktéři podléhají krizovému režimu.

3.3.3 Snížit emise znečišťujících látek do ovzduší

Prioritní oblast 3.3.3 Snížit emise znečišťujících látek do ovzduší	Typová opatření
	Prosazování opatření na eliminaci znečišťování u významných zdrojů
	Prosazování opatření na snížení znečištění z lokálních zdrojů tepla
	Propagace ekologizace dopravy
	Iniciace jednání k omezení dálkového přenosu znečištění ovzduší

Nejen v porovnání se stavem na počátku 90. let, ale taktéž při srovnání s minulou dekádou se kvalita ovzduší v České republice i ve Zlínském kraji dále výrazně zlepšila. K dalšímu zlepšování dochází též v případě nejvýznamnějších oblastí znečištění. S ohledem na ekonomickou strukturu a určité sociální návyky stále zůstává velký prostor pro zlepšení v oblasti energetiky, zpracovatelského průmyslu, dopravy, lokálních zdrojů a zemědělství. Za významnou činnost prolínající prioritními oblastmi tohoto Specifického cíle lze považovat monitoring čistoty ovzduší, prováděný krajem ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem; SRZK 2030 předpokládá pokračování této aktivity.

Typová opatření:

Prosazování opatření na eliminaci znečišťování u významných zdrojů: Opatření je realizováno cestou snížení znečišťování u významných zdrojů. Za významné zdroje znečištění jsou v tomto kontextu považovány především velké průmyslové a energetické firmy. Vzhledem k tomu, že v případě Zlínského

kraje neexistují výrobci energie, kde by bylo možné aplikovat snížení podílu pevných fosilních paliv v prvotních energetických zdrojích, pozornost by měla být primárně zaměřena na zpracovatelský průmysl, především vedoucí k omezení prašnosti a zavedení nejnovějších ekologicky vstřícných technologií. V daném případě kraj může aktivně akcentovat případy porušování ekologických pravidel a působit jako moderátor a iniciátor vstřícného chování, včetně podpory propagace dlouhodobých koncepčních investičních řešení, která ovlivňují kvalitu ovzduší v sídlech.

Prosazení opatření na snížení znečištění z lokálních zdrojů tepla: Opatření je naplňováno prostřednictvím dalšího zlepšení způsobu lokálního vytápění. Ve Zlínském kraji je vysoký podíl domácností napojen na vytápění zemním plynem, což je z hlediska dopadu na kvalitu ovzduší velmi přínosné řešení. Přesto existuje prostor pro další snížení podílu domácností vytápěných pevnými palivy, především uhlím a konverzi těchto systémů na ekologicky vstřícnější. To souvisí s celkovým úsilím o energetickou účinnost provozu domácností, spojeným s přizpůsobením stavebních částí budov tomuto požadavku a aplikací systému inteligentní domácnosti. Zde může veřejný sektor významně přispět jak v podobě přímé finanční podpory, tak informační kampaní a v případě porušování též restrikcemi a sankcemi, založenými na předchozí důsledné a soustavné kontrole stavu ovzduší. Na osvětové kampaně může kraj využít vlastní energetickou agenturu s cílem motivovat zájem o snížení energetické náročnosti stávajících domácností a využívání moderních nízkoemisních zdrojů tepla. Součástí této prioritní oblasti je též stimulačně restriktivní úsilí o zamezení odpojování odběratelů od zdrojů CZT.

Propagace ekologizace dopravy: Opatření je uskutečňováno cestou přizpůsobování dopravního provozu požadavkům na čistotu ovzduší. V případě stanovení pravidel dopravního provozu z důvodu dodržování standardů ochrany ovzduší má kraj i města a obce k dispozici významný nástroj v podobě usměrňování dopravního provozu, především v centrech městských sídel. Po vzoru řady západoevropských městských oblastí lze zmínit například vyhlášení zón s nízkým znečištěním, kam není automaticky umožněn vjezd vozidlem (až po splnění určitých formálních podmínek: povinná registrace všech vozidel, jejich rozložení podle druhu motoru a paliva a volný průjezd pouze těm, která vyhovují určitým kritériím); měkčím řešením jsou určité restrikce a „cílené komplikace“ při vjezdu do městských center (což musí být vyváжено dostatkem parkovacích míst a ekologicky vstřícnou veřejnou dopravou). Vozidla městské dopravy by měla většinou používat elektrický, plynový či hybridní pohon. Prostřednictvím energetické agentury lze vést i systémovou spolupráci mezi všemi hlavními aktéry na úrovni kraje, měst a obcí, a vytvořit platformu pro budování inteligentní dopravy a přepravy. V oblasti eliminace důsledku sem též patří výsadba izolační zeleně podél rizikových dopravních tahů. Důležitá je i propagace udržitelné městské mobility (veřejná hromadná doprava, pěší doprava, cyklistická doprava) a vzájemná propojenost druhů městské mobility.

Iniciace jednání k omezení dálkového přenosu znečištění ovzduší: K realizaci tohoto opatření se doporučuje uskutečnění aktivního jednání s regionálními autoritami ohledně dálkového přenosu znečištění. Analytická zjištění ukazují, že stále významnější podíl na znečištění ovzduší ve Zlínském kraji má negativní dopad dálkového přenosu znečištění, především z průmyslově intenzivních oblastí Polska. V rámci meziregionální přeshraniční spolupráce se otevírá prostor pro vyvolání jednání na toto téma a vytvoření profesního týmu spojeného s jeho řešením. Jelikož Zlínský kraj přímo s polskými regiony nesousedí, nabízí se možnost součinnosti s kraji Moravskoslezským a Olomouckým, či iniciací podpory z vládní úrovně. Současně lze nabídnout spolupráci na úrovni mezinárodních projektů se zahrnutím například příhraničních oblastí Polska v oblasti energetiky a životního prostředí a využít tak bohatých mezinárodních zkušeností Energetické agentury Zlínského kraje.

3.3.4 Chránit a šetrně využívat přírodu, krajinu a přírodní zdroje

Prioritní oblast 3.3.4

Typová opatření

Chránit a šetrně využívat přírodu, krajinu a přírodní zdroje	Podpora zachování druhové diverzity a krajinné pestrosti
	Omezení záboru kvalitní zemědělské půdy; přednostní využívání brownfields
	Zamezení snižování kvality půdy
	Realizace aktivit environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Předmětem této prioritní oblasti je zajištění vyvážené symbiózy mezi ochranou a péčí o životní prostředí a přírodní zdroje a jejich vazbami na ekonomické aktivity, které jsou v krajině prováděny (především produkční zemědělství, lesnictví, zahradnictví, ale i cestovní ruch, doprovodné služby a drobná řemesla apod.) Tato symbióza zvyšuje na významu zvláště v případě cenných území z pohledu ochrany životního prostředí, kde jsou péče o ně a jeho ochrana nadřazeny ekonomickým aktivitám zde prováděným.

Z hlediska péče a ochrany přírodních zdrojů se má na mysli ochrana krajiny, půdy, vody a atmosféry; ochrana rozmanitosti druhů, přírodních hodnot a estetických kvalit přírody. V případě využívání těchto zdrojů musí jít o šetrný způsob nakládání s přírodními zdroji.

Typová opatření:

Podpora zachování druhové diverzity a krajinné pestrosti: Opatření je realizováno v podobě cíleného úsilí při zachování druhové diverzity a krajinné pestrosti. V souladu s výchozí obecnou charakteristikou se jedná o stanovení takových pravidel pro využívání přírodních zdrojů, zvláště v cenných územích, kde nebude narušena, ale bude naopak podporována a rozvíjena druhová diverzita a pestrost krajiny (jež byla například v minulosti narušena multikulturním způsobem obdělávání zemědělské půdy a lesních prostor).

Omezení záboru kvalitní zemědělské půdy; přednostní využívání brownfields: Naplňování tohoto opatření spočívá ve stanovení náročných kritérií a limitů pro záběr kvalitní zemědělské půdy. Mělo by se jednat pouze o zcela výjimečné případy nejvyššího strategického veřejného zájmu, kdy bude docházet k tomu, že kvalitní zemědělská půda bude buď zcela nenávratně, či s budoucími obrovskými náklady využita na jiný účel, než je zemědělství či jiný přírodní zdroj. V území, včetně venkovských oblastí, je stále značný počet brownfields, jejichž revitalizace poslouží jako plocha pro rezidenční či podnikatelské účely. V tomto ohledu by měl zcela nekompromisně postupovat územní plán a kvalitní zemědělskou půdu jednoduše neumožnit k využití pro účel, kdy je její bonita degradována.

Zamezení snižování kvality půdy: Realizace je uskutečňována prostřednictvím stanovení opatření zamezující snížení kvality půdy. Snížení kvality půdy je problém, který následně vede k navazujícím negativním dopadům na životní prostředí. Projevy snížení kvality půdy jsou mnohočetné a zahrnují eroze (vodní či větrnou), kyselost, snížení bonity, redukce biodiverzity a ztráta stability. Všechny tyto formy půdní degradace jsou projevem nevhodných způsobů nakládání s půdou, především v zemědělství a lesnictví. Jiné formy půdní degradace však na působení člověka nezávisí a jsou odrazem klimatických či geologických změn. Předmětem sady opatření je stanovení vodítka šetrného hospodaření na půdě tak, aby složka plynoucí z jejího aktivního obhospodařování nepůsobila na její kvalitu negativním způsobem.

Realizace aktivit environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty: Tato bude spočívat v tvorbě a uskutečnění informačně-vzdělávacích aktivit k ochraně a péči o přírodní zdroje. Ochrana přírody a krajiny je úzce spojena s aktivním přístupem člověka, založeném na jeho edukaci a informovanosti o hlavních úkolech. Způsoby šíření informací a vzdělávání jsou mnohočetné a jsou zaměřeny na odbornou, poučenou i zcela laickou veřejnost. Kraj v součinnosti s akademickou sférou a profesně kompetentními orgány v ochraně životního prostředí a v součinnosti s obcemi by měly vypracovat a

realizovat komplexní informačně-vzdělávací program pro zvýšení povědomí a získání příznivého postoje k ochraně přírody a krajiny. Toto téma lze vnímat jako komplexní a horizontální pro celou oblast životního prostředí.

Specifický cíl 3.4: Rozvíjet ICT a řádně spravovat veřejnou infrastrukturu kraje

Informační a komunikační technologie patří díky technologickému pokroku k všeobecně dostupné infrastruktuře, na jejichž základní rozvinutosti zásadní závisí ekonomická prosperita i blahobyt regionu stejně jako na infrastruktuře dopravní či energetické.

Veřejná infrastruktura kraje ještě není zcela dobudována a přizpůsobena potřebám třetí dekády 21. století. Navíc její údržba je nesystematická a nedůsledná, což vede ke skokové potřebě uskutečňovat robustní investice do majetku, který se často nachází v havarijním stavu. Nadto údržba veřejného prostoru představuje i významný faktor atraktivnosti regionu.

Přes enormní význam tématu ICT s ohledem na budoucnost je možnost regionální samosprávy ovlivnit tento vývoj velmi malá; region může deklarovat zájem o využívání prostředí eGovernmentu, ale jeho celková funkčnost závisí na celostátních podmínkách.

Relevantní témata Specifického cíle 3.4 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Strategie Krajského úřadu Zlínského kraje
- Územní energetická koncepce Zlínského kraje
- Strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 3.4:

3.4.1 Budování datových sítí a zajištění jejich bezpečnosti; budování regionálních datových sítí krajů a metropolitních sítí měst

Prioritní oblast 3.4.1	Typová opatření
Budování datových sítí a zajištění jejich bezpečnosti; budování regionálních datových sítí krajů a metropolitních sítí měst	Vytvoření předpokladů pro rozšíření moderních on-line služeb pro občany a firmy

Typová opatření:

Vytvoření předpokladů pro rozšíření moderních on-line služeb pro občany a firmy: Klíčovým smyslem je vytvoření spolehlivého a bezpečného prostředí pro virtualizaci procesů, které jsou v současné době uskutečňovány manuálně a jež by přinesla obrovské úspory, použitelné pro rozvojové aktivity v jiných oblastech. Jedním ze základních předpokladů jejich pružné implementace při respektování principů bezpečnosti je účinně a systematicky prováděná osvěta a informovanost. Výsledkem je vytvoření systému elektronizace veřejných služeb (eGovernment), který přináší novou kvalitu a komfort uživatelům a zásadní úsporu nákladů poskytovatelům. Naplňování tohoto systému by mělo respektovat obecný trend aplikovaný v rámci celé České republiky, například v souladu se Strategií budování eGovernmentu v České republice 2018+.

3.4.2 Zajištění kvalitního připojení celého kraje k vysokorychlostnímu internetu a zvýšení dostupnosti internetu ve veřejném prostoru a veřejné dopravě

Prioritní oblast 3.4.2	Typová opatření
------------------------	-----------------

Zajištění kvalitního připojení celého kraje k vysokorychlostnímu internetu a zvýšení dostupnosti internetu ve veřejném prostoru a veřejné dopravě	Zajištění plošného rozšíření vysokorychlostního internetu
	Zavedení spolehlivého telefonního a internetového připojení ve veřejném prostoru a ve veřejné dopravě

Typová opatření:

Zajištění plošného rozšíření vysokorychlostního internetu: Nejen v rámci Zlínského kraje, ale v celé České republice existuje vysoká a dosud neuspokojená potřeba pokrytí vysokorychlostním internetem, jež je nezbytnou podmínkou rozvoje pro region, který má ambici stát se *smart* regionem. Rovnoměrné pokrytí regionu vysokorychlostním internetem umožní výrazně šetřit fyzickou mobilitu a realokovat produkční náklady na užitečnější účel; umožňuje též uskutečnění komfortní a kapacitní komunikace v rámci mezinárodních obchodních vztahů. Vysokorychlostní internet je významný i z pohledu sociálního komfortu, kdy stírá kvalitativní mezeru v životních podmínkách mezi městskými a venkovskými oblastmi. Jeho stabilní funkčnost je odrazem dosažení určité úrovně regionálního rozvoje a kraj by se měl stát politickým gestorem naplnění tohoto cíle. Zlínský kraj sehrává při naplnění tohoto opatření roli koordinátora.

Zavedení spolehlivého telefonního a internetového připojení ve veřejném prostoru a ve veřejné dopravě: V návaznosti na předchozí opatření se ve vyspělém světě stává samozřejmostí, že v prostředcích veřejné dopravy existuje hladké, spolehlivé a kapacitní připojení k telefonnímu signálu a bezdrátovému internetu v celém rozsahu tras veřejné dopravy zdarma. Totéž platí ve většině veřejných prostor (úřady, hlavní náměstí, pamětihodnosti, turistické atrakce). Zlínský kraj by měl vytvořit systematické úsilí k tomu, aby tento cíl, jenž je částečně v praxi naplněn již dnes, byl v průběhu příští dekády naplněn beze zbytku a s pokračujícím technologickým pokrokem byly k projektu doplňovány další aplikace v oblasti informací a komunikace. Velmi zásadní pro realizaci těchto představ je splnění kritérií pro zabezpečení sítí.

3.4.3 Rozvoj platformy sběru a využívání dat pro potřebu rozvoje území

Prioritní oblast 3.4.3 Rozvoj platformy sběru a využívání dat pro potřebu rozvoje území	Typová opatření
	Efektivní a systematická práce s daty ve prospěch rozvoje regionu

Typová opatření:

Efektivní a systematická práce s daty ve prospěch rozvoje regionu: Zlínský kraj a další veřejné authority na území regionu disponují obrovským množstvím dat a informací, které však nejsou adekvátně a systematicky vyhodnocovány k přijímání rozhodnutí ve prospěch regionu. Za klíčová lze v této souvislosti považovat GIS data a jejich využití (JDTM³⁷), v koordinaci s partnerskými organizacemi pak data o vývoji vzdělávání, trhu práce, podnikatelského sektoru a konkurenceschopnosti a dalších relevantních oblastí (doprava, zdravotnictví, cestovní ruch, životní prostředí apod). Toto opatření má klasický horizontální rozměr a prolíná se prakticky každým specifickým cílem této strategie. Systémové uchopení tohoto tématu je jedním z klíčových podmínek na cestě k posílení charakteristik *smart* regionu. Je doporučováno posílit práci s těmito kvantifikovanými informacemi a intenzivněji je využívat v rámci regionální politiky.

3.4.4 Efektivní provoz a údržba nemovitého majetku ve vlastnictví krajské a obecní samosprávy

³⁷ Jednotná digitálně-technická mapa

Prioritní oblast 3.4.4 Efektivní provoz a údržba nemovitého majetku ve vlastnictví krajské a obecní samosprávy	Typová opatření
	Systematická údržba a správa veřejného majetku

Typová opatření:

Systematická údržba a správa veřejného majetku: Zlínský kraj musí každodenně a zřetelně prokazovat, že je dobrým hospodářem. Musí garantovat, že majetek, který vlastní a spravuje je řádně využíván ke svému účelu a rozpočet, se kterým pracuje je vynakládán hospodárně a vede ke kvantifikovaným výsledkům a měřitelným výkonům. Součástí výkonu řádného hospodáře je důsledná správa a údržba veřejného prostoru, která přispívá k reputaci kraje, zvyšuje jeho atraktivnost a přispívá též k sociální soudržnosti. Předmětem je vytvoření systematického plánu a programu nakládání s krajským majetkem, včetně přínosů, které jsou dosaženy, detailní plán údržby veřejného prostoru (včetně například pružné reakce na aktivity vandalství, graffiti). Součástí opatření je též potřeba pasportizovat veškerý majetek a následně vyvíjet úsilí směrem ke snižování energetické náročnosti budov ve vlastnictví kraje a eliminaci využívání a provozu budov na životní prostředí cestou efektivních pravidel provozu a údržby. Příkladem jsou též smart odečty energií (propojení se Specifickým cílem 3.2) Energetická agentura je hlavním aktérem při provádění energetického managementu ve prospěch všech organizací zakládaných a zřizovaných Zlínským krajem, čímž se kraj stává dobrým příkladem městům a obcím. Tato činnost musí být rozvíjena na všechny sektory a resorty s postupným zapojováním nejmodernějších technologií inteligentního managementu správy budov, měst a obcí.

Specifický cíl 3.5: Zajistit vyvážený rozvoj území

Relevantní témata Specifického cíle 3.5 jsou dále rozpracována v následujících koncepčních dokumentech:

- Strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji
- Strategie využití brownfields ve Zlínském kraji

Prioritní oblasti v rámci Specifického cíle 3.5:

3.5.1 Zajistit vyvážený rozvoj venkova

Prioritní oblast 3.5.1 Zajistit vyvážený rozvoj venkova	Typová opatření
	Zajistit rozvoj infrastruktury a dostupnost občanské vybavenosti na venkově
	Napomáhat diverzifikaci ekonomických činností na venkově
	Podporovat spolupráci aktérů rozvoje venkova

Na rozdíl od městských oblastí jsou možnosti ekonomických aktivit na venkově a jejich diverzifikace podstatně omezenější. Je tedy legitimní funkcí veřejné služby podpořit udržitelný rozvoj ekonomických aktivit především v odlehlejších venkovských oblastech, kde existují přirozeně zhoršené podmínky pro jejich uskutečňování (omezený počet a kvalita pracovních sil, složitější přístup k trhu, neadekvátní infrastruktura, případně zhoršené klimatické podmínky). Na rozdíl od měst jsou tyto činnosti především zaměřené a závislé na síle místních a regionálních trhů a poptávce na nich; na straně druhé inovační projekty v řadě oblastí (zemědělství, cestovní ruch, zpracovatelských průmysl) mohou vést k významnému oslovení vnější poptávky a k možnostem vybudování kapacit zaměřených na širší tržní segmenty; v tomto úsilí je však obvyklá určitá forma podpory (dotace, zvýhodněné financování, daňová

úleva). Obecně je možné identifikovat tři oblasti, které jsou pro diverzifikaci ekonomických aktivit na venkově nejpatříčnější: zemědělství s důrazem na využití regionálních a místních přírodních zdrojů; zpracovatelský průmysl (potravinářství, nábytkářský průmysl a zpracování dřeva, řemeslná výroba, ale i jakékoliv další inovativně zaměřené aktivity; a cestovní ruch se zřetelně daným produktem a marketingem odkazujícím na konkrétní místo). Velmi podrozvinuté jsou v řadě lokalit služby, včetně sociálně orientovaných. Horizontální podmínkou oživení ekonomických aktivit na venkově je dostatečný počet odpovídajícím způsobem připravené pracovní síly. Velmi zásadním aktérem pro naplnění všech Prioritních oblastí v rámci tohoto Specifického cíle je činnost Místních akčních skupin (MAS).

Typová opatření:

Zajistit rozvoj infrastruktury a dostupnost občanské vybavenosti na venkově: Opatření bude realizováno prostřednictvím podpory budování technické infrastruktury. Ta spočívá jednak v monitoringu pokrytí rozvoje infrastruktury a občanské vybavenosti ve venkovských oblastech Zlínského kraje a stanovení minimálního standardu s využitím jednotné digitálně technické mapy kraje (přístupné na www.jdtm-zk.cz a umožňující městům a obcím udržovat aktuální stav inženýrských sítí). Tuto mapu lze rozšířit o evidenci objektů občanské vybavenosti ve venkovských oblastech a na jejím základě pak stanovit minimální standard jejich pokrytí a vyvinout aktivní úsilí v jeho dosažení na celém území regionu. Dále jde o vytvoření věcných a finančních podmínek pro rozvoj technické infrastruktury, což se týká především zajištění kvalitní pitné vody ve venkovských oblastech (především tam, kde není možné trvale využívat místní zdroje), a ochranu zdrojů pro skupinové zásobování obyvatel pitnou vodou a lokalit pro akumulaci povrchových vod. Sem patří též zvýšení napojenosti na veřejnou kanalizaci a kvalitativně odpovídající proces čištění odpadních vod. V jednotlivých případech se jedná též o dobudování ostatní infrastruktury a ve všech výše uvedených případech též o zajišťování její pravidelné, systematické a důsledné údržby. Zlínský kraj by měl též napomoci projektovému řešení zajištění odpovídající kvality a dostatečného pokrytí signálem pro přenos dat a informací. Do rozvoje infrastruktury patří také připravenost ploch a jejich zasíťování pro jejich využití na bytové či podnikatelské účely pro novou výstavbu, případně zajištění přetrvávajícího dluhu v zástavbě stávající.

Dále je nutné se věnovat také zajištění základní občanské vybavenosti. To se týká zejména zlepšení dostupnosti škol a sociálních a zdravotních zařízení - přestože se v uplynulých dvou dekadách výrazně zlepšily možnosti dostupnosti školních a vzdělávacích zařízení, stále existuje značný prostor, jak v tomto úsilí pokračovat (zvážení možnosti školních autobusů či další podpory cyklistické dopravy). V případě sociálních a zdravotních služeb a jejich poskytování v odlehlých lokalitách lze zlepšit úroveň komunikace mezi lékaři, sociálními pracovníky a pacienty, klienty prostřednictvím moderních komunikačních prostředků a zvážit možnosti mobilních služeb. Při optimalizaci poskytování těchto služeb bude respektován koncept spádovosti. Dále se jedná o optimalizaci dostupnosti prostředků veřejné dopravy - pro odlehlejší oblasti regionu může být dostupnost veřejné dopravy problematickým místem pro zajištění plnohodnotného života jejich obyvatel. Patří sem též zajišťování dalších relevantních služeb, mezi něž může patřit dostupnost základní maloobchodní sítě a provozoven služeb a pošty.

Napomáhat diverzifikaci ekonomických činností na venkově: Opatření se soustředí na podporu vzniku kvalifikovaných pracovních míst na venkově. Pozornost je věnována podpoře rozvoje pracovních schopností a dovedností k udržitelné diverzifikaci pracovních aktivit na venkově. Diverzifikace ekonomických aktivit na venkově nebude možná bez adekvátně připravených pracovníků a právě ve venkovských oblastech je rozsah strukturálních poruch na trhu práce nejzávažnější. Proto je třeba především s využitím cílené podpory z budoucích fondů EU (především ESF+) vytvořit systematickou vzdělávací aktivitu zaměřenou na rozvoj dovedností pracovníků a začínajících podnikatelů v oblasti specifických znalostí a dovedností pro příslušný obor, digitálních dovedností či schopnosti čelit změnám. Zvláštní pozornosti by se v této souvislosti měly těšit aktivity zaměřené na marginalizované komunity

na venkově a komunity či jednotlivce se znevýhodněnou pozicí uspět na trhu práce. Dalším předmětem opatření je udržení významu zemědělství na venkově. Stále značné množství přírodních zdrojů (půdy, ovocných stromů, pastvin) není efektivně využíváno a zemědělské produkty, které by mohly být v těchto lokalitách vyráběny a zpracovány, jsou dováženy ze zahraničí, včetně zemí s daleko vyššími náklady než v tuzemsku. Je potřeba, aby zemědělská výroba sama prošla další diverzifikací, zaměřenou na kvalitu a využití místních zdrojů. S ohledem na to, že základním zdrojem financování zemědělství i v příští dekádě zůstane Společná zemědělská politika, je žádoucí se přizpůsobit jejím navrhovaným změnám pro období 2021 – 2027. Ty zahrnují především výrazné zesílení vazby mezi zemědělstvím a ochranou životního prostředí a podporu digitálních technologií v zemědělství, jež umožní výrazně zvýšit produktivitu bez dodatečného nároku na výrazné zvýšení počtu pracovních sil. Tím též dojde k pozitivnímu posunu zemědělství v rámci hodnotových produkčních řetězců. Prioritou je financování menších zemědělských podniků a mladých zemědělců. Předmětem podpory je též produkce v území s určitými přirozenými omezeními, stejně jako spolupráce a sdílení výrobních kapacit.

Dále jde o podporu producentů regionálních potravin a ekologického zemědělství. V návaznosti na předchozí aktivitu a na roli regionálních symbolů by mělo dojít k vytvoření cíleného programu na výrobu a zpracování typických regionálních zemědělských výrobků, se specifickým prostorem pro produkty ekologického zemědělství. Předmětem zájmu by mělo být i oživení utlumených zemědělských aktivit. V návaznosti na předchozí opatření by mělo dojít též k cílené snaze oživení a obnovení zemědělských aktivit v místech, kde byly tyto činnosti tradičně prováděny a kde nedošlo v mezičase k rozvoji žádné další ekonomické alternativy. To se týká především revitalizace a obnovy ovocných sadů, ploch na pěstování zemědělství a květin a pastvin pro chov dobytka. A v neposlední řadě by pozornost měla být věnována propojení zemědělských činností se zpracovatelským průmyslem, gastronomií a cestovním ruchem.

Diverzifikace ekonomických aktivit na venkově by neměla opomíjet rozvoj specifických forem cestovního ruchu ve venkovských oblastech. V nedávno uplynulém období bylo ve Zlínském kraji masivně investováno do infrastruktury v oblasti cestovního ruchu, její zásadní modernizace, zvyšování kvality a přizpůsobování moderním turistickým trendům založeným na zážitcích a rozmanité programové nabídce trávení volného času. Podpora vzniku místně specifických produktů cestovního ruchu je záležitostí krajské centrály cestovního ruchu a příslušných organizací oblastního destinačního managementu. Nutnou podmínkou je posílení marketingu cestovního ruchu (intenzita, kvalita, pravidelnost) s důrazem na místní specifika - bez kvalitního marketingu v nynější globální konkurenci na poli cestovního ruchu není úspěch možný. I sebekvalitnější produkt v této oblasti musí být klientovi a návštěvníkovi znám. V koordinaci s provozovateli jednotlivých zařízení cestovního ruchu je marketingová strategie a její implementace záležitostí krajské centrály cestovního ruchu.

Podporovat spolupráci aktérů rozvoje venkova: Jednou z pěti nosných politických priorit budoucí kohezní politiky pro období 2021 – 2027 je podpora spolupráce aktérů místního rozvoje. V případě rozvoje venkova bude i nadále významně podpořen komunitně vedený místní rozvoj. Zlínský kraj vykazuje relativně nízkou intenzitu výskytu znevýhodněných území, přičemž hlavním nástrojem v této oblasti by měla být prevence před jejich dalším rozšiřováním. Přesto i takové oblasti v rámci Zlínského kraje existují a je doporučováno aplikovat v jejich rámci specifické formy podpory. I zde, stejně jako v rámci předchozího typového opatření, je předpokládána nezastupitelná role MAS a spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru. Toto typové opatření se zaměří například na vymezení znevýhodněných území a na nabídku specifických forem podpory oživení a budoucího rozvoje znevýhodněných území.

Toto typové opatření též zahrnuje podporu aktivní spolkové činnosti a udržování tradic na venkově. Významným stabilizačním prvkem ve venkovských sídlech jsou subjekty v podobě svazů, spolků či klubů. Mnohé mají univerzální obsah (hasiči, myslivci, zahrádkáři), jiné existují kvůli specifickým regionálním a místním charakteristikám (specifické regionální lidové tradice). Soustavnou komunikací i přímou podporou činnosti těchto subjektů formou partnerství dochází k posilování pozitivních sociálních

charakteristik. Podpora rozvoje občanské společnosti na venkově a její zapojení do diskuse o budoucnosti komunity může být stimulačním důvodem pro příliv nových obyvatel lokality.

V neposlední řadě se toto opatření týká též mezinárodní a přeshraniční spolupráce, jež se musí těšit systematické podpoře, zejména v podobě partnerství obcí a regionů s protějšky v jiných státech - pro moderní venkovský rozvoj je nenahraditelná mezinárodní zkušenost a možnost inspirovat se nejlepšími zkušenostmi v této oblasti. Je vhodné aktivně stimulovat a podporovat obce na území Zlínského kraje k co nejintenzivnějším formám partnerství s obcemi především v jiných státech EU, zvláště pak v takových, kde pro partnerství existují racionální důvody (obdobná velikost, geografická poloha, ekonomická a sociální struktura apod.); tato partnerství se mohou stát významným zdrojem budoucí lokální prosperity prostřednictvím ekonomické spolupráce subjektů z obou území, vzájemného poznávání apod.

3.5.2 Zajistit vyvážený rozvoj měst a urbánních oblastí

Prioritní oblast 3.5.2 Zajistit vyvážený rozvoj měst a urbánních oblastí	Typová opatření
	Podpora rozvojových podmínek městských oblastí coby pólů růstu
	Mezinárodní a přeshraniční spolupráce
	Podpora a rozvoj sportovních a volnočasových aktivit
	Podpora dostupnosti bydlení

Budoucí nástroje kohezní politiky pro období 2021 – 2027 rovněž významným způsobem podpoří urbánní dimenzi regionální politiky, jak z pohledu role měst coby rozvojových center regionu, tak rovněž z pohledu řešení určitých negativních projevů a následků městského rozvoje (sociální rozměr městských periferií, ekologické záležitosti, dopravní problémy, bezpečnost a kriminalita apod.). Z budoucí kohezní politiky se dostane významné cílené explicitní podpory jejímu městskému rozměru (6% prostředků ERDF má být vyčleněno na účel udržitelného rozvoje měst); dojde ke zřízení nového programu pro městské orgány, Evropské městské iniciativy, zaměřené na budování kapacit a vytváření partnerských kontaktů.

Stejně jako v případě venkovských oblastí, i v případě měst má dojít k cílené podpoře místních iniciativ, včetně subjektů komunitně vedeného místního rozvoje na městské úrovni, s cílem podpory integrovaného sociálního, ekonomického a environmentálního rozvoje, kulturního dědictví a bezpečnosti v městských oblastech.

Typová opatření:

Podpora rozvojových podmínek městských oblastí coby pólů růstu: Naplňování tohoto typového opatření bude založeno na maximalizaci růstového a rozvojového potenciálu měst a městských oblastí - města a městské oblasti jsou aktéry ekonomického rozvoje, prosperity, akcelerátory nových a progresivních aktivit. Záležitosti spojené s posilováním konkurenceschopnosti jsou v rámci návrhové části SRZK 2030 detailně pojednány v rámci pilíře Ekonomika a trh práce. Toto opatření se týká horizontální, komplexní připravenosti pro naplnění potenciálu měst coby pólů růstu v rámci daného regionu, ve vnímání městských problémů v rámci daného území komplexně, při stanovení prioritních oblastí. Týká se jak vytvoření příznivých rozvojových podmínek, tak rovněž řešení méně příznivých doprovodných jevů, které ekonomický rozvoj přináší, v souladu se základními principy udržitelného rozvoje. Jedná se o vytváření městských rozvojových strategií, založených na rozvoji silných a potlačení slabých stránek konkrétního městského území, a jejich praktické implementace. Jedná se o koordinaci klíčových rozvojových aktivit, prováděných souběžně na tomto území. Bude se též opírat o aktivity napomáhající revitalizaci městského prostoru - zásadní obsahovou charakteristikou tohoto typového opatření je systematické ožívování center měst, sídlišť s vysokou koncentrací obyvatel a řešení brownfields, včetně nalezení nové náplně pro tento typ území.

Mezinárodní a přeshraniční spolupráce: Typové opatření bude naplňováno prostřednictvím systematické podpory partnerství měst a městských aglomerací s protějšky v jiných státech - analogicky jako v případě venkovských oblastí, i zde by měla města usilovat o co nejintenzivnější partnerské vazby s městy v jiných členských státech EU. Důvodem je nejen převod pozitivních zkušeností a inspirace při řešení identických problémů, ale též reálná možnost realizace projektů společného zájmu, včetně zajištění dodatečných finančních prostředků na tento účel.

Podpora a rozvoj sportovních a volnočasových aktivit:

Podpora a rozvoj sportovních aktivit - rozvoj sportovních aktivit na rekreační úrovni, při zajištění odpovídající infrastruktury i kompetentního personálního vedení, představuje zásadní přínos pro rozvoj občanských aktivit a jejich rozmanitosti. Představují současně přirozenou základnu pro rozvoj výkonnostního a vrcholového sportu, který má v České republice obrovskou tradici. Některá sportovní odvětví na vrcholové úrovni se však nacházejí ve fázi útlumu a systematický rozvoj sportovních aktivit může v dohledné době vést k dosažení zvratu.

Podpora a rozvoj volnočasových aktivit - stejně jako sportovní činnosti v rámci předchozího typového opatření, taktéž ostatní volnočasové aktivity zásadním způsobem přispívají k vytvoření předpokladů pro vyváženost pracovního a osobního života a plnou osobní realizaci. Jejich rozvoj je současně odrazem fungující občanské společnosti, přispívající kvalitě života a omezující negativní stránky lidského konání (kriminalita, pasivita, nezodpovědnost). Na rozdíl od sportovních aktivit, v případě volnočasových činností existuje obecně velmi široká nabídka možností a smyslem opatření je spíše jejich koordinace a zvýšení povědomí o nich.

Podpora dostupnosti bydlení: Typové opatření zaměřené na podporu dostupnosti bydlení je zaměřeno na všechny relevantní cílové skupiny z pohledu zajištění dostupnosti bydlení.

Podpora dostupnosti sociálního bydlení za férových podmínek - přestože Zlínský kraj nepatří v rámci České republiky mezi sociálně rizikové, potřebnost sociálního bydlení (i s ohledem na nízkou mzdovou hladinu) i zde existuje. V rámci aktivit oživujících investice lze za velmi potřebné označit takové, které systémově řeší korektním způsobem (zaměřením na potřebné při definování jasně vyložitelných podmínek pro získání a udržení sociálního bydlení; kvalitativní úroveň splňující podmínky lidské důstojnosti). Tuto aktivitu lze vnímat jako legitimní veřejnou službu, vstupující na trh bydlení v situaci tržního a systémového selhání. Vymezení potřebnosti se týká především případů nízkopříjmových domácností, nadto pak sociálně potřebných rodin s dětmi, handicapovaných osob i seniorů.

Podpora dostupnosti bydlení pro mladé domácnosti - v podmínkách zhoršující se dostupnosti bydlení v období rizika odlivu nejperspektivnější věkové skupiny obyvatel z regionu je žádoucí reagovat v podobě nabídky systému startovacích bytů, umožňujících na časově omezenou dobu a za splnění výchozích i průběžných podmínek, nabídnout mladým lidem bydlení a stimulovat je tak k rozhodnutí žít a pracovat ve Zlínském kraji. Podpora rozvoje bydlení pro příchozí klíčové zaměstnance - v podmínkách zhoršující se dostupnosti bydlení, v důsledku kterých může docházet k ohrožování zaměstnanosti a funkčnosti trhu práce a následně i konkurenceschopnosti regionu, je žádoucí vytvořit systém ubytování, umožňující rozdílovým aktérům (klíčovými pracovníky v podnikatelské i výzkumné sféře) akceptovat pracovní příležitosti v regionu.

3.5 Zásadní mezipilířová (horizontální) témata a vazby

Identifikace horizontálních charakteristik mezi Pilíři a Specifickými cíli Strategie:

Smyslem této kapitoly je překonání tradičního sektorového/ resortního pohledu a vnímání při naplňování horizontálních charakteristik, použitých pro účely formulace vize strategie a jejích pilířů. Jedná se zejména o horizontální charakteristiky popsané v kapitole 3.3.1 tohoto dokumentu - „bohatý a prosperující Zlínský kraj; otevřený a mobilní Zlínský kraj; efektivní a hospodárný Zlínský kraj; sociálně vstřícný, atraktivní a vyvážený Zlínský kraj a výlučný a exkluzivní Zlínský kraj“. A také šířeji popsaná charakteristika „smart“, tj. vzdělaný, inteligentní a kreativní Zlínský kraj.

Sektorové vnímání omezuje možnosti komplexního řešení příslušného tématu, bez odpovídajícího vnímání souvislostí jak na straně výchozích předpokladů, tak vyvolaných důsledků. Nadto, evropské vnímání konceptu strategického i regionálního rozvoje klade stále větší důraz na zachycení a respektování horizontální, multi-tematické linie při zpracování příslušných rozvojových dokumentů typu SRZK 2030.

Tento pohled ve zkratce říká, že pro zajištění uspokojivé úrovně horizontálních charakteristik je žádoucí nalézt efektivní mezioborové propojení v podobě řetězců, které principiálně obsahují **spouštěcí článek (rozdílový krok)**, jehož prostřednictvím je možné aktivizovat procesy napříč obory. Aby spouštěcí článek vykázal odpovídající efekt, je zapotřebí splnit určité **výchozí předpoklady**. Odpovídající efekt se pak následně projeví v podobě **vyvolaných důsledků**. V rámci následujících schémat jsou vazby mezi předpoklady, spouštěcí a vyvolanými důsledky ty základní a primární (je samozřejmě možné identifikovat i celou řadu dalších, odvozených vazeb).

Význam identifikace horizontálních charakteristik je tak dán potřebou vymezit funkční synergie, jež mezi jednotlivými pilíři a specifickými cíli strategie existují a v závislosti na tom formulovat i dílčí politiky. Vyplyvá z toho též potřeba mezioborového (mezisektorového) řešení, jež bude podporovat realizaci projektů, kde jsou tyto vazby silné, a současně nebude podporovat projekty, u nichž nejsou zjevné předpoklady, že tyto synergické vazby někdy nastanou.

Průniky pak existují i mezi jednotlivými horizontálními osami.

3.5.1 Horizontální řetězce strategie

- Bohatý a prosperující Zlínský kraj

Výchozí předpoklady →	Spouštěče →	Vyvolané důsledky
<p>Vnímání a inspirace moderními vývojovými trendy</p> <p>Nabídka na trhu pracovních sil (především kvalitativní struktura, ale i počet z pohledu zajištění nutného kritického množství)</p> <p>Respektování nových energetických trendů</p>	<p>Příspěvek k udržitelnému rozvoji podnikání v regionu</p> <p>Respektování nových trendů</p>	<p>Zvýšená investiční aktivita (pokud možno bez dodatečných nároků na tvorbu pracovní síly, pozitivně přispěje k žádoucímu strukturálnímu přizpůsobení)</p> <p>Zavádění a implementace nových trendů v ekonomickém paradigmatu (vývoj, organizace)</p> <p>Podpora udržitelného vývoje trhu práce</p> <p>Posilování specializace a inovací vyšších řádů</p> <p>Přizpůsobení energetického mixu</p> <p>Zvýšení energetické a materiálové náročnosti</p> <p>Diverzifikace ekonomických činností na venkově</p> <p>Rozvoj městských území</p>

Obsahová interpretace. Aby se mohl Zlínský kraj považovat za bohatý a prosperující, je za spouštěče této horizontální charakteristiky považováno zajištění významného příspěvku k udržitelnému

rozvoji podnikání v regionu při respektování moderních vývojových trendů. Proto, aby tento příspěvek mohl být učiněn, jsou předpokládány a očekávány následující výchozí předpoklady: disponibilní pracovní síla (především z pohledu naplnění kvalitativních požadavků, ale i zajištění jejího kritického množství) a inspirace moderními vývojovými trendy při respektování nových trendů v energetice.

Mnohočetné vyvolané důsledky lze v rámci 1. pilíře strategie předpokládat především ve zvýšené investiční aktivitě a v praktickém zavádění nových trendů v ekonomice; dále dojde k podpoře udržitelného vývoje trhu práce a posílí se specializace a inovace vyšších řádů. V případě 2. pilíře dojde k dotčení jeho celého obsahu, neboť se vytvoří dodatečné zdroje na zajištění vzdělávacích, sociálních, zdravotních i kulturních potřeb. Z hlediska dopadu na třetí pilíř máme především na mysli vyvolané důsledky při přizpůsobení energetického mixu, zvýšení energetické a materiálové účinnosti, ale i diverzifikace ekonomických činností na venkově a rozvoj městských území.

Projektová typologie. Z pohledu projektové typologie se ve většině jedná o projekty rozvojové, jejichž smyslem je dále posílit již funkční systémy, případně realizovat takové typy strukturálních reforem, které nové rozvojové příležitosti přinesou. Výsledkem je posun a rozšíření ekonomického potenciálu regionu. I proto zde řešená opatření by měla být uskutečňována především na tržní bázi, dominantně prostřednictvím soukromých finančních zdrojů. Pokud zde dojde k zapojení veřejných finančních prostředků, měly by dojít k ex-ante testu jejich návratnosti, resp. důslednému vyčíslení dosažených výsledků a výkonnosti. Je zde prostor pro uplatnění finančních nástrojů a moderních nástrojů z centrálně řízených programů v rámci budoucího Víceletého finančního rámce EU. Tradiční nástroje kohezní politiky by pro tento účel měly být použity v jen velmi omezeném, selektivním rozsahu, případně v podobě podpůrných aktivit (například při přípravě lidských zdrojů).

Smart →	Bohatství a prosperita	→ Sociální vstřícnost, atraktivnost a vyváženost
Otevřenost a mobilita →		→ Výlučnost a exkluzivita
Efektivnost a hospodárnost (především veřejného sektoru) →		→ Efektivnější ekonomická struktura (především podnikatelský sektor)

- Otevřený a mobilní Zlínský kraj

Výchozí předpoklady →	Spouštěče →	Vyvolané důsledky
Investiční aktivita (s aktivní podporou regionální rozvojové agentury) Teritoriální diplomacie s cílem aktivního oslovení celostátních (evropských) priorit ve smyslu efektivní veřejné správy v kontextu specifického cíle 2.5	Respektování nových ekonomických trendů a udržitelný rozvoj podnikání a investic Realizace klíčových dopravních a digitálních investic	Posilování specializace a inovací Rozvoj spolupráce v oblasti vzdělávání (UTB coby špičková mezinárodní vzdělávací a výzkumná platforma) Rozvoj moderní formy veřejné dopravy a umožnění alternativních forem dopravy Efektivní poskytování veřejných služeb

Obsahová interpretace. V rámci horizontální charakteristiky otevřený a mobilní lze za spouštěče označit respektování nových ekonomických trendů a příspěvek k udržitelnému rozvoji podnikání v regionu (z pohledu posílení ekonomické otevřenosti) a realizaci klíčových dopravních investic (ve většině konvergenčního charakteru) a investic do digitálních sítí (rozvojového charakteru). V prvním případě je pozornost zaměřena především na exportně orientované malé a střední podniky s inovativním programem a reálným potenciálem stát se podniky velkými.

Předpokladem pro uplatnění těchto spouštěčů je dostatečná investiční aktivita a aktivní podpůrná činnost subjektů typu regionální rozvojové agentury. V případě dopravní infrastruktury, a ve velké míře též digitální, pak účinná teritoriální diplomacie, především na celostátní úrovni a přispění k naplnění institucionálních předpokladů pro jejich realizaci (aktivní role v procesu územního plánování, stavebního

povolení, výkupů pozemků a projektové připravenosti, stejně jako při tvorbě strategických rozvojových dokumentů v těchto oblastech).

Dopady posílené otevřenosti a mobility jsou mnohočetné; projeví se v možnosti realizovat specializační a inovační aktivity, otevírá prostor pro spolupráci v oblasti vzdělávání (UTB coby mezinárodní vzdělávací a výzkumná platforma), umožní aplikaci moderních forem veřejné dopravy a provozování alternativních forem dopravy či umožní poskytování efektivních veřejných služeb. Otevřenost a posílená mobilita se může dále projevit ve zvýšení atraktivnosti Zlínského kraje pro zahraniční návštěvníky a v možnosti zesílení důrazu na regionální výlučné a exkluzivní charakteristiky, například v oblasti kultury a památek.

Projektová typologie. V rámci této horizontální charakteristiky se prolíná velmi silně typologie rozvojová s typologií konvergenční. V případě posílení otevřenosti jsou předpokládány především projekty a aktivity rozvojového charakteru, spojené zejména s úsilím o vytvoření silné podnikatelské základny, jež bude současně exportně zaměřená. V případě posílení mobility, zvláště v případě rozvoje silniční infrastruktury, se bude jednat o konvergenční typologii, kdy bude omezován stávající značný dluh jak v pokrytí komunikacemi dálničního typu, tak zajištění odpovídající kvality pro ostatní typy komunikací. V případě železničních komunikací lze hovořit o projektech rozvojového typu, ostatní druhy dopravy jsou z tohoto pohledu postiženy spíše marginálně. Na straně druhé v případě rozvoje digitálních technologií a aplikace moderních energetických řešení se jedná výlučně o projekty rozvojového charakteru, které bezprostředně reagují na dynamicky se rozvíjející technologické možnosti.

Institucionální podmínky (v duchu efektivní a hospodárné veřejné správy; specifický cíl 2.5) →	Otevřenost a mobilita	→ Bohatství a prosperita
		→ Smart
		→ Sociální vstřícnost, atraktivnost, vyváženost
		→ Výlučnost a exkluzivita

Stejně jako v případě níže popsané charakteristiky *smart*, i otevřenost a mobilita představuje velmi zásadní rozvojový předpoklad, jehož naplnění na straně jedné povede k vytvoření příznivých podmínek pro udržitelný regionální rozvoj (a pochopitelně jejich nenaplnění naopak k úpadku a vzniku těžko překonatelných překážek pro naplňování rozvojových charakteristik). Ze všech vyjmenovaných horizontálních charakteristik lze spíše intuitivně vyvozovat nejsilnější a nejintenzivnější dopad na budoucí dlouhodobý regionální rozvoj.

- Efektivní a hospodárny Zlínský kraj

Výchozí předpoklady →	Spouštěče →	Vyvolané důsledky
Personální připravenost Dosažení určitého stupně rozvinutosti ICT	Efektivnost a hospodárnost (primárně v duchu specifických cílů 2.5 a 3.4)	Udržitelný rozvoj podnikání Zkvalitnění vzdělávacích systémů Zkvalitnění zdravotnictví Zkvalitnění sociálních služeb Energetická bezpečnost Udržitelný energetický mix Energetická a materiální účinnost Podpora aktérů rozvoje venkova (území) Odpadové hospodářství Hospodaření s vodou Ochrana přírodních zdrojů

	Zajištění veřejné infrastruktury
--	----------------------------------

Obsahová interpretace. Aby se Zlínský kraj stal efektivnějším a hospodárnějším, je nezbytné za spouštěče považovat především rozvoj efektivní veřejné správy, primárně tak, jak je formulováno v rámci specifického cíle 2.5, při respektování obsahu specifického cíle 3.4. Předpokladem pro to je personální a systémová (především ICT) připravenost. Při tom je velmi důležité uvědomění si, že efektivnost a hospodárnost nejsou samoučelné, ale mají zcela přímý dopad na fungování ostatních horizontálních charakteristik.

Vyvolané důsledky jsou zásadní a mnohočetné a dotýkají se všech pilířů strategie. V rámci 1. pilíře mají vliv na udržitelný rozvoj podnikání. V případě 2. pilíře se efektivní výkon veřejné správy projeví ve zkvalitnění vzdělávacích systémů, poskytování zdravotních a sociálních služeb. U 3. pilíře pak vykáže velmi rozsáhlý dopad v oblasti energetických témat (bezpečnost, udržitelný mix, účinnost, nové trendy), odpadového hospodářství, hospodaření s vodou a nakládání s přírodními zdroji, zajišťování veřejné infrastruktury či podpoře aktérů rozvoje venkova. Ve většině těchto případů představuje kraj či jeho organizace též klíčovou bezprostřední výkonnou složku a z pohledu jeho explicitních kompetencí je z pohledu kraje právě tato horizontální charakteristika kraji nejbližší.

Projektová typologie. V rámci této charakteristiky se jedná především o projekty jak konvergenčního, tak rozvojového charakteru, jejichž hlavním cílem je kvalitativní přeměna výkonu veřejné služby v regionu směrem k efektivnosti a hospodárnosti, s vykazáním pozitivního efektu v tomto smyslu i na ostatní aktéry.

Vzdělanost a smart →	Efektivnost a hospodárnost	→ Otevřenost a mobilita
		→ Bohatství a prosperita
		→ Sociální vstřícnost, atraktivnost, vyváženost
		→ Výlučnost a exkluzivita

Synergický efekt horizontální charakteristiky efektivnost a hospodárnost a jeho naplnění je podmíněno osvojením základních podmínek spojených se vzdělaností a požadavky pro smart společnost. Jeho efekty se pak primárně projevují v charakteristikách otevřenosti a mobility, bohatství a prosperity, sociální vstřícnosti, atraktivnosti, vyváženosti, a výlučnosti a exkluzivity. V oblasti efektivnosti a hospodárnosti může Zlínský kraj uplatnit největší míru svého přímého vlivu.

- Sociálně vstřícný, atraktivní a vyvážený Zlínský kraj

Výchozí předpoklady →	Spouštěče →	Vyvolané důsledky
Udržitelný rozvoj podnikání	Atraktivnost (turismus a cestovní ruch)	Zvýšení vzdělanosti
Dostatečná investiční aktivita	Sociální vstřícnost (naplňování sociálních práv)	Zlepšení poskytovaných zdravotních a sociálních služeb
	Vyváženost (životní prostředí a šetrné nakládání se zdroji)	Posilování role kulturních institucí
	V souhrnu: respektování principů udržitelného rozvoje	Homogenní rozvoj území v rámci kraje (městská i venkovská území)
		Kvalitní fungování veřejné dopravy
		Energetický systém přispívá kvalitě životního prostředí
		Efektivní způsob nakládání s odpady
		Udržování biodiverzity

Obsahová interpretace. Aby se Zlínský kraj stal sociálně vstřícnějším, atraktivnějším a vyváženějším, je žádoucí bohatství a prosperitu spravedlivě a vyváženě rozložit. Při tomto vyváženém

rozložení je nutné respektovat kritéria potřeby, neboť tento typ přerozdělování pracuje dominantně s přerozdělováním veřejných zdrojů. Pro tento typ velmi syntetizované horizontální priority došlo k formulaci tří rovnoměrných spouštěčů: atraktivnosti především pro oblast cestovního ruchu v návaznosti na využití kulturního dědictví; sociální vstřícnost s ohledem na vzdělávací procesy a zajištění zdravotních a sociálních služeb; a vyváženost z pohledu zajištění kvalitativních požadavků na životní prostředí a nakládání s přírodními zdroji, jimiž region disponuje.

Pro jejich spuštění je podstatné, aby region dále konvergoval, prosperoval a část vytvořeného bohatství byla pro tento účel použita, a aby významnou část zvyšujícího se ekonomického výkonu i nadále tvořily investice.

Vyvolané důsledky by i v tomto případě měly být patrné ve zvýšení vzdělanostní úrovně populace, v pokračování a dalším zlepšení sociálního klimatu v regionu a zdravotního stavu obyvatelstva, v posílení role kulturních institucí v regionu, či dalším výrazným zlepšení kvality veřejné dopravy. V neposlední řadě by pak důsledky měly být patrné ve všech aspektech tvorby a ochrany životního prostředí a v eliminaci negativních vlivů na něj.

Projektová typologie. V daném případě se jedná primárně o sociálně zaměřené (welfare) projekty, jejichž smyslem není akcelerace prosperity a bohatství, ale jeho spravedlivé rozdělení v závislosti na naplnění kritérií potřeby. Díky zajištění či výraznému přispění homogenity regionálního rozvoje mohou tyto projekty následně přispět rozvoji bohatství a prosperity (zajistí sociální smír, omezí rizika deprivace,lepší zdravotní stav obyvatelstva a zásadně ovlivní úroveň jeho vzdělanosti).

Bohatství a prosperita (především ve smyslu udržitelného rozvoje podnikání a dostatečné investiční aktivity) →	Sociální vstřícnost, atraktivita, vyváženost	→ Vzdělanost
		→ Zdravotní, sociální služby
		→ Posílené kulturní instituce
		→ Kvalitní veřejná doprava
		→ Příznivý dopad na životní prostředí

Na úrovni vazeb mezi horizontálními charakteristikami lze považovat za klíčovou podmínku dosažení sociální vstřícnosti, atraktivity a vyváženosti dostatečnou úroveň bohatství a prosperity (aby bylo z čeho sociálně zaměřené projekty realizovat a tyto byly udržitelné). Na straně druhé lze předpokládat velmi silný vyvolaný důsledek na zaměstnanost, úroveň zdravotních a sociálních služeb, efektivnost a hospodárnost regionu, posílení kulturních institucí a otevřenost a mobilitu.

- Výlučný a exkluzivní Zlínský kraj

Výlučnost a exkluzivita představuje specifickou horizontální charakteristiku, jejíž naplňování by mělo být automaticky realizováno při uskutečňování ostatních horizontálních charakteristik, pokud toto dává smysl. Při jejich naplňování by měly být respektovány výše vymezené regionální symboly (flagships) a snaha by měla být vedena k jejich prioritnímu rozvíjení a další expanzi. Jenom díky nim může být Zlínský kraj v daných oblastech považován za výlučný a exkluzivní (řada dalších horizontálních charakteristik v sobě naopak regionální výlučnost nemá, neboť jsou společné s těmi v ostatních regionech; u nich samozřejmě nemá smysl o podtrhování regionální výlučnosti usilovat). Za klíčové regionální symboly lze v tomto ohledu považovat podnikatelský model a ochranu kulturního dědictví a fungování kulturních institucí.

3.5.2 Problematika Smart region ve vazbě na pilíře a specifické cíle

Je řada dobrých důvodů vyčlenit z množiny horizontálních charakteristik tu, která se zaměřuje na adjektiva vzdělaný, inteligentní, kreativní – tedy **smart**. Právě tato oblast by měla představovat základ budoucího hospodářského modelu České republiky i Zlínského kraje, kdy ekonomický růst a rozvoj

budoucnosti by již neměl být založen na extenzivním zapojování (a tím i vysoké intenzitě) pracovní síly na tvorbě přidané hodnoty, jež je nadto provázána též vysokou materiálovou a energetickou náročností. Termín *smart* předurčuje koncept ekonomického decouplingu, kdy míra a intenzita investic a budoucí prosperita již nejsou založeny na úměrně jim odpovídajícímu vytváření dalších pracovních míst a spotřebě energie a materiálových vstupů. Termín *smart* je vedle sektorů, kde je přidaná hodnota reálně vytvářena, významný i v oblastech, kde je vytvořené bohatství dále přerozdělováno k zajištění sociálních funkcí a naplnění poslání veřejných statků pro 21. století. V tomto případě nebude tento koncept základem tvorby přidané hodnoty, konkurenceschopnosti a prosperity, nýbrž platformou pro dosažení nezanedbatelných finančních a procesních úspor a zajištění prostředí kvalitativně odpovídajícího komfortu a úrovně takto poskytovaných služeb ve prospěch jejich konečných uživatelů. Tyto oblasti jsou navíc vzájemně propojeny: ušetřené prostředky a vyšší komfort poskytované veřejné služby může bezprostředně zvýšit objem disponibilních zdrojů, použitelných v oblastech, kde je přidaná hodnota vytvářena; a tato je následně ve větší míře využívána zpětně na rozvoj služeb veřejného charakteru – v zásadě se jedná o nový obsah společenské smlouvy založený na aktuálním a budoucím obsahovém vnímání konceptu udržitelného rozvoje.

- **Vzdělaný, inteligentní a kreativní; *smart* Zlínský kraj**

Výchozí předpoklady →	Spouštěče →	Vyvolané důsledky
Změna způsobu výuky na školách	Zvýšení kvality VŠ absolventů a formování udržitelné struktury VŠ populace	Příspěvek k udržitelnému rozvoji podnikání v regionu (ve všech identifikovaných složkách – primární sektory, zpracovatelský průmysl, služby, cestovní ruch) Rozvoj spolupráce v oblasti výzkumu, vývoje, inovací a lidských zdrojů
	↑	Posilování inovací, respektování globálních trendů
	Optimalizace a zkvalitnění primárního a sekundárního vzdělávacího systému	Zvýšení vzdělanosti populace v kraji Rozvoj alternativních druhů dopravy Zavádění nových energetických trendů Nové způsoby nakládání s odpady Snížení emisí a zvýšení kvality ovzduší Zvýšení energetické účinnosti Rozvoj ICT a veřejné infrastruktury kraje Rozvoj městských a venkovských území

Obsahová interpretace. Aby se mohl Zlínský kraj považovat za *smart*, za klíčový rozdílový krok (spouštěč) je vhodné považovat vzájemně provázanou dvojici faktorů: zvýšení kvality VŠ absolventů a formování udržitelné struktury VŠ populace, a současně optimalizace a zkvalitnění primárního a sekundárního vzdělávacího systému (tento faktor je navíc vnímán jako výchozí v rámci obou rozdílových kroků). Jako předpoklad pro tento krok považujeme podmnožinu oblastí zaměřené na optimalizaci vzdělávacího systému, a sice změnu postoje výuky a přípravu pedagogických pracovníků pro naplnění tohoto cíle.

Současně tento spouštěč vyvolává celou řadu žádoucích efektů napříč pilíři; především zásadním způsobem přispěje k rozvoji udržitelného podnikání v regionu, taktéž přispěje k rozvoji spolupráce v oblasti výzkumu, vývoje, inovací a lidských zdrojů, posílí inovační prostředí a přispěje k následování moderních globálních trendů ve vývoji ekonomických procesů a jejich organizace – to vše v rámci 1. pilíře strategie. V rámci 2. pilíře vykáže zásadní pozitivní posun ve zvýšení vzdělanosti populace v kraji. A v případě 3. pilíře je jeho dopad mnohočetný (v rozvoji alternativních druhů dopravy, zavádění nových energetických trendů, nových způsobů nakládání s odpady coby produkčním zdrojem a vstupem,

snížení energetické náročnosti produkce, snížení emisí a zvýšení kvality ovzduší, ICT a veřejné infrastruktury kraje i městských a venkovských území).

Na tyto oblasti a nalézání funkčních souvislostí mezi nimi by mělo být zaměřeno úsilí při dosažení a naplnění předpokladů pro Zlínský kraj coby *smart region*.

Projektová typologie. Charakter tohoto horizontálního tématu přímo předurčuje i dominantní podobu projektové trajektorie, která je téměř výlučně rozvojová. Reflektuje, osvojuje si, v lepším případě přímo vytváří vývojový trend, jehož prostřednictvím se zvyšuje ekonomický potenciál regionu a naplňují jeho možnosti nejen z pohledu bohatství a prosperity, ale přímo i odvozeně i v oblasti sociálních a environmentálních charakteristik. Jedinou výjimkou je konvergenční naplňování předpokladu vzdělanosti, kde půjde primárně o odstraňování již jsoících problémů především spojených s kvalitou vzdělávacího procesu, jež je z pohledu dostatečného počtu špičkově odborně, jazykově, prezentačně i marketingově připravených pracovníků pro naplnění požadavku *smart regionu* nepostačující.

Vzdělání a vzdělanost →	Smart	→ Bohatství a prosperita
		→ Otevřenost a mobilita
		→ Efektivnost a hospodárnost
		→ Sociální vstřícnost, atraktivnost, vyváženost
		→ Výlučnost a exkluzivita

Jak schéma výše ukazuje, je synergický efekt *smart* horizontální charakteristiky obrovský a dotýká se přímo prakticky všech ostatních horizontálních charakteristik. Proto je právem považováno úspěšné osvojení *smart* přístupu za recept k udržení příznivé konvergenční trajektorie z předcházejícího období (při takřka 100% jistotě, že bez této strukturální změny nebudou schopny nynější zdroje a produkční faktory podobný výsledek zopakovat). Ze schématu rovněž vyplývá, že pro úspěšné uskutečnění *smart* strategie je za výchozí předpoklad nutné považovat naplnění minimálních vzdělanostních požadavků proto, aby se *smart* charakteristika stala oním rozdílovým krokem, ale aby byly realistické i naznačené synergie (aby existovala dostatečná poptávka po *smart* výstupech a řešeních).

Vedle toho je společným klíčovým jmenovatelem horizontální charakteristiky *smart* schopnost používat data a učinit z nich další produkční faktor (právě v tom se tato charakteristika liší od *non-smart* konceptů). Používat znamená sbírat, zpracovávat, vyhodnocovat, interpretovat a implementovat příslušné kroky na jejich základě. Tyto činnosti prolínají celou oblast vyvolaných důsledků jak na úrovni strategie jako celku, tak na úrovni jejich horizontálních charakteristik. Chceme-li být chytřejší, „selský rozum“ je podmínka nutná, nikoliv postačující. Ani intuice nestačí. Je nutné mít věci datově podložené a na datových argumentech (hard data) založené. Vedle již výše vyřčených nároků na používání dat v kontextu jejich využívání pro potřeby strategického plánování je zásadní též potřeba data sdílet. Sdílení dat v souvislosti se *smart* řešeními je interní a externí; interní sdílení dat je nezbytností k dosažení správného věcného výsledku; externí sdílení dat pro odbornou a obecnou veřejnost je cestou k zajištění marketingu, povědomí, informovanosti o daném výsledku. Funkční datový portál otevřený pro veřejnost je cestou přirozeného navedení k tomu, aby se veřejnost chovala v souladu s požadavky daného projektu, aktivity. Bude-li mít občan (podnikatel, poskytovatel služby) k dispozici potřebná data, informace, může se podle nich chovat a aktivně je využívat ve své činnosti. Správné používání dat je tak nenásilnou cestou k zajištění automatizace procesů, jejich zefektivnění a odstranění zbytečných a nákladných kroků provázejících dosavadní postupy. K tomu, aby se systém stal *smart*, je velmi žádoucí naplnění *soft* požadavků a předpokladů. I z toho důvodu je naprosto klíčové umět kvalitně uchopit tzv. měkké projekty, které povedou ke společenské připravenosti k provedení *smart* změny (v souladu s koncepcí aplikovanou v současnosti pravděpodobně nejvíce *smart* společností v rámci EU – Estonskem, jehož mottem je, že *smart* není o technologické změně, nýbrž o změně stavu mysli).

4. Implementace

Implementační část představuje způsob práce se SRZK 2030 ve fázi jejího užívání. Jde o nezbytnou součást pro úspěšnou realizaci a naplňování celého dokumentu. Ve vazbě na návrhovou část jsou v rámci realizace formulovány procesy a jejich nositelé vztahující se k realizaci SRZK 2030, a to až na úroveň rozvojových aktivit prostřednictvím plánů rozvoje kraje. Zároveň byli v území identifikováni klíčoví nositelé typových aktivit nezbytní pro naplňování dokumentu a byl sestaven indikativní odhad finančních nákladů realizace SRZK 2030 na úrovni specifických cílů.

Důležitou součástí implementace je systém monitoringu a vyhodnocení, který v sobě zahrnuje vyhodnocování výstupů, výsledků a dopadů rozvojových aktivit a sleduje vývoj klíčových ukazatelů jednotlivých tematických oblastí, včetně specifikace jejich zdrojového pokrytí.

Za koordinaci implementace SRZK 2030 zodpovídá člen Rady Zlínského kraje zodpovědný za oblast strategického rozvoje, za realizaci aktivit Zlínského kraje a jeho organizací vedoucích k naplňování SRZK 2030 zodpovídají gesčně příslušní radní Zlínského kraje. Aktivity jiných subjektů podílejících se na implementaci SRZK 2030 budou naplňovány na partnerské bázi.

4.1 Pozice a význam dokumentu

SRZK 2030 je základním krajským rozvojovým dokumentem s horizontem naplňování do roku 2030. Je schvalována v orgánech Zlínského kraje, které přijímají zodpovědnost za obecný rámec její realizace.

Strategie rozvoje Zlínského kraje je zpracována v souladu se zákonem č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, resp. Zákonem č. 298/2015 Sb., kterým se mění zákon o podpoře regionálního rozvoje³⁸, který specifikuje oblasti, na něž je podpora rozvoje regionů zaměřena, a zdůrazňuje roli krajů v oblasti podpory regionálního rozvoje. SRZK 2030 obsahuje zejména:

- analýzu sociálních, ekonomických a environmentálních parametrů kraje, charakteristiku jeho silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb,
- identifikace horizontálních charakteristik procházejících napříč třemi vymezenými pilíři včetně návrhu typologie opatření, s nimiž bude SRZK 2030 pracovat včetně vymezení krajem podporovaných částí jeho území,
- vymezení cílů, úkolů a návrhů opatření v rámci tří pilířů, na nichž je Strategie postavena a zásadních mezpilířových (horizontálních) témat, jež SRZK 2030 prolínají.
- principy naplňování SRZK 2030 ve fázi jejího užívání.

Práce se SRZK 2030 se řídí platnou směrnicí pro strategické plánování rozvoje Zlínského kraje. Schválený dokument je zveřejněn na internetových stránkách Zlínského kraje www.kr-zlinsky.cz.

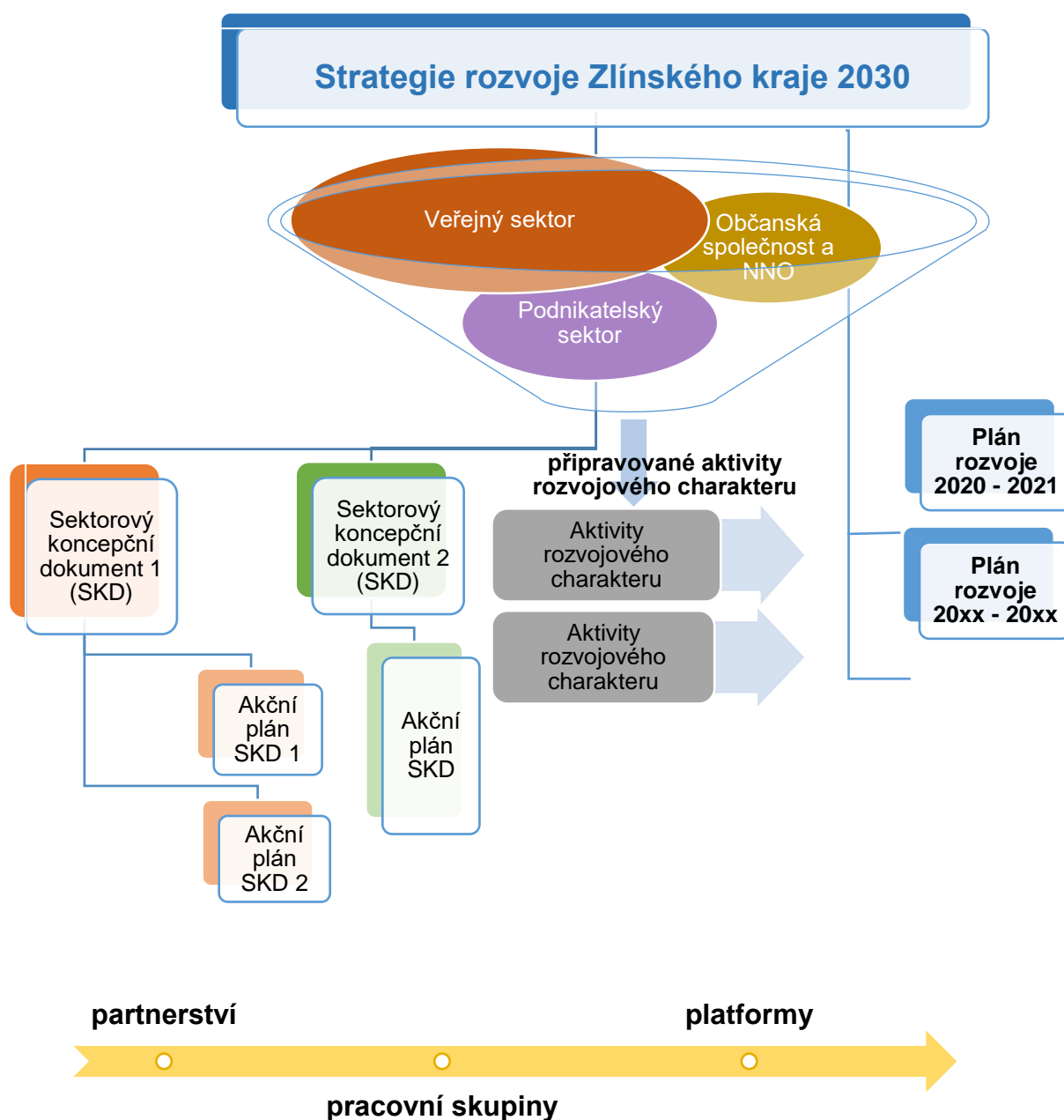
³⁸ Zákon uvádí, že strategie rozvoje územních obvodů krajů jsou zpracovávány s platností pro programové období Evropské unie. V případě SRZK 2030 byl jako horizont platnosti zvolen rok 2030, a to v souvislosti s vazbou SRZK 2030 Strategický rámec ČR 2030.

4.2 Způsob implementace a monitoringu plnění

Ve fázi užívání bude docházet k dalšímu rozpracování definovaných rozvojových směrů prostřednictvím dokumentů na nižší hierarchické úrovni (sektorové koncepční dokumenty a jejich akční plány), a následně až na úroveň rozvojových aktivit v rámci Plánů rozvoje. Odbor strategického rozvoje kraje bude provádět monitoring a vyhodnocení naplňování těchto rozvojových aktivit, včetně monitoringu klíčových ukazatelů sledujících naplňování jednotlivých strategických cílů SRZK 2030.

Struktura základních koncepčních strategických dokumentů Zlínského kraje je tedy dvoustupňová, kdy pilíře a cíle SRZK 2030 jsou průběžně naplňovány konkrétními rozvojovými aktivitami v dvouletých Plánech rozvoje Zlínského kraje. Jednotlivé tematické oblasti jsou dále rozpracovávány v rámci sektorových koncepčních dokumentů kraje, které identifikují podrobněji profilovaná opatření a aktivity rozvojového charakteru, na jejichž základě dochází k naplňování Plánů rozvoje pro dílčí období platnosti SRZK 2030.

Graf 70: Schéma naplňování SRZK 2030

Zdroj: vlastní návrh

4.2.1 Plán rozvoje

SRZK 2030 bude v horizontu svého naplňování dále zpřesňována doprovodnými dokumenty pracujícími s větší úrovní detailu a sledujícími kratší časový horizont. Naplňování SRZK 2030 bude zajištěno prostřednictvím dvouletých Plánů rozvoje, které budou pracovat s úrovní specifických cílů. Základní stavební jednotkou Plánu rozvoje jsou významné aktivity rozvojového charakteru kraje a jeho organizací anebo další významné rozvojové aktivity financované z veřejných prostředků³⁹, které mají být v příslušném období na území Zlínského kraje realizovány. Plán rozvoje kraje zahrnuje zejména:

- přehled koncepční činnosti Zlínského kraje - především plánovaná tvorba koncepčních dokumentů (koncepce, strategie, studie, pasporty apod.),
- plánované dotace poskytované z prostředků Zlínského kraje za účelem rozvoje konkrétní oblasti - především programy zařazené do Fondu Zlínského kraje, jiné významné finanční podpory či podpora specifických projektů přispívajících k naplnění konkrétního specifického cíle SRZK 2030,
- plánované a realizované rozvojové investiční i neinvestiční projekty, jejichž nositelem je Zlínský kraj a jím zřízené či zakládané organizace - významné z hlediska finančního objemu anebo významného příspěvku k naplnění konkrétního specifického cíle SRZK 2030,
- indikativní seznam plánovaných a realizovaných významných rozvojových investičních i neinvestičních projektů jiných aktérů v území, přispívajících k naplnění konkrétního specifického cíle SRZK 2030 - jde o projekty veřejného sektoru (zejména města a obce, ale i další subjekty) i projekty podnikatelského sektoru s účastí veřejných zdrojů.

V návaznosti na tyto dvouleté plány rozvoje bude prováděno jejich vyhodnocování, které bude sledovat zejména:

- naplňování aktivit Plánu rozvoje ve výše uvedeném členění,
- výstupy monitoringu ukazatelů naplňování SRZK 2030,
- přehled čerpání dotačních prostředků ze zdrojů EU, národních dotačních titulů a ostatních veřejných investic a pobídek na území Zlínského kraje v období platnosti daného Plánu rozvoje, v návaznosti na indikativní finanční rámec uvedený v kapitole 4.3 níže.

Plány rozvoje a jejich vyhodnocení budou projednávány v orgánech kraje a jejich garantem bude člen Rady Zlínského kraje, zodpovědný za oblast strategického rozvoje. Zpracování Plánů rozvoje a jejich vyhodnocení bude provádět Odbor strategického rozvoje kraje v součinnosti s věcně příslušnými odbory Krajského úřadu Zlínského kraje a dalšími partnery, podílejícími se na naplnění SRZK 2030.

Plnění SRZK 2030 ve smyslu vyhodnocování Plánů rozvoje bude s partnery v území komunikováno zejména prostřednictvím Regionální stálé konference ZK, Krajské ekonomické rady Východní Moravy, případně s využitím dalších vhodných platform pro dílčí specifické cíle jednotlivých pilířů.

4.2.2 Partnerství a principy naplňování

Úspěšné naplňování specifických cílů, prioritních oblastí a opatření vyžaduje nejen promyšlený implementační mechanismus SRZK 2030, ale také reálné a funkční platformy partnerství vytvářených na úrovni klíčových nositelů a dalších spolupracujících aktérů v území.

Z pohledu potenciálních nositelů existují v území v zásadě tři skupiny aktérů. První z nich je veřejný sektor, tedy kraj, města a obce (samospráva), organizace státní správy a veřejným sektorem zřízené nebo zakládané organizace. Druhou množinu představuje podnikatelský sektor. Třetí skupinu tvoří občanská společnost, která je organizována ve formě NNO, ale patří sem i neformální uskupení a

³⁹ Celá řada aktivit veřejného sektoru (zejména municipality) a aktivit ostatních aktérů v území (podnikatelé, neziskové organizace, atd.) sice nebude, s výjimkou Indikativního seznamu významných projektů, přímo zahrnuta do plánů rozvoje, avšak tyto aktéři by měli při realizaci svých rozvojových aktivit a zejména při žádostech o dotační podporu z veřejných prostředků kraje, ČR a EU reflektovat vazbu na příslušné oblasti podpory a respektovat jejich zaměření.

zájmová sdružení. Uvedené skupiny aktérů budou přistupovat k naplňování SRZK 2030 prostřednictvím aktivit, které nesou jednoznačný příspěvek k naplnění SRZK 2030 a bude s nimi pracováno jako s konceptem dobrovolných závazků, obdobně jako je tomu v případě naplňování národního dokumentu Strategický rámec ČR 2030.

Vzhledem k tomu, že obsah SRZK 2030 přesahuje kompetence, jež Zlínský kraj má, ale současně se podstatně dotýká ekonomických, sociálních a environmentálních charakteristik regionu, předpokládá dokument kontinuální a široké uplatnění již existujících platform partnerství, jež budou základem dosahování názorového konsensu při naplňování obsahu jednotlivých úkolů dokumentu, stejně jako v rámci platformy nepřímého vlivu, který může být prosazován komunikačními a vlivovými nástroji představitelů kraje vůči klíčovým zainteresovaným skupinám. Z tohoto důvodu je možné identifikovat tři úrovně, jejichž prostřednictvím může kraj naplňovat obsah SRZK 2030:

- přímá podpora prostřednictvím vybraných projektů a realizovaných politik a opatření,
- podpora projektů prostřednictvím dotačních a grantových programů a nástrojů kraje (v nichž bude příjemce povinen respektovat podmínky udělené grantové podpory, jež odrážejí priority a preference kraje),
- nepřímá podpora (realizovaná prostřednictvím komunikačních kanálů, účasti na expertních fórech spolu se zainteresovanými skupinami, možnost využití politického vlivu).

Platformu partnerství chápe tento dokument na horizontální úrovni mezi jednotlivými zainteresovanými stranami (např. vzdělávací instituce, podnikatelské subjekty a NNO nebo představitelé partnerských regionů), součástí platformy partnerství však mohou být na expertním základě i představitelé státu, měst a obcí či institucí EU.

Platforma nepřímého vlivu se odehrává především na vertikální ose (směrem dolů vůči městům a obcím; směrem vzhůru vůči státu a jeho institucím, vůči orgánům EU, apod.). Následující Tabulka č. 71 přináší indikativní přehled relevantních klíčových nositelů a významných aktérů. Zásadní při naplňování SRZK 2030 je proaktivní přístup klíčových nositelů a provázanost na spolupracující aktéry v území.

Tabulka 71: Předpokládání zainteresovaní nositelé a aktéři

Specifický cíl	Předpokládání zainteresovaní nositelé a aktéři (vymezení kompetencí v rámci typových opatření)	
	Klíčoví nositelé (přímý vliv kraje)	Významní spolupracující aktéři v území
1.1 Přispívat k udržitelnému rozvoji podnikání v regionu	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj • TIC Zlín, s.r.o. • CCR VM, o.p.s. • <i>uvažovaný nový subjekt typu rozvojové agentury</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Agrární komora ČR • Czechinvest • Czechtourism • Krajská hospodářská komora ZK • oblastní destinační managementy
1.2 Rozvíjet spolupráci v oblasti výzkumu, vývoje, inovací a lidských zdrojů	<ul style="list-style-type: none"> • TIC Zlín, s.r.o. • Zlínský kraj • <i>uvažovaný nový subjekt typu rozvojové agentury</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • podnikatelské inkubátory a VTP • klastry, zájmová sdružení a NNO • UTB ve Zlíně
1.3 Posilovat specializaci a inovace vyšších řádů v souladu s novými globálními trendy	<ul style="list-style-type: none"> • TIC Zlín, s.r.o. • Zlínský kraj • <i>uvažovaný nový subjekt typu rozvojové agentury</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Czechinvest • podnikatelské inkubátory a VTP • UTB ve Zlíně • klastry, NNO
1.4 Motivovat k investiční aktivitě ve Zlínském kraji	<ul style="list-style-type: none"> • Industry Servis ZK, a.s. • Zlínský kraj • <i>uvažovaný nový subjekt typu rozvojové agentury</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Czechinvest • významné etablované podnikatelské subjekty v kraji
1.5 Podporovat udržitelný vývoj na trhu práce	<ul style="list-style-type: none"> • Pakt zaměstnanosti ZK • Zlínský kraj 	<ul style="list-style-type: none"> • Úřad práce ČR • zaměstnavatelé • vzdělávací instituce (resp. jejich zřizovatelé; SŠ a VŠ)

2.1 Zvyšovat kvalitu vzdělanosti a optimalizovat vzdělávací systém	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj a jím zřizované školy a školská zařízení 	<ul style="list-style-type: none"> Ostatní vzdělávací instituce (resp. jejich zřizovatelé) na všech stupních UTB ve Zlíně zaměstnavatelé Krajská hospodářská komora ZK NNO
2.2 Zvyšovat kvalitu zdravotní péče a optimalizovat síť zdravotnických zařízení	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj a nemocnice a další zdravotnická zařízení zakládané Zlínským krajem 	<ul style="list-style-type: none"> Psychiatrická nemocnice v Kroměříži lázeňská zařízení ostatní zdravotnická zařízení Krajská hygienická stanice Česká lékařská komora Státní zdravotní ústav NNO v oblasti zdravotnictví
2.3 Zvyšovat kvalitu sociální péče a optimalizovat způsoby jejího zajišťování	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj a jím zřizované organizace poskytující sociální služby ostatní poskytovatelé sociálních služeb v rámci sítě poskytovatelů soc. služeb 	<ul style="list-style-type: none"> ostatní poskytovatelé sociálních služeb mimo síť financovanou z prostředků kraje obce NNO
2.4 Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví a zvýšit roli kulturních institucí v regionu	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj a jím zřizované kulturní instituce 	<ul style="list-style-type: none"> CCR VM, o.p.s. oblastní destinační managementy Národní památkový ústav obce NNO
2.5 Rozvíjet efektivní správu území a občanskou společnost	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj a jím zřizované organizace 	<ul style="list-style-type: none"> složky IZS obce dobrovolné svazky obcí NNO
3.1 Rozvíjet dopravní infrastrukturu a optimalizovat dopravní obslužnost v regionu	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj a jím zřizované organizace v oblasti dopravy (zejména Ředitelství silnic Zlínského kraje, p.o., KOVED) 	<ul style="list-style-type: none"> Ředitelství silnic a dálnic ČR, p.o. Správa železniční dopravní cesty, s.o. Ředitelství vodních cest ČR dopravci ve veřejné dopravě obce Sdružení pro rozvoj Baťova kanálu Povodí Moravy, s.p. vlastníci veřejných letišť NNO
3.2 Rozvíjet a přizpůsobit energetický systém kraje	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj a jím zřizovaná Energetická agentura ZK, o.p.s. 	<ul style="list-style-type: none"> provozovatelé zařízení výroby a distribuce energií provozovatelé ZEVO NNO
3.3 Chránit a udržovat životní prostředí	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj 	<ul style="list-style-type: none"> obce a dobrovolné svazky obcí podniky VaK Povodí Moravy, s.p. Agentura ochrany přírody a krajiny, správy CHKO vlastníci pozemků Zemědělské podniky NNO
3.4 Rozvíjet ICT a řádně spravovat veřejnou infrastrukturu kraje	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj a jím zakládané a zřizované organizace obce 	<ul style="list-style-type: none"> obce
3.5 Zajistit vyvážený rozvoj území	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj 	<ul style="list-style-type: none"> obce a dobrovolné svazky obcí Místní akční skupiny NNO

Zdroj: vlastní návrh

4.2.3 Období platnosti a aktualizace dokumentu

S přihlédnutím zejména ke srozumitelnosti a transparentnosti dokumentu pro aktéry v území byla platnost SRZK 2030 stanovena pro celou nadcházející dekádu, tedy s horizontem platnosti do roku

2030⁴⁰. Navíc takto vymezené období platnosti vykazuje soulad nejen se Strategickým rámcem ČR 2030, ale též například se Strategií udržitelného rozvoje OSN.

V polovině programového období Evropské unie, tedy v roce 2024, kraj dle zákona č. 298/2015 Sb., § 12, odst. 5. zpracuje zprávu o uplatňování SRZK 2030, na jejímž základě zastupitelstvo kraje případně rozhodne o její aktualizaci nebo o zpracování nové strategie. Tyto úkoly, týkající se aktualizace, nebo zpracování nového dokumentu provede Odbor strategického rozvoje kraje.

4.2.4 Vazba SRZK 2030 na SRR 21+

Při implementaci SRZK 2030 je nutné sledovat vazbu na celostátní Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+, jejíž obsah je popsán v tomto dokumentu v kapitole 2.5. a k jejímuž naplnění jednotlivé kraje svými aktivitami také přispívají. Provázání obou dokumentů je znázorněno na úrovni jednotlivých specifických cílů v tabulce 73 níže, přičemž územně relevantní pro Zlínský kraj jsou specifické cíle SRR 21+ definované v rámci územních strategických cílů 2, 3 a 5 a v průřezovém strategickém cíli 6 tohoto dokumentu.

Tabulka 72: Provázání SRR 21+ se SRZK 2030 na úrovni specifických cílů

Strategický cíl SRR 21+	Specifický cíl SRR 21+	Specifický cíl SRZK 2030
Strategický cíl 2: Aglomerace využívající svůj růstový potenciál a plnící úlohu významných krajských hospodářských, kulturních a akademických center (AGLOMERACE)	2.1.	1.2., 1.3., 1.4.
	2.2.	3.1.
	2.3.	2.1., 2.2, 2.3., 2.4., 3.5.
	2.4.	2.5., 3.2., 3.3., 3.5.
Strategický cíl 3: Hospodářsky stabilizovaná regionální centra představující snadno dostupná centra zaměstnanosti a obslužnosti příslušných funkčních regionů (REGIONÁLNÍ CENTRA A ZÁZEMÍ)	3.1.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 3.3., 3.4., 3.5.
	3.2.	3.1., 2.5.
	3.3.	1.5., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 3.5.
	3.4.	1.1., 2.5., 3.3.
	3.5.	3.2.
Strategický cíl 5: Dobrá kvalita života v hospodářsky a sociálně ohrožených územích (HOSPODÁŘSKY A SOCIÁLNĚ OHROŽENÁ ÚZEMÍ)	5.1.	1.1., 1.4., 1.5.
	5.2.	3.1.
	5.3.	2.3., 3.5.
	5.4.	2.1.
Strategický cíl 6: Kvalitní plánování regionálního rozvoje přispívající k plnění cílů regionální politiky	6.1.	2.5.
	6.2.	2.5., 3.5.
	6.3.	2.1., 2.5., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4.
	6.4.	2.5.
	6.5.	2.3., 3.4.

Zdroj: vlastní návrh

Při grafickém znázornění níže, které schematicky ukazuje strukturu 3 pilířů a v každém z nich 5 specifických cílů SRZK 2030, je možné sledovat provázání jednotlivých specifických cílů obou dokumentů z hlediska typů území definovaných v SRR 21+. Zde je patrné, že u regionálních center a jejich zázemí, která pokrývají celé území Zlínského kraje, jsou témata řešená ve specifických cílech SRZK 2030 plně pokryta i v SRR 21+. U aglomerací (tj. město Zlín a nejbližší okolí) jsou v SRR 21+ řešena zejména témata týkající se posunu ke znalostní ekonomice, dopravního napojení na metropole a další specifická témata měst, k nimž z hlediska specifických cílů SRZK 2030 nelze jednoznačně

⁴⁰ Zákon č. 248/2000 Sb. uvádí, že strategie rozvoje územních obvodů krajů jsou zpracovávány s platností pro programové období Evropské unie.

přičítat témata udržitelného rozvoje podnikání (bez vazby na VaV a inovace), udržitelného vývoje trhu práce nebo rozvoje ICT. A naopak u hospodářsky a sociálně ohrožených území je v SRR 21+ věnována pozornost dobré kvalitě života, tj. diverzifikace ekonomiky a lokální pracovní místa, dopravní dostupnost, prevence sociálního vyloučení, komunitní život v obcích a dostatečná občanská vybavenost, čímž z hlediska specifických cílů SRZK 2030 nejsou v tomto typu území řešena témata rozvoje spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje, specializace a inovací vyšších řádů ve vazbě na nové globální trendy a dále specifická témata zdravotnictví, kultury, energetiky, životního prostředí a ICT včetně veřejné infrastruktury.

Obrázek 22: Provázání SRZK 2030 se SRR 21+ (tmavě červené specifické cíle jsou řešeny v jednotlivých cílech SRR 21+)

Příře a specifické cíle SRZK 2030		Strategické cíle SRR 21+								
		2: Aglomerace			3: Regionální centra a jejich zázemí			5: Hospodářsky a sociálně ohrožená území		
		1. pilíř	2. pilíř	3. pilíř	1. pilíř	2. pilíř	3. pilíř	1. pilíř	2. pilíř	3. pilíř
1.1	2.1	3.1	1.1	2.1	3.1	1.1	2.1	3.1		
1.2	2.2	3.2	1.2	2.2	3.2	1.2	2.2	3.2		
1.3	2.3	3.3	1.3	2.3	3.3	1.3	2.3	3.3		
1.4	2.4	3.4	1.4	2.4	3.4	1.4	2.4	3.4		
1.5	2.5	3.5	1.5	2.5	3.5	1.5	2.5	3.5		

Zdroj: vlastní návrh

Vzhledem k tomu, že **SRZK 2030 neřeší prvek územní dimenze u tematického vymezení svých specifických cílů** a že všechna témata SRZK 2030 jsou obsažena ve strategickém cíli SRR 21+ týkajícím se regionálních center a jejich zázemí (strategický cíl 3), **je možné konstatovat provázanost obou dokumentů**. Dále při porovnání vymezení podprůměrně rozvinutých ORP ve Zlínském kraji v kapitole 2.4.1. v SRZK 2030 (tj. ORP Kroměříž, Vsetín, Valašské Klobouky a Bystřice pod Hostýnem) a hospodářsky a sociálně ohrožených území v SRR 21+ (tj. ORP Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Kroměříž, Otrokovice, Uherský Brod a Vsetín) jsou rozdíly, dané jinou metodikou výpočtu a výběrem ukazatelů. Nicméně SRR 21+ uvádí, že kraje mohou tato území vymezovat jinak a že při implementaci budou vymezená území zpřesňována ve dvouletých Akčních plánech SRR 21+. Z hlediska SRZK 2030 bude územní dimenze řešena spíše tematicky tam, kde bude potřeba cílit podpůrné aktivity na konkrétní typy území, jak je popsáno v kapitole 2.4.2. tohoto dokumentu.

Při implementaci SRZK 2030 se v souladu s implementací SRR 21+ předpokládá také vazba SRZK 2030 na Regionální akční plán ZK (RAP ZK) a strategie vymezených území pro potřeby programového období 2021+ (tj. předpokládané strategie ITI Zlín a jednotlivých MAS v rámci CLLD), zejména při sestavování a vyhodnocování Plánů rozvoje SRZK 2030. Výše zmíněný RAP ZK, strategie ITI a CLLD, ale i další obdobné dokumenty obsahující klíčové projektové záměry či schválené projekty na území Zlínského kraje v období 2020 - 2030 budou tvořit zejména vstupy pro sestavení Plánů rozvoje a hodnocení jejich naplňování.

4.3 Indikativní odhad finančních nákladů realizace

Finanční rámec alokace SRZK 2030 je založen na ambiciózním odhadu investiční potřeby Zlínského kraje v horizontu třetí dekády 21. století. Tato potřeba se opírá o konvergenční odhad růstu HDP do roku 2030 (aby se kraj ekonomicky nadále přibližoval průměru EU) a na stanovení tomu odpovídající míry investic. Konkrétní finanční částky v případě jednotlivých pilířů a strategických cílů vyplývají jak z analýzy stávajících trendů, tak současně z respektování prioritních vah vzešlých z návrhové části SRZK 2030 (doprava, podpora konkurenceschopnosti regionu). V úvahu byly vzaty i v současnosti připravené investiční projekty a jejich orientační hodnota.

Finanční zdroje, s nimiž finanční rámec SRZK 2030 pracuje, jsou členěny na soukromé a veřejné; ty veřejné se dále dělí na prostředky EU, státu, a kraje a obcí. Indikované finanční alokace vycházely na základě vyhodnocení a extrapolace dostupných dokumentů (rozpočet a rozpočtový výhled Zlínského kraje, závěrečný účet, projektový zásobník regionu pro účely Národního investičního plánu, a další relevantní dokumenty a osobní konzultace zpracovatelů) Zlínského kraje; relevantních dokumentů na straně státu (Národní investiční plán, národní sektorové strategie, národní strategie pro kohezní politiku) a EU (sada návrhů nařízení pro Víceletý finanční rámec EU 2021 – 2027; vyhodnocení možností čerpání v rámci období 2014 – 2020 při uplatnění pravidla $n + 3$). Celková výše prostředků prioritně vycházela z vymezení zdrojů veřejného charakteru (regionální, státní unijní) s tím, že odhad soukromých zdrojů je považován jako reziduální položka k zajištění vyčíslené potřeby. Hodnocení a interpretace finančního rámce SRZK 2030 je vhodné vnímat jako orientační a v čase proměnlivé. Měl by sloužit jako dlouhodobé vodítko, jaká investiční potřeba by měla region v daném výhledu čekat. Realita by se měla tohoto vodítka držet a neodchylovat se. Pokud realita bude výrazně nižší než ono vodítko, hrozí, že Zlínský kraj bude jen s největší těžkostí překonávat již jsoucí stav podinvestovanosti.

V rámci finančního rámce SRZK 2030 jsou v drtivé většině předpokládány investiční, kapitálové prostředky. Provozní prostředky jsou předpokládány pouze pro případ nezbytné realizace nějaké systémové, strukturální změny. Investiční prostředky jsou děleny na soukromé (zcela dominantní pro zajištění potřebné investiční aktivity) a veřejné (které jsou alokovány především v podobě infrastrukturních a sociálně zaměřených investic). Rozsah soukromých investičních prostředků v mnoha ohledech přesahuje instrumentárium Strategie. Vzhledem k tomu, že jedním z jejich základních úkolů je akcelarovat investiční aktivitu, je vhodné kvantifikovat celkový potřebný rozsah kumulovaných investičních prostředků do roku 2030.

Typy opatření a dostupnost finančních prostředků: klasifikace opatření na rozvojová, konvergenční a sociálně orientovaná (welfarová) v kapitole 3 dokumentu nebyla samoučelná. Do značné míry předurčí možnosti čerpání prostředků ze zdrojů EU. I pro období 2021 – 2027 by se referenční hodnota prostředků získaných z Rozpočtu EU mohla reálně pohybovat na úrovni 40 mld. Kč, k nimž je korektní připočítat sumu přibližně 15 mld. Kč, jež mohou být s ohledem na reálný průběh čerpání kvůli pravidlu $n + 3$ ze zdrojů alokovaných pro období 2014 – 2020 na počátku příští dekády. Rozdíl může spočívat v tom, že forma dostupnosti těchto prostředků se bude oproti období 2014 - 2020 lišit. Na jedné straně lze předpokládat zvýšení potenciálu čerpání pro naplnění pilíře 1., nicméně především v oblasti inteligentních (smart) a zdrojově efektivních (green) projektů. Úbytek prostředků kohezní politiky může dále být vyvážen schopností více čerpat prostředky centrálně řízených programů (Horizon Europe). Schopnost úspěšně řešit projekty prostřednictvím centrálně řízených programů je však podmíněna kvalitním zvládnutím jazykové znalosti (tedy primárně angličtiny) a posílením zkušeností, komunikace a spolupráce se stávajícími úspěšnými aktéry těchto projektů, stejně jako schopnosti obstát v celounijní konkurenci projektových žádostí.

V případě pilíře 2. lze předpokládat jen velmi malou redukci prostředků kohezních (v závislosti na nastavení minimální váhy Evropského sociálního fondu). Výrazně se však navyšuje objem prostředků Erasmus+, zaměřený na podporu přeshraniční výměny studentů, mladých akademických pracovníků a učitelů.

Na straně druhé největší relativní úbytek prostředků lze předpokládat pro pilíř 3, jehož obsah byl doposud v České republice podporován ze zdrojů EU velkoryse. Tento úbytek zřejmě nepůjde vyvážit ani otevřením nových možností pro přeshraniční rozvoj mobility.

Celková výše finančního rámce coby orientační kvantifikace potřeb naplnění Strategie vychází z nynějších hodnot HDP a míry investic ve Zlínském kraji. Jestliže výchozí hodnotou je aktuální výše (pro rok 2016) nominálního HDP Zlínského kraje, blížící se 230 mld. Kč, lze při konzervativním odhadu průměrné růstové míry 2,5% do konečného roku této Strategie předpokládat výši HDP Zlínského kraje přibližně na úrovni 325 mld. Kč. Při dalším předpokladu zajištění průměrné míry investic na úrovni 25% by měl Zlínský kraj během platnosti této Strategie investovat přibližně 750 mld. Kč (tedy přibližně 75 mld. Kč ročně). Jak je poznamenáno výše, tato investiční potřeba zahrnuje též reinvestice stávajících investorů, případně takové investiční aktivity, které bezprostředně s obsahem Strategie nesouvisejí.

Z níže uvedené tabulky vyplývá, že stále velmi významný, byť oproti SRZK 2009 – 2020 relativně se zmenšující, je zdroj z Rozpočtu EU. Rozvojová stopa regionu Zlínského kraje pak stojí na soukromých zdrojích, jež mohou ve vhodných případech při uzavření kontraktů PPP doznat svého využití též v projektech veřejného zájmu. Z pohledu zdrojů krajských a obecních je při naplňování SRZK 2030 žádoucí významně přerušit negativní trend poklesu podílu kapitálových výdajů na celkových výdajích těchto veřejných entit.

Tabulka 73: Indikativní odhad potřeby finančních prostředků naplnění SRZK 2030

Specifický cíl	Finanční rámec specifického cíle	Potřeba			
		Soukromé zdroje	stát	Kraj a obce	EU
(mld. Kč pro období celkem)					
1.1	22,5	10,2	3,6	3,9	4,8
1.2	10,4	4,5	1,7	1,0	3,2
1.3	22,5	14,5	2,0	1,3	4,7
1.4	98,0	78,0	5,0	5,0	10,0
1.5	10,1	3,9	1,5	1,6	3,4
2.1	21,5	1,2	9,2	3,6	7,5
2.2	29,7	5,2	8,5	10,0	6,0
2.3	19,5	3,0	2,5	7,3	6,7
2.4	8,3	1,0	2,5	3,8	1,0
2.5	9,0	0	0,5	5,5	3,0
3.1	66,7	4,0	35,0	5,9	21,8
3.2	18,9	9,8	3,7	1,1	4,3
3.3	16,4	1,9	6,8	2,8	4,9
3.4	19,5	10,2	2,1	1,9	4,3
3.5	16,5	1,5	3,1	5,7	6,2
Pilíř 1	163,5	111,1	13,8	12,8	26,1
Pilíř 2	88,0	10,4	23,2	30,2	24,2
Pilíř 3	138,0	27,4	50,7	17,4	41,5
celkem	389,5	148,9	87,7	60,4	91,8

Zdroj: vlastní počítání zpracovatele dokumentu (Ing. Petr Zahradník)

4.4 Monitorovací ukazatele naplnění strategie

Monitorování naplňování SRZK 2030 bude prováděno v souladu s výše uvedeným postupem formou jasně definovaných monitorovacích ukazatelů. Pro hodnocení celkového naplňování SRZK 2030 budou použity kontextové monitorovací ukazatele, uvedené v tabulce 75 níže. Hodnocení naplňování dílčích cílů SRZK 2030 bude prováděno hodnocením monitorovacích ukazatelů i popisem kvalitativní charakteristiky naplnění jednotlivých specifických cílů každého z pilířů SRZK 2030. Pro všechny monitorovací ukazatele je stanovena výchozí hodnota. Vyhodnocení naplňování SRZK 2030 bude prováděno na základě porovnání aktuálně dosažené hodnoty ukazatele s hodnotou výchozí. Zároveň bude posouzeno postavení kraje v rámci ČR (podle typu ukazatele podílem na hodnotě za ČR nebo pořadím mezi kraji ČR).

Tabulka 74: Kontextové monitorovací ukazatele naplnění SRZK 2030

Ukazatel		Výchozí hodnota (a rok)	Porovnání v rámci ČR (% či pořadí mezi kraji)	Dostupnost dat (zdroj, periodicita)
K1	Hrubý domácí produkt na 1 obyv. (EU28=100)			ČSÚ
K2	Počet obyvatel			ČSÚ
K3	Index stáří			ČSÚ
K4	Podíl nezaměstnaných			MPSV
K5	Čerpání prostředků ESIF ve Zlínském kraji			MS2014+

Zdroj: vlastní návrh

Tabulka 75: Monitorovací ukazatele naplnění SRZK 2030 dle jednotlivých specifických cílů

Specifický cíl	Ukazatele (více u každého cíle)		Výchozí hodnota (a rok)	Porovnání v rámci ČR (% či pořadí mezi kraji)	Dostupnost dat (zdroj, periodicita)
1.1 Přispívat k udržitelnému rozvoji podnikání v regionu	U1.1.1	Počet ekonomických podnikatelských subjektů se zjištěnou aktivitou	69.371 (31.12.2017)	7. mezi kraji (4,98 % z ČR)	ČSÚ - organizační statistika (vybrané právní formy)
	U1.1.2	Tržby v zemědělství, průmyslu a stav., službách			ČSÚ
	U1.1.3	Čisté využití lůžek v cest. ruchu			ČSÚ
	Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblastech cestovního ruchu, podpory exportu, služeb, lokálních produktů atd.</i>				
1.2 Rozvíjet spolupráci v oblasti výzkumu, vývoje, inovací a lidských zdrojů	U1.2.1	Počet dotačních partnerských projektů v regionu v rámci VaVal a lidských zdrojů			MS2014+, RVVI
	U1.2.2	Počet nových podnikatelských záměrů v rámci systému podpory			CRM (TIC)
	Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti spolupráce výzkumu, vývoje, inovací a lidských zdrojů.</i>				
1.3 Posilovat specializaci a inovace vyšších řádů v	U1.3.1	Investiční výdaje na VaV v podnikatelském sektoru ve Zlínském kraji			ČSÚ

souladu s novými globálními trendy	Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti podpory inovací vyšších řádů, v souladu se strategií RIS3</i>				
1.4 Motivovat k investiční aktivitě ve Zlínském kraji	U1.4.1	Podíl THFK na HDP v regionu			ČSÚ
	U1.4.2	Přímé zahraniční investice do regionu			ČSÚ, ČNB
	Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti podpory nových investic místních i nově přichozích firem</i>				
1.5 Podporovat udržitelný vývoj na trhu práce	U1.5.1	Saldo migrace osob v produktivním věku			ČSÚ
	U1.5.2	Průměrná hrubá mzda			ČSÚ
	Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti vývoje na trhu práce</i>				
2.1 Zvyšovat kvalitu vzdělanosti a optimalizovat vzdělávací systém	U2.1.1	Podíl studentů VŠ ze ZLK studujících technické obory (KKOV 1 - 3)			MŠMT
	U2.1.2	Podíl žáků v technických a přírodovědných oborech a v netechnických oborech na celkovém počtu žáků			MŠMT
	U2.1.3	Výsledky žáků v rámci jednotných přijímacích zkoušek na SŠ			CERMAT
	U2.1.4	Výsledky žáků v rámci státních maturit			CERMAT
	Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti optimalizace vzdělávacího systému a růstu vzdělanosti.</i>				
2.2 Zvyšovat kvalitu zdravotní péče a optimalizovat síť zdravotnických zařízení	U2.2.1	Průměrná délka hospitalizace (dny)			ÚZIS
	U2.2.2	Počet lékařů na 1000 obyvatel			ČSÚ
	Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti optimalizace sítě zdravotnických zařízení a zvyšování kvality zdravotní péče.</i>				
2.3 Zvyšovat kvalitu sociální péče a optimalizovat způsoby jejího zajišťování	U2.3.1	Vývoj počtu uživatelů sociálních služeb (péče, prevence, poradenství)			
	U2.3.2	Vývoj počtu lůžek pro v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem na 1 000 ob.			ČSÚ
	U2.3.3	Vyplacené dávky státní sociální podpory / ob.			MPSV
	Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti zajišťování a kvality sociální péče.</i>				
2.4 Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví a zvýšit roli kulturních institucí v regionu	U2.4.1	Počet návštěvníků památkových objektů			ČSÚ, NIPOS
	U2.4.2	Počet návštěvníků expozic a výstav			ČSÚ, NIPOS
	Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti ochrany a rozvoje kulturního dědictví.</i>				

2.5 Rozvíjet efektivní správu území a občanskou společnost	U2.5.1	Pokrytí území kraje územními plány obcí			ZK
	U2.5.2	Počet trestných činů na ob.			ČSÚ
Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti zvyšování efektivity a profesionalizace veřejné správy, eGovernmentu a bezpečnosti.</i>					
3.1 Rozvíjet dopravní infrastrukturu a optimalizovat dopravní obslužnost v regionu	U3.1.1	Kvalita povrchu silnic II. a III. třídy			ŘSZK
	U3.1.2	Počet dobíjecích stanic pro elektromobily, stanic CNG			www.evmapa.cz
	U3.1.3	Počet cestujících ve veřejné dopravě (autobusové a železniční)			ČSÚ
Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti zkvalitňování dopravní infrastruktury a optimalizace dopravní obslužnosti.</i>					
3.2 Rozvíjet a přizpůsobit energetický systém kraje	U3.2.1	Celkový instalovaný elektrický výkon obnovitelných zdrojů energie			MPO, EAZK
	U3.2.2	Energetická náročnost tvorby HDP (GWh/HDP)			ČSÚ
Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti energetické bezpečnosti a efektivity.</i>					
3.3 Chránit a udržovat životní prostředí	U3.3.1	Využití odpadů v %			ČSÚ
	U3.3.2	Podíl obyvatel připojených na kanalizaci s ČOV			ČSÚ
	U3.3.3	Emise znečišťujících látek do ovzduší v t/km ²			ČSÚ
Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti ochrany životního prostředí.</i>					
3.4 Rozvíjet ICT a řádně spravovat veřejnou infrastrukturu kraje	U3.4.1	Pokrytí infrastrukturou přístupu k internetu			ČTÚ
	Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti rozvoje dostupnosti ICT a správy veřejné infrastruktury kraje.</i>				
3.5 Zajistit vyvážený rozvoj území	U3.5.1	Vývoj počtu obyvatel venkova (obce do 2 tis. obyv.)			ČSÚ
	U3.5.2	Podíl na ČR v objemu schválených dotací v režimu územní dimenze			MMR
Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: <i>realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti vyváženého rozvoje venkova i urbánních území.</i>					

Zdroj: vlastní návrh

5. Závěr - manažerské shrnutí SRZK 2030

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 (SRZK 2030) představuje základní strategický rozvojový dokument Zlínského kraje pro období do roku 2030. Přináší novou dlouhodobou vizi rozvoje kraje do roku 2030, reflektuje formování podoby nové kohezní politiky po roce 2020 a reaguje na strategické dokumenty na národní úrovni. Vnímá zásadní změny vývoje ekonomiky Zlínského kraje a v širším kontextu též České republiky a bere v úvahu aktuální globální i evropské trendy a ekonomické charakteristiky.

Po implementační stránce SRZK 2030 také přináší zjednodušení struktury základních koncepčních strategických dokumentů Zlínského kraje. Jejich struktura zůstává dvoustupňová, kdy pilíře a cíle SRZK 2030 jsou průběžně naplňovány konkrétními rozvojovými aktivitami v dvouletých Plánech rozvoje Zlínského kraje. Jednotlivé tematické oblasti jsou dále rozpracovávány v rámci sektorových koncepčních dokumentů kraje. SRZK 2030 vznikala v širokém partnerství s klíčovými aktéry regionálního rozvoje na území kraje.

Strategie rozvoje Zlínského kraje je založena na relativně robustní analýze dat, statistických ukazatelů a rešerši rozvojových dokumentů na evropské, národní i regionální úrovni. Důležitým prvkem analytické části je SWOT analýza a její závěry. Analytická část tak tvoří komplex klíčových zjištění, výzev a problémů, které se staly zásadními vstupy pro tvorbu návrhové části. Návrhová část naplňuje formulovanou vizi rozvoje Zlínského kraje do roku 2030 a má pilířovou strukturu, která je dále podrobně rozpracována až na úroveň typových opatření. Velká pozornost je věnována zásadním mezpilířovým (horizontálním) vazbám. Strategie se nesnaží rozvoj území vnímat „resortně“, tedy řešit jednotlivé tematické oblasti izolovaně, ale naopak je vzájemně propojovat a hledat synergické efekty, využívat nové přístupy a témata, mj. v souvislosti s konceptem smart region. Pozornost byla věnována implementaci Strategie, jako klíčovému předpokladu pro její úspěšné naplnění. V rámci této části byla nastavena pravidla a procesy pro úspěšné naplňování a vyhodnocování celého dokumentu.

5.1 Shrnutí analytické části dokumentu

Velmi podstatnou součástí SRZK 2030 je analýza prostředí, v němž jsou naplňovány rozvojové cíle a řešena rozvojová témata. Je zaměřena na vývoj socioekonomických ukazatelů (vývoj v čase, srovnání krajů) ve třech definovaných tematických oblastech (Ekonomika a trh práce, Lidé a kvalita života, Infrastruktura a kvalita prostředí). Zaměřuje se též na vyhodnocení naplňování pilířů a cílů SRZK 2009 – 2020 a využívání strukturálních fondů v období 2007 – 13 a 2014 – 2017 ve Zlínském kraji. Neopomíjí ani vymezení regionálních disparit na úrovni SO ORP a popis vazby SRZK 2030 na nadřazené strategické dokumenty na úrovni ČR i EU. Věnuje se též shrnutí kontextu evropských a globálních vývojových trendů. Její závěr tvoří shrnutí v podobě SWOT a formulaci východisek pro návrhovou část SRZK 2030.

V případě tematické oblasti **Ekonomika a trh práce** konstatuje Analytická část SRZK 2030, že region v průběhu této dekády patřil k nejrychleji rostoucím a tím též konvergujícím krajům v České republice (vůči průměru EU dosáhla výše HDP na obyvatele, přizpůsobená o standard kupní síly, za rok 2016 76,1%). Příznivá ekonomická situace kraje se promítla na pozitivním vývoji trhu práce a výrazném poklesu míry nezaměstnanosti; v posledním sledovaném období se naopak nedostatečná nabídka pracovní síly stává významnou rozvojovou překážkou, kterou bude nutné překonat cestou podstatných strukturálních změn. Zásadní rozvojový impuls pro ekonomiku Zlínského kraje mělo i intenzivní využívání možností Rozpočtu EU, především pak kohezní politiky.

Strukturálními změnami prošla ekonomika Zlínského kraje za období uplynulých třiceti let, přičemž si však uchovala strukturu modernizující se, slušně exportně orientované průmyslové ekonomiky, vhodně doplňované zvláště na počátku období rostoucím podílem sektoru služeb. Jedná se však především o ekonomiku založenou na přirozeném podnikatelském duchu a takto se opírající především o sektor malých a středních podniků. Budoucím rozvojovým limitem pro Zlínský kraj může být podinvestovanost, projevující se v dlouhodobě nižší míře investic ve vztahu k investiční potřebě regionu i zaostáváním za národním průměrem (aktuálně lehce nad 80% průměru České republiky, dlouhodobě přibližně na úrovni 75%). Nedostatečná investiční aktivita nejenže omezuje budoucí ekonomický růst, ale má též přímý dopad na výši regionální mzdové hladiny se všemi navazujícími synergickými důsledky (na spotřebu, výši úspor či existenci a rozvoj dalších navazujících služeb).

V průběhu celé této dekády dochází k nárůstu podílu **výdajů na výzkum a vývoj** na HDP v rámci Zlínského kraje, který si tímto udržuje velmi lichotivou pozici v rámci národního srovnání, přestože nepatří mezi regiony s absolutně nejvyššími hodnotami tohoto podílu. V rámci veřejného sektoru představuje klíčový subjekt v oblasti výzkumu a vývoje Univerzita Tomáše Bati. Doménami specializace byly v rámci RIS3 strategie pro Zlínský kraj definovány: inovativní aplikace polymerů jako regionálně specifická inteligentní specializace pro Zlínský kraj; inovace v konstrukčních činnostech; inteligentní a úsporné elektronické systémy.

Podnikatelský sektor je postaven na převážně tradičních, ale vesměs se inovujících průmyslových odvětvích a oborech – zpracování plastů, gumárenství, strojírenském, kovodělném a potravinářském průmyslu. Právě podniky reprezentující tato odvětví představují i v současnosti hlavní nositele regionální ekonomické konkurenceschopnosti. V oblasti služeb pak výrazný podíl zaujaly především firmy v odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství. Regionální výzvou stále zůstává potřeba reprezentativně obsadit prostor strategické průmyslové zóny.

Díky svým přírodním podmínkám i kulturně-historickému a duchovnímu bohatství má Zlínský kraj vytvořeny příznivé předpoklady pro úspěšný rozvoj **cestovního ruchu**. Kvalitativní stránka zařízení cestovního ruchu prošla v posledním období zásadním zlepšením, stejně jako rozsah nabídky produktů cestovního ruchu.

Na trhu práce dochází k citelnému nárůstu ekonomické aktivity a zlepšování vzdělanostní struktury pracovní síly. Potřeba zlepšení existuje v oblasti kvalitativních charakteristik pracovní síly (vedle vzdělání též potřebné flexibility, mobility a schopnosti čelit rizikům, jimž je pracovní trh vystaven).

Problematika kvality a struktury pracovních sil má úzkou vazbu na megatrendy v oblasti měnících se požadavků trhu práce a vzdělávání a má úzkou vazbu na nové trendy jako jsou např. Průmysl 4.0 nebo Společnost 4.0. Aktuální stav, kdy počet volných pracovních míst výrazně převyšuje počet uchazečů o práci (bez ohledu na kvalitativní kritéria) lze považovat za anomální a neudržitelný. I přes svoji dynamiku, kvůli stávající ekonomické struktuře, je mzdová konvergence Zlínského kraje vůči průměru České republiky stále nedostatečná; podprůměrná je (i přes nízkou míru nezaměstnanosti) též hladina čistého disponibilního důchodu, jehož dynamika je též velmi pomalá.

Tematická oblast **Lidé a kvalita života** je charakteristická především a zejména **velmi nepříznivým demografickým vývojem** v regionu Zlínského kraje, jež se projevuje ve **snižujícím se podílu obyvatel v produktivním věku a současně zvyšujícím se podílem obyvatel starších 65 let. Kraj se nadto dlouhodobě potýká s poměrně zásadním meziročním úbytkem počtu obyvatel v regionu**, tvořený převážně stěhováním. To se navíc nejvíce týká z pohledu produktivního potenciálu nejvýznamnější věkové skupiny osob (25 – 39 let). Vystěhování nejproduktivnější části populace přitom není jakkoliv kompenzováno kupříkladu zahraniční migrací. Výslednicí všech těchto naznačených procesů je prudké zvyšování hodnoty indexu stáří⁴¹ ve Zlínském kraji až na hodnoty vyšší než 130 bodů. Projekce obyvatelstva do roku 2050 hovoří o dalším prohlubování tohoto nelichotivého stavu, když se Zlínský kraj má stát nejstarším regionem České republiky.

Vzdělanostní struktura regionu Zlínského kraje se nachází mírně pod celostátním průměrem – vyšší procento osob se základním vzděláním a bez vzdělání doprovází nižší podíl vysokoškoláků. Na druhé straně však relativně pozitivní trend spočívá v pozvolném nárůstu podílu vysokoškoláků a poklesu podílu osob s nejnižším vzděláním na celkovém počtu obyvatelstva; ten by měl pokračovat i do budoucna. Rámec spolupráce **mezi vzdělávacím sektorem a zaměstnavateli v podnikatelském i nepodnikatelském sektoru** je nastaven. Do budoucna bude pro vzdělávací sektor klíčová orientace na nabídku oborů do oblastí, které krajský trh práce potřebuje. Klíčovou institucí v oblasti terciálního vzdělávání a výzkumu a vývoje je Univerzita Tomáše Bati.

Oblast **sociálních věcí** zahrnuje celou řadu cílových skupin, které se potýkají s nejrůznějšími sociálními problémy. Mezi hlavní výzvy budou v následujících letech patřit zejména **stárnutí populace, ohrožení životních podmínek nízkopříjmových obyvatel a domácností, respektive jejich závislost na různých dávkách sociální podpory, a s tím spojeného sociálního vyloučení a rodiny s dětmi ohrožené sociálním vyloučením**. Další skupinou ohroženou sociálním vyloučením jsou **osoby se zdravotním postižením. Nejpočetnější cílovou skupinou, využívající sociální služby ve Zlínském kraji, jsou cílové skupiny osoby se zdravotním postižením a osoby ohrožené sociálním vyloučením**. Obecně platí, že Zlínský kraj je sociálně velmi soudržný, úroveň společenských vztahů a vazeb je vysoká a sociální rozměr patří mezi významné regionální přednosti. Přitom rozsah a kvalita sociální péče patří k nejlepším v České republice.

Jádrem poskytování ambulantních a lůžkových **zdravotních služeb** ve Zlínském kraji jsou čtyři nemocnice ve významných krajských centrech, v čele se zlínskou nemocnicí Tomáše Bati, jejichž zakladatelem je Zlínský kraj. Zlínský kraj též zajišťuje lékařskou pohotovostní službu a Zdravotnickou záchrannou službu Zlínského kraje, p.o. V kraji jsou též čtyři lázeňská místa, včetně největších moravských lázní Luhačovic. Podle kritéria spotřeby zdravotních služeb na pojištěnce, jenž je ve Zlínském kraji v celostátním srovnání podprůměrná, lze odvodit nižší dostupnost zdravotních služeb v regionu. Nelichotivý je i nízký počet lékařů na počet obyvatel/ pacientů. Za pozitivní pak nelze považovat ani vývoj pracovní neschopnosti, jež je ve Zlínském kraji v celostátním srovnání velmi vysoká a v posledním sledovaném období dále rostoucí. Za unikátní v rámci regionu lze považovat soukromá lékařská pracoviště s celostátním věhlasem (oční chirurgie, reprodukční medicína).

Kulturní vyspělost Zlínského kraje je v mnoha ohledech mimořádná i výjimečná. Pro Zlínský kraj je typická vybavenost kulturním bohatstvím a zájmem obyvatel i návštěvníků toto uchovávat a rozvíjet (velmi vysoká návštěvnost výstav, expozic, kulturních programů v rámci České republiky). Zvláště

⁴¹ Index stáří vyjadřuje počet osob ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0 – 14 let.

nehmotné kulturní bohatství v podobě činnosti lidových uměleckých souborů na nejvyšší úrovni představuje jedinečný rys pro Zlínský kraj; do této oblasti lze řadit též silný akcent na církevní tematiku a její propojení s kulturou, vzděláváním i turismem. Vysoká kulturní vyspělost regionu je potvrzena vysokou dostupností a návštěvností veřejných knihoven.

Zlínský kraj je nepochybně krajem **bezpečným**. O tomto tvrzení nelze pochybovat, když hodnota indexu kriminality je třetí nejnižší mezi regiony v zemi, která je sama o sobě šestou nejbezpečnější zemí světa. Navíc počty trestných činů v regionu se v posledním období prudce snižují. Je současně i regionem **občansky uvědomělým a zodpovědným**. O tom svědčí nejenom bohatý kulturní život, ale též rozvinutá a na aktivity bohatá organizovaná i zcela spontánní občanská společnost, především v podobě organizací a institucí neziskového sektoru. Projevem občanské uvědomělosti i zodpovědnosti je též příkladná péče o veřejný i soukromý prostor, vyznačující se upraveností a čistotou sídel, v rámci České republiky významně nadprůměrnou.

Tematické oblasti **Infrastruktura a kvalita** prostředí dominuje z pohledu nejvýznamnějších obyvatelstvem vnímaných priorit téma dopravy. Zahrnuje však celou řadu dalších zásadních oblastí z pohledu efektivního fungování regionu. **Doprava** a rozvoj její infrastruktury vykázal za uplynulou dekádu značný pokrok zejména z pohledu napojení regionu na dálniční síť České republiky. Přesto však řada výzev zůstává otevřených (dálniční průtah v severo-j jižním směru; dálniční propojení se Slovenskem; důstojné železniční spojení krajské metropole a výstavba multimodálního terminálu osobní dopravy ve Zlíně; integrace veřejné dopravy ve smyslu její obslužnosti i komfortu pro cestující). K významným úkolům do budoucna patří též zlepšení kvality velmi husté sítě regionálních silnic i železnic (komfort jízdy, obchvaty sídel, elektrifikace železnic, kultivace nádraží apod.). Za varující lze označit úbytek cestujících ve veřejné dopravě. Zlínský kraj disponuje hustou sítí vzájemně propojených cyklostezek a v tomto směru se zamýšlí dále rozvíjet.

Významnou složku regionální infrastruktury tvoří **energetika**. Aktuální důležitost jinak dostatečně významného sektoru spočívá v tom, že tento prochází globálně bezprecedentní transformací s naprosto se měnící rolí výrobců, distributorů, prodejců i spotřebitelů. Zlínského kraje se výroba energie *de facto* netýká (disponuje zcela zanedbatelnými výrobními kapacitami s ohledem na potřebu; jejich zvýšení je reálné zvláště v oblasti obnovitelných zdrojů). O to zásadnější pro něj je optimalizace procesů na úrovni distribuce, prodeje a spotřeby. Pozitivní poradenskou a koordinační roli v tomto kontextu sehrává Energetická agentura Zlínského kraje, zaměřující se na aplikaci principů energetického managementu vůči ucelenému spektru klientů energetického trhu.

Odpovídající využívání **informačních a komunikačních technologií** představuje naplnění výchozí podmínky pro budoucí vývoj ekonomického modelu, jeho struktury a organizace. Rozvoj těchto technologií závisí vedle poptávky po nich též na aplikaci celostátních řešení, která je možné z pohledu regionu ovlivnit pouze velmi částečně. Regionální poptávka po nich je ve Zlínském kraji přibližně průměrná. Nejenom Zlínský kraj však v tomto ohledu trpí tím, že pokrok v oblasti vysokorychlostního internetu i pokrytí veřejného prostoru dostatečným signálem pro mobilní komunikaci je stále nedostatečný. Z důvodu členitosti území Zlínského kraje i vyšší četnosti odlehklých sídel je tato potřeba, spojená s akcelerací stávajících i začínajících podnikatelských projektů i zajišťování odpovídajících veřejných služeb, velmi silná.

Území Zlínského kraje se vyznačuje relativně vysokou kvalitou **životního prostředí**. Ta se navíc v čase dále zlepšuje. Na území kraje se nachází větší výskyt oblastí s neporušeným a celistvým životním prostředím s velkým rozsahem chráněných krajinných oblastí v celostátním porovnání. Z rizikových faktorů v oblasti kvality ovzduší významně působí dálkový přenos znečištění, především z Moravskoslezského kraje, potažmo z Polska. V oblasti vodního hospodářství se Zlínský kraj vyznačuje vysokou mírou připojení na vodohospodářskou infrastrukturu. S ohledem na budoucí vývoj nesmí Zlínský kraj podcenit významné riziko sucha a poklesu zásob pitné vody. Systém odpadového hospodářství se bude muset relativně rychle vypořádat s důsledky zákazu skládkování od roku 2024.

Rozvoj venkova, zemědělství a lesnictví představují významné součásti územního rozvoje. I přes relativní i absolutní pokles váhy zemědělství na celkové produkci zůstane jeho význam ve venkovském prostoru stále značný. Přesto lze z pohledu udržitelnosti doporučit, aby došlo k dosažení vyvážené diverzifikace ekonomických aktivit na venkově. Zemědělství samo vyžaduje další kvalitativní proměnu a silnější inovativní přístup. Stále není dostatečně využíván potenciál místních přirozených zdrojů, především regionálně typických zemědělských aktivit a produktů. Klíčovou výzvou je tak zvýšení ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti zemědělství a trvale udržitelné využívání zemědělské půdy (zamezení snižování kvality půdy, včetně orientace na produkci biopotravin). Zlínský kraj patří mezi kraje s významným zastoupením ekologického zemědělství.

V období let 2007 – 2013 i 2014 – 2020 je jedním z klíčových nástrojů rozvoje regionů České republiky **kohezní politika EU**. Objem celkových alokovaných finančních prostředků kohezní politiky do značné míry marginalizoval jiné finanční nástroje zaměřené na rozvoj regionů. Rozvoj Zlínského kraje se o nástroje kohezní politiky, resp. ESIF, velmi zásadním způsobem opíral.

Přes svoji relativně vysokou homogenitu existují v rámci Zlínského kraje též **vnitroregionální disparity**, jejichž podcenění rozhodně nelze doporučit. Vnitroregionální disparity v tomto textu znamenají rozdíly v ekonomickém, sociálním a environmentálním rozvoji správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) v rámci Zlínského kraje. Výsledkem multikriteriálního hodnocení je identifikace nejvíce a nejméně rozvinutého SO ORP (z celkem 13 ve Zlínském kraji): na prvních třech místech se umístily Luhačovice, Rožnov pod Radhoštěm a Vizovice; na opačném konci žebříčku skončily Vsetín, Valašské Klobouky a na posledním místě Bystřice pod Hostýnem. Variantně pak SRZK 2030 pracuje též s identifikací disparit ještě detailněji územně specifikovaných, všímající si rozdílů v rámci SO ORP.

SRZK 2030 je zásadně inspirována a respektuje **významné dokumenty** regionálního i územního rozvoje a modely financování při naplňování strategií ve veřejném zájmu na **národní i evropské úrovni**.

SRZK 2030 též důsledně reflektuje **vývojové trendy na evropské i globální úrovni**. Z povahy věci vstřebává aktuální trajektorii konvergenčního procesu v Evropě, charakteristickou výrazným pozitivním posunem nejhudších evropských regionů na straně jedné a současně hlubokým propadem regionů, které v době krize již splňovaly předpoklady středně-příjmových regionů. Přehlížet není možné ani demografické parametry. A v neposlední řadě se jedná o trendy spojené s naplňováním investičně-inovačního potenciálu regionů, jež určují kvalitu a obsah jejich rozvojové trajektorie a zásadně determinují jejich ekonomickou, sociální i environmentální vyspělost. Současná etapa rozvoje je charakteristická vzájemným působením, ovlivňováním a průnikem megatrendů, které na vývoj jednotlivých regionů působí s různou intenzitou.

Analytická část SRZK 2030 je završena **SWOT analýzou** s následujícími závěry a poznatky: SWOT jednoznačně identifikuje, že velmi **silnou stránkou** Zlínského kraje je přirozeně a spontánně se vyvíjející podnikatelské prostředí, vysoká míra sociální soudržnosti či velmi dobrá úroveň péče o hmotné i nehmotné kulturní dědictví regionu. Za příznivé lze označit zlepšování vzdělanostní struktury obyvatelstva i vývoj investic do zdravotnických a sociálních služeb. Zlepšením prošla výstavba dopravní infrastruktury, snížily se emise hlavních znečišťujících látek, došlo k zavedení energeticky úsporných opatření a posílila se energetická účinnost. Zlepšila se čistota odpadních vod. V oblasti odpadového hospodářství jsou uplatňovány perspektivní trendy založené na v útlumu skládkování. Zvýšila se atraktivnost venkovských oblastí kraje, kde roste počet obyvatel.

Za jednoznačně **slabou stránku** mezi charakteristikami ekonomickými a trhu práce lze považovat dlouhodobě nízkou mzdovou úroveň v porovnání s celostátním průměrem, a taktéž dlouhodobý setrvalý stav podinvestovanosti. Podnikatelský sektor, především malé a střední podniky, se ve většině případů pohybují na nižších úrovních hodnotového řetězce, s omezenou možností ovlivnění podmínek na konkurenčním trhu. Velmi negativním rysem sociálních charakteristik ve Zlínském kraji je demografický vývoj. Rizikem poskytování lékařské péče je nízký počet lékařů na počet obyvatel a jejich vysoký

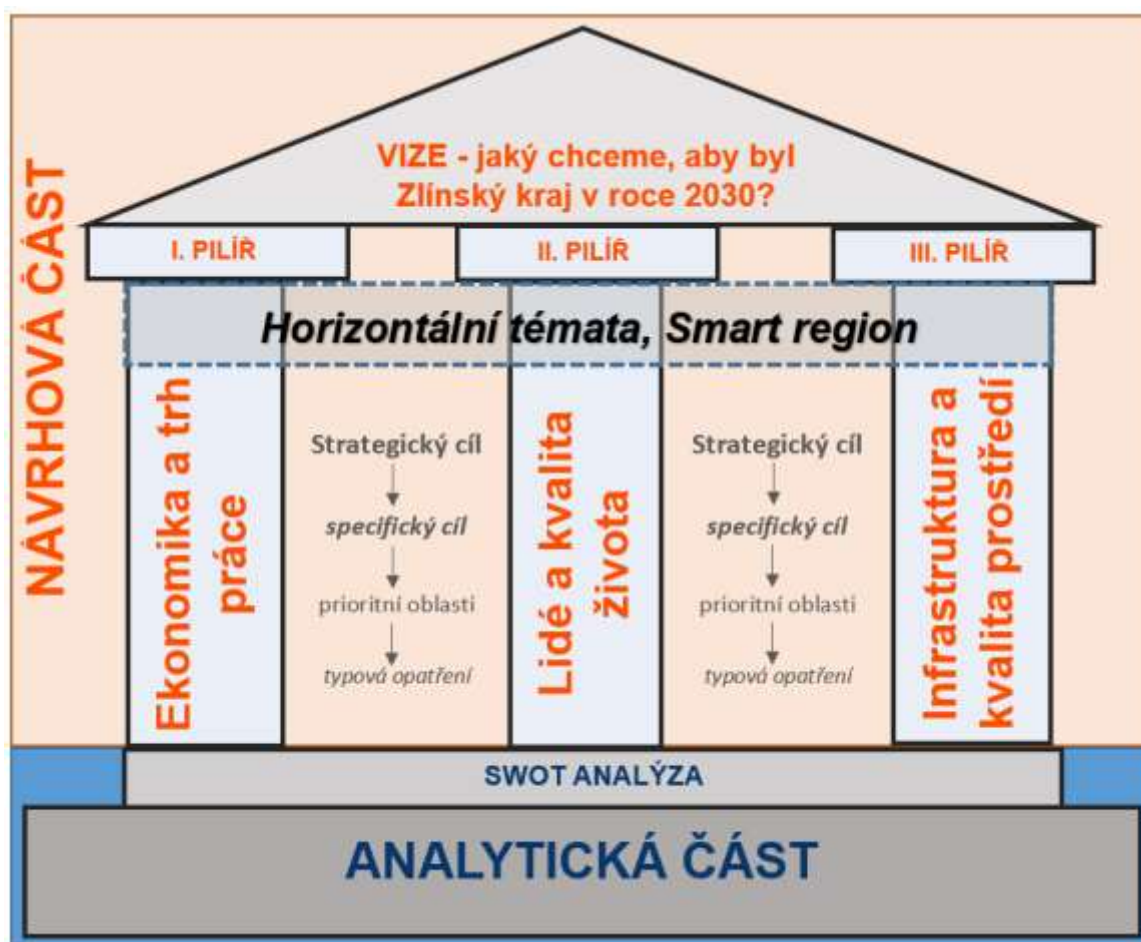
průměrný věk. Region dále vykazuje velmi vysokou míru pracovní neschopnosti a podprůměrnou spotřebu zdravotních služeb při přepočtu na pojištěnce.

Dopravní infrastruktura je i přes pokrok stále nedokončená. Řada lokalit v regionu je stále nedostatečně pokryta dopravní infrastrukturou i obslužností. Region dosud není připraven na změny trendů v odpadovém hospodářství jak pro účely materiálového, tak energetického využití.

Silným a slabým stránkám rozvoje Zlínského kraje tematicky odpovídají též vymezené **příležitosti a hrozby**.

5.2 Shrnutí návrhové a implementační části dokumentu

5.2.1 Návrhová část

Návrhová část SRZK 2030 logicky navazuje na poznatky získané v rámci analytické části a rozvíjí a do podoby tematických cílů a opatření formuje některé **zásadní teze** vzešlé z provedené analýzy. Návrhová část SRZK 2030 by měla být vnímána jako příspěvek pro vytvoření ucelené konvergenční strategie a odpovídajícího managementu se znalostí místního prostředí. V tomto kontextu by měl hrát nezastupitelnou roli Zlínský kraj coby moderátor této strategie. V tomto ohledu představuje návrhová část jádro SRZK 2030.

Jak je znázorněno na obrázku výše, je návrhová část tvořena z **Vize SRZK 2030** (ztělesňující klíčovou podstatu strategie a její poslání) a **tří Pilířů** (Ekonomika a trh práce; Lidé a kvalita života; Infrastruktura a kvalita prostředí), kdy **každému z Pilířů je přiřazen jeden Strategický cíl**, znamenající konkretizaci Vize pro účely příslušného Pilíře. Z důvodu potřeby zaměření se na detailnější a konkrétnější obsah je **každý z Pilířů rozepsán do 5 tematických specifických cílů**, v nichž jsou definovány **Prioritní oblasti** a v největší míře rozlišení následně **sada Typových opatření**.

Pro věrohodné definování Vize rozvoje Zlínského kraje pro příští dekádu a pro snadnější uchopení navržených Specifických cílů, Prioritních oblastí a Typových opatření je vhodné vymezit **sadu horizontálních charakteristik**, procházejících napříč vymezenými pilíři, s nimiž bude SRZK 2030 pracovat.

SRZK 2030 má formulovány následující horizontální charakteristiky:

- Bohatý a prosperující Zlínský kraj;
- Vzdělaný, inteligentní a kreativní Zlínský kraj; smart;
- Otevřený a mobilní Zlínský kraj;

- Efektivní, hospodárný a společensky odpovědný Zlínský kraj;
- Atraktivní a vyvážený Zlínský kraj;
- Výlučný a exkluzivní Zlínský kraj.

Vize SRZK 2030 je zaměřena na to, aby v roce 2030 byl Zlínský kraj **bohatší** (prostřednictvím vyšších investic, vyšších mezd a využitím rozvojového potenciálu při respektování principu udržitelnosti) a **konvergující k průměru EU; vzdělanější a kreativnější** (prostřednictvím dalšího zlepšení vzdělanosti obyvatel, osvojení prvků digitální společnosti, jazykové připravenosti a schopnosti aplikovat výstupy výzkumu a vývoje lépe v praxi); **otevřenější a mobilnější** (prostřednictvím dokončení pátešní dopravní infrastruktury a optimalizace dopravní obslužnosti a integrovanosti a kvalitního internetového propojení); **efektivnější a hospodárnější** (prostřednictvím vhodného nakládání s disponibilními zdroji, dosahování adekvátních úspor a řádným nakládáním s veřejným majetkem a poskytování moderních veřejných služeb); **sociálně vstřícnější a atraktivnější** (prostřednictvím udržení vysoké míry sociální soudržnosti, zajištění pozitivní společenské atmosféry, poskytování kvalitních zdravotních a sociálních služeb a podporou občanské společnosti) a **výlučný a exkluzivní** (prostřednictvím cíleného rozvoje regionálních symbolů, jež posílí povědomí o Zlínském kraji)

Pilíře a strategické cíle SRZK 2030

Pilíř I. - Ekonomika a trh práce	Pilíř II. - Lidé a kvalita života	Pilíř III. - Infrastruktura a kvalita prostředí
<p>Strategický cíl (vize) Pilíře I. : <i>Zlínský kraj do roku 2030 naplní přirozený podnikatelský potenciál regionu prostřednictvím významných investic při udržení stávající ekonomické struktury, jež však projde kvalitativní změnou. Dojde k lepší koordinaci aktivit mezi klíčovými aktéry posilování konkurenceschopnosti a zvyšování produktivity. Za těchto předpokladů a při intenzivním respektování globálních i evropských trendů se míra ekonomické vyspělosti Zlínského kraje přiblíží v roce 2030 průměrné úrovni EU, což povede i k udržitelnému zvýšení mzdové hladiny v regionu.</i></p>	<p>Strategický cíl (vize) Pilíře II.: <i>Zlínský kraj do roku 2030 potvrdí svoji pozici sociálně vstřícného regionu, přičemž sociální standard ještě zvýší. Zvýšená prosperita regionu se promítne v podobě nárůstu blahobytu obyvatel, kteří mu přispějí dalším výrazným posunem v oblasti vzdělanosti. Zlínský kraj se stane příkladem regionu založeném na vzdělané populaci, jež nachází v regionu pracovní uplatnění a region jí nabídne adekvátní klima pro naplnění vysoké úrovně sociálních a zdravotních služeb a rozvoje občanské společnosti.</i></p>	<p>Strategický cíl (vize) Pilíře III. : <i>Zlínský kraj v roce 2030 bude zcela propojen silniční i železniční sítí v odpovídajícím rozsahu, kvalitě a komfortu, jež bude též platformou pro optimalizovanou a integrovanou veřejnou dopravu; bude mít osvojen nejmodernější systém on-line propojení, jež bude představovat virtuální alternativu vůči mobilitě materiální. Uchová si zdravé životní prostředí a bude přirozeně úsporně využívat disponibilní zdroje, zvláště přírodní a energetické.</i></p>

Specifické cíle a popis prioritních oblastí v jednotlivých pilířích SRZK 2030

Pilíř I. Ekonomika a trh práce	
Specifický cíl	Popis prioritních oblastí
1.1 Přispívat k udržitelnému rozvoji podnikání v regionu	Podpora podnikání v odvětvích zemědělství, lesnictví, zpracovatelského průmyslu, tržních služeb a cestovního ruchu
1.2 Rozvíjet spolupráci v oblasti výzkumu, vývoje, inovací a lidských zdrojů	Spolupráce podnikatelského, akademického a veřejného sektoru, podpůrná inovační infrastruktura
1.3 Posilovat specializaci a inovace vyšších řádů v souladu s novými globálními trendy	Podpora posunu v hodnotových výrobních řetězcích, implementace národní a regionální RIS3, globální trendy v ekonomice
1.4 Motivovat k investiční aktivitě ve Zlínském kraji	Podpora nových investic, obsazení SPZ Holešov, finanční nástroj na krajské úrovni
1.5 Podporovat udržitelný vývoj na trhu práce	Nástroje pro zaměstnávání znevýhodněných skupin obyvatel, vyváženost a kvalitativní posun na trhu práce
Pilíř II. Lidé a kvalita života	
Specifický cíl	Popis prioritních oblastí
2.1 Zvyšovat kvalitu vzdělanosti a optimalizovat vzdělávací systém	Vzdělanost populace v kraji, kvalita absolventů VŠ, kvalita vzdělávacího systému, spolupráce ve vzdělávání
2.2 Zvyšovat kvalitu zdravotní péče a optimalizovat síť zdravotnických zařízení	Optimální síť zdravotnických zařízení, kvalita zdravotní péče
2.3 Zvyšovat kvalitu sociální péče a optimalizovat způsoby jejího zajišťování	Kvalita života v sociální oblasti, sociální služby, sociální inkluze
2.4 Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví a zvýšit roli kulturních institucí v regionu	Kulturní dědictví regionu, role kulturních institucí
2.5 Rozvíjet efektivní správu území a občanskou společnost	Koordinace strategického a územního plánování, koncepční činnost, lidské zdroje ve veřejné správě, eGovernment, bezpečnost a krizové řízení, kybernetická bezpečnost, přeshraniční spolupráce, partnerství, rozvoj NNO a dobrovolnictví
Pilíř III. Infrastruktura a kvalita prostředí	
Specifický cíl	Popis prioritních oblastí
3.1 Rozvíjet dopravní infrastrukturu a optimalizovat dopravní obslužnost v regionu	Dopravní infrastruktura, alternativní druhy dopravy, veřejná doprava
3.2 Rozvíjet a přizpůsobit energetický systém kraje	Energetická infrastruktura a bezpečnost, energetický mix, energetická a materiálová efektivita
3.3 Chránit a udržovat životní prostředí	Nakládání s odpady, hospodaření s vodou, emise znečišťujících látek do ovzduší, ochrana a využívání přírody, krajiny a přírodních zdrojů
3.4 Rozvíjet ICT a řádně spravovat veřejnou infrastrukturu kraje	Datové sítě a jejich bezpečnost, připojení k vysokorychlostnímu internetu, dostupnost internetu ve veřejném prostoru, využití dat pro potřebu rozvoje území, nemovitý majetek ve vlastnictví krajské a obecní samosprávy
3.5 Zajistit vyvážený rozvoj území	Vyvážený rozvoj venkova, měst a urbánních území

Z pohledu typologie opatření pracuje SRZK 2030 s následujícími typy opatření:

- **rozvojová:** zahrnují opatření, jež rozšiřují a posilují ekonomický potenciál regionu;
- **konvergenční:** zahrnují opatření, jejichž prostřednictvím dochází k odstraňování jsooucích překážek a rozvojových dluhů z minulosti;
- **sociální (welfareová):** zahrnují opatření, jež zajišťují spravedlivé rozdělení vytvořeného bohatství směrem k zajištění sociálního smíru v nejširším slova smyslu.

SRZK 2030 si všímá identifikace **klíčových horizontálních charakteristik** mezi Pilíři a Strategickými cíli dokumentu ve snaze překonat tradiční sektorový/ resortní pohled při řešení jednotlivých témat a problémů. Sektorový přístup omezuje možnosti komplexního řešení příslušného tématu, bez odpovídajícího vnímání souvislostí jak na straně výchozích předpokladů, tak vyvolaných důsledků. Širší pohled ve zkratce říká, že pro zajištění uspokojivé úrovně horizontálních charakteristik je žádoucí nalézt efektivní mezioborové propojení v podobě řetězců, které principiálně obsahují spouštěcí článek (rozdílový krok), jehož prostřednictvím je možné aktivizovat procesy napříč obory. Aby spouštěcí článek vykázal odpovídající efekt, je zapotřebí splnit určité výchozí předpoklady. Odpovídající efekt se pak následně projeví v podobě vyvolaných důsledků. Tento pohled je v dokumentu SRZK 2030 popsán pomocí **horizontálních řetězců strategie a vazeb v jejich rámci**. Význam identifikace horizontálních charakteristik je tak dán potřebou vymezit funkční synergie, jež mezi jednotlivými pilíři a specifickými cíli strategie existují a v závislosti na tom formulovat i dílčí politiky. Vyplývá z toho též potřeba mezioborového (mezisektorového) řešení, jež bude podporovat realizaci projektů, kde jsou tyto vazby silné. Vzhledem k důležitosti tématu je pak speciální pozornost mezi horizontálními řetězci SRZK 2030 věnována Zlínskému kraji coby vzdělanému, inteligentnímu, kreativnímu – **smart** regionu.

5.2.2 Implementační část

Kapitola Implementace představuje způsob práce se SRZK 2030 ve fázi jejího užívání. Jde o nezbytnou součást pro úspěšnou realizaci a naplňování celého dokumentu. Ve vazbě na návrhovou část jsou v rámci realizace formulovány procesy a uvedeni jejich nositelé vztahující se k naplnění SRZK 2030, a to na úroveň rozvojových aktivit prostřednictvím plánů rozvoje kraje. V území byli identifikováni nejen klíčoví nositelé typových aktivit nezbytní pro naplňování dokumentu, ale také významní spolupracující aktéři. Zároveň byl také sestaven indikativní odhad finančních nákladů realizace SRZK 2030 a připravena sada monitorovacích ukazatelů naplnění strategie na úrovni specifických cílů.

Za koordinaci implementace SRZK 2030 zodpovídá člen Rady Zlínského kraje zodpovědný za oblast strategického rozvoje, za realizaci aktivit Zlínského kraje a jeho organizací vedoucích k naplňování SRZK 2030 zodpovídají gesčně příslušní radní Zlínského kraje. Aktivity jiných subjektů podílejících se na implementaci SRZK 2030 budou naplňovány na partnerské bázi.

SRZK 2030 bude v horizontu svého naplňování dále zpřesňována sektorovými koncepčními dokumenty pracujícími s větší úrovní detailu a sledujícími obvykle kratší časový horizont. Naplňování SRZK 2030 bude zajištěno prostřednictvím dvouletých Plánů rozvoje, které budou pracovat s úrovní specifických cílů. Základní stavební jednotkou Plánu rozvoje jsou významné aktivity rozvojového charakteru kraje a jeho organizací anebo další významné rozvojové aktivity financované z veřejných prostředků, které mají být v příslušném období na území Zlínského kraje realizovány.

Úspěšné naplňování specifických cílů, prioritních oblastí a opatření vyžaduje nejen promyšlený implementační mechanismus SRZK 2030, ale také reálné a funkční platformy partnerství vytvářené na úrovni klíčových nositelů a dalších spolupracujících aktérů v území.

Z pohledu potenciálních **nositelů, kteří svými aktivitami přispívají k naplnění SRZK 2030**, existují v území v zásadě tři skupiny aktérů. První z nich je veřejný sektor, tedy kraj, města a obce (samospráva), organizace státní správy a veřejným sektorem zřizované nebo zakládáné organizace. Druhou množinu představuje podnikatelský sektor. Třetí skupinu tvoří občanská společnost, která je organizována ve formě NNO.

Indikativní finanční rámec SRZK 2030 na úrovni Pilířů a potřeby jejího naplňování v členění podle jednotlivých typů finančních zdrojů ilustruje následující tabulka.

Pilíře	Finanční rámec Pilíře	Potřeba			
		Soukromé zdroje	stát	Kraj a obce	EU
(mln. Kč pro období let 2020 - 2030 celkem)					
Pilíř 1	163,5	111,1	13,8	12,8	26,1
Pilíř 2	88,0	10,4	23,2	30,2	24,2
Pilíř 3	138,0	27,4	50,7	17,4	41,5
celkem	389,5	148,9	87,7	60,4	91,8

Zdroj: vlastní výpočet zpracovatele dokumentu (Ing. Petr Zahradník)

SRZK 2030 vychází z podkladů a znalostí zpracovávaných v průběhu roku 2018 a na začátku roku 2019. I přes snahu zachytit nejdůležitější dlouhodobé trendy budoucího vývoje kraje je možné, že bude potřeba provést v průběhu období implementace aktualizaci tohoto dokumentu. V souladu s ustanovením zákona č. 298/2015 Sb. bude v roce 2024 vyhotovena zpráva o uplatňování strategie, na základě které může zastupitelstvo kraje rozhodnout o zpracování aktualizace dokumentu anebo o přípravě nové strategie.

Zdroje

- Analýza udržení studentů UTB ve Zlíně a návratnost studentů vysokých škol studujících mimo Zlínský kraj do regionu (TIC, pracovní verze)
- CENIA (www1.cenia.cz)
- Cermat (www.cermat.cz)
- ČNB (www.cnb.cz)
- ČSÚ (www.czso.cz)
- Datová platforma ZK (www.monitorzk.cz)
- Dlouhodobý záměr UTB 2016 – 2020
- Energetická agentura Zlínského kraje, o.p.s. (www.eazk.cz)
- ERÚ (www.eru.cz)
- EU Budget for the future (Volumes 1 – 20); European Commission; September 2018
- Eurostat regional yearbook; Eurostat, 2018 edition
- Exekutorská komora ČR (www.ekcr.cz)
- Financial Instruments under Cohesion Policy 2007 – 13: How have Member States and Selected Financial Institutions Respected and Preserved EU Financial Interests?; European Parliament, February 2016
- Future financing of the EU: Final report and recommendations of the High Level Group on Own Resources, European Commission, December 2016
- IDOS (jizdnirady.idnes.cz)
- Implementace strategických cílů Agendy 2030
- KHK ZK (www.khkzk.cz)
- KISSoS (www.kissos.cz)
- KlientPRO (www.klientpro.cz)
- KÚZK (www.kr-zlinsky.cz)
- mapy.cz
- McKinsey & Company, The rise of Digital Challengers: How digitization can become the next growth engine for Central and Eastern Europe, November 2018
- MD (www.mdcr.cz)
- MMR MS2014+
- MMR MSC2007 – 2013
- Monitorhc.cz
- MPSV (www.mpsv.cz)
- MŠMT (www.msmt.cz)
- MVČR (www.mvcr.cz)
- MZe (eagri.cz/public/web/mze)
- MŽP (www.mzp.cz)
- Národní koncepce pro realizaci politiky soudržnosti (předběžná verze); MMR, listopad 2018
- Národní RIS3 strategie
- Národní zpráva z mezinárodního šetření PISA
- Návrh nařízení Víceletého finančního rámce EU na období 2021 – 2027; Evropská komise, květen 2018
- Návrh odvětvových nařízeních, provádějících Víceletý finanční rámec EU na období 2021 – 2027; Evropská komise, květen a červen 2018

- Performance budgeting: A means to improve EU spending; European Parliament, March 2018
- Plán rozvoje Zlínského kraje 2013 – 2018
- Portál SOFIA
- Regionální inovační strategie Zlínského kraje 2013 – 2020
- Regiopartner (www.regiopartner.cz)
- RES (www.czso.cz/csu/res/registr_ekonomicky subjektu)
- ŘSD (www.rsd.cz)
- ŘSZK (www.rszk.cz)
- Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 Strategy; Eurostat, 2018 edition
- Strategie, koncepce a analýzy Zlínského kraje (www.kr-zlinsky.cz)
- Statistické ročenky jednotlivých krajů (www.czso.cz)
- Strategický rámec Česká republika 2030 (www.cr2030.cz)
- Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+ (předběžná verze); MMR, leden 2019
- Sustainable development in the European Union: Overview of progress towards the SDGs in an EU context; Eurostat, 2018 edition
- ÚHUL (www.uhul.cz)
- ÚZIS (www.uzis.cz)
- Zápisy z jednání Pracovních skupin pro zpracování Strategie rozvoje Zlínského kraje 2018
- Závěrečné účty Zlínského kraje 2010 – 2016
- zlk.neziskovka.cz
- Zpráva o uplatňování územní energetické koncepce Zlínského kraje
- Zpráva o životním prostředí ve Zlínském kraji